Parlamentul României

Codul Civil din 2009

În vigoare de la 01 octombrie 2011

Formă aplicabilă de la 01 octombrie 2011

Consolidarea din data de **11 octombrie 2019** are la bază republicarea din Monitorul Oficial, Partea I nr. 505 din 15 iulie 2011

Include modificările aduse prin următoarele acte: L 60/2012; L 71/2011; L 76/2012; Rectificare 2013; L 138/2014; OUG 1/2016.

Ultimul amendament în 24 martie 2017.

TITLUL PRELIMINAR
Despre legea civilă

CAPITOLUL I
Dispoziții generale

Izvoarele dreptului civil

Art. 1. - (1) Sunt izvoare ale dreptului civil legea, uzanțele și principiile generale ale dreptului.

(2) În cazurile neprevăzute de lege se aplică uzanțele, iar în lipsa acestora, dispozițiile legale privitoare la situații asemănătoare, iar când nu există asemenea dispoziții, principiile generale ale dreptului.

(3) În materiile reglementate prin lege, uzanțele se aplică numai în măsura în care legea trimite în mod expres la acestea.

(4) Numai uzanțele conforme ordinii publice și bunelor moravuri sunt recunoscute ca izvoare de drept.

(5) Partea interesată trebuie să facă dovada existenței și a conținutului uzanțelor. Uzanțele publicate în culegeri elaborate de către entitățile sau organismele autorizate în domeniu se prezumă că există, până la proba contrară.

(6) În sensul prezentului cod, prin uzanțe se înțelege obiceiul (cutuma) și uzurile profesionale.

Obiectul și conținutul Codului civil

Art. 2. - (1) Dispozițiile prezentului cod reglementează raporturile patrimoniale și nepatrimoniale dintre persoane, ca subiecte de drept civil.
(2) Prezentul cod este alcătuit dintr-un ansamblu de reguli care constituie dreptul comun pentru toate domeniile la care se referă litera sau spiritul dispozițiilor sale.

Aplicarea generală a Codului civil

Art. 3. - (1) Dispozițiile prezentului cod se aplică și raporturilor dintre profesioniști, precum și raporturilor dintre aceștia și orice alte subiecte de drept civil.
(2) Sunt considerați profesioniști toți cei care exploatează o întreprindere.
(3) Constituie exploatarea unei întreprinderi exercitarea sistematică, de către una ori mai multe persoane, a unei activități organizate ce constă în producerea, administrarea sau înstrăinarea de bunuri ori în prestarea de servicii, indiferent dacă are ori nu un scop lucrativ.

Aplicarea prioritară a tratatelor internaționale privind drepturile omului

Art. 4. - (1) În materiile reglementate de prezentul cod, dispozițiile privind drepturile și libertățile persoanelor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Constituția, Declarația Universală a Drepturilor Omului, pactele și celelalte tratate la care România este parte.
(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și prezentul cod, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care prezentul cod conține dispoziții mai favorabile.

Aplicarea prioritară a dreptului Uniunii Europene

Art. 5. - În materiile reglementate de prezentul cod, normele dreptului Uniunii Europene se aplică în mod prioritar, indiferent de calitatea sau statutul părților.

CAPITOLUL II
Aplicarea legii civile

Aplicarea în timp a legii civile

Art. 6. - (1) Legea civilă este aplicabilă cât timp este în vigoare. Aceasta nu are putere retroactivă.
(2) Actele și faptele juridice încheiate ori, după caz, săvârșite sau produse înainte de intrarea în vigoare a legii noi nu pot genera alte efecte juridice decât cele prevăzute de legea în vigoare la data încheierii sau, după caz, a săvârșirii ori producerii lor.
(3) Actele juridice nule, anulabile sau afectate de alte cauze de ineficacitate la data intrării în vigoare a legii noi sunt supuse dispozițiilor legii vechi, neputând fi considerate valabile ori, după caz, eficace potrivit dispozițiilor legii noi.
(4) Prescripțiile, decăderile și uzucapiunile începute și neîmplinite la data intrării în vigoare a legii noi sunt în întregime supuse dispozițiilor legale care le-au instituit.
(5) Dispozițiile legii noi se aplică tuturor actelor și faptelor încheiate sau, după caz, produse ori săvârșite după intrarea sa în vigoare, precum și situațiilor juridice născute după intrarea sa în vigoare.
(6) Dispozițiile legii noi sunt de asemenea aplicabile și efectelor viitoare ale situațiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acesteia, derivate din starea și capacitatea persoanelor, din căsătorie, filiație, adopție și obligația legală de întreținere, din raporturile de proprietate, inclusiv regimul general al bunurilor, și din raporturile de vecinătate, dacă aceste situații juridice subzistă după intrarea în vigoare a legii noi.

Teritorialitatea legii civile

Art. 7. - Legislație conexă.

(1) Actele normative adoptate de autoritățile și instituțiile publice centrale se aplică pe întreg teritoriul țării, afară de cazul în care se prevede altfel.
(2) Actele normative adoptate, în condițiile legii, de autoritățile și instituțiile administrației publice locale se aplică numai în raza lor de competență teritorială.

Extrateritorialitatea legii civile

Art. 8. - În cazul raporturilor juridice cu element de extraneitate, determinarea legii civile aplicabile se face ținându-se seama de normele de drept internațional privat cuprinse în cartea a VII-a din prezentul cod.

CAPITOLUL III
Interpretarea și efectele legii civile

Interpretarea legii

Art. 9. - Legislație conexă.

(1) Cel care a adoptat norma civilă este competent să facă și interpretarea ei oficială.
(2) Norma interpretativă produce efecte numai pentru viitor.
(3) Interpretarea legii de către instanță se face numai în scopul aplicării ei în cazul dedus judecății.

Interzicerea analogiei

Art. 10. - Legile care derogă de la o dispoziție generală, care restrâng exercițiul unor drepturi civile sau care prevăd sancțiuni civile se aplică numai în cazurile expres și limitativ prevăzute de lege.

Respectarea ordinii publice și a bunelor moravuri

Art. 11. - Nu se poate deroga prin convenții sau acte juridice unilaterale de la legile care interesează ordinea publică sau de la bunele moravuri.

Libertatea de a dispune

Art. 12. - Legislație conexă.

(1) Oricine poate dispune liber de bunurile sale, dacă legea nu prevede în mod expres altfel.
(2) Nimeni nu poate dispune cu titlu gratuit, dacă este insolvabil.

Renunțarea la drept

Art. 13. - Renunțarea la un drept nu se prezumă.

Buna-credință

Art. 14. - (1) Orice persoană fizică sau persoană juridică trebuie să își exercite drepturile și să își execute obligațiile civile cu bună-credință, în acord cu ordinea publică și bunele moravuri.
(2) Buna-credință se prezumă până la proba contrară.

Abuzul de drept

Art. 15. - Niciun drept nu poate fi exercitat în scopul de a vătăma sau păgubi pe altul ori într-un mod excesiv și nerezonabil, contrar bunei-credințe.

Vinovăția

Art. 16. - (1) Dacă prin lege nu se prevede altfel, persoana răspunde numai pentru faptele sale săvârșite cu intenție sau din culpă.
(2) Fapta este săvârșită cu intenție când autorul prevede rezultatul faptei sale și fie urmărește producerea lui prin intermediul faptei, fie, deși nu îl urmărește, acceptă posibilitatea producerii acestui rezultat.
(3) Fapta este săvârșită din culpă când autorul fie prevede rezultatul faptei sale, dar nu îl acceptă, socotind fără temei că nu se va produce, fie nu prevede rezultatul faptei, deși trebuia să îl prevadă. Culpa este gravă atunci când autorul a acționat cu o neglijență sau imprudență pe care nici persoana cea mai lipsită de dibăcie nu ar fi manifestat-o față de propriile interese.
(4) Atunci când legea condiționează efectele juridice ale unei fapte de săvârșirea sa din culpă, condiția este îndeplinită și dacă fapta a fost săvârșită cu intenție.

Eroarea comună și invincibilă

Art. 17. - (1) Nimeni nu poate transmite sau constitui mai multe drepturi decât are el însuși.
(2) Cu toate acestea, când cineva, împărtășind o credință comună și invincibilă, a considerat că o persoană are un anumit drept sau o anumită calitate juridică, instanța judecătorească, ținând seama de împrejurări, va putea hotărî că actul încheiat în această stare va produce, față de cel aflat în eroare, aceleași efecte ca și când ar fi valabil, afară de cazul în care desființarea lui nu i-ar cauza niciun prejudiciu.
(3) Eroarea comună și invincibilă nu se prezumă.

(4) Dispozițiile prezentului articol nu sunt aplicabile în materie de carte funciară și nici în alte materii în care legea reglementează un sistem de publicitate.

CAPITOLUL IV
Publicitatea drepturilor, a actelor și a faptelor juridice

Obiectul publicității și modalitățile de realizare

Art. 18. - (1) Drepturile, actele și faptele privitoare la starea și capacitatea persoanelor, cele în legătură cu bunurile care aparțin acestora, precum și orice alte raporturi juridice sunt supuse publicității în cazurile expres prevăzute de lege.
(2) Publicitatea se realizează prin cartea funciară, Arhiva Electronică de Garanții Reale Mobiliare, denumită în cuprinsul prezentului cod și arhivă, prin registrul comerțului, precum și prin alte forme de publicitate prevăzute de lege.

Condițiile de publicitate

Art. 19. - (1) Procedura și condițiile de publicitate se stabilesc prin lege.
(2) Îndeplinirea formalității de publicitate poate fi cerută de orice persoană, chiar dacă este lipsită de capacitatea de exercițiu.
(3) Orice renunțare sau restrângere a dreptului de a îndeplini o formalitate de publicitate, precum și orice clauză penală sau altă sancțiune stipulată pentru a împiedica exercitarea acestui drept sunt considerate nescrise.
(4) Nimeni nu poate invoca faptul că nu a cunoscut dreptul, actul sau faptul supus publicității, dacă formalitatea de publicitate a fost legal îndeplinită.

Efectele publicității

Art. 20. - (1) Publicitatea asigură opozabilitatea dreptului, actului, faptului, precum și a oricărui alt raport juridic supus publicității, stabilește rangul acestora și, dacă legea prevede în mod expres, condiționează constituirea sau efectele lor juridice.

(2) Între părți sau succesorii lor, universali ori cu titlu universal, după caz, drepturile, actele sau faptele juridice, precum și orice alte raporturi juridice produc efecte depline, chiar dacă nu au fost îndeplinite formalitățile de publicitate, afară de cazul în care prin lege se dispune altfel.
(3) Publicitatea nu validează dreptul, actul sau faptul supus ori admis la publicitate. Cu toate acestea, în cazurile și condițiile expres prevăzute de lege, ea poate produce efecte achizitive în favoarea terților dobânditori de bună-credință.
(4) Publicitatea nu întrerupe cursul prescripției extinctive, afară de cazul în care prin lege se dispune altfel.

Prezumțiile

Art. 21. - (1) Dacă un drept, act sau fapt a fost înscris într-un registru public, se prezumă că el există, cât timp nu a fost radiat sau modificat în condițiile legii.
(2) În cazul în care un drept, act sau fapt a fost radiat, se prezumă că el nu există.

Lipsa publicității. Sancțiuni

Art. 22. - (1) Dacă formalitatea de publicitate nu a fost realizată, iar aceasta nu era prevăzută de lege cu caracter constitutiv, drepturile, actele, faptele sau alte raporturi juridice supuse publicității sunt inopozabile terților, afară de cazul în care se dovedește că aceștia le-au cunoscut pe altă cale.
(2) Atunci când legea prevede că simpla cunoaștere de fapt nu suplinește lipsa de publicitate, absența acesteia poate fi invocată de orice persoană interesată, inclusiv de terțul care a cunoscut, pe altă cale, dreptul, actul, faptul sau raportul juridic supus publicității.
(3) În toate cazurile însă, simpla cunoaștere a dreptului, actului, faptului sau raportului juridic nu suplinește lipsa de publicitate față de alte persoane decât terțul care, în fapt, le-a cunoscut.

Concursul dintre formele de publicitate

Art. 23. - Dacă un drept, act, fapt sau orice raport juridic este supus în același timp unor formalități de publicitate diferite, neefectuarea unei cerințe de publicitate nu este acoperită de îndeplinirea alteia.

Consultarea registrelor publice

Art. 24. - Orice persoană, chiar fără a justifica un interes, poate, în condițiile legii, să consulte registrele publice privitoare la un drept, act, fapt sau o anumită situație juridică și să obțină extrase sau copii certificate de pe acestea.

CARTEA I
Despre persoane

TITLUL I
Dispoziții generale

Subiectele de drept civil

Art. 25. - (1) Subiectele de drept civil sunt persoanele fizice și persoanele juridice.
(2) Persoana fizică este omul, privit individual, ca titular de drepturi și de obligații civile.
(3) Persoana juridică este orice formă de organizare care, întrunind condițiile cerute de lege, este titulară de drepturi și de obligații civile.

Recunoașterea drepturilor și libertăților civile

Art. 26. - Drepturile și libertățile civile ale persoanelor fizice, precum și drepturile și libertățile civile ale persoanelor juridice sunt ocrotite și garantate de lege.

Cetățenii străini și apatrizii

Art. 27. - (1) Cetățenii străini și apatrizii sunt asimilați, în condițiile legii, cu cetățenii români, în ceea ce privește drepturile și libertățile lor civile.
(2) Asimilarea se aplică în mod corespunzător și persoanelor juridice străine.

Capacitatea civilă

Art. 28. - (1) Capacitatea civilă este recunoscută tuturor persoanelor.

(2) Orice persoană are capacitate de folosință și, cu excepția cazurilor prevăzute de lege, capacitate de exercițiu.

Limitele capacității civile

Art. 29. - (1) Nimeni nu poate fi îngrădit în capacitatea de folosință sau lipsit, în tot sau în parte, de capacitatea de exercițiu, decât în cazurile și condițiile expres prevăzute de lege.
(2) Nimeni nu poate renunța, în tot sau în parte, la capacitatea de folosință sau la capacitatea de exercițiu.

Egalitatea în fața legii civile

Art. 30. - Rasa, culoarea, naționalitatea, originea etnică, limba, religia, vârsta, sexul sau orientarea sexuală, opinia, convingerile personale, apartenența politică, sindicală, la o categorie socială ori la o categorie defavorizată, averea, originea socială, gradul de cultură, precum și orice altă situație similară nu au nicio influență asupra capacității civile.

Patrimoniul. Mase patrimoniale și patrimonii de afectațiune

Art. 31. - (1) Orice persoană fizică sau persoană juridică este titulară a unui patrimoniu care include toate drepturile și datoriile ce pot fi evaluate în bani și aparțin acesteia.
(2) Acesta poate face obiectul unei diviziuni sau unei afectațiuni numai în cazurile și condițiile prevăzute de lege.
(3) Patrimoniile de afectațiune sunt masele patrimoniale fiduciare, constituite potrivit dispozițiilor titlului IV al cărții a III-a, cele afectate exercitării unei profesii autorizate, precum și alte patrimonii determinate potrivit legii.

Transferul intrapatrimonial

Art. 32. - (1) În caz de diviziune sau afectațiune, transferul drepturilor și obligațiilor dintr-o masă patrimonială în alta, în cadrul aceluiași patrimoniu, se face cu respectarea condițiilor prevăzute de lege și fără a prejudicia drepturile creditorilor asupra fiecărei mase patrimoniale.

(2) În toate cazurile prevăzute la alin. (1), transferul drepturilor și obligațiilor dintr-o masă patrimonială în alta nu constituie o înstrăinare.

Patrimoniul profesional individual

Art. 33. - (1) Constituirea masei patrimoniale afectate exercitării în mod individual a unei profesii autorizate se stabilește prin actul încheiat de titular, cu respectarea condițiilor de formă și de publicitate prevăzute de lege.
(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică în mod corespunzător și în cazul măririi sau micșorării patrimoniului profesional individual.
(3) Lichidarea patrimoniului profesional individual se face în conformitate cu dispozițiile art. 1.941-1.948, dacă prin lege nu se dispune altfel.

TITLUL II
Persoana fizică

CAPITOLUL I
Capacitatea civilă a persoanei fizice

SECȚIUNEA 1
Capacitatea de folosință

Noțiune

Art. 34. - Capacitatea de folosință este aptitudinea persoanei de a avea drepturi și obligații civile.

Durata capacității de folosință

Art. 35. - Capacitatea de folosință începe la nașterea persoanei și încetează odată cu moartea acesteia.

Drepturile copilului conceput

Art. 36. - Drepturile copilului sunt recunoscute de la concepțiune, însă numai dacă el se naște viu. Dispozițiile art. 412 referitoare la timpul legal al concepțiunii sunt aplicabile.

SECȚIUNEA a 2-a

Capacitatea de exercițiu

Noțiune

Art. 37. - Capacitatea de exercițiu este aptitudinea persoanei de a încheia singură acte juridice civile.

Începutul capacității de exercițiu

Art. 38. - (1) Capacitatea de exercițiu deplină începe la data când persoana devine majoră.
(2) Persoana devine majoră la împlinirea vârstei de 18 ani.

Situația minorului căsătorit

Art. 39. - (1) Minorul dobândește, prin căsătorie, capacitatea deplină de exercițiu.
(2) În cazul în care căsătoria este anulată, minorul care a fost de bună-credință la încheierea căsătoriei păstrează capacitatea deplină de exercițiu.

Capacitatea de exercițiu anticipată

Art. 40. - Pentru motive temeinice, instanța de tutelă poate recunoaște minorului care a împlinit vârsta de 16 ani capacitatea deplină de exercițiu. În acest scop, vor fi ascultați și părinții sau tutorele minorului, luându-se, când este cazul, și avizul consiliului de familie.

Capacitatea de exercițiu restrânsă

Art. 41. - (1) Minorul care a împlinit vârsta de 14 ani are capacitatea de exercițiu restrânsă.
(2) Actele juridice ale minorului cu capacitate de exercițiu restrânsă se încheie de către acesta, cu încuviințarea părinților sau, după caz, a tutorelui, iar în cazurile prevăzute de lege, și cu autorizarea instanței de tutelă. Încuviințarea sau autorizarea poate fi dată, cel mai târziu, în momentul încheierii actului.
(3) Cu toate acestea, minorul cu capacitate de exercițiu restrânsă poate face singur acte de conservare, acte de administrare care nu îl prejudiciază, precum și acte de dispoziție de mică valoare, cu caracter curent și care se execută la data încheierii lor.

Regimul unor acte ale minorului

Art. 42. - Legislație conexă.

(1) Minorul poate să încheie acte juridice privind munca, îndeletnicirile artistice sau sportive ori referitoare la profesia sa, cu încuviințarea părinților sau a tutorelui, precum și cu respectarea dispozițiilor legii speciale, dacă este cazul.
(2) În acest caz, minorul exercită singur drepturile și execută tot astfel obligațiile izvorâte din aceste acte și poate dispune singur de veniturile dobândite.

Lipsa capacității de exercițiu

Art. 43. - (1) În afara altor cazuri prevăzute de lege, nu au capacitate de exercițiu:
a) minorul care nu a împlinit vârsta de 14 ani;
b) interzisul judecătoresc.
(2) Pentru cei care nu au capacitate de exercițiu, actele juridice se încheie, în numele acestora, de reprezentanții lor legali, în condițiile prevăzute de lege. Dispozițiile art. 42 alin. (1) sunt aplicabile în mod corespunzător.
(3) Cu toate acestea, persoana lipsită de capacitatea de exercițiu poate încheia singură actele anume prevăzute de lege, actele de conservare, precum și actele de dispoziție de mică valoare, cu caracter curent și care se execută la momentul încheierii lor.
(4) Actele pe care minorul le poate încheia singur pot fi făcute și de reprezentantul său legal, afară de cazul în care legea ar dispune altfel sau natura actului nu i-ar permite acest lucru.

Sancțiune

Art. 44. - (1) Actele făcute de persoana lipsită de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă, altele decât cele prevăzute la art. 41 alin. (3) și la art. 43 alin. (3), precum și actele făcute de tutore fără autorizarea instanței de tutelă, atunci când această autorizare este cerută de lege, sunt anulabile, chiar fără dovedirea unui prejudiciu.
(2) Cel lipsit de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă poate invoca și singur, în apărare, anulabilitatea actului pentru incapacitatea sa rezultată din minoritate ori din punerea sub interdicție judecătorească.

Frauda comisă de incapabil

Art. 45. - Simpla declarație că este capabil să contracteze, făcută de cel lipsit de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă, nu înlătură anulabilitatea actului. Dacă însă a folosit manopere dolosive, instanța, la cererea părții induse în eroare, poate menține contractul atunci când apreciază că aceasta ar constitui o sancțiune civilă adecvată.

Regimul nulității

Art. 46. - (1) Persoanele capabile de a contracta nu pot opune minorului sau celui pus sub interdicție judecătorească incapacitatea acestuia.
(2) Acțiunea în anulare poate fi exercitată de reprezentantul legal, de minorul care a împlinit vârsta de 14 ani, precum și de ocrotitorul legal.
(3) Atunci când actul s-a încheiat fără autorizarea instanței de tutelă, necesară potrivit legii, aceasta va sesiza procurorul în vederea exercitării acțiunii în anulare.

Limitele obligației de restituire

Art. 47. - Persoana lipsită de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă nu este obligată la restituire decât în limita folosului realizat. Dispozițiile art. 1.635-1.649 se aplică în mod corespunzător.

Confirmarea actului anulabil

Art. 48. - Minorul devenit major poate confirma actul făcut singur în timpul minorității, atunci când el trebuia să fie reprezentat sau asistat. După descărcarea tutorelui, el poate, de asemenea, să confirme actul făcut de tutorele său fără respectarea tuturor formalităților cerute pentru încheierea lui valabilă. În timpul minorității, confirmarea actului anulabil se poate face numai în condițiile art. 1.263 și 1.264.

SECȚIUNEA a 3-a

Declararea judecătorească a morții

Cazul general

Art. 49. - (1) În cazul în care o persoană este dispărută și există indicii că a încetat din viață, aceasta poate fi declarată moartă prin hotărâre judecătorească, la cererea oricărei persoane interesate, dacă au trecut cel puțin 2 ani de la data primirii ultimelor informații sau indicii din care rezultă că era în viață.
(2) Dacă data primirii ultimelor informații sau indicii despre cel dispărut nu se poate stabili cu exactitate, termenul prevăzut în alin. (1) se socotește de la sfârșitul lunii în care s-au primit ultimele informații sau indicii, iar în cazul în care nu se poate stabili nici luna, de la sfârșitul anului calendaristic.

Cazuri speciale

Art. 50. - (1) Cel dispărut în împrejurări deosebite, cum sunt inundațiile, cutremurul, catastrofa de cale ferată ori aeriană, naufragiul, în cursul unor fapte de război sau într-o altă împrejurare asemănătoare, ce îndreptățește a se presupune decesul, poate fi declarat mort, dacă au trecut cel puțin 6 luni de la data împrejurării în care a avut loc dispariția.
(2) Dacă ziua în care a intervenit împrejurarea când a avut loc dispariția nu poate fi stabilită, sunt aplicabile, în mod corespunzător, dispozițiile art. 49 alin. (2).
(3) Atunci când este sigur că decesul s-a produs, deși cadavrul nu poate fi găsit sau identificat, moartea poate fi declarată prin hotărâre judecătorească, fără a se aștepta împlinirea vreunui termen de la dispariție.

Procedura de declarare a morții

Art. 51. - Legislație conexă.

Soluționarea cererii de declarare a morții se face potrivit dispozițiilor Codului de procedură civilă.

Data prezumată a morții celui dispărut

Art. 52. - (1) Cel declarat mort este socotit că a încetat din viață la data pe care hotărârea rămasă definitivă a stabilit-o ca fiind aceea a morții. Dacă hotărârea nu arată și ora morții, se socotește că cel declarat mort a încetat din viață în ultima oră a zilei stabilite ca fiind aceea a morții.
(2) În lipsa unor indicii îndestulătoare, se va stabili că cel declarat mort a încetat din viață în ultima oră a celei din urmă zile a termenului prevăzut de art. 49 sau 50, după caz.
(3) Instanța judecătorească poate rectifica data morții stabilită potrivit dispozițiilor alin. (1) și (2), dacă se dovedește că nu era posibil ca persoana declarată moartă să fi decedat la acea dată. În acest caz, data morții este cea stabilită prin hotărârea de rectificare.

Prezumție

Art. 53. - Cel dispărut este socotit a fi în viață, dacă nu a intervenit o hotărâre declarativă de moarte rămasă definitivă.

Anularea hotărârii de declarare a morții

Art. 54. - (1) Dacă cel declarat mort este în viață, se poate cere, oricând, anularea hotărârii prin care s-a declarat moartea.
(2) Cel care a fost declarat mort poate cere, după anularea hotărârii declarative de moarte, înapoierea bunurilor sale în natură, iar dacă aceasta nu este cu putință, restituirea lor prin echivalent. Cu toate acestea, dobânditorul cu titlu oneros nu este obligat să le înapoieze decât dacă, sub rezerva dispozițiilor în materie de carte funciară, se va face dovada că la data dobândirii știa ori trebuia să știe că persoana declarată moartă este în viață.

Descoperirea certificatului de deces

Art. 55. - Orice persoană interesată poate cere oricând anularea hotărârii declarative de moarte, în cazul în care se descoperă certificatul de deces al celui declarat mort.

Plata făcută moștenitorilor aparenți

Art. 56. - Plata făcută moștenitorilor legali sau legatarilor unei persoane, care reapare ulterior hotărârii declarative de moarte, este valabilă și liberatorie, dacă a fost făcută înainte de radierea din registrul de stare civilă a mențiunii privitoare la deces, cu excepția cazului în care cel care a făcut plata a cunoscut faptul că persoana declarată moartă este în viață.

Drepturile moștenitorului aparent

Art. 57. - Moștenitorul aparent care află că persoana care a fost declarată decedată prin hotărâre judecătorească este în viață păstrează posesia bunurilor și dobândește fructele acestora, cât timp cel reapărut nu solicită restituirea lor.

CAPITOLUL II
Respectul datorat ființei umane și drepturilor ei inerente

SECȚIUNEA 1
Dispoziții comune

Drepturi ale personalității

Art. 58. - (1) Orice persoană are dreptul la viață, la sănătate, la integritate fizică și psihică, la demnitate, la propria imagine, la respectarea vieții private, precum și alte asemenea drepturi recunoscute de lege.
(2) Aceste drepturi nu sunt transmisibile.

Atributele de identificare

Art. 59. - Orice persoană are dreptul la nume, la domiciliu, la reședință, precum și la o stare civilă, dobândite în condițiile legii.

Dreptul de a dispune de sine însuși

Art. 60. - Persoana fizică are dreptul să dispună de sine însăși, dacă nu încalcă drepturile și libertățile altora, ordinea publică sau bunele moravuri.

SECȚIUNEA a 2-a

Drepturile la viață, la sănătate și la integritate ale persoanei fizice

Garantarea drepturilor inerente ființei umane

Art. 61. - (1) Viața, sănătatea și integritatea fizică și psihică a oricărei persoane sunt garantate și ocrotite în mod egal de lege.
(2) Interesul și binele ființei umane trebuie să primeze asupra interesului unic al societății sau al științei.

Interzicerea practicii eugenice

Art. 62. - (1) Nimeni nu poate aduce atingere speciei umane.
(2) Este interzisă orice practică eugenică prin care se tinde la organizarea selecției persoanelor.

Intervențiile asupra caracterelor genetice

Art. 63. - (1) Sunt interzise orice intervenții medicale asupra caracterelor genetice având drept scop modificarea descendenței persoanei, cu excepția celor care privesc prevenirea și tratamentul maladiilor genetice.

(2) Este interzisă orice intervenție având drept scop crearea unei ființe umane genetic identice unei alte ființe umane vii sau moarte, precum și crearea de embrioni umani în scopuri de cercetare.
(3) Utilizarea tehnicilor de reproducere umană asistată medical nu este admisă pentru alegerea sexului viitorului copil decât în scopul evitării unei boli ereditare grave legate de sexul acestuia.

Inviolabilitatea corpului uman

Art. 64. - (1) Corpul uman este inviolabil.
(2) Orice persoană are dreptul la integritatea sa fizică și psihică. Nu se poate aduce atingere integrității ființei umane decât în cazurile și în condițiile expres și limitativ prevăzute de lege.

Examenul caracteristicilor genetice

Art. 65. - (1) Examenul caracteristicilor genetice ale unei persoane nu poate fi întreprins decât în scopuri medicale sau de cercetare științifică, efectuate în condițiile legii.
(2) Identificarea unei persoane pe baza amprentelor sale genetice nu poate fi efectuată decât în cadrul unei proceduri judiciare civile sau penale, după caz, sau în scopuri medicale ori de cercetare științifică, efectuate în condițiile legii.

Interzicerea unor acte patrimoniale

Art. 66. - Orice acte care au ca obiect conferirea unei valori patrimoniale corpului uman, elementelor sau produselor sale sunt lovite de nulitate absolută, cu excepția cazurilor expres prevăzute de lege.

Intervențiile medicale asupra unei persoane

Art. 67. - Nicio persoană nu poate fi supusă experiențelor, testelor, prelevărilor, tratamentelor sau altor intervenții în scop terapeutic ori în scop de cercetare științifică decât în cazurile și în condițiile expres și limitativ prevăzute de lege.

Prelevarea și transplantul de la persoanele în viață

Art. 68. - Legislație conexă.

(1) Prelevarea și transplantul de organe, țesuturi și celule de origine umană de la donatori în viață se fac exclusiv în cazurile și condițiile prevăzute de lege, cu acordul scris, liber, prealabil și expres al acestora și numai după ce au fost informați, în prealabil, asupra riscurilor intervenției. În toate cazurile, donatorul poate reveni asupra consimțământului dat, până în momentul prelevării.
(2) Se interzice prelevarea de organe, țesuturi și celule de origine umană de la minori, precum și de la persoanele aflate în viață, lipsite de discernământ din cauza unui handicap mintal, unei tulburări mintale grave sau dintr-un alt motiv similar, în afara cazurilor expres prevăzute de lege.

Sesizarea instanței judecătorești

Art. 69. - La cererea persoanei interesate, instanța poate lua toate măsurile necesare pentru a împiedica sau a face să înceteze orice atingere ilicită adusă integrității corpului uman, precum și pentru a dispune repararea, în condițiile prevăzute la art. 252-256, a daunelor materiale și morale suferite.

SECȚIUNEA a 3-a

Respectul vieții private și al demnității persoanei umane

Dreptul la libera exprimare

Art. 70. - (1) Orice persoană are dreptul la libera exprimare.
(2) Exercitarea acestui drept nu poate fi restrânsă decât în cazurile și limitele prevăzute la art. 75.

Dreptul la viața privată

Art. 71. - Legislație conexă.

(1) Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private.
(2) Nimeni nu poate fi supus vreunor imixtiuni în viața intimă, personală sau de familie, nici în domiciliul, reședința sau corespondența sa, fără consimțământul său ori fără respectarea limitelor prevăzute la art. 75.

(3) Este, de asemenea, interzisă utilizarea, în orice mod, a corespondenței, manuscriselor sau a altor documente personale, precum și a informațiilor din viața privată a unei persoane, fără acordul acesteia ori fără respectarea limitelor prevăzute la art. 75.

Dreptul la demnitate

Art. 72. - (1) Orice persoană are dreptul la respectarea demnității sale.
(2) Este interzisă orice atingere adusă onoarei și reputației unei persoane, fără consimțământul acesteia ori fără respectarea limitelor prevăzute la art. 75.

Dreptul la propria imagine

Art. 73. - Legislație conexă.

(1) Orice persoană are dreptul la propria imagine.
(2) În exercitarea dreptului la propria imagine, ea poate să interzică ori să împiedice reproducerea, în orice mod, a înfățișării sale fizice ori a vocii sale sau, după caz, utilizarea unei asemenea reproduceri. Dispozițiile art. 75 rămân aplicabile.

Atingeri aduse vieții private

Art. 74. - Sub rezerva aplicării dispozițiilor art. 75, pot fi considerate ca atingeri aduse vieții private:
a) intrarea sau rămânerea fără drept în locuință sau luarea din aceasta a oricărui obiect fără acordul celui care o ocupă în mod legal;
b) interceptarea fără drept a unei convorbiri private, săvârșită prin orice mijloace tehnice, sau utilizarea, în cunoștință de cauză, a unei asemenea interceptări;
c) captarea ori utilizarea imaginii sau a vocii unei persoane aflate într-un spațiu privat, fără acordul acesteia;
d) difuzarea de imagini care prezintă interioare ale unui spațiu privat, fără acordul celui care îl ocupă în mod legal;
e) ținerea vieții private sub observație, prin orice mijloace, în afară de cazurile prevăzute expres de lege;
f) difuzarea de știri, dezbateri, anchete sau de reportaje scrise ori audiovizuale privind viața intimă, personală sau de familie, fără acordul persoanei în cauză;

g) difuzarea de materiale conținând imagini privind o persoană aflată la tratament în unitățile de asistență medicală, precum și a datelor cu caracter personal privind starea de sănătate, problemele de diagnostic, prognostic, tratament, circumstanțe în legătură cu boala și cu alte diverse fapte, inclusiv rezultatul autopsiei, fără acordul persoanei în cauză, iar în cazul în care aceasta este decedată, fără acordul familiei sau al persoanelor îndreptățite;
h) utilizarea, cu rea-credință, a numelui, imaginii, vocii sau asemănării cu o altă persoană;
i) difuzarea sau utilizarea corespondenței, manuscriselor ori a altor documente personale, inclusiv a datelor privind domiciliul, reședința, precum și numerele de telefon ale unei persoane sau ale membrilor familiei sale, fără acordul persoanei căreia acestea îi aparțin sau care, după caz, are dreptul de a dispune de ele.

Limite

Art. 75. - (1) Nu constituie o încălcare a drepturilor prevăzute în această secțiune atingerile care sunt permise de lege sau de convențiile și pactele internaționale privitoare la drepturile omului la care România este parte.
(2) Exercitarea drepturilor și libertăților constituționale cu bună-credință și cu respectarea pactelor și convențiilor internaționale la care România este parte nu constituie o încălcare a drepturilor prevăzute în prezenta secțiune.

Prezumția de consimțământ

Art. 76. - Când însuși cel la care se referă o informație sau un material le pune la dispoziția unei persoane fizice ori persoane juridice despre care are cunoștință că își desfășoară activitatea în domeniul informării publicului, consimțământul pentru utilizarea acestora este prezumat, nefiind necesar un acord scris.

Prelucrarea datelor personale

Art. 77. - Legislație conexă.

Orice prelucrare a datelor cu caracter personal, prin mijloace automate sau neautomate, se poate face numai în cazurile și condițiile prevăzute de legea specială.

SECȚIUNEA a 4-a

Respectul datorat persoanei și după decesul său

Respectul datorat persoanei decedate

Art. 78. - Persoanei decedate i se datorează respect cu privire la memoria sa, precum și cu privire la corpul său.

Interzicerea atingerii memoriei persoanei decedate

Art. 79. - Memoria persoanei decedate este protejată în aceleași condiții ca și imaginea și reputația persoanei aflate în viață.

Respectarea voinței persoanei decedate

Art. 80. - (1) Orice persoană poate determina felul propriilor funeralii și poate dispune cu privire la corpul său după moarte. În cazul celor lipsiți de capacitate de exercițiu sau al celor cu capacitate de exercițiu restrânsă este necesar și consimțământul scris al părinților sau, după caz, al tutorelui.
(2) În lipsa unei opțiuni exprese a persoanei decedate, va fi respectată, în ordine, voința soțului, părinților, descendenților, rudelor în linie colaterală până la al patrulea grad inclusiv, legatarilor universali sau cu titlu universal ori dispoziția primarului comunei, orașului, municipiului sau al sectorului municipiului București în a cărui rază teritorială a avut loc decesul. În toate cazurile se va ține seama de apartenența confesională a persoanei decedate.

Prelevarea de la persoanele decedate

Art. 81. - Legislație conexă.

Prelevarea de organe, țesuturi și celule umane, în scop terapeutic sau științific, de la persoanele decedate se efectuează numai în condițiile prevăzute de lege, cu acordul scris, exprimat în timpul vieții, al persoanei decedate sau, în lipsa acestuia, cu acordul scris, liber, prealabil și expres dat, în

ordine, de soțul supraviețuitor, de părinți, de descendenți ori, în sfârșit, de rudele în linie colaterală până la al patrulea grad inclusiv.

CAPITOLUL III
Identificarea persoanei fizice

SECȚIUNEA 1
Numele

Dreptul la nume

Art. 82. - Orice persoană are dreptul la numele stabilit sau dobândit, potrivit legii.

Structura numelui

Art. 83. - Numele cuprinde numele de familie și prenumele.

Dobândirea numelui

Art. 84. - (1) Numele de familie se dobândește prin efectul filiației și poate fi modificat prin efectul schimbării stării civile, în condițiile prevăzute de lege.
(2) Prenumele se stabilește la data înregistrării nașterii, pe baza declarației de naștere. Este interzisă înregistrarea de către ofițerul de stare civilă a prenumelor indecente, ridicole și a altora asemenea, de natură a afecta ordinea publică și bunele moravuri ori interesele copilului, după caz.
(3) Numele de familie și prenumele copilului găsit, născut din părinți necunoscuți, precum și cele ale copilului care este părăsit de către mamă în spital, iar identitatea acesteia nu a fost stabilită în termenul prevăzut de lege, se stabilesc prin dispoziția primarului comunei, orașului, municipiului sau al sectorului municipiului București în a cărui rază teritorială a fost găsit copilul ori, după caz, s-a constatat părăsirea lui, în condițiile legii speciale.

Schimbarea numelui pe cale administrativă

Art. 85. - Legislație conexă.

Cetățenii români pot obține, în condițiile legii, schimbarea pe cale administrativă a numelui de familie și a prenumelui sau numai a unuia dintre acestea.

SECȚIUNEA a 2-a

Domiciliul și reședința

Dreptul la domiciliu și reședință

Art. 86. - (1) Cetățenii români au dreptul să își stabilească ori să își schimbe, în mod liber, domiciliul sau reședința, în țară sau în străinătate, cu excepția cazurilor anume prevăzute de lege.
(2) Dacă prin lege nu se prevede altfel, o persoană fizică nu poate să aibă în același timp decât un singur domiciliu și o singură reședință, chiar și atunci când deține mai multe locuințe.

Domiciliul

Art. 87. - Domiciliul persoanei fizice, în vederea exercitării drepturilor și libertăților sale civile, este acolo unde aceasta declară că își are locuința principală.

Reședința

Art. 88. - Reședința persoanei fizice este în locul unde își are locuința secundară.

Stabilirea și schimbarea domiciliului

Art. 89. - (1) Stabilirea sau schimbarea domiciliului se face cu respectarea dispozițiilor legii speciale.
(2) Stabilirea sau schimbarea domiciliului nu operează decât atunci când cel care ocupă sau se mută într-un anumit loc a făcut-o cu intenția de a avea acolo locuința principală.
(3) Dovada intenției rezultă din declarațiile persoanei făcute la organele administrative competente să opereze stabilirea sau schimbarea domiciliului, iar în lipsa acestor declarații, din orice alte împrejurări de fapt.

Prezumția de domiciliu

Art. 90. - (1) Reședința va fi considerată domiciliu când acesta nu este cunoscut.
(2) În lipsă de reședință, persoana fizică este considerată că domiciliază la locul ultimului domiciliu, iar dacă acesta nu se cunoaște, la locul unde acea persoană se găsește.

Dovada

Art. 91. - (1) Dovada domiciliului și a reședinței se face cu mențiunile cuprinse în cartea de identitate.
(2) În lipsa acestor mențiuni ori atunci când acestea nu corespund realității, stabilirea sau schimbarea domiciliului ori a reședinței nu va putea fi opusă altor persoane.
(3) Dispozițiile alin. (2) nu se aplică în cazul în care domiciliul sau reședința a fost cunoscută prin alte mijloace de cel căruia i se opune.

Domiciliul minorului și al celui pus sub interdicție judecătorească

Art. 92. - (1) Domiciliul minorului care nu a dobândit capacitate deplină de exercițiu în condițiile prevăzute de lege este la părinții săi sau la acela dintre părinți la care el locuiește în mod statornic.
(2) În cazul în care părinții au domicilii separate și nu se înțeleg la care dintre ei va avea domiciliul copilul, instanța de tutelă, ascultându-i pe părinți, precum și pe copil, dacă acesta a împlinit vârsta de 10 ani, va decide ținând seama de interesele copilului. Până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești, minorul este prezumat că are domiciliul la părintele la care locuiește în mod statornic.
(3) Prin excepție, în situațiile prevăzute de lege, domiciliul minorului poate fi la bunici, la alte rude ori persoane de încredere, cu consimțământul acestora. De asemenea, domiciliul minorului poate fi și la o instituție de ocrotire.
(4) Domiciliul minorului, în cazul în care numai unul dintre părinții săi îl reprezintă ori în cazul în care se află sub tutelă, precum și domiciliul persoanei puse sub interdicție judecătorească este la reprezentantul legal.

Cazuri speciale

Art. 93. - Domiciliul copilului lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea părinților săi și supus unor măsuri de protecție specială, în cazurile prevăzute de lege, se află la instituția, la familia sau la persoanele cărora le-a fost dat în plasament.

Domiciliul persoanei puse sub curatelă

Art. 94. - În cazul în care s-a instituit o curatelă asupra bunurilor celui care a dispărut, acesta are domiciliul la curator, în măsura în care acesta este îndreptățit să îl reprezinte.

Domiciliul la curatorul special

Art. 95. - Dacă a fost numit un curator special pentru administrarea bunurilor succesorale, cei chemați la moștenire au domiciliul la curator, în măsura în care acesta este îndreptățit să îi reprezinte.

Domiciliul profesional

Art. 96. - Cel care exploatează o întreprindere are domiciliul și la locul acelei întreprinderi, în tot ceea ce privește obligațiile patrimoniale ce s-au născut sau urmează a se executa în acel loc.

Domiciliul ales

Art. 97. - (1) Părțile unui act juridic pot să aleagă un domiciliu în vederea exercitării drepturilor sau a executării obligațiilor născute din acel act.
(2) Alegerea domiciliului nu se prezumă, ci trebuie făcută în scris.

SECȚIUNEA a 3-a

Actele de stare civilă

Starea civilă

Art. 98. - Starea civilă este dreptul persoanei de a se individualiza, în familie și societate, prin calitățile strict personale care decurg din actele și faptele de stare civilă.

Dovada stării civile

Art. 99. - (1) Starea civilă se dovedește prin actele de naștere, căsătorie și deces întocmite, potrivit legii, în registrele de stare civilă, precum și prin certificatele de stare civilă eliberate pe baza acestora.
(2) Actele de stare civilă sunt înscrisuri autentice și fac dovada, până la înscrierea în fals, pentru ceea ce reprezintă constatările personale ale ofițerului de stare civilă și, până la proba contrară, pentru celelalte mențiuni.
(3) Hotărârea judecătorească dată cu privire la starea civilă a unei persoane este opozabilă oricărei alte persoane cât timp printr-o nouă hotărâre nu s-a stabilit contrariul.
(4) Dacă printr-o hotărâre judecătorească s-a stabilit o anumită stare civilă a unei persoane, iar printr-o hotărâre judecătorească ulterioară este admisă o acțiune prin care s-a contestat starea civilă astfel stabilită, prima hotărâre își pierde efectele la data rămânerii definitive a celei de a doua hotărâri.

Anularea, completarea, modificarea sau rectificarea actelor de stare civilă

Art. 100. - (1) Anularea, completarea sau modificarea actelor de stare civilă și a mențiunilor înscrise pe acestea se poate face numai în temeiul unei hotărâri judecătorești definitive.
(2) Rectificarea actelor de stare civilă și a mențiunilor înscrise pe marginea acestora se poate face, din oficiu sau la cerere, numai în temeiul dispoziției primarului de la primăria care are în păstrare actul de stare civilă.
(3) Starea civilă poate fi modificată în baza unei hotărâri de anulare, completare sau modificare a unui act de stare civilă numai dacă a fost formulată și o acțiune de modificare a stării civile, admisă printr-o hotărâre judecătorească rămasă definitivă.
(4) Hotărârea judecătorească prin care se dispune anularea, completarea sau modificarea unui act de stare civilă, precum și înregistrarea făcută în temeiul unei asemenea hotărâri sunt opozabile oricărei alte persoane cât timp printr-o nouă hotărâre nu s-a stabilit contrariul. Actul administrativ prin care s-a dispus rectificarea unui act de stare civilă, precum și înregistrarea făcută în baza lui sunt opozabile oricărei persoane până la proba contrară.

Înscrierea mențiunilor pe actul de stare civilă

Art. 101. - Anularea, completarea, modificarea și rectificarea unui act de stare civilă sau a unei mențiuni înscrise pe acesta, dispuse prin hotărâre judecătorească rămasă definitivă ori, după caz, prin dispoziție a primarului, se înscriu numai prin mențiune pe actul de stare civilă corespunzător. În acest scop, hotărârea judecătorească rămasă definitivă se comunică de îndată, din oficiu, de către instanța care s-a pronunțat ultima asupra fondului.

Actele întocmite de un ofițer de stare civilă necompetent

Art. 102. - Actele de stare civilă întocmite de o persoană care a exercitat în mod public atribuțiile de ofițer de stare civilă, cu respectarea tuturor prevederilor legale, sunt valabile, chiar dacă acea persoană nu avea această calitate, afară de cazul în care beneficiarii acestor acte au cunoscut, în momentul întocmirii lor, lipsa acestei calități.

Alte mijloace de dovadă a stării civile

Art. 103. - Starea civilă se poate dovedi, înaintea instanței judecătorești, prin orice mijloace de probă, dacă:

a) nu au existat registre de stare civilă;

b) registrele de stare civilă s-au pierdut ori au fost distruse, în tot sau în parte;

c) nu este posibilă procurarea din străinătate a certificatului de stare civilă sau a extrasului de pe actul de stare civilă;

d) întocmirea actului de stare civilă a fost omisă sau, după caz, refuzată.

TITLUL III
Ocrotirea persoanei fizice

CAPITOLUL I
Dispoziții generale

Interesul persoanei ocrotite

Art. 104. - (1) Orice măsură de ocrotire a persoanei fizice se stabilește numai în interesul acesteia.
(2) La luarea unei măsuri de ocrotire trebuie să se țină seama de posibilitatea persoanei fizice de a-și exercita drepturile și de a-și îndeplini obligațiile cu privire la persoana și bunurile sale.

Persoanele ocrotite

Art. 105. - Sunt supuși unor măsuri speciale de ocrotire minorii și cei care, deși capabili, din cauza bătrâneții, a bolii sau a altor motive prevăzute de lege nu pot să își administreze bunurile și nici să își apere interesele în condiții corespunzătoare.

Măsurile de ocrotire

Art. 106. - (1) Ocrotirea minorului se realizează prin părinți, prin instituirea tutelei, prin darea în plasament sau, după caz, prin alte măsuri de protecție specială anume prevăzute de lege.
(2) Ocrotirea majorului are loc prin punerea sub interdicție judecătorească sau prin instituirea curatelei, în condițiile prevăzute de prezentul cod.

Instanța de tutelă

Art. 107. - Legislație conexă.

Recursuri în interesul legii - soluții de admitere.

(1) Procedurile prevăzute de prezentul cod privind ocrotirea persoanei fizice sunt de competența instanței de tutelă și de familie stabilite potrivit legii, denumită în continuare instanța de tutelă.
(2) În toate cazurile, instanța de tutelă soluționează de îndată aceste cereri.

Ocrotirea persoanei prin tutelă

Art. 108. - (1) Ocrotirea persoanei fizice prin tutelă se realizează de către tutore, desemnat sau numit, în condițiile prezentului cod, precum și de către consiliul de familie, ca organ consultativ.

(2) Consiliul de familie poate fi constituit de către instanța de tutelă numai la cererea persoanelor interesate.
(3) În cazul în care nu se constituie consiliul de familie, atribuțiile acestuia vor fi exercitate de către instanța de tutelă.

Ocrotirea persoanei prin curatelă

Art. 109. - Ocrotirea persoanei fizice prin curatelă are loc numai în cazurile și condițiile prevăzute de lege.

CAPITOLUL II
Tutela minorului

SECȚIUNEA 1
Deschiderea tutelei

Cazurile de instituire

Art. 110. - Tutela minorului se instituie atunci când ambii părinți sunt, după caz, decedați, necunoscuți, decăzuți din exercițiul drepturilor părintești sau li s-a aplicat pedeapsa penală a interzicerii drepturilor părintești, puși sub interdicție judecătorească, dispăruți ori declarați judecătorește morți, precum și în cazul în care, la încetarea adopției, instanța hotărăște că este în interesul minorului instituirea unei tutele.

Persoanele obligate să înștiințeze instanța de tutelă

Art. 111. - Au obligația ca, de îndată ce află de existența unui minor lipsit de îngrijire părintească în cazurile prevăzute la art. 110, să înștiințeze instanța de tutelă:
a) persoanele apropiate minorului, precum și administratorii și locatarii casei în care locuiește minorul;
b) serviciul public comunitar local de evidență a persoanelor, cu prilejul înregistrării morții unei persoane, precum și notarul public, cu prilejul deschiderii unei proceduri succesorale;

c) instanțele judecătorești, cu prilejul condamnării la pedeapsa penală a interzicerii drepturilor părintești;
d) organele administrației publice locale, instituțiile de ocrotire, precum și orice altă persoană.

SECȚIUNEA a 2-a

Tutorele

Persoana care poate fi numită tutore

Art. 112. - (1) Poate fi tutore o persoană fizică sau soțul și soția, împreună, dacă nu se află în vreunul dintre cazurile de incompatibilitate prevăzute de prezentul cod.
(2) În cazul în care în situația prevăzută la art. 110 se află mai mulți minori care sunt frați sau surori, se numește, de regulă, un singur tutore.

Persoanele care nu pot fi numite tutore

Art. 113. - (1) Nu poate fi tutore:
a) minorul, persoana pusă sub interdicție judecătorească sau cel pus sub curatelă;
b) cel decăzut din exercițiul drepturilor părintești sau declarat incapabil de a fi tutore;
c) cel căruia i s-a restrâns exercițiul unor drepturi civile, fie în temeiul legii, fie prin hotărâre judecătorească, precum și cel cu rele purtări reținute ca atare de către o instanță judecătorească;
d) cel care, exercitând o tutelă, a fost îndepărtat din aceasta în condițiile art. 158;
e) cel aflat în stare de insolvabilitate;
f) cel care, din cauza intereselor potrivnice cu cele ale minorului, nu ar putea îndeplini sarcina tutelei;
g) cel înlăturat prin înscris autentic sau prin testament de către părintele care exercita singur, în momentul morții, autoritatea părintească.
(2) Dacă una dintre împrejurările prevăzute la alin. (1) survine sau este descoperită în timpul tutelei, tutorele va fi îndepărtat, respectându-se aceeași procedură ca și la numirea lui.

Desemnarea tutorelui de către părinte

Art. 114. - (1) Părintele poate desemna, prin act unilateral sau prin contract de mandat, încheiate în formă autentică, ori, după caz, prin testament, persoana care urmează a fi numită tutore al copiilor săi.
(2) Desemnarea făcută de părintele care în momentul morții era decăzut din drepturile părintești sau pus sub interdicție judecătorească este lipsită de efecte.
(3) Desemnarea făcută în condițiile prezentului articol poate fi revocată oricând de către părinte, chiar și printr-un înscris sub semnătură privată.
(4) Înscrisul prin care se revocă persoana desemnată pentru a fi numită tutore se va înscrie în registrul prevăzut la art. 1.046 sau la art. 2.033, după caz.
(5) Notarul public sau instanța de tutelă, după caz, are obligația să verifice la registrele prevăzute la alin. (4) dacă persoana desemnată pentru a fi tutore nu a fost revocată.

Desemnarea mai multor tutori

Art. 115. - În cazul în care au fost desemnate mai multe persoane ca tutore, fără vreo preferință, ori există mai multe rude, afini sau prieteni ai familiei minorului în stare să îndeplinească sarcinile tutelei și care își exprimă dorința de a fi tutore, instanța de tutelă va hotărî ținând seama de condițiile lor materiale, precum și de garanțiile morale necesare dezvoltării armonioase a minorului.

Măsuri provizorii

Art. 116. - (1) Cel chemat la tutelă în conformitate cu dispozițiile art. 114 nu poate fi înlăturat de către instanță fără acordul său decât dacă se află în vreunul dintre cazurile prevăzute la art. 113 sau dacă prin numirea sa interesele minorului ar fi periclitate.
(2) În cazul în care cel chemat la tutelă este numai temporar împiedicat în exercitarea atribuțiilor ce i-au fost conferite, instanța de tutelă, după încetarea împiedicării, îl numește tutore la cererea sa, dar nu mai târziu de 6 luni de la deschiderea tutelei. Până atunci, instanța desemnează un tutore provizoriu.
(3) După trecerea celor 6 luni, dacă persoana desemnată nu a cerut numirea sa ca tutore, cel numit provizoriu tutore rămâne să îndeplinească în continuare sarcinile tutelei până la numirea unui tutore în condițiile art. 118.

Garanții

Art. 117. - La numirea sau, după caz, în timpul tutelei, instanța de tutelă poate hotărî, din oficiu sau la cererea consiliului de familie, ca tutorele să dea garanții reale sau personale, dacă interesele minorului cer o astfel de măsură. În acest caz, ea stabilește potrivit cu împrejurările felul și întinderea garanțiilor.

Numirea tutorelui de către instanța de tutelă

Art. 118. - În lipsa unui tutore desemnat, instanța de tutelă numește cu prioritate ca tutore, dacă nu se opun motive întemeiate, o rudă sau un afin ori un prieten al familiei minorului, în stare să îndeplinească această sarcină, ținând seama, după caz, de relațiile personale, de apropierea domiciliilor, de condițiile materiale și de garanțiile morale pe care le prezintă cel chemat la tutelă.

Procedura de numire

Art. 119. - (1) Numirea tutorelui se face, cu acordul acestuia, de către instanța de tutelă în camera de consiliu, prin încheiere definitivă. Atunci când desemnarea tutorelui s-a făcut prin contract de mandat, cel desemnat tutore nu poate refuza numirea decât pentru motivele prevăzute la art. 120 alin. (2).
(2) Ascultarea minorului care a împlinit vârsta de 10 ani este obligatorie.
(3) În lipsa unui tutore desemnat, dacă instanța de tutelă a constituit consiliul de familie, numirea tutorelui se face, potrivit alin. (1), cu consultarea consiliului de familie.
(4) Încheierea de numire se comunică în scris tutorelui și se afișează la sediul instanței de tutelă și la primăria de la domiciliul minorului.
(5) Drepturile și îndatoririle tutorelui încep de la data comunicării încheierii de numire.
(6) Între timp, instanța de tutelă poate lua măsuri provizorii cerute de interesele minorului, putând chiar să numească un curator special.

Refuzul continuării tutelei

Art. 120. - (1) Cel numit tutore este dator să continue îndeplinirea sarcinilor tutelei.
(2) Poate refuza continuarea tutelei:
a) cel care are vârsta de 60 de ani împliniți;
b) femeia însărcinată sau mama unui copil mai mic de 8 ani;
c) cel care crește și educă 2 sau mai mulți copii;

d) cel care, din cauza bolii, a infirmității, a felului activităților desfășurate, a depărtării domiciliului de locul unde se află bunurile minorului sau din alte motive întemeiate, nu ar mai putea să îndeplinească această sarcină.

Înlocuirea tutorelui

Art. 121. - Dacă vreuna dintre împrejurările prevăzute la art. 120 alin. (2) survine în timpul tutelei, tutorele poate cere să fie înlocuit. Cererea de înlocuire se adresează instanței de tutelă, care va hotărî de urgență. Până la soluționarea cererii sale de înlocuire, el este obligat să continue exercitarea atribuțiilor.

Caracterul personal al tutelei

Art. 122. - (1) Tutela este o sarcină personală.
(2) Cu toate acestea, instanța de tutelă, cu avizul consiliului de familie, poate, ținând seama de mărimea și compunerea patrimoniului minorului, să decidă ca administrarea patrimoniului ori doar a unei părți a acestuia să fie încredințată, potrivit legii, unei persoane fizice sau persoane juridice specializate.

Gratuitatea tutelei

Art. 123. - (1) Tutela este o sarcină gratuită.
(2) Cu toate acestea, tutorele poate fi îndreptățit, pe perioada exercitării sarcinilor tutelei, la o remunerație al cărei cuantum va fi stabilit de instanța de tutelă, cu avizul consiliului de familie, ținând seama de munca depusă în administrarea averii și de starea materială a minorului și a tutorelui, dar nu mai mult de 10% din veniturile produse de bunurile minorului. Instanța de tutelă, cu avizul consiliului de familie, va putea modifica sau suprima această remunerație, potrivit împrejurărilor.

SECȚIUNEA a 3-a

Consiliul de familie

Rolul consiliului de familie

Art. 124. - (1) Consiliul de familie se poate constitui pentru a supraveghea modul în care tutorele își exercită drepturile și își îndeplinește îndatoririle cu privire la persoana și bunurile minorului.
(2) În cazul ocrotirii minorului prin părinți, prin darea în plasament sau, după caz, prin alte măsuri de protecție specială prevăzute de lege nu se va institui consiliul de familie.

Membrii consiliului de familie

Art. 125. - (1) Instanța de tutelă poate constitui un consiliu de familie, compus din 3 rude sau afini, ținând seama de gradul de rudenie și de relațiile personale cu familia minorului. În lipsă de rude sau afini pot fi numite și alte persoane care au avut legături de prietenie cu părinții minorului sau care manifestă interes pentru situația acestuia.
(2) Soțul și soția nu pot fi, împreună, membri ai aceluiași consiliu de familie.
(3) În aceleași condiții, instanța de tutelă numește și 2 supleanți.
(4) Tutorele nu poate fi membru în consiliul de familie.

Alte dispoziții aplicabile consiliului de familie

Art. 126. - Dispozițiile art. 113, art. 120 alin. (1) și alin. (2) lit. d), art. 121 și 147 se aplică în mod corespunzător și membrilor consiliului de familie.

Modificarea consiliului de familie

Art. 127. - În afară de cazul prevăzut la art. 131, alcătuirea consiliului de familie nu se poate modifica în timpul tutelei, afară numai dacă interesele minorului ar cere o asemenea schimbare sau dacă, prin moartea ori dispariția unuia dintre membri, ar fi necesară completarea.

Constituirea consiliului de familie

Art. 128. - (1) În vederea constituirii consiliului de familie, persoanele care îndeplinesc condițiile pentru a fi membri sunt convocate la domiciliul minorului de către instanța de tutelă, din oficiu sau la

sesizarea minorului, dacă acesta a împlinit vârsta de 14 ani, a tutorelui desemnat, a oricăror altor persoane care au cunoștință despre situația minorului.
(2) Numirea membrilor consiliului de familie se face cu acordul acestora.
(3) Minorul care a împlinit vârsta de 10 ani va fi ascultat în condițiile art. 264.

Funcționarea consiliului de familie

Art. 129. - (1) Consiliul de familie este convocat cu cel puțin 10 zile înainte de data întrunirii de către tutore, din propria inițiativă sau la cererea oricăruia dintre membrii acestuia, a minorului care a împlinit vârsta de 14 ani sau a instanței de tutelă. Cu acordul tuturor membrilor consiliului de familie, convocarea se poate face și mai devreme de împlinirea termenului de 10 zile dinainte de data întrunirii. În toate cazurile, prezența tuturor membrilor consiliului de familie acoperă neregularitatea convocării.
(2) Cei convocați sunt obligați să se prezinte personal la locul indicat în actul de convocare. În cazul în care aceștia nu se pot prezenta, ei pot fi reprezentați de persoane care sunt rude sau afini cu părinții minorului, dacă aceste persoane nu sunt desemnate sau convocate în nume propriu ca membri ai consiliului de familie. Soții se pot reprezenta reciproc.
(3) Ședințele consiliului de familie se țin la domiciliul minorului. În cazul în care convocarea a fost făcută la solicitarea instanței de tutelă, ședința se ține la sediul acesteia.

Atribuții

Art. 130. - (1) Consiliul de familie dă avize consultative, la solicitarea tutorelui sau a instanței de tutelă, și ia decizii, în cazurile prevăzute de lege. Avizele consultative și deciziile se iau în mod valabil cu votul majorității membrilor săi, consiliul fiind prezidat de persoana cea mai înaintată în vârstă.
(2) La luarea deciziilor, minorul care a împlinit vârsta de 10 ani va fi ascultat, dispozițiile art. 264 fiind aplicabile în mod corespunzător.
(3) Deciziile consiliului de familie vor fi motivate și consemnate într-un registru special constituit, care se ține de unul dintre membrii consiliului, desemnat în acest scop de instanța de tutelă.
(4) Actele încheiate de tutore în lipsa avizului consultativ sunt anulabile. Încheierea actului cu nerespectarea avizului atrage numai răspunderea tutorelui. Dispozițiile art. 155 sunt aplicabile în mod corespunzător.

Înlocuirea consiliului de familie

Art. 131. - Tutorele poate cere instituirea unui nou consiliu, dacă în plângerile formulate potrivit prezentului cod instanța a hotărât de cel puțin două ori, în mod definitiv, împotriva deciziilor consiliului de familie.

Imposibilitatea constituirii consiliului de familie

Art. 132. - Dacă în cazul prevăzut la art. 131 nu este posibilă constituirea unui nou consiliu, ca și în cazul contrarietății de interese dintre minor și toți membrii consiliului de familie și supleanți, tutorele poate cere instanței de tutelă autorizația de a exercita singur tutela.

SECȚIUNEA a 4-a

Exercitarea tutelei

§1.
Dispoziții generale

Exercitarea tutelei în interesul minorului

Art. 133. - Tutela se exercită numai în interesul minorului atât în ceea ce privește persoana, cât și bunurile acestuia.

Conținutul tutelei

Art. 134. - (1) Tutorele are îndatorirea de a îngriji de minor.
(2) El este obligat să asigure îngrijirea minorului, sănătatea și dezvoltarea lui fizică și mentală, educarea, învățătura și pregătirea profesională a acestuia, potrivit cu aptitudinile lui.

Tutela exercitată de ambii soți

Art. 135. - (1) În cazul în care tutori sunt 2 soți, aceștia răspund împreună pentru exercitarea atribuțiilor tutelei. Dispozițiile privind autoritatea părintească sunt aplicabile în mod corespunzător.
(2) În cazul în care unul dintre soți introduce acțiunea de divorț, instanța, din oficiu, va înștiința instanța de tutelă pentru a dispune cu privire la exercitarea tutelei.

§2.
Exercitarea tutelei cu privire la persoana minorului

Avizul consiliului de familie

Art. 136. - Măsurile privind persoana minorului se iau de către tutore, cu avizul consiliului de familie, cu excepția măsurilor care au caracter curent.

Domiciliul minorului

Art. 137. - (1) Minorul pus sub tutelă are domiciliul la tutore. Numai cu autorizarea instanței de tutelă minorul poate avea și o reședință.
(2) Prin excepție de la prevederile alin. (1), tutorele poate încuviința ca minorul să aibă o reședință determinată de educarea și pregătirea sa profesională. În acest caz, instanța de tutelă va fi de îndată încunoștințată de tutore.

Felul învățăturii sau al pregătirii profesionale

Art. 138. - (1) Felul învățăturii sau al pregătirii profesionale pe care minorul care nu a împlinit vârsta de 14 ani o primea la data instituirii tutelei nu poate fi schimbat de acesta decât cu încuviințarea instanței de tutelă.
(2) Instanța de tutelă nu poate, împotriva voinței minorului care a împlinit vârsta de 14 ani, să schimbe felul învățăturii acestuia, hotărâtă de părinți sau pe care minorul o primea la data instituirii tutelei.

Ascultarea minorului care a împlinit vârsta de 10 ani

Art. 139. - Instanța de tutelă nu poate hotărî fără ascultarea minorului, dacă acesta a împlinit vârsta de 10 ani, dispozițiile art. 264 fiind aplicabile.

§3.
Exercitarea tutelei cu privire la bunurile minorului

Inventarul bunurilor minorului

Art. 140. - (1) După numirea tutorelui și în prezența acestuia și a membrilor consiliului de familie, un delegat al instanței de tutelă va verifica la fața locului toate bunurile minorului, întocmind un inventar, care va fi supus aprobării instanței de tutelă. Inventarul bunurilor minorului va începe să fie întocmit în maximum 10 zile de la numirea tutorelui de către instanța de tutelă.
(2) Cu prilejul inventarierii, tutorele și membrii consiliului de familie sunt ținuți să declare în scris, la întrebarea expresă a delegatului instanței de tutelă, creanțele, datoriile sau alte pretenții pe care le au față de minor. Declarațiile vor fi consemnate în procesul-verbal de inventariere.
(3) Tutorele sau membrii consiliului de familie care, cunoscând creanțele sau pretențiile proprii față de minori, nu le-au declarat, deși au fost somați să le declare, sunt prezumați că au renunțat la ele. Dacă tutorele sau membrii consiliului de familie nu declară datoriile pe care le au față de minor, deși au fost somați să le declare, pot fi îndepărtați din funcție.
(4) Creanțele pe care le au asupra minorului tutorele sau vreunul dintre membrii consiliului de familie, soțul, o rudă în linie dreaptă ori frații sau surorile acestora pot fi plătite voluntar numai cu autorizarea instanței de tutelă.

Actele făcute în lipsa inventarului

Art. 141. - Înainte de întocmirea inventarului, tutorele nu poate face, în numele minorului, decât acte de conservare și acte de administrare ce nu suferă întârziere.

Administrarea bunurilor minorului

Art. 142. - (1) Tutorele are îndatorirea de a administra cu bună-credință bunurile minorului. În acest scop, tutorele acționează în calitate de administrator însărcinat cu simpla administrare a bunurilor

minorului, dispozițiile titlului V din cartea a III-a aplicându-se în mod corespunzător, afară de cazul în care prin prezentul capitol se dispune altfel.
(2) Nu sunt supuse administrării bunurile dobândite de minor cu titlu gratuit decât dacă testatorul sau donatorul a stipulat altfel. Aceste bunuri sunt administrate de curatorul ori de cel desemnat prin actul de dispoziție sau, după caz, numit de către instanța de tutelă.

Reprezentarea minorului

Art. 143. - Tutorele are îndatorirea de a-l reprezenta pe minor în actele juridice, dar numai până când acesta împlinește vârsta de 14 ani.

Regimul juridic al actelor de dispoziție

Art. 144. - (1) Tutorele nu poate, în numele minorului, să facă donații și nici să garanteze obligația altuia. Fac excepție darurile obișnuite, potrivite cu starea materială a minorului.
(2) Tutorele nu poate, fără avizul consiliului de familie și autorizarea instanței de tutelă, să facă acte de înstrăinare, împărțeală, ipotecare ori de grevare cu alte sarcini reale a bunurilor minorului, să renunțe la drepturile patrimoniale ale acestuia, precum și să încheie în mod valabil orice alte acte ce depășesc dreptul de administrare.
(3) Actele făcute cu încălcarea dispozițiilor prevăzute la alin. (1) și (2) sunt anulabile. În aceste cazuri, acțiunea în anulare poate fi exercitată de tutore, de consiliul de familie sau de oricare membru al acestuia, precum și de către procuror, din oficiu sau la sesizarea instanței de tutelă.
(4) Cu toate acestea, tutorele poate înstrăina, fără avizul consiliului de familie și fără autorizarea instanței de tutelă, bunurile supuse pieirii, degradării, alterării ori deprecierii, precum și cele devenite nefolositoare pentru minor.

Autorizarea instanței de tutelă

Art. 145. - (1) Instanța de tutelă acordă tutorelui autorizarea numai dacă actul răspunde unei nevoi sau prezintă un folos neîndoielnic pentru minor.
(2) Autorizarea se va da pentru fiecare act în parte, stabilindu-se, când este cazul, condițiile de încheiere a actului.
(3) În caz de vânzare, autorizarea va arăta dacă vânzarea se va face prin acordul părților, prin licitație publică sau în alt mod.

(4) În toate cazurile, instanța de tutelă poate indica tutorelui modul în care se întrebuințează sumele de bani obținute.

Încuviințarea și autorizarea actelor minorului care a împlinit vârsta de 14 ani

Art. 146. - (1) Minorul care a împlinit vârsta de 14 ani încheie actele juridice cu încuviințarea scrisă a tutorelui sau, după caz, a curatorului.
(2) Dacă actul pe care minorul care a împlinit vârsta de 14 ani urmează să îl încheie face parte dintre acelea pe care tutorele nu le poate face decât cu autorizarea instanței de tutelă și cu avizul consiliului de familie, va fi necesară atât autorizarea acesteia, cât și avizul consiliului de familie.
(3) Minorul nu poate să facă donații, altele decât darurile obișnuite potrivit stării lui materiale, și nici să garanteze obligația altuia.
(4) Actele făcute cu încălcarea dispozițiilor alin. (1) - (3) sunt anulabile, dispozițiile art. 144 alin. (3) fiind aplicabile în mod corespunzător.

Interzicerea unor acte juridice

Art. 147. - (1) Este interzisă, sub sancțiunea nulității relative, încheierea de acte juridice între tutore sau soțul, o rudă în linie dreaptă ori frații sau surorile tutorelui, pe de o parte, și minor, pe de altă parte.
(2) Cu toate acestea, oricare dintre persoanele prevăzute la alin. (1) poate cumpăra la licitație publică un bun al minorului, dacă are o garanție reală asupra acestui bun ori îl deține în coproprietate cu minorul, după caz.

Suma anuală necesară pentru întreținerea minorului

Art. 148. - (1) Consiliul de familie stabilește suma anuală necesară pentru întreținerea minorului și administrarea bunurilor sale și poate modifica, potrivit împrejurărilor, această sumă. Decizia consiliului de familie se aduce la cunoștință, de îndată, instanței de tutelă.
(2) Cheltuielile necesare pentru întreținerea minorului și administrarea bunurilor sale se acoperă din veniturile acestuia. În cazul în care veniturile minorului nu sunt îndestulătoare, instanța de tutelă va dispune vânzarea bunurilor minorului, prin acordul părților sau prin licitație publică.

(3) Obiectele ce au valoare afectivă pentru familia minorului sau pentru minor nu vor fi vândute decât în mod excepțional.
(4) Dacă minorul este lipsit de bunuri și nu are părinți sau alte rude care sunt obligate prin lege să îi acorde întreținere ori aceasta nu este suficientă, minorul are dreptul la asistență socială, în condițiile legii.

Constituirea de depozite bancare

Art. 149. - (1) Sumele de bani care depășesc nevoile întreținerii minorului și ale administrării bunurilor sale, precum și instrumentele financiare se depun, pe numele minorului, la o instituție de credit indicată de consiliul de familie, în termen de cel mult 5 zile de la data încasării lor.
(2) Tutorele poate dispune de aceste sume și instrumente financiare numai cu autorizarea prealabilă a instanței de tutelă, cu excepția operațiunilor prevăzute la alin. (3).
(3) Cu toate acestea, el nu va putea folosi, în niciun caz, sumele de bani și instrumentele financiare prevăzute la alin. (1) pentru încheierea, pe numele minorului, a unor tranzacții pe piața de capital, chiar dacă ar fi obținut autorizarea instanței de tutelă.
(4) Tutorele poate depune la o instituție de credit și sumele necesare întreținerii, tot pe numele minorului. Acestea se trec într-un cont separat și pot fi ridicate de tutore, fără autorizarea instanței de tutelă.

Cazurile de numire a curatorului special

Art. 150. - (1) Ori de câte ori între tutore și minor se ivesc interese contrare, care nu sunt dintre cele ce trebuie să ducă la înlocuirea tutorelui, instanța de tutelă va numi un curator special.
(2) De asemenea, dacă din cauza bolii sau din alte motive tutorele este împiedicat să îndeplinească un anumit act în numele minorului pe care îl reprezintă sau ale cărui acte le încuviințează, instanța de tutelă va numi un curator special.
(3) Pentru motive temeinice, în cadrul procedurilor succesorale, notarul public, la cererea oricărei persoane interesate sau din oficiu, poate numi provizoriu un curator special, care va fi validat ori, după caz, înlocuit de către instanța de tutelă.

SECȚIUNEA a 5-a

Controlul exercitării tutelei

Controlul instanței de tutelă

Art. 151. - (1) Instanța de tutelă va efectua un control efectiv și continuu asupra modului în care tutorele și consiliul de familie își îndeplinesc atribuțiile cu privire la minor și bunurile acestuia.
(2) În îndeplinirea activității de control, instanța de tutelă va putea cere colaborarea autorităților administrației publice, a instituțiilor și serviciilor publice specializate pentru protecția copilului sau a instituțiilor de ocrotire, după caz.

Darea de seamă

Art. 152. - (1) Tutorele este dator să prezinte anual instanței de tutelă o dare de seamă despre modul cum s-a îngrijit de minor, precum și despre administrarea bunurilor acestuia.
(2) Darea de seamă se va prezenta instanței de tutelă în termen de 30 de zile de la sfârșitul anului calendaristic.
(3) Dacă averea minorului este de mică însemnătate, instanța de tutelă poate să autorizeze ca darea de seamă privind administrarea bunurilor minorului să se facă pe termene mai lungi, care nu vor depăși însă 3 ani.
(4) În afară de darea de seamă anuală, tutorele este obligat, la cererea instanței de tutelă, să dea oricând dări de seamă despre felul cum s-a îngrijit de minor, precum și despre administrarea bunurilor acestuia.

Descărcarea tutorelui

Art. 153. - Instanța de tutelă va verifica socotelile privitoare la veniturile minorului și la cheltuielile făcute cu întreținerea acestuia și cu administrarea bunurilor sale și, dacă sunt corect întocmite și corespund realității, va da descărcare tutorelui.

Interzicerea dispensei de a da socoteală

Art. 154. - Dispensa de a da socoteală acordată de părinți sau de o persoană care ar fi făcut minorului o liberalitate este considerată ca nescrisă.

Plângerea împotriva tutorelui

Art. 155. - (1) Minorul care a împlinit vârsta de 14 ani, consiliul de familie, oricare membru al acestuia, precum și toți cei prevăzuți la art. 111 pot face plângere la instanța de tutelă cu privire la actele sau faptele tutorelui păgubitoare pentru minor.
(2) Plângerea se soluționează de urgență, prin încheiere executorie, de către instanța de tutelă, cu citarea părților și a membrilor consiliului de familie. Minorul care a împlinit vârsta de 10 ani va fi ascultat, dacă instanța de tutelă consideră că este necesar.

SECȚIUNEA a 6-a

Încetarea tutelei

Cazurile de încetare

Art. 156. - (1) Tutela încetează în cazul în care nu se mai menține situația care a dus la instituirea tutelei, precum și în cazul morții minorului.
(2) Funcția tutorelui încetează prin moartea acestuia, prin îndepărtarea de la sarcina tutelei sau prin înlocuirea tutorelui.

Moartea tutorelui

Art. 157. - (1) În cazul morții tutorelui, moștenitorii săi sau orice altă persoană dintre cele prevăzute la art. 111 au datoria de a înștiința, de îndată, instanța de tutelă.
(2) Până la numirea unui nou tutore, moștenitorii vor prelua sarcinile tutelei. Dacă sunt mai mulți moștenitori, aceștia pot desemna, prin procură specială, pe unul dintre ei să îndeplinească în mod provizoriu sarcinile tutelei.
(3) Dacă moștenitorii sunt minori, înștiințarea instanței de tutelă se poate face de orice persoană interesată, precum și de cele prevăzute la art. 111. În acest caz, moștenitorii tutorelui nu vor prelua sarcinile tutelei, ci instanța de tutelă va numi de urgență un curator special, care poate fi executorul testamentar.

Îndepărtarea tutorelui

Art. 158. - În afară de alte cazuri prevăzute de lege, tutorele este îndepărtat dacă săvârșește un abuz, o neglijență gravă sau alte fapte care îl fac nedemn de a fi tutore, precum și dacă nu își îndeplinește în mod corespunzător sarcina.

Numirea curatorului special

Art. 159. - Până la preluarea funcției de către noul tutore, în cazurile prevăzute la art. 157 și 158, instanța de tutelă poate numi un curator special.

Darea de seamă generală

Art. 160. - (1) La încetarea din orice cauză a tutelei, tutorele sau, după caz, moștenitorii acestuia sunt datori ca, în termen de cel mult 30 de zile, să prezinte instanței de tutelă o dare de seamă generală. Tutorele are aceeași îndatorire și în caz de îndepărtare de la tutelă.
(2) Dacă funcția tutorelui încetează prin moartea acestuia, darea de seamă generală va fi întocmită de moștenitorii săi majori sau, în caz de incapacitate a tuturor moștenitorilor, de reprezentantul lor legal, în termen de cel mult 30 de zile de la data acceptării moștenirii sau, după caz, de la data solicitării de către instanța de tutelă. În cazul în care nu există moștenitori ori aceștia sunt în imposibilitate de a acționa, darea de seamă generală va fi întocmită de către un curator special, numit de instanța de tutelă, în termenul stabilit de aceasta.
(3) Darea de seamă generală va trebui să cuprindă situațiile veniturilor și cheltuielilor pe ultimii ani, să indice activul și pasivul, precum și stadiul în care se află procesele minorului.
(4) Instanța de tutelă îl poate constrânge pe cel obligat să facă darea de seamă generală, potrivit dispozițiilor art. 163.

Predarea bunurilor

Art. 161. - Bunurile care au fost în administrarea tutorelui vor fi predate, după caz, fostului minor, moștenitorilor acestuia sau noului tutore de către tutore, moștenitorii acestuia sau reprezentantul lor legal ori, în lipsă, de curatorul special numit potrivit dispozițiilor art. 160 alin. (2).

Descărcarea de gestiune

Art. 162. - (1) După predarea bunurilor, verificarea socotelilor și aprobarea lor, instanța de tutelă va da tutorelui descărcare de gestiunea sa.
(2) Chiar dacă instanța de tutelă a dat tutorelui descărcare de gestiune, acesta răspunde pentru prejudiciul cauzat din culpa sa.
(3) Tutorele care înlocuiește un alt tutore are obligația să ceară acestuia, chiar și după descărcarea de gestiune, repararea prejudiciilor pe care le-a cauzat minorului din culpa sa, sub sancțiunea de a fi obligat el însuși de a repara aceste prejudicii.

Amenda civilă

Art. 163. - (1) În cazul refuzului de a continua sarcina tutelei, în alte cazuri decât cele prevăzute la art. 120 alin. (2), tutorele poate fi sancționat cu amendă civilă, în folosul statului, care nu poate depăși valoarea unui salariu minim pe economie. Amenda poate fi repetată de cel mult 3 ori, la interval de câte 7 zile, după care se va numi un alt tutore.
(2) De asemenea, dacă tutorele, din culpa sa, îndeplinește defectuos sarcina tutelei, va fi obligat la plata unei amenzi civile, în folosul statului, care nu poate depăși 3 salarii medii pe economie.
(3) Amenda civilă se aplică de către instanța de tutelă, prin încheiere executorie.

CAPITOLUL III
Ocrotirea interzisului judecătoresc

Condiții

Art. 164. - (1) Persoana care nu are discernământul necesar pentru a se îngriji de interesele sale, din cauza alienației ori debilității mintale, va fi pusă sub interdicție judecătorească.
(2) Pot fi puși sub interdicție judecătorească și minorii cu capacitate de exercițiu restrânsă.

Persoanele care pot cere punerea sub interdicție

Art. 165. - Interdicția poate fi cerută de persoanele prevăzute la art. 111, care este aplicabil în mod corespunzător.

Desemnarea tutorelui

Art. 166. - Orice persoană care are capacitatea deplină de exercițiu poate desemna prin act unilateral sau contract de mandat, încheiate în formă autentică, persoana care urmează a fi numită tutore pentru a se îngriji de persoana și bunurile sale în cazul în care ar fi pusă sub interdicție judecătorească. Dispozițiile art. 114 alin. (3)-(5) se aplică în mod corespunzător.

Numirea unui curator special

Art. 167. - În caz de nevoie și până la soluționarea cererii de punere sub interdicție judecătorească, instanța de tutelă poate numi un curator special pentru îngrijirea și reprezentarea celui a cărui interdicție a fost cerută, precum și pentru administrarea bunurilor acestuia.

Procedura

Art. 168. - Soluționarea cererii de punere sub interdicție judecătorească se face potrivit dispozițiilor Codului de procedură civilă.

Opozabilitatea interdicției

Art. 169. - (1) Interdicția își produce efectele de la data când hotărârea judecătorească a rămas definitivă.
(2) Cu toate acestea, lipsa de capacitate a celui interzis nu poate fi opusă unei terțe persoane decât de la data îndeplinirii formalităților de publicitate prevăzute de Codul de procedură civilă, afară numai dacă cel de-al treilea a cunoscut punerea sub interdicție pe altă cale.

Numirea tutorelui

Art. 170. - Prin hotărârea de punere sub interdicție, instanța de tutelă numește, de îndată, un tutore pentru ocrotirea celui pus sub interdicție judecătorească. Dispozițiile art. 114-120 se aplică în mod corespunzător.

Aplicarea regulilor de la tutelă

Art. 171. - Regulile privitoare la tutela minorului care nu a împlinit vârsta de 14 ani se aplică și în cazul tutelei celui pus sub interdicție judecătorească, în măsura în care legea nu dispune altfel.

Actele încheiate de cel pus sub interdicție judecătorească

Art. 172. - Actele juridice încheiate de persoana pusă sub interdicție judecătorească, altele decât cele prevăzute la art. 43 alin. (3), sunt anulabile, chiar dacă la data încheierii lor aceasta ar fi avut discernământ.

Înlocuirea tutorelui

Art. 173. - (1) Tutorele celui pus sub interdicție judecătorească este în drept să ceară înlocuirea sa după 3 ani de la numire.
(2) Pentru motive temeinice tutorele poate cere înlocuirea sa și înaintea împlinirii termenului de 3 ani.

Obligațiile tutorelui

Art. 174. - (1) Tutorele este dator să îngrijească de cel pus sub interdicție judecătorească, spre a-i grăbi vindecarea și a-i îmbunătăți condițiile de viață. În acest scop, se vor întrebuința veniturile și, la nevoie, toate bunurile celui pus sub interdicție judecătorească.
(2) Instanța de tutelă, luând avizul consiliului de familie și consultând un medic de specialitate, va hotărî, ținând seama de împrejurări, dacă cel pus sub interdicție judecătorească va fi îngrijit la locuința lui sau într-o instituție sanitară.
(3) Când cel pus sub interdicție judecătorească este căsătorit, va fi ascultat și soțul acestuia.

Liberalitățile primite de descendenții interzisului judecătoresc

Art. 175. - Din bunurile celui pus sub interdicție judecătorească, descendenții acestuia pot fi gratificați de către tutore, cu avizul consiliului de familie și cu autorizarea instanței de tutelă, fără însă să se poată da scutire de raport.

Minorul pus sub interdicție judecătorească

Art. 176. - (1) Minorul care, la data punerii sub interdicție judecătorească, se afla sub ocrotirea părinților rămâne sub această ocrotire până la data când devine major, fără a i se numi un tutore. Dispozițiile art. 174 sunt aplicabile și situației prevăzute în prezentul alineat.
(2) Dacă la data când minorul devine major acesta se află încă sub interdicție judecătorească, instanța de tutelă numește un tutore.
(3) În cazul în care, la data punerii sub interdicție judecătorească, minorul se afla sub tutelă, instanța de tutelă va hotărî dacă fostul tutore al minorului păstrează sarcina tutelei sau dacă trebuie numit un nou tutore.

Ridicarea interdicției judecătorești

Art. 177. - (1) Dacă au încetat cauzele care au provocat interdicția, instanța judecătorească va pronunța ridicarea ei.
(2) Cererea se poate introduce de cel pus sub interdicție judecătorească, de tutore, precum și de persoanele sau instituțiile prevăzute la art. 111.
(3) Hotărârea prin care se pronunță ridicarea interdicției judecătorești își produce efectele de la data când a rămas definitivă.
(4) Cu toate acestea, încetarea dreptului de reprezentare al tutorelui nu va putea fi opusă decât în condițiile prevăzute la art. 169 alin. (2), care se aplică în mod corespunzător.

CAPITOLUL IV
Curatela

Cazuri de instituire

Art. 178. - În afară de cazurile prevăzute de lege, instanța de tutelă poate institui curatela:

a) dacă, din cauza bătrâneții, a bolii sau a unei infirmități fizice, o persoană, deși capabilă, nu poate, personal, să își administreze bunurile sau să își apere interesele în condiții corespunzătoare și, din motive temeinice, nu își poate numi un reprezentant sau un administrator;
b) dacă, din cauza bolii sau din alte motive, o persoană, deși capabilă, nu poate, nici personal, nici prin reprezentant, să ia măsurile necesare în cazuri a căror rezolvare nu suferă amânare;
c) dacă o persoană, fiind obligată să lipsească vreme îndelungată de la domiciliu, nu a lăsat un mandatar sau un administrator general;
d) dacă o persoană a dispărut fără a exista informații despre ea și nu a lăsat un mandatar sau un administrator general.

Competența instanței de tutelă

Art. 179. - Instanța de tutelă competentă este:
a) în cazul prevăzut la art. 178 lit. a), instanța de la domiciliul persoanei reprezentate;
b) în cazul prevăzut la art. 178 lit. b), fie instanța de la domiciliul persoanei reprezentate, fie instanța de la locul unde trebuie luate măsurile urgente;
c) în cazurile prevăzute la art. 178 lit. c) sau d), instanța de la ultimul domiciliu din țară al celui lipsă ori al celui dispărut.

Persoana care poate fi numită curator

Art. 180. - (1) Poate fi numită curator orice persoană fizică având deplină capacitate de exercițiu și care este în măsură să îndeplinească această sarcină.
(2) Când cel interesat a desemnat, prin act unilateral sau prin contract de mandat, încheiate în formă autentică, o persoană care să fie numită curator, aceasta va fi numită cu prioritate. Numirea poate fi înlăturată numai pentru motive temeinice, dispozițiile art. 114-120 aplicându-se în mod corespunzător.

Efectele curatelei

Art. 181. - În cazurile prevăzute la art. 178, instituirea curatelei nu aduce nicio atingere capacității celui pe care curatorul îl reprezintă.

Procedura de instituire

Art. 182. - (1) Curatela se poate institui la cererea celui care urmează a fi reprezentat, a soțului său, a rudelor sau a celor prevăzuți la art. 111.
(2) Curatela nu se poate institui decât cu consimțământul celui reprezentat, în afară de cazurile în care consimțământul nu poate fi dat.
(3) Numirea curatorului se face de instanța de tutelă, cu acordul celui desemnat, printr-o încheiere care se comunică în scris curatorului și se afișează la sediul instanței de tutelă, precum și la primăria de la domiciliul celui reprezentat.

Conținutul curatelei

Art. 183. - (1) În cazurile în care se instituie curatela, se aplică regulile de la mandat, cu excepția cazului în care, la cererea persoanei interesate ori din oficiu, instanța de tutelă va hotărî că se impune învestirea curatorului cu drepturile și obligațiile unui administrator însărcinat cu simpla administrare a bunurilor altuia.
(2) Dacă sunt aplicabile regulile de la mandat, instanța de tutelă poate stabili limitele mandatului și poate da instrucțiuni curatorului, în locul celui reprezentat, în toate cazurile în care acesta din urmă nu este în măsură să o facă.

Înlocuirea curatorului

Art. 184. - (1) Curatorul este în drept să ceară înlocuirea sa după 3 ani de la numire.
(2) Pentru motive temeinice curatorul poate cere înlocuirea sa și înaintea împlinirii termenului de 3 ani.

Încetarea curatelei

Art. 185. - Dacă au încetat cauzele care au provocat instituirea curatelei, aceasta va fi ridicată de instanța de tutelă la cererea curatorului, a celui reprezentat sau a celor prevăzuți la art. 111.

Dispoziții speciale

Art. 186. - Dispozițiile prezentului capitol nu se aplică și curatorului special prevăzut la art. 150, 159 și 167. În aceste din urmă cazuri, drepturile și obligațiile stabilite de lege în sarcina tutorelui se aplică, în mod corespunzător, și curatorului special.

TITLUL IV
Persoana juridică

CAPITOLUL I
Dispoziții generale

Elementele constitutive

Art. 187. - Orice persoană juridică trebuie să aibă o organizare de sine stătătoare și un patrimoniu propriu, afectat realizării unui anumit scop licit și moral, în acord cu interesul general.

Calitatea de persoană juridică

Art. 188. - Sunt persoane juridice entitățile prevăzute de lege, precum și orice alte organizații legal înființate care, deși nu sunt declarate de lege persoane juridice, îndeplinesc toate condițiile prevăzute la art. 187.

Categorii de persoane juridice

Art. 189. - Persoanele juridice sunt de drept public sau de drept privat.

Persoana juridică de drept privat

Art. 190. - Persoanele juridice de drept privat se pot constitui, în mod liber, în una dintre formele prevăzute de lege.

Persoana juridică de drept public

Art. 191. - (1) Persoanele juridice de drept public se înființează prin lege.
(2) Prin excepție de la dispozițiile alin. (1), în cazurile anume prevăzute de lege, persoanele juridice de drept public se pot înființa prin acte ale autorităților administrației publice centrale sau locale ori prin alte moduri prevăzute de lege.

Regimul juridic aplicabil

Art. 192 - Persoanele juridice legal înființate se supun dispozițiilor aplicabile categoriei din care fac parte, precum și celor cuprinse în prezentul cod, dacă prin lege nu se prevede altfel.

Efectele personalității juridice

Art. 193. - (1) Persoana juridică participă în nume propriu la circuitul civil și răspunde pentru obligațiile asumate cu bunurile proprii, afară de cazul în care prin lege s-ar dispune altfel.
(2) Nimeni nu poate invoca împotriva unei persoane de bună-credință calitatea de subiect de drept a unei persoane juridice, dacă prin aceasta se urmărește ascunderea unei fraude, a unui abuz de drept sau a unei atingeri aduse ordinii publice.

CAPITOLUL II
Înființarea persoanei juridice

SECȚIUNEA 1
Dispoziții comune

Modurile de înființare

Art. 194. - (1) Persoana juridică se înființează:
a) prin actul de înființare al organului competent, în cazul autorităților și al instituțiilor publice, al unităților administrativ-teritoriale, precum și al operatorilor economici care se constituie de către stat

sau de către unitățile administrativ-teritoriale. În toate cazurile, actul de înființare trebuie să prevadă în mod expres dacă autoritatea publică sau instituția publică este persoană juridică;
b) prin actul de înființare al celor care o constituie, autorizat, în condițiile legii;
c) în orice alt mod prevăzut de lege.
(2) Dacă prin lege nu se dispune altfel, prin act de înființare se înțelege actul de constituire a persoanei juridice și, după caz, statutul acesteia.

Durata persoanei juridice

Art. 195. - Persoana juridică se înființează pe durată nedeterminată, dacă prin lege, actul de constituire sau statut nu se prevede altfel.

SECȚIUNEA a 2-a
Nulitatea persoanei juridice

Cauzele de nulitate

Art. 196. - (1) Nulitatea unei persoane juridice poate fi constatată sau, după caz, declarată de instanța judecătorească numai atunci când:
a) lipsește actul de înființare sau nu a fost încheiat în forma autentică în situațiile anume prevăzute de lege;
b) toți fondatorii sau asociații au fost, potrivit legii, incapabili, la data înființării persoanei juridice;
c) obiectul de activitate este ilicit, contrar ordinii publice ori bunelor moravuri;
d) lipsește autorizația administrativă necesară pentru înființarea acesteia;
e) actul de înființare nu prevede denumirea, sediul sau obiectul de activitate;
f) actul de înființare nu prevede aporturile fondatorilor sau ale asociaților ori capitalul social subscris și vărsat;
g) s-au încălcat dispozițiile legale privind patrimoniul inițial sau capitalul social minim, subscris și vărsat;
h) nu s-a respectat numărul minim de fondatori sau asociați prevăzut de lege;
i) au fost nesocotite alte dispoziții legale imperative prevăzute sub sancțiunea nulității actului de înființare a persoanei juridice.
(2) Nerespectarea dispozițiilor alin. (1) lit. a), c) -g) se sancționează cu nulitatea absolută.

Aspectele speciale privind regimul nulității

Art. 197. - (1) Nulitatea relativă a persoanei juridice poate fi invocată în termen de un an de la data înregistrării sau înființării acesteia, după caz.
(2) Nulitatea absolută sau relativă a persoanei juridice se acoperă în toate cazurile, dacă, până la închiderea dezbaterilor în fața primei instanțe de judecată, cauza de nulitate a fost înlăturată.

Efectele nulității

Art. 198. - (1) De la data la care hotărârea judecătorească de constatare sau declarare a nulității a devenit definitivă, persoana juridică încetează fără efect retroactiv și intră în lichidare.
(2) Prin hotărârea judecătorească de constatare sau declarare a nulității se numesc și lichidatorii.
(3) Hotărârea judecătorească definitivă se comunică, din oficiu, spre a fi notată în toate registrele publice în care persoana juridică a fost înregistrată sau, după caz, menționată.
(4) În toate cazurile, fondatorii sau asociații răspund, în condițiile legii, pentru obligațiile persoanei juridice care s-au născut în sarcina acesteia de la data înființării ei și până la data notării în registrele publice a hotărârii judecătorești prevăzute la alin. (3).

Regimul actelor juridice încheiate cu terții

Art. 199. - (1) Constatarea sau, după caz, declararea nulității nu aduce atingere actelor încheiate anterior în numele persoanei juridice de către organele de administrare, direct sau prin reprezentare, după caz.
(2) Nici persoana juridică și nici fondatorii sau asociații nu pot opune terților nulitatea acesteia, în afară de cazul în care se dovedește că aceștia cunoșteau cauza de nulitate la momentul încheierii actului.

SECȚIUNEA a 3-a

Înregistrarea persoanei juridice

Înregistrarea persoanei juridice

Art. 200. - (1) Persoanele juridice sunt supuse înregistrării, dacă legile care le sunt aplicabile prevăd această înregistrare.
(2) Prin înregistrare se înțelege înscrierea, înmatricularea sau, după caz, orice altă formalitate de publicitate prevăzută de lege, făcută în scopul dobândirii personalității juridice sau al luării în evidență a persoanelor juridice legal înființate, după caz.
(3) Înregistrarea se face la cerere sau, în cazurile anume prevăzute de lege, din oficiu.

Obligația de verificare a documentelor publicate

Art. 201. - Persoana juridică este obligată să verifice identitatea dintre textul actului constitutiv sau al statutului și textul depus la registrul public și cel apărut într-o publicație oficială. În caz de neconcordanță, terții pot opune persoanei juridice oricare dintre aceste texte, în afară de cazul în care se face dovada că ei cunoșteau textul depus la registru.

Lipsa înregistrării

Art. 202. - (1) Dacă înregistrarea persoanei juridice are caracter constitutiv, persoana juridică nu se consideră legal înființată cât timp înregistrarea nu a fost efectuată.
(2) Dacă însă înregistrarea este cerută numai pentru opozabilitate față de terți, actele sau faptele juridice făcute în numele sau în contul persoanei juridice, pentru care nu s-a efectuat publicitatea prevăzută în acest scop de lege, nu pot fi opuse terților, în afară de cazul în care se face dovada că aceștia cunoșteau că publicitatea nu a fost îndeplinită.

Răspunderea pentru neefectuarea formalităților de înregistrare

Art. 203. - Fondatorii, reprezentanții persoanei juridice supuse înregistrării, precum și primii membri ai organelor de conducere, de administrare și de control ale acesteia răspund nelimitat și solidar pentru prejudiciul cauzat prin neîndeplinirea formalităților de înregistrare a persoanei juridice, dacă aceste formalități trebuiau să fie cerute de aceste persoane.

Înregistrarea modificărilor aduse actului de înființare

Art. 204. - Dispozițiile art. 200-203 sunt aplicabile și în cazul înregistrării modificărilor aduse actului de înființare a persoanei juridice, realizate cu respectarea condițiilor prevăzute de lege sau de actul de înființare a acesteia, după caz.

CAPITOLUL III
Capacitatea civilă a persoanei juridice

SECȚIUNEA 1
Capacitatea de folosință a persoanei juridice

Data dobândirii capacității de folosință

Art. 205. - (1) Persoanele juridice care sunt supuse înregistrării au capacitatea de a avea drepturi și obligații de la data înregistrării lor.
(2) Celelalte persoane juridice au capacitatea de a avea drepturi și obligații, după caz, potrivit art. 194, de la data actului de înființare, de la data autorizării constituirii lor sau de la data îndeplinirii oricărei alte cerințe prevăzute de lege.
(3) Cu toate acestea, persoanele juridice prevăzute la alin. (1) pot, chiar de la data actului de înființare, să dobândească drepturi și să își asume obligații, însă numai în măsura necesară pentru ca persoana juridică să ia ființă în mod valabil.
(4) Fondatorii, asociații, reprezentanții și orice alte persoane care au lucrat în numele unei persoane juridice în curs de constituire răspund nelimitat și solidar față de terți pentru actele juridice încheiate în contul acesteia cu încălcarea dispozițiilor alin. (3), în afară de cazul în care persoana juridică nou-creată, după ce a dobândit personalitate juridică, le-a preluat asupra sa. Actele astfel preluate sunt considerate a fi ale persoanei juridice încă de la data încheierii lor și produc efecte depline.

Conținutul capacității de folosință

Art. 206. - (1) Persoana juridică poate avea orice drepturi și obligații civile, afară de acelea care, prin natura lor sau potrivit legii, nu pot aparține decât persoanei fizice.
(2) Persoanele juridice fără scop lucrativ pot avea doar acele drepturi și obligații civile care sunt necesare pentru realizarea scopului stabilit prin lege, actul de constituire sau statut.
(3) Actul juridic încheiat cu încălcarea dispozițiilor alin. (1) și (2) este lovit de nulitate absolută.

Desfășurarea activităților autorizate

Art. 207. - (1) În cazul activităților care trebuie autorizate de organele competente, dreptul de a desfășura asemenea activități se naște numai din momentul obținerii autorizației respective, dacă prin lege nu se prevede altfel.
(2) Actele și operațiunile săvârșite fără autorizațiile prevăzute de lege sunt lovite de nulitate absolută, iar persoanele care le-au făcut răspund nelimitat și solidar pentru toate prejudiciile cauzate, independent de aplicarea altor sancțiuni prevăzute de lege.

Capacitatea de a primi liberalități

Art. 208. - Prin excepție de la prevederile art. 205 alin. (3) și dacă prin lege nu se dispune altfel, orice persoană juridică poate primi liberalități în condițiile dreptului comun, de la data actului de înființare sau, în cazul fundațiilor testamentare, din momentul deschiderii moștenirii testatorului, chiar și în cazul în care liberalitățile nu sunt necesare pentru ca persoana juridică să ia ființă în mod legal.

SECȚIUNEA a 2-a

Capacitatea de exercițiu și funcționarea persoanei juridice

§1.
Capacitatea de exercițiu

Data dobândirii capacității de exercițiu

Art. 209. - (1) Persoana juridică își exercită drepturile și își îndeplinește obligațiile prin organele sale de administrare, de la data constituirii lor.
(2) Au calitatea de organe de administrare, în sensul alin. (1), persoanele fizice sau persoanele juridice care, prin lege, actul de constituire sau statut, sunt desemnate să acționeze, în raporturile cu terții, individual sau colectiv, în numele și pe seama persoanei juridice.

(3) Raporturile dintre persoana juridică și cei care alcătuiesc organele sale de administrare sunt supuse, prin analogie, regulilor mandatului, dacă nu s-a prevăzut altfel prin lege, actul de constituire sau statut.

Lipsa organelor de administrare

Art. 210. - (1) Până la data constituirii organelor de administrare, exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor care privesc persoana juridică se fac de către fondatori ori de către persoanele fizice sau persoanele juridice desemnate în acest scop.
(2) Actele juridice încheiate de către fondatori sau de către persoanele desemnate cu depășirea puterilor conferite potrivit legii, actului de constituire ori statutului, pentru înființarea persoanei juridice, precum și actele încheiate de alte persoane nedesemnate obligă persoana juridică în condițiile gestiunii de afaceri.
(3) Cel care contractează pentru persoana juridică rămâne personal ținut față de terți dacă aceasta nu se înființează ori dacă nu își asumă obligația contractată, în afara cazului când prin contract a fost exonerat de această obligație.

Incapacități și incompatibilități

Art. 211. - (1) Nu pot face parte din organele de administrare și de control ale persoanei juridice incapabilii, cei cu capacitate de exercițiu restrânsă, cei decăzuți din dreptul de a exercita o funcție în cadrul acestor organe, precum și cei declarați prin lege sau prin actul de constituire incompatibili să ocupe o astfel de funcție.
(2) Actele încheiate cu încălcarea dispozițiilor alin. (1) sunt anulabile. Acestea nu pot fi anulate pentru simplul fapt că persoanele care fac parte din aceste organe sunt incapabile ori incompatibile, după caz, sau pentru că acestea au fost numite cu încălcarea dispozițiilor legale ori statutare, dacă nu s-a produs o vătămare.

§2.
Funcționarea persoanei juridice

Actele emise de organele persoanei juridice

Art. 212. - (1) Hotărârile și deciziile luate de organele de conducere și administrare în condițiile legii, actului de constituire sau statutului sunt obligatorii chiar pentru cei care nu au luat parte la deliberare sau au votat împotrivă.
(2) Față de terți hotărârile și deciziile luate în condițiile legii, ale actului de constituire sau ale statutului produc efecte numai de la data publicării lor, în cazurile și condițiile prevăzute de lege, în afară de cazul în care se face dovada că aceștia le-au cunoscut pe altă cale.

Obligațiile membrilor organelor de administrare

Art. 213. - Membrii organelor de administrare ale unei persoane juridice trebuie să acționeze în interesul acesteia, cu prudența și diligența cerute unui bun proprietar.

Separarea patrimoniilor

Art. 214. - (1) Membrii organelor de administrare au obligația să asigure și să mențină separația dintre patrimoniul persoanei juridice și propriul lor patrimoniu.
(2) Ei nu pot folosi în profitul ori în interesul lor sau al unor terți, după caz, bunurile persoanei juridice ori informațiile pe care le obțin în virtutea funcției lor, afară de cazul în care ar fi autorizați în acest scop de către cei care i-au numit.

Contrarietatea de interese

Art. 215. - (1) Este anulabil actul juridic încheiat în frauda intereselor persoanei juridice de un membru al organelor de administrare, dacă acesta din urmă, soțul, ascendenții sau descendenții lui, rudele în linie colaterală sau afinii săi, până la gradul al patrulea inclusiv, aveau vreun interes să se încheie acel act și dacă partea cealaltă a cunoscut sau trebuia să cunoască acest lucru.
(2) Atunci când cel care face parte din organele de administrare ale persoanei juridice ori una dintre persoanele prevăzute la alin. (1) are interes într-o problemă supusă hotărârii acestor organe, trebuie să înștiințeze persoana juridică și să nu ia parte la nicio deliberare privitoare la aceasta. În caz contrar, el răspunde pentru daunele cauzate persoanei juridice, dacă fără votul lui nu s-ar fi putut obține majoritatea cerută.

Nulitatea actelor emise de organele persoanei juridice

Art. 216. - (1) Hotărârile și deciziile contrare legii, actului de constituire ori statutului pot fi atacate în justiție de oricare dintre membrii organelor de conducere sau de administrare care nu au participat la deliberare ori care au votat împotrivă și au cerut să se insereze aceasta în procesul-verbal de ședință, în termen de 15 zile de la data când li s-a comunicat copia de pe hotărârea sau decizia respectivă ori de la data când a avut loc ședința, după caz.
(2) Administratorii nu pot însă ataca hotărârea privitoare la revocarea lor din funcție. Ei au numai dreptul de a fi despăgubiți, dacă revocarea a fost nejustificată sau intempestivă și au suferit astfel un prejudiciu.
(3) Cererea de anulare se soluționează în camera de consiliu de către instanța competentă în circumscripția căreia persoana juridică își are sediul, în contradictoriu cu persoana juridică în cauză, reprezentată prin administratori. Hotărârea instanței este supusă numai apelului.
(4) Dacă hotărârea este atacată de toți administratorii, persoana juridică este reprezentată în justiție de persoana desemnată de președintele instanței dintre membrii persoanei juridice, care va îndeplini mandatul cu care a fost însărcinată până când organul de conducere competent, convocat în acest scop, va alege o altă persoană.
(5) Hotărârea definitivă de anulare va fi menționată în registrul public în care este înregistrată persoana juridică, fiind opozabilă de la această dată față de orice persoană, inclusiv față de membrii acelei persoane juridice.
(6) Dacă se invocă motive de nulitate absolută, dreptul la acțiunea în constatarea nulității este imprescriptibil, iar cererea poate fi formulată de orice persoană interesată. Dispozițiile alin. (3) - (5) rămân aplicabile.
(7) Prevederile prezentului articol se aplică în măsura în care prin legi speciale nu se dispune altfel.

Suspendarea actelor atacate

Art. 217. - (1) Odată cu intentarea acțiunii în anulare, reclamantul poate cere instanței, pe cale de ordonanță președințială, suspendarea executării actelor atacate.
(2) Pentru a încuviința suspendarea, instanța îl poate obliga pe reclamant să depună o cauțiune, în condițiile legii.

Participarea la circuitul civil

Art. 218. - (1) Actele juridice făcute de organele de administrare ale persoanei juridice, în limitele puterilor ce le-au fost conferite, sunt actele persoanei juridice înseși.

(2) În raporturile cu terții, persoana juridică este angajată prin actele organelor sale, chiar dacă aceste acte depășesc puterea de reprezentare conferită prin actul de constituire sau statut, în afară de cazul în care ea dovedește că terții o cunoșteau la data încheierii actului. Simpla publicare a actului de constituire sau a statutului persoanei juridice nu constituie dovada cunoașterii acestui fapt.
(3) Clauzele sau dispozițiile actului de constituire ori ale statutului, precum și hotărârile organelor statutare ale persoanei juridice care limitează sau lărgesc puterile conferite exclusiv de lege acestor organe sunt considerate nescrise, chiar dacă au fost publicate.

Răspunderea pentru fapte juridice

Art. 219. - (1) Faptele licite sau ilicite săvârșite de organele persoanei juridice obligă însăși persoana juridică, însă numai dacă ele au legătură cu atribuțiile sau cu scopul funcțiilor încredințate.
(2) Faptele ilicite atrag și răspunderea personală și solidară a celor care le-au săvârșit, atât față de persoana juridică, cât și față de terți.

Răspunderea membrilor organelor persoanei juridice

Art. 220. - (1) Acțiunea în răspundere împotriva administratorilor, cenzorilor, directorilor și a altor persoane care au acționat în calitate de membri ai organelor persoanei juridice, pentru prejudiciile cauzate persoanei juridice de către aceștia prin încălcarea îndatoririlor stabilite în sarcina lor, aparține, în numele persoanei juridice, organului de conducere competent, care va decide cu majoritatea cerută de lege, iar în lipsă, cu majoritatea cerută de prevederile statutare.
(2) Hotărârea poate fi luată chiar dacă problema răspunderii persoanelor prevăzute la alin. (1) nu figurează pe ordinea de zi.
(3) Organul de conducere competent desemnează cu aceeași majoritate persoana însărcinată să exercite acțiunea în justiție.
(4) Dacă s-a hotărât introducerea acțiunii în răspundere împotriva administratorilor, mandatul acestora încetează de drept și organul de conducere competent va proceda la înlocuirea lor.
(5) În cazul în care acțiunea se introduce împotriva directorilor angajați în baza unui alt contract decât a unui contract individual de muncă, aceștia sunt suspendați de drept din funcție până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești.

§3.
Dispoziții speciale

Răspunderea persoanelor juridice de drept public

Art. 221. - Dacă prin lege nu se dispune altfel, persoanele juridice de drept public sunt obligate pentru faptele licite sau ilicite ale organele lor, în aceleași condiții ca persoanele juridice de drept privat.

Independența patrimonială

Art. 222. - Recursuri în interesul legii - soluții de admitere.

Persoana juridică având în subordine o altă persoană juridică nu răspunde pentru neexecutarea obligațiilor acesteia din urmă și nici persoana juridică subordonată nu răspunde pentru persoana juridică față de care este subordonată, dacă prin lege nu se dispune altfel.

Statul și unitățile administrativ-teritoriale

Art. 223. - (1) În raporturile civile în care se prezintă nemijlocit, în nume propriu, ca titular de drepturi și obligații, statul participă prin Ministerul Finanțelor Publice, afară de cazul în care legea stabilește un alt organ în acest sens.
(2) Dispozițiile alin. (1) sunt aplicabile în mod corespunzător și unităților administrativ-teritoriale care participă la raporturile civile în nume propriu, prin organele prevăzute de lege.

Răspunderea civilă a statului și a unităților administrativ-teritoriale

Art. 224. - (1) Dacă prin lege nu se dispune altfel, statul nu răspunde decât în mod subsidiar pentru obligațiile organelor, autorităților și instituțiilor publice care sunt persoane juridice și niciuna dintre aceste persoane juridice nu răspunde pentru obligațiile statului.
(2) Dispozițiile alin. (1) sunt aplicabile în mod corespunzător și unităților administrativ-teritoriale care nu răspund decât în mod subsidiar pentru obligațiile organelor, instituțiilor și serviciilor publice din subordinea acestora atunci când acestea au personalitate juridică.

CAPITOLUL IV
Identificarea persoanei juridice

Naționalitatea persoanei juridice

Art. 225. - Sunt de naționalitate română toate persoanele juridice al căror sediu, potrivit actului de constituire sau statutului, este stabilit în România.

Denumirea persoanei juridice

Art. 226. - (1) Persoana juridică poartă denumirea stabilită, în condițiile legii, prin actul de constituire sau prin statut.
(2) Odată cu înregistrarea persoanei juridice se vor trece în registrul public denumirea ei și celelalte atribute de identificare.

Sediul persoanei juridice

Art. 227. - (1) Sediul persoanei juridice se stabilește potrivit actului de constituire sau statutului.
(2) În funcție de obiectul de activitate, persoana juridică poate avea mai multe sedii cu caracter secundar pentru sucursalele, reprezentanțele sale teritoriale și punctele de lucru. Dispozițiile art. 97 sunt aplicabile în mod corespunzător.

Schimbarea denumirii și sediului

Art. 228. - Persoana juridică poate să își schimbe denumirea sau sediul, în condițiile prevăzute de lege.

Dovada denumirii și sediului

Art. 229. - (1) În raporturile cu terții, dovada denumirii și a sediului persoanei juridice se face cu mențiunile înscrise în registrele de publicitate sau de evidență prevăzute de lege pentru persoana juridică respectivă.

(2) În lipsa acestor mențiuni, stabilirea sau schimbarea denumirii și a sediului nu va putea fi opusă altor persoane.

Alte atribute de identificare

Art. 230. - În funcție de specificul obiectului de activitate, persoana juridică mai poate avea și alte atribute de identificare, cum sunt numărul de înregistrare în registrul comerțului sau într-un alt registru public, codul unic de înregistrare și alte elemente de identificare, în condițiile legii.

Mențiuni obligatorii

Art. 231. - Toate documentele, indiferent de formă, care emană de la persoana juridică trebuie să cuprindă denumirea și sediul, precum și alte atribute de identificare, în cazurile prevăzute de lege, sub sancțiunea plății de daune-interese persoanei prejudiciate.

CAPITOLUL V
Reorganizarea persoanei juridice

Noțiune

Art. 232. - Reorganizarea persoanei juridice este operațiunea juridică în care pot fi implicate una sau mai multe persoane juridice și care are ca efecte înființarea, modificarea ori încetarea acestora.

Modurile de reorganizare

Art. 233. - (1) Reorganizarea persoanei juridice se realizează prin fuziune, prin divizare sau prin transformare.
(2) Reorganizarea se face cu respectarea condițiilor prevăzute pentru dobândirea personalității juridice, în afară de cazurile în care prin lege, actul de constituire sau statut se dispune altfel.

Fuziunea

Art. 234. - Fuziunea se face prin absorbția unei persoane juridice de către o altă persoană juridică sau prin contopirea mai multor persoane juridice pentru a alcătui o persoană juridică nouă.

Efectele fuziunii

Art. 235. - (1) În cazul absorbției, drepturile și obligațiile persoanei juridice absorbite se transferă în patrimoniul persoanei juridice care o absoarbe.
(2) În cazul contopirii persoanelor juridice, drepturile și obligațiile acestora se transferă în patrimoniul persoanei juridice nou-înființate.

Divizarea

Art. 236. - (1) Divizarea poate fi totală sau parțială.
(2) Divizarea totală se face prin împărțirea întregului patrimoniu al unei persoane juridice între două sau mai multe persoane juridice care există deja sau care se înființează prin divizare.
(3) Divizarea parțială constă în desprinderea unei părți din patrimoniul unei persoane juridice, care continuă să existe, și în transmiterea acestei părți către una sau mai multe persoane juridice care există sau care se înființează în acest mod.

Efectele divizării

Art. 237. - (1) Patrimoniul persoanei juridice care a încetat de a avea ființă prin divizare se împarte în mod egal între persoanele juridice dobânditoare, dacă prin actul ce a dispus divizarea nu s-a stabilit o altă proporție.
(2) În cazul divizării parțiale, când o parte din patrimoniul unei persoane juridice se desprinde și se transmite unei singure persoane juridice deja existente sau care se înființează în acest mod, reducerea patrimoniului persoanei juridice divizate este proporțională cu partea transmisă.
(3) În cazul în care partea desprinsă se transmite mai multor persoane juridice deja existente sau care se înființează în acest mod, împărțirea patrimoniului între persoana juridică față de care s-a făcut desprinderea și persoanele juridice dobânditoare se va face potrivit dispozițiilor alin. (2), iar între persoanele juridice dobânditoare, împărțirea părții desprinse se va face potrivit dispozițiilor alin. (1), ce se vor aplica în mod corespunzător.

Întinderea răspunderii în caz de divizare

Art. 238. - (1) În cazul divizării, fiecare dintre persoanele juridice dobânditoare va răspunde:
a) pentru obligațiile legate de bunurile care formează obiectul drepturilor dobândite sau păstrate integral;
b) pentru celelalte obligații ale persoanei juridice divizate, proporțional cu valoarea drepturilor dobândite sau păstrate, socotită după scăderea obligațiilor prevăzute la lit. a).
(2) Dacă o persoană juridică înființată în condițiile art. 194 alin. (1) lit. a) este supusă divizării, prin actul de reorganizare se va putea stabili și un alt mod de repartizare a obligațiilor decât acela prevăzut în prezentul articol.

Repartizarea contractelor în caz de divizare

Art. 239. - În caz de divizare, contractele se vor repartiza, cu respectarea dispozițiilor art. 206 alin. (2), art. 237 și 238, astfel încât executarea fiecăruia dintre ele să se facă în întregime de către o singură persoană juridică dobânditoare, afară numai dacă aceasta nu este cu putință.

Încetarea unor contracte

Art. 240. - (1) În cazul contractelor încheiate în considerarea calității persoanei juridice supuse reorganizării, acestea nu își încetează efectele, cu excepția cazului în care părțile au stipulat expres contrariul sau menținerea ori repartizarea contractului este condiționată de acordul părții interesate.
(2) Dacă menținerea sau repartizarea contractului este condiționată de acordul părții interesate, aceasta va fi notificată sau, după caz, înștiințată prin scrisoare recomandată, cu confirmare de primire, pentru a-și da ori nu consimțământul în termen de 10 zile lucrătoare de la comunicarea notificării sau înștiințării. Lipsa de răspuns în acest termen echivalează cu refuzul de menținere sau preluare a contractului de către persoana juridică succesoare.

Transformarea persoanei juridice

Art. 241. - (1) Transformarea persoanei juridice intervine în cazurile prevăzute de lege, atunci când o persoană juridică își încetează existența, concomitent cu înființarea, în locul ei, a unei alte persoane juridice.

(2) În cazul transformării, drepturile și obligațiile persoanei juridice care și-a încetat existența se transferă în patrimoniul persoanei juridice nou-înființate, cu excepția cazului în care prin actul prin care s-a dispus transformarea se prevede altfel. În aceste din urmă cazuri, dispozițiile art. 239, 240 și 243 rămân aplicabile.

Data transmiterii drepturilor și obligațiilor

Art. 242. - (1) În cazul reorganizării persoanelor juridice supuse înregistrării, transmiterea drepturilor și obligațiilor se realizează atât între părți, cât și față de terți, numai prin înregistrarea operațiunii și de la data acesteia.
(2) În ceea ce privește celelalte persoane juridice nesupuse înregistrării, transmiterea drepturilor și obligațiilor, în cazurile prevăzute la alin. (1), se realizează atât între părți, cât și față de terți, numai pe data aprobării de către organul competent a inventarului, a bilanțului contabil întocmit în vederea predării-primirii, a evidenței și a repartizării tuturor contractelor în curs de executare, precum și a oricăror alte asemenea acte prevăzute de lege.
(3) În cazul bunurilor imobile care fac obiectul transmisiunii, dreptul de proprietate și celelalte drepturi reale se dobândesc numai prin înscrierea în cartea funciară, în baza actului de reorganizare încheiat în formă autentică sau, după caz, a actului administrativ prin care s-a dispus reorganizarea, în ambele situații însoțit, dacă este cazul, de certificatul de înregistrare a persoanei juridice nou-înființate.

Opoziții

Art. 243. - (1) Actele prin care s-a hotărât reorganizarea pot fi atacate, dacă prin lege nu se dispune altfel, prin opoziție, de către creditori și orice alte persoane interesate, în termen de 30 de zile de la data când au luat cunoștință de aprobarea reorganizării, dar nu mai târziu de un an de la data publicării acesteia, sau, după caz, de la data aprobării acesteia de către organul competent, potrivit legii.
(2) Opoziția suspendă executarea față de oponenți până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești, în afară de cazul în care persoana juridică debitoare face dovada executării obligațiilor sau oferă garanții acceptate de creditori ori încheie cu aceștia un acord pentru plata datoriilor.
(3) Opoziția se judecă în camera de consiliu, cu citarea părților, de către instanța competentă.
(4) Hotărârea pronunțată asupra opoziției este supusă numai apelului.

CAPITOLUL VI
Încetarea persoanei juridice

SECȚIUNEA 1
Dispoziții generale

Modurile de încetare

Art. 244. - Persoana juridică încetează, după caz, prin constatarea ori declararea nulității, prin fuziune, divizare totală, transformare, dizolvare sau desființare ori printr-un alt mod prevăzut de actul constitutiv sau de lege.

SECȚIUNEA a 2-a

Dizolvarea persoanei juridice

Dizolvarea persoanelor juridice de drept privat

Art. 245. - Persoanele juridice de drept privat se dizolvă:
a) dacă termenul pentru care au fost constituite s-a împlinit;
b) dacă scopul a fost realizat ori nu mai poate fi îndeplinit;
c) dacă scopul pe care îl urmăresc sau mijloacele întrebuințate pentru realizarea acestuia au devenit contrare legii sau ordinii publice ori dacă ele urmăresc un alt scop decât cel declarat;
d) prin hotărârea organelor competente ale acestora;
e) prin orice alt mod prevăzut de lege, actul de constituire sau statut.

Dizolvarea persoanelor juridice de drept public

Art. 246. - Persoanele juridice de drept public se dizolvă numai în cazurile și în condițiile anume prevăzute de lege.

Opoziții

Art. 247. - În cazul în care persoana juridică se dizolvă prin hotărârea organului competent, creditorii sau orice alte persoane interesate pot face opoziție, dispozițiile art. 243 aplicându-se în mod corespunzător.

Lichidarea

Art. 248. - (1) Prin efectul dizolvării persoana juridică intră în lichidare în vederea valorificării activului și a plății pasivului.
(2) Persoana juridică își păstrează capacitatea civilă pentru operațiunile necesare lichidării până la finalizarea acesteia.
(3) Dacă încetarea persoanei juridice are loc prin fuziune, transformare sau prin divizare totală, nu se declanșează procedura lichidării.

Destinația bunurilor rămase după lichidare

Art. 249. - (1) Oricare ar fi cauzele dizolvării, bunurile persoanei juridice rămase după lichidare vor primi destinația stabilită în actul de constituire sau statut ori destinația stabilită în hotărârea organului competent luată înainte de dizolvare.
(2) În lipsa unei asemenea prevederi în actul de constituire sau statut ori în lipsa unei hotărâri luate în condițiile alin. (1), precum și în cazul în care prevederea sau hotărârea este contrară legii sau ordinii publice, la propunerea lichidatorului, bunurile rămase după lichidare se atribuie de instanța competentă, prin hotărâre supusă numai apelului, unei persoane juridice cu scop identic sau asemănător, dacă prin lege nu se prevede altfel. Atunci când există mai multe astfel de persoane juridice, lichidatorul propune cel puțin 3 persoane juridice, caz în care bunurile se atribuie prin tragere la sorți.
(3) În cazul în care persoana juridică a fost dizolvată pentru motivele prevăzute la art. 245 lit. d), precum și în cazul în care nicio persoană juridică nu este de acord cu preluarea bunurilor rămase după lichidare în condițiile alin. (2), acestea vor trece în proprietatea comunei, orașului sau municipiului în a cărui rază teritorială se află bunurile.
(4) În toate cazurile, transmiterea dreptului de proprietate asupra bunurilor rămase după lichidare are loc la data preluării lor de către beneficiari, dacă prin lege nu se prevede altfel. Procesul-verbal de predare-primire și hotărârea judecătorească rămasă definitivă, în cazurile prevăzute la alin. (2) ori (3), constituie titlu de proprietate sau, după caz, pot servi drept temei juridic pentru intabularea în

cartea funciară. În cazul bunurilor imobile, dispozițiile art. 1.244 și cele în materie de carte funciară rămân aplicabile.

SECȚIUNEA a 3-a

Dispoziții speciale

Desființarea unor persoane juridice

Art. 250. - (1) Persoanele juridice înființate de către autoritățile publice centrale sau locale, nesupuse dizolvării, pot fi desființate prin hotărârea organului care le-a înființat.
(2) În acest caz, dacă organul competent nu a dispus altfel, drepturile și obligațiile persoanei juridice desființate se transferă persoanei juridice dobânditoare, proporțional cu valoarea bunurilor transmise acesteia, ținându-se însă seama și de natura obligațiilor respective.

Data încetării personalității juridice

Art. 251. - (1) Persoanele juridice supuse înregistrării încetează la data radierii din registrele în care au fost înscrise.
(2) Celelalte persoane juridice încetează la data actului prin care s-a dispus încetarea sau, după caz, la data îndeplinirii oricărei alte cerințe prevăzute de lege.

TITLUL V
Apărarea drepturilor nepatrimoniale

Ocrotirea personalității umane

Art. 252. - Orice persoană fizică are dreptul la ocrotirea valorilor intrinseci ființei umane, cum sunt viața, sănătatea, integritatea fizică și psihică, demnitatea, intimitatea vieții private, libertatea de conștiință, creația științifică, artistică, literară sau tehnică.

Mijloace de apărare

Art. 253. - (1) Persoana fizică ale cărei drepturi nepatrimoniale au fost încălcate ori amenințate poate cere oricând instanței:
a) interzicerea săvârșirii faptei ilicite, dacă aceasta este iminentă;
b) încetarea încălcării și interzicerea pentru viitor, dacă aceasta durează încă;
c) constatarea caracterului ilicit al faptei săvârșite, dacă tulburarea pe care a produs-o subzistă.
(2) Prin excepție de la prevederile alin. (1), în cazul încălcării drepturilor nepatrimoniale prin exercitarea dreptului la libera exprimare, instanța poate dispune numai măsurile prevăzute la alin. (1) lit. b) și c).
(3) Totodată, cel care a suferit o încălcare a unor asemenea drepturi poate cere instanței să îl oblige pe autorul faptei să îndeplinească orice măsuri socotite necesare de către instanță spre a ajunge la restabilirea dreptului atins, cum sunt:
a) obligarea autorului, pe cheltuiala sa, la publicarea hotărârii de condamnare;
b) orice alte măsuri necesare pentru încetarea faptei ilicite sau pentru repararea prejudiciului cauzat.
(4) De asemenea, persoana prejudiciată poate cere despăgubiri sau, după caz, o reparație patrimonială pentru prejudiciul, chiar nepatrimonial, ce i-a fost cauzat, dacă vătămarea este imputabilă autorului faptei prejudiciabile. În aceste cazuri, dreptul la acțiune este supus prescripției extinctive.

Apărarea dreptului la nume

Art. 254. - (1) Cel al cărui nume este contestat poate să ceară instanței judecătorești recunoașterea dreptului său la acel nume.
(2) De asemenea, cel care este lezat prin uzurparea, în tot sau în parte, a numelui său poate să ceară oricând instanței judecătorești să dispună încetarea acestei atingeri nelegitime.
(3) Dispozițiile prezentului articol se aplică, în mod corespunzător, și apărării dreptului la pseudonim, ales în condițiile legii.

Măsuri provizorii

Art. 255. - (1) Dacă persoana care se consideră lezată face dovada credibilă că drepturile sale nepatrimoniale fac obiectul unei acțiuni ilicite, actuale sau iminente și că această acțiune riscă să îi cauzeze un prejudiciu greu de reparat, poate să ceară instanței judecătorești luarea unor măsuri provizorii.

(2) Instanța judecătorească poate să dispună în special:
a) interzicerea încălcării sau încetarea ei provizorie;
b) luarea măsurilor necesare pentru a asigura conservarea probelor.
(3) În cazul prejudiciilor aduse prin mijloacele presei scrise sau audiovizuale, instanța judecătorească nu poate să dispună încetarea, cu titlu provizoriu, a acțiunii prejudiciabile decât dacă prejudiciile cauzate reclamantului sunt grave, dacă acțiunea nu este în mod evident justificată, potrivit art. 75, și dacă măsura luată de instanță nu apare ca fiind disproporționată în raport cu prejudiciile cauzate. Dispozițiile art. 253 alin. (2) rămân aplicabile.
(4) Instanța soluționează cererea potrivit dispozițiilor privitoare la ordonanța președințială, care se aplică în mod corespunzător. În cazul în care cererea este formulată înainte de introducerea acțiunii de fond, prin hotărârea prin care s-a dispus măsura provizorie se va fixa și termenul în care acțiunea în fond trebuie să fie introdusă, sub sancțiunea încetării de drept a acelei măsuri. Dispozițiile alin. (6) sunt aplicabile.
(5) Dacă măsurile luate sunt de natură să producă un prejudiciu părții adverse, instanța îl poate obliga pe reclamant să dea o cauțiune în cuantumul fixat de aceasta, sub sancțiunea încetării de drept a măsurii dispuse.
(6) Măsurile luate potrivit prezentului articol anterior introducerii acțiunii în justiție pentru apărarea dreptului nepatrimonial încălcat încetează de drept, dacă reclamantul nu a sesizat instanța în termenul fixat de aceasta, dar nu mai târziu de 30 de zile de la luarea acestora.
(7) Reclamantul este ținut să repare, la cererea părții interesate, prejudiciul cauzat prin măsurile provizorii luate, dacă acțiunea de fond este respinsă ca neîntemeiată. Cu toate acestea, dacă reclamantul nu a fost în culpă ori a avut o culpă ușoară, instanța, în raport cu circumstanțele concrete, poate fie să refuze obligarea sa la despăgubirile cerute de partea adversă, fie să dispună reducerea acestora.
(8) Dacă partea adversă nu solicită daune-interese, instanța va dispune eliberarea cauțiunii, la cererea reclamantului, prin hotărâre dată cu citarea părților. Cererea se judecă potrivit dispozițiilor privitoare la ordonanța președințială, care se aplică în mod corespunzător. În cazul în care pârâtul se opune la eliberarea cauțiunii, instanța va fixa un termen în vederea introducerii acțiunii de fond, care nu poate fi mai lung de 30 de zile de la data pronunțării hotărârii, sub sancțiunea încetării de drept a măsurii de indisponibilizare a sumei depuse cu titlu de cauțiune.

Decesul titularului dreptului nepatrimonial

Art. 256. - (1) Acțiunea pentru restabilirea dreptului nepatrimonial încălcat poate fi continuată sau pornită, după moartea persoanei vătămate, de către soțul supraviețuitor, de oricare dintre rudele în

linie dreaptă ale persoanei decedate, precum și de oricare dintre rudele sale colaterale până la gradul al patrulea inclusiv.
(2) Acțiunea pentru restabilirea integrității memoriei unei persoane decedate poate fi pornită de cei prevăzuți la alin. (1).

Apărarea drepturilor nepatrimoniale ale persoanei juridice

Art. 257. - Dispozițiile prezentului titlu se aplică prin asemănare și drepturilor nepatrimoniale ale persoanelor juridice.

CARTEA a II-a
Despre familie

TITLUL I
Dispoziții generale

Familia

Art. 258. - Legislație conexă.

(1) Familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între soți, pe egalitatea acestora, precum și pe dreptul și îndatorirea părinților de a asigura creșterea și educarea copiilor lor.
(2) Familia are dreptul la ocrotire din partea societății și a statului.
(3) Statul este obligat să sprijine, prin măsuri economice și sociale, încheierea căsătoriei, precum și dezvoltarea și consolidarea familiei.
(4) În sensul prezentului cod, prin soți se înțelege bărbatul și femeia uniți prin căsătorie.

Căsătoria

Art. 259. - Legislație conexă.

(1) Căsătoria este uniunea liber consimțită între un bărbat și o femeie, încheiată în condițiile legii.
(2) Bărbatul și femeia au dreptul de a se căsători în scopul de a întemeia o familie.
(3) Celebrarea religioasă a căsătoriei poate fi făcută numai după încheierea căsătoriei civile.

(4) Condițiile de încheiere și cauzele de nulitate ale căsătoriei se stabilesc prin prezentul cod.
(5) Căsătoria încetează prin decesul sau prin declararea judecătorească a morții unuia dintre soți.
(6) Căsătoria poate fi desfăcută prin divorț, în condițiile legii.

Egalitatea în drepturi a copiilor

Art. 260. - Legislație conexă.

Copiii din afara căsătoriei sunt egali în fața legii cu cei din căsătorie, precum și cu cei adoptați.

Îndatorirea părinților

Art. 261. - Legislație conexă.

Părinții sunt cei care au, în primul rând, îndatorirea de creștere și educare a copiilor lor minori.

Relațiile dintre părinți și copii

Art. 262. - Legislație conexă.

(1) Copilul nu poate fi separat de părinții săi fără încuviințarea acestora, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.
(2) Copilul care nu locuiește la părinții săi sau, după caz, la unul dintre ei are dreptul de a avea legături personale cu aceștia. Exercițiul acestui drept nu poate fi limitat decât în condițiile prevăzute de lege, pentru motive temeinice, luând în considerare interesul superior al copilului.

Principiul interesului superior al copilului

Art. 263. - Legislație conexă.

(1) Orice măsură privitoare la copil, indiferent de autorul ei, trebuie să fie luată cu respectarea interesului superior al copilului.
(2) Pentru rezolvarea cererilor care se referă la copii, autoritățile competente sunt datoare să dea toate îndrumările necesare pentru ca părțile să recurgă la metodele de soluționare a conflictelor pe cale amiabilă.

(3) Procedurile referitoare la relațiile dintre părinți și copii trebuie să garanteze că dorințele și interesele părinților referitoare la copii pot fi aduse la cunoștința autorităților și că acestea țin cont de ele în hotărârile pe care le iau.
(4) Procedurile privitoare la copii trebuie să se desfășoare într-un timp rezonabil, astfel încât interesul superior al copilului și relațiile de familie să nu fie afectate.
(5) În sensul prevederilor legale privind protecția copilului, prin copil se înțelege persoana care nu a împlinit vârsta de 18 ani și nici nu a dobândit capacitatea deplină de exercițiu, potrivit legii.

Ascultarea copilului

Art. 264. - Legislație conexă.

(1) În procedurile administrative sau judiciare care îl privesc, ascultarea copilului care a împlinit vârsta de 10 ani este obligatorie. Cu toate acestea, poate fi ascultat și copilul care nu a împlinit vârsta de 10 ani, dacă autoritatea competentă consideră că acest lucru este necesar pentru soluționarea cauzei.
(2) Dreptul de a fi ascultat presupune posibilitatea copilului de a cere și a primi orice informație, potrivit cu vârsta sa, de a-și exprima opinia și de a fi informat asupra consecințelor pe care le poate avea aceasta, dacă este respectată, precum și asupra consecințelor oricărei decizii care îl privește.
(3) Orice copil poate cere să fie ascultat, potrivit prevederilor alin. (1) și (2). Respingerea cererii de către autoritatea competentă trebuie motivată.
(4) Opiniile copilului ascultat vor fi luate în considerare în raport cu vârsta și cu gradul său de maturitate.
(5) Dispozițiile legale speciale privind consimțământul sau prezența copilului, în procedurile care îl privesc, precum și prevederile referitoare la desemnarea de către instanță a unui reprezentant în caz de conflict de interese rămân aplicabile.

Instanța competentă

Art. 265. - Legislație conexă.

Toate măsurile date prin prezenta carte în competența instanței judecătorești, toate litigiile privind aplicarea dispozițiilor prezentei cărți, precum și măsurile de ocrotire a copilului prevăzute în legi speciale sunt de competența instanței de tutelă. Dispozițiile art. 107 sunt aplicabile în mod corespunzător.

TITLUL II
Căsătoria

CAPITOLUL I
Logodna

Încheierea logodnei

Art. 266. - (1) Logodna este promisiunea reciprocă de a încheia căsătoria.
(2) Dispozițiile privind condițiile de fond pentru încheierea căsătoriei sunt aplicabile în mod corespunzător, cu excepția avizului medical și a autorizării instanței de tutelă.
(3) Încheierea logodnei nu este supusă niciunei formalități și poate fi dovedită cu orice mijloc de probă.
(4) Încheierea căsătoriei nu este condiționată de încheierea logodnei.
(5) Logodna se poate încheia doar între bărbat și femeie.

Ruperea logodnei

Art. 267. - (1) Logodnicul care rupe logodna nu poate fi constrâns să încheie căsătoria.
(2) Clauza penală stipulată pentru ruperea logodnei este considerată nescrisă.
(3) Ruperea logodnei nu este supusă niciunei formalități și poate fi dovedită cu orice mijloc de probă.

Restituirea darurilor

Art. 268. - (1) În cazul ruperii logodnei, sunt supuse restituirii darurile pe care logodnicii le-au primit în considerarea logodnei sau, pe durata acesteia, în vederea căsătoriei, cu excepția darurilor obișnuite.
(2) Darurile se restituie în natură sau, dacă aceasta nu mai este cu putință, în măsura îmbogățirii.
(3) Obligația de restituire nu există dacă logodna a încetat prin moartea unuia dintre logodnici.

Răspunderea pentru ruperea logodnei

Art. 269. - (1) Partea care rupe logodna în mod abuziv poate fi obligată la despăgubiri pentru cheltuielile făcute sau contractate în vederea căsătoriei, în măsura în care au fost potrivite cu împrejurările, precum și pentru orice alte prejudicii cauzate.
(2) Partea care, în mod culpabil, l-a determinat pe celălalt să rupă logodna poate fi obligată la despăgubiri în condițiile alin. (1).

Termenul de prescripție

Art. 270. - Dreptul la acțiune întemeiat pe dispozițiile art. 268 și 269 se prescrie într-un an de la ruperea logodnei.

CAPITOLUL II
Încheierea căsătoriei

SECȚIUNEA 1
Condițiile de fond pentru încheierea căsătoriei

Consimțământul la căsătorie

Art. 271. - Legislație conexă.

Căsătoria se încheie între bărbat și femeie prin consimțământul personal și liber al acestora.

Vârsta matrimonială

Art. 272. - Legislație conexă.

(1) Căsătoria se poate încheia dacă viitorii soți au împlinit vârsta de 18 ani.
(2) Pentru motive temeinice, minorul care a împlinit vârsta de 16 ani se poate căsători în temeiul unui aviz medical, cu încuviințarea părinților săi sau, după caz, a tutorelui și cu autorizarea instanței de tutelă în a cărei circumscripție minorul își are domiciliul. În cazul în care unul dintre părinți refuză să încuviințeze căsătoria, instanța de tutelă hotărăște și asupra acestei divergențe, având în vedere interesul superior al copilului.

(3) Dacă unul dintre părinți este decedat sau se află în imposibilitate de a-și manifesta voința, încuviințarea celuilalt părinte este suficientă.
(4) De asemenea, în condițiile art. 398, este suficientă încuviințarea părintelui care exercită autoritatea părintească.
(5) Dacă nu există nici părinți, nici tutore care să poată încuviința căsătoria, este necesară încuviințarea persoanei sau a autorității care a fost abilitată să exercite drepturile părintești.

Bigamia

Art. 273. - Legislație conexă.

Este interzisă încheierea unei noi căsătorii de către persoana care este căsătorită.

Interzicerea căsătoriei între rude

Art. 274. - (1) Este interzisă încheierea căsătoriei între rudele în linie dreaptă, precum și între cele în linie colaterală până la al patrulea grad inclusiv.
(2) Pentru motive temeinice, căsătoria între rudele în linie colaterală de gradul al patrulea poate fi autorizată de instanța de tutelă în a cărei circumscripție își are domiciliul cel care cere încuviințarea. Instanța se va putea pronunța pe baza unui aviz medical special dat în acest sens.
(3) În cazul adopției, dispozițiile alin. (1) și (2) sunt aplicabile atât între cei care au devenit rude prin adopție, cât și între cei a căror rudenie firească a încetat prin efectul adopției.

Interzicerea căsătoriei între tutore și persoana minoră

Art. 275. - Căsătoria este oprită între tutore și persoana minoră care se află sub tutela sa.

Alienația și debilitatea mintală

Art. 276. - Este interzis să se căsătorească alienatul mintal și debilul mintal.

Interzicerea sau echivalarea unor forme de conviețuire cu căsătoria

Art. 277. - (1) Este interzisă căsătoria dintre persoane de același sex.

(2) Căsătoriile dintre persoane de același sex încheiate sau contractate în străinătate fie de cetățeni români, fie de cetățeni străini nu sunt recunoscute în România.

Declarat parțial neconstituțional la data de 18/07/2018 prin Decizia nr. 534/2018 referitoare la admiterea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 277 alin. (2) și (4) din Codul civil (M.Of. partea I nr. 842 din 03/10/2018)

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ - D E C I D E: -

Admite excepția de neconstituționalitate și constată că dispozițiile art. 277 alin. (2) și (4) din Codul civil sunt constituționale în măsura în care permit acordarea dreptului de ședere pe teritoriul statului român, în condițiile stipulate de dreptul european, soților - cetățeni ai statelor membre ale Uniunii Europene și/sau cetățeni ai statelor terțe - din căsătoriile dintre persoane de același sex, încheiate sau contractate într-un stat membru al Uniunii Europene.

(3) Parteneriatele civile dintre persoane de sex opus sau de același sex încheiate sau contractate în străinătate fie de cetățeni români, fie de cetățeni străini nu sunt recunoscute în România.

(4) Dispozițiile legale privind libera circulație pe teritoriul României a cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene și Spațiului Economic European rămân aplicabile.

Declarat parțial neconstituțional la data de 18/07/2018 prin Decizia nr. 534/2018 referitoare la admiterea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 277 alin. (2) și (4) din Codul civil (M.Of. partea I nr. 842 din 03/10/2018)

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ - D E C I D E: -

Admite excepția de neconstituționalitate și constată că dispozițiile art. 277 alin. (2) și (4) din Codul civil sunt constituționale în măsura în care permit acordarea dreptului de ședere pe teritoriul statului român, în condițiile stipulate de dreptul european, soților - cetățeni ai statelor membre ale Uniunii Europene și/sau cetățeni ai statelor terțe - din căsătoriile dintre persoane de același sex, încheiate sau contractate într-un stat membru al Uniunii Europene.

SECȚIUNEA a 2-a

Formalitățile pentru încheierea căsătoriei

Comunicarea stării de sănătate

Art. 278. - Căsătoria nu se încheie dacă viitorii soți nu declară că și-au comunicat reciproc starea sănătății lor. Dispozițiile legale prin care este oprită căsătoria celor care suferă de anumite boli rămân aplicabile.

Locul încheierii căsătoriei

Art. 279. - Legislație conexă.

(1) Căsătoria se celebrează de către ofițerul de stare civilă, la sediul primăriei.
(2) Prin excepție, căsătoria se poate celebra, cu aprobarea primarului, de către un ofițer de stare civilă de la o altă primărie decât cea în a cărei rază teritorială domiciliază sau își au reședința viitorii soți, cu obligativitatea înștiințării primăriei de domiciliu sau de reședință a viitorilor soți, în vederea publicării.

Declarația de căsătorie

Art. 280. - (1) Cei care vor să se căsătorească vor face personal declarația de căsătorie, potrivit legii, la primăria unde urmează a se încheia căsătoria.
(2) În cazurile prevăzute de lege, declarația de căsătorie se poate face și în afara sediului primăriei.
(3) Atunci când viitorul soț este minor, părinții sau, după caz, tutorele vor face personal o declarație prin care încuviințează încheierea căsătoriei. Dispozițiile art. 272 alin. (5) rămân aplicabile.
(4) Dacă unul dintre viitorii soți, părinții sau tutorele nu se află în localitatea unde urmează a se încheia căsătoria, ei pot face declarația la primăria în a cărei rază teritorială își au domiciliul sau reședința, care o transmite, în termen de 48 de ore, la primăria unde urmează a se încheia căsătoria.

Conținutul declarației de căsătorie

Art. 281. - (1) În declarația de căsătorie, viitorii soți vor arăta că nu există niciun impediment legal la căsătorie și vor menționa numele de familie pe care îl vor purta în timpul căsătoriei, precum și regimul matrimonial ales.
(2) Odată cu declarația de căsătorie, ei vor prezenta dovezile cerute de lege pentru încheierea căsătoriei.

Alegerea numelui de familie

Art. 282. - Viitorii soți pot conveni să își păstreze numele dinaintea căsătoriei, să ia numele oricăruia dintre ei sau numele lor reunite. De asemenea, un soț poate să își păstreze numele de dinaintea căsătoriei, iar celălalt să poarte numele lor reunite.

Publicitatea declarației de căsătorie

Art. 283. - Legislație conexă.

(1) În aceeași zi cu primirea declarației de căsătorie, ofițerul de stare civilă dispune publicarea acesteia, prin afișarea în extras, într-un loc special amenajat la sediul primăriei și pe pagina de internet a acesteia unde urmează să se încheie căsătoria și, după caz, la sediul primăriei unde celălalt soț își are domiciliul sau reședința.
(2) Extrasul din declarația de căsătorie cuprinde, în mod obligatoriu: data afișării, datele de stare civilă ale viitorilor soți și, după caz, încuviințarea părinților sau a tutorelui, precum și înștiințarea că orice persoană poate face opoziție la căsătorie, în termen de 10 zile de la data afișării.
(3) Căsătoria se încheie după 10 zile de la afișarea declarației de căsătorie, termen în care se cuprind atât data afișării, cât și data încheierii căsătoriei.
(4) Primarul municipiului, al sectorului municipiului București, al orașului sau al comunei unde urmează a se încheia căsătoria poate să încuviințeze, pentru motive temeinice, încheierea căsătoriei înainte de împlinirea termenului prevăzut la alin. (3).

Reînnoirea declarației de căsătorie

Art. 284. - Legislație conexă.

În cazul în care căsătoria nu s-a încheiat în termen de 30 de zile de la data afișării declarației de căsătorie sau dacă viitorii soți doresc să modifice declarația inițială, trebuie să se facă o nouă declarație de căsătorie și să se dispună publicarea acesteia.

Opoziția la căsătorie

Art. 285. - (1) Orice persoană poate face opoziție la căsătorie, dacă există un impediment legal sau dacă alte cerințe ale legii nu sunt îndeplinite.
(2) Opoziția la căsătorie se face numai în scris, cu arătarea dovezilor pe care se întemeiază.

Refuzul celebrării căsătoriei

Art. 286. - Legislație conexă.

Ofițerul de stare civilă refuză să celebreze căsătoria dacă, pe baza verificărilor pe care este obligat să le efectueze, a opozițiilor primite sau a informațiilor pe care le deține, în măsura în care acestea din urmă sunt notorii, constată că nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege.

Celebrarea căsătoriei

Art. 287. - Legislație conexă.

(1) Viitorii soți sunt obligați să se prezinte împreună la sediul primăriei, pentru a-și da consimțământul la căsătorie în mod public, în prezența a 2 martori, în fața ofițerului de stare civilă.
(2) Cu toate acestea, în cazurile prevăzute de lege, ofițerul de stare civilă poate celebra căsătoria și în afara sediului serviciului public comunitar local de evidență a persoanelor, cu respectarea celorlalte condiții menționate la alin. (1).
(3) Persoanele care aparțin minorităților naționale pot solicita celebrarea căsătoriei în limba lor maternă, cu condiția ca ofițerul de stare civilă sau cel care oficiază căsătoria să cunoască această limbă.

Martorii la căsătorie

Art. 288. - Legislație conexă.

(1) Martorii atestă faptul că soții și-au exprimat consimțământul potrivit art. 287.
(2) Nu pot fi martori la încheierea căsătoriei incapabilii, precum și cei care din cauza unei deficiențe psihice sau fizice nu sunt apți să ateste faptele prevăzute la alin. (1).
(3) Martorii pot fi și rude sau afini, indiferent de grad, cu oricare dintre viitorii soți.

Momentul încheierii căsătoriei

Art. 289. - Căsătoria este încheiată în momentul în care, după ce ia consimțământul fiecăruia dintre viitorii soți, ofițerul de stare civilă îi declară căsătoriți.

CAPITOLUL III
Formalități ulterioare încheierii căsătoriei

Actul de căsătorie

Art. 290. - Legislație conexă.

După încheierea căsătoriei, ofițerul de stare civilă întocmește, de îndată, în registrul actelor de stare civilă, actul de căsătorie, care se semnează de către soți, de cei 2 martori și de către ofițerul de stare civilă.

Formalitățile privind regimul matrimonial

Art. 291. - Ofițerul de stare civilă face mențiune pe actul de căsătorie despre regimul matrimonial ales. El are obligația ca, din oficiu și de îndată, să comunice la registrul prevăzut la art. 334 alin. (1), precum și, după caz, notarului public care a autentificat convenția matrimonială o copie de pe actul de căsătorie.

Dovada căsătoriei

Art. 292. - Legislație conexă.

(1) Căsătoria se dovedește cu actul de căsătorie și prin certificatul de căsătorie eliberat pe baza acestuia.
(2) Cu toate acestea, în situațiile prevăzute de lege, căsătoria se poate dovedi cu orice mijloc de probă.

CAPITOLUL IV
Nulitatea căsătoriei

SECȚIUNEA 1
Nulitatea absolută a căsătoriei

Cazurile de nulitate absolută

Art. 293. - (1) Este lovită de nulitate absolută căsătoria încheiată cu încălcarea dispozițiilor prevăzute la art. 271, 273, 274, 276 și art. 287 alin. (1).
(2) În cazul în care soțul unei persoane declarate moarte s-a recăsătorit și, după aceasta, hotărârea declarativă de moarte este anulată, noua căsătorie rămâne valabilă, dacă soțul celui declarat mort a fost de bună-credință. Prima căsătorie se consideră desfăcută pe data încheierii noii căsătorii.

Lipsa vârstei matrimoniale

Art. 294. - (1) Căsătoria încheiată de minorul care nu a împlinit vârsta de 16 ani este lovită de nulitate absolută.
(2) Cu toate acestea, nulitatea căsătoriei se acoperă dacă, până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești, ambii soți au împlinit vârsta de 18 ani sau dacă soția a născut ori a rămas însărcinată.

Căsătoria fictivă

Art. 295. - (1) Căsătoria încheiată în alte scopuri decât acela de a întemeia o familie este lovită de nulitate absolută.
(2) Cu toate acestea, nulitatea căsătoriei se acoperă dacă, până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești, a intervenit conviețuirea soților, soția a născut sau a rămas însărcinată ori au trecut 2 ani de la încheierea căsătoriei.

Persoanele care pot invoca nulitatea absolută

Art. 296. - Orice persoană interesată poate introduce acțiunea în constatarea nulității absolute a căsătoriei. Cu toate acestea, procurorul nu poate introduce acțiunea după încetarea sau desfacerea căsătoriei, cu excepția cazului în care ar acționa pentru apărarea drepturilor minorilor sau a persoanelor puse sub interdicție.

SECȚIUNEA a 2-a

Nulitatea relativă a căsătoriei

Lipsa încuviințărilor cerute de lege

Art. 297. - (1) Este anulabilă căsătoria încheiată fără încuviințările sau autorizarea prevăzute la art. 272 alin. (2), (4) și (5).
(2) Anulabilitatea poate fi invocată numai de cel a cărui încuviințare era necesară. Dispozițiile art. 46 alin. (3) se aplică în mod corespunzător.

Viciile de consimțământ

Art. 298. - (1) Căsătoria poate fi anulată la cererea soțului al cărui consimțământ a fost viciat prin eroare, prin dol sau prin violență.
(2) Eroarea constituie viciu de consimțământ numai atunci când privește identitatea fizică a viitorului soț.

Lipsa discernământului

Art. 299. - Este anulabilă căsătoria încheiată de persoana lipsită vremelnic de discernământ.

Existența tutelei

Art. 300. - Căsătoria încheiată între tutore și persoana minoră aflată sub tutela sa este anulabilă.

Termenul de prescripție

Art. 301. - (1) Anularea căsătoriei poate fi cerută în termen de 6 luni.
(2) În cazul prevăzut la art. 297, termenul curge de la data la care cei a căror încuviințare sau autorizare era necesară pentru încheierea căsătoriei au luat cunoștință de aceasta.
(3) În cazul nulității pentru vicii de consimțământ ori pentru lipsa discernământului, termenul curge de la data încetării violenței sau, după caz, de la data la care cel interesat a cunoscut dolul, eroarea ori lipsa vremelnică a discernământului.
(4) În cazul prevăzut la art. 300, termenul curge de la data încheierii căsătoriei.

Caracterul personal al acțiunii

Art. 302. - Dreptul la acțiunea în anulare nu se transmite moștenitorilor. Cu toate acestea, dacă acțiunea a fost pornită de către unul dintre soți, ea poate fi continuată de către oricare dintre moștenitorii săi.

Acoperirea nulității

Art. 303. - (1) În cazurile prevăzute la art. 272 alin. (2), (4) și (5), anulabilitatea căsătoriei se acoperă dacă, până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești, s-au obținut încuviințările și autorizarea cerute de lege.
(2) Căsătoria nu poate fi anulată dacă soții au conviețuit timp de 6 luni de la data încetării violenței sau de la data descoperirii dolului, a erorii ori a lipsei vremelnice a facultăților mintale.
(3) În toate cazurile, nulitatea căsătoriei se acoperă dacă, între timp, ambii soți au împlinit vârsta de 18 ani sau dacă soția a născut ori a rămas însărcinată.

SECȚIUNEA a 3-a

Efectele nulității căsătoriei

Căsătoria putativă

Art. 304. - (1) Soțul de bună-credință la încheierea unei căsătorii nule sau anulate păstrează, până la data când hotărârea judecătorească rămâne definitivă, situația unui soț dintr-o căsătorie valabilă.
(2) În situația prevăzută la alin. (1), raporturile patrimoniale dintre foștii soți sunt supuse, prin asemănare, dispozițiilor privitoare la divorț.

Situația copiilor

Art. 305. - (1) Nulitatea căsătoriei nu are niciun efect în privința copiilor, care păstrează situația de copii din căsătorie.

(2) În ceea ce privește drepturile și obligațiile dintre părinți și copii se aplică, prin asemănare, dispozițiile privitoare la divorț.

Opozabilitatea hotărârii judecătorești

Art. 306. - (1) Hotărârea judecătorească de constatare a nulității sau de anulare a căsătoriei este opozabilă terțelor persoane, în condițiile legii. Dispozițiile art. 291, 334 și 335 sunt aplicabile în mod corespunzător.
(2) Nulitatea căsătoriei nu poate fi opusă unei terțe persoane împotriva unui act încheiat anterior de aceasta cu unul dintre soți, în afară de cazul în care au fost îndeplinite formalitățile de publicitate prevăzute de lege cu privire la acțiunea în constatarea nulității ori în anulare sau terțul a cunoscut, pe altă cale, înainte de încheierea actului, cauza de nulitate a căsătoriei. Dispozițiile art. 291, 334 și 335 sunt aplicabile în mod corespunzător și publicității acțiunii în constatarea nulității sau în anularea căsătoriei.

CAPITOLUL V
Drepturile și îndatoririle personale ale soților

Reglementarea raporturilor personale dintre soți

Art. 307. - Dispozițiile prezentului capitol se aplică raporturilor personale dintre soți, oricare ar fi regimul lor matrimonial.

Luarea deciziilor de către soți

Art. 308. - Soții hotărăsc de comun acord în tot ceea ce privește căsătoria.

Îndatoririle soților

Art. 309. - (1) Soții își datorează reciproc respect, fidelitate și sprijin moral.
(2) Ei au îndatorirea de a locui împreună. Pentru motive temeinice, ei pot hotărî să locuiască separat.

Independența soților

Art. 310. - Un soț nu are dreptul să cenzureze corespondența, relațiile sociale sau alegerea profesiei celuilalt soț.

Schimbarea numelui de familie

Art. 311. - (1) Soții sunt obligați să poarte numele declarat la încheierea căsătoriei.
(2) Dacă soții au convenit să poarte în timpul căsătoriei un nume comun și l-au declarat potrivit dispozițiilor art. 281, unul dintre soți nu poate cere schimbarea acestui nume pe cale administrativă decât cu consimțământul celuilalt soț.

CAPITOLUL VI
Drepturile și obligațiile patrimoniale ale soților

SECȚIUNEA 1
Dispoziții comune

§1.
Despre regimul matrimonial în general

Regimurile matrimoniale

Art. 312. - (1) Viitorii soți pot alege ca regim matrimonial: comunitatea legală, separația de bunuri sau comunitatea convențională.
(2) Indiferent de regimul matrimonial ales, nu se poate deroga de la dispozițiile prezentei secțiuni, dacă prin lege nu se prevede altfel.

Efectele regimului matrimonial

Art. 313. - (1) Între soți, regimul matrimonial produce efecte numai din ziua încheierii căsătoriei.
(2) Față de terți, regimul matrimonial este opozabil de la data îndeplinirii formalităților de publicitate prevăzute de lege, afară de cazul în care aceștia l-au cunoscut pe altă cale.
(3) Neîndeplinirea formalităților de publicitate face ca soții să fie considerați, în raport cu terții de bună-credință, ca fiind căsătoriți sub regimul matrimonial al comunității legale.

Mandatul convențional

Art. 314. - Un soț poate să dea mandat celuilalt soț să îl reprezinte pentru exercitarea drepturilor pe care le are potrivit regimului matrimonial.

Mandatul judiciar

Art. 315. - Legislație conexă.

(1) În cazul în care unul dintre soți se află în imposibilitate de a-și manifesta voința, celălalt soț poate cere instanței de tutelă încuviințarea de a-l reprezenta pentru exercitarea drepturilor pe care le are potrivit regimului matrimonial. Prin hotărârea pronunțată se stabilesc condițiile, limitele și perioada de valabilitate a acestui mandat.
(2) În afara altor cazuri prevăzute de lege, mandatul încetează atunci când soțul reprezentat nu se mai află în situația prevăzută la alin. (1) sau când este numit un tutore ori, după caz, un curator.
(3) Dispozițiile art. 346 și 347 sunt aplicabile în mod corespunzător.

Actele de dispoziție care pun în pericol grav interesele familiei

Art. 316. - (1) În mod excepțional, dacă unul dintre soți încheie acte juridice prin care pune în pericol grav interesele familiei, celălalt soț poate cere instanței de tutelă ca, pentru o durată determinată, dreptul de a dispune de anumite bunuri să poată fi exercitat numai cu consimțământul său expres. Durata acestei măsuri poate fi prelungită, fără însă a se depăși în total 2 ani. Hotărârea de încuviințare a măsurii se comunică în vederea efectuării formalităților de publicitate imobiliară sau mobiliară, după caz.
(2) Actele încheiate cu nerespectarea hotărârii judecătorești sunt anulabile. Dreptul la acțiune se prescrie în termen de un an, care începe să curgă de la data când soțul vătămat a luat cunoștință de existența actului.
(3) Dispozițiile art. 346 și 347 sunt aplicabile în mod corespunzător.

Independența patrimonială a soților

Art. 317. - (1) Dacă prin lege nu se prevede altfel, fiecare soț poate să încheie orice acte juridice cu celălalt soț sau cu terțe persoane.
(2) Fiecare soț poate să facă singur, fără consimțământul celuilalt, depozite bancare, precum și orice alte operațiuni în legătură cu acestea.
(3) În raport cu instituția de credit, soțul titular al contului are, chiar și după desfacerea sau încetarea căsătoriei, dreptul de a dispune de fondurile depuse, dacă prin hotărâre judecătorească executorie nu s-a decis altfel.

Dreptul la informare

Art. 318. - (1) Fiecare soț poate să îi ceară celuilalt să îl informeze cu privire la bunurile, veniturile și datoriile sale, iar în caz de refuz nejustificat se poate adresa instanței de tutelă.
(2) Instanța poate să îl oblige pe soțul celui care a sesizat-o sau pe orice terț să furnizeze informațiile cerute și să depună probele necesare în acest sens.
(3) Terții pot să refuze furnizarea informațiilor cerute atunci când, potrivit legii, refuzul este justificat de păstrarea secretului profesional.
(4) Atunci când informațiile solicitate de un soț pot fi obținute, potrivit legii, numai la cererea celuilalt soț, refuzul acestuia de a le solicita naște prezumția relativă că susținerile soțului reclamant sunt adevărate.

Încetarea regimului matrimonial

Art. 319. - (1) Regimul matrimonial încetează prin constatarea nulității, anularea, desfacerea sau încetarea căsătoriei.
(2) În timpul căsătoriei, regimul matrimonial poate fi modificat, în condițiile legii.

Lichidarea regimului matrimonial

Art. 320. - În caz de încetare sau de schimbare, regimul matrimonial se lichidează potrivit legii, prin bună învoială sau, în caz de neînțelegere, pe cale judiciară. Hotărârea judecătorească definitivă sau, după caz, înscrisul întocmit în formă autentică notarială constituie act de lichidare.

§2.
Locuința familiei

Noțiune

Art. 321. - Legislație conexă.

(1) Locuința familiei este locuința comună a soților sau, în lipsă, locuința soțului la care se află copiii.
(2) Oricare dintre soți poate cere notarea în cartea funciară, în condițiile legii, a unui imobil ca locuință a familiei, chiar dacă nu este proprietarul imobilului.

Regimul unor acte juridice

Art. 322. - (1) Fără consimțământul scris al celuilalt soț, niciunul dintre soți, chiar dacă este proprietar exclusiv, nu poate dispune de drepturile asupra locuinței familiei și nici nu poate încheia acte prin care ar fi afectată folosința acesteia.
(2) De asemenea, un soț nu poate deplasa din locuință bunurile ce mobilează sau decorează locuința familiei și nu poate dispune de acestea fără consimțământul scris al celuilalt soț.
(3) În cazul în care consimțământul este refuzat fără un motiv legitim, celălalt soț poate să sesizeze instanța de tutelă, pentru ca aceasta să autorizeze încheierea actului.
(4) Soțul care nu și-a dat consimțământul la încheierea actului poate cere anularea lui în termen de un an de la data la care a luat cunoștință despre acesta, dar nu mai târziu de un an de la data încetării regimului matrimonial.
(5) În lipsa notării locuinței familiei în cartea funciară, soțul care nu și-a dat consimțământul nu poate cere anularea actului, ci numai daune-interese de la celălalt soț, cu excepția cazului în care terțul dobânditor a cunoscut, pe altă cale, calitatea de locuință a familiei.
(6) Dispozițiile alin. (5) se aplică în mod corespunzător actelor încheiate cu încălcarea prevederilor alin. (2).

Drepturile soților asupra locuinței închiriate

Art. 323. - Legislație conexă.

(1) În cazul în care locuința este deținută în temeiul unui contract de închiriere, fiecare soț are un drept locativ propriu, chiar dacă numai unul dintre ei este titularul contractului ori contractul este încheiat înainte de căsătorie.
(2) Dispozițiile art. 322 sunt aplicabile în mod corespunzător.
(3) În caz de deces al unuia dintre soți, soțul supraviețuitor continuă exercitarea dreptului său locativ, dacă nu renunță în mod expres la acesta, în termenul prevăzut la art. 1.834.

Atribuirea beneficiului contractului de închiriere

Art. 324. - Legislație conexă.

(1) La desfacerea căsătoriei, dacă nu este posibilă folosirea locuinței de către ambii soți și aceștia nu se înțeleg, beneficiul contractului de închiriere poate fi atribuit unuia dintre soți, ținând seama, în ordine, de interesul superior al copiilor minori, de culpa în desfacerea căsătoriei și de posibilitățile locative proprii ale foștilor soți.
(2) Soțul căruia i s-a atribuit beneficiul contractului de închiriere este dator să plătească celuilalt soț o indemnizație pentru acoperirea cheltuielilor de instalare într-o altă locuință, cu excepția cazului în care divorțul a fost pronunțat din culpa exclusivă a acestuia din urmă. Dacă există bunuri comune, indemnizația se poate imputa, la partaj, asupra cotei cuvenite soțului căruia i s-a atribuit beneficiul contractului de închiriere.
(3) Atribuirea beneficiului contractului de închiriere se face cu citarea locatorului și produce efecte față de acesta de la data când hotărârea judecătorească a rămas definitivă.
(4) Prevederile alin. (1)-(3) se aplică în mod similar și în cazul în care bunul este proprietatea comună a celor 2 soți, atribuirea beneficiului locuinței conjugale producând efecte până la data rămânerii definitive a hotărârii de partaj.

§3.
Cheltuielile căsătoriei

Contribuția soților

Art. 325. - (1) Soții sunt obligați să își acorde sprijin material reciproc.
(2) Ei sunt obligați să contribuie, în raport cu mijloacele fiecăruia, la cheltuielile căsătoriei, dacă prin convenție matrimonială nu s-a prevăzut altfel.
(3) Orice convenție care prevede că suportarea cheltuielilor căsătoriei revine doar unuia dintre soți este considerată nescrisă.

Munca în gospodărie

Art. 326. - Munca oricăruia dintre soți în gospodărie și pentru creșterea copiilor reprezintă o contribuție la cheltuielile căsătoriei.

Veniturile din profesie

Art. 327. - Fiecare soț este liber să exercite o profesie și să dispună, în condițiile legii, de veniturile încasate, cu respectarea obligațiilor ce îi revin privind cheltuielile căsătoriei.

Dreptul la compensație

Art. 328. - Soțul care a participat efectiv la activitatea profesională a celuilalt soț poate obține o compensație, în măsura îmbogățirii acestuia din urmă, dacă participarea sa a depășit limitele obligației de sprijin material și ale obligației de a contribui la cheltuielile căsătoriei.

§4.
Alegerea regimului matrimonial

Convenția matrimonială

Art. 329. - Alegerea unui alt regim matrimonial decât cel al comunității legale se face prin încheierea unei convenții matrimoniale.

Încheierea convenției matrimoniale

Art. 330. - Legislație conexă.

(1) Sub sancțiunea nulității absolute, convenția matrimonială se încheie prin înscris autentificat de notarul public, cu consimțământul tuturor părților, exprimat personal sau prin mandatar cu procură autentică, specială și având conținut predeterminat.
(2) Convenția matrimonială încheiată înainte de căsătorie produce efecte numai de la data încheierii căsătoriei.
(3) Convenția încheiată în timpul căsătoriei produce efecte de la data prevăzută de părți sau, în lipsă, de la data încheierii ei.

Simulația convenției matrimoniale

Art. 331. - Actul secret, prin care se alege un alt regim matrimonial sau se modifică regimul matrimonial pentru care sunt îndeplinite formalitățile de publicitate prevăzute de lege, produce efecte numai între soți și nu poate fi opus terților de bună-credință.

Obiectul convenției matrimoniale

Art. 332. - (1) Prin convenția matrimonială nu se poate deroga, sub sancțiunea nulității absolute, de la dispozițiile legale privind regimul matrimonial ales decât în cazurile anume prevăzute de lege.
(2) De asemenea, convenția matrimonială nu poate aduce atingere egalității dintre soți, autorității părintești sau devoluțiunii succesorale legale.

Clauza de preciput

Art. 333. - (1) Prin convenție matrimonială se poate stipula ca soțul supraviețuitor să preia fără plată, înainte de partajul moștenirii, unul sau mai multe dintre bunurile comune, deținute în devălmășie sau în coproprietate. Clauza de preciput poate fi stipulată în beneficiul fiecăruia dintre soți sau numai în favoarea unuia dintre ei.
(2) Clauza de preciput nu este supusă raportului donațiilor, ci numai reducțiunii, în condițiile art. 1.096 alin. (1) și (2).
(3) Clauza de preciput nu aduce nicio atingere dreptului creditorilor comuni de a urmări, chiar înainte de încetarea comunității, bunurile ce fac obiectul clauzei.

(4) Clauza de preciput devine caducă atunci când comunitatea încetează în timpul vieții soților, când soțul beneficiar a decedat înaintea soțului dispunător ori când aceștia au decedat în același timp sau când bunurile care au făcut obiectul ei au fost vândute la cererea creditorilor comuni.
(5) Executarea clauzei de preciput se face în natură sau, dacă acest lucru nu este posibil, prin echivalent.

Publicitatea convenției matrimoniale

Art. 334. - Legislație conexă.

(1) Pentru a fi opozabile terților, convențiile matrimoniale se înscriu în Registrul național notarial al regimurilor matrimoniale, organizat potrivit legii.
(2) După autentificarea convenției matrimoniale în timpul căsătoriei sau după primirea copiei de pe actul căsătoriei, potrivit art. 291, notarul public expediază, din oficiu, un exemplar al convenției la serviciul public comunitar local de evidență a persoanelor unde a avut loc celebrarea căsătoriei, pentru a se face mențiune pe actul de căsătorie, la registrul menționat la alin. (1), precum și la celelalte registre de publicitate, în condițiile alin. (4).
(3) Dispozițiile alin. (2) nu exclud dreptul oricăruia dintre soți de a solicita îndeplinirea formalităților de publicitate.
(4) Ținând seama de natura bunurilor, convențiile matrimoniale se vor nota în cartea funciară, se vor înscrie în registrul comerțului, precum și în alte registre de publicitate prevăzute de lege. În toate aceste cazuri, neîndeplinirea formalităților de publicitate speciale nu poate fi acoperită prin înscrierea făcută în registrul menționat la alin. (1).
(5) Orice persoană, fără a fi ținută să justifice vreun interes, poate cerceta registrul menționat la alin. (1) și poate solicita, în condițiile legii, eliberarea de extrase certificate.

Inopozabilitatea convenției matrimoniale

Art. 335. - (1) Convenția matrimonială nu poate fi opusă terților cu privire la actele încheiate de aceștia cu unul dintre soți, decât dacă au fost îndeplinite formalitățile de publicitate prevăzute la art. 334 sau dacă terții au cunoscut-o pe altă cale.
(2) De asemenea, convenția matrimonială nu poate fi opusă terților cu privire la actele încheiate de aceștia cu oricare dintre soți înainte de încheierea căsătoriei.

Modificarea convenției matrimoniale

Art. 336. - Convenția matrimonială poate fi modificată înainte de încheierea căsătoriei, cu respectarea condițiilor prevăzute la art. 330 și 332. Dispozițiile art. 334 și 335 sunt aplicabile.

Încheierea convenției matrimoniale de către minor

Art. 337. - (1) Minorul care a împlinit vârsta matrimonială poate încheia sau modifica o convenție matrimonială numai cu încuviințarea ocrotitorului său legal și cu autorizarea instanței de tutelă.
(2) În lipsa încuviințării sau a autorizării prevăzute la alin. (1), convenția încheiată de minor poate fi anulată în condițiile art. 46, care se aplică în mod corespunzător.
(3) Acțiunea în anulare nu poate fi formulată dacă a trecut un an de la încheierea căsătoriei.

Nulitatea convenției matrimoniale

Art. 338. - În cazul în care convenția matrimonială este nulă sau anulată, între soți se aplică regimul comunității legale, fără a fi afectate drepturile dobândite de terții de bună-credință.

SECȚIUNEA a 2-a

Regimul comunității legale

Bunurile comune

Art. 339. - Bunurile dobândite în timpul regimului comunității legale de oricare dintre soți sunt, de la data dobândirii lor, bunuri comune în devălmășie ale soților.

Bunurile proprii

Art. 340. - Nu sunt bunuri comune, ci bunuri proprii ale fiecărui soț:
a) bunurile dobândite prin moștenire legală, legat sau donație, cu excepția cazului în care dispunătorul a prevăzut, în mod expres, că ele vor fi comune;

b) bunurile de uz personal;
c) bunurile destinate exercitării profesiei unuia dintre soți, dacă nu sunt elemente ale unui fond de comerț care face parte din comunitatea de bunuri;
d) drepturile patrimoniale de proprietate intelectuală asupra creațiilor sale și asupra semnelor distinctive pe care le-a înregistrat;
e) bunurile dobândite cu titlu de premiu sau recompensă, manuscrisele științifice sau literare, schițele și proiectele artistice, proiectele de invenții și alte asemenea bunuri;
f) indemnizația de asigurare și despăgubirile pentru orice prejudiciu material sau moral adus unuia dintre soți;
g) bunurile, sumele de bani sau orice valori care înlocuiesc un bun propriu, precum și bunul dobândit în schimbul acestora;
h) fructele bunurilor proprii.

Veniturile din muncă și cele asimilate acestora

Art. 341. - Veniturile din muncă, sumele de bani cuvenite cu titlu de pensie în cadrul asigurărilor sociale și altele asemenea, precum și veniturile cuvenite în temeiul unui drept de proprietate intelectuală sunt bunuri comune, indiferent de data dobândirii lor, însă numai în cazul în care creanța privind încasarea lor devine scadentă în timpul comunității.

Regimul juridic al bunurilor proprii

Art. 342. - Fiecare soț poate folosi, administra și dispune liber de bunurile sale proprii, în condițiile legii.

Dovada bunurilor soților

Art. 343. - (1) Calitatea de bun comun nu trebuie să fie dovedită.
(2) Dovada că un bun este propriu se poate face între soți prin orice mijloc de probă. În cazul prevăzut la art. 340 lit. a), dovada se face în condițiile legii.
(3) Pentru bunurile mobile dobândite anterior căsătoriei, înainte de încheierea acesteia se întocmește un inventar de către notarul public sau sub semnătură privată, dacă părțile convin astfel. În lipsa inventarului, se prezumă, până la proba contrară, că bunurile sunt comune.

Formalitățile de publicitate

Art. 344. - Oricare dintre soți poate cere să se facă mențiune în cartea funciară ori, după caz, în alte registre de publicitate prevăzute de lege despre apartenența unui bun la comunitate.

Actele de conservare, de folosință și de administrare

Art. 345. - (1) Fiecare soț are dreptul de a folosi bunul comun fără consimțământul expres al celuilalt soț. Cu toate acestea, schimbarea destinației bunului comun nu se poate face decât prin acordul soților.
(2) De asemenea, fiecare soț poate încheia singur acte de conservare, acte de administrare cu privire la oricare dintre bunurile comune, precum și acte de dobândire a bunurilor comune.
(3) Dispozițiile art. 322 rămân aplicabile.
(4) În măsura în care interesele sale legate de comunitatea de bunuri au fost prejudiciate printr-un act juridic, soțul care nu a participat la încheierea actului nu poate pretinde decât daune-interese de la celălalt soț, fără a fi afectate drepturile dobândite de terții de bună-credință.

Actele de înstrăinare și de grevare

Art. 346. - (1) Actele de înstrăinare sau de grevare cu drepturi reale având ca obiect bunurile comune nu pot fi încheiate decât cu acordul ambilor soți.
(2) Cu toate acestea, oricare dintre soți poate dispune singur, cu titlu oneros, de bunurile mobile comune a căror înstrăinare nu este supusă, potrivit legii, anumitor formalități de publicitate. Dispozițiile art. 345 alin. (4) rămân aplicabile.
(3) Sunt, de asemenea, exceptate de la prevederile alin. (1) darurile obișnuite.

Nulitatea relativă

Art. 347. - (1) Actul încheiat fără consimțământul expres al celuilalt soț, atunci când el este necesar potrivit legii, este anulabil.
(2) Terțul dobânditor care a depus diligența necesară pentru a se informa cu privire la natura bunului este apărat de efectele nulității. Dispozițiile art. 345 alin. (4) rămân aplicabile.

Aportul de bunuri comune

Art. 348. - Bunurile comune pot face obiectul unui aport la societăți, asociații sau fundații, în condițiile legii.

Regimul aporturilor

Art. 349. - (1) Sub sancțiunea prevăzută la art. 347, niciunul dintre soți nu poate singur, fără consimțământul scris al celuilalt soț, să dispună de bunurile comune ca aport la o societate sau pentru dobândirea de părți sociale ori, după caz, de acțiuni. În cazul societăților reglementate de Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare ale căror acțiuni sunt tranzacționate pe o piață reglementată, soțul care nu și-a dat consimțământul scris la întrebuințarea bunurilor comune nu poate pretinde decât daune-interese de la celălalt soț, fără a fi afectate drepturile dobândite de terți.
(2) În cazul prevăzut la alin. (1), calitatea de asociat este recunoscută soțului care a aportat bunul comun, dar părțile sociale sau acțiunile sunt bunuri comune. Soțul asociat exercită singur drepturile ce decurg din această calitate și poate realiza singur transferul părților sociale ori, după caz, al acțiunilor deținute.
(3) Calitatea de asociat poate fi recunoscută și celuilalt soț, dacă acesta și-a exprimat voința în acest sens. În acest caz, fiecare dintre soți are calitatea de asociat pentru părțile sociale sau acțiunile atribuite în schimbul a jumătate din valoarea bunului, dacă, prin convenție, soții nu au stipulat alte cote-părți. Părțile sociale sau acțiunile ce revin fiecăruia dintre soți sunt bunuri proprii.

Dispoziții testamentare

Art. 350. - Fiecare soț poate dispune prin legat de partea ce i s-ar cuveni, la încetarea căsătoriei, din comunitatea de bunuri.

Datoriile comune ale soților

Art. 351. - Soții răspund cu bunurile comune pentru:
a) obligațiile născute în legătură cu conservarea, administrarea sau dobândirea bunurilor comune;
b) obligațiile pe care le-au contractat împreună;
c) obligațiile asumate de oricare dintre soți pentru acoperirea cheltuielilor obișnuite ale căsătoriei;

d) repararea prejudiciului cauzat prin însușirea, de către unul dintre soți, a bunurilor aparținând unui terț, în măsura în care, prin aceasta, au sporit bunurile comune ale soților.

Răspunderea subsidiară pentru datoriile comune

Art. 352. - (1) În măsura în care obligațiile comune nu au fost acoperite prin urmărirea bunurilor comune, soții răspund solidar, cu bunurile proprii. În acest caz, cel care a plătit datoria comună se subrogă în drepturile creditorului pentru ceea ce a suportat peste cota-parte ce i-ar reveni din comunitate dacă lichidarea s-ar face la data plății datoriei.
(2) Soțul care a plătit datoria comună în condițiile alin. (1) are un drept de retenție asupra bunurilor celuilalt soț până la acoperirea integrală a creanțelor pe care acesta i le datorează.

Urmărirea bunurilor comune

Art. 353. - Legislație conexă.

(1) Bunurile comune nu pot fi urmărite de creditorii personali ai unuia dintre soți.
(2) Cu toate acestea, după urmărirea bunurilor proprii ale soțului debitor, creditorul său personal poate cere partajul bunurilor comune, însă numai în măsura necesară pentru acoperirea creanței sale.
(3) Bunurile astfel împărțite devin bunuri proprii.

Urmărirea veniturilor din profesie

Art. 354. - Veniturile din muncă ale unui soț, precum și cele asimilate acestora nu pot fi urmărite pentru datoriile comune asumate de către celălalt soț, cu excepția celor prevăzute la art. 351 lit. c).

Lichidarea regimului comunității

Art. 355. - (1) La încetarea comunității, aceasta se lichidează prin hotărâre judecătorească sau act autentic notarial.
(2) Până la finalizarea lichidării, comunitatea subzistă atât în privința bunurilor, cât și în privința obligațiilor.

(3) Când comunitatea încetează prin decesul unuia dintre soți, lichidarea se face între soțul supraviețuitor și moștenitorii soțului decedat. În acest caz, obligațiile soțului decedat se divid între moștenitori proporțional cu cotele ce le revin din moștenire.

Efectele încetării regimului comunității

Art. 356. - Dacă regimul comunității de bunuri încetează prin desfacerea căsătoriei, foștii soți rămân coproprietari în devălmășie asupra bunurilor comune până la stabilirea cotei-părți ce revine fiecăruia.

Lichidarea comunității. Partajul

Art. 357. - (1) În cadrul lichidării comunității, fiecare dintre soți preia bunurile sale proprii, după care se va proceda la partajul bunurilor comune și la regularizarea datoriilor.
(2) În acest scop, se determină mai întâi cota-parte ce revine fiecărui soț, pe baza contribuției sale atât la dobândirea bunurilor comune, cât și la îndeplinirea obligațiilor comune. Până la proba contrară, se prezumă că soții au avut o contribuție egală.
(3) Dispozițiile art. 364 alin. (2) se aplică în mod corespunzător.

Partajul în timpul regimului comunității

Art. 358. - Legislație conexă.

(1) În timpul regimului comunității, bunurile comune pot fi împărțite, în tot sau în parte, prin act încheiat în formă autentică notarială, în caz de bună învoială, ori pe cale judecătorească, în caz de neînțelegere.
(2) Prevederile art. 357 alin. (2) se aplică în mod corespunzător.
(3) Bunurile atribuite fiecărui soț prin partaj devin bunuri proprii, iar bunurile neîmpărțite rămân bunuri comune.
(4) Regimul comunității nu încetează decât în condițiile legii, chiar dacă toate bunurile comune au fost împărțite potrivit acestui articol.

Convențiile contrare regimului comunității legale

Art. 359. - Orice convenție contrară dispozițiilor prezentei secțiuni este lovită de nulitate absolută, în măsura în care nu este compatibilă cu regimul comunității convenționale.

SECȚIUNEA a 3-a

Regimul separației de bunuri

Regimul bunurilor

Art. 360. - (1) Fiecare dintre soți este proprietar exclusiv în privința bunurilor dobândite înainte de încheierea căsătoriei, precum și a celor pe care le dobândește în nume propriu după această dată.
(2) Prin convenție matrimonială, părțile pot stipula clauze privind lichidarea acestui regim în funcție de masa de bunuri achiziționate de fiecare dintre soți în timpul căsătoriei, în baza căreia se va calcula creanța de participare. Dacă părțile nu au convenit altfel, creanța de participare reprezintă jumătate din diferența valorică dintre cele două mase de achiziții nete și va fi datorată de către soțul a cărui masă de achiziții nete este mai mare, putând fi plătită în bani sau în natură.

Inventarul bunurilor mobile

Art. 361. - (1) La adoptarea acestui regim, notarul public întocmește un inventar al bunurilor mobile proprii, indiferent de modul lor de dobândire .
(2) Se poate întocmi un inventar și pentru bunurile mobile dobândite în timpul separației de bunuri.
(3) În toate cazurile, pentru opozabilitate față de terți, inventarul se anexează la convenția matrimonială, supunându-se acelorași formalități de publicitate ca și convenția matrimonială.
(4) În lipsa inventarului se prezumă, până la proba contrară, că dreptul de proprietate exclusivă aparține soțului posesor.
(5) Dacă bunul a fost dobândit printr-un act juridic supus, potrivit legii, unei condiții de formă pentru validitate ori unor cerințe de publicitate, dreptul de proprietate exclusivă nu se poate dovedi decât prin înscrisul care îndeplinește formele cerute de lege.

Bunurile proprietate comună pe cote-părți

Art. 362. - (1) Bunurile dobândite împreună de soți aparțin acestora în proprietate comună pe cote-părți, în condițiile legii.
(2) Dovada coproprietății se face în condițiile art. 361, care se aplică în mod corespunzător.

Folosința bunurilor celuilalt soț

Art. 363. - (1) Soțul care se folosește de bunurile celuilalt soț fără împotrivirea acestuia din urmă are obligațiile unui uzufructuar, cu excepția celor prevăzute la art. 723, 726 și 727. El este dator să restituie numai fructele existente la data solicitării lor de către celălalt soț sau, după caz, la data încetării ori schimbării regimului matrimonial.
(2) Dacă unul dintre soți încheie singur un act prin care dobândește un bun, folosindu-se, în tot sau în parte, de bunuri aparținând celuilalt soț, acesta din urmă poate alege, în proporția bunurilor proprii folosite fără acordul său, între a reclama pentru sine proprietatea bunului achiziționat și a pretinde daune-interese de la soțul dobânditor. Proprietatea nu poate fi însă reclamată decât înainte ca soțul dobânditor să dispună de bunul dobândit, cu excepția cazului în care terțul dobânditor a cunoscut că bunul a fost achiziționat de către soțul vânzător prin valorificarea bunurilor celuilalt soț.

Răspunderea pentru obligațiile personale

Art. 364. - (1) Niciunul dintre soți nu poate fi ținut de obligațiile născute din acte săvârșite de celălalt soț.
(2) Cu toate acestea, soții răspund solidar pentru obligațiile asumate de oricare dintre ei pentru acoperirea cheltuielilor obișnuite ale căsătoriei și a celor legate de creșterea și educarea copiilor.

Dreptul de retenție

Art. 365. - La încetarea regimului separației de bunuri, fiecare dintre soți are un drept de retenție asupra bunurilor celuilalt până la acoperirea integrală a datoriilor pe care le au unul față de celălalt.

SECȚIUNEA a 4-a

Regimul comunității convenționale

Domeniul de aplicare

Art. 366. - Regimul comunității convenționale se aplică atunci când, în condițiile și limitele prevăzute în prezenta secțiune, se derogă, prin convenție matrimonială, de la dispozițiile privind regimul comunității legale.

Obiectul convenției matrimoniale

Art. 367. - În cazul în care se adoptă comunitatea convențională, convenția matrimonială se poate referi la unul sau mai multe dintre următoarele aspecte:

a) includerea în comunitate, în tot ori în parte, a bunurilor dobândite sau a datoriilor proprii născute înainte ori după încheierea căsătoriei, cu excepția bunurilor prevăzute la art. 340 lit. b) și c);

b) restrângerea comunității la bunurile sau datoriile anume determinate în convenția matrimonială, indiferent dacă sunt dobândite ori, după caz, născute înainte sau în timpul căsătoriei, cu excepția obligațiilor prevăzute la art. 351 lit. c);

c) obligativitatea acordului ambilor soți pentru încheierea anumitor acte de administrare; în acest caz, dacă unul dintre soți se află în imposibilitate de a-și exprima voința sau se opune în mod abuziv, celălalt soț poate să încheie singur actul, însă numai cu încuviințarea prealabilă a instanței de tutelă;

d) includerea clauzei de preciput; executarea clauzei de preciput se face în natură sau, dacă acest lucru nu este posibil, prin echivalent, din valoarea activului net al comunității;

e) modalități privind lichidarea comunității convenționale.

Alte dispoziții aplicabile

Art. 368. - În măsura în care prin convenție matrimonială nu se prevede altfel, regimul juridic al comunității convenționale se completează cu dispozițiile legale privind regimul comunității legale.

SECȚIUNEA a 5-a

Modificarea regimului matrimonial

§1.
Modificarea convențională

Condiții

Art. 369. - (1) După cel puțin un an de la încheierea căsătoriei, soții pot, ori de câte ori doresc, să înlocuiască regimul matrimonial existent cu un alt regim matrimonial ori să îl modifice, cu respectarea condițiilor prevăzute de lege pentru încheierea convențiilor matrimoniale.
(2) Dispozițiile art. 291, 334, 335 și 361 sunt aplicabile în mod corespunzător.
(3) Creditorii prejudiciați prin schimbarea sau lichidarea regimului matrimonial pot formula acțiunea revocatorie în termen de un an de la data la care au fost îndeplinite formalitățile de publicitate sau, după caz, de când au luat cunoștință mai înainte de aceste împrejurări pe altă cale.
(4) Creditorii prevăzuți la alin. (3) pot invoca oricând, pe cale de excepție, inopozabilitatea modificării sau lichidării regimului matrimonial făcute în frauda intereselor lor.

§2.
Modificarea judiciară

Separația judiciară de bunuri

Art. 370. - (1) Dacă regimul matrimonial al soților este cel al comunității legale sau convenționale, instanța, la cererea unuia dintre soți, poate pronunța separația de bunuri, atunci când celălalt soț încheie acte care pun în pericol interesele patrimoniale ale familiei.
(2) Totodată, instanța va face aplicarea dispozițiilor art. 357.
(3) Dispozițiile art. 291, 334, 335 și 361 se aplică în mod corespunzător.

Efectele între soți

Art. 371. - (1) Separația de bunuri pronunțată de către instanță face ca regimul matrimonial anterior să înceteze, iar soților li se aplică regimul matrimonial prevăzut la art. 360-365.
(2) Între soți, efectele separației se produc de la data formulării cererii, cu excepția cazului în care instanța, la cererea oricăruia dintre ei, dispune ca aceste efecte să li se aplice de la data despărțirii în fapt.

Efectele față de terți

Art. 372. - (1) Creditorii soților nu pot cere separația de bunuri, dar pot interveni în cauză.
(2) Dispozițiile art. 369 alin. (3) și (4) se aplică în mod corespunzător.

CAPITOLUL VII
Desfacerea căsătoriei

SECȚIUNEA 1
Cazurile de divorț

§1.
Dispoziții generale

Motive de divorț

Art. 373. - Legislație conexă.

Divorțul poate avea loc:
a) prin acordul soților, la cererea ambilor soți sau a unuia dintre soți acceptată de celălalt soț;
b) atunci când, din cauza unor motive temeinice, raporturile dintre soți sunt grav vătămate și continuarea căsătoriei nu mai este posibilă;
c) la cererea unuia dintre soți, după o separare în fapt care a durat cel puțin 2 ani;
d) la cererea aceluia dintre soți a cărui stare de sănătate face imposibilă continuarea căsătoriei.

§2.
Divorțul prin acordul soților pe cale judiciară

Condiții

Art. 374. - Legislație conexă.

(1) Divorțul prin acordul soților poate fi pronunțat indiferent de durata căsătoriei și indiferent dacă există sau nu copii minori rezultați din căsătorie.
(2) Divorțul prin acordul soților nu poate fi admis dacă unul dintre soți este pus sub interdicție.
(3) Instanța este obligată să verifice existența consimțământului liber și neviciat al fiecărui soț.

§3.
Divorțul prin acordul soților pe cale administrativă sau prin procedură notarială

Condiții

Art. 375. - Legislație conexă.

(1) Dacă soții sunt de acord cu divorțul și nu au copii minori, născuți din căsătorie, din afara căsătoriei sau adoptați, ofițerul de stare civilă ori notarul public de la locul căsătoriei sau al ultimei locuințe comune a soților poate constata desfacerea căsătoriei prin acordul soților, eliberându-le un certificat de divorț, potrivit legii.
(2) Divorțul prin acordul soților poate fi constatat de notarul public și în cazul în care există copii minori născuți din căsătorie, din afara căsătoriei sau adoptați, dacă soții convin asupra tuturor aspectelor referitoare la numele de familie pe care să îl poarte după divorț, exercitarea autorității părintești de către ambii părinți, stabilirea locuinței copiilor după divorț, modalitatea de păstrare a legăturilor personale dintre părintele separat și fiecare dintre copii, precum și stabilirea contribuției părinților la cheltuielile de creștere, educare, învățătură și pregătire profesională a copiilor. Dacă din raportul de anchetă socială rezultă că acordul soților privind exercitarea în comun a autorității părintești sau cel privind stabilirea locuinței copiilor nu este în interesul copilului, sunt aplicabile prevederile art. 376 alin. (5).
(3) Dispozițiile art. 374 alin. (2) sunt aplicabile în mod corespunzător.

Procedura

Art. 376. - Legislație conexă.

(1) Cererea de divorț se depune de soți împreună. Ofițerul de stare civilă sau notarul public înregistrează cererea și le acordă un termen de reflecție de 30 de zile.

(2) Prin excepție de la prevederile alin. (1), cererea de divorț se poate depune la notarul public și prin mandatar cu procură autentică.
(3) La expirarea acestui termen, soții se prezintă personal, iar ofițerul de stare civilă sau, după caz, notarul public verifică dacă soții stăruie să divorțeze și dacă, în acest sens, consimțământul lor este liber și neviciat.
(4) Dacă soții stăruie în divorț, ofițerul de stare civilă sau, după caz, notarul public eliberează certificatul de divorț fără să facă vreo mențiune cu privire la culpa soților.
(5) Dispozițiile art. 383 alin. (1) și (3) se aplică în mod corespunzător. Dacă soții nu se înțeleg asupra numelui de familie pe care să îl poarte după divorț ori, în cazul prevăzut la art. 375 alin. (2), asupra exercitării în comun a drepturilor părintești, ofițerul de stare civilă sau, după caz, notarul public emite o dispoziție de respingere a cererii de divorț și îndrumă soții să se adreseze instanței de judecată, potrivit prevederilor art. 374.
(6) Soluționarea cererilor privind alte efecte ale divorțului asupra cărora soții nu se înțeleg este de competența instanței judecătorești.

Mențiunea în actul de căsătorie

Art. 377. - (1) Când cererea de divorț este depusă la primăria unde s-a încheiat căsătoria, ofițerul de stare civilă, după emiterea certificatului de divorț, face cuvenita mențiune în actul de căsătorie.
(2) În cazul depunerii cererii la primăria în a cărei rază teritorială soții au avut ultima locuință comună, ofițerul de stare civilă emite certificatul de divorț și înaintează, de îndată, o copie certificată de pe acesta la primăria locului unde s-a încheiat căsătoria, spre a se face mențiune în actul de căsătorie.
(3) În cazul constatării divorțului de către notarul public, acesta emite certificatul de divorț și înaintează, de îndată, o copie certificată de pe acesta la primăria locului unde s-a încheiat căsătoria, spre a se face mențiune în actul de căsătorie.

Refuzul ofițerului de stare civilă sau notarului public

Art. 378. - (1) Dacă nu sunt îndeplinite condițiile art. 375, ofițerul de stare civilă sau, după caz, notarul public respinge cererea de divorț.
(2) Împotriva refuzului ofițerului de stare civilă sau notarului public nu există cale de atac, dar soții se pot adresa cu cererea de divorț instanței de judecată, pentru a dispune desfacerea căsătoriei prin acordul lor sau în baza unui alt temei prevăzut de lege.

(3) Pentru repararea prejudiciului prin refuzul abuziv al ofițerului de stare civilă sau notarului public de a constata desfacerea căsătoriei prin acordul soților și de a emite certificatul de divorț, oricare dintre soți se poate adresa, pe cale separată, instanței competente.

§4.
Divorțul din culpă

Condiții

Art. 379. - Legislație conexă.

(1) În cazul prevăzut la art. 373 lit. b), divorțul se poate pronunța dacă instanța stabilește culpa unuia dintre soți în destrămarea căsătoriei. Cu toate acestea, dacă din probele administrate rezultă culpa ambilor soți, instanța poate pronunța divorțul din culpa lor comună, chiar dacă numai unul dintre ei a făcut cerere de divorț. Dacă culpa aparține în totalitate reclamantului, sunt aplicabile prevederile art. 388.
(2) În ipoteza prevăzută de art. 373 lit. c), divorțul se pronunță din culpa exclusivă a soțului reclamant, cu excepția situației în care pârâtul se declară de acord cu divorțul, când acesta se pronunță fără a se face mențiune despre culpa soților.

Continuarea acțiunii de divorț

Art. 380. - (1) În situația prevăzută la art. 379 alin. (1), dacă soțul reclamant decedează în timpul procesului, moștenitorii săi pot continua acțiunea de divorț.
(2) Acțiunea continuată de moștenitori este admisă numai dacă instanța constată culpa exclusivă a soțului pârât.

§5.
Divorțul din cauza stării sănătății unui soț

Condițiile divorțului

Art. 381. - Legislație conexă.

În cazul prevăzut la art. 373 lit. d), desfacerea căsătoriei se pronunță fără a se face mențiune despre culpa soților.

SECȚIUNEA a 2-a

Efectele divorțului

§1.
Data desfacerii căsătoriei

Data desfacerii căsătoriei

Art. 382. - Legislație conexă.

(1) Căsătoria este desfăcută din ziua când hotărârea prin care s-a pronunțat divorțul a rămas definitivă.
(2) Prin excepție, dacă acțiunea de divorț este continuată de moștenitorii soțului reclamant, potrivit art. 380, căsătoria se socotește desfăcută la data decesului.
(3) În cazul prevăzut de art. 375, căsătoria este desfăcută pe data eliberării certificatului de divorț.

§2.
Efectele divorțului cu privire la raporturile nepatrimoniale dintre soți

Numele de familie după căsătorie

Art. 383. - (1) La desfacerea căsătoriei prin divorț, soții pot conveni să păstreze numele purtat în timpul căsătoriei. Instanța ia act de această înțelegere prin hotărârea de divorț.
(2) Pentru motive temeinice, justificate de interesul unuia dintre soți sau de interesul superior al copilului, instanța poate să încuviințeze ca soții să păstreze numele purtat în timpul căsătoriei, chiar în lipsa unei înțelegeri între ei.
(3) Dacă nu a intervenit o înțelegere sau dacă instanța nu a dat încuviințarea, fiecare dintre foștii soți poartă numele dinaintea căsătoriei.

Drepturile soțului divorțat

Art. 384. - (1) Divorțul este considerat pronunțat împotriva soțului din a cărui culpă exclusivă s-a desfăcut căsătoria.
(2) Soțul împotriva căruia a fost pronunțat divorțul pierde drepturile pe care legea sau convențiile încheiate anterior cu terții le atribuie acestuia.
(3) Aceste drepturi nu sunt pierdute în cazul culpei comune sau al divorțului prin acordul soților.

§3.
Efectele divorțului cu privire la raporturile patrimoniale dintre soți

I.
Efecte cu privire la regimul matrimonial

Încetarea regimului matrimonial

Art. 385. - (1) În cazul divorțului, regimul matrimonial încetează între soți la data introducerii cererii de divorț.
(2) Cu toate acestea, oricare dintre soți sau amândoi, împreună, în cazul divorțului prin acordul lor, pot cere instanței de divorț să constate că regimul matrimonial a încetat de la data separației în fapt.
(3) Prevederile acestui articol se aplică în mod corespunzător și în cazul divorțului prevăzut de art. 375.

Actele încheiate în frauda celuilalt soț

Art. 386. - (1) Actele menționate la art. 346 alin. (2), precum și actele din care se nasc obligații în sarcina comunității, încheiate de unul dintre soți după data introducerii cererii de divorț sunt anulabile, dacă au fost făcute în frauda celuilalt soț.
(2) Dispozițiile art. 345 alin. (4) rămân aplicabile.

Opozabilitatea față de terți

Art. 387. - (1) Hotărârea judecătorească prin care s-a pronunțat divorțul și, după caz, certificatul de divorț prevăzut la art. 375 sunt opozabile față de terți, în condițiile legii.
(2) Dispozițiile art. 291, 334 și 335 sunt aplicabile în mod corespunzător, inclusiv în cazul prevăzut la art. 375.

II.
Dreptul la despăgubiri

Acordarea despăgubirilor

Art. 388. - Distinct de dreptul la prestația compensatorie prevăzut la art. 390, soțul nevinovat, care suferă un prejudiciu prin desfacerea căsătoriei, poate cere soțului vinovat să îl despăgubească. Instanța de tutelă soluționează cererea prin hotărârea de divorț.

III.
Obligația de întreținere între foștii soți

Obligația de întreținere

Art. 389. - (1) Prin desfacerea căsătoriei, obligația de întreținere între soți încetează.
(2) Soțul divorțat are dreptul la întreținere, dacă se află în nevoie din pricina unei incapacități de muncă survenite înainte de căsătorie ori în timpul căsătoriei. El are drept la întreținere și atunci când incapacitatea se ivește în decurs de un an de la desfacerea căsătoriei, însă numai dacă incapacitatea este cauzată de o împrejurare în legătură cu căsătoria.
(3) Întreținerea datorată potrivit dispozițiilor alin. (2) se stabilește până la o pătrime din venitul net al celui obligat la plata ei, în raport cu mijloacele sale și cu starea de nevoie a creditorului. Această întreținere, împreună cu întreținerea datorată copiilor, nu va putea depăși jumătate din venitul net al celui obligat la plată.
(4) Când divorțul este pronunțat din culpa exclusivă a unuia dintre soți, acesta nu beneficiază de prevederile alin. (2) și (3) decât timp de un an de la desfacerea căsătoriei.
(5) În afara altor cazuri prevăzute de lege, obligația de întreținere încetează prin recăsătorirea celui îndreptățit.

IV.
Prestația compensatorie

Condițiile prestației compensatorii

Art. 390. - (1) În cazul în care divorțul se pronunță din culpa exclusivă a soțului pârât, soțul reclamant poate beneficia de o prestație care să compenseze, atât cât este posibil, un dezechilibru semnificativ pe care divorțul l-ar determina în condițiile de viață ale celui care o solicită.
(2) Prestația compensatorie se poate acorda numai în cazul în care căsătoria a durat cel puțin 20 de ani.
(3) Soțul care solicită prestația compensatorie nu poate cere de la fostul său soț și pensie de întreținere, în condițiile art. 389.

Stabilirea prestației compensatorii

Art. 391. - (1) Prestația compensatorie nu se poate solicita decât odată cu desfacerea căsătoriei.
(2) La stabilirea prestației compensatorii se ține seama atât de resursele soțului care o solicită, cât și de mijloacele celuilalt soț din momentul divorțului, de efectele pe care le are sau le va avea lichidarea regimului matrimonial, precum și de orice alte împrejurări previzibile de natură să le modifice, cum ar fi vârsta și starea de sănătate a soților, contribuția la creșterea copiilor minori pe care a avut-o și urmează să o aibă fiecare soț, pregătirea profesională, posibilitatea de a desfășura o activitate producătoare de venituri și altele asemenea.

Forma prestației compensatorii

Art. 392. - (1) Prestația compensatorie poate fi stabilită în bani, sub forma unei sume globale sau a unei rente viagere, ori în natură, sub forma uzufructului asupra unor bunuri mobile sau imobile care aparțin debitorului.
(2) Renta poate fi stabilită într-o cotă procentuală din venitul debitorului sau într-o sumă de bani determinată.
(3) Renta și uzufructul se pot constitui pe toată durata vieții celui care solicită prestația compensatorie sau pentru o perioadă mai scurtă, care se stabilește prin hotărârea de divorț.

Garanții

Art. 393. - Legislație conexă.

Instanța, la cererea soțului creditor, îl poate obliga pe soțul debitor să constituie o garanție reală sau să dea cauțiune pentru a asigura executarea rentei.

Modificarea prestației compensatorii

Art. 394. - (1) Instanța poate mări sau micșora prestația compensatorie, dacă se modifică, în mod semnificativ, mijloacele debitorului și resursele creditorului.
(2) În cazul în care prestația compensatorie constă într-o sumă de bani, aceasta se indexează de drept, trimestrial, în funcție de rata inflației.

Încetarea prestației compensatorii

Art. 395. - Prestația compensatorie încetează prin decesul unuia dintre soți, prin recăsătorirea soțului creditor, precum și atunci când acesta obține resurse de natură să îi asigure condiții de viață asemănătoare celor din timpul căsătoriei.

§4.
Efectele divorțului cu privire la raporturile dintre părinți și copiii lor minori

Raporturile dintre părinții divorțați și copiii lor minori

Art. 396. - (1) Instanța de tutelă hotărăște, odată cu pronunțarea divorțului, asupra raporturilor dintre părinții divorțați și copiii lor minori, ținând seama de interesul superior al copiilor, de concluziile raportului de anchetă psihosocială, precum și, dacă este cazul, de învoiala părinților, pe care îi ascultă.
(2) Dispozițiile art. 264 sunt aplicabile.

Exercitarea autorității părintești de către ambii părinți

Art. 397. - După divorț, autoritatea părintească revine în comun ambilor părinți, afară de cazul în care instanța decide altfel.

Exercitarea autorității părintești de către un singur părinte

Art. 398. - (1) Dacă există motive întemeiate, având în vedere interesul superior al copilului, instanța hotărăște ca autoritatea părintească să fie exercitată numai de către unul dintre părinți.
(2) Celălalt părinte păstrează dreptul de a veghea asupra modului de creștere și educare a copilului, precum și dreptul de a consimți la adopția acestuia.

Exercitarea autorității părintești de către alte persoane

Art. 399. - (1) În mod excepțional, instanța de tutelă poate hotărî plasamentul copilului la o rudă sau la o altă familie ori persoană, cu consimțământul acestora, sau într-o instituție de ocrotire. Acestea exercită drepturile și îndatoririle care revin părinților cu privire la persoana copilului.
(2) Instanța stabilește dacă drepturile cu privire la bunurile copilului se exercită de către părinți în comun sau de către unul dintre ei.

Locuința copilului după divorț

Art. 400. - (1) În lipsa înțelegerii dintre părinți sau dacă aceasta este contrară interesului superior al copilului, instanța de tutelă stabilește, odată cu pronunțarea divorțului, locuința copilului minor la părintele cu care locuiește în mod statornic.
(2) Dacă până la divorț copilul a locuit cu ambii părinți, instanța îi stabilește locuința la unul dintre ei, ținând seama de interesul său superior.
(3) În mod excepțional, și numai dacă este în interesul superior al copilului, instanța poate stabili locuința acestuia la bunici sau la alte rude ori persoane, cu consimțământul acestora, ori la o instituție de ocrotire. Acestea exercită supravegherea copilului și îndeplinesc toate actele obișnuite privind sănătatea, educația și învățătura sa.

Drepturile părintelui separat de copil

Art. 401. - (1) În cazurile prevăzute la art. 400, părintele sau, după caz, părinții separați de copilul lor au dreptul de a avea legături personale cu acesta.
(2) În caz de neînțelegere între părinți, instanța de tutelă decide cu privire la modalitățile de exercitare a acestui drept. Ascultarea copilului este obligatorie, art. 264 fiind aplicabil.

Stabilirea contribuției părinților

Art. 402. - (1) Instanța de tutelă, prin hotărârea de divorț, stabilește contribuția fiecărui părinte la cheltuielile de creștere, educare, învățătură și pregătire profesională a copiilor.
(2) Dispozițiile titlului V privind obligația de întreținere se aplică în mod corespunzător.

Modificarea măsurilor luate cu privire la copil

Art. 403. - Legislație conexă.

În cazul schimbării împrejurărilor, instanța de tutelă poate modifica măsurile cu privire la drepturile și îndatoririle părinților divorțați față de copiii lor minori, la cererea oricăruia dintre părinți sau a unui alt membru de familie, a copilului, a instituției de ocrotire, a instituției publice specializate pentru protecția copilului sau a procurorului.

Raporturile dintre părinți și copiii lor minori în alte cazuri

Art. 404. - În cazul prevăzut la art. 293 alin. (2), instanța hotărăște asupra raporturilor dintre părinți și copiii lor minori, dispozițiile art. 396-403 fiind aplicabile în mod corespunzător.

TITLUL III
Rudenia

CAPITOLUL I
Dispoziții generale

Noțiune

Art. 405. - (1) Rudenia firească este legătura bazată pe descendența unei persoane dintr-o altă persoană sau pe faptul că mai multe persoane au un ascendent comun.
(2) Rudenia civilă este legătura rezultată din adopția încheiată în condițiile prevăzute de lege.

Rudenia în linie dreaptă sau colaterală

Art. 406. - (1) Rudenia este în linie dreaptă în cazul descendenței unei persoane dintr-o altă persoană și poate fi ascendentă sau descendentă.
(2) Rudenia este în linie colaterală atunci când rezultă din faptul că mai multe persoane au un ascendent comun.
(3) Gradul de rudenie se stabilește astfel:
a) în linie dreaptă, după numărul nașterilor: astfel, copiii și părinții sunt rude de gradul întâi, nepoții și bunicii sunt rude de gradul al doilea;
b) în linie colaterală, după numărul nașterilor, urcând de la una dintre rude până la ascendentul comun și coborând de la acesta până la cealaltă rudă; astfel, frații sunt rude de gradul al doilea, unchiul sau mătușa și nepotul, de gradul al treilea, verii primari, de gradul al patrulea.

Afinitatea

Art. 407. - (1) Afinitatea este legătura dintre un soț și rudele celuilalt soț.
(2) Rudele soțului sunt, în aceeași linie și același grad, afinii celuilalt soț.

CAPITOLUL II
Filiația

SECȚIUNEA 1
Stabilirea filiației

§1.
Dispoziții generale

Modurile de stabilire a filiației

Art. 408. - Legislație conexă.

(1) Filiația față de mamă rezultă din faptul nașterii; ea se poate stabili și prin recunoaștere sau prin hotărâre judecătorească.
(2) Filiația față de tatăl din căsătorie se stabilește prin efectul prezumției de paternitate.
(3) Filiația față de tatăl din afara căsătoriei se stabilește prin recunoaștere sau prin hotărâre judecătorească, după caz.

Dovada filiației

Art. 409. - (1) Filiația se dovedește prin actul de naștere întocmit în registrul de stare civilă, precum și cu certificatul de naștere eliberat pe baza acestuia.
(2) În cazul copilului din căsătorie, dovada se face prin actul de naștere și prin actul de căsătorie al părinților, trecute în registrele de stare civilă, precum și prin certificatele de stare civilă corespunzătoare.

Posesia de stat

Art. 410. - (1) Posesia de stat este starea de fapt care indică legăturile de filiație și rudenie dintre copil și familia din care se pretinde că face parte. Ea constă, în principal, în oricare dintre următoarele împrejurări:
a) o persoană se comportă față de un copil ca fiind al său, îngrijindu-se de creșterea și educarea sa, iar copilul se comportă față de această persoană ca fiind părintele său;
b) copilul este recunoscut de către familie, în societate și, când este cazul, de către autoritățile publice, ca fiind al persoanei despre care se pretinde că este părintele său;
c) copilul poartă numele persoanei despre care se pretinde că este părintele său.
(2) Posesia de stat trebuie să fie continuă, pașnică, publică și neechivocă.

Posesia de stat conformă cu actul de naștere

Art. 411. - (1) Nicio persoană nu poate reclama o altă filiație față de mamă decât aceea ce rezultă din actul său de naștere și posesia de stat conformă cu acesta.

(2) Nimeni nu poate contesta filiația față de mamă a persoanei care are o posesie de stat conformă cu actul său de naștere.
(3) Cu toate acestea, dacă printr-o hotărâre judecătorească s-a stabilit că a avut loc o substituire de copil ori că a fost înregistrată ca mamă a unui copil o altă femeie decât aceea care l-a născut, se poate face dovada adevăratei filiații cu orice mijloc de probă.

Timpul legal al concepțiunii

Art. 412. - (1) Intervalul de timp cuprins între a trei suta și a o sută optzecea zi dinaintea nașterii copilului este timpul legal al concepțiunii. El se calculează zi cu zi.
(2) Prin mijloace de probă științifice se poate face dovada concepțiunii copilului într-o anumită perioadă din intervalul de timp prevăzut la alin. (1) sau chiar în afara acestui interval.

Domeniul de aplicare

Art. 413. - Dispozițiile prezentului capitol referitoare la copil sunt aplicabile și persoanei majore a cărei filiație este cercetată.

§2.
Prezumția de paternitate

Prezumția de paternitate

Art. 414. - (1) Copilul născut sau conceput în timpul căsătoriei are ca tată pe soțul mamei.
(2) Paternitatea poate fi tăgăduită, dacă este cu neputință ca soțul mamei să fie tatăl copilului.

§3.
Recunoașterea copilului

Felurile recunoașterii

Art. 415. - (1) Dacă nașterea nu a fost înregistrată în registrul de stare civilă sau copilul a fost trecut în registrul de stare civilă ca născut din părinți necunoscuți, mama îl poate recunoaște pe copil.
(2) Copilul conceput și născut în afara căsătoriei poate fi recunoscut de către tatăl său.
(3) După moartea copilului, acesta poate fi recunoscut numai dacă a lăsat descendenți firești.

Formele recunoașterii

Art. 416. - (1) Recunoașterea poate fi făcută prin declarație la serviciul public comunitar local de evidență a persoanelor, prin înscris autentic sau prin testament.
(2) Dacă recunoașterea este făcută prin înscris autentic, o copie a acestuia este trimisă din oficiu serviciului public comunitar local de evidență a persoanelor competent, pentru a se face mențiunea corespunzătoare în registrele de stare civilă.
(3) Recunoașterea, chiar dacă a fost făcută prin testament, este irevocabilă.

Recunoașterea de către minorul necăsătorit

Art. 417. - Minorul necăsătorit îl poate recunoaște singur pe copilul său, dacă are discernământ la momentul recunoașterii.

Nulitatea absolută a recunoașterii

Art. 418. - Recunoașterea este lovită de nulitate absolută dacă:
a) a fost recunoscut un copil a cărui filiație, stabilită potrivit legii, nu a fost înlăturată. Cu toate acestea, dacă filiația anterioară a fost înlăturată prin hotărâre judecătorească, recunoașterea este valabilă;
b) a fost făcută după decesul copilului, iar acesta nu a lăsat descendenți firești;
c) a fost făcută în alte forme decât cele prevăzute de lege.

Nulitatea relativă a recunoașterii

Art. 419. - (1) Recunoașterea poate fi anulată pentru eroare, dol sau violență.
(2) Prescripția dreptului la acțiune începe să curgă de la data încetării violenței ori, după caz, a descoperirii erorii sau dolului.

Contestarea recunoașterii de filiație

Art. 420. - (1) Recunoașterea care nu corespunde adevărului poate fi contestată oricând și de orice persoană interesată.
(2) Dacă recunoașterea este contestată de celălalt părinte, de copilul recunoscut sau de descendenții acestuia, dovada filiației este în sarcina autorului recunoașterii sau a moștenitorilor săi.

§4.
Acțiuni privind filiația

I.
Contestarea filiației

Acțiunea în contestația filiației

Art. 421. - Legislație conexă.

(1) Orice persoană interesată poate contesta oricând, prin acțiune în justiție, filiația stabilită printr-un act de naștere ce nu este conform cu posesia de stat.
(2) În acest caz, filiația se dovedește prin certificatul medical constatator al nașterii, prin expertiza medico-legală de stabilire a filiației sau, în lipsa certificatului ori în cazul imposibilității efectuării expertizei, prin orice mijloc de probă, inclusiv prin posesia de stat.
(3) Cu toate acestea, dovada filiației nu se face prin martori decât în cazul prevăzut la art. 411 alin. (3) sau atunci când există înscrisuri care fac demnă de crezare acțiunea formulată.

II.
Acțiunea în stabilirea filiației față de mamă

Acțiunea în stabilirea maternității

Art. 422. - În cazul în care, din orice motiv, dovada filiației față de mamă nu se poate face prin certificatul constatator al nașterii ori în cazul în care se contestă realitatea celor cuprinse în certificatul constatator al nașterii, filiația față de mamă se poate stabili printr-o acțiune în stabilirea maternității, în cadrul căreia pot fi administrate orice mijloace de probă.

Regimul juridic al acțiunii în stabilirea maternității

Art. 423. - (1) Dreptul la acțiunea în stabilirea filiației față de mamă aparține copilului și se pornește, în numele acestuia, de către reprezentantul său legal.
(2) Acțiunea poate să fie pornită sau, după caz, continuată și de moștenitorii copilului, în condițiile legii.
(3) Acțiunea poate fi introdusă și împotriva moștenitorilor pretinsei mame.
(4) Dreptul la acțiune este imprescriptibil.
(5) Dacă însă copilul a decedat înainte de a introduce acțiunea, moștenitorii săi pot să o introducă în termen de un an de la data decesului.

III.
Acțiunea în stabilirea paternității din afara căsătoriei

Stabilirea paternității prin hotărâre judecătorească

Art. 424. - Dacă tatăl din afara căsătoriei nu îl recunoaște pe copil, paternitatea acestuia se poate stabili prin hotărâre judecătorească.

Acțiunea în stabilirea paternității

Art. 425. - (1) Acțiunea în stabilirea paternității din afara căsătoriei aparține copilului și se pornește în numele lui de către mamă, chiar dacă este minoră, sau de către reprezentantul lui legal.
(2) Ea poate fi pornită sau, după caz, continuată și de moștenitorii copilului, în condițiile legii.
(3) Acțiunea în stabilirea paternității poate fi pornită și împotriva moștenitorilor pretinsului tată.

Prezumția filiației față de pretinsul tată

Art. 426. - (1) Paternitatea se prezumă dacă se dovedește că pretinsul tată a conviețuit cu mama copilului în perioada timpului legal al concepțiunii.
(2) Prezumția este înlăturată dacă pretinsul tată dovedește că este exclus ca el să îl fi conceput pe copil.

Termenul de prescripție

Art. 427. - (1) Dreptul la acțiunea în stabilirea paternității nu se prescrie în timpul vieții copilului.
(2) Dispozițiile art. 423 alin. (5) se aplică în mod corespunzător.

Despăgubiri

Art. 428. - (1) Mama copilului poate cere pretinsului tată să îi plătească jumătate din:
a) cheltuielile nașterii și ale lehuziei;
b) cheltuielile făcute cu întreținerea ei în timpul sarcinii și în perioada de lehuzie.
(2) Mama poate solicita aceste despăgubiri chiar și atunci când copilul s-a născut mort sau a murit înainte de pronunțarea hotărârii privind stabilirea paternității.
(3) Dreptul la acțiune al mamei se prescrie în termen de 3 ani de la nașterea copilului.
(4) Mama nu poate cere aceste despăgubiri dacă nu a formulat și acțiune pentru stabilirea paternității.
(5) În afara cheltuielilor prevăzute la alin. (1), mama și moștenitorii ei au dreptul la despăgubiri pentru orice alte prejudicii, potrivit dreptului comun.

IV.
Acțiuni privind filiația față de tatăl din căsătorie

Acțiunea în tăgada paternității

Art. 429. - (1) Acțiunea în tăgada paternității poate fi pornită de soțul mamei, de mamă, de tatăl biologic, precum și de copil. Ea poate fi pornită sau, după caz, continuată și de moștenitorii acestora, în condițiile legii.
(2) Acțiunea se introduce de către soțul mamei împotriva copilului; când acesta este decedat, acțiunea se pornește împotriva mamei sale și, dacă este cazul, a altor moștenitori ai săi.

(3) Dacă soțul este pus sub interdicție, acțiunea poate fi pornită de tutore, iar în lipsă, de un curator numit de instanța judecătorească.
(4) Mama sau copilul poate introduce acțiunea împotriva soțului. Dacă acesta este decedat, acțiunea se pornește împotriva moștenitorilor lui.
(5) Tatăl biologic poate introduce acțiunea împotriva soțului mamei și a copilului. Dacă aceștia sunt decedați, acțiunea se pornește împotriva moștenitorilor.

Tăgada paternității de către soțul mamei

Art. 430. - (1) Soțul mamei poate introduce acțiunea în tăgada paternității în termen de 3 ani, care curge fie de la data la care soțul a cunoscut că este prezumat tată al copilului, fie de la o dată ulterioară, când a aflat că prezumția nu corespunde realității.
(2) Termenul nu curge împotriva soțului pus sub interdicție judecătorească și, chiar dacă acțiunea nu a fost pornită de tutore, ea poate fi introdusă de soț în termen de 3 ani de la data ridicării interdicției.
(3) Dacă soțul a murit înainte de împlinirea termenul menționat la alin. (1), fără a porni acțiunea, aceasta poate fi pornită de către moștenitori în termen de un an de la data decesului.

Tăgada paternității de către mamă

Art. 431. - (1) Acțiunea în tăgada paternității poate fi pornită de către mamă în termen de 3 ani de la data nașterii copilului.
(2) Dispozițiile art. 429 alin. (3) și art. 430 alin. (2) și (3) se aplică în mod corespunzător.

Tăgada paternității de către pretinsul tată biologic

Art. 432. - (1) Acțiunea în tăgada paternității introdusă de către cel care se pretinde tată biologic poate fi admisă numai dacă acesta face dovada paternității sale față de copil.
(2) Dreptul la acțiune nu se prescrie în timpul vieții tatălui biologic. Dacă acesta a decedat, acțiunea poate fi formulată de moștenitorii săi în termen de cel mult un an de la data decesului.
(3) Dispozițiile art. 429 alin. (3) se aplică în mod corespunzător.

Tăgada paternității de către copil și de către moștenitori

Art. 433. - (1) Acțiunea în tăgada paternității se pornește de copil, în timpul minorității sale, prin reprezentantul său legal.
(2) Dreptul la acțiune nu se prescrie în timpul vieții copilului.
(3) Dispozițiile art. 423 alin. (5) și art. 429 alin. (3) se aplică în mod corespunzător.

Contestarea filiației față de tatăl din căsătorie

Art. 434. - Orice persoană interesată poate cere, oricând, instanței să constate că nu sunt întrunite condițiile pentru ca prezumția de paternitate să se aplice unui copil înregistrat în actele de stare civilă ca fiind născut din căsătorie.

V.
Dispoziții comune privind acțiunile referitoare la filiație

Filiația legal stabilită

Art. 435. - (1) Atât timp cât o legătură de filiație legal stabilită nu a fost contestată în justiție, nu se poate stabili, pe nicio cale, o altă filiație.
(2) Dispozițiile art. 99 alin. (4) rămân aplicabile.

Citarea părinților și a copilului

Art. 436. - Părinții și copilul vor fi citați în toate cauzele referitoare la filiație, chiar și atunci când nu au calitatea de reclamant sau de pârât.

Inadmisibilitatea renunțării

Art. 437. - (1) În acțiunile privitoare la filiație nu se poate renunța la drept.
(2) De asemenea, cel care introduce o acțiune privitoare la filiație în numele unui copil sau al unei persoane puse sub interdicție judecătorească, precum și copilul minor care a introdus singur, potrivit legii, o astfel de acțiune nu pot renunța la judecarea ei.

Situația copilului

Art. 438. - (1) Prin hotărârea de admitere a acțiunii instanța se pronunță și cu privire la stabilirea numelui copilului, exercitarea autorității părintești și obligația părinților de a-l întreține pe copil.
(2) În cazul în care admite o acțiune în contestarea filiației, instanța poate stabili, dacă este cazul, modul în care copilul păstrează legături personale cu acela care l-a crescut.

Acțiunea formulată în caz de moștenire vacantă

Art. 439. - În cazul în care, potrivit legii, o acțiune privitoare la filiație poate fi pornită împotriva moștenitorilor, iar moștenirea este vacantă, acțiunea poate fi introdusă împotriva comunei, orașului sau, după caz, municipiului de la locul deschiderii moștenirii. Citarea în proces a renunțătorilor, dacă există, este obligatorie.

Efectele stabilirii filiației asupra unui proces penal

Art. 440. - În cazul infracțiunilor a căror calificare presupune existența unui raport de filiație care nu este legal stabilit, hotărârea penală nu poate fi pronunțată înainte de rămânerea definitivă a hotărârii civile privitoare la raportul de filiație.

SECȚIUNEA a 2-a

Reproducerea umană asistată medical cu terț donator

Regimul filiației

Art. 441. - (1) Reproducerea umană asistată medical cu terț donator nu determină nicio legătură de filiație între copil și donator.
(2) În acest caz, nicio acțiune în răspundere nu poate fi pornită împotriva donatorului.
(3) Părinți, în sensul dat de prezenta secțiune, nu pot fi decât un bărbat și o femeie sau o femeie singură.

Condiții

Art. 442. - (1) Părinții care, pentru a avea un copil, doresc să recurgă la reproducerea asistată medical cu terț donator trebuie să își dea consimțământul în prealabil, în condiții care să asigure deplina confidențialitate, în fața unui notar public care să le explice, în mod expres, consecințele actului lor cu privire la filiație.
(2) Consimțământul rămâne fără efect în cazul decesului, al formulării unei cereri de divorț sau al separației în fapt, survenite anterior momentului concepțiunii realizate în cadrul reproducerii umane asistate medical. El poate fi revocat oricând, în scris, inclusiv în fața medicului chemat să asigure asistența pentru reproducerea cu terț donator.

Contestarea filiației

Art. 443. - (1) Nimeni nu poate contesta filiația copilului pentru motive ce țin de reproducerea asistată medical și nici copilul astfel născut nu poate contesta filiația sa.
(2) Cu toate acestea, soțul mamei poate tăgădui paternitatea copilului, în condițiile legii, dacă nu a consimțit la reproducerea asistată medical realizată cu ajutorul unui terț donator.
(3) În cazul în care copilul nu a fost conceput în acest mod, dispozițiile privind tăgăduirea paternității rămân aplicabile.

Răspunderea tatălui

Art. 444. - Cel care, după ce a consimțit la reproducerea asistată medical cu terț donator, nu recunoaște copilul astfel născut în afara căsătoriei răspunde față de mamă și față de copil. În acest caz, paternitatea copilului este stabilită pe cale judecătorească în condițiile art. 411 și 423.

Confidențialitatea informațiilor

Art. 445. - (1) Orice informații privind reproducerea umană asistată medical sunt confidențiale.
(2) Cu toate acestea, în cazul în care, în lipsa unor astfel de informații, există riscul unui prejudiciu grav pentru sănătatea unei persoane astfel concepute sau a descendenților acesteia, instanța poate autoriza transmiterea lor, în mod confidențial, medicului sau autorităților competente.

(3) De asemenea, oricare dintre descendenții persoanei astfel concepute poate să se prevaleze de acest drept, dacă faptul de a fi privat de informațiile pe care le cere poate să prejudicieze grav sănătatea sa ori pe cea a unei persoane care îi este apropiată.

Raporturile dintre tată și copil

Art. 446. - Tatăl are aceleași drepturi și obligații față de copilul născut prin reproducere asistată medical cu terț donator ca și față de un copil născut prin concepțiune naturală.

Reguli aplicabile

Art. 447. - Reproducerea umană asistată medical cu terț donator, regimul său juridic, asigurarea confidențialității informațiilor care țin de aceasta, precum și modul de transmitere a lor se stabilesc prin lege specială.

SECȚIUNEA a 3-a

Situația legală a copilului

Egalitatea în drepturi a copiilor

Art. 448. - Legislație conexă.

Copilul din afara căsătoriei a cărui filiație a fost stabilită potrivit legii are, față de fiecare părinte și rudele acestuia, aceeași situație ca și aceea a unui copil din căsătorie.

Numele copilului din căsătorie

Art. 449. - (1) Copilul din căsătorie ia numele de familie comun al părinților săi.
(2) Dacă părinții nu au un nume comun, copilul ia numele unuia dintre ei sau numele lor reunite. În acest caz numele copilului se stabilește prin acordul părinților și se declară, odată cu nașterea copilului, la serviciul public comunitar local de evidență a persoanelor.

(3) În lipsa acordului părinților, instanța de tutelă hotărăște și comunică de îndată hotărârea rămasă definitivă la serviciul public comunitar local de evidență a persoanelor unde a fost înregistrată nașterea.

Numele copilului din afara căsătoriei

Art. 450. - (1) Copilul din afara căsătoriei ia numele de familie al aceluia dintre părinți față de care filiația a fost mai întâi stabilită.
(2) În cazul în care filiația a fost stabilită ulterior și față de celălalt părinte, copilul, prin acordul părinților, poate lua numele de familie al părintelui față de care și-a stabilit filiația ulterior sau numele reunite ale acestora. Noul nume de familie al copilului se declară de către părinți, împreună, la serviciul public comunitar local de evidență a persoanelor la care a fost înregistrată nașterea. În lipsa acordului părinților se aplică dispozițiile art. 449 alin. (3).
(3) În cazul în care copilul și-a stabilit filiația în același timp față de ambii părinți, se aplică în mod corespunzător dispozițiile art. 449 alin. (2) și (3).

CAPITOLUL III
Adopția

SECȚIUNEA 1
Dispoziții generale

Noțiune

Art. 451. - Legislație conexă.

Adopția este operațiunea juridică prin care se creează legătura de filiație între adoptator și adoptat, precum și legături de rudenie între adoptat și rudele adoptatorului.

Principiile adopției

Art. 452. - Legislație conexă.

Adopția este supusă cumulativ următoarelor principii:

a) interesul superior al copilului;
b) necesitatea de a asigura creșterea și educarea copilului într-un mediu familial;
c) continuitatea creșterii și educării copilului, ținându-se seama de originea sa etnică, lingvistică, religioasă și culturală;
d) celeritatea în îndeplinirea oricăror acte referitoare la procedura adopției.

Adopția internațională

Art. 453. - Legislație conexă.

Condițiile și procedura adopției internaționale, ca și efectele acesteia asupra cetățeniei copilului se stabilesc prin lege specială.

Procedura adopției

Art. 454. - Legislație conexă.

(1) Adopția se încuviințează de către instanța de tutelă, dacă este în interesul superior al copilului și sunt îndeplinite toate celelalte condiții prevăzute de lege.
(2) Procedura adopției este reglementată prin lege specială.

SECȚIUNEA a 2-a

Condițiile de fond ale adopției

§1.
Persoanele care pot fi adoptate

Vârsta adoptatului

Art. 455. - (1) Copilul poate fi adoptat până la dobândirea capacității depline de exercițiu.
(2) Cu toate acestea, poate fi adoptată, în condițiile legii, și persoana care a dobândit capacitate deplină de exercițiu, dacă a fost crescută în timpul minorității de către cel care dorește să o adopte.

Pluralitatea de adoptați - frați și surori

Art. 456. - Adopția fraților, indiferent de sex, de către persoane sau familii diferite se poate face numai dacă acest lucru este în interesul lor superior.

Interzicerea adopției între frați

Art. 457. - Adopția între frați, indiferent de sex, este interzisă.

Situația soților

Art. 458. - Adopția a 2 soți sau foști soți de către același adoptator sau familie adoptatoare, precum și adopția între soți sau foști soți sunt interzise.

§2.
Persoanele care pot adopta

Capacitatea și starea de sănătate

Art. 459. - Persoanele care nu au capacitate deplină de exercițiu, precum și persoanele cu boli psihice și handicap mintal nu pot adopta.

Diferența de vârstă

Art. 460. - (1) Adoptatorul trebuie să fie cu cel puțin 18 ani mai în vârstă decât adoptatul.
(2) Pentru motive temeinice, instanța de tutelă poate încuviința adopția chiar dacă diferența de vârstă dintre adoptat și adoptator este mai mică decât 18 ani, dar nu mai puțin de 16 ani.

Condițiile morale și materiale

Art. 461. - (1) Adoptatorul sau familia adoptatoare trebuie să îndeplinească garanțiile morale și condițiile materiale necesare creșterii, educării și dezvoltării armonioase a copilului.
(2) Îndeplinirea condițiilor prevăzute la alin. (1) se atestă de către autoritățile competente, potrivit legii speciale.

Adopția simultană sau succesivă

Art. 462. - (1) Două persoane nu pot adopta împreună, nici simultan și nici succesiv, cu excepția cazului în care sunt soț și soție.
(2) Cu toate acestea, o nouă adopție poate fi încuviințată atunci când:
a) adoptatorul sau soții adoptatori au decedat; în acest caz, adopția anterioară se consideră desfăcută pe data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești de încuviințare a noii adopții;
b) adopția anterioară a încetat din orice alt motiv.
(3) Două persoane de același sex nu pot adopta împreună.

§3.
Consimțământul la adopție

Persoanele care consimt la adopție

Art. 463. - (1) Pentru încheierea unei adopții este necesar consimțământul următoarelor persoane:
a) părinții firești ori, după caz, tutorele copilului ai cărui părinți firești sunt decedați, necunoscuți, declarați morți sau dispăruți ori puși sub interdicție, în condițiile legii;
b) adoptatul care a împlinit 10 ani;
c) adoptatorul sau, după caz, soții din familia adoptatoare, când aceștia adoptă împreună;
d) soțul celui care adoptă, cu excepția cazului în care lipsa discernământului îl pune în imposibilitatea de a-și manifesta voința.
(2) Nu este valabil consimțământul dat în considerarea promisiunii sau obținerii efective a unor foloase, indiferent de natura acestora.

Situații speciale privind consimțământul părinților

Art. 464. - (1) Dacă unul dintre părinții firești este necunoscut, mort, declarat mort, precum și dacă se află, din orice motiv, în imposibilitate de a-și manifesta voința, consimțământul celuilalt părinte este îndestulător. Când ambii părinți se află în una dintre aceste situații, adopția se poate încheia fără consimțământul lor

(2) Părintele sau părinții decăzuți din exercițiul drepturilor părintești ori cărora li s-a aplicat pedeapsa interzicerii drepturilor părintești păstrează dreptul de a consimți la adopția copilului. În aceste cazuri, consimțământul celui care exercită autoritatea părintească este și el obligatoriu.

(3) Persoana căsătorită care a adoptat un copil trebuie să consimtă la adopția aceluiași copil de către soțul său. Consimțământul părinților firești nu mai este necesar în acest caz.

Libertatea consimțământului părinților

Art. 465. - Părinții firești ai copilului sau, după caz, tutorele trebuie să consimtă la adopție în mod liber, necondiționat și numai după ce au fost informați în mod corespunzător asupra consecințelor adopției, în special asupra încetării legăturilor de rudenie ale copilului cu familia sa de origine.

Darea și revocarea consimțământului părinților

Art. 466. - (1) Consimțământul la adopție al părinților firești sau, după caz, al tutorelui poate fi dat numai după trecerea unui termen de 60 de zile de la data nașterii copilului.

(2) Consimțământul dat în condițiile alin. (1) poate fi revocat în termen de 30 de zile de la data exprimării lui.

Refuzul părinților de a-și da consimțământul

Art. 467. - În mod excepțional, instanța de tutelă poate trece peste refuzul părinților firești sau, după caz, al tutorelui de a consimți la adopție, dacă se dovedește, cu orice mijloc de probă, că acesta este abuziv și instanța apreciază că adopția este în interesul superior al copilului, ținând seama și de opinia acestuia, dată în condițiile legii, cu motivarea expresă a hotărârii în această privință.

Condițiile exprimării consimțământului

Art. 468. - Condițiile în care își exprimă consimțământul persoanele chemate să consimtă la adopție sunt reglementate prin lege specială.

SECȚIUNEA a 3-a

Efectele adopției

Data adopției

Art. 469. - Adopția produce efecte de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești prin care a fost încuviințată.

Efectele asupra rudeniei

Art. 470. - (1) Prin adopție se stabilesc filiația dintre adoptat și cel care adoptă, precum și legături de rudenie între adoptat și rudele adoptatorului.
(2) Raporturile de rudenie încetează între adoptat și descendenții săi, pe de o parte, și părinții firești și rudele acestora, pe de altă parte.
(3) Când adoptator este soțul părintelui firesc sau adoptiv, legăturile de rudenie ale adoptatului încetează numai în raport cu părintele firesc și rudele părintelui firesc care nu este căsătorit cu adoptatorul.

Raporturile dintre adoptator și adoptat

Art. 471. - (1) Adoptatorul are față de copilul adoptat drepturile și îndatoririle părintelui față de copilul său firesc.
(2) În cazul în care cel care adoptă este soțul părintelui firesc al adoptatului, drepturile și îndatoririle părintești se exercită de către adoptator și părintele firesc căsătorit cu acesta.
(3) Adoptatul are față de adoptator drepturile și îndatoririle pe care le are orice persoană față de părinții săi firești.

Decăderea adoptatorului din exercițiul drepturilor părintești

Art. 472. - Dacă adoptatorul este decăzut din exercițiul drepturilor părintești, instanța de tutelă, ținând seama de interesul superior al copilului, poate să instituie tutela sau una dintre măsurile de protecție prevăzute de lege. Ascultarea copilului este obligatorie, dispozițiile art. 264 fiind aplicabile.

Numele adoptatului

Art. 473. - (1) Copilul adoptat dobândește prin adopție numele de familie al celui care adoptă.
(2) Dacă adopția se face de către 2 soți ori de către soțul care adoptă copilul celuilalt soț, iar soții au nume comun, copilul adoptat poartă acest nume. În cazul în care soții nu au nume de familie comun, ei sunt obligați să declare instanței care încuviințează adopția numele pe care acesta urmează să îl poarte. Dacă soții nu se înțeleg, hotărăște instanța. Dispozițiile art. 264 rămân aplicabile.
(3) Pentru motive temeinice, instanța, încuviințând adopția, la cererea adoptatorului sau a familiei adoptatoare și cu consimțământul copilului care a împlinit vârsta de 10 ani, poate dispune schimbarea prenumelui copilului adoptat.
(4) În cazul adopției unei persoane căsătorite, care poartă un nume comun cu celălalt soț, soțul adoptat poate lua numele adoptatorului, cu consimțământul celuilalt soț, dat în fața instanței care încuviințează adopția.
(5) Pe baza hotărârii definitive de încuviințare a adopției, serviciul public comunitar local de evidență a persoanelor competent întocmește, în condițiile legii, un nou act de naștere al copilului, în care adoptatorii vor fi trecuți ca fiind părinții săi firești. Vechiul act de naștere se păstrează, menționându-se pe marginea acestuia întocmirea noului act.

Informațiile cu privire la adopție

Art. 474. - Informațiile cu privire la adopție sunt confidențiale. Modul în care adoptatul este informat cu privire la adopție și la familia sa de origine, precum și regimul juridic general al informațiilor privind adopția se stabilesc prin lege specială.

SECȚIUNEA a 4-a

Încetarea adopției

Încetarea adopției

Art. 475. - Adopția încetează prin desfacere sau ca urmare a anulării ori a constatării nulității sale.

Desfacerea adopției

Art. 476. - (1) Adopția este desfăcută de drept în cazul prevăzut la art. 462 alin. (2) lit. a).
(2) De asemenea, adopția poate fi desfăcută în cazul în care față de adoptat este necesară luarea unei măsuri de protecție prevăzute de lege, dacă desfacerea adopției este în interesul superior al copilului. În acest caz, adopția se consideră desfăcută la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești prin care se dispune măsura de protecție, în condițiile legii.

Desfacerea adopției la cererea adoptatorului

Art. 477. - (1) Adopția poate fi desfăcută la cererea adoptatorului sau a familiei adoptatoare, dacă adoptatul a atentat la viața lor sau a ascendenților ori descendenților lor, precum și atunci când adoptatul s-a făcut vinovat față de adoptatori de fapte penale pedepsite cu o pedeapsă privativă de libertate de cel puțin 2 ani.
(2) Dacă adoptatorul a decedat ca urmare a faptelor adoptatului, adopția poate fi desfăcută la cererea celor care ar fi venit la moștenire împreună cu adoptatul sau în lipsa acestuia.
(3) Adopția poate fi desfăcută la cererea adoptatorului numai după ce adoptatul a dobândit capacitate deplină de exercițiu, în condițiile legii, chiar dacă faptele au fost săvârșite anterior acestei date.

Desfacerea adopției la cererea adoptatului

Art. 478. - Adopția poate fi desfăcută la cererea adoptatului dacă adoptatorul s-a făcut vinovat față de adoptat de faptele prevăzute la art. 477.

Anularea adopției

Art. 479. - (1) Adopția poate fi anulată la cererea oricărei persoane chemate să consimtă la încheierea ei și al cărei consimțământ a fost viciat prin eroare asupra identității adoptatului, dol sau violență.

(2) Acțiunea poate fi formulată în termen de 6 luni de la descoperirea erorii sau a dolului ori de la data încetării violenței, dar nu mai târziu de 2 ani de la încheierea adopției.

Nulitatea absolută a adopției

Art. 480. - (1) Sunt nule adopția fictivă, precum și cea încheiată cu încălcarea condițiilor de formă sau de fond, dacă, în acest din urmă caz, legea nu o sancționează cu nulitatea relativă.
(2) Adopția este fictivă dacă a fost încheiată în alt scop decât cel al ocrotirii interesului superior al copilului.
(3) Acțiunea în constatarea nulității adopției poate fi formulată de orice persoană interesată.

Menținerea adopției

Art. 481. - Instanța poate respinge cererea privind nulitatea dacă menținerea adopției este în interesul celui adoptat. Acesta este întotdeauna ascultat, dispozițiile art. 264 aplicându-se în mod corespunzător.

Efectele încetării adopției

Art. 482. - (1) La încetarea adopției, părinții firești ai copilului redobândesc drepturile și îndatoririle părintești, cu excepția cazului când instanța hotărăște că este în interesul superior al copilului să instituie tutela sau o altă măsură de protecție a copilului, în condițiile legii.
(2) De asemenea, adoptatul redobândește numele de familie și, după caz, prenumele avut înainte de încuviințarea adopției. Cu toate acestea, pentru motive temeinice, instanța poate încuviința ca acesta să păstreze numele dobândit prin adopție.
(3) Adoptatul este întotdeauna ascultat în condițiile art. 264.

TITLUL IV
Autoritatea părintească

CAPITOLUL I
Dispoziții generale

Autoritatea părintească

Art. 483. - (1) Autoritatea părintească este ansamblul de drepturi și îndatoriri care privesc atât persoana, cât și bunurile copilului și aparțin în mod egal ambilor părinți.
(2) Părinții exercită autoritatea părintească numai în interesul superior al copilului, cu respectul datorat persoanei acestuia, și îl asociază pe copil la toate deciziile care îl privesc, ținând cont de vârsta și de gradul său de maturitate.
(3) Ambii părinți răspund pentru creșterea copiilor lor minori.

Durata autorității părintești

Art. 484. - Autoritatea părintească se exercită până la data când copilul dobândește capacitatea deplină de exercițiu.

Îndatorirea de respect

Art. 485. - Copilul datorează respect părinților săi indiferent de vârsta sa.

Neînțelegerile dintre părinți

Art. 486. - Legislație conexă.

Ori de câte ori există neînțelegeri între părinți cu privire la exercițiul drepturilor sau la îndeplinirea îndatoririlor părintești, instanța de tutelă, după ce îi ascultă pe părinți și luând în considerare concluziile raportului referitor la ancheta psihosocială, hotărăște potrivit interesului superior al copilului. Ascultarea copilului este obligatorie, dispozițiile art. 264 fiind aplicabile.

CAPITOLUL II
Drepturile și îndatoririle părintești

Conținutul autorității părintești

Art. 487. - Părinții au dreptul și îndatorirea de a crește copilul, îngrijind de sănătatea și dezvoltarea lui fizică, psihică și intelectuală, de educația, învățătura și pregătirea profesională a acestuia, potrivit propriilor lor convingeri, însușirilor și nevoilor copilului; ei sunt datori să dea copilului orientarea și sfaturile necesare exercitării corespunzătoare a drepturilor pe care legea le recunoaște acestuia.

Îndatoririle specifice

Art. 488. - (1) Părinții au îndatorirea de a crește copilul în condiții care să asigure dezvoltarea sa fizică, mentală, spirituală, morală și socială în mod armonios.
(2) În acest scop, părinții sunt obligați:
a) să coopereze cu copilul și să îi respecte viața intimă, privată și demnitatea;
b) să prezinte și să permită informarea și lămurirea copilului despre toate actele și faptele care l-ar putea afecta și să ia în considerare opinia acestuia;
c) să ia toate măsurile necesare pentru protejarea și realizarea drepturilor copilului;
d) să coopereze cu persoanele fizice și persoanele juridice cu atribuții în domeniul îngrijirii, educării și formării profesionale a copilului.

Măsurile disciplinare

Art. 489. - Măsurile disciplinare nu pot fi luate de părinți decât cu respectarea demnității copilului. Sunt interzise luarea unor măsuri, precum și aplicarea unor pedepse fizice, de natură a afecta dezvoltarea fizică, psihică sau starea emoțională a copilului.

Drepturile părintelui minor

Art. 490. - (1) Părintele minor care a împlinit vârsta de 14 ani are numai drepturile și îndatoririle părintești cu privire la persoana copilului.
(2) Drepturile și îndatoririle cu privire la bunurile copilului revin tutorelui sau, după caz, altei persoane, în condițiile legii.

Religia copilului

Art. 491. - (1) Părinții îndrumă copilul, potrivit propriilor convingeri, în alegerea unei religii, în condițiile legii, ținând seama de opinia, vârsta și de gradul de maturitate ale acestuia, fără a-l putea obliga să adere la o anumită religie sau la un anumit cult religios.
(2) Copilul care a împlinit vârsta de 14 ani are dreptul să își aleagă liber confesiunea religioasă.

Numele copilului

Art. 492. - Părinții aleg prenumele și, când este cazul, numele de familie al copilului, în condițiile legii.

Supravegherea copilului

Art. 493. - Părinții au dreptul și îndatorirea de supraveghere a copilului minor.

Relațiile sociale ale copilului

Art. 494. - Părinții sau reprezentanții legali ai copilului pot, numai în baza unor motive temeinice, să împiedice corespondența și legăturile personale ale copilului în vârstă de până la 14 ani. Neînțelegerile se soluționează de către instanța de tutelă, cu ascultarea copilului, în condițiile art. 264.

Înapoierea copilului de la alte persoane

Art. 495. - (1) Părinții pot cere oricând instanței de tutelă înapoierea copilului de la orice persoană care îl ține fără drept.
(2) Instanța de tutelă poate respinge cererea numai dacă înapoierea este vădit contrară interesului superior al copilului.
(3) Ascultarea copilului este obligatorie, dispozițiile art. 264 fiind aplicabile.

Locuința copilului

Art. 496. - (1) Copilul minor locuiește la părinții săi.

(2) Dacă părinții nu locuiesc împreună, aceștia vor stabili, de comun acord, locuința copilului.
(3) În caz de neînțelegere între părinți, instanța de tutelă hotărăște, luând în considerare concluziile raportului de anchetă psihosocială și ascultându-i pe părinți și pe copil, dacă a împlinit vârsta de 10 ani. Dispozițiile art. 264 rămân aplicabile.
(4) Locuința copilului, stabilită potrivit prezentului articol, nu poate fi schimbată fără acordul părinților decât în cazurile prevăzute expres de lege.
(5) Părintele la care copilul nu locuiește în mod statornic are dreptul de a avea legături personale cu minorul, la locuința acestuia. Instanța de tutelă poate limita exercițiul acestui drept, dacă aceasta este în interesul superior al copilului.

Schimbarea locuinței copilului

Art. 497. - (1) Dacă afectează exercițiul autorității sau al unor drepturi părintești, schimbarea locuinței copilului, împreună cu părintele la care locuiește, nu poate avea loc decât cu acordul prealabil al celuilalt părinte.
(2) În caz de neînțelegere între părinți, hotărăște instanța de tutelă potrivit interesului superior al copilului, luând în considerare concluziile raportului de anchetă psihosocială și ascultându-i pe părinți. Ascultarea copilului este obligatorie, dispozițiile art. 264 fiind aplicabile.

Schimbarea felului învățăturii ori al pregătirii profesionale

Art. 498. - (1) Copilul care a împlinit vârsta de 14 ani poate cere părinților să își schimbe felul învățăturii sau al pregătirii profesionale ori locuința necesară desăvârșirii învățăturii ori pregătirii sale profesionale.
(2) Dacă părinții se opun, copilul poate sesiza instanța de tutelă, iar aceasta hotărăște pe baza raportului de anchetă psihosocială. Ascultarea copilului este obligatorie, dispozițiile art. 264 fiind aplicabile.

Obligația de întreținere

Art. 499. - (1) Tatăl și mama sunt obligați, în solidar, să dea întreținere copilului lor minor, asigurându-i cele necesare traiului, precum și educația, învățătura și pregătirea sa profesională.
(2) Dacă minorul are un venit propriu care nu este îndestulător, părinții au obligația de a-i asigura condițiile necesare pentru creșterea, educarea și pregătirea sa profesională.

(3) Părinții sunt obligați să îl întrețină pe copilul devenit major, dacă se află în continuarea studiilor, până la terminarea acestora, dar fără a depăși vârsta de 26 de ani.
(4) În caz de neînțelegere, întinderea obligației de întreținere, felul și modalitățile executării, precum și contribuția fiecăruia dintre părinți se stabilesc de instanța de tutelă pe baza raportului de anchetă psihosocială.

Independența patrimonială

Art. 500. - Părintele nu are niciun drept asupra bunurilor copilului și nici copilul asupra bunurilor părintelui, în afară de dreptul la moștenire și la întreținere.

Administrarea bunurilor copilului

Art. 501. - (1) Părinții au dreptul și îndatorirea de a administra bunurile copilului lor minor, precum și de a-l reprezenta în actele juridice civile ori de a-i încuviința aceste acte, după caz.
(2) După împlinirea vârstei de 14 ani minorul își exercită drepturile și își execută obligațiile singur, în condițiile legii, însă numai cu încuviințarea părinților și, după caz, a instanței de tutelă.

Alte dispoziții aplicabile

Art. 502. - (1) Drepturile și îndatoririle părinților cu privire la bunurile copilului sunt aceleași cu cele ale tutorelui, dispozițiile care reglementează tutela fiind aplicabile în mod corespunzător.
(2) Cu toate acestea, nu se întocmește inventarul prevăzut la art. 140, în cazul în care copilul nu are alte bunuri decât cele de uz personal.

CAPITOLUL III
Exercitarea autorității părintești

Modul de exercitare a autorității părintești

Art. 503. - (1) Părinții exercită împreună și în mod egal autoritatea părintească.

(2) Față de terții de bună-credință, oricare dintre părinți, care îndeplinește singur un act curent pentru exercitarea drepturilor și îndeplinirea îndatoririlor părintești, este prezumat că are și consimțământul celuilalt părinte.

Exercitarea autorității părintești în caz de divorț

Art. 504. - Dacă părinții sunt divorțați, autoritatea părintească se exercită potrivit dispozițiilor referitoare la efectele divorțului în raporturile dintre părinți și copii.

Copilul din afara căsătoriei

Art. 505. - (1) În cazul copilului din afara căsătoriei a cărui filiație a fost stabilită concomitent sau, după caz, succesiv față de ambii părinți, autoritatea părintească se exercită în comun și în mod egal de către părinți, dacă aceștia conviețuiesc.
(2) Dacă părinții copilului din afara căsătoriei nu conviețuiesc, modul de exercitare a autorității părintești se stabilește de către instanța de tutelă, fiind aplicabile prin asemănare dispozițiile privitoare la divorț.
(3) Instanța sesizată cu o cerere privind stabilirea filiației este obligată să dispună asupra modului de exercitare a autorității părintești, fiind aplicabile prin asemănare dispozițiile privitoare la divorț.

Învoiala părinților

Art. 506. - Cu încuviințarea instanței de tutelă părinții se pot înțelege cu privire la exercitarea autorității părintești sau cu privire la luarea unei măsuri de protecție a copilului, dacă este respectat interesul superior al acestuia. Ascultarea copilului este obligatorie, dispozițiile art. 264 fiind aplicabile.

Exercitarea autorității părintești de către un singur părinte

Art. 507. - Dacă unul dintre părinți este decedat, declarat mort prin hotărâre judecătorească, pus sub interdicție, decăzut din exercițiul drepturilor părintești sau dacă, din orice motiv, se află în neputință de a-și exprima voința, celălalt părinte exercită singur autoritatea părintească.

CAPITOLUL IV
Decăderea din exercițiul drepturilor părintești

Condiții

Art. 508. - Legislație conexă.

(1) Instanța de tutelă, la cererea autorităților administrației publice cu atribuții în domeniul protecției copilului, poate pronunța decăderea din exercițiul drepturilor părintești dacă părintele pune în pericol viața, sănătatea sau dezvoltarea copilului prin relele tratamente aplicate acestuia, prin consumul de alcool sau stupefiante, prin purtarea abuzivă, prin neglijența gravă în îndeplinirea obligațiilor părintești ori prin atingerea gravă a interesului superior al copilului.
(2) Cererea se judecă de urgență, cu citarea părinților și pe baza raportului de anchetă psihosocială. Participarea procurorului este obligatorie.

Întinderea decăderii

Art. 509. - (1) Decăderea din exercițiul drepturilor părintești este totală și se întinde asupra tuturor copiilor născuți la data pronunțării hotărârii.
(2) Cu toate acestea, instanța poate dispune decăderea numai cu privire la anumite drepturi părintești ori la anumiți copii, dar numai dacă, în acest fel, nu sunt primejduite creșterea, educarea, învățătura și pregătirea profesională a copiilor.

Obligația de întreținere

Art. 510. - Decăderea din exercițiul drepturilor părintești nu scutește părintele de obligația sa de a da întreținere copilului.

Instituirea tutelei

Art. 511. - În cazul în care, după decăderea din exercițiul drepturilor părintești, copilul se află în situația de a fi lipsit de îngrijirea ambilor părinți, se instituie tutela.

Redarea exercițiului drepturilor părintești

Art. 512. - (1) Instanța redă părintelui exercițiul drepturilor părintești, dacă au încetat împrejurările care au dus la decăderea din exercițiul acestora și dacă părintele nu mai pune în pericol viața, sănătatea și dezvoltarea copilului.
(2) Până la soluționarea cererii, instanța poate îngădui părintelui să aibă legături personale cu copilul, dacă aceasta este în interesul superior al copilului.

TITLUL V
Obligația de întreținere

CAPITOLUL I
Dispoziții generale

Caracterul legal al obligației de întreținere

Art. 513. - Obligația de întreținere există numai între persoanele prevăzute de lege. Ea se datorează numai dacă sunt întrunite condițiile cerute de lege.

Caracterul personal al obligației de întreținere

Art. 514. - (1) Obligația de întreținere are caracter personal.
(2) Ea se stinge prin moartea debitorului sau a creditorului obligației de întreținere, dacă prin lege nu se prevede altfel.
(3) Dreptul la întreținere nu poate fi cedat și nu poate fi urmărit decât în condițiile prevăzute de lege.

Inadmisibilitatea renunțării la întreținere

Art. 515. - Nimeni nu poate renunța pentru viitor la dreptul său la întreținere.

CAPITOLUL II
Persoanele între care există obligația de întreținere și ordinea în care aceasta se datorează

Subiectele obligației de întreținere

Art. 516. - (1) Obligația de întreținere există între soț și soție, rudele în linie dreaptă, între frați și surori, precum și între celelalte persoane anume prevăzute de lege.
(2) Dispozițiile alin. (1) privind obligația de întreținere între rudele în linie dreaptă, precum și între frați și surori sunt aplicabile și în cazul adopției.
(3) Obligația de întreținere există între foștii soți, în condițiile prevăzute de lege.

Întreținerea copilului de către soțul părintelui său

Art. 517. - (1) Soțul care a contribuit la întreținerea copilului celuilalt soț este obligat să presteze întreținere copilului cât timp acesta este minor, însă numai dacă părinții săi firești au murit, sunt dispăruți ori sunt în nevoie.
(2) La rândul său, copilul poate fi obligat să dea întreținere celui care l-a întreținut astfel timp de 10 ani.

Obligația de întreținere aparținând moștenitorilor

Art. 518. - (1) Moștenitorii persoanei care a fost obligată la întreținerea unui minor sau care i-a dat întreținere fără a avea obligația legală sunt ținuți, în măsura valorii bunurilor moștenite, să continue întreținerea, dacă părinții minorului au murit, sunt dispăruți sau sunt în nevoie, însă numai cât timp cel întreținut este minor.
(2) În cazul în care sunt mai mulți moștenitori, obligația este solidară, fiecare dintre ei contribuind la întreținerea minorului proporțional cu valoarea bunurilor moștenite.

Ordinea de plată a întreținerii

Art. 519. - Întreținerea se datorează în ordinea următoare:
a) soții și foștii soți își datorează întreținere înaintea celorlalți obligați;

b) descendentul este obligat la întreținere înaintea ascendentului, iar dacă sunt mai mulți descendenți sau mai mulți ascendenți, cel în grad mai apropiat înaintea celui mai îndepărtat;
c) frații și surorile își datorează întreținere după părinți, însă înaintea bunicilor.

Întreținerea în cazul desfacerii adopției

Art. 520. - După încetarea adopției, adoptatul poate cere întreținere numai de la rudele sale firești sau, după caz, de la soțul său.

Pluralitatea de debitori

Art. 521. - (1) În cazul în care mai multe dintre persoanele prevăzute la art. 516 sunt obligate să întrețină aceeași persoană, ele vor contribui la plata întreținerii, proporțional cu mijloacele pe care le au.
(2) Dacă părintele are drept la întreținere de la mai mulți copii, el poate, în caz de urgență, să pornească acțiunea numai împotriva unuia dintre ei. Cel care a plătit întreținerea se poate întoarce împotriva celorlalți obligați pentru partea fiecăruia.

Obligația subsidiară

Art. 522. - În cazul în care cel obligat în primul rând la întreținere nu are mijloace îndestulătoare pentru a acoperi nevoile celui care o cere, instanța de tutelă le poate obliga pe celelalte persoane îndatorate la întreținere să o completeze, în ordinea stabilită la art. 519.

Divizibilitatea întreținerii

Art. 523. - Când cel obligat nu poate presta, în același timp, întreținere tuturor celor îndreptățiți să o ceară, instanța de tutelă, ținând seama de nevoile fiecăreia dintre aceste persoane, poate hotărî fie ca întreținerea să se plătească numai uneia dintre ele, fie ca întreținerea să se împartă între mai multe sau toate persoanele îndreptățite să o ceară. În acest caz, instanța hotărăște, totodată, modul în care se împarte întreținerea între persoanele care urmează a o primi.

CAPITOLUL III
Condițiile obligației de întreținere

Creditorul întreținerii

Art. 524. - Are drept la întreținere numai cel care se află în nevoie, neputându-se întreține din munca sau din bunurile sale.

Dreptul la întreținere al minorului

Art. 525. - (1) Minorul care cere întreținere de la părinții săi se află în nevoie dacă nu se poate întreține din munca sa, chiar dacă ar avea bunuri.
(2) Cu toate acestea, în cazul în care părinții n-ar putea presta întreținerea fără a-și primejdui propria lor existență, instanța de tutelă poate încuviința ca întreținerea să se asigure prin valorificarea bunurilor pe care acesta le are, cu excepția celor de strictă necesitate.

Comportamentul necorespunzător

Art. 526. - (1) Nu poate pretinde întreținere acela care s-a făcut vinovat față de cel obligat la întreținere de fapte grave, contrare legii sau bunelor moravuri.
(2) Acela care se află în stare de nevoie din culpa sa poate cere numai întreținerea de strictă necesitate.

Debitorul întreținerii

Art. 527. - (1) Poate fi obligat la întreținere numai cel care are mijloacele pentru a o plăti sau are posibilitatea de a dobândi aceste mijloace.
(2) La stabilirea mijloacelor celui care datorează întreținerea se ține seama de veniturile și bunurile acestuia, precum și de posibilitățile de realizare a acestora; de asemenea, vor fi avute în vedere celelalte obligații ale sale.

Dovada stării de nevoie

Art. 528. - Starea de nevoie a persoanei îndreptățite la întreținere, precum și mijloacele celui care datorează întreținere pot fi dovedite prin orice mijloc de probă.

CAPITOLUL IV
Stabilirea și executarea obligației de întreținere

Cuantumul întreținerii

Art. 529. - (1) Întreținerea este datorată potrivit cu nevoia celui care o cere și cu mijloacele celui care urmează a o plăti.
(2) Când întreținerea este datorată de părinte, ea se stabilește până la o pătrime din venitul său lunar net pentru un copil, o treime pentru 2 copii și o jumătate pentru 3 sau mai mulți copii.
(3) Cuantumul întreținerii datorate copiilor, împreună cu întreținerea datorată altor persoane, potrivit legii, nu poate depăși jumătate din venitul net lunar al celui obligat.

Modalitățile de executare

Art. 530. - (1) Obligația de întreținere se execută în natură, prin asigurarea celor necesare traiului și, după caz, a cheltuielilor pentru educare, învățătură și pregătire profesională.
(2) Dacă obligația de întreținere nu se execută de bunăvoie, în natură, instanța de tutelă dispune executarea ei prin plata unei pensii de întreținere, stabilită în bani.
(3) Pensia de întreținere se poate stabili sub forma unei sume fixe sau într-o cotă procentuală din venitul net lunar al celui care datorează întreținere. Dispozițiile art. 529 alin. (2) și (3) rămân aplicabile.

Modificarea și încetarea pensiei de întreținere

Art. 531. - (1) Dacă se ivește o schimbare în ceea ce privește mijloacele celui care prestează întreținerea și nevoia celui care o primește, instanța de tutelă, potrivit împrejurărilor, poate mări sau micșora pensia de întreținere sau poate hotărî încetarea plății ei.

(2) Pensia de întreținere stabilită într-o sumă fixă se indexează de drept, trimestrial, în funcție de rata inflației.

Data de la care se datorează pensia de întreținere

Art. 532. - (1) Pensia de întreținere se datorează de la data cererii de chemare în judecată.
(2) Cu toate acestea, pensia poate fi acordată și pentru o perioadă anterioară, dacă introducerea cererii de chemare în judecată a fost întârziată din culpa debitorului.

Plata pensiei de întreținere

Art. 533. - (1) Pensia de întreținere se plătește în rate periodice, la termenele convenite de părți sau, în lipsa acordului lor, la cele stabilite prin hotărâre judecătorească.
(2) Chiar dacă creditorul întreținerii a decedat în perioada corespunzătoare unei rate, întreținerea este datorată în întregime pentru acea perioadă.
(3) De asemenea, părțile pot conveni sau, dacă sunt motive temeinice, instanța de tutelă poate hotărî ca întreținerea să se execute prin plata anticipată a unei sume globale care să acopere nevoile de întreținere ale celui îndreptățit pe o perioadă mai îndelungată sau pe întreaga perioadă în care se datorează întreținerea, în măsura în care debitorul întreținerii are mijloacele necesare acoperirii acestei obligații.

Restituirea întreținerii nedatorate

Art. 534. - Dacă, din orice motiv, se dovedește că întreținerea prestată, de bunăvoie sau ca urmare a unei hotărâri judecătorești, nu era datorată, cel care a executat obligația poate să ceară restituirea de la cel care a primit-o sau de la cel care avea, în realitate, obligația să o presteze, în acest din urmă caz, pe temeiul îmbogățirii fără justă cauză.

CARTEA a III-a
Despre bunuri

TITLUL I
Bunurile și drepturile reale în general

CAPITOLUL I
Despre bunuri în general

SECȚIUNEA 1
Despre distincția bunurilor

Noțiune

Art. 535. - Sunt bunuri lucrurile, corporale sau necorporale, care constituie obiectul unui drept patrimonial.

Bunurile mobile și imobile

Art. 536. - Bunurile sunt mobile sau imobile.

Bunurile imobile

Art. 537. - Sunt imobile terenurile, izvoarele și cursurile de apă, plantațiile prinse în rădăcini, construcțiile și orice alte lucrări fixate în pământ cu caracter permanent, platformele și alte instalații de exploatare a resurselor submarine situate pe platoul continental, precum și tot ceea ce, în mod natural sau artificial, este încorporat în acestea cu caracter permanent.

Bunurile care rămân sau devin imobile

Art. 538. - (1) Rămân bunuri imobile materialele separate în mod provizoriu de un imobil, pentru a fi din nou întrebuințate, atât timp cât sunt păstrate în aceeași formă, precum și părțile integrante ale unui imobil care sunt temporar detașate de acesta, dacă sunt destinate spre a fi reintegrate.
(2) Materialele aduse pentru a fi întrebuințate în locul celor vechi devin bunuri imobile din momentul în care au dobândit această destinație.

Bunurile mobile

Art. 539. - (1) Bunurile pe care legea nu le consideră imobile sunt bunuri mobile.
(2) Sunt bunuri mobile și undele electromagnetice sau asimilate acestora, precum și energia de orice fel produse, captate și transmise, în condițiile legii, de orice persoană și puse în serviciul său, indiferent de natura mobiliară sau imobiliară a sursei acestora.

Bunurile mobile prin anticipație

Art. 540. - (1) Bogățiile de orice natură ale solului și subsolului, fructele neculese încă, plantațiile și construcțiile încorporate în sol devin mobile prin anticipație, atunci când, prin voința părților, sunt privite în natura lor individuală în vederea detașării lor.
(2) Pentru opozabilitate față de terți, este necesară notarea în cartea funciară.

Universalitatea de fapt

Art. 541. - (1) Constituie o universalitate de fapt ansamblul bunurilor care aparțin aceleiași persoane și au o destinație comună stabilită prin voința acesteia sau prin lege.
(2) Bunurile care alcătuiesc universalitatea de fapt pot, împreună sau separat, să facă obiectul unor acte sau raporturi juridice distincte.

Regulile aplicabile drepturilor purtând asupra bunurilor

Art. 542. - (1) Dacă nu se prevede altfel, sunt supuse regulilor referitoare la bunurile imobile și drepturile reale asupra acestora.
(2) Celelalte drepturi patrimoniale sunt supuse, în limitele prevăzute de lege, regulilor referitoare la bunurile mobile.

Bunurile fungibile și bunurile nefungibile

Art. 543. - (1) Bunurile sunt fungibile sau nefungibile.
(2) Sunt fungibile bunurile determinabile după număr, măsură sau greutate, astfel încât pot fi înlocuite unele prin altele în executarea unei obligații.

(3) Prin act juridic, un bun fungibil prin natura sa poate fi considerat ca nefungibil.

Bunurile consumptibile și bunurile neconsumptibile

Art. 544. - (1) Bunurile sunt consumptibile sau neconsumptibile.
(2) Sunt consumptibile bunurile mobile a căror întrebuințare obișnuită implică înstrăinarea sau consumarea substanței.
(3) Un bun consumptibil prin natura sa poate deveni neconsumptibil dacă, prin act juridic, i se schimbă întrebuințarea.

Bunurile divizibile și bunurile indivizibile

Art. 545. - (1) Bunurile sunt divizibile sau indivizibile.
(2) Bunurile care nu pot fi împărțite în natură fără a li se schimba destinația sunt bunuri indivizibile.
(3) Prin act juridic, un bun divizibil prin natura lui poate fi considerat indivizibil.

Bunurile principale și bunurile accesorii

Art. 546. - (1) Bunul care a fost destinat, în mod stabil și exclusiv, întrebuințării economice a altui bun este accesoriu atât timp cât satisface această utilizare.
(2) Destinația comună poate să fie stabilită numai de proprietarul ambelor bunuri.
(3) Dacă nu se prevede altfel, bunul accesoriu urmează situația juridică a bunului principal, inclusiv în caz de înstrăinare sau de grevare a bunului principal.
(4) Încetarea calității de bun accesoriu nu poate fi însă opusă unui terț care a dobândit anterior drepturi privitoare la bunul principal.
(5) Separarea temporară a unui bun accesoriu de bunul principal nu îi înlătură această calitate.
(6) Drepturile unui terț privitoare la un bun nu pot fi încălcate prin transformarea acestuia în bun accesoriu.

SECȚIUNEA a 2-a

Produsele bunurilor

Produsele bunurilor

Art. 547. - Produsele bunurilor sunt fructele și productele.

Fructele

Art. 548. - (1) Fructele reprezintă acele produse care derivă din folosirea unui bun, fără a diminua substanța acestuia. Fructele sunt: naturale, industriale și civile. Fructele civile se numesc și venituri.
(2) Fructele naturale sunt produsele directe și periodice ale unui bun, obținute fără intervenția omului, cum ar fi acelea pe care pământul le produce de la sine, producția și sporul animalelor.
(3) Fructele industriale sunt produsele directe și periodice ale unui bun, obținute ca rezultat al intervenției omului, cum ar fi recoltele de orice fel.
(4) Fructele civile sunt veniturile rezultate din folosirea bunului de către o altă persoană în virtutea unui act juridic, precum chiriile, arenzile, dobânzile, venitul rentelor și dividendele.

Productele

Art. 549. - Productele sunt produsele obținute dintr-un bun cu consumarea sau diminuarea substanței acestuia, precum copacii unei păduri, piatra dintr-o carieră și altele asemenea.

Dobândirea fructelor și a productelor

Art. 550. - (1) Fructele și productele se cuvin proprietarului, dacă prin lege nu se dispune altfel.
(2) Dreptul de proprietate asupra fructelor naturale și industriale se dobândește la data separării de bunul care le-a produs.
(3) Dreptul de proprietate asupra fructelor civile se dobândește zi cu zi.
(4) Cel care, fără acordul proprietarului, avansează cheltuielile necesare pentru producerea și perceperea fructelor sau productelor poate cere restituirea cheltuielilor.
(5) În acest caz, produsele sau contravaloarea acestora pot fi reținute până la restituirea cheltuielilor. Cu toate acestea, proprietarul poate cere obligarea posesorului la predarea produselor ori a contravalorii acestora dacă furnizează o garanție îndestulătoare.

CAPITOLUL II
Drepturile reale în general

Drepturile reale

Art. 551. - Sunt drepturi reale:
1. dreptul de proprietate;
2. dreptul de superficie;
3. dreptul de uzufruct;
4. dreptul de uz;
5. dreptul de abitație;
6. dreptul de servitute;
7. dreptul de administrare;
8. dreptul de concesiune;
9. dreptul de folosință;
10. drepturile reale de garanție;
11. alte drepturi cărora legea le recunoaște acest caracter.

Formele de proprietate

Art. 552. - Proprietatea este publică sau privată.

Proprietatea privată

Art. 553. - (1) Sunt obiect al proprietății private toate bunurile de uz sau de interes privat aparținând persoanelor fizice, persoanelor juridice de drept privat sau de drept public, inclusiv bunurile care alcătuiesc domeniul privat al statului și al unităților administrativ-teritoriale.
(2) Moștenirile vacante se constată prin certificat de vacanță succesorală și intră în domeniul privat al comunei, orașului sau municipiului, după caz, fără înscriere în cartea funciară. Imobilele cu privire la care s-a renunțat la dreptul de proprietate conform art. 562 alin. (2) se dobândesc, fără înscriere în cartea funciară, de comună, oraș sau municipiu, după caz, și intră în domeniul privat al acestora prin hotărârea consiliului local.
(3) Moștenirile vacante și imobilele menționate la alin. (2), aflate în străinătate, se cuvin statului român.

(4) Bunurile obiect al proprietății private, indiferent de titular, sunt și rămân în circuitul civil, dacă prin lege nu se dispune altfel. Ele pot fi înstrăinate, pot face obiectul unei urmăriri silite și pot fi dobândite prin orice mod prevăzut de lege.

Proprietatea publică

Art. 554. - (1) Bunurile statului și ale unităților administrativ-teritoriale care, prin natura lor sau prin declarația legii, sunt de uz sau de interes public formează obiectul proprietății publice, însă numai dacă au fost legal dobândite de către acestea.
(2) Dacă prin lege nu se prevede altfel, dispozițiile aplicabile dreptului de proprietate privată se aplică și dreptului de proprietate publică, însă numai în măsura în care sunt compatibile cu acesta din urmă.

TITLUL II
Proprietatea privată

CAPITOLUL I
Dispoziții generale

SECȚIUNEA 1
Conținutul, întinderea și stingerea dreptului de proprietate privată

Conținutul dreptului de proprietate privată

Art. 555. - (1) Proprietatea privată este dreptul titularului de a poseda, folosi și dispune de un bun în mod exclusiv, absolut și perpetuu, în limitele stabilite de lege.
(2) În condițiile legii, dreptul de proprietate privată este susceptibil de modalități și dezmembrăminte, după caz.

Limitele exercitării dreptului de proprietate privată

Art. 556. - (1) Dreptul de proprietate poate fi exercitat în limitele materiale ale obiectului său. Acestea sunt limitele corporale ale bunului care formează obiectul dreptului de proprietate, cu îngrădirile stabilite prin lege.
(2) Prin lege poate fi limitată exercitarea atributelor dreptului de proprietate.
(3) Exercitarea dreptului de proprietate poate fi limitată și prin voința proprietarului, cu excepțiile prevăzute de lege.

Dobândirea dreptului de proprietate

Art. 557. - (1) Dreptul de proprietate se poate dobândi, în condițiile legii, prin convenție, moștenire legală sau testamentară, accesiune, uzucapiune, ca efect al posesiei de bună-credință în cazul bunurilor mobile și al fructelor, prin ocupațiune, tradițiune, precum și prin hotărâre judecătorească, atunci când ea este translativă de proprietate prin ea însăși.
(2) În cazurile prevăzute de lege, proprietatea se poate dobândi prin efectul unui act administrativ.
(3) Prin lege se pot reglementa și alte moduri de dobândire a dreptului de proprietate.
(4) Cu excepția cazurilor anume prevăzute de lege, în cazul bunurilor imobile dreptul de proprietate se dobândește prin înscriere în cartea funciară, cu respectarea dispozițiilor prevăzute la art. 888.

Riscul pieirii bunului

Art. 558. - Proprietarul suportă riscul pieirii bunului, dacă acesta n-a fost asumat de o altă persoană sau dacă prin lege nu se dispune altfel.

Întinderea dreptului de proprietate asupra terenurilor

Art. 559. - (1) Proprietatea terenului se întinde și asupra subsolului și a spațiului de deasupra terenului, cu respectarea limitelor legale.
(2) Proprietarul poate face, deasupra și în subsolul terenului, toate construcțiile, plantațiile și lucrările pe care le găsește de cuviință, în afară de excepțiile stabilite de lege, și poate trage din ele toate foloasele pe care acestea le-ar produce. El este ținut să respecte, în condițiile și în limitele determinate de lege, drepturile terților asupra resurselor minerale ale subsolului, izvoarelor și apelor subterane, lucrărilor și instalațiilor subterane și altora asemenea.
(3) Apele de suprafață și albiile acestora aparțin proprietarului terenului pe care se formează sau curg, în condițiile prevăzute de lege. Proprietarul unui teren are, de asemenea, dreptul de a apropria

și de a utiliza, în condițiile legii, apa izvoarelor și a lacurilor aflate pe terenul respectiv, apa freatică, precum și apele pluviale.

Obligația de grănițuire

Art. 560. - Proprietarii terenurilor învecinate sunt obligați să contribuie la grănițuire prin reconstituirea hotarului și fixarea semnelor corespunzătoare, suportând, în mod egal, cheltuielile ocazionate de aceasta.

Dreptul de îngrădire

Art. 561. - Orice proprietar poate să își îngrădească proprietatea, suportând, în condițiile legii, cheltuielile ocazionate.

Stingerea dreptului de proprietate

Art. 562. - (1) Dreptul de proprietate privată se stinge prin pieirea bunului, dar nu se stinge prin neuz. El poate fi însă dobândit de altul prin uzucapiune sau într-un alt mod, în cazurile și condițiile anume determinate de lege.
(2) Proprietarul poate abandona bunul său mobil sau poate renunța, prin declarație autentică, la dreptul de proprietate asupra bunului imobil, înscris în cartea funciară. Dreptul se stinge în momentul părăsirii bunului mobil, iar dacă bunul este imobil, prin înscrierea în cartea funciară, în condițiile legii, a declarației de renunțare.
(3) Exproprierea se poate face numai pentru o cauză de utilitate publică stabilită potrivit legii, cu justă și prealabilă despăgubire, fixată de comun acord între proprietar și expropriator. În caz de divergență asupra cuantumului despăgubirilor, acesta se stabilește pe cale judecătorească.
(4) Nu pot fi supuse confiscării decât bunurile destinate sau folosite pentru săvârșirea unei infracțiuni ori contravenții sau cele rezultate din acestea.

SECȚIUNEA a 2-a

Apărarea dreptului de proprietate privată

Acțiunea în revendicare

Art. 563. - (1) Proprietarul unui bun are dreptul de a-l revendica de la posesor sau de la o altă persoană care îl deține fără drept. El are, de asemenea, dreptul la despăgubiri, dacă este cazul.
(2) Dreptul la acțiunea în revendicare este imprescriptibil, cu excepția cazurilor în care prin lege se dispune altfel.
(3) Dreptul de proprietate dobândit cu bună-credință, în condițiile legii, este pe deplin recunoscut.
(4) Hotărârea judecătorească prin care s-a admis acțiunea în revendicare este opozabilă și poate fi executată și împotriva terțului dobânditor, în condițiile Codului de procedură civilă.

Acțiunea negatorie

Art. 564. - (1) Proprietarul poate intenta acțiunea negatorie contra oricărei persoane care pretinde că este titularul vreunui drept real, altul decât cel de proprietate, asupra bunului său.
(2) Dreptul la acțiunea negatorie este imprescriptibil.

Proba dreptului de proprietate asupra imobilelor înscrise în cartea funciară

Art. 565. - În cazul imobilelor înscrise în cartea funciară, dovada dreptului de proprietate se face cu extrasul de carte funciară.

Efectele admiterii acțiunii în revendicare

Art. 566. - (1) Pârâtul va fi obligat la restituirea bunului sau la despăgubiri dacă bunul a pierit din culpa sa ori a fost înstrăinat. În aceleași condiții, pârâtul va fi obligat la restituirea productelor sau a contravalorii acestora. În toate cazurile, despăgubirile vor fi evaluate în raport cu momentul restituirii.
(2) Posesorul de rea-credință sau detentorul precar va fi obligat, la cerere, și la restituirea fructelor produse de bun până la înapoierea acestuia către proprietar.
(3) Proprietarul poate fi obligat, la cerere, să restituie posesorului cheltuielile necesare pe care acesta le-a făcut.
(4) Cheltuielile utile se restituie, la cerere, în limita sporului de valoare, dacă prin lege nu se prevede altfel.
(5) De asemenea, proprietarul va putea fi obligat, la cerere, la restituirea cheltuielilor necesare pentru producerea și culegerea fructelor sau a productelor.

(6) Pârâtul are un drept de retenție asupra produselor până la restituirea cheltuielilor făcute pentru producerea și culegerea acestora, cu excepția cazului în care proprietarul furnizează pârâtului o garanție îndestulătoare.
(7) Dreptul de retenție nu poate fi exercitat în niciun caz asupra bunului frugifer sau când intrarea în stăpânirea materială a bunului s-a făcut prin violență ori fraudă sau când produsele sunt bunuri perisabile ori sunt supuse, ca urmare a trecerii unei perioade scurte de timp, unei scăderi semnificative a valorii lor.
(8) Proprietarul nu este dator să acopere cheltuielile voluptuare. Posesorul are dreptul de a-și însuși lucrările efectuate cu aceste cheltuieli numai dacă prin aceasta bunul nu se deteriorează.
(9) Dispozițiile alin. (3), (4) și (8) se aplică numai în acele situații în care cheltuielile nu se concretizează într-o lucrare nouă, caz în care sunt incidente dispozițiile corespunzătoare din materia accesiunii imobiliare artificiale.

CAPITOLUL II
Accesiunea

SECȚIUNEA 1
Dispoziții generale

Dobândirea dreptului de proprietate prin accesiune

Art. 567. - Prin accesiune, proprietarul unui bun devine proprietarul a tot ce se alipește cu bunul ori se încorporează în acesta, dacă legea nu prevede altfel.

Formele accesiunii

Art. 568. - Accesiunea este naturală, când unirea sau încorporarea este urmarea unui eveniment natural, ori artificială, când rezultă din fapta proprietarului ori a unei alte persoane.

SECȚIUNEA a 2-a
Accesiunea imobiliară naturală

Aluviunile

Art. 569. - Adăugirile de teren la malurile apelor curgătoare revin proprietarului fondului riveran, numai dacă ele se formează treptat.

Terenul lăsat de apele curgătoare

Art. 570. - Legislație conexă.

Proprietarul fondului riveran dobândește, de asemenea, terenul lăsat de apele curgătoare care s-au retras treptat de la țărmul respectiv.

Terenul lăsat de apele stătătoare

Art. 571. - (1) Proprietarul terenului înconjurat de helești, iazuri, canale și alte asemenea ape stătătoare nu devine proprietarul terenurilor apărute prin scăderea temporară a acestor ape sub înălțimea de scurgere.
(2) Tot astfel, proprietarul acestor ape nu dobândește niciun drept asupra terenului acoperit ca urmare a unor revărsări sporadice.

Avulsiunea

Art. 572. - Proprietarul terenului de la care o apă curgătoare a smuls brusc o porțiune de mal din teren, alipind-o la terenul altui proprietar riveran, nu pierde dreptul de proprietate asupra părții desprinse dacă o revendică în termen de un an de la data faptului.

Albiile râurilor, insulele și prundișurile

Art. 573. - (1) Albiile râurilor aparțin proprietarilor riverani, cu excepția acelora care, potrivit legii, fac obiectul proprietății publice.
(2) Insulele și prundișurile care nu sunt în legătură cu terenurile având malul la nivelul mediu al apei revin proprietarului albiei.

(3) Dacă insula aparține proprietarilor riverani și trece peste jumătatea apei, fiecare dintre ei are dreptul de proprietate asupra părții de insulă ce se întinde spre el pornind de la jumătatea apei.

Dreptul de proprietate asupra insulelor nou-formate

Art. 574. - În cazul în care o apă curgătoare, formându-și un braț nou, înconjoară terenul unui proprietar riveran, el rămâne proprietar asupra insulei astfel create.

Albiile părăsite de apele curgătoare

Art. 575. - Legislație conexă.

Albia părăsită de o apă curgătoare care și-a format un nou curs va avea regimul juridic stabilit în legea specială.

Accesiunea naturală asupra animalelor

Art. 576. - (1) Animalele domestice rătăcite pe terenul altuia îi revin acestuia din urmă dacă proprietarul nu le revendică în termen de 30 de zile de la data declarației făcute la primărie de către proprietarul terenului.
(2) Porumbeii, iepurii, peștii și alte asemenea animale care trec pe fondul altui proprietar aparțin acestuia cât timp rămân pe fond, cu excepția cazului în care trecerea a fost provocată prin fraudă sau prin artificii.
(3) Roiul de albine trecut pe terenul altuia revine proprietarului acestuia numai dacă proprietarul roiului nu îl urmărește sau încetează să îl urmărească timp de două zile.

SECȚIUNEA a 3-a

Accesiunea imobiliară artificială

§1.
Dispoziții comune

Dobândirea lucrării de către proprietarul imobilului

Art. 577. - (1) Construcțiile, plantațiile și orice alte lucrări efectuate asupra unui imobil, denumite în continuare lucrări, revin proprietarului acelui imobil dacă prin lege sau act juridic nu se prevede altfel.
(2) Când lucrarea este realizată de proprietarul imobilului cu materialele sale sau cu materialele altuia, dreptul de proprietate asupra lucrării se naște în favoarea proprietarului imobilului din momentul începerii lucrării, pe măsura realizării ei, dacă prin lege sau act juridic nu se prevede altfel.

Categoriile de lucrări

Art. 578. - (1) Lucrările pot fi autonome sau adăugate, cu caracter durabil sau provizoriu.
(2) Lucrările autonome sunt construcțiile, plantațiile și orice alte lucrări cu caracter de sine stătător realizate asupra unui imobil.
(3) Lucrările adăugate nu au caracter de sine stătător. Ele pot fi:
a) necesare, atunci când în lipsa acestora imobilul ar pieri sau s-ar deteriora;
b) utile, atunci când sporesc valoarea economică a imobilului;
c) voluptuare, atunci când sunt făcute pentru simpla plăcere a celui care le-a realizat, fără a spori valoarea economică a imobilului.

Prezumțiile în favoarea proprietarului imobilului

Art. 579. - (1) Orice lucrare este prezumată a fi făcută de proprietarul imobilului, cu cheltuiala sa și că este a lui, până la proba contrară.
(2) Proba contrară se poate face când s-a constituit un drept de superficie, când proprietarul imobilului nu și-a intabulat dreptul de proprietate asupra lucrării noi sau în alte cazuri prevăzute de lege.

§2.
Realizarea lucrării cu materialele altuia

Regimul juridic

Art. 580. - (1) În cazul în care a realizat lucrarea cu materialele altuia, proprietarul imobilului devine proprietarul lucrării, neputând fi obligat la desființarea acesteia și nici la restituirea materialelor întrebuințate.
(2) Proprietarul materialelor are numai dreptul la contravaloarea materialelor, precum și la repararea, în condițiile legii, a oricăror alte prejudicii cauzate.

§3.
Realizarea unei lucrări autonome cu caracter durabil asupra imobilului altuia

Lucrările autonome cu caracter durabil efectuate cu bună-credință

Art. 581. - În cazul în care autorul lucrării autonome cu caracter durabil asupra imobilului altuia este de bună-credință, proprietarul imobilului are dreptul:
a) să ceară instanței să dispună înscrierea sa în cartea funciară ca proprietar al lucrării, plătind, la alegerea sa, autorului lucrării fie valoarea materialelor și a manoperei, fie sporul de valoare adus imobilului prin efectuarea lucrării; sau
b) să ceară obligarea autorului lucrării să cumpere imobilul la valoarea de circulație pe care acesta ar fi avut-o dacă lucrarea nu s-ar fi efectuat.

Lucrările autonome cu caracter durabil efectuate cu rea-credință

Art. 582. - (1) În cazul în care autorul lucrării autonome cu caracter durabil asupra imobilului altuia este de rea-credință, proprietarul imobilului are dreptul:
a) să ceară instanței să dispună înscrierea sa în cartea funciară ca proprietar al lucrării, cu plata, la alegerea sa, către autorul lucrării, a jumătate din valoarea materialelor și a manoperei ori din sporul de valoare adus imobilului; sau
b) să ceară obligarea autorului lucrării la desființarea acesteia; sau
c) să ceară obligarea autorului lucrării să cumpere imobilul la valoarea de circulație pe care acesta ar fi avut-o dacă lucrarea nu s-ar fi efectuat.
(2) Desființarea lucrării se face, cu respectarea dispozițiilor legale în materie, pe cheltuiala autorului acesteia, care este ținut totodată să repare orice prejudicii cauzate, inclusiv pentru lipsa de folosință.

§4.
Realizarea unei lucrări adăugate cu caracter durabil asupra imobilului altuia

Lucrările adăugate necesare

Art. 583. - (1) Proprietarul imobilului dobândește dreptul de proprietate asupra lucrării adăugate necesare din momentul efectuării acesteia, plătind autorului cheltuielile rezonabile făcute de acesta, chiar dacă imobilul nu mai există.
(2) În cazul în care lucrarea a fost efectuată cu rea-credință, din suma datorată de proprietarul imobilului se va putea deduce valoarea fructelor imobilului diminuată cu costurile necesare obținerii acestora.

Lucrările adăugate utile

Art. 584. - (1) În cazul în care autorul lucrării utile este de bună-credință, proprietarul imobilului devine proprietarul lucrării din momentul efectuării acesteia, cu plata, la alegerea sa:
a) a valorii materialelor și a manoperei; sau
b) a sporului de valoare adus imobilului.
(2) În cazul în care autorul lucrării utile este de rea-credință, proprietarul imobilului are dreptul:
a) să devină proprietarul lucrării, în funcție de regimul acesteia, cu sau fără înscriere în cartea funciară, după caz, plătind, la alegerea sa, autorului lucrării fie jumătate din valoarea materialelor și a manoperei, fie jumătate din sporul de valoare adus imobilului; sau
b) să ceară obligarea autorului lucrării la desființarea acesteia, cu repunerea imobilului în situația anterioară și plata de daune-interese.
(3) În ambele cazuri, când valoarea lucrării este considerabilă, proprietarul imobilului poate cere obligarea autorului să îl cumpere la valoarea de circulație pe care imobilul ar fi avut-o dacă lucrarea nu s-ar fi efectuat.

Lucrările adăugate voluptuare

Art. 585. - (1) În cazul lucrării voluptuare, proprietarul imobilului are dreptul:
a) să devină proprietarul lucrării, fără înscriere în cartea funciară și fără nicio obligație către autorul lucrării;

b) să ceară obligarea autorului de rea-credință al lucrării la desființarea acesteia, cu readucerea imobilului în situația anterioară și plata de daune-interese.
(2) Autorul de bună-credință al lucrării poate să o ridice înainte de restituirea imobilului către proprietar, cu condiția de a readuce imobilul în situația anterioară.

§5.
Înțelesul unor termeni

Buna-credință a autorului lucrării

Art. 586. - (1) Autorul lucrării este de bună-credință dacă se întemeiază fie pe cuprinsul cărții funciare în care, la data realizării lucrării, era înscris ca proprietar al imobilului, fie pe un mod de dobândire nesupus înscrierii în cartea funciară, dacă, în ambele cazuri, nu rezulta din cartea funciară și nu a cunoscut pe nicio altă cale viciul titlului său.
(2) Cu toate acestea, nu poate invoca buna-credință cel care construiește în lipsa sau cu nerespectarea autorizațiilor cerute de lege.
(3) Dispozițiile alin. (1) și (2) sunt aplicabile și autorului lucrării care se întemeiază pe un drept de superficie sau pe orice alt drept care, potrivit legii, îi permite, realizând o lucrare asupra imobilului altuia, să devină proprietarul acesteia.

§6.
Dispoziții speciale

Lucrările realizate parțial asupra imobilului autorului

Art. 587. - (1) În cazul lucrării cu caracter durabil realizate cu bună-credință parțial asupra imobilului autorului și parțial pe terenul proprietarului vecin, acesta din urmă poate cere înscrierea într-o nouă carte funciară a unui drept de coproprietate al vecinilor asupra imobilului rezultat, incluzând terenul aferent, în raport cu valoarea contribuției fiecăruia.
(2) Dacă lucrarea a fost realizată cu rea-credință, proprietarul terenului vecin poate opta între a cere ridicarea lucrării de pe teren, cu obligarea autorului acesteia la plata de daune-interese, dacă este cazul, și a cere înscrierea în cartea funciară a unui drept de coproprietate al vecinilor. La stabilirea

cotelor-părți se va ține seama de valoarea terenului proprietarului vecin și de jumătate din valoarea contribuției autorului lucrării.
(3) În caz de neînțelegere între părți, instanța de judecată va stabili valoarea contribuției fiecăreia la imobilul rezultat, respectiv a cotelor-părți din dreptul de proprietate.

Lucrările provizorii

Art. 588. - Când lucrarea are caracter provizoriu, în absența unei înțelegeri contrare, autorul ei va fi obligat să o desființeze, cu respectarea dispozițiilor legale în materie, și, dacă este de rea-credință, să plătească despăgubiri pentru prejudiciile cauzate, inclusiv pentru lipsa de folosință.

Înscrierea dreptului de proprietate în cartea funciară

Art. 589. - Ori de câte ori dobândirea dreptului de proprietate, exclusivă sau pe cote-părți, este condiționată, potrivit reglementărilor din prezenta secțiune, de înscrierea în cartea funciară, înscrierea se face în temeiul convenției părților, încheiată în formă autentică, sau, după caz, al hotărârii judecătorești.

Dreptul autorului lucrării la ridicarea materialelor

Art. 590. - (1) Până la data încheierii convenției sau a introducerii acțiunii de către cel îndreptățit la înscrierea în cartea funciară, autorul lucrării își poate ridica materialele.
(2) Dacă lucrarea a fost efectuată cu rea-credință, autorul acesteia va putea fi obligat, dacă este cazul, la plata de daune-interese.

Regulile privind exercitarea dreptului autorului lucrării la indemnizație

Art. 591. - (1) Prescripția dreptului la acțiune al autorului lucrării privind plata indemnizației nu curge cât timp el este lăsat de proprietar să dețină imobilul.
(2) Autorul lucrării de bună-credință are un drept de ipotecă legală asupra imobilului pentru plata indemnizației și poate cere înscrierea dreptului de ipotecă în baza convenției încheiate în formă autentică sau a unei hotărâri judecătorești, potrivit dispozițiilor art. 589.

Regulile privind obligarea autorului lucrării la cumpărarea imobilului

Art. 592. - (1) Ori de câte ori proprietarul optează pentru obligarea autorului lucrării la cumpărarea imobilului, în absența înțelegerii părților, proprietarul poate cere instanței judecătorești stabilirea prețului și pronunțarea unei hotărâri care să țină loc de contract de vânzare-cumpărare.
(2) Proprietarul inițial al imobilului are un drept de ipotecă legală asupra acestuia pentru plata prețului de către autorul lucrării.

Pasivitatea proprietarului pe durata realizării lucrării

Art. 593. - Autorul de rea-credință al lucrării nu poate să opună proprietarului terenului pasivitatea pe care ar fi vădit-o pe durata realizării lucrării.

Autorul lucrării care folosește materialele altuia

Art. 594. - Dacă nu sunt îndeplinite condițiile legale pentru dobândirea bunurilor mobile prin posesia de bună-credință, cel care realizează o lucrare asupra imobilului altuia folosind materialele unui terț este obligat la plata contravalorii materialelor, precum și la repararea, în condițiile legii, a oricăror alte prejudicii cauzate.

Stabilirea indemnizației sau a despăgubirii

Art. 595. - Ori de câte ori, în aplicarea unei dispoziții din prezenta secțiune, instanța este învestită să stabilească întinderea indemnizației sau a despăgubirii, ea va ține seama de valoarea de circulație a bunului calculată la data hotărârii judecătorești.

Cazurile speciale de accesiune

Art. 596. - (1) Titularul dreptului de superficie ori al altui drept real asupra imobilului altuia care îi permite să dobândească proprietatea asupra lucrării realizate asupra acelui imobil va avea, în caz de accesiune, în mod corespunzător, drepturile și obligațiile reglementate pentru proprietarul imobilului, dacă nu s-a prevăzut altfel în momentul constituirii dreptului real.

(2) Dispozițiile art. 582 și art. 587 alin. (2) se aplică, în mod corespunzător, și lucrărilor autonome cu caracter durabil efectuate de titularul unui drept real asupra imobilului altuia care nu îi permite să dobândească proprietatea asupra lucrării realizate asupra acelui imobil.
(3) Pentru lucrările adăugate efectuate de titularul unui drept real asupra imobilului altuia care nu îi permite să dobândească proprietatea lucrării realizate asupra acelui imobil se aplică, în mod corespunzător, dispozițiile art. 716, în lipsa unei prevederi contrare.

Lucrările efectuate de un detentor precar

Art. 597. - Lucrările făcute de un detentor precar sunt supuse, în mod corespunzător, regulilor aplicabile autorului de rea-credință.

SECȚIUNEA a 4-a

Accesiunea mobiliară

Accesiunea mobiliară

Art. 598. - (1) Bunul mobil produs cu materialele altuia aparține celui care l-a confecționat sau, după caz, proprietarului materialelor, în funcție de raportul dintre manoperă și valoarea materialelor, determinat la data confecționării bunului.
(2) Proprietarul bunului datorează despăgubiri egale cu valoarea manoperei sau, după caz, cu valoarea materialelor.

Raportul dintre valoarea manoperei și valoarea materialelor

Art. 599. - În toate cazurile în care valoarea materialelor este egală cu manopera sau există o diferență nesemnificativă, proprietatea asupra bunului este comună și se exercită în condițiile secțiunii a 2-a a cap. IV din prezentul titlu.

Unirea a două bunuri mobile

Art. 600. - În cazul în care se unesc două bunuri mobile având proprietari diferiți, fiecare poate pretinde separarea bunurilor dacă prin aceasta celălalt proprietar nu ar suferi un prejudiciu mai mare de o zecime din valoarea bunului său.

Regulile aplicabile în cazul imposibilității de separare a bunurilor unite

Art. 601. - Dacă nu se poate obține separarea bunurilor mobile unite sunt aplicabile, în mod corespunzător, dispozițiile art. 598 și 599.

CAPITOLUL III
Limitele juridice ale dreptului de proprietate privată

SECȚIUNEA 1
Limite legale

§1.
Dispoziții comune

Interesul public și interesul privat

Art. 602. - (1) Legea poate limita exercitarea dreptului de proprietate fie în interes public, fie în interes privat.
(2) Limitele legale în interes privat pot fi modificate ori desființate temporar prin acordul părților. Pentru opozabilitate față de terți este necesară îndeplinirea formalităților de publicitate prevăzute de lege.

Regulile privind protecția mediului și buna vecinătate

Art. 603. - Dreptul de proprietate obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii sau obiceiului, revin proprietarului.

§2.
Folosirea apelor

Regulile privind curgerea firească a apelor

Art. 604. - Legislație conexă.

(1) Proprietarul fondului inferior nu poate împiedica în niciun fel curgerea firească a apelor provenite de pe fondul superior.
(2) Dacă această curgere cauzează prejudicii fondului inferior, proprietarul acestuia poate cere autorizarea justiției spre a face pe fondul său lucrările necesare schimbării direcției apelor, suportând toate cheltuielile ocazionate.
(3) La rândul său, proprietarul fondului superior este obligat să nu efectueze nicio lucrare de natură să agraveze situația fondului inferior.

Regulile privind curgerea provocată a apelor

Art. 605. - (1) Proprietarul fondului inferior nu poate împiedica nici curgerea provocată de proprietarul fondului superior sau de alte persoane, așa cum este cazul apelor care țâșnesc pe acest din urmă fond datorită unor lucrări subterane întreprinse de proprietarul acestuia, al apelor provenite din secarea terenurilor mlăștinoase, al apelor folosite într-un scop casnic, agricol sau industrial, însă numai dacă această curgere precedă vărsarea într-un curs de apă sau într-un șanț.
(2) În acest caz, proprietarul fondului superior este obligat să aleagă calea și mijloacele de scurgere de natură să aducă prejudicii minime fondului inferior, rămânând dator la plata unei despăgubiri juste și prealabile către proprietarul acestui din urmă fond.
(3) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică atunci când pe fondul inferior se află o construcție, împreună cu grădina și curtea aferentă, sau un cimitir.

Cheltuielile referitoare la irigații

Art. 606. - (1) Proprietarul care vrea să folosească pentru irigarea terenului său apele naturale și artificiale de care poate dispune în mod efectiv are dreptul ca, pe cheltuiala sa exclusivă, să facă pe terenul riveranului opus lucrările necesare pentru captarea apei.
(2) Dispozițiile art. 605 alin. (2) și (3) se aplică în mod corespunzător.

Obligația proprietarului căruia îi prisosește apa

Art. 607. - (1) Proprietarul căruia îi prisosește apa pentru necesitățile curente este obligat ca, în schimbul unei juste și prealabile compensații, să ofere acest surplus pentru proprietarul care nu și-ar putea procura apa necesară pentru fondul său decât cu o cheltuială excesivă.
(2) Proprietarul nu poate fi scutit de obligația prevăzută la alin. (1) pretinzând că ar putea acorda surplusului de apă o altă destinație decât satisfacerea necesităților curente. El poate însă cere despăgubiri suplimentare proprietarului aflat în nevoie, cu condiția de a dovedi existența reală a destinației pretinse.

Întrebuințarea izvoarelor

Art. 608. - (1) Proprietarul poate acorda orice întrebuințare izvorului ce ar exista pe fondul său, sub rezerva de a nu aduce atingere drepturilor dobândite de proprietarul fondului inferior.
(2) Proprietarul fondului pe care se află izvorul nu poate să îi schimbe cursul dacă prin această schimbare ar lipsi locuitorii unei localități de apa necesară pentru satisfacerea nevoilor curente.

Despăgubirile datorate proprietarului fondului pe care se află izvorul

Art. 609. - (1) Proprietarul fondului pe care se află izvorul poate cere repararea prejudiciilor cauzate de persoana care, prin lucrările efectuate, a secat, a micșorat ori a alterat apele sale.
(2) Dacă starea de fapt o permite, proprietarul fondului poate pretinde restabilirea situației anterioare atunci când apa era indispensabilă pentru exploatarea fondului său.
(3) În cazul în care izvorul se întinde pe două fonduri învecinate, dispozițiile alin. (1) și (2) se aplică în mod corespunzător, ținând seama de întinderea izvorului pe fiecare fond.

Regulile speciale privind folosirea apelor

Art. 610. - Dispozițiile prezentului paragraf se completează cu reglementările speciale în materia regimului apelor.

§3.
Picătura streșinii

Picătura streșinii

Art. 611. - Proprietarul este obligat să își facă streașina casei sale astfel încât apele provenind de la ploi să nu se scurgă pe fondul proprietarului vecin.

§4.
Distanța și lucrările intermediare cerute pentru anumite construcții, lucrări și plantații

Distanța minimă în construcții

Art. 612. - Orice construcții, lucrări sau plantații se pot face de către proprietarul fondului numai cu respectarea unei distanțe minime de 60 de cm față de linia de hotar, dacă nu se prevede altfel prin lege sau prin regulamentul de urbanism, astfel încât să nu se aducă atingere drepturilor proprietarului vecin. Orice derogare de la distanța minimă se poate face prin acordul părților exprimat printr-un înscris autentic.

Distanța minimă pentru arbori

Art. 613. - (1) În lipsa unor dispoziții cuprinse în lege, regulamentul de urbanism sau a obiceiului locului, arborii trebuie sădiți la o distanță de cel puțin 2 metri de linia de hotar, cu excepția acelora mai mici de 2 metri, a plantațiilor și a gardurilor vii.
(2) În caz de nerespectare a distanței, proprietarul vecin este îndreptățit să ceară scoaterea ori, după caz, tăierea, la înălțimea cuvenită, a arborilor, plantațiilor ori a gardurilor vii, pe cheltuiala proprietarului fondului pe care acestea sunt ridicate.
(3) Proprietarul fondului peste care se întind rădăcinile sau ramurile arborilor aparținând proprietarului vecin are dreptul de a le tăia, precum și dreptul de a păstra fructele căzute în mod natural pe fondul său.

§5.
Vederea asupra proprietății vecinului

Fereastra sau deschiderea în zidul comun

Art. 614. - Nu este permis să se facă fereastră sau deschidere în zidul comun decât cu acordul proprietarilor.

Distanța minimă pentru fereastra de vedere

Art. 615. - (1) Este obligatorie păstrarea unei distanțe de cel puțin 2 metri între fondul, îngrădit sau neîngrădit, aparținând proprietarului vecin și fereastra pentru vedere, balconul ori alte asemenea lucrări ce ar fi orientate către acest fond.
(2) Fereastra pentru vedere, balconul ori alte asemenea lucrări neparalele cu linia de hotar spre fondul învecinat sunt interzise la o distanță mai mică de un metru.
(3) Distanța se calculează de la punctul cel mai apropiat de linia de hotar, existent pe fața zidului în care s-a deschis vederea sau, după caz, pe linia exterioară a balconului, până la linia de hotar. Distanța, și în cazul lucrărilor neparalele, se măsoară tot perpendicular, de la punctul cel mai apropiat al lucrării de linia de hotar și până la această linie.

Fereastra de lumină

Art. 616. - Dispozițiile art. 615 nu exclud dreptul proprietarului de a-și deschide, fără limită de distanță, ferestre de lumină dacă sunt astfel construite încât să împiedice vederea spre fondul învecinat.

§6.
Dreptul de trecere

Dreptul de trecere

Art. 617. - (1) Proprietarul fondului care este lipsit de acces la calea publică are dreptul să i să permită trecerea pe fondul vecinului său pentru exploatarea fondului propriu.
(2) Trecerea trebuie să se facă în condiții de natură să aducă o minimă stânjenire exercitării dreptului de proprietate asupra fondului ce are acces la calea publică; în cazul în care mai multe fonduri vecine au acces la calea publică, trecerea se va face pe fondul căruia i s-ar aduce cele mai puține prejudicii.
(3) Dreptul de trecere este imprescriptibil. El se stinge în momentul în care fondul dominant dobândește un alt acces la calea publică.

Exercitarea dreptului de trecere în situații speciale

Art. 618. - (1) Dacă lipsa accesului provine din vânzare, schimb, partaj sau dintr-un alt act juridic, trecerea nu va putea fi cerută decât celor care au dobândit partea de teren pe care se făcea anterior trecerea.
(2) Când lipsa accesului este imputabilă proprietarului care pretinde trecerea, aceasta poate fi stabilită numai cu consimțământul proprietarului fondului care are acces la calea publică și cu plata dublului despăgubirii.

Întinderea și modul de stabilire a dreptului de trecere

Art. 619. - Întinderea și modul de exercitare a dreptului de trecere sunt determinate prin înțelegerea părților, prin hotărâre judecătorească sau printr-o folosință continuă pe timp de 10 ani.

Prescripția acțiunii în despăgubire și restituirea despăgubirii încasate

Art. 620. - (1) Termenul de prescripție pentru dreptul la acțiunea în despăgubire pe care o are proprietarul fondului aservit împotriva proprietarului fondului dominant începe să curgă din momentul stabilirii dreptului de trecere.
(2) În cazul în care încetează dreptul de trecere, proprietarul fondului aservit este dator să restituie despăgubirea încasată, cu deducerea pagubei suferite în raport cu durata efectivă a dreptului de trecere.

§7.
Alte limite legale

Dreptul de trecere pentru utilități

Art. 621. - (1) Proprietarul este obligat să permită trecerea prin fondul său a rețelelor edilitare ce deservesc fonduri învecinate sau din aceeași zonă, de natura conductelor de apă, gaz sau altele asemenea, a canalelor și a cablurilor electrice, subterane ori aeriene, după caz, precum și a oricăror alte instalații sau materiale cu același scop.
(2) Această obligație subzistă numai pentru situația în care trecerea prin altă parte ar fi imposibilă, periculoasă sau foarte costisitoare.
(3) În toate cazurile, proprietarul are dreptul la plata unei despăgubiri juste. Dacă este vorba despre utilități noi, despăgubirea trebuie să fie și prealabilă.
(4) Clădirile, curțile și grădinile acestora sunt exceptate de la acest drept de trecere, dacă ea are ca obiect conducte și canale subterane, în cazul în care acestea sunt utilități noi.

Dreptul de trecere pentru efectuarea unor lucrări

Art. 622. - (1) De asemenea, proprietarul este obligat să permită folosirea fondului său pentru efectuarea unor lucrări necesare fondului învecinat, precum și accesul vecinului pe terenul său pentru tăierea crengilor și culegerea fructelor, în schimbul unei despăgubiri, dacă este cazul.
(2) Dispozițiile art. 621 alin. (2) sunt aplicabile.

Dreptul de trecere pentru reintrarea în posesie

Art. 623. - (1) Proprietarul unui fond nu poate împiedica accesul altuia pentru a redobândi posesia unui bun al său, ajuns întâmplător pe fondul respectiv, dacă a fost înștiințat în prealabil.
(2) În toate cazurile, proprietarul fondului are dreptul la o justă despăgubire pentru prejudiciile ocazionate de reintrarea în posesie, precum și pentru cele pe care bunul le-a cauzat fondului.

Starea de necesitate

Art. 624. - (1) În cazul în care o persoană a folosit sau a distrus un bun al altuia pentru a se apăra pe sine ori pe altul de un pericol iminent, proprietarul bunului are dreptul să ceară o despăgubire echitabilă numai de la cel care a fost salvat.

(2) Nu poate pretinde nicio despăgubire proprietarul care a provocat sau a favorizat apariția pericolului.

Reguli speciale

Art. 625. - Îngrădirile cuprinse în prezenta secțiune se completează cu dispozițiile legilor speciale privind regimul juridic al anumitor bunuri, cum ar fi terenurile și construcțiile de orice fel, pădurile, bunurile din patrimoniul național-cultural, bunurile sacre ale cultelor religioase, precum și altele asemenea.

SECȚIUNEA a 2-a
Limite convenționale

Limitarea dreptului de proprietate prin acte juridice

Art. 626. - Proprietarul poate să consimtă la limitarea dreptului său prin acte juridice, dacă nu încalcă ordinea publică și bunele moravuri.

Clauza de inalienabilitate. Condiții. Domeniu de aplicare

Art. 627. - (1) Prin convenție sau testament se poate interzice înstrăinarea unui bun, însă numai pentru o durată de cel mult 49 de ani și dacă există un interes serios și legitim. Termenul începe să curgă de la data dobândirii bunului.
(2) Dobânditorul poate fi autorizat de către instanță să dispună de bun dacă interesul care a justificat clauza de inalienabilitate a bunului a dispărut sau dacă un interes superior o impune.
(3) Nulitatea clauzei de inalienabilitate stipulate într-un contract atrage nulitatea întregului contract dacă a fost determinantă la încheierea acestuia. În contractele cu titlu oneros, caracterul determinant se prezumă, până la proba contrară.
(4) Clauza de inalienabilitate este subînțeleasă în convențiile din care se naște obligația de a transmite în viitor proprietatea către o persoană determinată sau determinabilă.
(5) Transmiterea bunului pe cale de succesiune nu poate fi oprită prin stipularea inalienabilității.

Condiții de opozabilitate

Art. 628. - (1) Clauza de inalienabilitate nu poate fi invocată împotriva dobânditorilor bunului sau a creditorilor proprietarului care s-a obligat să nu înstrăineze decât dacă este valabilă și îndeplinește condițiile de opozabilitate.
(2) Pentru opozabilitate, clauza de inalienabilitate trebuie să fie supusă formalităților de publicitate prevăzute de lege, dacă este cazul.
(3) În cazul bunurilor mobile, sunt aplicabile, în mod corespunzător, regulile prevăzute pentru dobândirea proprietății prin posesia de bună-credință.
(4) În cazul în care clauza de inalienabilitate a fost prevăzută într-un contract cu titlu gratuit, ea este opozabilă și creditorilor anteriori ai dobânditorului.
(5) Neîndeplinirea condițiilor de opozabilitate nu îl lipsește pe beneficiarul clauzei de inalienabilitate de dreptul de a pretinde daune-interese proprietarului care nu se conformează acestei obligații.

Sancțiunile pentru nerespectarea clauzei de inalienabilitate

Art. 629. - (1) Înstrăinătorul poate să ceară rezoluțiunea contractului în cazul încălcării clauzei de inalienabilitate de către dobânditor.
(2) Atât înstrăinătorul, cât și terțul, dacă inalienabilitatea s-a stipulat în favoarea acestuia, pot să ceară anularea actului de înstrăinare subsecvent încheiat cu nerespectarea clauzei.
(3) Nu pot fi supuse urmăririi bunurile pentru care s-a stipulat inalienabilitatea, cât timp clauza produce efecte, dacă prin lege nu se prevede altfel.

SECȚIUNEA a 3-a

Limite judiciare

Depășirea inconvenientelor normale ale vecinătății

Art. 630. - (1) Dacă proprietarul cauzează, prin exercitarea dreptului său, inconveniente mai mari decât cele normale în relațiile de vecinătate, instanța de judecată poate, din considerente de echitate, să îl oblige la despăgubiri în folosul celui vătămat, precum și la restabilirea situației anterioare atunci când acest lucru este posibil.

(2) În cazul în care prejudiciul cauzat ar fi minor în raport cu necesitatea sau utilitatea desfășurării activității prejudiciabile de către proprietar, instanța va putea încuviința desfășurarea acelei activități. Cel prejudiciat va avea însă dreptul la despăgubiri.
(3) Dacă prejudiciul este iminent sau foarte probabil, instanța poate să încuviințeze, pe cale de ordonanță președințială, măsurile necesare pentru prevenirea pagubei.

CAPITOLUL IV
Proprietatea comună

SECȚIUNEA 1
Dispoziții generale

Noțiune

Art. 631. - Dispozițiile prezentului capitol se aplică ori de câte ori, în temeiul unui act juridic sau al altui mod de dobândire prevăzut de lege, dreptul de proprietate privată are 2 sau mai mulți titulari.

Formele proprietății comune

Art. 632. - (1) Formele proprietății comune sunt următoarele:
a) proprietatea pe cote-părți (coproprietatea);
b) proprietatea în devălmășie (devălmășia).
(2) Coproprietatea poate fi obișnuită sau forțată.
(3) Coproprietatea forțată nu poate înceta prin partaj judiciar.

Prezumția de coproprietate

Art. 633. - Dacă bunul este stăpânit în comun, coproprietatea se prezumă, până la proba contrară.

SECȚIUNEA a 2-a

Coproprietatea obișnuită

Întinderea cotelor-părți

Art. 634. - (1) Fiecare coproprietar este titularul exclusiv al unei cote-părți din dreptul de proprietate și poate dispune în mod liber de aceasta în lipsă de stipulație contrară.
(2) Cotele-părți sunt prezumate a fi egale, până la proba contrară. Dacă bunul a fost dobândit prin act juridic, proba contrară nu se va putea face decât prin înscrisuri.

Repartizarea beneficiilor și a sarcinilor între coproprietari

Art. 635. - Coproprietarii vor împărți beneficiile și vor suporta sarcinile coproprietății, proporțional cu cota lor parte din drept.

Exercitarea în comun a dreptului de folosință

Art. 636. - (1) Fiecare coproprietar are dreptul de a folosi bunul comun în măsura în care nu schimbă destinația și nu aduce atingere drepturilor celorlalți coproprietari.
(2) Cel care, împotriva voinței celorlalți proprietari, exercită în mod exclusiv folosința bunului comun poate fi obligat la despăgubiri.

Fructele bunului comun

Art. 637. - Fructele produse de bunul comun se cuvin tuturor coproprietarilor, proporțional cu cota lor parte din drept.

Dreptul la restituirea cheltuielilor

Art. 638. - (1) Coproprietarul care a suportat singur cheltuielile producerii sau culegerii fructelor are dreptul la restituirea acestor cheltuieli de către coproprietari, în proporție cu cotele lor părți.
(2) Fructele naturale sau fructele industriale ale bunului comun însușite de un coproprietar fac parte din masa partajabilă cât timp ele nu au fost consumate ori înstrăinate sau nu au pierit și pot fi identificate distinct. În caz contrar, coproprietarul interesat are dreptul la despăgubiri, cu excepția

cazului în care fructele au pierit în mod fortuit. Dreptul la acțiunea în despăgubiri este supus prescripției, potrivit dreptului comun.
(3) Dreptul de a reclama fructele civile ale bunului comun însușite de un coproprietar este supus prescripției, potrivit dreptului comun.

Modul de folosire a bunului comun

Art. 639. - Modul de folosire a bunului comun se stabilește prin acordul coproprietarilor, iar în caz de neînțelegere, prin hotărâre judecătorească.

Actele de conservare

Art. 640. - Fiecare coproprietar poate să facă acte de conservare cu privire la bunul comun fără acordul celorlalți coproprietari.

Actele de administrare și de dispoziție

Art. 641. - (1) Actele de administrare, precum încheierea sau denunțarea unor contracte de locațiune, cesiunile de venituri imobiliare și altele asemenea, cu privire la bunul comun pot fi făcute numai cu acordul coproprietarilor ce dețin majoritatea cotelor-părți.
(2) Actele de administrare care limitează în mod substanțial posibilitatea unui coproprietar de a folosi bunul comun în raport cu cota sa parte ori care impun acestuia o sarcină excesivă prin raportare la cota sa parte sau la cheltuielile suportate de către ceilalți coproprietari nu vor putea fi efectuate decât cu acordul acestuia.
(3) Coproprietarul sau coproprietarii interesați pot cere instanței să suplinească acordul coproprietarului aflat în imposibilitate de a-și exprima voința sau care se opune în mod abuziv la efectuarea unui act de administrare indispensabil menținerii utilității sau valorii bunului.
(4) Orice acte juridice de dispoziție cu privire la bunul comun, actele de folosință cu titlu gratuit, cesiunile de venituri imobiliare și locațiunile încheiate pe termen mai mare de 3 ani, precum și actele care urmăresc exclusiv înfrumusețarea bunului nu se pot încheia decât cu acordul tuturor coproprietarilor. Orice act juridic cu titlu gratuit va fi considerat act de dispoziție.

Sancțiunile

Art. 642. - (1) Actele juridice făcute cu nerespectarea regulilor prevăzute la art. 641 sunt inopozabile coproprietarului care nu a consimțit, expres ori tacit, la încheierea actului.
(2) Coproprietarului vătămat i se recunoaște dreptul ca, înainte de partaj, să exercite acțiunile posesorii împotriva terțului care ar fi intrat în posesia bunului comun în urma încheierii actului. În acest caz, restituirea posesiei bunului se va face în folosul tuturor coproprietarilor, cu daune-interese, dacă este cazul, în sarcina celor care au participat la încheierea actului.

Acțiunile în justiție

Art. 643. - (1) Fiecare coproprietar poate sta singur în justiție, indiferent de calitatea procesuală, în orice acțiune privitoare la coproprietate, inclusiv în cazul acțiunii în revendicare.
(2) Hotărârile judecătorești pronunțate în folosul coproprietății profită tuturor coproprietarilor. Hotărârile judecătorești potrivnice unui coproprietar nu sunt opozabile celorlalți coproprietari.
(3) Când acțiunea nu este introdusă de toți coproprietarii, pârâtul poate cere instanței de judecată introducerea în cauză a celorlalți coproprietari în calitate de reclamanți, în termenul și condițiile prevăzute în Codul de procedură civilă pentru chemarea în judecată a altor persoane.

Contractele de administrare a coproprietății

Art. 644. - (1) Se poate deroga de la dispozițiile art. 635, 636, 641 și art. 642 alin. (1) printr-un contract de administrare a coproprietății încheiat cu acordul tuturor coproprietarilor.
(2) În cazul în care oricare dintre coproprietari denunță contractul de administrare, acesta își încetează existența, rămânând aplicabile regulile din prezenta secțiune.
(3) În cazul în care, printre bunurile aflate în coproprietate, se află și bunuri imobile, contractele de administrare a coproprietății și declarațiile de denunțare a acestora vor fi notate în cartea funciară, la cererea oricăruia dintre coproprietari.

Regulile aplicabile în cazul cotitularilor altor drepturi reale

Art. 645. - Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică în mod corespunzător și în cazul exercitării împreună, de către două sau mai multe persoane, a unui alt drept real principal.

SECȚIUNEA a 3-a

Coproprietatea forțată

§1.
Dispoziții comune

Cazurile de coproprietate forțată

Art. 646. - Se află în coproprietate forțată:
1. bunurile prevăzute la art. 649, 660, 687 și 1.141;
2. bunurile comune necesare sau utile pentru folosirea a două imobile vecine, situate pe linia de hotar între acestea, cum ar fi potecile, fântânile, drumurile și izvoarele;
3. bunurile comune afectate utilizării a două sau a mai multor fonduri, cum ar fi o centrală termică sau alte instalații care deservesc două sau mai multe clădiri, un drum comun într-un cartier de locuințe sau alte asemenea bunuri;
4. orice alt bun comun prevăzut de lege.

Regimul juridic general

Art. 647. - (1) Fiecare coproprietar poate exercita folosința bunului comun, cu condiția să respecte destinația acestuia și să permită exercitarea folosinței de către ceilalți coproprietari.
(2) Când bunul comun are caracter accesoriu în raport cu un bun principal, fiecare coproprietar poate să dispună cu privire la cota sa parte din dreptul de proprietate asupra bunului comun numai odată cu exercitarea dreptului de dispoziție asupra bunului principal.
(3) Cheltuielile pentru întreținerea și conservarea bunului comun se suportă în mod proporțional cu cota-parte din drept a fiecărui coproprietar. Când bunul comun are caracter accesoriu, în absența unei convenții contrare, cota-parte din drept a fiecărui coproprietar se stabilește în funcție de întinderea bunului principal.

§2.
Coproprietatea asupra părților comune din clădirile cu mai multe etaje sau apartamente

I.
Părțile comune

Noțiune

Art. 648. - (1) Dacă într-o clădire sau într-un ansamblu rezidențial există spații cu destinație de locuință sau cu altă destinație având proprietari diferiți, părțile din clădire care, fiind destinate întrebuințării spațiilor respective, nu pot fi folosite decât în comun sunt obiectul unui drept de coproprietate forțată.
(2) Părțile comune sunt bunuri accesorii în raport cu spațiile locative, care constituie bunurile principale în sensul art. 546.

Părțile comune

Art. 649. - (1) Sunt considerate părți comune, în măsura în care prin lege ori prin act juridic nu se prevede altfel:
a) terenul pe care se află clădirea, compus atât din suprafața construită, cât și din cea neconstruită necesară, potrivit naturii sau destinației construcției, pentru a asigura exploatarea normală a acesteia; pentru eventuala suprafață excedentară proprietarii sunt titularii unei coproprietăți obișnuite;
b) fundația, curtea interioară, structura, structura de rezistență, pereții perimetrali și despărțitori dintre proprietăți și/sau spațiile comune, acoperișul, terasele, scările și casa scărilor, holurile, pivnițele și subsolurile necompartimentate, rezervoarele de apă, centralele termice proprii și ascensoarele;
c) instalațiile de apă și canalizare, electrice, de telecomunicații, de încălzire și de gaze de la branșament/racord până la punctul de distribuție către părțile aflate în proprietate exclusivă, canalele pluviale, paratrăsnetele, antenele colective, precum și alte asemenea părți;
d) alte bunuri care, potrivit legii sau voinței părților, sunt în folosință comună.
(2) Coșurile de fum și de aerisire, precum și spațiile pentru spălătorii și uscătorii sunt considerate părți comune exclusiv pentru coproprietarii care utilizează aceste utilități în conformitate cu proiectul clădirii.

Atribuirea în folosință exclusivă a părților comune

Art. 650. - (1) Părțile comune pot fi atribuite coproprietarilor în folosință exclusivă numai dacă prin aceasta nu sunt lezate drepturile celorlalți coproprietari.
(2) Decizia de atribuire în folosință exclusivă trebuie adoptată cu o majoritate de două treimi din numărul coproprietarilor și al cotelor-părți. În clădirile unde sunt constituite asociații de proprietari, decizia se adoptă de către adunarea generală, cu aceeași majoritate.

Actele juridice privind cotele-părți

Art. 651. - Cota-parte din dreptul de proprietate asupra părților comune are caracter accesoriu în raport cu dreptul de proprietate asupra spațiului din clădire care constituie bunul principal; înstrăinarea sau ipotecarea cotei-părți nu se va putea face decât odată cu dreptul asupra spațiului care constituie bunul principal.

Stabilirea cotelor-părți

Art. 652. - În lipsa unei stipulații contrare existente în titlurile de proprietate, cotele-părți se stabilesc prin raportarea suprafeței utile a fiecărui spațiu locativ la totalul suprafeței utile a spațiilor locative din clădire.

II.
Drepturile și obligațiile coproprietarilor

Exercitarea dreptului de folosință

Art. 653. - Fiecare coproprietar poate folosi, în condițiile acordului de asociere, atât spațiul care constituie bunul principal, cât și părțile comune, fără a aduce atingere drepturilor celorlalți proprietari și fără a schimba destinația clădirii. În lipsa acordului de asociere, dispozițiile art. 647 rămân aplicabile.

Cheltuielile legate de întreținerea, repararea și exploatarea părților comune

Art. 654. - (1) În lipsa unor prevederi legale sau înțelegeri contrare, fiecare coproprietar suportă cheltuielile legate de întreținerea, repararea și exploatarea părților comune, în proporție cu cota sa parte.
(2) Cu toate acestea, cheltuielile legate de părțile comune folosite exclusiv de către unii dintre coproprietari cad în sarcina acestora din urmă.

Obligația de conservare a clădirii

Art. 655. - Proprietarul este obligat să asigure întreținerea spațiului care constituie bunul principal, astfel încât clădirea să se păstreze în stare bună.

Obligația de a permite accesul în spațiile care constituie bunurile principale

Art. 656. - (1) Coproprietarii sunt obligați să permită accesul în spațiile care constituie bunuri principale pentru efectuarea lucrărilor necesare conservării clădirii și întreținerii părților comune.
(2) În această situație, pentru prejudiciile cauzate, ei vor fi despăgubiți de către asociația de proprietari sau, după caz, de către proprietarul în interesul căruia au fost efectuate lucrările.

Regulile aplicabile în cazul distrugerii clădirii

Art. 657. - (1) În cazul în care clădirea a fost distrusă în întregime ori într-o proporție mai mare de jumătate din valoarea ei, orice coproprietar poate, în lipsa unei înțelegeri contrare, să solicite vânzarea la licitație publică a terenului și a materialelor de construcție care au rezultat.
(2) În caz de distrugere a unei părți mai mici decât cea prevăzută la alin. (1), coproprietarii vor contribui la refacerea părților comune, proporțional cu cotele-părți. Dacă unul sau mai mulți coproprietari refuză sau nu pot să participe la refacere, ei sunt obligați să cedeze celorlalți coproprietari cotele lor părți din dreptul de proprietate. Prețul se stabilește de părți ori, în caz de neînțelegere, de către instanța judecătorească.

Încetarea destinației folosinței comune

Art. 658. - (1) Încetarea destinației de folosință comună pentru părțile comune din clădirile cu mai multe etaje sau apartamente se poate hotărî cu acordul tuturor coproprietarilor.
(2) În cazul încetării destinației de folosință comună în condițiile alin. (1), devin aplicabile dispozițiile privitoare la coproprietatea obișnuită.
(3) Imobilul, respectiv partea din imobil care rezultă din încetarea destinației folosinței comune se înscrie în mod corespunzător în cartea funciară pe baza documentației cadastrale întocmite în acest scop.

III.
Asociația de proprietari

Constituirea asociațiilor de proprietari

Art. 659. - În cazul clădirilor cu mai multe etaje ori apartamente sau în cazul ansamblurilor rezidențiale formate din locuințe individuale, amplasate izolat, înșiruit sau cuplat, în care există proprietăți comune și proprietăți individuale, se constituie asociația de proprietari, care se organizează și funcționează în condițiile legii.

Prezumția de coproprietate asupra despărțiturilor comune

Art. 660. - (1) Zidul, șanțul, precum și orice altă despărțitură între două fonduri sunt prezumate a fi în proprietatea comună a vecinilor, dacă nu rezultă contrariul din titlul de proprietate, dintr-un semn de necomunitate ori dacă proprietatea comună nu a devenit proprietate exclusivă prin uzucapiune, în condițiile legii.
(2) Dispozițiile art. 651 sunt aplicabile în mod corespunzător.

Semnele de necomunitate

Art. 661. - (1) Există semn de necomunitate a zidului atunci când culmea acestuia este dreaptă și perpendiculară spre un fond și înclinată spre celălalt fond. Zidul este prezumat a fi în proprietatea exclusivă a proprietarului fondului către care este înclinată coama zidului.

(2) Există semn de necomunitate a șanțului atunci când pământul este aruncat ori înălțat exclusiv pe o parte a șanțului. Șanțul este prezumat a fi în proprietatea exclusivă a proprietarului fondului pe care este aruncat pământul.
(3) Vor fi considerate semne de necomunitate orice alte semne care fac să se prezume că zidul a fost construit exclusiv de unul dintre proprietari.

Obligația de construire a despărțiturilor comune

Art. 662. - (1) Oricare dintre vecini îi poate obliga pe proprietarii fondurilor învecinate să contribuie la construirea unei despărțituri comune.
(2) În lipsa unor dispoziții legale, a regulilor de urbanism sau a obiceiului locului, înălțimea zidului comun se stabilește de părți, dar fără a depăși 2 metri, socotindu-se și coama zidului.

Cheltuielile de întreținere și reparare a despărțiturilor comune

Art. 663. - (1) Coproprietarii sunt ținuți să suporte cheltuielile ocazionate de întreținerea și repararea despărțiturii comune, proporțional cu dreptul fiecăruia.
(2) Cu toate acestea, fiecare coproprietar poate să nu participe la cheltuielile de întreținere și reparare, renunțând la dreptul său de proprietate asupra despărțiturii comune, dispozițiile în materie de carte funciară fiind aplicabile. Coproprietarul nu va putea fi apărat de a participa la cheltuieli, în cazul în care are o construcție sprijinită de zidul comun ori în cazul în care trage un alt folos din exploatarea despărțiturii comune.

Construcțiile și instalațiile aflate în legătură cu zidul comun

Art. 664. - (1) Oricare dintre coproprietari are dreptul să sprijine construcții ori să instaleze grinzi în zidul comun cu obligația de a lăsa 6 centimetri spre celălalt coproprietar și fără a afecta dreptul acestuia de a sprijini construcțiile sale ori de a instala propriile grinzi în zidul comun.
(2) Un coproprietar va avea dreptul de a scurta grinzile puse de vecinul său până în jumătatea zidului, în cazul în care ar dori să instaleze el însuși grinzi ori să construiască un coș de fum în același loc.

Înălțarea zidului comun

Art. 665. - (1) Oricare dintre coproprietari poate să înalțe zidul, cu îndatorirea de a suporta singur cheltuielile de înălțare peste limita zidului comun, precum și cheltuielile de reparare a părții comune a zidului ca urmare a înălțării acestuia.
(2) În cazul în care zidul nu poate rezista înălțării, proprietarul care dorește să facă această înălțare este dator să reconstruiască zidul în întregime luând din fondul său suprafața pentru a asigura grosimea necesară zidului nou-ridicat.
(3) Vecinul care nu a contribuit la înălțare poate dobândi coproprietatea, plătind jumătate din valoarea actualizată a materialelor și manoperei folosite, precum și, dacă este cazul, jumătate din valoarea terenului întrebuințat pentru îngroșarea zidului.

Dobândirea coproprietății asupra despărțiturilor

Art. 666. - Vecinul care nu a contribuit la realizarea despărțiturii comune poate dobândi un drept de coproprietate asupra despărțiturii, plătind jumătate din valoarea actualizată a materialelor și manoperei folosite și, după caz, jumătate din valoarea terenului pe care despărțitura a fost construită. Dispozițiile în materie de carte funciară rămân aplicabile.

SECȚIUNEA a 4-a

Proprietatea comună în devălmășie

Proprietatea comună în devălmășie

Art. 667. - Există proprietate în devălmășie atunci când, prin efectul legii sau în temeiul unui act juridic, dreptul de proprietate aparține concomitent mai multor persoane fără ca vreuna dintre acestea să fie titularul unei cote-părți determinate din dreptul de proprietate asupra bunului sau bunurilor comune.

Regulile aplicabile proprietății devălmașe

Art. 668. - (1) Dacă se naște prin efectul legii, proprietatea în devălmășie este supusă dispozițiilor acelei legi care se completează, în mod corespunzător, cu cele privind regimul comunității legale.

(2) În cazul în care izvorul proprietății în devălmășie este un act juridic, dispozițiile privitoare la regimul comunității legale se aplică în mod corespunzător.

SECȚIUNEA a 5-a

Partajul

Imprescriptibilitatea acțiunii de partaj

Art. 669. - Încetarea coproprietății prin partaj poate fi cerută oricând, afară de cazul în care partajul a fost suspendat prin lege, act juridic ori hotărâre judecătorească.

Felurile partajului

Art. 670. - Partajul poate fi făcut prin bună învoială sau prin hotărâre judecătorească, în condițiile legii.

Împărțeala părților comune ale clădirilor

Art. 671. - (1) Partajul este inadmisibil în cazurile prevăzute de secțiunile a 3-a și a 4-a din prezentul capitol, precum și în alte cazuri prevăzute de lege.
(2) Cu toate acestea, partajul poate fi cerut în cazul părților comune din clădirile cu mai multe etaje sau apartamente atunci când aceste părți încetează de a mai fi destinate folosinței comune.
(3) În cazul proprietății periodice și în celelalte cazuri de coproprietate forțată, partajul este posibil numai prin bună învoială.

Convențiile privitoare la suspendarea partajului

Art. 672. - Convențiile privind suspendarea partajului nu pot fi încheiate pentru o perioadă mai mare de 5 ani. În cazul imobilelor, convențiile trebuie încheiate în formă autentică și supuse formalităților de publicitate prevăzute de lege.

Suspendarea pronunțării partajului prin hotărâre judecătorească

Art. 673. - Instanța sesizată cu cererea de partaj poate suspenda pronunțarea partajului, pentru cel mult un an, pentru a nu se aduce prejudicii grave intereselor celorlalți coproprietari. Dacă pericolul acestor prejudicii este înlăturat înainte de împlinirea termenului, instanța, la cererea părții interesate, va reveni asupra măsurii.

Condițiile speciale privind capacitatea de exercițiu

Art. 674. - Dacă un coproprietar este lipsit de capacitate de exercițiu ori are capacitate de exercițiu restrânsă, partajul va putea fi făcut prin bună învoială numai cu autorizarea instanței de tutelă, precum și, dacă este cazul, a ocrotitorului legal.

Inadmisibilitatea partajului în cazul uzucapiunii

Art. 675. - Partajul poate fi cerut chiar atunci când unul dintre coproprietari a folosit exclusiv bunul, afară de cazul când acesta l-a uzucapat, în condițiile legii.

Regulile privitoare la modul de împărțire

Art. 676. - (1) Partajul bunurilor comune se va face în natură, proporțional cu cota-parte a fiecărui coproprietar.
(2) Dacă bunul este indivizibil ori nu este comod partajabil în natură, partajul se va face în unul dintre următoarele moduri:
a) atribuirea întregului bun, în schimbul unei sulte, în favoarea unuia ori a mai multor coproprietari, la cererea acestora;
b) vânzarea bunului în modul stabilit de coproprietari ori, în caz de neînțelegere, la licitație publică, în condițiile legii, și distribuirea prețului către coproprietari proporțional cu cota-parte a fiecăruia dintre ei.

Datoriile născute în legătură cu bunul comun

Art. 677. - (1) Oricare dintre coproprietari poate cere stingerea datoriilor născute în legătură cu coproprietatea și care sunt scadente ori devin scadente în cursul anului în care are loc partajul.
(2) Suma necesară pentru stingerea acestor obligații va fi preluată, în lipsa unei stipulații contrare, din prețul vânzării bunului comun cu ocazia partajului și va fi suportată de către coproprietari proporțional cu cota-parte a fiecăruia.

Executarea silită privitoare la bunul comun

Art. 678. - (1) Creditorii unui coproprietar pot urmări silit cota lui parte din dreptul asupra bunului comun sau pot cere instanței împărțeala bunului, caz în care urmărirea se va face asupra părții de bun sau, după caz, asupra sumei de bani cuvenite debitorului.
(2) În cazul vânzării silite a unei cote-părți din dreptul de proprietate asupra unui bun, executorul judecătoresc îi va notifica pe ceilalți coproprietari cu cel puțin două săptămâni înainte de data stabilită pentru vânzare, înștiințându-i despre ziua, ora și locul licitației. La preț egal, coproprietarii vor fi preferați la adjudecarea cotei-părți.
(3) Creditorii care au un drept de garanție asupra bunului comun ori cei a căror creanță s-a născut în legătură cu conservarea sau administrarea acestuia au dreptul să urmărească silit bunul, în mâinile oricui s-ar găsi, atât înainte, cât și după partaj.
(4) Convențiile de suspendare a împărțelii pot fi opuse creditorilor numai dacă, înainte de nașterea creanțelor, au dobândit dată certă în cazul bunurilor mobile sau au fost autentificate în cazul bunurilor imobile și s-au îndeplinit formalitățile de publicitate prevăzute de lege, dacă este cazul.

Drepturile creditorilor personali ai coproprietarului

Art. 679. - (1) Creditorii personali ai unui coproprietar vor putea, de asemenea, să intervină, pe cheltuiala lor, în partajul cerut de coproprietari ori de un alt creditor. Ei nu pot însă să atace un partaj efectuat, afară numai dacă acesta s-a făcut în lipsa lor și fără să se țină seama de opoziția pe care au făcut-o, precum și în cazurile când partajul a fost simulat ori s-a făcut astfel încât creditorii nu au putut să intervină în proces.
(2) Dispozițiile alin. (1) sunt aplicabile și în cazul creditorilor care au un drept de garanție asupra bunului comun ori al celor a căror creanță s-a născut în legătură cu conservarea sau administrarea acestuia.

Efectele juridice ale partajului

Art. 680. - (1) Fiecare coproprietar devine proprietarul exclusiv al bunurilor sau, după caz, al sumelor de bani ce i-au fost atribuite numai cu începere de la data stabilită în actul de partaj, dar nu mai devreme de data încheierii actului, în cazul împărțelii voluntare, sau, după caz, de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești.
(2) În cazul imobilelor, efectele juridice ale partajului se produc numai dacă actul de partaj încheiat în formă autentică sau hotărârea judecătorească rămasă definitivă, după caz, au fost înscrise în cartea funciară.

Opozabilitatea unor acte juridice

Art. 681. - Actele încheiate, în condițiile legii, de un coproprietar cu privire la bunul comun rămân valabile și sunt opozabile celui căruia i-a fost atribuit bunul în urma partajului.

Strămutarea garanțiilor

Art. 682. - Garanțiile constituite de un coproprietar asupra cotei sale părți se strămută de drept asupra bunului atribuit acestuia sau, după caz, a sumelor de bani care i-au fost atribuite prin partaj.

Garanția pentru evicțiune și vicii ascunse

Art. 683. - (1) Coproprietarii își datorează, în limita cotelor-părți, garanție pentru evicțiune și vicii ascunse, dispozițiile legale privitoare la obligația de garanție a vânzătorului aplicându-se în mod corespunzător.
(2) Fiecare este obligat să îl despăgubească pe coproprietarul prejudiciat prin efectul evicțiunii sau al viciului ascuns. Dacă unul dintre coproprietari este insolvabil, partea datorată de acesta se va suporta, proporțional, de către ceilalți coproprietari, inclusiv de coproprietarul prejudiciat.
(3) Coproprietarii nu datorează garanție dacă prejudiciul este urmarea faptei săvârșite de un alt coproprietar sau dacă au fost scutiți prin actul de partaj.

Desființarea partajului

Art. 684. - (1) Partajul prin bună învoială poate fi desființat pentru aceleași cauze ca și contractele.
(2) Partajul făcut fără participarea tuturor coproprietarilor este lovit de nulitate absolută.

(3) Partajul este însă valabil chiar dacă nu cuprinde toate bunurile comune; pentru bunurile omise se poate face oricând un partaj suplimentar.

Înstrăinarea bunurilor atribuite

Art. 685. - Nu poate invoca nulitatea relativă a partajului prin bună învoială coproprietarul care, cunoscând cauza de nulitate, înstrăinează în tot sau în parte bunurile atribuite.

Regulile aplicabile bunurilor aflate în coproprietate și în devălmășie

Art. 686. - Prevederile prezentei secțiuni sunt aplicabile bunurilor aflate în coproprietate, indiferent de izvorul său, precum și celor aflate în devălmășie.

CAPITOLUL V
Proprietatea periodică

Proprietatea periodică

Art. 687. - Dispozițiile prezentului capitol se aplică, în absența unei reglementări speciale, ori de câte ori mai multe persoane exercită succesiv și repetitiv atributul folosinței specific dreptului de proprietate asupra unui bun mobil sau imobil, în intervale de timp determinate, egale sau inegale.

Temeiul proprietății periodice

Art. 688. - Proprietatea periodică se naște în temeiul unui act juridic, dispozițiile în materie de carte funciară aplicându-se în mod corespunzător.

Valabilitatea actelor încheiate de coproprietar

Art. 689. - (1) În privința intervalului de timp ce îi revine, orice coproprietar poate încheia, în condițiile legii, acte precum închirierea, vânzarea, ipotecarea și altele asemenea.

(2) Actele de administrare sau de dispoziție privind cota-parte din dreptul de proprietate aferentă unui alt interval de timp sunt inopozabile titularului cotei-părți respective. Dispozițiile art. 642 alin. (2) și art. 643 se aplică în mod corespunzător.
(3) În raporturile cu terții cocontractanți de bună-credință, actele de administrare sau de dispoziție menționate la alin. (2) sunt anulabile.

Drepturile și obligațiile coproprietarilor

Art. 690. - (1) Fiecare coproprietar este obligat să facă toate actele de conservare, în așa fel încât să nu împiedice ori să nu îngreuneze exercitarea drepturilor celorlalți coproprietari. Pentru reparațiile mari, coproprietarul care avansează cheltuielile necesare are dreptul la despăgubiri în raport cu valoarea drepturilor celorlalți coproprietari.
(2) Actele prin care se consumă în tot sau în parte substanța bunului pot fi făcute numai cu acordul celorlalți coproprietari.
(3) La încetarea intervalului, coproprietarul este dator să predea bunul coproprietarului îndreptățit să îl folosească în următorul interval.
(4) Coproprietarii pot încheia un contract de administrare, dispozițiile art. 644 alin. (2) aplicându-se în mod corespunzător.

Obligația de despăgubire și excluderea

Art. 691. - (1) Nerespectarea obligațiilor prevăzute în prezentul capitol atrage plata de despăgubiri.
(2) În cazul în care unul dintre coproprietari tulbură în mod grav exercitarea proprietății periodice, acesta va putea fi exclus, prin hotărâre judecătorească, la cererea coproprietarului vătămat.
(3) Excluderea va putea fi dispusă numai dacă unul dintre ceilalți coproprietari sau un terț cumpără cota-parte a celui exclus.
(4) În acest scop, se va pronunța, mai întâi, o încheiere de admitere în principiu a cererii de excludere, prin care se va stabili că sunt îndeplinite condițiile excluderii, încheiere care va putea fi atacată cu recurs pe cale separată.
(5) După rămânerea definitivă a încheierii de admitere în principiu, în absența înțelegerii părților, se va stabili prețul vânzării silite pe bază de expertiză. După consemnarea prețului la instituția de credit stabilită de instanță, se va pronunța hotărârea care va ține loc de contract de vânzare-cumpărare.
(6) După rămânerea definitivă a acestei hotărâri, dobânditorul își va putea înscrie dreptul în cartea funciară, iar transmițătorul va putea să ridice suma consemnată la instituția de credit stabilită de instanță.

Încetarea proprietății periodice

Art. 692. - Proprietatea periodică încetează prin radiere din cartea funciară în temeiul dobândirii de către o singură persoană a tuturor cotelor-părți din dreptul de proprietate periodică, precum și în alte cazuri prevăzute de lege.

TITLUL III
Dezmembrămintele dreptului de proprietate privată

CAPITOLUL I
Superficia

Noțiune

Art. 693. - (1) Superficia este dreptul de a avea sau de a edifica o construcție pe terenul altuia, deasupra ori în subsolul acelui teren, asupra căruia superficiarul dobândește un drept de folosință.
(2) Dreptul de superficie se dobândește în temeiul unui act juridic, precum și prin uzucapiune sau prin alt mod prevăzut de lege. Dispozițiile în materie de carte funciară rămân aplicabile.
(3) Superficia se poate înscrie și în temeiul unui act juridic prin care proprietarul întregului fond a transmis exclusiv construcția ori a transmis terenul și construcția, în mod separat, către două persoane, chiar dacă nu s-a stipulat expres constituirea superficiei.
(4) În situația în care s-a construit pe terenul altuia, superficia se poate înscrie pe baza renunțării proprietarului terenului la dreptul de a invoca accesiunea, în favoarea constructorului. De asemenea, ea se poate înscrie în favoarea unui terț pe baza cesiunii dreptului de a invoca accesiunea.

Durata dreptului de superficie

Art. 694. - Dreptul de superficie se poate constitui pe o durată de cel mult 99 de ani. La împlinirea termenului, dreptul de superficie poate fi reînnoit.

Întinderea și exercitarea dreptului de superficie

Art. 695. - (1) Dreptul de superficie se exercită în limitele și în condițiile actului constitutiv. În lipsa unei stipulații contrare, exercitarea dreptului de superficie este delimitată de suprafața de teren pe care urmează să se construiască și de cea necesară exploatării construcției sau, după caz, de suprafața de teren aferentă și de cea necesară exploatării construcției edificate.
(2) În cazul prevăzut la art. 693 alin. (3), în absența unei stipulații contrare, titularul dreptului de superficie nu poate modifica structura construcției. El o poate însă demola, dar cu obligația de a o reconstrui în forma inițială.
(3) În cazul în care superficiarul modifică structura construcției, proprietarul terenului poate să ceară, în termen de 3 ani, încetarea dreptului de superficie sau repunerea în situația anterioară. În al doilea caz, curgerea termenului de prescripție de 3 ani este suspendată până la expirarea duratei superficiei.
(4) Titularul poate dispune în mod liber de dreptul său. Cât timp construcția există, dreptul de folosință asupra terenului se poate înstrăina ori ipoteca numai odată cu dreptul de proprietate asupra construcției.

Acțiunea confesorie de superficie

Art. 696. - (1) Acțiunea confesorie de superficie poate fi intentată împotriva oricărei persoane care împiedică exercitarea dreptului, chiar și a proprietarului terenului.
(2) Dreptul la acțiune este imprescriptibil.

Evaluarea prestației superficiarului

Art. 697. - (1) În cazul în care superficia s-a constituit cu titlu oneros, dacă părțile nu au prevăzut alte modalități de plată a prestației de către superficiar, titularul dreptului de superficie datorează, sub formă de rate lunare, o sumă egală cu chiria stabilită pe piața liberă, ținând seama de natura terenului, de destinația construcției în cazul în care aceasta există, de zona în care se află terenul, precum și de orice alte criterii de determinare a contravalorii folosinței.
(2) În caz de neînțelegere între părți, suma datorată proprietarului terenului va fi stabilită pe cale judecătorească.

Cazurile de încetare a superficiei

Art. 698. - Dreptul de superficie se stinge prin radierea din cartea funciară, pentru una dintre următoarele cauze:
a) la expirarea termenului;
b) prin consolidare, dacă terenul și construcția devin proprietatea aceleiași persoane;
c) prin pieirea construcției, dacă există stipulație expresă în acest sens;
d) în alte cazuri prevăzute de lege.

Efectele încetării superficiei prin expirarea termenului

Art. 699. - (1) În cazul prevăzut la art. 698 lit. a), în absența unei stipulații contrare, proprietarul terenului dobândește dreptul de proprietate asupra construcției edificate de superficiar prin accesiune, cu obligația de a plăti valoarea de circulație a acesteia de la data expirării termenului.
(2) Când construcția nu exista în momentul constituirii dreptului de superficie, iar valoarea acesteia este egală sau mai mare decât aceea a terenului, proprietarul terenului poate cere obligarea constructorului să cumpere terenul la valoarea de circulație pe care acesta ar fi avut-o dacă nu ar fi existat construcția. Constructorul poate refuza să cumpere terenul dacă ridică, pe cheltuiala sa, construcția clădită pe teren și repune terenul în situația anterioară.
(3) În absența unei înțelegeri contrare încheiate cu proprietarul terenului, dezmembrămintele consimțite de superficiar se sting în momentul încetării dreptului de superficie. Ipotecile care grevează dreptul de superficie se strămută de drept asupra sumei primite de la proprietarul terenului în cazul prevăzut la alin. (1), se extind de drept asupra terenului în cazul prevăzut la alin. (2) teza I sau se strămută de drept asupra materialelor în cazul prevăzut la alin. (2) teza a II-a.
(4) Ipotecile constituite cu privire la teren pe durata existenței superficiei nu se extind cu privire la întregul imobil în momentul încetării dreptului de superficie în cazul prevăzut la alin. (1). Ele se strămută de drept asupra sumei de bani primite de proprietarul terenului în cazul prevăzut la alin. (2) teza I sau se extind de drept cu privire la întregul teren în cazul prevăzut la alin. (2) teza a II-a.

Efectele încetării superficiei prin consolidare

Art. 700. - (1) În cazul în care dreptul de superficie s-a stins prin consolidare, în absența unei stipulații contrare, dezmembrămintele consimțite de superficiar se mențin pe durata pentru care au fost constituite, dar nu mai târziu de împlinirea termenului inițial al superficiei.

(2) Ipotecile născute pe durata existenței superficiei se mențin fiecare în funcție de obiectul asupra căruia s-au constituit.

Efectele încetării superficiei prin pieirea construcției

Art. 701. - (1) În cazul stingerii dreptului de superficie prin pieirea construcției, drepturile reale care grevează dreptul de superficie se sting, dacă legea nu prevede altfel.
(2) Ipotecile născute cu privire la nuda proprietate asupra terenului pe durata existenței dreptului de superficie se mențin asupra dreptului de proprietate reîntregit.

Alte dispoziții aplicabile

Art. 702. - Dispozițiile prezentului capitol sunt aplicabile și în cazul plantațiilor, precum și al altor lucrări autonome cu caracter durabil.

CAPITOLUL II
Uzufructul

SECȚIUNEA 1
Dispoziții generale

Noțiune

Art. 703. - Uzufructul este dreptul de a folosi bunul altei persoane și de a culege fructele acestuia, întocmai ca proprietarul, însă cu îndatorirea de a-i conserva substanța.

Constituirea uzufructului

Art. 704. - (1) Uzufructul se poate constitui prin act juridic, uzucapiune sau alte moduri prevăzute de lege, dispozițiile în materie de carte funciară fiind aplicabile.
(2) Uzufructul se poate constitui numai în favoarea unei persoane existente.

Acțiunea confesorie de uzufruct

Art. 705. - Dispozițiile art. 696 alin. (1) se aplică uzufructului în mod corespunzător.

Obiectul uzufructului

Art. 706. - Pot fi date în uzufruct orice bunuri mobile sau imobile, corporale ori incorporale, inclusiv o masă patrimonială, o universalitate de fapt ori o cotă-parte din acestea.

Accesoriile bunurilor ce formează obiectul uzufructului

Art. 707. - Uzufructul poartă asupra tuturor accesoriilor bunului dat în uzufruct, precum și asupra a tot ce se unește sau se încorporează în acesta.

Durata uzufructului

Art. 708. - (1) Uzufructul în favoarea unei persoane fizice este cel mult viager.
(2) Uzufructul constituit în favoarea unei persoane juridice poate avea durata de cel mult 30 de ani. Atunci când este constituit cu depășirea acestui termen, uzufructul se reduce de drept la 30 de ani.
(3) Dacă nu s-a prevăzut durata uzufructului, se prezumă că este viager sau, după caz, că este constituit pe o durată de 30 de ani.
(4) Uzufructul constituit până la data la care o altă persoană va ajunge la o anumită vârstă durează până la acea dată, chiar dacă acea persoană ar muri înainte de împlinirea vârstei stabilite.

SECȚIUNEA a 2-a

Drepturile și obligațiile uzufructuarului și ale nudului proprietar

§1.
Drepturile uzufructuarului și ale nudului proprietar

Drepturile uzufructuarului

Art. 709. - În lipsă de stipulație contrară, uzufructuarul are folosința exclusivă a bunului, inclusiv dreptul de a culege fructele acestuia.

Fructele naturale și industriale

Art. 710. - Fructele naturale și industriale percepute după constituirea uzufructului aparțin uzufructuarului, iar cele percepute după stingerea uzufructului revin nudului proprietar, fără a putea pretinde unul altuia despăgubiri pentru cheltuielile ocazionate de producerea lor.

Fructele civile

Art. 711. - Fructele civile se cuvin uzufructuarului proporțional cu durata uzufructului, dreptul de a le pretinde dobândindu-se zi cu zi.

Cvasiuzufructul

Art. 712. - Dacă uzufructul cuprinde, printre altele, și bunuri consumptibile, cum ar fi bani, grâne, băuturi, uzufructuarul are dreptul de a dispune de ele, însă cu obligația de a restitui bunuri de aceeași cantitate, calitate și valoare sau, la alegerea proprietarului, contravaloarea lor la data stingerii uzufructului.

Uzufructul asupra bunurilor neconsumptibile

Art. 713. - (1) Dacă uzufructul poartă asupra unor bunuri care, fără a fi consumptibile, se uzează ca urmare a utilizării lor, uzufructuarul are dreptul de a le folosi ca un bun proprietar și potrivit destinației lor.

(2) În acest caz, el nu va fi obligat să le restituie decât în starea în care se vor afla la data stingerii uzufructului.

(3) Uzufructuarul poate să dispună, ca un bun proprietar, de bunurile care, fără a fi consumptibile, se deteriorează rapid prin utilizare. În acest caz, la sfârșitul uzufructului, uzufructuarul va restitui valoarea pe care ar fi avut-o bunul la această din urmă dată.

Cesiunea uzufructului

Art. 714. - (1) În absența unei prevederi contrare, uzufructuarul poate ceda dreptul său unei alte persoane fără acordul nudului proprietar, dispozițiile în materie de carte funciară fiind aplicabile.
(2) Uzufructuarul rămâne dator exclusiv față de nudul proprietar numai pentru obligațiile născute înainte de cesiune. Până la notificarea cesiunii, uzufructuarul și cesionarul răspund solidar pentru îndeplinirea tuturor obligațiilor față de nudul proprietar.
(3) După notificarea cesiunii, cesionarul este dator față de nudul proprietar pentru toate obligațiile născute după notificarea cesiunii. În acest caz, uzufructuarului i se aplică, în mod corespunzător, dispozițiile legale din materia fideiusiunii.
(4) După cesiune, dreptul de uzufruct continuă, după caz, până la împlinirea termenului inițial sau până la decesul uzufructuarului inițial.

Contractele de locațiune

Art. 715. - (1) Uzufructuarul are dreptul de a închiria sau, după caz, de a arenda bunul primit în uzufruct.
(2) Locațiunile de imobile încheiate de uzufructuar, înscrise în cartea funciară, sunt opozabile proprietarului sau moștenitorilor acestuia, după stingerea uzufructului prin decesul sau, după caz, încetarea existenței juridice a uzufructuarului, până la împlinirea termenului lor, dar nu mai mult de 3 ani de la încetarea uzufructului.
(3) Reînnoirile de închirieri de imobile sau de arendări făcute de uzufructuar și înscrise în cartea funciară înainte de expirarea contractelor inițiale sunt opozabile proprietarului și moștenitorilor săi pe o perioadă de cel mult 6 luni ori, după caz, de un an, dacă la data stingerii uzufructului nu au fost puse în executare. În niciun caz, locațiunile nu pot dura mai mult de 3 ani de la data stingerii uzufructului.
(4) În cazul în care uzufructul s-a stins prin expirarea termenului, locațiunile încetează, în toate cazurile, odată cu stingerea uzufructului.

Lucrările și îmbunătățirile

Art. 716. - (1) La încetarea uzufructului, uzufructuarul nu poate pretinde vreo despăgubire pentru lucrările adăugate unui bun imobil, cu excepția celor necesare, sau pentru îmbunătățirile aduse unui bun mobil, chiar atunci când prin acestea s-a sporit valoarea bunului.
(2) Dacă lucrările sau îmbunătățirile au fost făcute fără încuviințarea proprietarului, acesta poate cere obligarea uzufructuarului la ridicarea lor și la readucerea bunului în starea în care i-a fost încredințat.
(3) Uzufructuarul va putea cere o indemnizație echitabilă pentru lucrările necesare adăugate. De asemenea, el va putea cere o indemnizație echitabilă și pentru celelalte lucrări adăugate sau pentru îmbunătățirile făcute cu încuviințarea proprietarului, dacă prin acestea s-a sporit valoarea bunului.
(4) În cazul lucrărilor autonome făcute de uzufructuar asupra unui bun imobil, vor fi aplicabile, în mod corespunzător, în lipsă de stipulație sau dispoziție legală contrară, dispozițiile din materia accesiunii imobiliare artificiale.

Exploatarea pădurilor tinere

Art. 717. - (1) Dacă uzufructul cuprinde păduri tinere destinate de proprietarul lor unor tăieri periodice, uzufructuarul este dator să păstreze ordinea și câtimea tăierii, potrivit regulilor stabilite de proprietar în conformitate cu dispozițiile legale, fără ca uzufructuarul să poată pretinde vreo despăgubire pentru părțile lăsate netăiate în timpul uzufructului.
(2) Arborii care se scot din pepiniere fără degradarea acestora nu fac parte din uzufruct decât cu obligația uzufructuarului de a se conforma dispozițiilor legale în ce privește înlocuirea lor.

Exploatarea pădurilor înalte

Art. 718. - (1) Uzufructuarul poate, conformându-se dispozițiilor legale și folosinței obișnuite a proprietarului, să exploateze părțile de păduri înalte care au fost destinate tăierii regulate, fie că aceste tăieri se fac periodic pe o întindere de pământ determinată, fie că se fac numai pentru un număr de arbori aleși pe toată suprafața fondului.
(2) În celelalte cazuri, uzufructuarul nu poate tăia arborii înalți; va putea însă întrebuința, pentru a face reparațiile la care este obligat, arbori căzuți accidental; în acest scop poate chiar să taie arborii trebuincioși, cu îndatorirea însă de a constata, în prezența nudului proprietar, această trebuință.

Alte drepturi ale uzufructuarului asupra pădurilor ce fac obiectul uzufructului

Art. 719. - Uzufructuarul poate lua din păduri araci pentru vii; poate, de asemenea, lua produsele anuale sau periodice ale arborilor, cu respectarea folosinței obișnuite a proprietarului, în limitele dispozițiilor legale.

Dreptul asupra pomilor fructiferi

Art. 720. - Pomii fructiferi ce se usucă și cei căzuți accidental se cuvin uzufructuarului cu îndatorirea de a-i înlocui cu alții.

Dreptul asupra carierelor de piatră și de nisip aflate în exploatare

Art. 721. - În condițiile legii, uzufructuarul se folosește întocmai ca nudul proprietar de carierele de piatră și de nisip ce sunt în exploatare la constituirea dreptului de uzufruct.

Situația carierelor de piatră și de nisip nedeschise și a comorilor

Art. 722. - Uzufructuarul nu are niciun drept asupra carierelor nedeschise încă și nici asupra comorii ce s-ar putea descoperi în timpul uzufructului.

§2.
Obligațiile uzufructuarului și ale nudului proprietar

Inventarierea bunurilor

Art. 723. - (1) Uzufructuarul preia bunurile în starea în care se află la data constituirii uzufructului; acesta nu va putea intra însă în posesia lor decât după inventarierea bunurilor mobile și constatarea stării în care se află imobilele, cu excepția cazului în care uzufructul unui bun mobil este dobândit prin uzucapiune.
(2) Inventarul se întocmește numai în prezența nudului proprietar ori după notificarea acestuia.

Respectarea destinației bunurilor

Art. 724. - În exercitarea dreptului său, uzufructuarul este ținut să respecte destinația dată bunurilor de nudul proprietar, cu excepția cazului în care se asigură o creștere a valorii bunului sau cel puțin nu se prejudiciază în niciun fel interesele proprietarului.

Răspunderea uzufructuarului pentru prejudicii

Art. 725. - Uzufructuarul este obligat să îl despăgubească pe nudul proprietar pentru orice prejudiciu cauzat prin folosirea necorespunzătoare a bunurilor date în uzufruct.

Constituirea garanției pentru îndeplinirea obligațiilor uzufructuarului

Art. 726. - (1) În lipsa unei stipulații contrare, uzufructuarul este obligat să depună o garanție pentru îndeplinirea obligațiilor sale.
(2) Sunt scutiți să depună garanție vânzătorul și donatorul care și-au rezervat dreptul de uzufruct.
(3) În cazul în care uzufructuarul este scutit de garanție, instanța poate dispune depunerea unei garanții sau luarea unei măsuri conservatorii atunci când uzufructuarul, prin fapta sa ori prin starea de insolvabilitate în care se află, pune în pericol drepturile nudului proprietar.

Numirea administratorului

Art. 727. - (1) Dacă uzufructuarul nu poate oferi o garanție, instanța, la cererea nudului proprietar, va numi un administrator al imobilelor și va dispune ca fructele civile încasate și sumele ce reprezintă contravaloarea fructelor naturale și industriale percepute să fie depuse la o instituție de credit aleasă de părți. În acest caz, uzufructuarul va încasa numai dobânzile aferente.
(2) Nudul proprietar poate cere vânzarea bunurilor ce se uzează prin folosință și depunerea sumelor la o instituție de credit aleasă de părți. Dobânzile produse în cursul uzufructului revin uzufructuarului.
(3) Cu toate acestea, uzufructuarul va putea cere să îi fie lăsate o parte din bunurile mobile necesare folosinței sale sau familiei sale, cu obligația de a le restitui la stingerea uzufructului.

Întârzierea în depunerea garanției

Art. 728. - Întârzierea în depunerea garanției nu afectează dreptul uzufructuarului de a percepe fructele care i se cuvin de la data constituirii uzufructului.

Modul de suportare a reparațiilor de către uzufructuar și nudul proprietar

Art. 729. - (1) Uzufructuarul este obligat să efectueze reparațiile de întreținere a bunului.
(2) Reparațiile mari sunt în sarcina nudului proprietar.
(3) Sunt reparații mari acelea ce au ca obiect o parte importantă din bun și care implică o cheltuială excepțională, cum ar fi cele referitoare la consolidarea ori reabilitarea construcțiilor privind structura de rezistență, zidurile interioare și/sau exterioare, acoperișul, instalațiile electrice, termice ori sanitare aferente acestora, la înlocuirea sau repararea motorului ori caroseriei unui automobil sau a unui sistem electronic în ansamblul său.
(4) Reparațiile mari sunt în sarcina uzufructuarului atunci când sunt determinate de neefectuarea reparațiilor de întreținere.

Efectuarea reparațiilor mari

Art. 730. - (1) Uzufructuarul este obligat să îl înștiințeze pe nudul proprietar despre necesitatea reparațiilor mari.
(2) Atunci când nudul proprietar nu efectuează la timp reparațiile mari, uzufructuarul le poate face pe cheltuiala sa, nudul proprietar fiind obligat să restituie contravaloarea lor până la sfârșitul anului în curs, actualizată la data plății.

Distrugerile datorate vechimii ori cazului fortuit

Art. 731. - Uzufructuarul și nudul proprietar nu sunt obligați să reconstruiască ceea ce s-a distrus datorită vechimii ori dintr-un caz fortuit.

Uzufructul cu titlu particular

Art. 732. - Uzufructuarul cu titlu particular nu este obligat la plata datoriilor pentru care fondul este ipotecat, iar dacă le va plăti, are acțiune contra nudului proprietar.

Suportarea sarcinilor și a cheltuielilor în caz de litigiu

Art. 733. - (1) Uzufructuarul suportă toate sarcinile și cheltuielile ocazionate de litigiile privind folosința bunului, culegerea fructelor ori încasarea veniturilor.
(2) Dacă bunul este asigurat, pe durata uzufructului primele de asigurare sunt plătite de uzufructuar.

Înștiințarea nudului proprietar

Art. 734. - Uzufructuarul este obligat să aducă de îndată la cunoștința nudului proprietar orice uzurpare a fondului și orice contestare a dreptului de proprietate, sub sancțiunea obligării la plata de daune-interese.

Suportarea sarcinilor și a cheltuielilor proprietății

Art. 735. - (1) Cheltuielile și sarcinile proprietății revin nudului proprietar.
(2) Atunci când sarcinile și cheltuielile proprietarului au fost suportate de uzufructuar, nudul proprietar este obligat la rambursarea acestora, iar când uzufructul este cu titlu oneros, nudul proprietar datorează acestuia și dobânda legală.

Obligațiile în caz de pieire a turmei

Art. 736. - (1) Dacă turma dată în uzufruct a pierit în întregime din cauze neimputabile uzufructuarului, acesta va restitui numai pieile ori valoarea acestora.
(2) Dacă turma nu a pierit în întregime, uzufructuarul este obligat să înlocuiască animalele pierite cu cele de prăsilă.

§3.
Dispoziții speciale

Opozabilitatea uzufructului asupra creanțelor

Art. 737. - Uzufructul asupra unei creanțe este opozabil terților în aceleași condiții ca și cesiunea de creanță și cu îndeplinirea formalităților de publicitate prevăzute de lege.

Drepturile și obligațiile în cazul uzufructului asupra creanțelor

Art. 738. - (1) Uzufructuarul are dreptul să încaseze capitalul și să perceapă dobânzile creanței și să îndeplinească toate actele necesare pentru conservarea ori încasarea dobânzilor. Titularul dreptului de creanță poate face toate actele de dispoziție care nu aduc atingere drepturilor uzufructuarului.
(2) După plata creanței, uzufructul continuă asupra capitalului, cu obligația uzufructuarului de a-l restitui creditorului la stingerea uzufructului.
(3) Uzufructuarul suportă toate cheltuielile și sarcinile referitoare la dobânzi.

Uzufructul rentei viagere

Art. 739. - Uzufructuarul rentei viagere are dreptul de a percepe, pe durata uzufructului său, veniturile dobândite zi cu zi. Acesta va fi obligat numai la restituirea veniturilor încasate cu anticipație.

Dreptul de a spori capitalul

Art. 740. - (1) Dreptul de a spori capitalul care face obiectul uzufructului, cum ar fi cel de a dobândi valori mobiliare, aparține nudului proprietar, iar uzufructuarul are numai dreptul de a exercita uzufructul asupra bunurilor astfel dobândite.
(2) Dacă nudul proprietar cedează dreptul său, bunul dobândit în urma înstrăinării este predat uzufructuarului, care va da socoteală la sfârșitul uzufructului.

Dreptul de vot

Art. 741. - (1) Dreptul de vot aferent unei acțiuni sau altei valori mobiliare, unei părți indivize, unei cote-părți din dreptul de proprietate sau oricărui alt bun aparține uzufructuarului.
(2) Cu toate acestea, aparține nudului proprietar votul care are ca efect modificarea substanței bunului principal, cum ar fi capitalul social sau bunul deținut în coproprietate, ori schimbarea destinației acestui bun sau încetarea societății, reorganizarea ori încetarea persoanei juridice sau, după caz, a unei întreprinderi.
(3) Repartizarea exercitării dreptului de vot în alte condiții decât cele prevăzute la alin. (1) și (2) nu este opozabilă terților, afară de cazul în care aceștia au cunoscut-o în mod expres.

Dreptul la dividende

Art. 742. - Dividendele a căror distribuire a fost aprobată, în condițiile legii, de adunarea generală în timpul uzufructului se cuvin uzufructuarului de la data stabilită prin hotărârea adunării generale.

Obligația nudului proprietar de a restitui sumele avansate de uzufructuar

Art. 743. - (1) Dacă uzufructuarul universal ori cu titlu universal plătește datoriile aferente masei patrimoniale sau părții din masa patrimonială date în uzufruct, nudul proprietar trebuie să restituie sumele avansate, la stingerea uzufructului, fără nicio dobândă.
(2) În cazul în care uzufructuarul nu plătește datoriile prevăzute la alin. (1), nudul proprietar poate, la alegere, să le plătească el însuși sau să vândă o parte suficientă din bunurile date în uzufruct. Dacă însă nudul proprietar plătește aceste datorii, uzufructuarul datorează dobânzi pe toata durata uzufructului.
(3) Legatarul uzufructului universal ori cu titlu universal este obligat să achite, în proporție cu obiectul uzufructului și fără niciun drept de restituire, legatele cu titlu particular având ca obiect obligații de întreținere sau, după caz, rente viagere.

Dreptul creditorilor asupra bunurilor uzufructului

Art. 744. - Dacă plata datoriilor nu se va face în modul prevăzut la art. 743, creditorii pot să urmărească bunurile date în uzufruct.

Uzufructul fondului de comerț

Art. 745. - În lipsă de stipulație contrară, uzufructuarul unui fond de comerț nu poate să dispună de bunurile ce îl compun. În situația în care dispune de aceste bunuri are obligația de a le înlocui cu altele similare și de valoare egală.

SECȚIUNEA a 3-a

Stingerea uzufructului

Cazurile de stingere a uzufructului

Art. 746. - (1) Uzufructul se stinge pe cale principală prin:
a) moartea uzufructuarului ori, după caz, încetarea personalității juridice;
b) ajungerea la termen;
c) consolidare, atunci când calitatea de uzufructuar și de nud proprietar se întrunesc în aceeași persoană;
d) renunțarea la uzufruct;
e) neuzul timp de 10 de ani sau, după caz, timp de 2 ani în cazul uzufructului unei creanțe.
(2) Uzufructul se stinge prin decesul ori, după caz, încetarea existenței juridice a uzufructuarului chiar dacă termenul nu s-a împlinit.
(3) În cazul imobilelor sunt aplicabile dispozițiile în materie de carte funciară.

Stingerea uzufructului în caz de abuz de folosință

Art. 747. - (1) Uzufructul poate înceta la cererea nudului proprietar atunci când uzufructuarul abuzează de folosința bunului, aduce stricăciuni acestuia ori îl lasă să se degradeze.
(2) Creditorii uzufructuarului pot interveni în proces pentru conservarea drepturilor lor; ei se pot angaja să repare stricăciunile și pot oferi garanții pentru viitor.
(3) Instanța poate dispune, după împrejurări, fie stingerea uzufructului, fie preluarea folosinței bunului de către nudul proprietar, cu obligația acestuia de a plăti uzufructuarului o rentă pe durata uzufructului. Când bunul este imobil, pentru garantarea rentei, instanța poate dispune înscrierea unei ipoteci în cartea funciară.

Stingerea uzufructului în caz de pieire a bunului

Art. 748. - (1) Uzufructul se stinge în cazul în care bunul a fost distrus în întregime dintr-un caz fortuit. Când bunul a fost distrus în parte, uzufructul continuă asupra părții rămase.
(2) În toate cazurile, uzufructul va continua asupra despăgubirii plătite de terț sau, după caz, asupra indemnizației de asigurare, dacă aceasta nu este folosită pentru repararea bunului. Dispozițiile art. 712 se aplică în mod corespunzător.

CAPITOLUL III
Uzul și abitația

Dreptul de uz

Art. 749. - Uzul este dreptul unei persoane de a folosi lucrul altuia și de a-i culege fructele naturale și industriale numai pentru nevoile proprii și ale familiei sale.

Dreptul de abitație

Art. 750. - Titularul dreptului de abitație are dreptul de a locui în locuința nudului proprietar împreună cu soțul și copiii săi, chiar dacă nu a fost căsătorit sau nu avea copii la data la care s-a constituit abitația, precum și cu părinții ori alte persoane aflate în întreținere.

Constituirea uzului și a abitației

Art. 751. - Uzul și abitația se constituie în temeiul unui act juridic sau prin alte moduri prevăzute de lege.

Limitele dreptului de uz și abitație

Art. 752. - Dreptul de uz ori de abitație nu poate fi cedat, iar bunul ce face obiectul acestor drepturi nu poate fi închiriat sau, după caz, arendat.

Obligația uzuarului și a titularului dreptului de abitație

Art. 753. - (1) Dacă titularul dreptului de uz sau de abitație este îndreptățit să perceapă toate fructele naturale și industriale produse de bun ori, după caz, să ocupe întreaga locuință, este dator să plătească toate cheltuielile de cultură și reparațiile de întreținere întocmai ca și uzufructuarul.
(2) Dacă titularul dreptului de uz sau de abitație nu este îndreptățit să perceapă decât o parte din fructe ori să ocupe decât o parte din locuință, va suporta cheltuielile de cultură sau de întreținere în proporție cu partea de care se folosește.

Alte dispoziții aplicabile

Art. 754. - Dispozițiile prezentului capitol se completează, în mod corespunzător, cu cele privitoare la uzufruct.

CAPITOLUL IV
Servituțile

SECȚIUNEA 1
Dispoziții generale

Noțiune

Art. 755. - (1) Servitutea este sarcina care grevează un imobil, pentru uzul sau utilitatea imobilului unui alt proprietar.
(2) Utilitatea rezultă din destinația economică a fondului dominant sau constă într-o sporire a confortului acestuia.

Constituirea servituții

Art. 756. - Servitutea se poate constitui în temeiul unui act juridic ori prin uzucapiune, dispozițiile în materie de carte funciară rămânând aplicabile.

Acțiunea confesorie de servitute

Art. 757. - Dispozițiile art. 696 alin. (1) se aplică în mod corespunzător.

Constituirea servituții în vederea utilității viitoare

Art. 758. - Servitutea se poate constitui în vederea unei utilități viitoare a fondului dominant.

Obligațiile în sarcina proprietarului fondului aservit

Art. 759. - (1) Prin actul de constituire se pot impune în sarcina proprietarului fondului aservit anumite obligații pentru asigurarea uzului și utilității fondului dominant.
(2) În acest caz, sub condiția notării în cartea funciară, obligația se transmite dobânditorilor subsecvenți ai fondului aservit.

Servituțile aparente și neaparente

Art. 760. - (1) Servituțile sunt aparente sau neaparente.
(2) Servituțile aparente sunt acelea a căror existență este atestată de un semn vizibil de servitute, cum ar fi o ușă, o fereastră, un apeduct.
(3) Servituțile neaparente sunt acelea a căror existență nu este atestată de vreun semn vizibil de servitute, cum ar fi servitutea de a nu construi ori de a nu construi peste o anumită înălțime.

Servituțile continue și necontinue

Art. 761. - (1) Servituțile sunt continue sau necontinue.
(2) Servituțile continue sunt acelea al căror exercițiu este sau poate fi continuu fără a fi necesar faptul actual al omului, cum ar fi servitutea de vedere ori servitutea de a nu construi.
(3) Servituțile necontinue sunt acelea pentru a căror existență este necesar faptul actual al omului, cum ar fi servitutea de trecere cu piciorul ori cu mijloace de transport.

Servituțile pozitive și negative

Art. 762. - (1) Servituțile sunt pozitive sau negative.
(2) Servituțile pozitive sunt acelea prin care proprietarul fondului dominant exercită o parte din prerogativele dreptului de proprietate asupra fondului aservit, cum ar fi servitutea de trecere.
(3) Servituțile negative sunt acelea prin care proprietarul fondului aservit este obligat să se abțină de la exercitarea unora dintre prerogativele dreptului său de proprietate, cum ar fi servitutea de a nu construi.

Dobândirea servituții prin uzucapiune

Art. 763. - Prin uzucapiune tabulară poate fi dobândită orice servitute, iar prin uzucapiune extratabulară pot fi dobândite numai servituțile pozitive.

Alte dispoziții aplicabile

Art. 764. - Modul de exercițiu al servituții se dobândește în aceleași condiții ca și dreptul de servitute.

SECȚIUNEA a 2-a

Drepturile și obligațiile proprietarilor

Regulile privind exercitarea și conservarea servituții

Art. 765. - (1) În lipsa vreunei prevederi contrare, proprietarul fondului dominant poate lua toate măsurile și poate face, pe cheltuiala sa, toate lucrările pentru a exercita și conserva servitutea.

(2) Cheltuielile legate de conservarea acestor lucrări revin celor 2 proprietari, proporțional cu avantajele pe care le obțin, în măsura în care lucrările efectuate pentru exercițiul servituții sunt necesare și profită inclusiv fondului aservit.

Exonerarea de răspundere

Art. 766. - În toate cazurile în care cheltuielile lucrărilor necesare pentru exercitarea și conservarea servituților revin proprietarului fondului aservit, acesta se va putea exonera de obligație renunțând la dreptul de proprietate asupra fondului aservit în întregime sau asupra părții din fondul aservit necesare pentru exercitarea servituții în favoarea proprietarului fondului dominant. Dispozițiile în materie de carte funciară rămân aplicabile.

Schimbarea locului de exercitare a servituții

Art. 767. - (1) Proprietarul fondului aservit este obligat să se abțină de la orice act care limitează ori împiedică exercițiul servituții. Astfel, el nu va putea schimba starea locurilor ori strămuta exercitarea servituții în alt loc.

(2) Dacă are un interes serios și legitim, proprietarul fondului aservit va putea schimba locul prin care se exercită servitutea în măsura în care exercitarea servituții rămâne la fel de comodă pentru proprietarul fondului dominant.

Obligația de a nu agrava situația fondului aservit

Art. 768. - Proprietarul fondului dominant nu poate agrava situația fondului aservit și nu poate produce prejudicii proprietarului fondului aservit prin exercitarea servituții.

Exercitarea servituții în caz de împărțire a fondurilor

Art. 769. - (1) Dacă fondul dominant se împarte, servitutea va putea fi exercitată pentru uzul și utilitatea fiecărei părți, fără ca situația fondului aservit să poată fi agravată.
(2) Dacă fondul aservit se împarte, servitutea se poate exercita, pentru uzul și utilitatea fondului dominant, pe toate părțile rezultate din împărțire, sub rezerva prevederilor art. 768.
(3) Cu toate acestea, dacă servitutea este exercitată pentru uzul și utilitatea exclusivă a uneia dintre părțile despărțite din fondul dominant ori nu se poate exercita decât pe una dintre părțile despărțite din fondul aservit, servitutea asupra celorlalte părți se stinge.

SECȚIUNEA a 3-a

Stingerea servituților

Cauzele de stingere a servituților

Art. 770. - (1) Servituțile se sting pe cale principală prin radierea lor din cartea funciară pentru una dintre următoarele cauze:
a) consolidarea, atunci când ambele fonduri ajung să aibă același proprietar;
b) renunțarea proprietarului fondului dominant;
c) ajungerea la termen;
d) răscumpărarea;
e) imposibilitatea definitivă de exercitare;
f) neuzul timp de 10 de ani;

g) dispariția oricărei utilități a acestora.
(2) Servitutea se stinge, de asemenea, prin exproprierea fondului aservit, dacă servitutea este contrară utilității publice căreia îi va fi afectat bunul expropriat.

Stingerea servituții prin neuz

Art. 771. - (1) Termenul de 10 de ani prevăzut la art. 770 alin. (1) lit. f) curge de la data ultimului act de exercițiu al servituților necontinue ori de la data primului act contrar servituților continue.
(2) Exercitarea servituții de către un coproprietar ori de către uzufructuar profită și celorlalți coproprietari, respectiv nudului proprietar.

Răscumpărarea servituții de trecere

Art. 772. - (1) Servitutea de trecere va putea fi răscumpărată de proprietarul fondului aservit dacă există o disproporție vădită între utilitatea care o procură fondului dominant și inconvenientele sau deprecierea provocată fondului aservit.
(2) În caz de neînțelegere între părți, instanța poate suplini consimțământul proprietarului fondului dominant. La stabilirea prețului de răscumpărare, instanța va ține cont de vechimea servituții și de schimbarea valorii celor două fonduri.

TITLUL IV
Fiducia

Noțiune

Art. 773. - Fiducia este operațiunea juridică prin care unul sau mai mulți constituitori transferă drepturi reale, drepturi de creanță, garanții ori alte drepturi patrimoniale sau un ansamblu de asemenea drepturi, prezente ori viitoare, către unul sau mai mulți fiduciari care le exercită cu un scop determinat, în folosul unuia sau mai multor beneficiari. Aceste drepturi alcătuiesc o masă patrimonială autonomă, distinctă de celelalte drepturi și obligații din patrimoniile fiduciarilor.

Izvoarele fiduciei

Art. 774. - (1) Fiducia este stabilită prin lege sau prin contract încheiat în formă autentică. Ea trebuie să fie expresă.
(2) Legea în temeiul căreia este stabilită fiducia se completează cu dispozițiile prezentului titlu, în măsura în care nu cuprinde dispoziții contrare.

Interdicția liberalității indirecte

Art. 775. - Contractul de fiducie este lovit de nulitate absolută dacă prin el se realizează o liberalitate indirectă în folosul beneficiarului.

Părțile contractului de fiducie

Art. 776. - (1) Orice persoană fizică sau juridică poate fi constituitor în contractul de fiducie.
(2) Pot avea calitatea de fiduciari în acest contract numai instituțiile de credit, societățile de investiții și de administrare a investițiilor, societățile de servicii de investiții financiare, societățile de asigurare și de reasigurare legal înființate.
(3) De asemenea, pot avea calitatea de fiduciari notarii publici și avocații, indiferent de forma de exercitare a profesiei.

Beneficiarul fiduciei

Art. 777. - Beneficiarul fiduciei poate fi constituitorul, fiduciarul sau o terță persoană.

Reprezentarea intereselor constituitorului

Art. 778. - În absența unei stipulații contrare, constituitorul poate, în orice moment, să desemneze un terț care să îi reprezinte interesele în executarea contractului și care să îi exercite drepturile născute din contractul de fiducie.

Conținutul contractului de fiducie

Art. 779. - Contractul de fiducie trebuie să menționeze, sub sancțiunea nulității absolute:

a) drepturile reale, drepturile de creanță, garanțiile și orice alte drepturi patrimoniale transferate;
b) durata transferului, care nu poate depăși 33 de ani începând de la data încheierii sale;
c) identitatea constituitorului sau a constituitorilor;
d) identitatea fiduciarului sau a fiduciarilor;
e) identitatea beneficiarului sau a beneficiarilor ori cel puțin regulile care permit determinarea acestora;
f) scopul fiduciei și întinderea puterilor de administrare și de dispoziție ale fiduciarului ori ale fiduciarilor.

Înregistrarea fiscală

Art. 780. - (1) Sub sancțiunea nulității absolute, contractul de fiducie și modificările sale trebuie să fie înregistrate la cererea fiduciarului, în termen de o lună de la data încheierii acestora, la organul fiscal competent să administreze sumele datorate de fiduciar bugetului general consolidat al statului.
(2) Când masa patrimonială fiduciară cuprinde drepturi reale imobiliare, acestea sunt înregistrate, în condițiile prevăzute de lege, sub aceeași sancțiune, la compartimentul de specialitate al autorității administrației publice locale competent pentru administrarea sumelor datorate bugetelor locale ale unităților administrativ- teritoriale în raza cărora se află imobilul, dispozițiile de carte funciară rămânând aplicabile.
(3) Desemnarea ulterioară a beneficiarului, în cazul în care acesta nu este precizat chiar în contractul de fiducie, trebuie să fie făcută, sub aceeași sancțiune, printr-un act scris înregistrat în aceleași condiții.
(4) Dacă pentru transmiterea unor drepturi este necesară îndeplinirea unor cerințe speciale de formă, se va încheia un act separat cu respectarea cerințelor legale. În aceste cazuri, lipsa înregistrării fiscale atrage aplicarea sancțiunilor administrative prevăzute de lege.

Opozabilitatea fiduciei

Art. 781. - (1) Fiducia este opozabilă terților de la data menționării sale în Arhiva Electronică de Garanții Reale Mobiliare.
(2) Înscrierea drepturilor reale imobiliare, inclusiv a garanțiilor reale imobiliare, care fac obiectul contractului de fiducie se face și în cartea funciară, pentru fiecare drept în parte.

Precizarea calității fiduciarului

Art. 782. - (1) Când fiduciarul acționează în contul masei patrimoniale fiduciare, el poate să facă mențiune expresă în acest sens, cu excepția cazurilor în care acest lucru este interzis prin contractul de fiducie.
(2) De asemenea, când masa patrimonială fiduciară cuprinde drepturi a căror transmitere este supusă publicității, în registrul de publicitate fiduciarul poate solicita să se menționeze denumirea fiduciarului și calitatea în care acționează.
(3) În toate cazurile în care constituitorul sau beneficiarul solicită acest lucru în conformitate cu contractul de fiducie, fiduciarul va trebui să își precizeze calitatea în care acționează. În caz contrar, dacă actul este păgubitor pentru constituitor, se va considera că actul a fost încheiat de fiduciar în nume propriu.

Obligația de a da socoteală

Art. 783. - Contractul de fiducie trebuie să cuprindă condițiile în care fiduciarul dă socoteală constituitorului cu privire la îndeplinirea obligațiilor sale. De asemenea, fiduciarul trebuie să dea socoteală, la intervale precizate în contractul de fiducie, beneficiarului și reprezentantului constituitorului, la cererea acestora.

Puterile și remunerarea fiduciarului

Art. 784. - (1) În raporturile cu terții, se consideră că fiduciarul are puteri depline asupra masei patrimoniale fiduciare, acționând ca un veritabil și unic titular al drepturilor în cauză, cu excepția cazului în care se dovedește că terții aveau cunoștință de limitarea acestor puteri.
(2) Fiduciarul va fi remunerat potrivit înțelegerii părților, iar în lipsa acesteia, potrivit regulilor care cârmuiesc administrarea bunurilor altuia.

Insolvența fiduciarului

Art. 785. - Deschiderea procedurii insolvenței împotriva fiduciarului nu afectează masa patrimonială fiduciară.

Limitarea răspunderii în funcție de separația maselor patrimoniale

Art. 786. - (1) Bunurile din masa patrimonială fiduciară pot fi urmărite, în condițiile legii, de titularii de creanțe născute în legătură cu aceste bunuri sau de acei creditori ai constituitorului care au o garanție reală asupra bunurilor acestuia și a cărei opozabilitate este dobândită, potrivit legii, anterior stabilirii fiduciei. Dreptul de urmărire poate fi exercitat și de ceilalți creditori ai constituitorului, însă numai în temeiul hotărârii judecătorești definitive de admitere a acțiunii prin care a fost desființat sau a devenit inopozabil, în orice mod, cu efect retroactiv, contractul de fiducie.
(2) Titularii creanțelor născute în legătură cu bunurile din masa patrimonială fiduciară nu pot urmări decât aceste bunuri, cu excepția cazului în care, prin contractul de fiducie, s-a prevăzut obligația fiduciarului sau/și a constituitorului de a răspunde pentru o parte sau pentru tot pasivul fiduciei. În acest caz, va fi urmărit mai întâi activul masei patrimoniale fiduciare, iar apoi, dacă este necesar, bunurile fiduciarului sau/și ale constituitorului, în limita și în ordinea prevăzute în contractul de fiducie.

Răspunderea fiduciarului pentru prejudiciile cauzate

Art. 787. - Pentru prejudiciile cauzate prin actele de conservare sau administrare a masei patrimoniale fiduciare, fiduciarul răspunde numai cu celelalte drepturi cuprinse în patrimoniul său.

Înlocuirea fiduciarului

Art. 788. - (1) Dacă fiduciarul nu își îndeplinește obligațiile sau pune în pericol interesele care i-au fost încredințate, constituitorul, reprezentantul său sau beneficiarul poate cere în justiție înlocuirea fiduciarului.
(2) Până la soluționarea cererii de înlocuire, constituitorul, reprezentantul său sau, în lipsa acestora, beneficiarul va numi un administrator provizoriu al masei patrimoniale fiduciare. În cazul în care constituitorul, reprezentantul său sau beneficiarul desemnează concomitent un administrator provizoriu, va prevala desemnarea făcută de constituitorul ori de reprezentantul său legal.
(3) Mandatul administratorului provizoriu încetează în momentul înlocuirii fiduciarului sau în momentul respingerii definitive a cererii de înlocuire. Soluționarea cererii de înlocuire a fiduciarului se realizează de urgență și cu precădere.
(4) Numirea noului fiduciar și a administratorului provizoriu poate fi dispusă de instanța de judecată numai cu acordul acestora.
(5) În cazul în care instanța de judecată a numit un nou fiduciar, acesta va avea toate drepturile și obligațiile prevăzute în contractul de fiducie.

(6) Constituitorul, reprezentatul acestuia, noul fiduciar sau administratorul provizoriu poate să înregistreze această modificare a fiduciei, aplicându-se în mod corespunzător dispozițiile art. 780 și 781. Înlocuirea fiduciarului se produce numai după această înregistrare.

Denunțarea, modificarea și revocarea contractului de fiducie

Art. 789. - (1) Cât timp nu a fost acceptat de către beneficiar, contractul de fiducie poate fi denunțat unilateral de către constituitor.
(2) După acceptarea de către beneficiar, contractul nu poate fi modificat sau revocat de către părți ori denunțat unilateral de către constituitor decât cu acordul beneficiarului sau, în absența acestuia, cu autorizarea instanței judecătorești.

Încetarea contractului de fiducie

Art. 790. - (1) Contractul de fiducie încetează prin împlinirea termenului sau prin realizarea scopului urmărit când aceasta intervine înainte de împlinirea termenului.
(2) El încetează, de asemenea, în cazul în care toți beneficiarii renunță la fiducie, iar în contract nu s-a precizat cum vor continua raporturile fiduciare într-o asemenea situație. Declarațiile de renunțare sunt supuse acelorași formalități de înregistrare ca și contractul de fiducie. Încetarea se produce la data finalizării formalităților de înregistrare pentru ultima declarație de renunțare.
(3) Contractul de fiducie încetează și în momentul în care s-a dispus deschiderea procedurii insolvenței împotriva fiduciarului sau în momentul în care se produc, potrivit legii, efectele reorganizării persoanei juridice.

Efectele încetării contractului de fiducie

Art. 791. - (1) Când contractul de fiducie încetează, masa patrimonială fiduciară existentă în acel moment se transferă la beneficiar, iar în absența acestuia, la constituitor.
(2) Contopirea masei patrimoniale fiduciare în patrimoniul beneficiarului sau al constituitorului se va produce numai după plata datoriilor fiduciare.

TITLUL V
Administrarea bunurilor altuia

CAPITOLUL I
Dispoziții generale

Calitatea de administrator al bunurilor altuia

Art. 792. - (1) Persoana care este împuternicită, prin legat sau convenție, cu administrarea unuia sau mai multor bunuri, a unei mase patrimoniale sau a unui patrimoniu care nu îi aparține are calitatea de administrator al bunurilor altuia.
(2) Împuternicirea prin legat produce efecte dacă este acceptată de administratorul desemnat.
(3) Prevederile prezentului titlu sunt aplicabile oricărei administrări a bunurilor altuia, cu excepția cazului în care legea, actul constitutiv sau împrejurările concrete impun aplicarea unui alt regim juridic de administrare.
(4) Administratorul persoană fizică trebuie să aibă capacitate deplină de exercițiu.

Remunerația administratorului

Art. 793. - (1) Cu excepția cazului în care, potrivit legii, actului constitutiv sau înțelegerii ulterioare a părților ori împrejurărilor concrete, administrarea se realizează cu titlu gratuit, administratorul are dreptul la o remunerație stabilită prin actul constitutiv sau prin înțelegerea ulterioară a părților, prin lege ori, în lipsă, prin hotărâre judecătorească. În acest ultim caz, se va ține seama de uzanțe și, în lipsa unui asemenea criteriu, de valoarea serviciilor prestate de administrator.
(2) Persoana care acționează fără a avea acest drept sau fără a fi autorizată în acest sens nu are dreptul la remunerație, rămânând aplicabile, dacă este cazul, regulile de la gestiunea de afaceri.

Domeniul de aplicare

Art. 794. - În absența unor dispoziții legale speciale, prevederile prezentului titlu se aplică în toate cazurile de administrare a bunurilor altuia.

CAPITOLUL II
Formele de administrare

SECȚIUNEA 1
Administrarea simplă

Noțiune

Art. 795. - Persoana împuternicită cu administrarea simplă este ținută să efectueze toate actele necesare pentru conservarea bunurilor, precum și actele utile pentru ca acestea să poată fi folosite conform destinației lor obișnuite.

Atribuțiile administratorului

Art. 796. - (1) Cel împuternicit cu administrarea simplă este ținut să culeagă fructele bunurilor și să exercite drepturile aferente administrării acestora.
(2) Administratorul încasează creanțele administrate, eliberând în mod valabil chitanțele corespunzătoare, și exercită drepturile aferente valorilor mobiliare pe care le are în administrare, precum dreptul de vot, de conversie și de răscumpărare.

Menținerea destinației bunurilor

Art. 797. - Administratorul este obligat să continue modul de folosire sau de exploatare a bunurilor frugifere fără a schimba destinația acestora, cu excepția cazului în care este autorizat de către beneficiar sau, în caz de împiedicare a acestuia, de către instanța judecătorească.

Investirea sumelor de bani

Art. 798. - (1) Administratorul este obligat să investească sumele de bani aflate în administrarea sa în conformitate cu dispozițiile prezentului titlu referitoare la plasamentele considerate sigure.
(2) Administratorul poate, totodată, să modifice investițiile efectuate anterior dobândirii de către acesta a calității sale ori efectuate de el însuși în calitate de administrator.

Autorizarea actelor de dispoziție

Art. 799. - (1) Când administrarea are ca obiect un bun individual determinat, administratorul va putea să înstrăineze cu titlu oneros bunul sau să îl greveze cu o garanție reală, atunci când este necesar pentru conservarea valorii bunului, achitarea datoriilor ori menținerea modului de folosință potrivit destinației obișnuite a bunului, numai cu autorizarea beneficiarului sau, în caz de împiedicare a acestuia ori în cazul în care acesta nu a fost încă determinat, a instanței judecătorești.
(2) Un bun supus pericolului deprecierii sau pieirii imediate poate fi înstrăinat fără această autorizare.
(3) Când administrarea are ca obiect o masă patrimonială sau un patrimoniu, administratorul poate să înstrăineze un bun individual determinat sau să îl greveze cu o garanție reală ori de câte ori este necesar pentru buna administrare a universalității. În celelalte cazuri, este necesară autorizarea prealabilă a beneficiarului sau, după caz, a instanței judecătorești.
(4) Încheierea actului de înstrăinare în lipsa autorizării prealabile cerute potrivit prezentului articol atrage, în cazul în care cauzează prejudicii, obligația de reparare integrală și reprezintă motiv de înlocuire a administratorului.

SECȚIUNEA a 2-a

Administrarea deplină

Atribuțiile administratorului

Art. 800. - Persoana împuternicită cu administrarea deplină este ținută să conserve și să exploateze în mod profitabil bunurile, să sporească patrimoniul sau să realizeze afectațiunea masei patrimoniale, în măsura în care aceasta este în interesul beneficiarului.

Întinderea puterilor administratorului

Art. 801. - Pentru aducerea la îndeplinire a obligațiilor sale, administratorul va putea să înstrăineze, cu titlu oneros, bunurile sau să le greveze cu un drept real ori chiar să le schimbe destinația, precum și să efectueze orice alte acte necesare sau utile, inclusiv orice formă de investiție.

CAPITOLUL III
Regimul juridic al administrării

SECȚIUNEA 1
Obligațiile administratorului față de beneficiar

Limitele răspunderii administratorului

Art. 802. - (1) Administratorul bunurilor altuia acționează numai în limitele puterilor ce îi sunt conferite și este ținut, în exercitarea atribuțiilor sale, să respecte obligațiile ce îi incumbă potrivit legii, actului constitutiv sau înțelegerii ulterioare a părților.
(2) Administratorul nu va fi răspunzător pentru pieirea bunurilor pricinuită de forța majoră, vechimea sau natura perisabilă a bunurilor ori de folosirea obișnuită și autorizată a acestora.

Obligația de diligență, onestitate și loialitate

Art. 803. - (1) Administratorul trebuie să acționeze cu diligența pe care un bun proprietar o depune în administrarea bunurilor sale.
(2) Administratorul trebuie, totodată, să acționeze cu onestitate și loialitate în vederea realizării optime a intereselor beneficiarului sau a scopului urmărit.

Evitarea conflictului de interese

Art. 804. - (1) Administratorul nu își poate exercita atribuțiile în interesul său propriu sau al unei terțe persoane.
(2) Administratorul este obligat să evite apariția unui conflict între interesul său propriu și obligațiile sale de administrator.
(3) În măsura în care administratorul însuși este și beneficiar, acesta este ținut să își exercite atribuțiile în interesul comun al tuturor beneficiarilor, prin acordarea unui tratament egal interesului său și celui al celorlalți beneficiari.

Anunțarea conflictului de interese

Art. 805. - Administratorul este obligat să îl anunțe de îndată pe beneficiar despre orice interes pe care l-ar avea într-o anumită activitate și care este de natură să îl pună într-o situație de conflict de interese, precum și drepturile pe care le-ar putea invoca împotriva beneficiarului sau a bunurilor administrate, indicând, după caz, natura și valoarea drepturilor respective, cu excepția intereselor și drepturilor născute din actul constitutiv al administrării.

Interdicția dobândirii de drepturi în legătură cu bunurile administrate

Art. 806. - (1) În timpul exercitării calității sale, administratorul nu va putea deveni parte la niciun contract având ca obiect bunurile administrate sau să dobândească, altfel decât prin succesiune, orice fel de drepturi asupra bunurilor respective sau împotriva beneficiarului.
(2) Prin excepție de la dispozițiile alin. (1), administratorul va putea încheia actele menționate, cu împuternicirea expresă a beneficiarului sau, în caz de împiedicare a acestuia sau în cazul în care acesta nu a fost încă determinat, a instanței judecătorești.

Separația bunurilor administrate

Art. 807. - Administratorul este obligat să țină o evidență a bunurilor sale proprii distinctă de cea a bunurilor preluate în administrare. Această obligație subzistă și în cazul în care, la preluarea bunurilor beneficiarului administrării, nu a fost întocmit un inventar.

Interdicția folosirii bunurilor administrate în interes propriu

Art. 808. - În absența acordului beneficiarului sau a împuternicirii conferite prin lege, prin actul constitutiv ori prin înțelegerea ulterioară a părților, administratorul este obligat a nu folosi în propriul său avantaj bunurile administrate, precum și datele sau informațiile care îi parvin în virtutea administrării.

Interdicția actelor de dispoziție cu titlu gratuit

Art. 809. - Administratorul nu va putea dispune cu titlu gratuit de bunurile sau drepturile care îi sunt încredințate, cu excepția cazului în care interesul unei bune administrări o impune.

Dreptul de a reprezenta în justiție

Art. 810. - Administratorul poate sta în justiție pentru orice cerere sau acțiune referitoare la administrarea bunurilor și poate interveni în orice cerere sau acțiune având drept obiect bunurile administrate.

Imparțialitatea administratorului

Art. 811. - Dacă există mai mulți beneficiari, concomitenți sau succesivi, administratorul este ținut să acționeze cu imparțialitate, ținând cont de drepturile și interesele fiecăruia dintre ei.

Atenuarea răspunderii administratorului

Art. 812. - În aprecierea limitelor răspunderii administratorului și a despăgubirilor datorate de acesta, instanța judecătorească va putea reduce întinderea acestora, ținând cont de circumstanțele asumării administrării sau de caracterul gratuit al serviciului administratorului.

SECȚIUNEA a 2-a

Obligațiile administratorului și ale beneficiarului în raporturile cu terții

Răspunderea personală a administratorului

Art. 813. - (1) Administratorul care, în limitele puterilor conferite, își asumă obligații în numele beneficiarului sau al fiduciarului, pentru masa patrimonială fiduciară, nu va fi ținut personal răspunzător față de terții contractanți.
(2) Administratorul este personal răspunzător față de terții cu care contractează dacă se obligă în nume propriu, sub rezerva drepturilor deținute de aceștia împotriva beneficiarului sau, după caz, a fiduciarului, pentru masa patrimonială fiduciară.

Răspunderea personală a administratorului în cazul depășirii puterilor conferite

Art. 814. - Administratorul care își depășește puterile este ținut personal față de terții cu care a contractat, în măsura în care aceștia nu au cunoscut faptul depășirii puterilor ori beneficiarul nu a ratificat în mod expres sau tacit actul încheiat de administrator cu depășirea puterilor conferite.

Depășirea puterilor încredințate mai multor persoane

Art. 815. - (1) Se consideră o depășire a puterilor conferite fapta administratorului de a exercita în mod individual atribuțiile pe care trebuie să le exercite împreună cu altcineva.
(2) Prin excepție de la prevederile alin. (1), nu constituie o încălcare a puterilor exercitarea acestora într-un mod mai avantajos decât acela care îi era impus prin actul de împuternicire.

Limitarea răspunderii beneficiarului față de terți

Art. 816. - (1) Beneficiarul răspunde față de terți pentru prejudiciile pricinuite în mod culpabil de administrator în exercitarea atribuțiilor sale numai până la concurența câștigului obținut.
(2) Prevederile alin. (1) se aplică, în mod corespunzător, în cazul masei patrimoniale fiduciare.

Administratorul aparent

Art. 817. - Orice persoană care, având capacitate deplină de exercițiu, creează aparența despre o altă persoană că este administratorul bunurilor sale va fi ținută de toate contractele pe care această din urmă persoană le încheie cu terții de bună- credință.

SECȚIUNEA a 3-a

Inventar, garanții și asigurare

Izvorul obligației privind inventarul, garanțiile și asigurarea

Art. 818. - (1) Administratorul nu este obligat să facă inventarul, să subscrie o poliță de asigurare sau să furnizeze o altă garanție pentru buna executare a îndatoririlor sale, în absența unei clauze a actului constitutiv, a înțelegerii ulterioare a părților, a unei dispoziții legale contrare sau a unei hotărâri judecătorești pronunțate la cererea beneficiarului sau a oricărei persoane interesate.
(2) În cazul în care o asemenea obligație a fost stabilită în sarcina administratorului prin lege sau prin hotărâre judecătorească, administratorul va putea solicita instanței judecătorești, pentru motive temeinice, să fie dispensat de îndeplinirea ei.

Criteriile pentru aprecierea motivelor temeinice

Art. 819. - (1) În soluționarea cererilor prevăzute la art. 818, instanța judecătorească va ține seama de valoarea bunurilor, de situația părților, precum și de alte circumstanțe.
(2) Instanța nu va putea admite cererea de stabilire a obligației administratorului privind inventarul, garanțiile sau asigurarea, dacă pe această cale s-ar încălca o clauză contrară din actul constitutiv sau din înțelegerea ulterioară a părților.

Cuprinsul inventarului

Art. 820. - (1) În cazurile în care administratorul este obligat să întocmească un inventar, acesta trebuie să cuprindă o enumerare completă a bunurilor încredințate sau a conținutului masei patrimoniale ori a patrimoniului supus administrării.
(2) Inventarul conține, ori de câte ori este cazul:
a) datele de identificare a bunurilor imobile și descrierea bunurilor mobile, cu indicarea valorii acestora, iar în cazul unei universalități de bunuri mobile, o identificare corespunzătoare a universalității respective;
b) identificarea sumelor de bani;
c) lista instrumentelor financiare.
(3) De asemenea, în cazul administrării unei mase patrimoniale sau a unui patrimoniu, inventarul cuprinde lista datoriilor și se încheie cu o recapitulație a activului și pasivului.
(4) Administratorul are obligația să notifice beneficiarului, prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire, data și locul întocmirii inventarului.
(5) Inventarul se întocmește fie prin înscris autentic, fie prin înscris sub semnătură privată cuprinzând data și locul întocmirii și semnat de autor și de beneficiar, iar în absența acestuia din

urmă, de 2 martori. Constatările cu privire la care beneficiarul nu a făcut obiecțiuni au deplină forță probantă față de acesta din urmă.

Bunurile de uz personal

Art. 821. - În măsura în care patrimoniul administrat cuprinde bunuri de uz personal ale titularului sau, după caz, ale defunctului, în inventar se face o mențiune de ordin general cu privire la acestea, descriindu-se doar obiectele de îmbrăcăminte, înscrisurile personale, bijuteriile sau obiectele de uz curent a căror valoare individuală depășește echivalentul în lei al sumei de 100 euro.

Starea bunurilor indicate în inventar

Art. 822. - Bunurile indicate în inventar sunt prezumate a fi în bună stare la data întocmirii acestuia, cu excepția cazului în care inventarul cuprinde o mențiune contrară agreată de beneficiar sau, în absența acordului beneficiarului, mențiunea este însoțită de un document doveditor.

Comunicarea și contestarea inventarului

Art. 823. - (1) O copie a inventarului va fi predată de administrator persoanei care l-a desemnat și beneficiarului, precum și oricărei alte persoane interesate despre care acesta are cunoștință.
(2) Inventarul poate fi făcut public numai în cazurile și potrivit procedurii prevăzute de lege.
(3) Orice persoană interesată poate contesta în justiție inventarul sau oricare dintre mențiunile conținute de acesta și va putea solicita întocmirea unui nou inventar, cu participarea unui expert judiciar.

Asigurarea facultativă

Art. 824. - (1) Chiar în absența unei obligații stabilite prin lege, prin actul constitutiv sau prin înțelegerea părților ori prin hotărâre judecătorească, administratorul poate asigura bunurile încredințate împotriva riscurilor obișnuite, precum furtul sau incendiul, pe cheltuiala beneficiarului sau a patrimoniului fiduciar.
(2) Administratorul poate subscrie totodată o poliță de asigurare profesională pentru buna executare a obligațiilor sale.

(3) Cheltuielile prilejuite de asigurarea prevăzută la alin. (2) sunt în sarcina beneficiarului sau a patrimoniului fiduciar, în cazul în care administrarea este efectuată cu titlu gratuit.

SECȚIUNEA a 4-a

Administrarea colectivă și delegarea

Adoptarea hotărârilor

Art. 825. - În cazul în care sunt desemnate mai multe persoane în calitate de administratori, dacă legea sau actul de desemnare nu prevede altfel, hotărârile se iau prin voința majorității acestora.

Adoptarea hotărârilor în situații speciale

Art. 826. - (1) Administratorii vor putea efectua în mod individual acte de conservare.
(2) În cazul în care nu se pot lua hotărâri în mod valabil din cauza opunerii constante a unora dintre administratori, celelalte acte de administrare a bunurilor altuia vor putea fi făcute, în caz de urgență, cu autorizarea instanței judecătorești.
(3) În măsura în care neînțelegerile dintre administratori persistă, iar administrarea este serios afectată, instanța va putea dispune, la solicitarea oricărei persoane interesate, una sau mai multe dintre următoarele măsuri:
a) stabilirea unui mecanism simplificat de adoptare a hotărârilor;
b) repartizarea atribuțiilor între administratori;
c) conferirea votului decisiv, în caz de paritate de voturi, unuia dintre administratori;
d) înlocuirea administratorului sau, după caz, a administratorilor cărora le este imputabilă situația creată.

Răspunderea solidară

Art. 827. - (1) Administratorii sunt răspunzători în mod solidar pentru îndeplinirea atribuțiilor lor.
(2) Cu toate acestea, în cazul în care atribuțiile sunt repartizate prin lege, actul de desemnare sau hotărâre judecătorească, iar repartizarea a fost respectată, fiecare administrator este răspunzător doar pentru partea sa de administrare.

Prezumția de aprobare a hotărârilor

Art. 828. - (1) Se prezumă că administratorul a aprobat toate hotărârile adoptate de ceilalți administratori și va răspunde pentru acestea în solidar cu ei în măsura în care nu s-a opus în momentul adoptării hotărârii și nu a notificat această opoziție beneficiarului într-un termen rezonabil.
(2) Se prezumă că administratorul a aprobat hotărârea adoptată în absența sa în măsura în care nu își face cunoscută opoziția celorlalți administratori și beneficiarului într-un termen rezonabil de la data la care a luat cunoștință de hotărârea respectivă.
(3) Administratorul nu va răspunde în situația în care nu a putut, pentru motive temeinice, să notifice opoziția sa în condițiile alin. (1).

Delegarea

Art. 829. - (1) Administratorul își poate delega parțial atribuțiile sau poate împuternici un terț să îl reprezinte la încheierea unui act determinat.
(2) Administratorul nu poate delega unei terțe persoane administrarea generală sau exercițiul unei puteri discreționare, cu excepția cazului în care delegarea se face către un coadministrator.
(3) Administratorul răspunde pentru faptele celui substituit în măsura în care beneficiarul nu a autorizat în mod expres substituirea, iar în cazul în care autorizarea există, răspunde numai pentru lipsa de diligență în alegerea și îndrumarea înlocuitorului.

Răspunderea reprezentantului administratorului

Art. 830. - (1) Actele prin care reprezentantul administratorului a încălcat prevederile actului de desemnare sau uzanțele sunt inopozabile beneficiarului.
(2) De asemenea, beneficiarul se poate îndrepta împotriva reprezentantului administratorului pentru prejudiciile suferite, chiar dacă era autorizat expres să încredințeze reprezentarea.

SECȚIUNEA a 5-a

Plasamentele considerate sigure

Categoriile de plasamente considerate sigure

Art. 831. - Legislație conexă.

Sunt prezumate a fi sigure plasamentele stabilite periodic de Banca Națională a României și de Comisia Națională a Valorilor Mobiliare.

Limitele prudențiale ale efectuării plasamentelor

Art. 832. - (1) Administratorul hotărăște cu privire la efectuarea plasamentelor în funcție de randament și de creșterea estimată a valorii. Administratorul va căuta să realizeze un portofoliu diversificat, care să producă venituri fixe și, respectiv, variabile, într-o proporție stabilită în funcție de conjunctura economică.

(2) Administratorul nu va putea achiziționa mai mult de 5% din acțiunile aceleiași societăți reglementate de Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare și nici nu va putea achiziționa acțiuni, obligațiuni sau alte valori mobiliare ale unei persoane juridice care nu și-a îndeplinit obligația de plată a dividendelor ori dobânzilor sau acorda împrumuturi persoanei juridice respective.

Plasarea sumelor de bani

Art. 833. - (1) Administratorul va putea depozita sumele de bani care îi sunt încredințate la o instituție de credit sau de asigurare ori la un organism de plasament colectiv, în măsura în care depozitul este rambursabil la vedere sau în urma unui aviz de maximum 30 de zile.

(2) Administratorul va putea efectua totodată depuneri pe perioade mai lungi în măsura în care acestea sunt garantate integral de Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar sau, după caz, de Fondul de protejare a asiguraților.

(3) În lipsa garanției prevăzute la alin. (2), administratorul nu va putea efectua depuneri pe perioade mai lungi, cu excepția cazului în care instanța îl autorizează în acest sens și în conformitate cu regulile determinate de aceasta.

Menținerea plasamentelor anterioare

Art. 834. - (1) Administratorul va putea menține plasamentele existente la data preluării funcției chiar dacă acestea nu sunt considerate sigure.
(2) Administratorul va putea totodată să dețină valori mobiliare care le înlocuiesc pe cele deținute anterior ca urmare a reorganizării, lichidării sau fuziunii persoanei juridice emitente.

Obligația de reparare a prejudiciului pentru plasamentele nesigure

Art. 835. - (1) Se prezumă că un administrator acționează prudent dacă își îndeplinește atribuțiile în conformitate cu prevederile prezentei secțiuni.
(2) Administratorul care efectuează un alt plasament decât cele menționate la art. 831și care nu a fost autorizat expres de către beneficiar va fi ținut să repare prejudiciul rezultat fără a se ține seama de existența vreunei culpe.

Obligația administratorului de a-și arăta calitatea

Art. 836. - (1) Administratorul trebuie să indice calitatea sa și persoana beneficiarului pentru plasamentele făcute în cursul administrării.
(2) În caz contrar, plasamentul și profitul aferent vor reveni tot beneficiarului. Dacă plasamentele sunt nerentabile, administratorul va acoperi personal pierderile cauzate beneficiarului.

SECȚIUNEA a 6-a

Repartiția profiturilor și a pierderilor

Repartiția profitului și a pierderilor

Art. 837. - (1) Repartiția profitului și a pierderilor între beneficiarul fructelor și cel al capitalului se va realiza în conformitate cu prevederile actului constitutiv.
(2) În lipsa unei indicații exprese în act, repartiția se face echitabil, ținând seama de obiectul administrării, de circumstanțele care au dat naștere la administrare, precum și de practicile contabile general acceptate.

Debitarea contului de venituri

Art. 838. - (1) Contul de venituri se va debita cu sumele reprezentând următoarele cheltuieli și alte cheltuieli de natură similară, în următoarea ordine:
a) impozitele și taxele plătite, aferente bunurilor administrate;
b) jumătate din remunerația administratorului și din cheltuielile rezonabile efectuate de acesta pentru administrarea comună a capitalului și a dobânzilor;
c) primele de asigurare, costurile reparațiilor minore, precum și celelalte cheltuieli obișnuite ale administrării;
d) cheltuielile efectuate pentru conservarea drepturilor beneficiarului fructelor și jumătate din costurile prilejuite de descărcarea judiciară de gestiune, în măsura în care instanța judecătorească nu dispune altfel;
e) costurile amortizării bunurilor, cu excepția celor utilizate în scop personal de către beneficiar.
(2) Administratorul va putea repartiza cheltuielile importante pe o perioadă de timp rezonabilă, pentru a menține veniturile la un nivel constant.

Debitarea contului de capital

Art. 839. - (1) Contul de capital se va debita cu sumele reprezentând cheltuieli care nu sunt trecute în debitul contului de venituri, precum cheltuielile referitoare la investițiile de capital, înstrăinarea de bunuri, conservarea drepturilor beneficiarului capitalului sau a dreptului de proprietate a bunurilor administrate.
(2) Contul de capital se va debita totodată cu sumele reprezentând taxe și impozite plătite asupra câștigurilor din capital, chiar și atunci când legea specială le califică impozite pe venit.

Momentul nașterii dreptului beneficiarului la venitul net

Art. 840. - Beneficiarul fructelor este îndreptățit la venitul net rezultat din administrarea bunurilor începând cu data prevăzută în actul constitutiv sau, în lipsa unei asemenea date, de la momentul începerii administrării ori, după caz, al decesului testatorului.

Dobândirea fructelor

Art. 841. - (1) Când beneficiarul este proprietarul bunului frugifer, fructele se dobândesc potrivit regulilor prevăzute la art. 550 alin. (2) și (3). În cazul în care beneficiarul este o terță persoană, se aplică în mod corespunzător regulile prevăzute la art. 710 și 711.
(2) Dividendele și distribuțiile unei persoane juridice se datorează de la data indicată în hotărârea de distribuție sau, în lipsa acesteia, de la data hotărârii respective. Beneficiarul nu va avea dreptul la plata dividendelor stabilite ulterior momentului încetării dreptului său.

SECȚIUNEA a 7-a

Darea de seamă anuală

Obligația privind darea de seamă

Art. 842. - Cel puțin o dată pe an administratorul îi va prezenta beneficiarului o dare de seamă a gestiunii sale.

Conținutul și auditarea dării de seamă

Art. 843. - (1) Darea de seamă trebuie să cuprindă toate informațiile necesare verificării exactității acesteia.
(2) La cererea persoanei interesate, darea de seamă poate fi auditată de către un expert independent.
(3) În cazul în care administratorul se opune auditării, persoana interesată poate să solicite instanței judecătorești desemnarea unui expert independent pentru a verifica darea de seamă.

Darea de seamă în ipoteza în care sunt mai mulți administratori

Art. 844. - Dacă sunt mai mulți administratori, aceștia vor întocmi o singură dare de seamă, cu excepția cazului în care atribuțiile lor au fost repartizate prin lege, prin actul constitutiv sau de către instanța judecătorească, iar această repartizare a fost respectată.

Examinarea registrelor

Art. 845. - Administratorul este obligat să îi permită beneficiarului, în orice moment, examinarea registrelor și a documentelor justificative ce au legătură cu gestiunea sa.

CAPITOLUL IV
Încetarea administrării

SECȚIUNEA 1
Cauzele de încetare

Cazurile de încetare

Art. 846. - Administrarea încetează:
a) prin stingerea dreptului beneficiarului asupra bunurilor administrate;
b) prin expirarea termenului sau împlinirea condiției stipulate în actul constitutiv;
c) prin îndeplinirea scopului administrării sau prin încetarea cauzei care a dat naștere administrării;
d) prin denunțarea de către beneficiar a actului de desemnare, ca urmare a solicitării comunicate administratorului, prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire, de a restitui bunurile de îndată;
e) prin înlocuirea administratorului de către beneficiar sau de către instanța judecătorească, la cererea altei persoane interesate;
f) prin decesul, punerea sub interdicție judecătorească, renunțarea administratorului ori supunerea acestuia la procedura insolvenței;
g) prin punerea sub interdicție judecătorească a beneficiarului sau supunerea acestuia la procedura insolvenței, în măsura în care aceasta afectează bunurile administrate.

Notificarea renunțării

Art. 847. - (1) Administratorul poate renunța la atribuțiile sale, pe baza notificării adresate, prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire, beneficiarului și, după caz, celorlalți administratori sau persoanei împuternicite să desemneze un înlocuitor.
(2) Notificarea va cuprinde un termen de preaviz rezonabil, care să îi permită beneficiarului să numească un alt administrator sau să preia el însuși administrarea bunurilor. În caz contrar, administratorul va repara prejudiciul cauzat prin renunțarea sa intempestivă.

(3) Renunțarea administratorului produce efecte de la data expirării termenului de preaviz.

Moartea sau punerea sub interdicție a administratorului

Art. 848. - (1) Moartea sau punerea sub interdicție a administratorului va fi comunicată beneficiarului și, după caz, celorlalți administratori, de către moștenitorii acestuia sau executorul testamentar ori de către tutorele administratorului.
(2) Moștenitorii, executorul testamentar și tutorele, după caz, sunt obligați să întreprindă, în privința oricărei afaceri începute, orice măsură imediată care este necesară pentru prevenirea producerii unei pierderi, precum și să dea socoteală și să predea bunurile către persoana îndreptățită.

Obligațiile asumate ulterior încetării administrării

Art. 849. - (1) Obligațiile asumate față de terți, ulterior încetării administrării, de un administrator de bună-credință sunt pe deplin valabile și îl obligă pe beneficiar sau, după caz, pe fiduciar.
(2) Prevederile alin. (1) se aplică și în cazul obligațiilor asumate de administrator ulterior încetării administrării, atunci când aceasta este o consecință necesară sau o măsură necesară pentru prevenirea pierderilor.
(3) Beneficiarul sau fiduciarul este de asemenea ținut de obligațiile asumate față de terții care nu au cunoscut faptul încetării administrării.
(4) Fiduciarul răspunde numai în limitele activului masei patrimoniale fiduciare.

SECȚIUNEA a 2-a

Darea de seamă și predarea bunurilor

Darea de seamă finală

Art. 850. - (1) La încetarea raporturilor de administrare, administratorul va prezenta o dare de seamă finală beneficiarului și, după caz, administratorului înlocuitor sau celorlalți administratori. În cazul încetării simultane a raporturilor de administrare ale mai multor administratori, aceștia vor prezenta o singură dare de seamă, cu excepția cazului în care atribuțiile acestora sunt separate.

(2) Darea de seamă va cuprinde toate datele necesare pentru a permite verificarea exactității sale. Registrele și celelalte documente justificative vor putea fi consultate de persoanele interesate.
(3) Acceptarea dării de seamă de către beneficiar îl descarcă pe administrator.

Descărcarea judiciară de gestiune

Art. 851. - (1) În cazul în care oricare dintre beneficiari nu acceptă darea de seamă, administratorul poate cere instanței judecătorești să o încuviințeze.
(2) Ori de câte ori se consideră necesar, instanța judecătorească va dispune efectuarea unei expertize de specialitate.

Locul predării bunurilor

Art. 852. - În lipsa unei stipulații contrare, administratorul predă bunurile administrate la locul unde se găsesc acestea.

Întinderea obligației de restituire

Art. 853. - (1) Administratorul este obligat să predea tot ce a primit în exercitarea atribuțiilor sale, chiar dacă plata primită de la terț este nedatorată beneficiarului sau, după caz, fiduciarului, pentru masa patrimonială fiduciară.
(2) Administratorul este, de asemenea, obligat să restituie orice profit sau orice alt avantaj patrimonial realizat în folos personal prin utilizarea, fără permisiune, a datelor și a informațiilor obținute în virtutea calității sale.
(3) Administratorul care a folosit, fără permisiune, un bun este obligat să îl indemnizeze pe beneficiar sau, după caz, pe fiduciar, în contul masei patrimoniale fiduciare cu echivalentul folosinței bunului.

Suportarea cheltuielilor administrării

Art. 854. - (1) Cheltuielile administrării, inclusiv cele ocazionate de prezentarea dării de seamă și de predarea bunurilor, sunt în sarcina beneficiarului sau, după caz, a fiduciarului, pentru masa patrimonială fiduciară.

(2) În cazul renunțării, denunțării actului de desemnare sau al înlocuirii administratorului, beneficiarul ori fiduciarul, în contul masei patrimoniale fiduciare, are în sarcină, pe lângă cheltuielile menționate la alin. (1), și plata remunerației cuvenite administratorului în raport cu durata activității sale.

Data curgerii dobânzilor

Art. 855. - (1) Administratorul datorează dobânzi asupra soldului de la data acceptării ori a încuviințării judiciare a dării de seamă sau, după caz, de la data notificării prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire sau prin orice alt mijloc prevăzut de lege.
(2) Beneficiarul sau fiduciarul, pentru masa patrimonială fiduciară, datorează dobânzi pentru sumele cuvenite administratorului doar de la punerea în întârziere potrivit alin. (1).

Deducerea remunerației

Art. 856. - (1) Administratorul poate deduce din soldul administrării remunerația care îi este datorată de beneficiar sau de fiduciar, în contul masei patrimoniale fiduciare, pentru activitatea sa.
(2) Administratorul are drept de retenție asupra bunului administrat până la plata integrală a datoriei față de el.

Solidaritatea beneficiarilor

Art. 857. - În caz de pluralitate de beneficiari, aceștia sunt ținuți solidar la îndeplinirea obligațiilor față de administrator.

TITLUL VI
Proprietatea publică

CAPITOLUL I
Dispoziții generale

Definiția dreptului de proprietate publică

Art. 858. - Proprietatea publică este dreptul de proprietate ce aparține statului sau unei unități administrativ-teritoriale asupra bunurilor care, prin natura lor sau prin declarația legii, sunt de uz ori de interes public, cu condiția să fie dobândite prin unul dintre modurile prevăzute de lege.

Obiectul proprietății publice. Delimitarea de domeniul privat

Art. 859. - (1) Constituie obiect exclusiv al proprietății publice bogățiile de interes public ale subsolului, spațiul aerian, apele cu potențial energetic valorificabil, de interes național, plajele, marea teritorială, resursele naturale ale zonei economice și ale platoului continental, precum și alte bunuri stabilite prin lege organică.
(2) Celelalte bunuri care aparțin statului ori unităților administrativ-teritoriale fac parte, după caz, din domeniul public sau din domeniul privat al acestora, însă numai dacă au fost, la rândul lor, dobândite prin unul dintre modurile prevăzute de lege.

Domeniul public național, județean și local

Art. 860. - (1) Bunurile proprietate publică fac parte din domeniul public național, județean sau, după caz, local.
(2) Delimitarea dintre domeniul public național, județean și local se face în condițiile legii.
(3) Bunurile care formează obiectul exclusiv al proprietății publice a statului sau a unităților administrativ-teritoriale potrivit unei legi organice nu pot fi trecute din domeniul public al statului în domeniul public al unității administrativ-teritoriale sau invers decât ca urmare a modificării legii organice. În celelalte cazuri, trecerea unui bun din domeniul public al statului în domeniul public al unității administrativ-teritoriale și invers se face în condițiile legii.

Caracterele dreptului de proprietate publică

Art. 861. - (1) Bunurile proprietate publică sunt inalienabile, imprescriptibile și insesizabile.
(2) Proprietatea asupra acestor bunuri nu se stinge prin neuz și nu poate fi dobândită de terți prin uzucapiune sau, după caz, prin posesia de bună-credință asupra bunurilor mobile.
(3) În condițiile legii, bunurile proprietate publică pot fi date în administrare sau în folosință și pot fi concesionate ori închiriate.

Limitele exercitării dreptului de proprietate publică

Art. 862. - (1) Dreptul de proprietate publică este susceptibil de orice limite reglementate de lege sau de prezentul cod pentru dreptul de proprietate privată, în măsura în care acestea sunt compatibile cu uzul sau interesul public căruia îi sunt destinate bunurile afectate.
(2) Incompatibilitatea se constată prin acordul dintre titularul proprietății publice și persoana interesată sau, în caz de divergență, pe cale judecătorească.
(3) În aceste cazuri, persoana interesată are dreptul la o justă și promptă despăgubire din partea titularului proprietății publice.

Cazurile de dobândire a dreptului de proprietate publică

Art. 863. - Dreptul de proprietate publică se dobândește:
a) prin achiziție publică, efectuată în condițiile legii;
b) prin expropriere pentru cauză de utilitate publică, în condițiile legii;
c) prin donație sau legat, acceptat în condițiile legii, dacă bunul, prin natura lui sau prin voința dispunătorului, devine de uz ori de interes public;
d) prin convenție cu titlu oneros, dacă bunul, prin natura lui sau prin voința dobânditorului, devine de uz ori de interes public;
e) prin transferul unui bun din domeniul privat al statului în domeniul public al acestuia sau din domeniul privat al unei unități administrativ-teritoriale în domeniul public al acesteia, în condițiile legii;
f) prin alte moduri stabilite de lege.

Stingerea dreptului de proprietate publică

Art. 864. - Dreptul de proprietate publică se stinge dacă bunul a pierit ori a fost trecut în domeniul privat, dacă a încetat uzul sau interesul public, cu respectarea condițiilor prevăzute de lege.

Apărarea dreptului de proprietate publică

Art. 865. - (1) Obligația apărării în justiție a proprietății publice revine titularului.
(2) Titularii drepturilor corespunzătoare proprietății publice sunt obligați:
a) să îl informeze pe proprietar cu privire la orice tulburare adusă dreptului de proprietate publică;

b) să îl introducă în proces pe titularul dreptului de proprietate publică, în condițiile prevăzute de Codul de procedură civilă.
(3) Dispozițiile art. 563 se aplică în mod corespunzător.

CAPITOLUL II
Drepturile reale corespunzătoare proprietății publice

SECȚIUNEA 1
Dispoziții generale

Drepturile reale corespunzătoare proprietății publice

Art. 866. - Drepturile reale corespunzătoare proprietății publice sunt dreptul de administrare, dreptul de concesiune și dreptul de folosință cu titlu gratuit.

SECȚIUNEA a 2-a

Dreptul de administrare

Constituirea dreptului de administrare

Art. 867. - (1) Dreptul de administrare se constituie prin hotărâre a Guvernului, a consiliului județean sau, după caz, a consiliului local.
(2) Autoritățile prevăzute la alin. (1) controlează modul de exercitare a dreptului de administrare.

Exercitarea dreptului de administrare

Art. 868. - (1) Dreptul de administrare aparține regiilor autonome sau, după caz, autorităților administrației publice centrale sau locale și altor instituții publice de interes național, județean ori local.
(2) Titularul dreptului de administrare poate folosi și dispune de bunul dat în administrare în condițiile stabilite de lege și, dacă este cazul, de actul de constituire.

Stingerea dreptului de administrare

Art. 869. - Dreptul de administrare încetează odată cu încetarea dreptului de proprietate publică sau prin actul de revocare emis, în condițiile legii, dacă interesul public o impune, de organul care l-a constituit.

Apărarea dreptului de administrare

Art. 870. - (1) Apărarea în justiție a dreptului de administrare revine titularului dreptului.
(2) Dispozițiile art. 696 alin. (1) se aplică în mod corespunzător.

SECȚIUNEA a 3-a

Dreptul de concesiune

Conținutul dreptului de concesiune

Art. 871. - (1) Concesionarul are dreptul și, în același timp, obligația de exploatare a bunului, în schimbul unei redevențe și pentru o durată determinată, cu respectarea condițiilor prevăzute de lege și a contractului de concesiune.
(2) Calitatea de concesionar o poate avea orice persoană fizică sau persoană juridică.
(3) Procedura de concesionare, precum și încheierea, executarea și încetarea contractului de concesiune sunt supuse condițiilor prevăzute de lege.

Exercitarea dreptului de concesiune

Art. 872. - (1) Concesionarul poate efectua orice acte materiale sau juridice necesare pentru a asigura exploatarea bunului. Cu toate acestea, sub sancțiunea nulității absolute, concesionarul nu poate înstrăina și nici greva bunul dat în concesiune sau, după caz, bunurile destinate ori rezultate din realizarea concesiunii și care trebuie, potrivit legii sau actului constitutiv, să fie predate concedentului la încetarea, din orice motive, a concesiunii.

(2) Fructele, precum și, în limitele prevăzute de lege și în actul de constituire, productele bunului concesionat revin concesionarului.
(3) În toate cazurile, exercitarea dreptului de concesiune este supusă controlului din partea concedentului, în condițiile legii și ale contractului de concesiune.

Apărarea dreptului de concesiune

Art. 873. - (1) Apărarea în justiție a dreptului de concesiune revine concesionarului.
(2) Dispozițiile art. 696 alin. (1) se aplică în mod corespunzător.

SECȚIUNEA a 4-a

Dreptul de folosință cu titlu gratuit

Conținutul și limitele dreptului de folosință cu titlu gratuit

Art. 874. - Legislație conexă.

(1) Dreptul de folosință asupra bunurilor proprietate publică se acordă, cu titlu gratuit, pe termen limitat, în favoarea instituțiilor de utilitate publică.
(2) În lipsa unor dispoziții contrare în actul de constituire, titularul nu beneficiază de fructele civile ale bunului.
(3) Dispozițiile privind constituirea și încetarea dreptului de administrare se aplică în mod corespunzător.

Apărarea dreptului de folosință cu titlu gratuit

Art. 875. - (1) Apărarea în justiție a dreptului de folosință cu titlu gratuit revine titularului dreptului.
(2) Dispozițiile art. 696 alin. (1) se aplică în mod corespunzător.

TITLUL VII
Cartea funciară

CAPITOLUL I
Dispoziții generale

Scopul și obiectul cărții funciare

Art. 876. - (1) Cartea funciară descrie imobilele și arată drepturile reale ce au ca obiect aceste bunuri.
(2) În cazurile prevăzute de lege pot fi înscrise în cartea funciară și alte drepturi, fapte sau raporturi juridice, dacă au legătură cu imobilele cuprinse în cartea funciară.
(3) Prin imobil, în sensul prezentului titlu, se înțelege una sau mai multe parcele de teren alăturate, indiferent de categoria de folosință, cu sau fără construcții, aparținând aceluiași proprietar, situate pe teritoriul unei unități administrativ-teritoriale și care sunt identificate printr-un număr cadastral unic.

Drepturile tabulare

Art. 877. - Drepturile reale imobiliare înscrise în cartea funciară sunt drepturi tabulare. Ele se dobândesc, se modifică și se sting numai cu respectarea regulilor de carte funciară.

Obiectul drepturilor tabulare

Art. 878. - (1) Obiectul drepturilor tabulare este imobilul, definit la art. 876 alin. (3), care după înscrierea în cartea funciară nu mai poate să fie modificat decât cu respectarea regulilor de carte funciară.
(2) Aceeași carte funciară nu poate cuprinde decât un singur imobil.
(3) Mai mulți proprietari nu pot fi înscriși în aceeași carte funciară decât dacă se află în coproprietate pe cote-părți ori în devălmășie.

Modificarea imobilului înscris în cartea funciară

Art. 879. - (1) Imobilul înscris în cartea funciară se poate modifica prin alipiri, dacă mai multe imobile alăturate se unesc într-un singur imobil sau dacă se adaugă o parte dintr-un imobil la un alt imobil ori, după caz, se mărește întinderea acestuia.

(2) De asemenea, imobilul înscris în cartea funciară se modifică și prin dezlipiri, dacă se desparte o parte din imobil sau se micșorează întinderea acestuia.
(3) Alipirea sau dezlipirea unui imobil grevat cu sarcini nu se poate face decât cu consimțământul titularilor acelor sarcini. Refuzul titularilor sarcinilor nu trebuie să fie abuziv, el putând fi cenzurat de către instanța judecătorească.
(4) Dacă însă creditorii ipotecari consimt la alipirea sau, după caz, atât la dezlipirea, cât și la alipirea imobilului grevat la un alt imobil, în lipsă de convenție contrară, ipotecile vor lua rang după cele ce grevează imobilul la care s-a făcut alipirea.
(5) Operațiunile de modificare a imobilului înscris în cartea funciară, prin alipiri sau dezlipiri, au caracter material și nu implică niciun transfer de proprietate.

Înscrierile în caz de alipire sau dezlipire

Art. 880. - (1) În caz de alipire sau dezlipire, imobilele rezultate se vor transcrie în cărți funciare noi, cu menționarea noului număr cadastral pentru fiecare imobil, iar cartea funciară sau, după caz, vechile cărți funciare se vor închide, fără a se mai putea redeschide pentru alte înscrieri.
(2) Dacă întregul imobil înscris în cartea funciară a fost transcris, aceasta se va închide și nu va mai putea fi redeschisă pentru noi înscrieri.

Felurile înscrierilor

Art. 881. - (1) Înscrierile sunt de 3 feluri: intabularea, înscrierea provizorie și notarea.
(2) Intabularea și înscrierea provizorie au ca obiect drepturile tabulare, iar notarea se referă la înscrierea altor drepturi, acte, fapte sau raporturi juridice în legătură cu imobilele cuprinse în cartea funciară.
(3) Înscrierea provizorie și notarea se fac numai în cazurile anume prevăzute de lege.

Înscrierea drepturilor reale afectate de modalități

Art. 882. - (1) Drepturile reale sub condiție suspensivă sau rezolutorie nu se intabulează. Ele se pot însă înscrie provizoriu.
(2) Termenul extinctiv sau sarcina liberalității se va putea arăta atât în cuprinsul intabulării, cât și al înscrierii provizorii.

Cercetarea cărții funciare

Art. 883. - (1) Orice persoană, fără a fi ținută să justifice vreun interes, poate cerceta orice carte funciară, precum și celelalte documente cu care aceasta se întregește, potrivit legii. Mapa cu înscrisurile care au stat la baza efectuării înscrierilor în cartea funciară poate fi consultată de orice persoană interesată, cu respectarea dispozițiilor legale cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date.
(2) La cerere, se vor elibera extrase sau copii certificate, conforme cu exemplarul original aflat în arhivă.
(3) Nimeni nu va putea invoca faptul că nu a avut cunoștință de existența vreunei înscrieri efectuate în cartea funciară sau, după caz, a unei cereri de înscriere înregistrate la biroul de cadastru și publicitate imobiliară.

Procedura de înscriere

Art. 884. - Procedura de înscriere în cartea funciară se va stabili prin lege specială.

CAPITOLUL II
Înscrierea drepturilor tabulare

Dobândirea și stingerea drepturilor reale asupra imobilelor

Art. 885. - (1) Sub rezerva unor dispoziții legale contrare, drepturile reale asupra imobilelor cuprinse în cartea funciară se dobândesc, atât între părți, cât și față de terți, numai prin înscrierea lor în cartea funciară, pe baza actului sau faptului care a justificat înscrierea.
(2) Drepturile reale se vor pierde sau stinge numai prin radierea lor din cartea funciară, cu consimțământul titularului, dat prin înscris autentic notarial. Acest consimțământ nu este necesar dacă dreptul se stinge prin împlinirea termenului arătat în înscriere ori prin decesul sau, după caz, prin încetarea existenței juridice a titularului, dacă acesta era o persoană juridică.
(3) Dacă dreptul ce urmează să fie radiat este grevat în folosul unei terțe persoane, radierea se va face cu păstrarea dreptului acestei persoane, cu excepția cazurilor anume prevăzute de lege.
(4) Hotărârea judecătorească definitivă sau, în cazurile prevăzute de lege, actul autorității administrative va înlocui acordul de voință sau, după caz, consimțământul titularului.

Modificarea drepturilor reale asupra imobilelor

Art. 886. - Modificarea unui drept real imobiliar se face potrivit regulilor stabilite pentru dobândirea sau stingerea drepturilor reale, dacă prin lege nu se dispune altfel.

Dobândirea unor drepturi reale fără înscriere

Art. 887. - (1) Drepturile reale se dobândesc fără înscriere în cartea funciară când provin din moștenire, accesiune naturală, vânzare silită, expropriere pentru cauză de utilitate publică, precum și în alte cazuri expres prevăzute de lege.
(2) Cu toate acestea, în cazul vânzării silite, dacă urmărirea imobilului nu a fost în prealabil notată în cartea funciară, drepturile reale astfel dobândite nu vor putea fi opuse terților dobânditori de bună-credință.
(3) În cazurile prevăzute la alin. (1), titularul drepturilor astfel dobândite nu va putea însă dispune de ele prin cartea funciară decât după ce s-a făcut înscrierea.

Condiții de înscriere

Art. 888. - Înscrierea în cartea funciară se efectuează în baza înscrisului autentic notarial, a hotărârii judecătorești rămase definitivă, a certificatului de moștenitor sau în baza unui alt act emis de autoritățile administrative, în cazurile în care legea prevede aceasta.

Renunțarea la dreptul de proprietate

Art. 889. - (1) Proprietarul poate renunța la dreptul său printr-o declarație autentică notarială înregistrată la biroul de cadastru și publicitate imobiliară pentru a se înscrie radierea dreptului.
(2) În acest caz, comuna, orașul sau municipiul, după caz, poate cere înscrierea dreptului de proprietate în folosul său, în baza hotărârii consiliului local, cu respectarea dispozițiilor legale privind transferul drepturilor reale imobiliare, dacă o altă persoană nu a solicitat înscrierea în temeiul uzucapiunii.
(3) În situația bunurilor grevate de sarcini reale, unitatea administrativ-teritorială care a preluat bunul este ținută în limita valorii bunului.

Data producerii efectelor înscrierilor

Art. 890. - (1) Dacă prin lege nu se prevede altfel, înscrierile în cartea funciară își vor produce efectele de la data înregistrării cererilor, ținându-se însă cont de data, ora și minutul înregistrării acestora în toate cazurile în care cererea a fost depusă personal, prin mandatar ori notar public sau, după caz, comunicată prin telefax, poștă electronică ori prin alte mijloace ce asigură transmiterea textului și confirmarea primirii cererii de înscriere cu toate documentele justificative.
(2) În cazul drepturilor de ipotecă, ordinea înregistrării cererilor va determina și rangul acestora.
(3) Dacă mai multe cereri s-au primit în aceeași zi prin poștă sau curier, drepturile de ipotecă vor avea același rang, iar celelalte drepturi vor dobândi numai provizoriu rang egal, urmând ca instanța să se pronunțe, la cererea oricărei persoane interesate, asupra rangului și, dacă va fi cazul, asupra radierii înscrierii nevalabile.
(4) În cazul în care două sau mai multe drepturi au primit provizoriu rang egal, potrivit dispozițiilor alin. (3), va fi preferat, indiferent de data certă a titlurilor aflate în concurs, cel care a fost pus în posesia bunului sau, după caz, cel față de care debitorul și-a executat cel dintâi obligațiile ce îi incumbă, cu excepția drepturilor de ipotecă care vor avea același rang. În situația în care niciunul din dobânditori n-a fost pus în posesia bunului sau, după caz, debitorul nu și-a executat obligațiile față de niciunul dintre ei, va fi preferat cel care a sesizat cel dintâi instanța de judecată în temeiul dispozițiilor prezentului articol.
(5) Dispozițiile alin. (3) și (4) se aplică și atunci când, în aceeași zi, o cerere de înscriere a fost depusă ori comunicată în condițiile alin. (1), iar alta primită prin poștă sau curier.

Conflictul dintre terții dobânditori de la un autor comun

Art. 891. - În cazul în care două sau mai multe persoane au fost îndreptățite să dobândească, prin acte încheiate cu același autor, drepturi asupra aceluiași imobil care se exclud reciproc, cel care și-a înscris primul dreptul va fi socotit titularul dreptului tabular, indiferent de data titlului în temeiul căruia s-a săvârșit înscrierea în cartea funciară.

Situația terțului dobânditor de rea-credință

Art. 892. - (1) Cel care a fost îndreptățit, printr-un act juridic valabil încheiat, să înscrie un drept real în folosul său poate cere radierea din cartea funciară a unui drept concurent sau, după caz, acordarea de rang preferențial față de înscrierea efectuată de altă persoană, însă numai dacă sunt întrunite următoarele 3 condiții:

a) actul juridic în temeiul căruia se solicită radierea sau acordarea rangului preferențial să fie anterior aceluia în baza căruia terțul și-a înscris dreptul;
b) dreptul reclamantului și cel al terțului dobânditor să provină de la un autor comun;
c) înscrierea dreptului în folosul reclamantului să fi fost împiedicată de terțul dobânditor prin violență sau viclenie, după caz.
(2) Radierea sau acordarea rangului preferențial poate fi cerută și dacă violența ori viclenia a provenit de la o altă persoană decât terțul dobânditor, dar numai dacă acesta din urmă a cunoscut sau, după caz, trebuia să cunoască această împrejurare la data încheierii contractului în baza căruia a dobândit dreptul intabulat în folosul său.
(3) Dreptul la acțiune se prescrie în termen de 3 ani de la data înscrierii de către terț a dreptului în folosul său.

Persoanele împotriva cărora se poate face înscrierea drepturilor tabulare

Art. 893. - Înscrierea unui drept real se poate efectua numai:
a) împotriva aceluia care, la data înregistrării cererii, este înscris ca titular al dreptului asupra căruia înscrierea urmează să fie făcută;
b) împotriva aceluia care, înainte de a fi fost înscris, și-a grevat dreptul, dacă amândouă înscrierile se cer deodată.

Înscrierea drepturilor reale în cazul actelor juridice succesive

Art. 894. - În cazul în care un drept supus înscrierii în cartea funciară a făcut obiectul unor cesiuni succesive fără ca înscrierile să fi fost efectuate, cel din urmă îndreptățit nu va putea cere înscrierea dreptului în folosul său decât dacă solicită, odată cu înscrierea acestuia, și înscrierea dobândirilor succesive anterioare pe care le va dovedi cu înscrisuri originale sau copii legalizate, după caz.

Înscrierile întemeiate pe obligațiile defunctului

Art. 895. - Înscrierile întemeiate pe obligațiile defunctului se vor putea săvârși și după ce dreptul a fost înscris pe numele moștenitorului, însă numai în măsura în care moștenitorul este ținut de aceste obligații.

Acțiunea în prestație tabulară

Art. 896. - (1) În cazurile în care cel obligat să transmită, să constituie ori să modifice în folosul altuia un drept real asupra unui imobil nu își execută obligațiile necesare pentru înscrierea în cartea funciară, se va putea cere instanței judecătorești să dispună înscrierea; dreptul la acțiune este prescriptibil în condițiile legii.
(2) Dacă acțiunea în prestație tabulară a fost notată în cartea funciară, hotărârea judecătorească se va înscrie, din oficiu, și împotriva acelora care au dobândit vreun drept tabular după notare.

Efectele acțiunii în prestație tabulară față de terțul dobânditor de rea-credință

Art. 897. - (1) Acțiunea în prestație tabulară se va putea îndrepta și împotriva terțului dobânditor înscris anterior în cartea funciară, dacă actul juridic invocat de reclamant este anterior celui în temeiul căruia a fost înscris dreptul terțului dobânditor, iar acesta a fost de rea-credință la data încheierii actului.
(2) Dreptul la acțiune împotriva terțului se prescrie în termen de 3 ani de la data înscrierii de către acesta a dreptului în folosul său, cu excepția cazului în care dreptul la acțiune al reclamantului contra antecesorului tabular s-a prescris mai înainte.

Înscrierea provizorie

Art. 898. - În afara altor cazuri prevăzute de lege, înscrierea provizorie în cartea funciară se va putea cere:
1. dacă dreptul real dobândit este afectat de o condiție suspensivă ori rezolutorie sau dacă privește ori grevează o construcție viitoare; în cazul înscrierii provizorii având ca obiect o construcție viitoare, justificarea acesteia se face în condițiile legii;
2. dacă, în temeiul unei hotărâri care nu este încă definitivă, partea căzută în pretenții a fost obligată la strămutarea, constituirea sau stingerea unui drept tabular ori cel care administrează bunurile unei alte persoane a fost obligat să dea o garanție ipotecară;
3. dacă debitorul a consemnat sumele pentru care a fost înscrisă ipoteca;
4. dacă se dobândește un drept tabular înscris provizoriu;
5. dacă ambele părți consimt doar pentru efectuarea unei înscrieri provizorii.

Efectele înscrierii provizorii

Art. 899. - (1) Înscrierea provizorie are ca efect dobândirea, modificarea sau stingerea unui drept tabular de la data înregistrării cererii, sub condiția și în măsura justificării ei.
(2) Justificarea unei înscrieri provizorii se face cu consimțământul celui împotriva căruia s-a efectuat înscrierea provizorie, dat în formă autentică, sau în temeiul unei hotărâri judecătorești definitive. În acest din urmă caz, dispozițiile art. 896 și 897 se aplică, în mod corespunzător, și acțiunii în justificare tabulară.
(3) Justificarea radierii dreptului de ipotecă se face în temeiul hotărârii judecătorești de validare rămase definitivă, al consimțământului creditorului dat în formă autentică, al procesului-verbal întocmit de executorul judecătoresc prin care se constată acceptarea plății sau, după caz, al încheierii întocmite de acesta prin care se constată efectuarea plății, rămasă definitivă.
(4) Justificarea unei înscrieri provizorii își întinde efectul asupra tuturor înscrierilor care s-au făcut condiționat de justificarea ei; nejustificarea unei înscrieri provizorii atrage, la cererea celui interesat, radierea ei și a tuturor înscrierilor care s-au făcut condiționat de justificarea ei.

Prezumția existenței sau inexistenței unui drept tabular

Art. 900. - (1) Dacă în cartea funciară s-a înscris un drept real în folosul unei persoane, se prezumă că dreptul există în folosul ei.
(2) Dacă un drept real s-a radiat din cartea funciară, se prezumă că acel drept nu există.
(3) Dovada contrară se poate face numai în cazurile prevăzute la art. 887, precum și pe calea acțiunii în rectificare.

Dobândirea cu bună-credință a unui drept tabular

Art. 901. - (1) Sub rezerva unor dispoziții legale contrare, oricine a dobândit cu bună-credință vreun drept real înscris în cartea funciară, în temeiul unui act juridic cu titlu oneros, va fi socotit titularul dreptului înscris în folosul său, chiar dacă, la cererea adevăratului titular, dreptul autorului său este radiat din cartea funciară.
(2) Terțul dobânditor este considerat de bună-credință numai dacă, la data înregistrării cererii de înscriere a dreptului în folosul său, sunt îndeplinite următoarele condiții:
a) nu a fost înregistrată nicio acțiune prin care se contestă cuprinsul cărții funciare;
b) din cuprinsul cărții funciare nu rezultă nicio cauză care să justifice rectificarea acesteia în favoarea altei persoane; și

c) nu a cunoscut, pe altă cale, inexactitatea cuprinsului cărții funciare.
(3) Dispozițiile prezentului articol sunt aplicabile și terțului care a dobândit cu bună- credință un drept de ipotecă în temeiul unui act juridic încheiat cu titularul de carte funciară ori cu succesorul său în drepturi, după caz.
(4) Dispozițiile prezentului articol nu pot fi însă opuse de o parte contractantă celeilalte și nici de succesorii lor universali sau cu titlu universal, după caz.

CAPITOLUL III
Notarea unor drepturi, fapte și raporturi juridice

Actele sau faptele supuse notării

Art. 902. - (1) Drepturile, faptele sau alte raporturi juridice prevăzute la art. 876 alin. (2) devin opozabile terțelor persoane exclusiv prin notare, dacă nu se dovedește că au fost cunoscute pe altă cale, în afara cazului în care din lege rezultă că simpla cunoaștere a acestora nu este suficientă pentru a suplini lipsa de publicitate. În caz de conflict de drepturi care provin de la un autor comun, dispozițiile art. 890-892, 896 și 897 se aplică în mod corespunzător.
(2) În afara altor cazuri prevăzute de lege, sunt supuse notării în cartea funciară:
1. punerea sub interdicție judecătorească și ridicarea acestei măsuri;
2. cererea de declarare a morții unei persoane fizice, hotărârea judecătorească de declarare a morții și cererea de anulare sau de rectificare a hotărârii judecătorești de declarare a morții;
3. calitatea de bun comun a unui imobil;
4. convenția matrimonială, precum și modificarea sau, după caz, înlocuirea ei;
5. destinația unui imobil de locuință a familiei;
6. locațiunea și cesiunea de venituri;
7. aportul de folosință la capitalul social al unei societăți;
8. interdicția convențională de înstrăinare sau de grevare a unui drept înscris;
9. vânzarea făcută cu rezerva dreptului de proprietate;
10. dreptul de a revoca sau denunța unilateral contractul;
11. pactul comisoriu și declarația de rezoluțiune sau de reziliere unilaterală a contractului;
12. antecontractul și pactul de opțiune;
13. dreptul de preempțiune născut din convenții;
14. intenția de a înstrăina sau de a ipoteca;
15. schimbarea rangului ipotecii, poprirea, gajul sau constituirea altei garanții reale asupra creanței ipotecare;

16. deschiderea procedurii insolvenței, ridicarea dreptului de administrare al debitorului supus acestei măsuri, precum și închiderea acestei proceduri;
17. sechestrul, urmărirea imobilului, a fructelor ori veniturilor sale;
18. acțiunea în prestație tabulară, acțiunea în justificare și acțiunea în rectificare;
19. acțiunile pentru apărarea drepturilor reale înscrise în cartea funciară, acțiunea în partaj, acțiunile în desființarea actului juridic pentru nulitate, rezoluțiune ori alte cauze de ineficacitate, acțiunea revocatorie, precum și orice alte acțiuni privitoare la alte drepturi, fapte, alte raporturi juridice în legătură cu imobilele înscrise;
20. punerea în mișcare a acțiunii penale pentru o înscriere în cartea funciară săvârșită printr-o faptă prevăzută de legea penală.
(3) În sensul prezentului articol, prin terți se înțelege orice persoană care a dobândit un drept real sau un alt drept în legătură cu imobilul înscris în cartea funciară.

Actele sau faptele care pot fi notate în cartea funciară

Art. 903. - Se vor putea nota în cartea funciară, fără însă ca opozabilitatea față de terți să depindă de această înscriere:
1. incapacitatea sau restrângerea, prin efectul legii, a capacității de exercițiu ori de folosință;
2. declarația de utilitate publică în vederea exproprierii unui imobil;
3. orice alte fapte sau raporturi juridice care au legătură cu imobilul și care sunt prevăzute în acest scop de lege.

Notarea intenției de a înstrăina sau de a ipoteca

Art. 904. - (1) Proprietarul unui imobil poate cere ca intenția sa de a înstrăina sau de a ipoteca în folosul unei anumite persoane să fie notată, arătând în acest din urmă caz și suma ce corespunde obligației garantate.
(2) Dacă înstrăinarea sau ipotecarea se realizează în termen de 3 luni de la notarea intenției de a înstrăina sau de a ipoteca, dreptul înscris va avea rangul notării.

Pierderea efectului notării

Art. 905. - (1) Notarea intenției de a înstrăina sau de a ipoteca își pierde efectul prin trecerea unui termen de 3 luni de la data înregistrării cererii.

(2) Anul, luna și ziua în care notarea își pierde efectul vor fi menționate atât în notare, cât și în încheierea ce a dispus-o.

Notarea antecontractelor și a pactelor de opțiune

Art. 906. - (1) Promisiunea de a încheia un contract având ca obiect dreptul de proprietate asupra imobilului sau un alt drept în legătură cu acesta se poate nota în cartea funciară, dacă promitentul este înscris în cartea funciară ca titularul dreptului care face obiectul promisiunii, iar antecontractul, sub sancțiunea respingerii cererii de notare, prevede termenul în care urmează a fi încheiat contractul. Notarea se poate efectua oricând în termenul stipulat în antecontract pentru executarea sa, dar nu mai târziu de 6 luni de la expirarea lui.
(2) Promisiunea se va putea radia, dacă cel îndreptățit nu a cerut instanței pronunțarea unei hotărâri care să țină loc de contract, în termen de 6 luni de la trecerea termenului fixat pentru încheierea lui sau dacă, între timp, imobilul a fost definitiv adjudecat în cadrul vânzării silite de către un terț care nu este ținut să răspundă de obligațiile promitentului.
(3) Radierea se va dispune din oficiu, dacă, până la expirarea termenului de 6 luni prevăzut la alin. (2), n-a fost cerută înscrierea dreptului care a făcut obiectul promisiunii, cu excepția cazului când cel îndreptățit a cerut notarea în cartea funciară a acțiunii prevăzute la alin. (2). De asemenea, promisiunea se va radia din oficiu în toate cazurile când, până la încheierea contractului amintit mai sus ori până la soluționarea definitivă a acțiunii prevăzute la alin. (2), imobilul a fost definitiv adjudecat în cadrul vânzării silite de către un terț care nu este ținut să răspundă de obligațiile promitentului.
(4) Dispozițiile prezentului articol se aplică prin asemănare și pactelor de opțiune notate în cartea funciară. În aceste cazuri, dacă, până la expirarea termenului stipulat în contract pentru exercitarea opțiunii, beneficiarul pactului nu solicită, în baza declarației de opțiune și a dovezii comunicării sale către cealaltă parte, intabularea dreptului ce urmează a fi dobândit, se va dispune din oficiu radierea pactului înscris în folosul său.

CAPITOLUL IV
Rectificarea înscrierilor de carte funciară

Noțiune

Art. 907. - (1) Când o înscriere făcută în cartea funciară nu corespunde cu situația juridică reală, se poate cere rectificarea acesteia.
(2) Prin rectificare se înțelege radierea, îndreptarea sau corectarea oricărei înscrieri inexacte efectuate în cartea funciară.
(3) Situația juridică reală trebuie să rezulte dintr-o recunoaștere făcută de titularul înscrierii a cărei rectificare se solicită, prin declarație dată în formă autentică notarială, ori dintr-o hotărâre judecătorească definitivă pronunțată împotriva acestuia, prin care s-a admis acțiunea de fond. Acțiunea de fond poate fi, după caz, o acțiune în anulare, rezoluțiune, reducțiune sau orice altă acțiune întemeiată pe o cauză de ineficacitate a actului juridic.

Rectificarea intabulării sau înscrierii provizorii

Art. 908. - (1) Orice persoană interesată poate cere rectificarea unei intabulări sau înscrieri provizorii, dacă:
1. înscrierea sau încheierea nu este valabilă ori actul în temeiul căruia a fost efectuată înscrierea a fost desființat, în condițiile legii, pentru cauze ori motive anterioare sau concomitente încheierii ori, după caz, emiterii lui;
2. dreptul înscris a fost greșit calificat;
3. nu mai sunt întrunite condițiile de existență a dreptului înscris sau au încetat efectele actului juridic în temeiul căruia s-a făcut înscrierea;
4. înscrierea în cartea funciară nu mai este, din orice alte motive, în concordanță cu situația juridică reală a imobilului.
(2) Rectificarea înscrierilor în cartea funciară se poate face fie pe cale amiabilă, prin declarația autentică notarială a titularului dreptului ce urmează a fi radiat sau modificat, fie, în caz de litigiu, prin hotărâre judecătorească definitivă.
(3) Când dreptul înscris în cartea funciară urmează a fi rectificat, titularul lui este obligat să predea celui îndreptățit, odată cu consimțământul dat în formă autentică notarială pentru efectuarea rectificării, și înscrisurile necesare, iar în caz contrar, persoana interesată va putea solicita instanței să dispună înscrierea în cartea funciară. În acest din urmă caz, hotărârea instanței de judecată va suplini consimțământul la înscriere al părții care are obligația de a preda înscrisurile necesare rectificării.
(4) Acțiunea în rectificare poate fi introdusă concomitent sau separat, după ce a fost admisă acțiunea de fond, când este cazul. Ea poate fi formulată atât împotriva dobânditorului nemijlocit, cât și împotriva terților dobânditori, cu titlu oneros sau cu titlu gratuit, în condițiile prevăzute la art. 909, cu excepția acțiunii întemeiate pe dispozițiile alin. (1) pct. 3 și 4, care nu poate fi pornită împotriva

terților care și-au înscris vreun drept real, dobândit cu bună-credință și printr-un act juridic cu titlu oneros sau, după caz, în temeiul unui contract de ipotecă, întemeindu-se pe cuprinsul cărții funciare.

Termenele de exercitare a acțiunii în rectificare

Art. 909. - (1) Sub rezerva prescripției dreptului la acțiunea în fond, acțiunea în rectificare este imprescriptibilă față de dobânditorul nemijlocit, precum și față de terțul care a dobândit cu rea-credință dreptul înscris în folosul său. Dacă acțiunea de fond introdusă pe cale separată a fost admisă, acțiunea în rectificare este, de asemenea, imprescriptibilă atât împotriva celor care au fost chemați în judecată, cât și împotriva terților care au dobândit un drept real după ce acțiunea de fond a fost notată în cartea funciară.
(2) Față de terțele persoane care au dobândit cu bună-credință un drept real prin donație sau legat cu titlu particular, acțiunea în rectificare, sub rezerva prescripției dreptului la acțiunea de fond, nu se va putea introduce decât în termen de 5 ani, socotiți de la înregistrarea cererii lor de înscriere.
(3) De asemenea, sub rezerva prescripției dreptului la acțiunea în fond, acțiunea în rectificare, întemeiată exclusiv pe dispozițiile art. 908 alin. (1) pct. 1 și 2, se va putea îndrepta și împotriva terțelor persoane care și-au înscris vreun drept real, dobândit cu bună-credință și printr-un act juridic cu titlu oneros sau, după caz, în temeiul unui contract de ipotecă, întemeindu-se pe cuprinsul cărții funciare. În aceste cazuri, termenul va fi de 3 ani, socotiți de la data înregistrării cererii de înscriere formulate de către dobânditorul nemijlocit al dreptului a cărui rectificare se cere, cu excepția cazului când încheierea, prin care s-a ordonat înscrierea care face obiectul acțiunii în rectificare, a fost comunicată celui îndreptățit, caz în care termenul va fi de un an de la comunicarea acesteia.
(4) Termenele prevăzute la alin. (2) și (3) sunt termene de decădere.

Efectele admiterii acțiunii în rectificare

Art. 910. - (1) Hotărârea prin care se admite rectificarea unei înscrieri nu va aduce atingere drepturilor înscrise în folosul celor care nu au fost părți în cauză.
(2) Dacă însă acțiunea în rectificare a fost notată în cartea funciară, hotărârea judecătorească de admitere se va înscrie, din oficiu, și împotriva acelora care au dobândit vreun drept tabular după notare, care se va radia odată cu dreptul autorului lor.

Rectificarea notării în cartea funciară

Art. 911. - (1) În lipsa consimțământul titularului, orice persoană interesată va putea cere rectificarea unei notări în cazurile prevăzute la art. 908, precum și ori de câte ori, din alte cauze, notarea nu este sau a încetat să fie exactă.
(2) Rectificarea se va încuviința în temeiul unei hotărâri judecătorești definitive; dreptul la acțiune este imprescriptibil.
(3) Dispozițiile art. 910 rămân aplicabile.

Radierea drepturilor condiționale

Art. 912. - (1) Dreptul afectat de o condiție suspensivă se va radia din oficiu, dacă nu se dovedește îndeplinirea condiției care afectează dreptul, în termen de 5 ani de la înscriere.
(2) Tot astfel se va radia condiția rezolutorie, dacă nu s-a cerut, în temeiul ei, radierea dreptului înscris sub o asemenea modalitate, timp de 10 ani de la înscriere.

Îndreptarea erorilor materiale

Art. 913. - Erorile materiale săvârșite cu prilejul înscrierilor efectuate în cartea funciară, altele decât cele care constituie cazuri de rectificare, se pot îndrepta la cerere sau din oficiu. Dispozițiile art. 909-911 sunt aplicabile în mod corespunzător.

Modificarea descrierii imobilului

Art. 914. - Proprietarul imobilului înscris în cartea funciară va putea cere oricând modificarea mențiunilor din cartea funciară privitoare la descrierea, destinația sau suprafața acestuia, în condițiile legii.

Răspunderea pentru ținerea defectuoasă a cărții funciare

Art. 915. - (1) Cel prejudiciat printr-o faptă săvârșită, chiar din culpă, în păstrarea și administrarea cărții funciare va putea cere obligarea, în solidar, la plata de despăgubiri a oficiului teritorial de cadastru și publicitate imobiliară de la locul situării imobilului și a persoanei răspunzătoare de prejudiciul astfel cauzat, dacă prejudiciul nu a putut fi înlăturat, în tot sau în parte, prin exercitarea acțiunilor și căilor de atac prevăzute de lege.

(2) Dreptul la acțiune se prescrie într-un termen de un an, socotit din ziua în care cel vătămat a cunoscut faptul păgubitor, însă nu mai târziu de 3 ani de la data când s-a săvârșit fapta prin care s-a cauzat prejudiciul. Prescripția este suspendată prin exercitarea acțiunilor și căilor de atac prevăzute de lege pentru înlăturarea efectelor faptei păgubitoare.

TITLUL VIII
Posesia

CAPITOLUL I
Dispoziții generale

Noțiune

Art. 916. - (1) Posesia este exercitarea în fapt a prerogativelor dreptului de proprietate asupra unui bun de către persoana care îl stăpânește și care se comportă ca un proprietar.
(2) Dispozițiile prezentului titlu se aplică, în mod corespunzător, și în privința posesorului care se comportă ca un titular al altui drept real, cu excepția drepturilor reale de garanție.

Exercitarea posesiei

Art. 917. - (1) Posesorul poate exercita prerogativele dreptului de proprietate asupra bunului fie în mod nemijlocit, prin putere proprie, fie prin intermediul unei alte persoane.
(2) Persoanele lipsite de capacitate de exercițiu și persoanele juridice exercită posesia prin reprezentantul lor legal.

Cazurile care nu constituie posesie

Art. 918. - (1) Nu constituie posesie stăpânirea unui bun de către un detentor precar, precum:
a) locatarul, comodatarul, depozitarul, creditorul gajist;
b) titularul dreptului de superficie, uzufruct, uz, abitație sau servitute, față de nuda proprietate;
c) fiecare coproprietar, în proporție cu cotele-părți ce revin celorlalți coproprietari;

d) orice altă persoană care, deținând temporar un bun al altuia, este obligată să îl restituie sau care îl stăpânește cu îngăduința acestuia.
(2) Detentorul precar poate invoca efectele recunoscute posesiei numai în cazurile și limitele prevăzute de lege.

Prezumția de posesie și prezumția de proprietate

Art. 919. - (1) Până la proba contrară, acela care stăpânește bunul este prezumat posesor.
(2) Detenția precară, odată dovedită, este prezumată că se menține până la proba intervertirii sale.
(3) Până la proba contrară, posesorul este considerat proprietar, cu excepția imobilelor înscrise în cartea funciară.

Intervertirea precarității în posesie

Art. 920. - (1) Intervertirea detenției precare în posesie nu se poate face decât în următoarele cazuri:
a) dacă detentorul precar încheie cu bună-credință un act translativ de proprietate cu titlu particular cu altă persoană decât cu proprietarul bunului;
b) dacă detentorul precar săvârșește împotriva posesorului acte de rezistență neechivoce în privința intenției sale de a începe să se comporte ca un proprietar; în acest caz, intervertirea nu se va produce însă mai înainte de împlinirea termenului prevăzut pentru restituirea bunului;
c) dacă detentorul precar înstrăinează bunul, printr-un act translativ de proprietate cu titlu particular, cu condiția ca dobânditorul să fie de bună-credință.
(2) În cazul imobilelor înscrise în cartea funciară, dobânditorul este de bunăcredință dacă înscrie dreptul în folosul său întemeindu-se pe cuprinsul cărții funciare. În celelalte cazuri, este de bună-credință dobânditorul care nu cunoștea și nici nu trebuia, după împrejurări, să cunoască lipsa calității de proprietar a celui de la care a dobândit bunul.

Încetarea posesiei

Art. 921. - Posesia încetează prin:
a) transformarea sa în detenție precară;
b) înstrăinarea bunului;

c) abandonarea bunului mobil sau înscrierea în cartea funciară a declarației de renunțare la dreptul de proprietate asupra unui bun imobil;
d) pieirea bunului;
e) trecerea bunului în proprietate publică;
f) înscrierea dreptului de proprietate al comunei, orașului sau municipiului, după caz, conform art. 889 alin. (2);
g) deposedare, dacă posesorul rămâne lipsit de posesia bunului mai mult de un an.

CAPITOLUL II
Viciile posesiei

Viciile posesiei

Art. 922. - (1) În afara situațiilor prevăzute de lege, nu poate produce efecte juridice decât posesia utilă.
(2) Nu este utilă posesia discontinuă, tulburată sau clandestină. Până la proba contrară, posesia este prezumată a fi utilă.

Discontinuitatea

Art. 923. - Posesia este discontinuă atât timp cât posesorul o exercită cu intermitențe anormale în raport cu natura bunului.

Violența

Art. 924. - Posesia este tulburată atât timp cât este dobândită sau conservată prin acte de violență, fizică sau morală, care nu au fost provocate de o altă persoană.

Clandestinitatea

Art. 925. - Posesia este clandestină, dacă se exercită astfel încât nu poate fi cunoscută.

Invocarea viciilor posesiei

Art. 926. - (1) Discontinuitatea poate fi opusă posesorului de către orice persoană interesată.
(2) Numai persoana față de care posesia este tulburată sau clandestină poate invoca aceste vicii.

Încetarea viciilor posesiei

Art. 927. - Posesia viciată devine utilă îndată ce viciul încetează.

CAPITOLUL III
Efectele posesiei

SECȚIUNEA 1
Dispoziții generale

Uzucapiunea și dobândirea fructelor

Art. 928. - În condițiile prezentului capitol, posesorul poate dobândi proprietatea asupra bunului posedat sau, după caz, asupra fructelor produse de acesta.

Bunurile care nu pot fi uzucapate

Art. 929. - Nu pot fi uzucapate bunurile care, înainte sau după intrarea în posesie, au fost declarate prin lege inalienabile.

SECȚIUNEA a 2-a

Uzucapiunea imobiliară

Uzucapiunea extratabulară

Art. 930. - (1) Dreptul de proprietate asupra unui imobil și dezmembrămintele sale pot fi înscrise în cartea funciară, în temeiul uzucapiunii, în folosul celui care l-a posedat timp de 10 ani, dacă:
a) proprietarul înscris în cartea funciară a decedat ori, după caz, și-a încetat existența;
b) a fost înscrisă în cartea funciară declarația de renunțare la proprietate;
c) imobilul nu era înscris în nicio carte funciară.
(2) În toate cazurile, uzucapantul poate dobândi dreptul numai dacă și-a înregistrat cererea de înscriere în cartea funciară înainte ca o terță persoană să își fi înregistrat propria cerere de înscriere a dreptului în folosul său, pe baza unei cauze legitime, în cursul sau chiar după împlinirea termenului de uzucapiune.

Uzucapiunea tabulară

Art. 931. - (1) Drepturile celui care a fost înscris, fără cauză legitimă, în cartea funciară, ca proprietar al unui imobil sau titular al unui alt drept real, nu mai pot fi contestate când cel înscris cu bună-credință a posedat imobilul timp de 5 ani după momentul înregistrării cererii de înscriere, dacă posesia sa a fost neviciată.
(2) Este suficient ca buna-credință să existe în momentul înregistrării cererii de înscriere și în momentul intrării în posesie.

Curgerea termenului uzucapiunii

Art. 932. - (1) În cazurile prevăzute la art. 930 alin. (1) lit. a) și b), termenul uzucapiunii nu începe să curgă înainte de data decesului sau, după caz, a încetării existenței juridice a proprietarului, respectiv înainte de data înscrierii declarației de renunțare la proprietate, chiar dacă intrarea în posesie s-a produs la o dată anterioară.
(2) Viciile posesiei suspendă cursul uzucapiunii.

Joncțiunea posesiilor

Art. 933. - (1) Fiecare posesor este considerat că începe în persoana sa o nouă posesie, indiferent dacă bunul a fost transmis cu titlu universal sau particular.
(2) Cu toate acestea, pentru a invoca uzucapiunea, posesorul actual poate să unească propria posesie cu aceea a autorului său.

Alte dispoziții aplicabile

Art. 934. - Dispozițiile prezentei secțiuni se completează, în mod corespunzător, cu cele privitoare la prescripția extinctivă.

SECȚIUNEA a 3-a

Dobândirea proprietății mobiliare prin posesia de bună-credință

Prezumția de titlu de proprietate

Art. 935. - Oricine se află la un moment dat în posesia unui bun mobil este prezumat că are un titlu de dobândire a dreptului de proprietate asupra bunului.

Opozabilitatea față de terți

Art. 936. - Cu excepția cazurilor prevăzute de lege, posesia de bună-credință a bunului mobil asigură opozabilitatea față de terți a actelor juridice constitutive sau translative de drepturi reale.

Dobândirea proprietății mobiliare prin posesia de bună-credință

Art. 937. - (1) Persoana care, cu bună-credință, încheie cu un neproprietar un act translativ de proprietate cu titlu oneros având ca obiect un bun mobil devine proprietarul acelui bun din momentul luării sale în posesie efectivă.
(2) Cu toate acestea, bunul pierdut sau furat poate fi revendicat de la posesorul de bună-credință, dacă acțiunea este intentată, sub sancțiunea decăderii, în termen de 3 ani de la data la care proprietarul a pierdut stăpânirea materială a bunului.
(3) Dacă bunul pierdut sau furat a fost cumpărat dintr-un loc ori de la o persoană care vinde în mod obișnuit bunuri de același fel ori dacă a fost adjudecat la o licitație publică, iar acțiunea în revendicare a fost introdusă înăuntrul termenului de 3 ani, posesorul de bună-credință poate reține bunul până la indemnizarea sa integrală pentru prețul plătit vânzătorului.
(4) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică bunurilor mobile care sunt accesorii unui imobil.

(5) Dispozițiile prezentului articol se aplică în mod corespunzător și în legătură cu dobândirea dreptului de uzufruct și a dreptului de uz asupra unui bun mobil.

Buna-credință

Art. 938. - (1) Este de bună-credință posesorul care nu cunoștea și nici nu trebuia, după împrejurări, să cunoască lipsa calității de proprietar a înstrăinătorului.
(2) Buna-credință trebuie să existe la data intrării în posesia efectivă a bunului.

Dobândirea bunului mobil în temeiul uzucapiunii

Art. 939. - Acela care posedă bunul altuia timp de 10 ani, în alte condiții decât cele prevăzute în prezenta secțiune, poate dobândi dreptul de proprietate, în temeiul uzucapiunii. Dispozițiile art. 932 alin. (2), art. 933 și 934 se aplică în mod corespunzător.

Posesia titlurilor la purtător

Art. 940. - Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică și titlurilor la purtător, în măsura în care prin legi speciale nu se dispune altfel.

SECȚIUNEA a 4-a

Ocupațiunea

Dobândirea bunului prin ocupațiune

Art. 941. - (1) Posesorul unui lucru mobil care nu aparține nimănui devine proprietarul acestuia, prin ocupațiune, de la data intrării în posesie, însă numai dacă aceasta se face în condițiile legii.
(2) Sunt lucruri fără stăpân bunurile mobile abandonate, precum și bunurile care, prin natura lor, nu au un proprietar, cum sunt animalele sălbatice, peștele și resursele acvatice vii din bazinele piscicole naturale, fructele de pădure, ciupercile comestibile din flora spontană, plantele medicinale și aromatice și altele asemenea.

(3) Lucrurile mobile de valoare foarte mică sau foarte deteriorate care sunt lăsate într-un loc public, inclusiv pe un drum public sau într-un mijloc de transport în comun, sunt considerate lucruri abandonate.

Proprietatea bunului găsit

Art. 942. - (1) Bunul mobil pierdut continuă să aparțină proprietarului său.
(2) Găsitorul bunului este obligat ca, în termen de 10 zile, să îl restituie proprietarului ori, dacă acesta nu poate fi cunoscut, să îl predea organului de poliție din localitatea în care a fost găsit. Acesta are obligația de a păstra bunul timp de 6 luni, fiind aplicabile în acest sens dispozițiile privitoare la depozitul necesar.
(3) Organul de poliție va afișa la sediul său și pe pagina de internet un anunț privitor la pierderea bunului, cu menționarea tuturor elementelor de descriere a acestuia.

Proprietatea asupra bunului găsit în loc public

Art. 943. - Dacă bunul a fost găsit într-un loc public, el va fi predat, pe bază de proces-verbal, persoanei care deține un titlu, altul decât titlul de proprietate publică, asupra locului respectiv. În termen de 3 zile de la data preluării bunului pierdut, această persoană este obligată să îl predea, pe bază de proces-verbal, organelor de poliție din localitate. În același termen, anunțul menționat la art. 942 alin. (3) se va afișa la locul unde a fost găsit bunul.

Vânzarea bunului găsit

Art. 944. - Dacă, datorită împrejurărilor sau naturii bunului, păstrarea sa tinde să îi diminueze valoarea ori devine prea costisitoare, el va fi vândut prin licitație publică, conform legii. În acest caz, drepturile și obligațiile legate de bun se vor exercita în legătură cu prețul obținut în urma vânzării.

Restituirea bunului găsit către proprietar

Art. 945. - (1) Bunul sau prețul obținut din valorificarea lui se va remite proprietarului, dacă acesta îl pretinde, sub sancțiunea decăderii, în termenul prevăzut la art. 942 alin. (2) teza a II-a, însă nu mai înainte de a se achita cheltuielile legate de păstrarea bunului.

(2) De asemenea, în cazul bunurilor cu valoare comercială, proprietarul este obligat să plătească găsitorului o recompensă reprezentând a zecea parte din preț sau din valoarea actuală a bunului. Obligația de plată a recompensei nu există în cazul prevăzut la art. 943, dacă găsitorul este persoana care deține spațiul ori un reprezentant sau un angajat al acesteia.
(3) În cazul în care proprietarul a făcut o ofertă publică de recompensă, găsitorul are dreptul de a opta între suma la care s-a obligat proprietarul prin această ofertă și recompensa fixată de lege ori stabilită de către instanța judecătorească.
(4) Dacă bunul ori prețul nu este pretins de proprietarul originar, el va fi considerat lucru fără stăpân și remis găsitorului pe bază de proces-verbal. În acest caz, găsitorul dobândește dreptul de proprietate prin ocupațiune. Dovada ocupațiunii se poate face prin procesul-verbal menționat sau prin orice alt mijloc de probă.
(5) Dacă găsitorul refuză să preia bunul sau prețul, acesta revine comunei, orașului sau municipiului pe teritoriul căruia a fost găsit și intră în domeniul privat al acestuia.

Drepturile asupra tezaurului găsit

Art. 946. - Legislație conexă.

(1) Tezaurul este orice bun mobil ascuns sau îngropat, chiar involuntar, în privința căruia nimeni nu poate dovedi că este proprietar.
(2) Dreptul de proprietate asupra tezaurului descoperit într-un bun imobil sau într-un bun mobil aparține, în cote egale, proprietarului bunului imobil sau al bunului mobil în care a fost descoperit și descoperitorului.
(3) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică bunurilor mobile culturale, calificate astfel potrivit legii, care sunt descoperite fortuit sau ca urmare a unor cercetări arheologice sistematice, și nici acelor bunuri care, potrivit legii, fac obiectul proprietății publice.

Alte dispoziții aplicabile

Art. 947. - Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică în mod corespunzător și persoanelor care, pe un alt temei, au dreptul la restituirea bunului pierdut.

SECȚIUNEA a 5-a

Dobândirea fructelor prin posesia de bună-credință

Condițiile dobândirii fructelor bunului posedat

Art. 948. - (1) Posesorul de bună-credință dobândește dreptul de proprietate asupra fructelor bunului posedat.
(2) Posesorul trebuie să fie de bună-credință la data perceperii fructelor. Fructele civile percepute anticipat revin posesorului în măsura în care buna sa credință se menține la data scadenței acestora.
(3) În cazul fructelor produse de imobile înscrise în cartea funciară, buna-credință se apreciază în raport cu condițiile cerute terților dobânditori pentru a respinge acțiunea în rectificare.
(4) În celelalte cazuri, posesorul este de bună-credință atunci când are convingerea că este proprietarul bunului în temeiul unui act translativ de proprietate ale cărui cauze de ineficacitate nu le cunoaște și nici nu ar trebui, după împrejurări, să le cunoască. Buna-credință încetează din momentul în care cauzele de ineficacitate îi sunt cunoscute.
(5) Posesorul de rea-credință trebuie să restituie fructele percepute, precum și contravaloarea acelora pe care a omis să le perceapă.

CAPITOLUL IV
Acțiunile posesorii

Acțiunile posesorii

Art. 949. - (1) Cel care a posedat un bun cel puțin un an poate solicita instanței de judecată prevenirea ori înlăturarea oricărei tulburări a posesiei sale sau, după caz, restituirea bunului. De asemenea, posesorul este îndreptățit să pretindă despăgubiri pentru prejudiciile cauzate.
(2) Exercițiul acțiunilor posesorii este recunoscut și detentorului precar.

Persoanele împotriva cărora se pot introduce acțiunile posesorii

Art. 950. - (1) Acțiunile posesorii pot fi introduse și împotriva proprietarului.
(2) Acțiunea posesorie nu poate fi însă introdusă împotriva persoanei față de care există obligația de restituire a bunului.

Termenul de exercitare a acțiunii posesorii

Art. 951. - (1) În caz de tulburare ori de deposedare, pașnică sau violentă, acțiunea se introduce în termenul de prescripție de un an de la data tulburării sau deposedării.
(2) Dacă tulburarea ori deposedarea este violentă, acțiunea poate fi introdusă și de cel care exercită o posesie viciată, indiferent de durata posesiei sale.

Luarea măsurilor pentru conservarea bunului posedat

Art. 952. - (1) Dacă există motive temeinice să se considere că bunul posedat poate fi distrus ori deteriorat de un lucru aflat în posesia unei alte persoane sau ca urmare a unor lucrări, precum ridicarea unei construcții, tăierea unor arbori ori efectuarea unor săpături pe fondul învecinat, posesorul poate să ceară luarea măsurilor necesare pentru evitarea pericolului sau, dacă este cazul, încetarea lucrărilor.
(2) Până la soluționarea cererii, posesorul ori, după caz, cealaltă persoană poate fi obligată la plata unei cauțiuni, lăsate la aprecierea instanței, numai în următoarele situații:
a) dacă instanța dispune, în mod provizoriu, deplasarea lucrului ori încetarea lucrărilor, cauțiunea se stabilește în sarcina posesorului, astfel încât să se poată repara prejudiciul ce s-ar cauza pârâtului prin această măsură;
b) dacă instanța încuviințează menținerea lucrului în starea sa actuală ori continuarea lucrărilor, cauțiunea se stabilește în sarcina pârâtului astfel încât să se asigure posesorului sumele necesare pentru restabilirea situației anterioare.

CARTEA a IV-a
Despre moștenire și liberalități

TITLUL I
Dispoziții referitoare la moștenire în general

CAPITOLUL I
Dispoziții generale

Noțiune

Art. 953. - Moștenirea este transmiterea patrimoniului unei persoane fizice decedate către una sau mai multe persoane în ființă.

Deschiderea moștenirii

Art. 954. - Legislație conexă.

(1) Moștenirea unei persoane se deschide în momentul decesului acesteia.
(2) Moștenirea se deschide la ultimul domiciliu al defunctului. Dovada ultimului domiciliu se face cu certificatul de deces sau, după caz, cu hotărârea judecătorească declarativă de moarte rămasă definitivă.
(3) Dacă ultimul domiciliu al defunctului nu este cunoscut sau nu se află pe teritoriul României, moștenirea se deschide la locul din țară aflat în circumscripția notarului public celui dintâi sesizat, cu condiția ca în această circumscripție să existe cel puțin un bun imobil al celui care lasă moștenirea. În cazul în care în patrimoniul succesoral nu există bunuri imobile, locul deschiderii moștenirii este în circumscripția notarului public celui dintâi sesizat, cu condiția ca în această circumscripție să se afle bunuri mobile ale celui ce lasă moștenirea. Atunci când în patrimoniul succesoral nu există bunuri situate în România, locul deschiderii moștenirii este în circumscripția notarului public celui dintâi sesizat.
(4) Dispozițiile alin. (3) se aplică în mod corespunzător atunci când primul organ sesizat în vederea desfășurării procedurii succesorale este instanța judecătorească.

Felurile moștenirii

Art. 955. - (1) Patrimoniul defunctului se transmite prin moștenire legală, în măsura în care cel care lasă moștenirea nu a dispus altfel prin testament.
(2) O parte din patrimoniul defunctului se poate transmite prin moștenire testamentară, iar cealaltă parte prin moștenire legală.

Actele juridice asupra moștenirii nedeschise

Art. 956. - Dacă prin lege nu se prevede altfel, sunt lovite de nulitate absolută actele juridice având ca obiect drepturi eventuale asupra unei moșteniri nedeschise încă, precum actele prin care se acceptă moștenirea sau se renunță la aceasta, înainte de deschiderea ei, ori actele prin care se înstrăinează sau se promite înstrăinarea unor drepturi care s-ar putea dobândi la deschiderea moștenirii.

CAPITOLUL II
Condițiile generale ale dreptului de a moșteni

Capacitatea de a moșteni

Art. 957. - (1) O persoană poate moșteni dacă există la momentul deschiderii moștenirii. Dispozițiile art. 36, 53 și 208 sunt aplicabile.
(2) Dacă, în cazul morții mai multor persoane, nu se poate stabili că una a supraviețuit alteia, acestea nu au capacitatea de a se moșteni una pe alta.

Nedemnitatea de drept

Art. 958. - (1) Este de drept nedemnă de a moșteni:
a) persoana condamnată penal pentru săvârșirea unei infracțiuni cu intenția de a-l ucide pe cel care lasă moștenirea;
b) persoana condamnată penal pentru săvârșirea, înainte de deschiderea moștenirii, a unei infracțiuni cu intenția de a-l ucide pe un alt succesibil care, dacă moștenirea ar fi fost deschisă la data săvârșirii faptei, ar fi înlăturat sau ar fi restrâns vocația la moștenire a făptuitorului.
(2) În cazul în care condamnarea pentru faptele menționate la alin. (1) este împiedicată prin decesul autorului faptei, prin amnistie sau prin prescripția răspunderii penale, nedemnitatea operează dacă acele fapte au fost constatate printr-o hotărâre judecătorească civilă definitivă.
(3) Nedemnitatea de drept poate fi constatată oricând, la cererea oricărei persoane interesate sau din oficiu de către instanța de judecată ori de către notarul public, pe baza hotărârii judecătorești din care rezultă nedemnitatea.

Nedemnitatea judiciară

Art. 959. - (1) Poate fi declarată nedemnă de a moșteni:
a) persoana condamnată penal pentru săvârșirea, cu intenție, împotriva celui care lasă moștenirea a unor fapte grave de violență, fizică sau morală, ori, după caz, a unor fapte care au avut ca urmare moartea victimei;
b) persoana care, cu rea-credință, a ascuns, a alterat, a distrus sau a falsificat testamentul defunctului;
c) persoana care, prin dol sau violență, l-a împiedicat pe cel care lasă moștenirea să întocmească, să modifice sau să revoce testamentul.
(2) Sub sancțiunea decăderii, orice succesibil poate cere instanței judecătorești să declare nedemnitatea în termen de un an de la data deschiderii moștenirii. Introducerea acțiunii constituie un act de acceptare tacită a moștenirii de către succesibilul reclamant.
(3) Dacă hotărârea de condamnare pentru faptele prevăzute la alin. (1) lit. a) se pronunță ulterior datei deschiderii moștenirii, termenul de un an se calculează de la data rămânerii definitive a hotărârii de condamnare.
(4) Atunci când condamnarea pentru faptele menționate la alin. (1) lit. a) este împiedicată prin decesul autorului faptei, prin amnistie sau prin prescripția răspunderii penale, nedemnitatea se poate declara dacă acele fapte au fost constatate printr-o hotărâre judecătorească civilă definitivă. În acest caz, termenul de un an curge de la apariția cauzei de împiedicare a condamnării, dacă aceasta a intervenit după deschiderea moștenirii.
(5) În cazurile prevăzute la alin. (1) lit. b) și c), termenul de un an curge de la data când succesibilul a cunoscut motivul de nedemnitate, dacă această dată este ulterioară deschiderii moștenirii.
(6) Comuna, orașul sau, după caz, municipiul în a cărui rază teritorială se aflau bunurile la data deschiderii moștenirii poate introduce acțiunea prevăzută la alin. (2), în cazul în care, cu excepția autorului uneia dintre faptele prevăzute la alin. (1), nu mai există alți succesibili. Dispozițiile alin. (2) - (5) se aplică în mod corespunzător.

Efectele nedemnității

Art. 960. - (1) Nedemnul este înlăturat atât de la moștenirea legală, cât și de la cea testamentară.
(2) Posesia exercitată de nedemn asupra bunurilor moștenirii este considerată posesie de rea-credință.
(3) Actele de conservare, precum și actele de administrare, în măsura în care profită moștenitorilor, încheiate între nedemn și terți, sunt valabile. De asemenea, se mențin și actele de dispoziție cu titlu oneros încheiate între nedemn și terții dobânditori de bună-credință, regulile din materia cărții funciare fiind însă aplicabile.

Înlăturarea efectelor nedemnității

Art. 961. - (1) Efectele nedemnității de drept sau judiciare pot fi înlăturate expres prin testament sau printr-un act autentic notarial de către cel care lasă moștenirea. Fără o declarație expresă, nu constituie înlăturare a efectelor nedemnității legatul lăsat nedemnului după săvârșirea faptei care atrage nedemnitatea.
(2) Efectele nedemnității nu pot fi înlăturate prin reabilitarea nedemnului, amnistie intervenită după condamnare, grațiere sau prin prescripția executării pedepsei penale.

Vocația la moștenire

Art. 962. - Pentru a putea moșteni, o persoană trebuie să aibă calitatea cerută de lege sau să fi fost desemnată de către defunct prin testament.

TITLUL II
Moștenirea legală

CAPITOLUL I
Dispoziții generale

Moștenitorii legali

Art. 963. - (1) Moștenirea se cuvine, în ordinea și după regulile stabilite în prezentul titlu, soțului supraviețuitor și rudelor defunctului, și anume descendenților, ascendenților și colateralilor acestuia, după caz.
(2) Descendenții și ascendenții au vocație la moștenire indiferent de gradul de rudenie cu defunctul, iar colateralii numai până la gradul al patrulea inclusiv.
(3) În lipsa moștenitorilor legali sau testamentari, patrimoniul defunctului se transmite comunei, orașului sau, după caz, municipiului în a cărui rază teritorială se aflau bunurile la data deschiderii moștenirii.

Principiile generale ale devoluțiunii legale a moștenirii

Art. 964. - (1) Rudele defunctului vin la moștenire în următoarea ordine:
a) clasa întâi: descendenții;
b) clasa a doua: ascendenții privilegiați și colateralii privilegiați;
c) clasa a treia: ascendenții ordinari;
d) clasa a patra: colateralii ordinari.
(2) Dacă în urma dezmoștenirii rudele defunctului din clasa cea mai apropiată nu pot culege întreaga moștenire, atunci partea rămasă se atribuie rudelor din clasa subsecventă care îndeplinesc condițiile pentru a moșteni.
(3) Înăuntrul fiecărei clase, rudele de gradul cel mai apropiat cu defunctul înlătură de la moștenire rudele de grad mai îndepărtat, cu excepția cazurilor pentru care legea dispune altfel.
(4) Între rudele din aceeași clasă și de același grad, moștenirea se împarte în mod egal, dacă legea nu prevede altfel.

CAPITOLUL II
Reprezentarea succesorală

Noțiune

Art. 965. - Prin reprezentare succesorală, un moștenitor legal de un grad mai îndepărtat, numit reprezentant, urcă, în virtutea legii, în drepturile ascendentului său, numit reprezentat, pentru a culege partea din moștenire ce i s-ar fi cuvenit acestuia dacă nu ar fi fost nedemn față de defunct sau decedat la data deschiderii moștenirii.

Domeniul de aplicare

Art. 966. - (1) Pot veni la moștenire prin reprezentare succesorală numai descendenții copiilor defunctului și descendenții fraților sau surorilor defunctului.
(2) În limitele prevăzute la alin. (1) și dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute la art. 967, reprezentarea operează în toate cazurile, fără a deosebi după cum reprezentanții sunt rude de același grad ori de grade diferite în raport cu defunctul.

Condiții

Art. 967. - (1) Poate fi reprezentată persoana lipsită de capacitatea de a moșteni, precum și nedemnul, chiar aflat în viață la data deschiderii moștenirii.
(2) Pentru a veni prin reprezentare succesorală la moștenirea defunctului, reprezentantul trebuie să îndeplinească toate condițiile generale pentru a-l moșteni pe acesta.
(3) Reprezentarea operează chiar dacă reprezentantul este nedemn față de reprezentat sau a renunțat la moștenirea lăsată de acesta ori a fost dezmoștenit de el.

Efectul general al reprezentării succesorale

Art. 968. - (1) În cazurile în care operează reprezentarea succesorală, moștenirea se împarte pe tulpină.
(2) Prin tulpină se înțelege:
- înăuntrul clasei întâi, descendentul de gradul întâi care culege moștenirea sau este reprezentat la moștenire;
- înăuntrul clasei a doua, colateralul privilegiat de gradul al doilea care culege moștenirea sau este reprezentat la moștenire.
(3) Dacă aceeași tulpină a produs mai multe ramuri, în cadrul fiecărei ramuri subdivizarea se face tot pe tulpină, partea cuvenită descendenților de același grad din aceeași ramură împărțindu-se între ei în mod egal.

Efectul particular al reprezentării succesorale

Art. 969. - (1) Copiii nedemnului concepuți înainte de deschiderea moștenirii de la care nedemnul a fost exclus vor raporta la moștenirea acestuia din urmă bunurile pe care le-au moștenit prin reprezentarea nedemnului, dacă vin la moștenirea lui în concurs cu alți copii ai săi, concepuți după deschiderea moștenirii de la care a fost înlăturat nedemnul. Raportul se face numai în cazul și în măsura în care valoarea bunurilor primite prin reprezentarea nedemnului a depășit valoarea pasivului succesoral pe care reprezentantul a trebuit să îl suporte ca urmare a reprezentării.
(2) Raportul se face potrivit dispozițiilor prevăzute în secțiunea a 2-a a cap. IV din titlul IV al prezentei cărți.

CAPITOLUL III
Moștenitorii legali

SECȚIUNEA 1
Soțul supraviețuitor

Condiții

Art. 970. - Soțul supraviețuitor îl moștenește pe soțul decedat dacă, la data deschiderii moștenirii, nu există o hotărâre de divorț definitivă.

Vocația la moștenire a soțului supraviețuitor

Art. 971. - (1) Soțul supraviețuitor este chemat la moștenire în concurs cu oricare dintre clasele de moștenitori legali.
(2) În absența persoanelor prevăzute la alin. (1) sau dacă niciuna dintre ele nu vrea ori nu poate să vină la moștenire, soțul supraviețuitor culege întreaga moștenire.

Cota succesorală a soțului supraviețuitor

Art. 972. - (1) Cota soțului supraviețuitor este de:
a) un sfert din moștenire, dacă vine în concurs cu descendenții defunctului;
b) o treime din moștenire, dacă vine în concurs atât cu ascendenți privilegiați, cât și cu colaterali privilegiați ai defunctului;
c) o jumătate din moștenire, dacă vine în concurs fie numai cu ascendenți privilegiați, fie numai cu colaterali privilegiați ai defunctului;
d) trei sferturi din moștenire, dacă vine în concurs fie cu ascendenți ordinari, fie cu colaterali ordinari ai defunctului.
(2) Cota soțului supraviețuitor în concurs cu moștenitori legali aparținând unor clase diferite se stabilește ca și când acesta ar fi venit în concurs numai cu cea mai apropiată dintre ele.
(3) Dacă, în urma căsătoriei putative, două sau mai multe persoane au situația unui soț supraviețuitor, cota stabilită potrivit alin. (1) și (2) se împarte în mod egal între acestea.

Dreptul de abitație al soțului supraviețuitor

Art. 973. - (1) Soțul supraviețuitor care nu este titular al niciunui drept real de a folosi o altă locuință corespunzătoare nevoilor sale beneficiază de un drept de abitație asupra casei în care a locuit până la data deschiderii moștenirii, dacă această casă face parte din bunurile moștenirii.
(2) Dreptul de abitație este gratuit, inalienabil și insesizabil.
(3) Oricare dintre moștenitori poate cere fie restrângerea dreptului de abitație, dacă locuința nu este necesară în întregime soțului supraviețuitor, fie schimbarea obiectului abitației, dacă pune la dispoziția soțului supraviețuitor o altă locuință corespunzătoare.
(4) Dreptul de abitație se stinge la partaj, dar nu mai devreme de un an de la data deschiderii moștenirii. Acest drept încetează, chiar înainte de împlinirea termenului de un an, în caz de recăsătorire a soțului supraviețuitor.
(5) Toate litigiile cu privire la dreptul de abitație reglementat prin prezentul articol se soluționează de către instanța competentă să judece partajul moștenirii, care va hotărî de urgență, în camera de consiliu.

Dreptul special de moștenire al soțului supraviețuitor

Art. 974. - Când nu vine în concurs cu descendenții defunctului, soțul supraviețuitor moștenește, pe lângă cota stabilită potrivit art. 972, mobilierul și obiectele de uz casnic care au fost afectate folosinței comune a soților.

SECȚIUNEA a 2-a
Descendenții defunctului

Dreptul de moștenire al descendenților

Art. 975. - (1) Descendenții sunt copiii defunctului și urmașii lor în linie dreaptă la nesfârșit.
(2) Descendenții defunctului înlătură moștenitorii din celelalte clase și vin la moștenire în ordinea proximității gradului de rudenie. Dispozițiile art. 964 alin. (2) se aplică în mod corespunzător.
(3) În concurs cu soțul supraviețuitor, descendenții defunctului, indiferent de numărul lor, culeg împreună trei sferturi din moștenire.

(4) Moștenirea sau partea din moștenire care li se cuvine descendenților se împarte între aceștia în mod egal, când vin la moștenire în nume propriu, ori pe tulpină, când vin la moștenire prin reprezentare succesorală.

SECȚIUNEA a 3-a

Ascendenții privilegiați și colateralii privilegiați

Vocația la moștenire a ascendenților privilegiați și a colateralilor privilegiați

Art. 976. - (1) Ascendenții privilegiați sunt tatăl și mama defunctului.
(2) Colateralii privilegiați sunt frații și surorile defunctului, precum și descendenții acestora, până la al patrulea grad inclusiv cu defunctul.
(3) Ascendenții privilegiați și colateralii privilegiați vin la moștenire dacă descendenții nu îndeplinesc condițiile necesare pentru a moșteni. Dispozițiile art. 963 alin. (2) se aplică în mod corespunzător.

Împărțirea moștenirii între soțul supraviețuitor, ascendenții privilegiați și colateralii privilegiați

Art. 977. - (1) Dacă soțul supraviețuitor vine la moștenire în concurs atât cu ascendenți privilegiați, cât și cu colaterali privilegiați ai defunctului, partea cuvenită clasei a doua este de două treimi din moștenire.
(2) Dacă soțul supraviețuitor vine la moștenire în concurs fie numai cu ascendenți privilegiați, fie numai cu colaterali privilegiați ai defunctului, partea cuvenită clasei a doua este de o jumătate din moștenire.

Împărțirea moștenirii între ascendenții privilegiați și colateralii privilegiați

Art. 978. - Moștenirea sau partea din moștenire cuvenită ascendenților privilegiați și colateralilor privilegiați se împarte între aceștia în funcție de numărul ascendenților privilegiați care vin la moștenire, după cum urmează:
a) în cazul în care la moștenire vine un singur părinte, acesta va culege un sfert, iar colateralii privilegiați, indiferent de numărul lor, vor culege trei sferturi;

b) în cazul în care la moștenire vin 2 părinți, aceștia vor culege împreună o jumătate, iar colateralii privilegiați, indiferent de numărul lor, vor culege cealaltă jumătate.

Absența ascendenților privilegiați sau a colateralilor privilegiați

Art. 979. - (1) În cazul în care colateralii privilegiați nu îndeplinesc condițiile necesare pentru a moșteni, ascendenții privilegiați vor culege moștenirea sau partea din moștenire cuvenită clasei a doua.
(2) În cazul în care ascendenții privilegiați nu îndeplinesc condițiile necesare pentru a moșteni, colateralii privilegiați vor culege moștenirea sau partea din moștenire cuvenită clasei a doua.

Împărțirea moștenirii între ascendenții privilegiați

Art. 980. - Moștenirea sau partea din moștenire cuvenită ascendenților privilegiați se împarte între aceștia în mod egal.

Împărțirea moștenirii între colateralii privilegiați

Art. 981. - (1) Moștenirea sau partea din moștenire cuvenită colateralilor privilegiați se împarte între aceștia în mod egal.
(2) În cazul în care colateralii privilegiați vin la moștenire prin reprezentare succesorală, moștenirea sau partea din moștenire ce li se cuvine se împarte între ei pe tulpină.
(3) În cazul în care colateralii privilegiați sunt rude cu defunctul pe linii colaterale diferite, moștenirea sau partea din moștenire ce li se cuvine se împarte, în mod egal, între linia maternă și cea paternă. În cadrul fiecărei linii, sunt aplicabile dispozițiile alin. (1) și (2).
(4) În ipoteza prevăzută la alin. (3), colateralii privilegiați care sunt rude cu defunctul pe ambele linii vor culege, pe fiecare dintre acestea, partea din moștenire ce li se cuvine.

SECȚIUNEA a 4-a

Ascendenții ordinari

Dreptul de moștenire al ascendenților ordinari

Art. 982. - (1) Ascendenții ordinari sunt rudele în linie dreaptă ascendentă ale defunctului, cu excepția părinților acestuia.
(2) Ascendenții ordinari vin la moștenire dacă descendenții, ascendenții privilegiați și colateralii privilegiați nu îndeplinesc condițiile necesare pentru a moșteni. Dispozițiile art. 964 alin. (2) se aplică în mod corespunzător.
(3) Ascendenții ordinari vin la moștenire în ordinea gradelor de rudenie cu defunctul.
(4) În concurs cu soțul supraviețuitor, ascendenții ordinari ai defunctului, indiferent de numărul lor, culeg împreună un sfert din moștenire.
(5) Moștenirea sau partea din moștenire cuvenită ascendenților ordinari de același grad se împarte între aceștia în mod egal.

SECȚIUNEA a 5-a
Colateralii ordinari

Dreptul de moștenire al colateralilor ordinari

Art. 983. - (1) Colateralii ordinari sunt rudele colaterale ale defunctului până la gradul al patrulea inclusiv, cu excepția colateralilor privilegiați.
(2) Colateralii ordinari vin la moștenire dacă descendenții, ascendenții privilegiați, colateralii privilegiați și ascendenții ordinari nu îndeplinesc condițiile necesare pentru a moșteni. Dispozițiile art. 964 alin. (2) se aplică în mod corespunzător.
(3) Colateralii ordinari vin la moștenire în ordinea gradelor de rudenie cu defunctul.
(4) În concurs cu soțul supraviețuitor, colateralii ordinari ai defunctului, indiferent de numărul lor, culeg împreună un sfert din moștenire.
(5) Moștenirea sau partea din moștenire cuvenită colateralilor ordinari de același grad se împarte între aceștia în mod egal.

TITLUL III
Liberalitățile

CAPITOLUL I
Dispoziții comune

SECȚIUNEA 1
Dispoziții preliminare

Noțiune și categorii

Art. 984. - (1) Liberalitatea este actul juridic prin care o persoană dispune cu titlu gratuit de bunurile sale, în tot sau în parte, în favoarea unei alte persoane.
(2) Nu se pot face liberalități decât prin donație sau prin legat cuprins în testament.

Donația

Art. 985. - Donația este contractul prin care, cu intenția de a gratifica, o parte, numită donator, dispune în mod irevocabil de un bun în favoarea celeilalte părți, numită donatar.

Legatul

Art. 986. - Legatul este dispoziția testamentară prin care testatorul stipulează ca, la decesul său, unul sau mai mulți legatari să dobândească întregul său patrimoniu, o fracțiune din acesta sau anumite bunuri determinate.

SECȚIUNEA a 2-a

Capacitatea în materie de liberalități

Capacitatea de folosință

Art. 987. - (1) Orice persoană poate face și primi liberalități, cu respectarea regulilor privind capacitatea.

(2) Condiția capacității de a dispune prin liberalități trebuie îndeplinită la data la care dispunătorul își exprimă consimțământul.
(3) Condiția capacității de a primi o donație trebuie îndeplinită la data la care donatarul acceptă donația.
(4) Condiția capacității de a primi un legat trebuie îndeplinită la data deschiderii moștenirii testatorului.

Lipsa capacității depline de exercițiu a dispunătorului

Art. 988. - (1) Cel lipsit de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă nu poate dispune de bunurile sale prin liberalități, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.
(2) Sub sancțiunea nulității relative, nici chiar după dobândirea capacității depline de exercițiu persoana nu poate dispune prin liberalități în folosul celui care a avut calitatea de reprezentant ori ocrotitor legal al său, înainte ca acesta să fi primit de la instanța de tutelă descărcare pentru gestiunea sa. Se exceptează situația în care reprezentantul ori, după caz, ocrotitorul legal este ascendentul dispunătorului.

Desemnarea beneficiarului liberalității

Art. 989. - (1) Sub sancțiunea nulității absolute, dispunătorul trebuie să îl determine pe beneficiarul liberalității ori cel puțin să prevadă criteriile pe baza cărora acest beneficiar să poată fi determinat la data la care liberalitatea produce efecte juridice.
(2) Persoana care nu există la data întocmirii liberalității poate beneficia de o liberalitate dacă aceasta este făcută în favoarea unei persoane capabile, cu sarcina pentru aceasta din urmă de a transmite beneficiarului obiectul liberalității îndată ce va fi posibil.
(3) Sub sancțiunea nulității absolute, dispunătorul nu poate lăsa unui terț dreptul de a-l desemna pe beneficiarul liberalității sau de a stabili obiectul acesteia. Cu toate acestea, repartizarea bunurilor transmise prin legat unor persoane desemnate de testator poate fi lăsată la aprecierea unui terț.
(4) Este valabilă liberalitatea făcută unei persoane desemnate de dispunător, cu o sarcină în favoarea unei persoane alese fie de gratificat, fie de un terț desemnat, la rândul său, tot de către dispunător.

Incapacitățile speciale

Art. 990. - (1) Sunt anulabile liberalitățile făcute medicilor, farmaciștilor sau altor persoane, în perioada în care, în mod direct sau indirect, îi acordau îngrijiri de specialitate dispunătorului pentru boala care este cauză a decesului.
(2) Sunt exceptate de la prevederile alin. (1):
a) liberalitățile făcute soțului, rudelor în linie dreaptă sau colateralilor privilegiați;
b) liberalitățile făcute altor rude până la al patrulea grad inclusiv, dacă, la data liberalității, dispunătorul nu are soț și nici rude în linie dreaptă sau colaterali privilegiați.
(3) Dispozițiile alin. (1) și (2) sunt aplicabile și în privința preoților sau a altor persoane care acordau asistență religioasă în timpul bolii care este cauză a decesului.
(4) Dacă dispunătorul a decedat din cauza bolii, termenul de prescripție a dreptului la acțiunea în anulare curge de la data la care moștenitorii au luat cunoștință de existența liberalității.
(5) În cazul în care dispunătorul s-a restabilit, legatul devine valabil, iar acțiunea în anularea donației poate fi introdusă în termen de 3 ani de la data la care dispunătorul s-a restabilit.

Incapacitățile speciale în materia legatelor

Art. 991. - Sunt anulabile legatele în favoarea:
a) notarului public care a autentificat testamentul;
b) interpretului care a participat la procedura de autentificare a testamentului;
c) martorilor, în cazurile prevăzute la art. 1.043 alin. (2) și art. 1.047 alin. (3);
d) agenților instrumentatori, în cazurile prevăzute la art. 1.047;
e) persoanelor care au acordat, în mod legal, asistență juridică la redactarea testamentului.

Simulația

Art. 992. - (1) Sancțiunea nulității relative prevăzute la art. 988 alin. (2), art. 990 și 991 se aplică și liberalităților deghizate sub forma unui contract cu titlu oneros sau făcute unei persoane interpuse.
(2) Sunt prezumate până la proba contrară ca fiind persoane interpuse ascendenții, descendenții și soțul persoanei incapabile de a primi liberalități, precum și ascendenții și descendenții soțului acestei persoane.

SECȚIUNEA a 3-a

Substituțiile fideicomisare

Noțiune

Art. 993. - Dispoziția prin care o persoană, denumită instituit, este însărcinată să administreze bunul sau bunurile care constituie obiectul liberalității și să le transmită unui terț, denumit substituit, desemnat de dispunător, nu produce efecte decât în cazul în care este permisă de lege.

Substituția fideicomisară

Art. 994. - (1) O liberalitate poate fi grevată de o sarcină care constă în obligația instituitului, donatar sau legatar, de a administra bunurile care constituie obiectul liberalității și de a le transmite, la decesul său, substituitului desemnat de dispunător.
(2) Instituitului i se aplică în mod corespunzător dispozițiile din prezentul cod referitoare la fiduciar.
(3) Incapacitățile de a dispune se apreciază în raport cu dispunătorul, iar cele de a primi, în raport cu instituitul și cu substituitul.

Efectele cu privire la bunuri

Art. 995. - (1) Sarcina prevăzută la art. 994 produce efecte numai cu privire la bunurile care au constituit obiectul liberalității și care la data decesului instituitului pot fi identificate și se află în patrimoniul său.
(2) Atunci când liberalitatea are ca obiect valori mobiliare, sarcina produce efecte și asupra valorilor mobiliare care le înlocuiesc.
(3) Dacă liberalitatea are ca obiect drepturi supuse formalităților de publicitate, sarcina trebuie să respecte aceleași formalități. În cazul imobilelor, sarcina este supusă notării în cartea funciară.

Drepturile substituitului

Art. 996. - (1) Drepturile substituitului se nasc la moartea instituitului.
(2) Substituitul dobândește bunurile care constituie obiectul liberalității ca efect al voinței dispunătorului.
(3) Substituitul nu poate fi, la rândul său, supus obligației de administrare și de transmitere a bunurilor.

Garanțiile și asigurările

Art. 997. - În vederea executării sarcinii, dispunătorul poate impune instituitului constituirea de garanții și încheierea unor contracte de asigurare.

Imputarea sarcinii asupra cotității disponibile

Art. 998. - Dacă instituitul este moștenitor rezervatar al dispunătorului, sarcina nu poate încălca rezerva sa succesorală.

Acceptarea donației după decesul dispunătorului

Art. 999. - Oferta de donație făcută substituitului poate fi acceptată de acesta și după decesul dispunătorului.

Ineficacitatea substituției

Art. 1.000. - Atunci când substituitul predecedează instituitului sau renunță la beneficiul liberalității, bunul revine instituitului, cu excepția cazului în care s-a prevăzut că bunul va fi cules de moștenitorii substituitului ori a fost desemnat un al doilea substituit.

SECȚIUNEA a 4-a

Liberalitățile reziduale

Noțiune

Art. 1.001. - Dispunătorul poate stipula ca substituitul să fie gratificat cu ceea ce rămâne, la data decesului instituitului, din donațiile sau legatele făcute în favoarea acestuia din urmă.

Dreptul de dispoziție al instituitului

Art. 1.002. - Liberalitatea reziduală nu îl împiedică pe instituit să încheie acte cu titlu oneros și nici să rețină bunurile ori sumele obținute în urma încheierii acestora.

Interdicția de a dispune cu titlu gratuit

Art. 1.003. - (1) Instituitul nu poate dispune prin testament de bunurile care au constituit obiectul unei liberalități reziduale.
(2) Dispunătorul poate interzice instituitului să dispună de bunuri prin donație. Cu toate acestea, atunci când este moștenitor rezervatar al dispunătorului, instituitul păstrează posibilitatea de a dispune prin acte între vii sau pentru cauză de moarte de bunurile care au constituit obiectul donațiilor imputate asupra rezervei sale succesorale.

Independența patrimonială a instituitului

Art. 1.004. - Instituitul nu este ținut să dea socoteală dispunătorului ori moștenitorilor acestuia.

Aplicarea regulilor substituției fideicomisare

Art. 1.005. - Dispozițiile prevăzute la art. 995, art. 996 alin. (2), art. 997, 999 și 1.000 sunt aplicabile liberalităților reziduale.

SECȚIUNEA a 5-a

Revizuirea condițiilor și sarcinilor

Domeniul de aplicare

Art. 1.006. - Dacă, din cauza unor situații imprevizibile și neimputabile beneficiarului, survenite acceptării liberalității, îndeplinirea condițiilor sau executarea sarcinilor care afectează liberalitatea a

devenit extrem de dificilă ori excesiv de oneroasă pentru beneficiar, acesta poate cere revizuirea sarcinilor sau a condițiilor.

Soluționarea cererii de revizuire

Art. 1.007. - (1) Cu respectarea, pe cât posibil, a voinței dispunătorului, instanța de judecată sesizată cu cererea de revizuire poate să dispună modificări cantitative sau calitative ale condițiilor sau ale sarcinilor care afectează liberalitatea ori să le grupeze cu acelea similare provenind din alte liberalități.
(2) Instanța de judecată poate autoriza înstrăinarea parțială sau totală a obiectului liberalității, stabilind ca prețul să fie folosit în scopuri conforme cu voința dispunătorului, precum și orice alte măsuri care să mențină pe cât posibil destinația urmărită de acesta.

Înlăturarea efectelor revizuirii

Art. 1.008. - Dacă motivele care au determinat revizuirea condițiilor sau a sarcinilor nu mai subzistă, persoana interesată poate cere înlăturarea pentru viitor a efectelor revizuirii.

SECȚIUNEA a 6-a

Dispoziții speciale

Clauzele considerate nescrise

Art. 1.009. - (1) Este considerată nescrisă clauza prin care, sub sancțiunea desființării liberalității sau restituirii obiectului acesteia, beneficiarul este obligat să nu conteste validitatea unei clauze de inalienabilitate ori să nu solicite revizuirea condițiilor sau a sarcinilor.
(2) De asemenea, este considerată nescrisă dispoziția testamentară prin care se prevede dezmoștenirea ca sancțiune pentru încălcarea obligațiilor prevăzute la alin. (1) sau pentru contestarea dispozițiilor din testament care aduc atingere drepturilor moștenitorilor rezervatari ori sunt contrare ordinii publice sau bunelor moravuri.

Confirmarea liberalităților

Art. 1.010. - Confirmarea unei liberalități de către moștenitorii universali ori cu titlu universal ai dispunătorului atrage renunțarea la dreptul de a opune viciile de formă sau orice alte motive de nulitate, fără ca prin această renunțare să se prejudicieze drepturile terților.

CAPITOLUL II
Donația

SECȚIUNEA 1
Încheierea contractului

Forma donației

Art. 1.011. - (1) Donația se încheie prin înscris autentic, sub sancțiunea nulității absolute.
(2) Nu sunt supuse dispoziției alin. (1) donațiile indirecte, cele deghizate și darurile manuale.
(3) Bunurile mobile care constituie obiectul donației trebuie enumerate și evaluate într-un înscris, chiar sub semnătură privată, sub sancțiunea nulității absolute a donației.
(4) Bunurile mobile corporale cu o valoare de până la 25.000 lei pot face obiectul unui dar manual, cu excepția cazurilor prevăzute de lege. Darul manual se încheie valabil prin acordul de voințe al părților, însoțit de tradițiunea bunului.

Înregistrarea donației autentice

Art. 1.012. - În scop de informare a persoanelor care justifică existența unui interes legitim, notarul care autentifică un contract de donație are obligația să înscrie de îndată acest contract în registrul național notarial, ținut în format electronic, potrivit legii. Dispozițiile în materie de carte funciară rămân aplicabile.

Formarea contractului

Art. 1.013. - (1) Oferta de donație poate fi revocată cât timp ofertantul nu a luat cunoștință de acceptarea destinatarului. Incapacitatea sau decesul ofertantului atrage caducitatea acceptării.
(2) Oferta nu mai poate fi acceptată după decesul destinatarului ei. Moștenitorii destinatarului pot însă comunica acceptarea făcută de acesta.
(3) Oferta de donație făcută unei persoane lipsite de capacitate de exercițiu se acceptă de către reprezentantul legal.
(4) Oferta de donație făcută unei persoane cu capacitate de exercițiu restrânsă poate fi acceptată de către aceasta, cu încuviințarea ocrotitorului legal.

Promisiunea de donație

Art. 1.014. - (1) Sub sancțiunea nulității absolute, promisiunea de donație este supusă formei autentice.
(2) În caz de neexecutare din partea promitentului, promisiunea de donație nu conferă beneficiarului decât dreptul de a pretinde daune-interese echivalente cu cheltuielile pe care le-a făcut și avantajele pe care le-a acordat terților în considerarea promisiunii.

Principiul irevocabilității

Art. 1.015. - (1) Donația nu este valabilă atunci când cuprinde clauze ce permit donatorului să o revoce prin voința sa.
(2) Astfel, este lovită de nulitate absolută donația care:
a) este afectată de o condiție a cărei realizare depinde exclusiv de voința donatorului;
b) impune donatarului plata datoriilor pe care donatorul le-ar contracta în viitor, dacă valoarea maximă a acestora nu este determinată în contractul de donație;
c) conferă donatorului dreptul de a denunța unilateral contractul;
d) permite donatorului să dispună în viitor de bunul donat, chiar dacă donatorul moare fără să fi dispus de acel bun. Dacă dreptul de a dispune vizează doar o parte din bunurile donate, nulitatea operează numai în privința acestei părți.

Întoarcerea convențională

Art. 1.016. - (1) Contractul poate să prevadă întoarcerea bunurilor dăruite, fie pentru cazul când donatarul ar predeceda donatorului, fie pentru cazul când atât donatarul, cât și descendenții săi ar predeceda donatorului.
(2) În cazul în care donația are ca obiect bunuri supuse unor formalități de publicitate, atât dreptul donatarului, cât și dreptul de întoarcere sunt supuse acestor formalități.

SECȚIUNEA a 2-a
Efectele donației

Răspunderea donatorului

Art. 1.017. - În executarea donației, dispunătorul răspunde numai pentru dol și culpă gravă.

Garanția contra evicțiunii

Art. 1.018. - (1) Donatorul nu răspunde pentru evicțiune decât dacă a promis expres garanția sau dacă evicțiunea decurge din fapta sa ori dintr-o împrejurare care afectează dreptul transmis, pe care a cunoscut-o și nu a comunicat-o donatarului la încheierea contractului.
(2) În cazul donației cu sarcini, în limita valorii acestora, donatorul răspunde pentru evicțiune ca și vânzătorul.

Garanția contra viciilor ascunse

Art. 1.019. - (1) Donatorul nu răspunde pentru viciile ascunse ale bunului donat.
(2) Totuși, dacă a cunoscut viciile ascunse și nu le-a adus la cunoștința donatarului la încheierea contractului, donatorul este ținut să repare prejudiciul cauzat donatarului prin aceste vicii.
(3) În cazul donației cu sarcini, în limita valorii acestora, donatorul răspunde pentru viciile ascunse ca și vânzătorul.

SECȚIUNEA a 3-a

Revocarea donației

§1.
Dispoziții comune

Cauzele de revocare

Art. 1.020. - Donația poate fi revocată pentru ingratitudine și pentru neexecutarea fără justificare a sarcinilor la care s-a obligat donatarul.

Modul de operare

Art. 1.021. - Revocarea pentru ingratitudine și pentru neîndeplinirea sarcinilor nu operează de drept.

Revocarea promisiunii de donație

Art. 1.022. - (1) Promisiunea de donație se revocă de drept dacă anterior executării sale se ivește unul dintre cazurile de revocare pentru ingratitudine prevăzute la art. 1023.
(2) De asemenea, promisiunea de donație se revocă de drept și atunci când, anterior executării sale, situația materială a promitentului s-a deteriorat într-o asemenea măsură încât executarea promisiunii a devenit excesiv de oneroasă pentru acesta ori promitentul a devenit insolvabil.

§2.
Revocarea pentru ingratitudine

Cazuri

Art. 1.023. - Donația se revocă pentru ingratitudine în următoarele cazuri:
a) dacă donatarul a atentat la viața donatorului, a unei persoane apropiate lui sau, știind că alții intenționează să atenteze, nu l-a înștiințat;
b) dacă donatarul se face vinovat de fapte penale, cruzimi sau injurii grave față de donator;

c) dacă donatarul refuză în mod nejustificat să asigure alimente donatorului ajuns în nevoie, în limita valorii actuale a bunului donat, ținându-se însă seama de starea în care se afla bunul la momentul donației.

Cererea de revocare

Art. 1.024. - (1) Dreptul la acțiunea prin care se solicită revocarea pentru ingratitudine se prescrie în termen de un an din ziua în care donatorul a știut că donatarul a săvârșit fapta de ingratitudine.
(2) Acțiunea în revocare pentru ingratitudine poate fi exercitată numai împotriva donatarului. Dacă donatarul moare după introducerea acțiunii, aceasta poate fi continuată împotriva moștenitorilor.
(3) Cererea de revocare nu poate fi introdusă de moștenitorii donatorului, cu excepția cazului în care donatorul a decedat în termenul prevăzut la alin. (1) fără să îl fi iertat pe donatar. De asemenea, moștenitorii pot introduce acțiunea în revocare în termen de un an de la data morții donatorului, dacă acesta a decedat fără să fi cunoscut cauza de revocare.
(4) Acțiunea pornită de donator poate fi continuată de moștenitorii acestuia.

Efectele generale ale revocării

Art. 1.025. - (1) În caz de revocare pentru ingratitudine, dacă restituirea în natură a bunului donat nu este posibilă, donatarul va fi obligat să plătească valoarea acestuia, socotită la data soluționării cauzei.
(2) În urma revocării donației pentru ingratitudine, donatarul va fi obligat să restituie fructele pe care le-a perceput începând cu data introducerii cererii de revocare a donației.

Efectele speciale ale revocării

Art. 1.026. - Revocarea pentru ingratitudine nu are niciun efect în privința drepturilor reale asupra bunului donat dobândite de la donatar, cu titlu oneros, de către terții de bună-credință și nici asupra garanțiilor constituite în favoarea acestora. În cazul bunurilor supuse unor formalități de publicitate, dreptul terțului trebuie să fi fost înscris anterior înregistrării cererii de revocare în registrele de publicitate aferente.

§3.
Revocarea pentru neexecutarea sarcinii

Acțiunile în caz de neexecutare a sarcinii

Art. 1.027. - (1) Dacă donatarul nu îndeplinește sarcina la care s-a obligat, donatorul sau succesorii săi în drepturi pot cere fie executarea sarcinii, fie revocarea donației.
(2) În cazul în care sarcina a fost stipulată în favoarea unui terț, acesta poate cere numai executarea sarcinii.
(3) Dreptul la acțiunea prin care se solicită executarea sarcinii sau revocarea donației se prescrie în termen de 3 ani de la data la care sarcina trebuia executată.

Întinderea obligației de executare

Art. 1.028. - Donatarul este ținut să îndeplinească sarcina numai în limita valorii bunului donat, actualizată la data la care sarcina trebuia îndeplinită.

Efecte

Art. 1.029. - Când donația este revocată pentru neîndeplinirea sarcinilor, bunul reintră în patrimoniul donatorului liber de orice drepturi constituite între timp asupra lui, sub rezerva dispozițiilor art. 1.648.

SECȚIUNEA a 4-a

Donațiile făcute viitorilor soți în vederea căsătoriei și donațiile între soți

Caducitatea donațiilor

Art. 1.030. - Donațiile făcute viitorilor soți sau unuia dintre ei, sub condiția încheierii căsătoriei, nu produc efecte în cazul în care căsătoria nu se încheie.

Revocabilitatea donației între soți

Art. 1.031. - Orice donație încheiată între soți este revocabilă numai în timpul căsătoriei.

Nulitatea donației între soți

Art. 1.032. - Nulitatea căsătoriei atrage nulitatea relativă a donației făcute soțului de rea-credință.

Donațiile simulate

Art. 1.033. - (1) Este lovită de nulitate orice simulație în care donația reprezintă contractul secret în scopul de a eluda revocabilitatea donațiilor între soți.
(2) Este prezumată persoană interpusă, până la proba contrară, orice rudă a donatarului la a cărei moștenire acesta ar avea vocație în momentul donației și care nu a rezultat din căsătoria cu donatorul.

CAPITOLUL III
Testamentul

SECȚIUNEA 1
Dispoziții generale

Noțiune

Art. 1.034. - Testamentul este actul unilateral, personal și revocabil prin care o persoană, numită testator, dispune, în una dintre formele cerute de lege, pentru timpul când nu va mai fi în viață.

Conținutul testamentului

Art. 1.035. - Testamentul conține dispoziții referitoare la patrimoniul succesoral sau la bunurile ce fac parte din acesta, precum și la desemnarea directă sau indirectă a legatarului. Alături de aceste dispoziții sau chiar și în lipsa unor asemenea dispoziții, testamentul poate să conțină dispoziții referitoare la partaj, revocarea dispozițiilor testamentare anterioare, dezmoștenire, numirea de executori testamentari, sarcini impuse legatarilor sau moștenitorilor legali și alte dispoziții care produc efecte după decesul testatorului.

Testamentul reciproc

Art. 1.036. - Sub sancțiunea nulității absolute a testamentului, două sau mai multe persoane nu pot dispune, prin același testament, una în favoarea celeilalte sau în favoarea unui terț.

Proba testamentului

Art. 1.037. - (1) Orice persoană care pretinde un drept ce se întemeiază pe un testament trebuie să dovedească existența și conținutul lui în una dintre formele prevăzute de lege.
(2) Dacă testamentul a dispărut printr-un caz fortuit sau de forță majoră ori prin fapta unui terț, fie după moartea testatorului, fie în timpul vieții sale, însă fără ca acesta să îi fi cunoscut dispariția, valabilitatea formei și cuprinsul testamentului vor putea fi dovedite prin orice mijloc de probă.

Consimțământul testatorului

Art. 1.038. - (1) Testamentul este valabil numai dacă testatorul a avut discernământ și consimțământul său nu a fost viciat.
(2) Dolul poate atrage anularea testamentului chiar dacă manoperele dolosive nu au fost săvârșite de beneficiarul dispozițiilor testamentare și nici nu au fost cunoscute de către acesta.

Interpretarea testamentului

Art. 1.039. - (1) Regulile de interpretare a contractelor sunt aplicabile și testamentului, în măsura în care sunt compatibile cu caracterele juridice ale acestuia.
(2) Elementele extrinseci înscrisului testamentar pot fi folosite numai în măsura în care se sprijină pe cele intrinseci.
(3) Legatul în favoarea creditorului nu este prezumat a fi făcut în compensația creanței sale.

SECȚIUNEA a 2-a

Formele testamentului

Formele testamentului ordinar

Art. 1.040. - Testamentul ordinar poate fi olograf sau autentic.

Testamentul olograf

Art. 1.041. - Sub sancțiunea nulității absolute, testamentul olograf trebuie scris în întregime, datat și semnat de mâna testatorului.

Deschiderea testamentului olograf

Art. 1.042. - (1) Înainte de a fi executat, testamentul olograf se va prezenta unui notar public pentru a fi vizat spre neschimbare.
(2) În cadrul procedurii succesorale, notarul public procedează, în condițiile legii speciale, la deschiderea și validarea testamentului olograf și îl depune în dosarul succesoral. Deschiderea testamentului și starea în care se găsește se constată prin proces-verbal.
(3) Cei interesați pot primi, după vizarea spre neschimbare, pe cheltuiala lor, copii legalizate ale testamentului olograf.
(4) După finalizarea procedurii succesorale, originalul testamentului se predă legatarilor, potrivit înțelegerii dintre ei, iar în lipsa acesteia, persoanei desemnate prin hotărâre judecătorească.

Testamentul autentic

Art. 1.043. - (1) Testamentul este autentic dacă a fost autentificat de un notar public sau de o altă persoană învestită cu autoritate publică de către stat, potrivit legii.
(2) Cu ocazia autentificării, testatorul poate fi asistat de unul sau de 2 martori.

Întocmirea testamentului autentic

Art. 1.044. - (1) Testatorul își dictează dispozițiile în fața notarului, care se îngrijește de scrierea actului și apoi i-l citește sau, după caz, i-l dă să îl citească, menționându-se expres îndeplinirea

acestor formalități. Dacă dispunătorul își redactase deja actul de ultimă voință, testamentul autentic îi va fi citit de către notar.
(2) După citire, dispunătorul trebuie să declare că actul exprimă ultima sa voință.
(3) Testamentul este apoi semnat de către testator, iar încheierea de autentificare de către notar.

Autentificarea în situații particulare

Art. 1.045. - Legislație conexă.

(1) În cazul acelora care, din pricina infirmității, a bolii sau din orice alte cauze, nu pot semna, notarul public, îndeplinind actul, va face mențiune despre această împrejurare în încheierea pe care o întocmește, mențiunea astfel făcută ținând loc de semnătură. Mențiunea va fi citită testatorului de către notar, în prezența a 2 martori, această formalitate suplinind absența semnăturii testatorului.
(2) Declarația de voință a surdului, mutului sau surdomutului, știutori de carte, se va da în scris în fața notarului public, prin înscrierea de către parte, înaintea semnăturii, a mențiunii "consimt la prezentul act, pe care l-am citit".
(3) Dacă surdul, mutul sau surdomutul este, din orice motiv, în imposibilitate de a scrie, declarația de voință se va lua prin interpret, dispozițiile alin. (1) aplicându-se în mod corespunzător.
(4) Pentru a lua consimțământul unui nevăzător, notarul public va întreba dacă a auzit bine când i s-a citit cuprinsul testamentului, consemnând aceasta în încheierea de autentificare.

Înregistrarea testamentului autentic

Art. 1.046. - În scop de informare a persoanelor care justifică existența unui interes legitim, notarul care autentifică testamentul are obligația să îl înscrie, de îndată, în Registrul național notarial ținut în format electronic, potrivit legii. Informații cu privire la existența unui testament se pot da numai după decesul testatorului.

Testamentele privilegiate

Art. 1.047. - (1) Se poate întocmi în mod valabil un testament în următoarele situații speciale:
a) în fața unui funcționar competent al autorității civile locale, în caz de epidemii, catastrofe, războaie sau alte asemenea împrejurări excepționale;

b) în fața comandantului vasului sau a celui care îl înlocuiește, dacă testatorul se află la bordul unui vas sub pavilionul României, în cursul unei călătorii maritime sau fluviale. Testamentul întocmit la bordul unei aeronave este supus acelorași condiții;
c) în fața comandantului unității militare ori a celui care îl înlocuiește, dacă testatorul este militar sau, fără a avea această calitate, este salariat ori prestează servicii în cadrul forțelor armate ale României și nu se poate adresa unui notar public;
d) în fața directorului, medicului șef al instituției sanitare sau a medicului șef al serviciului ori, în lipsa acestora, în fața medicului de gardă, cât timp dispunătorul este internat într-o instituție sanitară în care notarul public nu are acces.
(2) În toate cazurile prevăzute la alin. (1) este obligatoriu ca testamentul să se întocmească în prezența a 2 martori.
(3) Testamentul privilegiat se semnează de testator, de agentul instrumentator și de cei 2 martori. Dacă testatorul sau unul dintre martori nu poate semna, se va face mențiune despre cauza care l-a împiedicat să semneze.
(4) Dispozițiile alin. (3) sunt prevăzute sub sancțiunea nulității absolute.
(5) Prevederile art. 1.042 se aplică în mod corespunzător și în privința testamentului privilegiat.

Caducitatea testamentelor privilegiate

Art. 1.048. - (1) Testamentul privilegiat devine caduc la 15 zile de la data când dispunătorul ar fi putut să testeze în vreuna dintre formele ordinare. Termenul se suspendă dacă testatorul a ajuns într-o stare în care nu îi este cu putință să testeze.
(2) Prevederile alin. (1) nu se aplică dispoziției testamentare prin care se recunoaște un copil.

Testamentul sumelor și valorilor depozitate

Art. 1.049. - Legislație conexă.

(1) Dispozițiile testamentare privind sumele de bani, valorile sau titlurile de valoare depuse la instituții specializate sunt valabile cu respectarea condițiilor de formă prevăzute de legile speciale aplicabile acestor instituții.
(2) Instituțiile specializate nu vor putea proceda la predarea legatului având ca obiect sume de bani, valori sau titluri de valoare decât în baza hotărârii judecătorești ori a certificatului de moștenitor care constată valabilitatea dispoziției testamentare și calitatea de legatar, prevederile referitoare la raport și reducțiune fiind aplicabile.

(3) Instituțiile de credit au obligația ca, la instituirea de către clienții acestora a unei dispoziții testamentare, să comunice, de îndată, mențiunea acesteia în registrul prevăzut la art. 1.046.

Conversiunea formei testamentare

Art. 1.050. - Un testament nul din cauza unui viciu de formă produce efecte dacă îndeplinește condițiile prevăzute de lege pentru altă formă testamentară.

SECȚIUNEA a 3-a
Revocarea voluntară a testamentului

Revocarea voluntară expresă

Art. 1.051. - (1) Un testament nu poate fi revocat expres, în tot sau în parte, decât printr-un act autentic notarial sau printr-un testament ulterior.
(2) Testamentul care revocă un testament anterior poate fi întocmit într-o formă diferită de aceea a testamentului revocat.
(3) Revocarea expresă a testamentului făcută printr-un act autentic notarial sau printr-un testament autentic se va înscrie de îndată de către notar în registrul național notarial prevăzut la art. 1.046.

Revocarea voluntară tacită

Art. 1.052. - (1) Testatorul poate revoca testamentul olograf și prin distrugerea, ruperea sau ștergerea sa. Ștergerea unei dispoziții a testamentului olograf de către testator implică revocarea acelei dispoziții. Modificările realizate prin ștergere se semnează de către testator.
(2) Distrugerea, ruperea sau ștergerea testamentului olograf, cunoscută de testator, atrage de asemenea revocarea, cu condiția ca acesta să fi fost în măsură să îl refacă.
(3) Testamentul ulterior nu îl revocă pe cel anterior decât în măsura în care conține dispoziții contrare sau incompatibile cu acesta. Efectele revocării nu sunt înlăturate în caz de caducitate sau revocare a testamentului ulterior.

Retractarea revocării

Art. 1.053. - (1) Dispoziția revocatorie poate fi retractată în mod expres prin act autentic notarial sau prin testament.
(2) Retractarea unei dispoziții revocatorii înlătură efectele revocării, cu excepția cazului în care testatorul și-a manifestat voința în sens contrar sau dacă această intenție a testatorului rezultă din împrejurările concrete. Dispozițiile art. 1.051 alin. (3) rămân aplicabile.
(3) Retractarea unei dispoziții revocatorii făcută printr-un act autentic notarial sau printr-un testament autentic se va înscrie de îndată de către notar în registrul național notarial prevăzut la art. 1.046.

SECȚIUNEA a 4-a

Legatul

§1.
Categorii de legate

Clasificarea legatelor

Art. 1.054. - (1) Legatele sunt universale, cu titlu universal sau cu titlu particular.
(2) Legatul poate fi pur și simplu, cu termen, sub condiție sau cu sarcină.

Legatul universal

Art. 1.055. - Legatul universal este dispoziția testamentară care conferă uneia sau mai multor persoane vocație la întreaga moștenire.

Legatul cu titlu universal

Art. 1.056. - (1) Legatul cu titlu universal este dispoziția testamentară care conferă uneia sau mai multor persoane vocație la o fracțiune a moștenirii.
(2) Prin fracțiune a moștenirii se înțelege:
a) fie proprietatea unei cote-părți din aceasta;
b) fie un dezmembrământ al proprietății asupra totalității sau a unei cote-părți din moștenire;

c) fie proprietatea sau un dezmembrământ asupra totalității ori asupra unei cotepărți din universalitatea bunurilor determinate după natura sau proveniența lor.

Legatul cu titlu particular

Art. 1.057. - Orice legat care nu este universal sau cu titlu universal este un legat cu titlu particular.

§2.
Efectele legatelor

Fructele bunurilor ce constituie obiectul legatului

Art. 1.058. - Legatarul are dreptul la fructele bunurilor moștenirii care i se cuvin din ziua deschiderii moștenirii sau din ziua în care legatul produce efecte în privința sa, cu excepția cazului în care cel care a posedat bunurile ce constituie obiectul legatului a fost de bună-credință.

Drepturile legatarului cu titlu particular

Art. 1.059. - (1) Legatarul cu titlu particular al unui bun individual determinat dobândește proprietatea acestuia de la data deschiderii moștenirii.
(2) Legatarul cu titlu particular al unor bunuri de gen este titularul unei creanțe asupra moștenirii. Dacă testatorul nu a prevăzut altfel, cel însărcinat cu executarea acestui legat este obligat a preda bunuri de calitate medie.

Sarcina excesivă a legatului cu titlu particular

Art. 1.060. - (1) Dacă legatarul nu poate îndeplini sarcina cu care este grevat legatul său fără a depăși valoarea bunurilor primite în temeiul acestuia, se va putea libera predând beneficiarului sarcinii bunurile ce i-au fost lăsate prin legat sau valoarea lor.
(2) Valoarea bunurilor lăsate prin legat și a sarcinilor va fi aceea de la data deschiderii moștenirii.

Accesoriile bunului care constituie obiectul unui legat cu titlu particular

Art. 1.061. - (1) Bunul care constituie obiectul unui legat cu titlu particular se predă cu accesoriile sale, în starea în care se găsește la data deschiderii moștenirii.
(2) Legatul cuprinde și dreptul la acțiunea în despăgubire pentru prejudiciul adus bunului de către un terț după întocmirea testamentului.
(3) Legatul unui bun care, după întocmirea testamentului, a cunoscut creșteri cantitative, calitative sau valorice prin alipire, lucrări autonome, lucrări adăugate sau achiziționarea altor bunuri în cadrul unei universalități se prezumă, până la proba contrară, a viza întreg bunul ori universalitatea rezultată.

Legatul rentei viagere sau al unei creanțe de întreținere

Art. 1.062. - Când obiectul legatului cuprinde o rentă viageră sau o creanță de întreținere, executarea acestuia este datorată din ziua deschiderii moștenirii.

Legatul alternativ

Art. 1.063. - În cazul în care legatarului cu titlu particular i-a fost lăsat fie un bun, fie altul, dreptul de alegere revine celui ținut să execute legatul, dacă testatorul nu a conferit acest drept legatarului sau unui terț.

Legatul bunului altuia

Art. 1.064. - (1) Când bunul individual determinat care a făcut obiectul unui legat cu titlu particular aparține unei alte persoane decât testatorul și nu este cuprins în patrimoniul acestuia la data deschiderii moștenirii, atunci se aplică dispozițiile prezentului articol.
(2) Dacă, la data întocmirii testamentului, testatorul nu a știut că bunul nu este al său, legatul este anulabil.
(3) În cazul în care testatorul a știut că bunul nu este al său, cel însărcinat cu executarea legatului este obligat, la alegerea sa, să dea fie bunul în natură, fie valoarea acestuia de la data deschiderii moștenirii.

Legatul conjunctiv

Art. 1.065. - (1) Legatul cu titlu particular este prezumat a fi conjunctiv atunci când testatorul a lăsat, prin același testament, un bun determinat individual sau generic mai multor legatari cu titlu particular, fără a preciza partea fiecăruia.
(2) În cazul legatului conjunctiv, dacă unul dintre legatari nu vrea sau nu poate să primească legatul, partea lui va profita celorlalți legatari.
(3) Prevederile alin. (2) se aplică și atunci când obiectul legatului conjunctiv îl constituie un dezmembrământ al dreptului de proprietate.

Cheltuielile predării legatului

Art. 1.066. - În lipsa unei dispoziții testamentare sau legale contrare, cheltuielile predării legatului sunt în sarcina moștenirii, fără ca prin aceasta să se aducă atingere rezervei succesorale.

Dreptul de preferință al creditorilor moștenirii față de legatari

Art. 1.067. - (1) Creditorii moștenirii au dreptul să fie plătiți cu prioritate față de legatari.
(2) Dacă legatele cu titlu particular depășesc activul net al moștenirii, ele vor fi reduse în măsura depășirii, la cererea creditorilor moștenirii sau a celui care este obligat să le execute.
(3) În cazul în care, fără a se cunoaște anumite datorii sau sarcini ale moștenirii, a fost executat un legat, moștenitorul legal sau testamentar, creditorii sau orice persoană interesată poate solicita restituirea de la legatarul plătit, în măsura în care legatul urmează a fi redus.

§3.
Ineficacitatea legatelor

Revocarea voluntară a legatului

Art. 1.068. - (1) Legatele sunt supuse dispozițiilor privind revocarea voluntară a testamentului.
(2) Orice înstrăinare a bunului ce constituie obiectul unui legat cu titlu particular, consimțită de către testator, chiar dacă este afectată de modalități, revocă implicit legatul pentru tot ceea ce s-a înstrăinat.

(3) Ineficacitatea înstrăinării nu afectează revocarea decât dacă:
a) este determinată de incapacitatea sau vicierea voinței testatorului; ori
b) înstrăinarea reprezintă o donație în favoarea beneficiarului legatului și nu s-a făcut sub condiții sau cu sarcini substanțial diferite de acelea care afectează legatul.
(4) Distrugerea voluntară de către testator a bunului ce constituie obiectul legatului cu titlu particular revocă implicit legatul.

Revocarea judecătorească

Art. 1.069. - (1) Revocarea judecătorească a legatului poate fi cerută în cazul neîndeplinirii, fără justificare, a sarcinii instituite de testator. Neîndeplinirea fortuită a sarcinii poate atrage revocarea numai dacă, potrivit voinței testatorului, eficacitatea legatului este condiționată de executarea sarcinii.
(2) Revocarea judecătorească a legatului poate fi solicitată și pentru ingratitudine în următoarele cazuri:
a) dacă legatarul a atentat la viața testatorului, a unei persoane apropiate lui sau, știind că alții intenționează să atenteze, nu l-a înștiințat;
b) dacă legatarul se face vinovat de fapte penale, cruzimi sau injurii grave față de testator ori de injurii grave la adresa memoriei testatorului.

Termenul de prescripție

Art. 1.070. - Dreptul la acțiunea în revocarea judecătorească a legatului se prescrie în termen de un an de la data la care moștenitorul a cunoscut fapta de ingratitudine sau, după caz, de la data la care sarcina trebuia executată.

Caducitatea legatului

Art. 1.071. - Orice legat devine caduc atunci când:
a) legatarul nu mai este în viață la data deschiderii moștenirii;
b) legatarul este incapabil de a primi legatul la data deschiderii moștenirii;
c) legatarul este nedemn;
d) legatarul renunță la legat;

e) legatarul decedează înaintea împlinirii condiției suspensive ce afectează legatul, dacă aceasta avea un caracter pur personal;
f) bunul ce formează obiectul legatului cu titlu particular a pierit în totalitate din motive care nu țin de voința testatorului, în timpul vieții testatorului sau înaintea împlinirii condiției suspensive ce afectează legatul.

Destinația bunurilor constituind obiectul unui legat ineficace

Art. 1.072. - Ineficacitatea legatului din cauza nulității, revocării, caducității sau desființării pentru nerealizarea condiției suspensive ori pentru îndeplinirea condiției rezolutorii profită moștenitorilor ale căror drepturi succesorale ar fi fost micșorate sau, după caz, înlăturate prin existența legatului sau care aveau obligația să execute legatul.

Regimul legatului-sarcină

Art. 1.073. - Cu excepția cazului prevăzut la art. 1.071 lit. f), caducitatea sau revocarea judecătorească a unui legat grevat cu un legat-sarcină în favoarea unui terț nu atrage ineficacitatea acestui din urmă legat. Moștenitorii care beneficiază de ineficacitatea legatului sunt obligați să execute legatul-sarcină.

SECȚIUNEA a 5-a

Dezmoștenirea

Noțiune

Art. 1.074. - (1) Dezmoștenirea este dispoziția testamentară prin care testatorul îi înlătură de la moștenire, în tot sau în parte, pe unul sau mai mulți dintre moștenitorii săi legali.
(2) Dezmoștenirea este directă atunci când testatorul dispune prin testament înlăturarea de la moștenire a unuia sau mai multor moștenitori legali și indirectă atunci când testatorul instituie unul sau mai mulți legatari.

Efectele

Art. 1.075. - (1) În cazul dezmoștenirii soțului supraviețuitor, moștenitorii din clasa cu care acesta vine în concurs culeg partea din moștenire rămasă după atribuirea cotei cuvenite soțului supraviețuitor ca urmare a dezmoștenirii.
(2) Dacă, în urma dezmoștenirii, pe lângă soțul supraviețuitor, vin la moștenire atât cel dezmoștenit, cât și acela care beneficiază de dezmoștenire, acesta din urmă culege partea rămasă după atribuirea cotei soțului supraviețuitor și a cotei celui dezmoștenit.
(3) Atunci când, în urma dezmoștenirii, un moștenitor primește o cotă inferioară cotei sale legale, moștenitorul cu care vine în concurs culege partea care ar fi revenit celui dezmoștenit.
(4) Dacă, în urma dezmoștenirii, o persoană este înlăturată total de la moștenire, cota ce i s-ar fi cuvenit se atribuie moștenitorilor cu care ar fi venit în concurs sau, în lipsa acestora, moștenitorilor subsecvenți.
(5) Dispozițiile prevăzute la alin. (1) - (4) nu pot profita persoanelor incapabile de a primi legate.

Nulitatea

Art. 1.076. - (1) Dispoziția testamentară prin care moștenitorii legali au fost dezmoșteniți este supusă cauzelor de nulitate, absolută sau relativă, prevăzute de lege.
(2) Termenul de prescripție a dreptului la acțiunea în anulare curge de la data la care cei dezmoșteniți au luat cunoștință de dispoziția testamentară prin care au fost înlăturați de la moștenire, dar nu mai devreme de data deschiderii moștenirii.

SECȚIUNEA a 6-a

Executiunea testamentară

Desemnarea și misiunea executorului

Art. 1.077. - (1) Testatorul poate numi una sau mai multe persoane, conferindu-le împuternicirea necesară executării dispozițiilor testamentare. Executorul testamentar poate fi desemnat și de către un terț determinat prin testament.
(2) Dacă au fost desemnați mai mulți executori testamentari, oricare dintre ei poate acționa fără concursul celorlalți, cu excepția cazului în care testatorul a dispus altfel sau le-a împărțit atribuțiile.

(3) Puterile executorului testamentar pot fi exercitate de la data acceptării misiunii prin declarație autentică notarială.

Capacitatea executorului

Art. 1.078. - Persoana lipsită de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă nu poate fi executor testamentar.

Dreptul de administrare

Art. 1.079. - (1) Executorul testamentar are dreptul să administreze patrimoniul succesoral pe o perioadă de cel mult 2 ani de la data deschiderii moștenirii, chiar dacă testatorul nu i-a conferit în mod expres acest drept.
(2) Prin testament, dreptul de administrare poate fi restrâns doar la o parte din patrimoniul succesoral sau la un termen mai scurt.
(3) Termenul de 2 ani poate fi prelungit de instanța de judecată, pentru motive temeinice, prin acordarea unor termene succesive de câte un an.

Puterile executorului

Art. 1.080. - (1) Executorul testamentar:
a) va cere, în condițiile legii, punerea sigiliilor, dacă printre moștenitori sunt și minori, persoane puse sub interdicție judecătorească sau dispărute;
b) va stărui a se face inventarul bunurilor moștenirii în prezența sau cu citarea moștenitorilor;
c) va cere instanței să încuviințeze vânzarea bunurilor, în lipsă de sume suficiente pentru executarea legatelor. Instanța va putea încuviința vânzarea imobilelor succesorale numai dacă nu există moștenitori rezervatari;
d) va depune diligențe pentru executarea testamentului, iar în caz de contestație, pentru a apăra validitatea sa;
e) va plăti datoriile moștenirii dacă a fost împuternicit în acest sens prin testament. În lipsa unei asemenea împuterniciri, executorul testamentar va putea achita datoriile numai cu încuviințarea instanței;
f) va încasa creanțele moștenirii.

(2) Testatorul poate dispune ca executorul testamentar să procedeze la partajarea bunurilor moștenirii. Partajul produce efecte numai dacă proiectul prezentat de către executor a fost aprobat de toți moștenitorii.

Transmiterea execuțiunii

Art. 1.081. - (1) Puterile executorului testamentar nu pot fi transmise.
(2) Misiunea executorului testamentar numit în considerarea unei funcții determinate poate fi continuată de către persoana care preia acea funcție.

Obligația de a da socoteală și răspunderea executorului

Art. 1.082. - (1) La sfârșitul fiecărui an și la încetarea misiunii sale, executorul testamentar este obligat să dea socoteală pentru gestiunea sa, chiar dacă nu există moștenitori rezervatari. Această obligație se transmite moștenitorilor executorului.
(2) Executorul testamentar răspunde ca un mandatar în legătură cu executarea dispozițiilor testamentare.
(3) Dacă au fost desemnați mai mulți executori testamentari, răspunderea acestora este solidară, cu excepția cazului în care testatorul le-a împărțit atribuțiile și fiecare dintre ei s-a limitat la misiunea încredințată.

Remunerația executorului

Art. 1.083. - Misiunea executorului testamentar este gratuită, dacă testatorul nu a stabilit o remunerație în sarcina moștenirii.

Suportarea cheltuielilor

Art. 1.084. - Cheltuielile făcute de executorul testamentar în exercitarea puterilor sale sunt în sarcina moștenirii.

Încetarea execuțiunii

Art. 1.085. - Execuțiunea testamentară poate înceta:
a) prin îndeplinirea sau imposibilitatea aducerii la îndeplinire a misiunii primite;
b) prin renunțare în forma unei declarații autentice notariale;
c) prin decesul executorului testamentar;
d) prin punerea sub interdicție judecătorească a executorului testamentar;
e) prin revocarea de către instanță a executorului testamentar care nu își îndeplinește misiunea ori o îndeplinește în mod necorespunzător;
f) prin expirarea termenului în care se exercită dreptul de administrare, afară de cazul în care instanța decide prelungirea termenului.

CAPITOLUL IV
Rezerva succesorală, cotitatea disponibilă și reducțiunea liberalităților excesive

SECȚIUNEA 1
Rezerva succesorală și cotitatea disponibilă

Noțiunea de rezervă succesorală

Art. 1.086. - Rezerva succesorală este partea din bunurile moștenirii la care moștenitorii rezervatari au dreptul în virtutea legii, chiar împotriva voinței defunctului, manifestată prin liberalități ori dezmoșteniri.

Moștenitorii rezervatari

Art. 1.087. - Sunt moștenitori rezervatari soțul supraviețuitor, descendenții și ascendenții privilegiați ai defunctului.

Întinderea rezervei succesorale

Art. 1.088. - Rezerva succesorală a fiecărui moștenitor rezervatar este de jumătate din cota succesorală care, în absența liberalităților sau dezmoștenirilor, i s-ar fi cuvenit ca moștenitor legal.

Noțiunea de cotitate disponibilă

Art. 1.089. - Cotitatea disponibilă este partea din bunurile moștenirii care nu este rezervată prin lege și de care defunctul putea dispune în mod neîngrădit prin liberalități.

Cotitatea disponibilă specială a soțului supraviețuitor

Art. 1.090. - (1) Liberalitățile neraportabile făcute soțului supraviețuitor, care vine la moștenire în concurs cu alți descendenți decât cei comuni lor, nu pot depăși un sfert din moștenire și nici partea descendentului care a primit cel mai puțin.
(2) Dacă defunctul nu a dispus prin liberalități de diferența dintre cotitatea disponibilă stabilită potrivit art. 1.089 și cotitatea disponibilă specială, atunci această diferență revine descendenților.
(3) Dispozițiile alin. (1) și (2) se aplică în mod corespunzător atunci când descendentul menționat la alin. (1) a fost dezmoștenit direct, iar de această dezmoștenire ar beneficia soțul supraviețuitor.

SECȚIUNEA a 2-a

Reducțiunea liberalităților excesive

Stabilirea rezervei succesorale și a cotității disponibile

Art. 1.091. - (1) Valoarea masei succesorale, în funcție de care se determină rezerva succesorală și cotitatea disponibilă, se stabilește astfel:
a) determinarea activului brut al moștenirii, prin însumarea valorii bunurilor existente în patrimoniul succesoral la data deschiderii moștenirii;
b) determinarea activului net al moștenirii, prin scăderea pasivului succesoral din activul brut;
c) reunirea fictivă, doar pentru calcul, la activul net, a valorii donațiilor făcute de cel care lasă moștenirea.
(2) În vederea aplicării alin. (1) lit. c), se ia în considerare valoarea la data deschiderii moștenirii a bunurilor donate, ținându-se însă cont de starea lor în momentul donației, din care se scade valoarea sarcinilor asumate prin contractele de donație. Dacă bunurile au fost înstrăinate de donatar, se ține seama de valoarea lor la data înstrăinării. Dacă bunurile donate au fost înlocuite cu

altele, se ține cont de valoarea, la data deschiderii moștenirii, a bunurilor intrate în patrimoniu și de starea lor la momentul dobândirii. Totuși, dacă devalorizarea bunurilor intrate în patrimoniu era inevitabilă la data dobândirii, în virtutea naturii lor, înlocuirea bunurilor nu este luată în considerare. În măsura în care bunul donat sau cel care l-a înlocuit pe acesta a pierit fortuit, indiferent de data pieirii, donația nu se va supune reunirii fictive. Sumele de bani sunt supuse indexării în raport cu indicele inflației, corespunzător perioadei cuprinse între data intrării lor în patrimoniul donatarului și data deschiderii moștenirii.
(3) Nu se va ține seama în stabilirea rezervei de darurile obișnuite, de donațiile remuneratorii și, în măsura în care nu sunt excesive, nici de sumele cheltuite pentru întreținerea sau, dacă este cazul, pentru formarea profesională a descendenților, a părinților sau a soțului și nici de cheltuielile de nuntă.
(4) Până la dovada contrară, înstrăinarea cu titlu oneros către un descendent ori un ascendent privilegiat sau către soțul supraviețuitor este prezumată a fi donație dacă înstrăinarea s-a făcut cu rezerva uzufructului, uzului ori abitației sau în schimbul întreținerii pe viață ori a unei rente viagere. Prezumția operează numai în favoarea descendenților, ascendenților privilegiați și a soțului supraviețuitor ai defunctului, dacă aceștia nu au consimțit la înstrăinare.
(5) Rezerva succesorală și cotitatea disponibilă se calculează în funcție de valoarea stabilită potrivit alin. (1). La stabilirea rezervei nu se ține seama de cei care au renunțat la moștenire, cu excepția celor obligați la raport, potrivit art. 1.147 alin. (2).

Modul de operare

Art. 1.092. - După deschiderea moștenirii, liberalitățile care încalcă rezerva succesorală sunt supuse reducțiunii, la cerere.

Persoanele care pot cere reducțiunea

Art. 1.093. - Reducțiunea liberalităților excesive poate fi cerută numai de către moștenitorii rezervatari, de succesorii lor, precum și de către creditorii chirografari ai moștenitorilor rezervatari.

Căile de realizare a reducțiunii

Art. 1.094. - (1) Reducțiunea liberalităților excesive se poate realiza prin buna învoială a celor interesați.

(2) În lipsa unei asemenea învoieli, reducțiunea poate fi invocată în fața instanței de judecată pe cale de excepție sau pe cale de acțiune, după caz.
(3) În cazul pluralității de moștenitori rezervatari, reducțiunea operează numai în limita cotei de rezervă cuvenite celui care a cerut-o și profită numai acestuia.

Termenul de prescripție

Art. 1.095. - (1) Dreptul la acțiunea în reducțiune a liberalităților excesive se prescrie în termen de 3 ani de la data deschiderii moștenirii sau, după caz, de la data la care moștenitorii rezervatari au pierdut posesia bunurilor care formează obiectul liberalităților.
(2) În cazul liberalităților excesive a căror existență nu a fost cunoscută de moștenitorii rezervatari, termenul de prescripție începe să curgă de la data când au cunoscut existența acestora și caracterul lor excesiv.
(3) Excepția de reducțiune este imprescriptibilă extinctiv.

Ordinea reducțiunii

Art. 1.096. - (1) Legatele se reduc înaintea donațiilor.
(2) Legatele se reduc toate deodată și proporțional, afară dacă testatorul a dispus că anumite legate vor avea preferință, caz în care vor fi reduse mai întâi celelalte legate.
(3) Donațiile se reduc succesiv, în ordinea inversă a datei lor, începând cu cea mai nouă.
(4) Donațiile concomitente se reduc toate deodată și proporțional, afară dacă donatorul a dispus că anumite donații vor avea preferință, caz în care vor fi reduse mai întâi celelalte donații.
(5) Dacă beneficiarul donației care ar trebui redusă este insolvabil, se va proceda la reducțiunea donației anterioare.

Efectele reducțiunii

Art. 1.097. - (1) Reducțiunea are ca efect ineficacitatea legatelor sau, după caz, desființarea donațiilor în măsura necesară întregirii rezervei succesorale.
(2) Întregirea rezervei, ca urmare a reducțiunii, se realizează în natură.
(3) Reducțiunea se realizează prin echivalent în cazul în care, înainte de deschiderea moștenirii, donatarul a înstrăinat bunul ori a constituit asupra lui drepturi reale, precum și atunci când bunul a pierit dintr-o cauză imputabilă donatarului.

(4) Când donația supusă reducțiunii a fost făcută unui moștenitor rezervatar care nu este obligat la raportul donației, acesta va putea păstra în contul rezervei sale partea care depășește cotitatea disponibilă.
(5) Dacă donatarul este un succesibil obligat la raport, iar partea supusă reducțiunii reprezintă mai puțin de jumătate din valoarea bunului donat, donatarul rezervatar poate păstra bunul, iar reducțiunea necesară întregirii rezervei celorlalți moștenitori rezervatari se va face prin luare mai puțin sau prin echivalent bănesc.
(6) În cazul întregirii rezervei în natură, gratificatul păstrează fructele părții din bun care depășește cotitatea disponibilă, percepute până la data la care cei îndreptățiți au cerut reducțiunea.

Reducțiunea unor liberalități speciale

Art. 1.098. - (1) Dacă donația sau legatul are ca obiect un uzufruct, uz ori abitație sau o rentă ori întreținere viageră, moștenitorii rezervatari au facultatea fie de a executa liberalitatea astfel cum a fost stipulată, fie de a abandona proprietatea cotității disponibile în favoarea beneficiarului liberalității, fie de a solicita reducțiunea potrivit dreptului comun.
(2) Dacă moștenitorii rezervatari nu se înțeleg asupra opțiunii, reducțiunea se va face potrivit dreptului comun.

Imputarea liberalităților

Art. 1.099. - (1) Dacă beneficiarul liberalității nu este moștenitor rezervatar, liberalitatea primită se impută asupra cotității disponibile, iar dacă o depășește, este supusă reducțiunii.
(2) Dacă gratificatul este moștenitor rezervatar și liberalitatea nu este supusă raportului, ea se impută asupra cotității disponibile. Dacă este cazul, excedentul se impută asupra cotei de rezervă la care are dreptul gratificatul și, dacă o depășește, este supus reducțiunii.
(3) Dacă gratificatul este moștenitor rezervatar și liberalitatea este supusă raportului, ea se impută asupra rezervei celui gratificat, iar dacă există, excedentul se impută asupra cotității disponibile, afară de cazul în care dispunătorul a stipulat imputarea sa asupra rezervei globale. În acest ultim caz, numai partea care excedează rezervei globale se impută asupra cotității disponibile. În toate cazurile, dacă se depășește cotitatea disponibilă, liberalitatea este supusă reducțiunii.
(4) Dacă există mai multe liberalități, imputarea se face potrivit alin. (1) - (3), ținând seama și de ordinea reducțiunii liberalităților excesive.

TITLUL IV
Transmisiunea și partajul moștenirii

CAPITOLUL I
Transmisiunea moștenirii

SECȚIUNEA 1
Dispoziții generale

Noțiunile de opțiune succesorală și de succesibil

Art. 1.100. - (1) Cel chemat la moștenire în temeiul legii sau al voinței defunctului poate accepta moștenirea sau poate renunța la ea.
(2) Prin succesibil se înțelege persoana care îndeplinește condițiile prevăzute de lege pentru a putea moșteni, dar care nu și-a exercitat încă dreptul de opțiune succesorală.

Caracterele juridice ale opțiunii

Art. 1.101. - Sub sancțiunea nulității absolute, opțiunea succesorală este indivizibilă și nu poate fi afectată de nicio modalitate.

Vocația multiplă la moștenire

Art. 1.102. - (1) Moștenitorul care, în baza legii sau a testamentului, cumulează mai multe vocații la moștenire are, pentru fiecare dintre ele, un drept de opțiune distinct.
(2) Legatarul chemat la moștenire și ca moștenitor legal își va putea exercita opțiunea în oricare dintre aceste calități. Dacă, deși nu a fost încălcată rezerva, din testament rezultă că defunctul a dorit să diminueze cota ce i s-ar fi cuvenit legatarului ca moștenitor legal, acesta din urmă poate opta doar ca legatar.

Termenul de opțiune succesorală

Art. 1.103. - (1) Dreptul de opțiune succesorală se exercită în termen de un an de la data deschiderii moștenirii.
(2) Termenul de opțiune curge:
a) de la data nașterii celui chemat la moștenire, dacă nașterea s-a produs după deschiderea moștenirii;
b) de la data înregistrării morții în registrul de stare civilă, dacă înregistrarea se face în temeiul unei hotărâri judecătorești de declarare a morții celui care lasă moștenirea, afară numai dacă succesibilul a cunoscut faptul morții sau hotărârea de declarare a morții la o dată anterioară, caz în care termenul curge de la această din urmă dată;
c) de la data la care legatarul a cunoscut sau trebuia să cunoască legatul său, dacă testamentul cuprinzând acest legat este descoperit după deschiderea moștenirii;
d) de la data la care succesibilul a cunoscut sau trebuia să cunoască legătura de rudenie pe care se întemeiază vocația sa la moștenire, dacă această dată este ulterioară deschiderii moștenirii.
(3) Termenului prevăzut la alin. (1) i se aplică prevederile cuprinse în cartea a VI-a referitoare la suspendarea și repunerea în termenul de prescripție extinctivă.

Prorogarea termenului

Art. 1.104. - (1) În cazul în care succesibilul a cerut întocmirea inventarului anterior exercitării dreptului de opțiune succesorală, termenul de opțiune nu se va împlini mai devreme de două luni de la data la care i se comunică procesul-verbal de inventariere.
(2) Pe durata efectuării inventarului, succesibilul nu poate fi considerat moștenitor, cu excepția cazului în care a acceptat moștenirea.

Retransmiterea dreptului de opțiune

Art. 1.105. - (1) Moștenitorii celui care a decedat fără a fi exercitat dreptul de opțiune succesorală îl exercită separat, fiecare pentru partea sa, în termenul aplicabil dreptului de opțiune privind moștenirea autorului lor.
(2) În cazul prevăzut la alin. (1), partea succesibilului care renunță profită celorlalți moștenitori ai autorului său.

SECȚIUNEA a 2-a

Acceptarea moștenirii

Libertatea acceptării moștenirii

Art. 1.106. - Nimeni nu poate fi obligat să accepte o moștenire ce i se cuvine.

Acceptarea moștenirii de către creditori

Art. 1.107. - Creditorii succesibilului pot accepta moștenirea, pe cale oblică, în limita îndestulării creanței lor.

Felurile acceptării

Art. 1.108. - (1) Acceptarea poate fi expresă sau tacită.
(2) Acceptarea este expresă când succesibilul își însușește explicit titlul sau calitatea de moștenitor printr-un înscris autentic sau sub semnătură privată.
(3) Acceptarea este tacită când succesibilul face un act sau fapt pe care nu ar putea să îl facă decât în calitate de moștenitor.

Înregistrarea actelor de acceptare

Art. 1.109. - În situația în care acceptarea este făcută printr-un înscris autentic, declarația de acceptare se va înscrie în registrul național notarial, ținut în format electronic, potrivit legii.

Actele cu valoare de acceptare tacită

Art. 1.110. - (1) Actele de dispoziție juridică privind o parte sau totalitatea drepturilor asupra moștenirii atrag acceptarea tacită a acesteia. Sunt astfel de acte:
a) înstrăinarea, cu titlu gratuit sau oneros, de către succesibil a drepturilor asupra moștenirii;
b) renunțarea, chiar gratuită, în folosul unuia sau mai multor moștenitori determinați;
c) renunțarea la moștenire, cu titlu oneros, chiar în favoarea tuturor comoștenitorilor sau moștenitorilor subsecvenți.

(2) De asemenea, pot avea valoare de acceptare tacită a moștenirii actele de dispoziție, administrare definitivă ori folosință a unor bunuri din moștenire.
(3) Actele de conservare, supraveghere și de administrare provizorie nu valorează acceptare, dacă din împrejurările în care acestea s-au efectuat nu rezultă că succesibilul și-a însușit prin ele calitatea de moștenitor.
(4) Sunt considerate a fi de administrare provizorie actele de natură urgentă a căror îndeplinire este necesară pentru normala punere în valoare, pe termen scurt, a bunurilor moștenirii.

Declarația de neacceptare

Art. 1.111. - Succesibilul care intenționează să îndeplinească un act ce poate avea semnificația acceptării moștenirii, dar care dorește ca prin aceasta să nu fie considerat acceptant, trebuie să dea în acest sens, anterior îndeplinirii actului, o declarație autentică notarială.

Prezumția de renunțare

Art. 1.112. - (1) Este prezumat, până la proba contrară, că a renunțat la moștenire succesibilul care, deși cunoștea deschiderea moștenirii și calitatea lui de succesibil, nu și-a exercitat dreptul de opțiune succesorală, prin acceptarea moștenirii sau renunțarea expresă la moștenire, în termenul de un an prevăzut la art. 1.103.
(2) Prezumția de renunțare operează, după împlinirea termenului de un an de la deschiderea moștenirii, dacă succesibilul, citat în condițiile legii, nu face dovada exercitării dreptului de opțiune succesorală. Citația trebuie să cuprindă, sub sancțiunea nulității acesteia, pe lângă elementele prevăzute de Codul de procedură civilă, și precizarea că, dacă succesibilul nu și-a exercitat dreptul de a accepta moștenirea în termenul de decădere prevăzut la art. 1.103, este prezumat că renunță la moștenire.

Reducerea termenului de opțiune

Art. 1.113. - (1) Pentru motive temeinice, la cererea oricărei persoane interesate, un succesibil poate fi obligat, cu aplicarea procedurii prevăzute de lege pentru ordonanța președințială, să își exercite dreptul de opțiune succesorală înăuntrul unui termen stabilit de instanța judecătorească, mai scurt decât cel prevăzut la art. 1.103.

(2) Succesibilul care nu optează în termenul stabilit de instanța judecătorească este considerat că a renunțat la moștenire.

Efectele acceptării

Art. 1.114. - (1) Acceptarea consolidează transmisiunea moștenirii realizată de plin drept la data decesului.
(2) Moștenitorii legali și legatarii universali sau cu titlu universal răspund pentru datoriile și sarcinile moștenirii numai cu bunurile din patrimoniul succesoral, proporțional cu cota fiecăruia.
(3) Legatarul cu titlu particular nu este obligat să suporte datoriile și sarcinile moștenirii. Prin excepție, el răspunde pentru pasivul moștenirii, însă numai cu bunul sau bunurile ce formează obiectul legatului, dacă:
a) testatorul a dispus în mod expres în acest sens;
b) dreptul lăsat prin legat are ca obiect o universalitate, cum ar fi o moștenire culeasă de către testator și nelichidată încă; în acest caz, legatarul răspunde pentru pasivul acelei universalități;
c) celelalte bunuri ale moștenirii sunt insuficiente pentru plata datoriilor și sarcinilor moștenirii.
(4) În cazul înstrăinării bunurilor moștenirii după deschiderea acesteia, bunurile intrate în patrimoniul succesoral prin efectul subrogației pot fi afectate stingerii datoriilor și sarcinilor moștenirii.

Întocmirea inventarului

Art. 1.115. - (1) Succesibilii, creditorii moștenirii și orice persoană interesată pot cere notarului competent să dispună efectuarea unui inventar al bunurilor din patrimoniul succesoral, toate cheltuielile care se vor face în acest scop fiind în sarcina moștenirii.
(2) Dacă succesibilii sau persoanele care dețin bunuri din patrimoniul succesoral se opun, efectuarea inventarului este dispusă de către instanța judecătorească de la locul deschiderii moștenirii.
(3) Inventarul se efectuează de către persoana desemnată prin acordul succesibililor și al creditorilor sau, în lipsa unui asemenea acord, de către persoana desemnată fie de notar, fie, după caz, de instanța de judecată competentă.

Procesul-verbal de inventariere

Art. 1.116. - (1) Procesul-verbal de inventariere cuprinde enumerarea, descrierea și evaluarea provizorie a bunurilor ce se aflau în posesia defunctului la data deschiderii moștenirii.
(2) Bunurile a căror proprietate este contestată se vor menționa separat.
(3) În inventar se cuprind mențiuni privind pasivul succesoral.
(4) Bunurile moștenirii care se găsesc în posesia altei persoane vor fi inventariate cu precizarea locului unde se află și a motivului pentru care se găsesc acolo.
(5) În cazul în care, cu ocazia inventarierii, se va găsi vreun testament lăsat de defunct, acesta va fi vizat spre neschimbare și va fi depus în depozit la biroul notarului public.
(6) Inventarul se semnează de cel care l-a întocmit, de succesibilii aflați la locul inventarului, iar în lipsa acestora sau în cazul refuzului lor de a semna, inventarul va fi semnat de 2 martori.

Măsurile speciale de conservare a bunurilor

Art. 1.117. - (1) Dacă există pericol de înstrăinare, pierdere, înlocuire sau distrugere a bunurilor, notarul va putea pune bunurile sub sigiliu sau le va preda unui custode.
(2) Poate fi numit custode, cu acordul tuturor celor interesați, unul dintre succesibili, iar în caz contrar, o altă persoană aleasă de către notar.
(3) În cazul în care conservarea bunurilor moștenirii necesită anumite cheltuieli, acestea vor fi făcute, cu încuviințarea notarului, de către custodele prevăzut la alin. (1) sau, în lipsa custodelui, de un curator special, numit de notar pentru administrarea bunurilor.
(4) Bunurile date în custodie sau în administrare se predau pe bază de proces-verbal semnat de notar și de custode sau curator. Dacă predarea are loc concomitent cu inventarierea, se va face mențiune în procesul-verbal, un exemplar al acestuia predându-se custodelui sau curatorului.
(5) Custodele sau curatorul este obligat să restituie bunurile și să dea socoteală notarului asupra cheltuielilor de conservare sau administrare a acestor bunuri la finalizarea procedurii succesorale sau atunci când notarul consideră necesar.
(6) Oricine se consideră vătămat prin inventarul întocmit sau prin măsurile de conservare și administrare luate de notarul public poate face plângere la instanța judecătorească competentă.

Măsurile speciale privind sumele de bani și alte valori

Art. 1.118. - (1) Dacă în timpul efectuării inventarului se vor găsi sume de bani, hârtii de valoare, cecuri sau alte valori, se vor depune în depozitul notarial sau la o instituție specializată, făcându-se mențiune despre aceasta și în procesul-verbal de inventariere.

(2) Din sumele de bani găsite la inventariere se vor lăsa moștenitorilor sau celor care locuiau cu defunctul și gospodăreau împreună cu acesta sumele necesare pentru:
a) întreținerea persoanelor ce erau în sarcina celui decedat, pentru maximum 6 luni;
b) plata sumelor datorate în baza contractelor individuale de muncă sau pentru plata asigurărilor sociale;
c) acoperirea cheltuielilor pentru conservarea și administrarea bunurilor moștenirii.

Acceptarea forțată

Art. 1.119. - (1) Succesibilul care, cu rea-credință, a sustras ori a ascuns bunuri din patrimoniul succesoral sau a ascuns o donație supusă raportului ori reducțiunii este considerat că a acceptat moștenirea, chiar dacă anterior renunțase la ea. El nu va avea însă niciun drept cu privire la bunurile sustrase sau ascunse și, după caz, va fi obligat să raporteze ori să reducă donația ascunsă fără a participa la distribuirea bunului donat.
(2) Moștenitorul aflat în situația prevăzută la alin. (1) este ținut să plătească datoriile și sarcinile moștenirii proporțional cu cota sa din moștenire, inclusiv cu propriile sale bunuri.

SECȚIUNEA a 3-a

Renunțarea la moștenire

Forma renunțării

Art. 1.120. - (1) Renunțarea la moștenire nu se presupune, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 1.112 și art. 1.113 alin. (2).
(2) Declarația de renunțare se face în formă autentică la orice notar public sau, după caz, la misiunile diplomatice și oficiile consulare ale României, în condițiile și limitele prevăzute de lege.
(3) Pentru informarea terților, declarația de renunțare se va înscrie, pe cheltuiala renunțătorului, în registrul național notarial, ținut în format electronic, potrivit legii.

Efectele renunțării

Art. 1.121. - (1) Succesibilul care renunță este considerat că nu a fost niciodată moștenitor.

(2) Partea renunțătorului profită moștenitorilor pe care i-ar fi înlăturat de la moștenire sau celor a căror parte ar fi diminuat-o dacă ar fi acceptat moștenirea.

Renunțarea frauduloasă

Art. 1.122. - (1) Creditorii succesibilului care a renunțat la moștenire în frauda lor pot cere instanței revocarea renunțării în ceea ce îi privește, însă numai în termen de 3 luni de la data la care au cunoscut renunțarea.
(2) Admiterea acțiunii în revocare produce efectele acceptării moștenirii de către succesibilul debitor numai în privința creditorului reclamant și în limita creanței acestuia.

Revocarea renunțării

Art. 1.123. - (1) În tot cursul termenului de opțiune, renunțătorul poate revoca renunțarea, dacă moștenirea nu a fost deja acceptată de alți succesibili care au vocație la partea care i-ar reveni, dispozițiile art. 1.120 aplicându-se în mod corespunzător.
(2) Revocarea renunțării valorează acceptare, bunurile moștenirii fiind preluate în starea în care se găsesc și sub rezerva drepturilor dobândite de terți asupra acelor bunuri.

Termenul de prescripție

Art. 1.124. - Dreptul la acțiunea în anularea acceptării sau renunțării se prescrie în termen de 6 luni, calculat în caz de violență de la încetarea acesteia, iar în celelalte cazuri din momentul în care titularul dreptului la acțiune a cunoscut cauza de nulitate relativă.

SECȚIUNEA a 4-a

Sezina

Noțiune

Art. 1.125. - Pe lângă stăpânirea de fapt exercitată asupra patrimoniului succesoral, sezina le conferă moștenitorilor sezinari și dreptul de a administra acest patrimoniu și de a exercita drepturile și acțiunile defunctului.

Moștenitorii sezinari

Art. 1.126. - Sunt moștenitori sezinari soțul supraviețuitor, descendenții și ascendenții privilegiați.

Dobândirea sezinei de către moștenitorii legali nesezinari

Art. 1.127. - (1) Moștenitorii legali nesezinari dobândesc sezina numai prin eliberarea certificatului de moștenitor, dar cu efect retroactiv din ziua deschiderii moștenirii.
(2) Până la intrarea în stăpânirea de fapt a moștenirii, moștenitorul legal nesezinar nu poate fi urmărit în calitate de moștenitor.

Intrarea legatarului universal sau cu titlu universal în stăpânirea moștenirii

Art. 1.128. - (1) Legatarul universal poate cere intrarea în stăpânirea de fapt a moștenirii de la moștenitorii rezervatari. Dacă asemenea moștenitori nu există sau refuză, legatarul universal intră în stăpânirea moștenirii prin eliberarea certificatului de moștenitor.
(2) Legatarul cu titlu universal poate cere intrarea în stăpânirea de fapt a moștenirii de la moștenitorii rezervatari sau, după caz, de la legatarul universal intrat în stăpânirea moștenirii ori de la moștenitorii legali nerezervatari care au intrat în stăpânirea moștenirii, fie de drept, fie prin eliberarea certificatului de moștenitor. Dacă asemenea moștenitori nu există sau refuză, legatarul cu titlu universal intră în stăpânirea moștenirii prin eliberarea certificatului de moștenitor.

Predarea legatului cu titlu particular

Art. 1.129. - Legatarul cu titlu particular intră în posesia obiectului legatului din ziua în care acesta i-a fost predat de bunăvoie sau, în lipsă, din ziua depunerii la instanță a cererii de predare.

SECȚIUNEA a 5-a

Petiția de ereditate

Persoanele care pot obține recunoașterea calității de moștenitor

Art. 1.130. - Moștenitorul cu vocație universală sau cu titlu universal poate obține oricând recunoașterea calității sale de moștenitor contra oricărei persoane care, pretinzând că se întemeiază pe titlul de moștenitor, posedă toate sau o parte din bunurile din patrimoniul succesoral.

Efectele recunoașterii calității de moștenitor

Art. 1.131. - (1) Recunoașterea calității de moștenitor îl obligă pe deținătorul fără titlu al bunurilor din patrimoniul succesoral la restituirea acestor bunuri cu aplicarea regulilor prevăzute la art. 1.635-1.649.
(2) În privința actelor juridice încheiate între deținătorul fără titlu al bunurilor succesorale și terți, dispozițiile art. 960 alin. (3) se aplică în mod corespunzător.

SECȚIUNEA a 6-a

Certificatul de moștenitor

Noțiune

Art. 1.132. - Certificatul de moștenitor se eliberează de către notarul public și cuprinde constatări referitoare la patrimoniul succesoral, numărul și calitatea moștenitorilor și cotele ce le revin din acest patrimoniu, precum și alte mențiuni prevăzute de lege.

Efecte

Art. 1.133. - (1) Certificatul de moștenitor face dovada calității de moștenitor, legal sau testamentar, precum și dovada dreptului de proprietate al moștenitorilor acceptanți asupra bunurilor din masa succesorală, în cota care se cuvine fiecăruia.
(2) În vederea stabilirii componenței patrimoniului succesoral, notarul public procedează, mai întâi, la lichidarea regimului matrimonial.

Nulitatea

Art. 1.134. - Cei care se consideră vătămați în drepturile lor prin eliberarea certificatului de moștenitor pot cere instanței judecătorești constatarea sau, după caz, declararea nulității acestuia și stabilirea drepturilor lor, conform legii.

CAPITOLUL II
Moștenirea vacantă

Noțiune

Art. 1.135. - (1) Dacă nu sunt moștenitori legali sau testamentari, moștenirea este vacantă.
(2) Dacă prin legat s-a atribuit numai o parte a moștenirii și nu există moștenitori legali ori vocația acestora a fost restrânsă ca efect al testamentului lăsat de defunct, partea din moștenire rămasă neatribuită este vacantă.

Administrarea provizorie a bunurilor moștenirii

Art. 1.136. - (1) Cât timp moștenirea nu a fost acceptată sau dacă succesibilul nu este cunoscut, notarul public competent poate să numească un curator special al moștenirii, pentru apărarea drepturilor moștenitorului eventual, având drepturile și îndatoririle de administrare prevăzute la art. 1.117 alin. (3) - (5).
(2) În cazurile prevăzute la alin. (1), acțiunile împotriva moștenirii se vor îndrepta împotriva unui curator special, numit de notarul public competent, la cererea reclamantului.
(3) Dacă există indicii că moștenirea urmează a fi declarată vacantă, notarul public competent încunoștințează și organul care reprezintă comuna, orașul sau, după caz, municipiul.

Somarea succesibililor

Art. 1.137. - (1) Dacă în termen de un an și 6 luni de la deschiderea moștenirii nu s-a înfățișat niciun succesibil, notarul, la cererea oricărei persoane interesate, îi va soma pe toți succesibilii, printr-o publicație făcută la locul deschiderii moștenirii, la locul unde se află imobilele din patrimoniul succesoral, precum și într-un ziar de largă circulație, pe cheltuiala moștenirii, să se înfățișeze la biroul său în termen de cel mult două luni de la publicare.
(2) Dacă niciun succesibil nu se prezintă în termenul fixat în publicație, notarul va constata că moștenirea este vacantă.

Dreptul de a culege moștenirea vacantă

Art. 1.138. - Moștenirile vacante revin comunei, orașului sau, după caz, municipiului în a cărui rază teritorială se aflau bunurile la data deschiderii moștenirii și intră în domeniul lor privat. Este considerată nescrisă orice dispoziție testamentară care, fără a stipula transmiterea bunurilor moștenirii, urmărește să înlăture această regulă.

Intrarea în stăpânirea moștenirii vacante și răspunderea pentru pasiv

Art. 1.139. - (1) Comuna, orașul sau, după caz, municipiul intră în stăpânirea de fapt a moștenirii de îndată ce toți succesibilii cunoscuți au renunțat la moștenire ori, la împlinirea termenului prevăzut la art. 1.137, dacă niciun moștenitor nu este cunoscut. Moștenirea se dobândește retroactiv de la data deschiderii sale.
(2) Comuna, orașul sau, după caz, municipiul suportă pasivul moștenirii vacante numai în limita valorii bunurilor din patrimoniul succesoral.

Desființarea vacanței moștenirii

Art. 1.140. - Dacă, deși s-a constatat vacanța moștenirii, există moștenitori, atunci aceștia pot exercita petiția de ereditate împotriva comunei, orașului sau, după caz, municipiului.

CAPITOLUL III
Amintirile de familie

Bunurile care constituie amintiri de familie

Art. 1.141. - (1) Constituie amintiri de familie bunurile ce au aparținut membrilor familiei și stau mărturie istoriei acesteia.
(2) Sunt incluse în această categorie bunuri precum corespondența purtată de membrii familiei, arhivele familiale, decorațiile, armele de colecție, portretele de familie, documentele, precum și orice alte bunuri cu semnificație morală deosebită pentru respectiva familie.

Regimul juridic al amintirilor de familie

Art. 1.142. - (1) Moștenitorii pot ieși din indiviziune cu privire la bunurile care constituie amintiri de familie numai prin partaj voluntar.
(2) În cazul în care nu se realizează partajul voluntar, bunurile care constituie amintiri de familie rămân în indiviziune.
(3) Pe durata indiviziunii, prin acordul moștenitorilor sau, în lipsa acestuia, prin hotărârea instanței, amintirile de familie sunt depozitate în interesul familiei la unul ori mai mulți dintre moștenitori sau în locul convenit de ei.
(4) Moștenitorul desemnat ca depozitar poate revendica bunurile care constituie amintiri de familie de la cel care le deține pe nedrept, dar nu le poate înstrăina, împrumuta sau da în locațiune fără acordul unanim al coindivizarilor.

CAPITOLUL IV
Partajul succesoral și raportul

SECȚIUNEA 1
Dispoziții generale referitoare la partajul succesoral

Starea de indiviziune

Art. 1.143. - (1) Nimeni nu poate fi obligat a rămâne în indiviziune. Moștenitorul poate cere oricând ieșirea din indiviziune, chiar și atunci când există convenții sau clauze testamentare care prevăd altfel.
(2) Dispozițiile art. 669-686 se aplică și partajului succesoral în măsura în care nu sunt incompatibile cu acesta.

Partajul voluntar

Art. 1.144. - (1) Dacă toți moștenitorii sunt prezenți și au capacitate de exercițiu deplină, partajul se poate realiza prin bună învoială, în forma și prin actul pe care părțile le convin. Dacă printre bunurile succesorale se află imobile, convenția de partaj trebuie încheiată în formă autentică, sub sancțiunea nulității absolute.
(2) Dacă nu sunt prezenți toți moștenitorii ori dacă printre ei se află minori sau persoane puse sub interdicție judecătorească ori persoane dispărute, atunci se vor pune sigilii pe bunurile moștenirii în cel mai scurt termen, iar partajul voluntar se va realiza cu respectarea regulilor referitoare la protecția persoanelor lipsite de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă ori privitoare la persoanele dispărute.

Măsuri conservatorii

Art. 1.145. - Bunurile moștenirii pot să facă obiectul unor măsuri conservatorii, în tot sau în parte, la cererea persoanelor interesate, în condițiile legii.

SECȚIUNEA a 2-a

Raportul donațiilor

Noțiune

Art. 1.146. - (1) Raportul donațiilor este obligația pe care o au între ei soțul supraviețuitor și descendenții defunctului care vin efectiv și împreună la moștenirea legală de a readuce la moștenire bunurile care le-au fost donate fără scutire de raport de către cel ce lasă moștenirea.

(2) În lipsă de stipulație contrară din partea donatorului, cei menționați la alin. (1) sunt obligați la raport numai dacă ar fi avut vocație concretă la moștenirea defunctului în cazul în care aceasta s-ar fi deschis la data donației.

Scutirea de raport a renunțătorului la moștenirea legală

Art. 1.147. - (1) În caz de renunțare la moștenirea legală, descendentul sau soțul supraviețuitor nu mai are obligația de raport, putând păstra liberalitatea primită în limitele cotității disponibile.
(2) Prin stipulație expresă în contractul de donație, donatarul poate fi obligat la raportul donației și în cazul renunțării la moștenire. În acest caz, donatarul va readuce la moștenire numai valoarea bunului donat care depășește partea din bunurile defunctului la care ar fi avut dreptul ca moștenitor legal.

Persoanele care pot cere raportul donației

Art. 1.148. - Dreptul de a cere raportul îl au numai descendenții și soțul supraviețuitor, precum și, pe cale oblică, creditorii personali ai acestora.

Caracterul personal al obligației de raport

Art. 1.149. - (1) Moștenitorul datorează raportul numai pentru donațiile pe care le-a primit personal de la donator.
(2) Dacă descendentul donatarului vine în nume propriu la moștenirea donatorului, nu este obligat să raporteze donația făcută ascendentului său, chiar dacă a acceptat moștenirea acestuia din urmă.
(3) Descendentul care vine la moștenire prin reprezentare succesorală este obligat să raporteze donația primită de la defunct de către ascendentul său pe care îl reprezintă, chiar dacă nu l-a moștenit pe acesta din urmă.

Excepțiile de la obligația de raport

Art. 1.150. - (1) Nu sunt supuse raportului:
a) donațiile pe care defunctul le-a făcut cu scutire de raport. Scutirea poate fi făcută prin chiar actul de donație sau printr-un act ulterior, întocmit în una dintre formele prevăzute pentru liberalități;

b) donațiile deghizate sub forma unor înstrăinări cu titlu oneros sau efectuate prin persoane interpuse, cu excepția cazului în care se dovedește că cel care a lăsat moștenirea a urmărit un alt scop decât scutirea de raport;
c) darurile obișnuite, donațiile remuneratorii și, în măsura în care nu sunt excesive, sumele cheltuite pentru întreținerea sau, dacă este cazul, pentru formarea profesională a descendenților, a părinților sau a soțului și nici cheltuielile de nuntă, în măsura în care cel care lasă moștenirea nu a dispus altfel;
d) fructele culese, veniturile scadente până în ziua deschiderii moștenirii și echivalentul bănesc al folosinței exercitate de donatar asupra bunului donat.
(2) De asemenea, raportul nu este datorat nici în cazul în care bunul donat a pierit fără culpa donatarului. Cu toate acestea, dacă bunul a fost reconstituit prin folosirea unei indemnizații încasate ca urmare a pieirii sale, donatarul este ținut să facă raportul bunului în măsura în care indemnizația a servit la reconstituirea acelui bun. În cazul în care indemnizația nu a fost utilizată în acest scop, ea însăși este supusă raportului. Dacă indemnizația rezultă dintr-un contract de asigurare, aceasta se raportează numai în măsura în care depășește cuantumul total al primelor plătite de donatar.

Modul de efectuare a raportului

Art. 1.151. - (1) Raportul se face prin echivalent. Este considerată ca nescrisă dispoziția care impune donatarului raportul în natură.
(2) Cu toate acestea, donatarul poate efectua raportul în natură dacă la data cererii de raport este încă proprietarul bunului și nu l-a grevat cu o sarcină reală și nici nu l-a dat în locațiune pentru o perioadă mai mare de 3 ani.
(3) Raportul prin echivalent se poate realiza prin preluare, prin imputație sau în bani.
(4) Raportul prin preluare se realizează prin luarea din masa succesorală de către moștenitorii îndreptățiți la raport a unor bunuri, pe cât posibil de aceeași natură și calitate cu cele care au format obiectul donației, ținând seama de cotele succesorale ale fiecăruia.
(5) În cazul raportului prin imputație, valoarea donației se scade din partea moștenitorului obligat la raport.
(6) În cazul raportului în bani, cel obligat la raport va depune la dispoziția celorlalți moștenitori o sumă de bani care reprezintă diferența dintre valoarea bunului donat și partea din această valoare ce corespunde cotei sale succesorale.

Căile de realizare a raportului

Art. 1.152. - (1) Raportul se realizează în cadrul partajului, prin bună învoială sau pe cale judecătorească.
(2) Raportul cerut de unul dintre moștenitori profită și celorlalți moștenitori îndreptățiți să solicite raportul, cu excepția celor care au renunțat în mod expres la raport.

Evaluarea bunului în cazul raportului prin echivalent

Art. 1.153. - (1) În vederea efectuării raportului prin echivalent, se ia în considerare valoarea bunului donat la momentul judecății, ținându-se însă cont de starea lui în momentul donației, din care se scade valoarea, la momentul judecății, a sarcinilor asumate prin contractul de donație.
(2) Dacă bunul a fost înstrăinat de donatar anterior cererii de raport, se ține seama de valoarea lui la data înstrăinării. Dacă bunul donat a fost înlocuit cu altul, se ține cont de valoarea, la data raportului, a bunului intrat în patrimoniu și de starea lui la momentul dobândirii. Totuși, dacă devalorizarea bunului intrat în patrimoniu era inevitabilă la data dobândirii, în virtutea naturii sale, înlocuirea bunului nu este luată în considerare.
(3) Sumele de bani sunt supuse indexării în raport cu indicele inflației, corespunzător perioadei cuprinse între data intrării lor în patrimoniul donatarului și data realizării raportului.

Ameliorările și degradările bunului donat în cazul raportului în natură

Art. 1.154. - (1) Donatarul are dreptul să recupereze, proporțional cu cotele succesorale, cheltuielile rezonabile pe care le-a făcut cu lucrările adăugate, precum și cu lucrările autonome necesare și utile până la data raportului.
(2) Totodată, donatarul este răspunzător de toate degradările și deteriorările care au micșorat valoarea bunului ca urmare a faptei sale culpabile.
(3) Donatarul poate reține bunul până la plata efectivă a sumelor ce îi sunt datorate pentru cheltuielile prevăzute la alin. (1), afară de cazul în care creanța lui se compensează cu despăgubirile pe care le datorează potrivit alin. (2).

SECȚIUNEA a 3-a

Plata datoriilor

Plata pasivului. Excepțiile de la divizarea de drept a pasivului moștenirii

Art. 1.155. - (1) Moștenitorii universali și cu titlu universal contribuie la plata datoriilor și sarcinilor moștenirii proporțional cu cota succesorală ce îi revine fiecăruia.
(2) Înainte de partajul succesoral, creditorii ale căror creanțe provin din conservarea sau din administrarea bunurilor moștenirii ori s-au născut înainte de deschiderea moștenirii pot cere să fie plătiți din bunurile aflate în indiviziune. De asemenea, ei pot solicita executarea silită asupra acestor bunuri.
(3) Regula divizării de drept a pasivului succesoral nu se aplică dacă:
a) obligația este indivizibilă;
b) obligația are ca obiect un bun individual determinat ori o prestație determinată asupra unui astfel de bun;
c) obligația este garantată cu o ipotecă sau o altă garanție reală, caz în care moștenitorul care primește bunul afectat garanției va fi obligat pentru tot, însă numai în limita valorii acelui bun, iar participarea sa la restul pasivului moștenirii se reduce corespunzător;
d) unul dintre moștenitori este însărcinat, prin titlu, să execute singur obligația. În acest caz, dacă titlul îl reprezintă testamentul, scutirea celorlalți moștenitori constituie o liberalitate, supusă reducțiunii dacă este cazul.

Situația creditorilor personali ai moștenitorilor

Art. 1.156. - (1) Înainte de partajul succesoral, creditorii personali ai unui moștenitor nu pot urmări partea acestuia din bunurile moștenirii.
(2) Creditorii personali ai moștenitorilor și orice persoană ce justifică un interes legitim pot să ceară partajul în numele debitorului lor, pot pretinde să fie prezenți la partajul prin bună învoială sau pot să intervină în procesul de partaj.
(3) Ceilalți moștenitori pot obține respingerea acțiunii de partaj introduse de către creditor, plătind datoria în numele și pe seama moștenitorului debitor.
(4) Creditorii pot solicita revocarea partajului fără a fi obligați să dovedească frauda copărtașilor numai dacă, deși au cerut să fie prezenți, partajul s-a realizat în lipsa lor și fără să fi fost convocați. În toate celelalte cazuri, acțiunea în revocarea partajului rămâne supusă dispozițiilor art. 1.562.
(5) Din bunurile moștenirii atribuite la partaj, precum și din cele care le iau locul în patrimoniul moștenitorului, creditorii moștenirii vor fi plătiți cu preferință față de creditorii personali ai moștenitorului.
(6) Dispozițiile alin. (5) sunt aplicabile și legatarilor cu titlu particular ori de câte ori obiectul legatului nu constă într-un bun individual determinat.

Regresul între moștenitori. Insolvabilitatea unuia dintre moștenitori

Art. 1.157. - (1) Moștenitorul universal sau cu titlu universal care, din cauza garanției reale sau din orice altă cauză, a plătit din datoria comună mai mult decât partea sa are drept de regres împotriva celorlalți moștenitori, însă numai pentru partea din datoria comună ce revenea fiecăruia, chiar și atunci când moștenitorul care a plătit datoria ar fi fost subrogat în drepturile creditorilor.
(2) Când unul dintre moștenitorii universali sau cu titlu universal este insolvabil, partea lui din pasivul moștenirii se împarte între toți ceilalți în proporție cu cotele succesorale ale fiecăruia.
(3) Moștenitorul are dreptul de a cere plata creanțelor pe care le are față de moștenire de la ceilalți moștenitori, ca orice alt creditor al moștenirii. În privința părții din datorie care îi revine ca moștenitor, dispozițiile art. 1.620-1.624 sunt aplicabile.

Raportul datoriilor

Art. 1.158. - (1) Dacă, la data partajului succesoral, un moștenitor are o datorie certă și lichidă față de moștenire, aceasta se lichidează prin luare mai puțin.
(2) Dacă moștenitorul are mai multe datorii față de moștenire care nu sunt acoperite cu partea sa din bunurile moștenirii, aceste datorii se sting proporțional prin raport în limita părții respective.
(3) Raportul nu operează în privința creanței pe care un moștenitor o are față de moștenire. Însă moștenitorul care este atât creditor, cât și debitor al moștenirii se poate prevala de compensația legală, chiar dacă nu ar fi întrunite condițiile acesteia.
(4) Prin acordul tuturor moștenitorilor, raportul datoriilor se poate realiza și înainte de partajul succesoral.

Titlurile executorii obținute împotriva defunctului

Art. 1.159. - Titlurile executorii obținute împotriva defunctului pot fi executate și împotriva moștenitorilor săi, în condițiile prevăzute de Codul de procedură civilă.

SECȚIUNEA a 4-a

Partajul de ascendent

Subiecte

Art. 1.160. - Ascendenții pot face partajul bunurilor lor între descendenți.

Forme

Art. 1.161. - (1) Partajul de ascendent se poate realiza prin donație sau prin testament, cu respectarea formelor, condițiilor și regulilor prevăzute de lege pentru aceste acte juridice.
(2) Partajul realizat prin donație nu poate avea ca obiect decât bunurile prezente.

Cuprins

Art. 1.162. - Dacă în partajul de ascendent nu au fost cuprinse toate bunurile moștenirii, bunurile necuprinse se vor partaja conform legii.

Ineficacitate

Art. 1.163. - (1) Este lovit de nulitate absolută partajul în care nu s-au cuprins toți descendenții care îndeplinesc condițiile pentru a veni la moștenire, fie în nume propriu, fie prin reprezentare succesorală.
(2) Dispozițiile alin. (1) nu se aplică partajului în care nu a fost inclus un descendent care vine la moștenire prin reprezentare succesorală, însă a fost cuprins acela pe care îl reprezintă.
(3) Dacă prin partajul de ascendent se încalcă rezerva succesorală a vreunui descendent sau a soțului supraviețuitor, sunt aplicabile dispozițiile privitoare la reducțiunea liberalităților excesive.

CARTEA a V-a
Despre obligații

TITLUL I
Dispoziții generale

Conținutul raportului obligațional

Art. 1.164. - Obligația este o legătură de drept în virtutea căreia debitorul este ținut să procure o prestație creditorului, iar acesta are dreptul să obțină prestația datorată.

Izvoarele obligațiilor

Art. 1.165. - Obligațiile izvorăsc din contract, act unilateral, gestiunea de afaceri, îmbogățirea fără justă cauză, plata nedatorată, fapta ilicită, precum și din orice alt act sau fapt de care legea leagă nașterea unei obligații.

TITLUL II
Izvoarele obligațiilor

CAPITOLUL I
Contractul

SECȚIUNEA 1
Dispoziții generale

Noțiune

Art. 1.166. - Contractul este acordul de voințe dintre două sau mai multe persoane cu intenția de a constitui, modifica sau stinge un raport juridic.

Regulile aplicabile contractelor

Art. 1.167. - (1) Toate contractele se supun regulilor generale din prezentul capitol.
(2) Regulile particulare privitoare la anumite contracte sunt prevăzute în prezentul cod sau în legi speciale.

Regulile aplicabile contractelor nenumite

Art. 1.168. - Contractelor nereglementate de lege li se aplică prevederile prezentului capitol, iar dacă acestea nu sunt îndestulătoare, regulile speciale privitoare la contractul cu care se aseamănă cel mai mult.

Libertatea de a contracta

Art. 1.169. - Părțile sunt libere să încheie orice contracte și să determine conținutul acestora, în limitele impuse de lege, de ordinea publică și de bunele moravuri.

Buna-credință

Art. 1.170. - Părțile trebuie să acționeze cu bună-credință atât la negocierea și încheierea contractului, cât și pe tot timpul executării sale. Ele nu pot înlătura sau limita această obligație.

SECȚIUNEA a 2-a

Diferite categorii de contracte

Contractul sinalagmatic și contractul unilateral

Art. 1.171. - Contractul este sinalagmatic atunci când obligațiile născute din acesta sunt reciproce și interdependente. În caz contrar, contractul este unilateral chiar dacă executarea lui presupune obligații în sarcina ambelor părți.

Contractul cu titlu oneros și contractul cu titlu gratuit

Art. 1.172. - (1) Contractul prin care fiecare parte urmărește să își procure un avantaj în schimbul obligațiilor asumate este cu titlu oneros.
(2) Contractul prin care una dintre părți urmărește să procure celeilalte părți un beneficiu, fără a obține în schimb vreun avantaj, este cu titlu gratuit.

Contractul comutativ și contractul aleatoriu

Art. 1.173. - (1) Este comutativ contractul în care, la momentul încheierii sale, existența drepturilor și obligațiilor părților este certă, iar întinderea acestora este determinată sau determinabilă.
(2) Este aleatoriu contractul care, prin natura lui sau prin voința părților, oferă cel puțin uneia dintre părți șansa unui câștig și o expune totodată la riscul unei pierderi, ce depind de un eveniment viitor și incert.

Contractul consensual, solemn sau real

Art. 1.174. - (1) Contractul poate fi consensual, solemn sau real.
(2) Contractul este consensual atunci când se formează prin simplul acord de voință al părților.
(3) Contractul este solemn atunci când validitatea sa este supusă îndeplinirii unor formalități prevăzute de lege.
(4) Contractul este real atunci când, pentru validitatea sa, este necesară remiterea bunului.

Contractul de adeziune

Art. 1.175. - Contractul este de adeziune atunci când clauzele sale esențiale sunt impuse ori sunt redactate de una dintre părți, pentru aceasta sau ca urmare a instrucțiunilor sale, cealaltă parte neavând decât să le accepte ca atare.

Contractul-cadru

Art. 1.176. - (1) Contractul-cadru este acordul prin care părțile convin să negocieze, să încheie sau să mențină raporturi contractuale ale căror elemente esențiale sunt determinate de acesta.
(2) Modalitatea de executare a contractului-cadru, în special termenul și volumul prestațiilor, precum și, dacă este cazul, prețul acestora sunt precizate prin convenții ulterioare.

Contractul încheiat cu consumatorii

Art. 1.177. - Contractul încheiat cu consumatorii este supus legilor speciale și, în completare, dispozițiilor prezentului cod.

SECȚIUNEA a 3-a

Încheierea contractului

§1.
Dispoziții preliminare

Libertatea formei

Art. 1.178. - Contractul se încheie prin simplul acord de voințe al părților dacă legea nu impune o anumită formalitate pentru încheierea sa valabilă.

Condițiile esențiale pentru validitatea contractului

Art. 1.179. - (1) Condițiile esențiale pentru validitatea unui contract sunt:
1. capacitatea de a contracta;
2. consimțământul părților;
3. un obiect determinat și licit;
4. o cauză licită și morală.
(2) În măsura în care legea prevede o anumită formă a contractului, aceasta trebuie respectată, sub sancțiunea prevăzută de dispozițiile legale aplicabile.

§2.
Capacitatea părților

Capacitatea părților

Art. 1.180. - Poate contracta orice persoană care nu este declarată incapabilă de lege și nici oprită să încheie anumite contracte.

Reguli aplicabile

Art. 1.181. - Regulile privitoare la capacitatea de a contracta sunt reglementate în principal în cartea I.

§3.
Consimțământul

I.
Formarea contractului

Încheierea contractului

Art. 1.182. - (1) Contractul se încheie prin negocierea lui de către părți sau prin acceptarea fără rezerve a unei oferte de a contracta.
(2) Este suficient ca părțile să se pună de acord asupra elementelor esențiale ale contractului, chiar dacă lasă unele elemente secundare spre a fi convenite ulterior ori încredințează determinarea acestora unei alte persoane.
(3) În condițiile prevăzute la alin. (2), dacă părțile nu ajung la un acord asupra elementelor secundare ori persoana căreia i-a fost încredințată determinarea lor nu ia o decizie, instanța va dispune, la cererea oricăreia dintre părți, completarea contractului, ținând seama, după împrejurări, de natura acestuia și de intenția părților.

Buna-credință în negocieri

Art. 1.183. - (1) Părțile au libertatea inițierii, desfășurării și ruperii negocierilor și nu pot fi ținute răspunzătoare pentru eșecul acestora.
(2) Partea care se angajează într-o negociere este ținută să respecte exigențele bunei-credințe. Părțile nu pot conveni limitarea sau excluderea acestei obligații.
(3) Este contrară exigențelor bunei-credințe, între altele, conduita părții care inițiază sau continuă negocieri fără intenția de a încheia contractul.

(4) Partea care inițiază, continuă sau rupe negocierile contrar bunei-credințe răspunde pentru prejudiciul cauzat celeilalte părți. Pentru stabilirea acestui prejudiciu se va ține seama de cheltuielile angajate în vederea negocierilor, de renunțarea de către cealaltă parte la alte oferte și de orice împrejurări asemănătoare.

Obligația de confidențialitate în negocierile precontractuale

Art. 1.184. - Când o informație confidențială este comunicată de către o parte în cursul negocierilor, cealaltă parte este ținută să nu o divulge și să nu o folosească în interes propriu, indiferent dacă se încheie sau nu contractul. Încălcarea acestei obligații atrage răspunderea părții în culpă.

Elementele de care depinde încheierea contractului

Art. 1.185. - Atunci când, în timpul negocierilor, o parte insistă să se ajungă la un acord asupra unui anumit element sau asupra unei anumite forme, contractul nu se încheie până nu se ajunge la un acord cu privire la acestea.

Momentul și locul încheierii contractului

Art. 1.186. - (1) Contractul se încheie în momentul și în locul în care acceptarea ajunge la ofertant, chiar dacă acesta nu ia cunoștință de ea din motive care nu îi sunt imputabile.
(2) De asemenea, contractul se consideră încheiat în momentul în care destinatarul ofertei săvârșește un act sau un fapt concludent, fără a-l înștiința pe ofertant, dacă, în temeiul ofertei, al practicilor statornicite între părți, al uzanțelor sau potrivit naturii afacerii, acceptarea se poate face în acest mod.

Forma ofertei și a acceptării

Art. 1.187. - Oferta și acceptarea trebuie emise în forma cerută de lege pentru încheierea valabilă a contractului.

Oferta de a contracta

Art. 1.188. - (1) O propunere constituie ofertă de a contracta dacă aceasta conține suficiente elemente pentru formarea contractului și exprimă intenția ofertantului de a se obliga în cazul acceptării ei de către destinatar.
(2) Oferta poate proveni de la persoana care are inițiativa încheierii contractului, care îi determină conținutul sau, după împrejurări, care propune ultimul element esențial al contractului.
(3) Dispozițiile art. 1.182-1.203 se aplică în mod corespunzător și atunci când împrejurările în care se încheie contractul nu permit identificarea ofertei sau a acceptării.

Propunerea adresată unor persoane nedeterminate

Art. 1.189. - (1) Propunerea adresată unor persoane nedeterminate, chiar dacă este precisă, nu valorează ofertă, ci, după împrejurări, solicitare de ofertă sau intenție de negociere.
(2) Cu toate acestea, propunerea valorează ofertă dacă aceasta rezultă astfel din lege, din uzanțe ori, în mod neîndoielnic, din împrejurări. În aceste cazuri, revocarea ofertei adresate unor persoane nedeterminate produce efecte numai dacă este făcută în aceeași formă cu oferta însăși sau într-o modalitate care permite să fie cunoscută în aceeași măsură cu aceasta.

Solicitarea de oferte

Art. 1.190. - Solicitarea de a formula oferte, adresată uneia sau mai multor persoane determinate, nu constituie, prin ea însăși, ofertă de a contracta.

Oferta irevocabilă

Art. 1.191. - (1) Oferta este irevocabilă de îndată ce autorul ei se obligă să o mențină un anumit termen. Oferta este, de asemenea, irevocabilă atunci când poate fi considerată astfel în temeiul acordului părților, al practicilor statornicite între acestea, al negocierilor, al conținutului ofertei ori al uzanțelor.
(2) Declarația de revocare a unei oferte irevocabile nu produce niciun efect.

Termenul de acceptare

Art. 1.192. - Termenul de acceptare curge din momentul în care oferta ajunge la destinatar.

Oferta fără termen adresată unei persoane absente

Art. 1.193. - (1) Oferta fără termen de acceptare, adresată unei persoane care nu este prezentă, trebuie menținută un termen rezonabil, după împrejurări, pentru ca destinatarul să o primească, să o analizeze și să expedieze acceptarea.
(2) Revocarea ofertei nu împiedică încheierea contractului decât dacă ajunge la destinatar înainte ca ofertantul să primească acceptarea sau, după caz, înaintea săvârșirii actului ori faptului care, potrivit prevederilor art. 1.186 alin. (2), determină încheierea contractului.
(3) Ofertantul răspunde pentru prejudiciul cauzat prin revocarea ofertei înaintea expirării termenului prevăzut la alin. (1).

Oferta fără termen adresată unei persoane prezente

Art. 1.194. - (1) Oferta fără termen de acceptare, adresată unei persoane prezente rămâne fără efecte dacă nu este acceptată de îndată.
(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică și în cazul ofertei transmise prin telefon sau prin alte asemenea mijloace de comunicare la distanță.

Caducitatea ofertei

Art. 1.195. - (1) Oferta devine caducă dacă:
a) acceptarea nu ajunge la ofertant în termenul stabilit sau, în lipsă, în termenul prevăzut la art. 1.193 alin. (1);
b) destinatarul o refuză.
(2) Decesul sau incapacitatea ofertantului atrage caducitatea ofertei irevocabile numai atunci când natura afacerii sau împrejurările o impun.

Acceptarea ofertei

Art. 1.196. - (1) Orice act sau fapt al destinatarului constituie acceptare dacă indică în mod neîndoielnic acordul său cu privire la ofertă, astfel cum aceasta a fost formulată, și ajunge în termen la autorul ofertei. Dispozițiile art. 1.186 rămân aplicabile.

(2) Tăcerea sau inacțiunea destinatarului nu valorează acceptare decât atunci când aceasta rezultă din lege, din acordul părților, din practicile statornicite între acestea, din uzanțe sau din alte împrejurări.

Acceptarea necorespunzătoare a ofertei

Art. 1.197. - (1) Răspunsul destinatarului nu constituie acceptare atunci când:
a) cuprinde modificări sau completări care nu corespund ofertei primite;
b) nu respectă forma cerută anume de ofertant;
c) ajunge la ofertant după ce oferta a devenit caducă.
(2) Răspunsul destinatarului, exprimat potrivit alin. (1), poate fi considerat, după împrejurări, ca o contraofertă.

Acceptarea tardivă

Art. 1.198. - (1) Acceptarea tardivă produce efecte numai dacă autorul ofertei îl înștiințează de îndată pe acceptant despre încheierea contractului.
(2) Acceptarea făcută în termen, dar ajunsă la ofertant după expirarea termenului, din motive neimputabile acceptantului, produce efecte dacă ofertantul nu îl înștiințează despre aceasta de îndată.

Retragerea ofertei sau a acceptării

Art. 1.199. - Oferta sau acceptarea poate fi retrasă dacă retragerea ajunge la destinatar anterior ori concomitent cu oferta sau, după caz, cu acceptarea.

Comunicarea ofertei, acceptării și revocării

Art. 1.200. - (1) Oferta, acceptarea, precum și revocarea acestora produc efecte numai din momentul în care ajung la destinatar, chiar dacă acesta nu ia cunoștință de ele din motive care nu îi sunt imputabile.

(2) Comunicarea acceptării trebuie făcută prin mijloace cel puțin la fel de rapide ca cele folosite de ofertant, dacă din lege, din acordul părților, din practicile statornicite între acestea sau din alte asemenea împrejurări nu rezultă contrariul.

Clauze externe

Art. 1.201. - Dacă prin lege nu se prevede altfel, părțile sunt ținute de clauzele extrinseci la care contractul face trimitere.

Clauze standard

Art. 1.202. - (1) Sub rezerva prevederilor art. 1.203, dispozițiile prezentei secțiuni se aplică în mod corespunzător și atunci când la încheierea contractului sunt utilizate clauze standard.
(2) Sunt clauze standard stipulațiile stabilite în prealabil de una dintre părți pentru a fi utilizate în mod general și repetat și care sunt incluse în contract fără să fi fost negociate cu cealaltă parte.
(3) Clauzele negociate prevalează asupra clauzelor standard.
(4) Atunci când ambele părți folosesc clauze standard și nu ajung la o înțelegere cu privire la acestea, contractul se încheie totuși pe baza clauzelor convenite și a oricăror clauze standard comune în substanța lor, cu excepția cazului în care una dintre părți notifică celeilalte părți, fie anterior momentului încheierii contractului, fie ulterior și de îndată, că nu intenționează să fie ținută de un astfel de contract.

Clauze neuzuale

Art. 1.203. - Clauzele standard care prevăd în folosul celui care le propune limitarea răspunderii, dreptul de a denunța unilateral contractul, de a suspenda executarea obligațiilor sau care prevăd în detrimentul celeilalte părți decăderea din drepturi ori din beneficiul termenului, limitarea dreptului de a opune excepții, restrângerea libertății de a contracta cu alte persoane, reînnoirea tacită a contractului, legea aplicabilă, clauze compromisorii sau prin care se derogă de la normele privitoare la competența instanțelor judecătorești nu produc efecte decât dacă sunt acceptate, în mod expres, în scris, de cealaltă parte.

II.
Valabilitatea consimțământului

Condiții

Art. 1.204. - Consimțământul părților trebuie să fie serios, liber și exprimat în cunoștință de cauză.

Lipsa discernământului

Art. 1.205. - (1) Este anulabil contractul încheiat de o persoană care, la momentul încheierii acestuia, se afla, fie și numai vremelnic, într-o stare care o punea în neputință de a-și da seama de urmările faptei sale.
(2) Contractul încheiat de o persoană pusă ulterior sub interdicție poate fi anulat dacă, la momentul când actul a fost făcut, cauzele punerii sub interdicție existau și erau îndeobște cunoscute.

III.
Viciile consimțământului

Cazuri

Art. 1.206. - (1) Consimțământul este viciat când este dat din eroare, surprins prin dol sau smuls prin violență.
(2) De asemenea, consimțământul este viciat în caz de leziune.

Eroarea

Art. 1.207. - (1) Partea care, la momentul încheierii contractului, se afla într-o eroare esențială poate cere anularea acestuia, dacă cealaltă parte știa sau, după caz, trebuia să știe că faptul asupra căruia a purtat eroarea era esențial pentru încheierea contractului.
(2) Eroarea este esențială:
1. când poartă asupra naturii sau obiectului contractului;
2. când poartă asupra identității obiectului prestației sau asupra unei calități a acestuia ori asupra unei alte împrejurări considerate esențiale de către părți în absența căreia contractul nu s-ar fi încheiat;

3. când poartă asupra identității persoanei sau asupra unei calități a acesteia în absența căreia contractul nu s-ar fi încheiat.
(3) Eroarea de drept este esențială atunci când privește o normă juridică determinantă, potrivit voinței părților, pentru încheierea contractului.
(4) Eroarea care privește simplele motive ale contractului nu este esențială, cu excepția cazului în care prin voința părților asemenea motive au fost considerate hotărâtoare.

Eroarea nescuzabilă

Art. 1.208. - (1) Contractul nu poate fi anulat dacă faptul asupra căruia a purtat eroarea putea fi, după împrejurări, cunoscut cu diligențe rezonabile.
(2) Eroarea de drept nu poate fi invocată în cazul dispozițiilor legale accesibile și previzibile.

Eroarea asumată

Art. 1.209. - Nu atrage anularea contractului eroarea care poartă asupra unui element cu privire la care riscul de eroare a fost asumat de cel care o invocă sau, după împrejurări, trebuia să fie asumat de acesta.

Eroarea de calcul

Art. 1.210. - Simpla eroare de calcul nu atrage anularea contractului, ci numai rectificarea, afară de cazul în care, concretizându-se într-o eroare asupra cantității, a fost esențială pentru încheierea contractului. Eroarea de calcul trebuie corectată la cererea oricăreia dintre părți.

Eroarea de comunicare sau de transmitere

Art. 1.211. - Dispozițiile privitoare la eroare se aplică în mod corespunzător și atunci când eroarea poartă asupra declarației de voință ori când declarația a fost transmisă inexact prin intermediul unei alte persoane sau prin mijloace de comunicare la distanță.

Invocarea erorii cu bună-credință

Art. 1.212. - Partea care este victima unei erori nu se poate prevala de aceasta contrar exigențelor bunei-credințe.

Adaptarea contractului

Art. 1.213. - (1) Dacă o parte este îndreptățită să invoce anulabilitatea contractului pentru eroare, dar cealaltă parte declară că dorește să execute ori execută contractul așa cum acesta fusese înțeles de partea îndreptățită să invoce anulabilitatea, contractul se consideră că a fost încheiat așa cum l-a înțeles această din urmă parte.
(2) În acest caz, după ce a fost informată asupra felului în care partea îndreptățită să invoce anulabilitatea a înțeles contractul și înainte ca aceasta să fi obținut anularea, cealaltă parte trebuie, în termen de cel mult 3 luni de la data când a fost notificată ori de la data când i s-a comunicat cererea de chemare în judecată, să declare că este de acord cu executarea sau să execute fără întârziere contractul, astfel cum a fost înțeles de partea aflată în eroare.
(3) Dacă declarația a fost făcută și comunicată părții aflate în eroare în termenul prevăzut la alin. (2) sau contractul a fost executat, dreptul de a obține anularea este stins și notificarea prevăzută la alin. (2) este considerată lipsită de efecte.

Dolul

Art. 1.214. - (1) Consimțământul este viciat prin dol atunci când partea s-a aflat într-o eroare provocată de manoperele frauduloase ale celeilalte părți ori când aceasta din urmă a omis, în mod fraudulos, să îl informeze pe contractant asupra unor împrejurări pe care se cuvenea să i le dezvăluie.
(2) Partea al cărei consimțământ a fost viciat prin dol poate cere anularea contractului, chiar dacă eroarea în care s-a aflat nu a fost esențială.
(3) Contractul este anulabil și atunci când dolul provine de la reprezentantul, prepusul ori gerantul afacerilor celeilalte părți.
(4) Dolul nu se presupune.

Dolul comis de un terț

Art. 1.215. - (1) Partea care este victima dolului unui terț nu poate cere anularea decât dacă cealaltă parte a cunoscut sau, după caz, ar fi trebuit să cunoască dolul la încheierea contractului.

(2) Independent de anularea contractului, autorul dolului răspunde pentru prejudiciile ce ar rezulta.

Violența

Art. 1.216. - (1) Poate cere anularea contractului partea care a contractat sub imperiul unei temeri justificate induse, fără drept, de cealaltă parte sau de un terț.
(2) Există violență când temerea insuflată este de așa natură încât partea amenințată putea să creadă, după împrejurări, că, în lipsa consimțământului său, viața, persoana, onoarea sau bunurile sale ar fi expuse unui pericol grav și iminent.
(3) Violența poate atrage anularea contractului și atunci când este îndreptată împotriva unei persoane apropiate, precum soțul, soția, ascendenții ori descendenții părții al cărei consimțământ a fost viciat.
(4) În toate cazurile, existența violenței se apreciază ținând seama de vârsta, starea socială, sănătatea și caracterul celui asupra căruia s-a exercitat violența, precum și de orice altă împrejurare ce a putut influența starea acestuia la momentul încheierii contractului.

Amenințarea cu exercițiul unui drept

Art. 1.217. - Constituie violență și temerea insuflată prin amenințarea cu exercițiul unui drept făcută cu scopul de a obține avantaje injuste.

Starea de necesitate

Art. 1.218. - Contractul încheiat de o parte aflată în stare de necesitate nu poate fi anulat decât dacă cealaltă parte a profitat de această împrejurare.

Temerea reverențiară

Art. 1.219. - Simpla temere izvorâtă din respect, fără să fi fost violență, nu atrage anularea contractului.

Violența săvârșită de un terț

Art. 1.220. - (1) Violența atrage anularea contractului și atunci când este exercitată de un terț, însă numai dacă partea al cărei consimțământ nu a fost viciat cunoștea sau, după caz, ar fi trebuit să cunoască violența săvârșită de către terț.
(2) Independent de anularea contractului, autorul violenței răspunde pentru prejudiciile ce ar rezulta.

Leziunea

Art. 1.221. - (1) Există leziune atunci când una dintre părți, profitând de starea de nevoie, de lipsa de experiență ori de lipsa de cunoștințe a celeilalte părți, stipulează în favoarea sa ori a unei alte persoane o prestație de o valoare considerabil mai mare, la data încheierii contractului, decât valoarea propriei prestații.
(2) Existența leziunii se apreciază și în funcție de natura și scopul contractului.
(3) Leziunea poate exista și atunci când minorul își asumă o obligație excesivă prin raportare la starea sa patrimonială, la avantajele pe care le obține din contract ori la ansamblul circumstanțelor.

Sancțiune

Art. 1.222. - (1) Partea al cărei consimțământ a fost viciat prin leziune poate cere, la alegerea sa, anularea contractului sau reducerea obligațiilor sale cu valoarea daunelor-interese la care ar fi îndreptățită.
(2) Cu excepția cazului prevăzut de art. 1.221 alin. (3), acțiunea în anulare este admisibilă numai dacă leziunea depășește jumătate din valoarea pe care o avea, la momentul încheierii contractului, prestația promisă sau executată de partea lezată. Disproporția trebuie să subziste până la data cererii de anulare.
(3) În toate cazurile, instanța poate să mențină contractul dacă cealaltă parte oferă, în mod echitabil, o reducere a propriei creanțe sau, după caz, o majorare a propriei obligații. Dispozițiile art. 1.213 privitoare la adaptarea contractului se aplică în mod corespunzător.

Termenul de prescripție

Art. 1.223. - (1) Dreptul la acțiunea în anulare sau în reducerea obligațiilor pentru leziune se prescrie în termen de un an de la data încheierii contractului.
(2) Anulabilitatea contractului nu poate să fie opusă pe cale de excepție când dreptul la acțiune este prescris.

Inadmisibilitatea leziunii

Art. 1.224. - Nu pot fi atacate pentru leziune contractele aleatorii, tranzacția, precum și alte contracte anume prevăzute de lege.

§4.
Obiectul contractului

Obiectul contractului

Art. 1.225. - (1) Obiectul contractului îl reprezintă operațiunea juridică, precum vânzarea, locațiunea, împrumutul și altele asemenea, convenită de părți, astfel cum aceasta reiese din ansamblul drepturilor și obligațiilor contractuale.
(2) Obiectul contractului trebuie să fie determinat și licit, sub sancțiunea nulității absolute.
(3) Obiectul este ilicit atunci când este prohibit de lege sau contravine ordinii publice ori bunelor moravuri.

Obiectul obligației

Art. 1.226. - (1) Obiectul obligației este prestația la care se angajează debitorul.
(2) Sub sancțiunea nulității absolute, el trebuie să fie determinat sau cel puțin determinabil și licit.

Imposibilitatea inițială a obiectului obligației

Art. 1.227. - Contractul este valabil chiar dacă, la momentul încheierii sale, una dintre părți se află în imposibilitate de a-și executa obligația, afară de cazul în care prin lege se prevede altfel.

Bunurile viitoare

Art. 1.228. - În lipsa unei prevederi legale contrare, contractele pot purta și asupra bunurilor viitoare.

Bunurile care nu sunt în circuitul civil

Art. 1.229. - Numai bunurile care sunt în circuitul civil pot face obiectul unei prestații contractuale.

Bunurile care aparțin altuia

Art. 1.230. - Dacă prin lege nu se prevede altfel, bunurile unui terț pot face obiectul unei prestații, debitorul fiind obligat să le procure și să le transmită creditorului sau, după caz, să obțină acordul terțului. În cazul neexecutării obligației, debitorul răspunde pentru prejudiciile cauzate.

Determinarea calității obiectului

Art. 1.231. - Atunci când nu poate fi stabilită potrivit contractului, calitatea prestației sau a obiectului acesteia trebuie să fie rezonabilă sau, după împrejurări, cel puțin de nivel mediu.

Determinarea obiectului de către un terț

Art. 1.232. - (1) Atunci când prețul sau orice alt element al contractului urmează să fie determinat de un terț, acesta trebuie să acționeze în mod corect, diligent și echidistant.
(2) Dacă terțul nu poate sau nu dorește să acționeze ori aprecierea sa este în mod manifest nerezonabilă, instanța, la cererea părții interesate, va stabili, după caz, prețul sau elementul nedeterminat de către părți.

Determinarea prețului între profesioniști

Art. 1.233. - Dacă un contract încheiat între profesioniști nu stabilește prețul și nici nu indică o modalitate pentru a-l determina, se presupune că părțile au avut în vedere prețul practicat în mod obișnuit în domeniul respectiv pentru aceleași prestații realizate în condiții comparabile sau, în lipsa unui asemenea preț, un preț rezonabil.

Raportarea la un factor de referință

Art. 1.234. - Atunci când, potrivit contractului, prețul se determină prin raportare la un factor de referință, iar acest factor nu există, a încetat să mai existe ori nu mai este accesibil, el se înlocuiește, în absența unei convenții contrare, cu factorul de referință cel mai apropiat.

§5.
Cauza

Noțiune

Art. 1.235. - Cauza este motivul care determină fiecare parte să încheie contractul.

Condiții

Art. 1.236. - (1) Cauza trebuie să existe, să fie licită și morală.
(2) Cauza este ilicită când este contrară legii și ordinii publice.
(3) Cauza este imorală când este contrară bunelor moravuri.

Frauda la lege

Art. 1.237. - Cauza este ilicită și atunci când contractul este doar mijlocul pentru a eluda aplicarea unei norme legale imperative.

Sancțiune

Art. 1.238. - (1) Lipsa cauzei atrage anulabilitatea contractului, cu excepția cazului în care contractul a fost greșit calificat și poate produce alte efecte juridice.
(2) Cauza ilicită sau imorală atrage nulitatea absolută a contractului dacă este comună ori, în caz contrar, dacă cealaltă parte a cunoscut-o sau, după împrejurări, trebuia s-o cunoască.

Proba cauzei

Art. 1.239. - (1) Contractul este valabil chiar atunci când cauza nu este expres prevăzută.

(2) Existența unei cauze valabile se prezumă până la proba contrară.

§6.
Forma contractului

Formele de exprimare a consimțământului

Art. 1.240. - (1) Voința de a contracta poate fi exprimată verbal sau în scris.
(2) Voința poate fi manifestată și printr-un comportament care, potrivit legii, convenției părților, practicilor statornicite între acestea sau uzanțelor, nu lasă nicio îndoială asupra intenției de a produce efectele juridice corespunzătoare.

Forma scrisă

Art. 1.241. - Înscrisul care constată încheierea contractului poate fi sub semnătură privată sau autentic, având forța probantă prevăzută de lege.

Sancțiune

Art. 1.242. - (1) Este lovit de nulitate absolută contractul încheiat în lipsa formei pe care, în chip neîndoielnic, legea o cere pentru încheierea sa valabilă.
(2) Dacă părțile s-au învoit ca un contract să fie încheiat într-o anumită formă, pe care legea nu o cere, contractul se socotește valabil chiar dacă forma nu a fost respectată.

Modificarea contractului

Art. 1.243. - Dacă prin lege nu se prevede altfel, orice modificare a contractului este supusă condițiilor de formă cerute de lege pentru încheierea sa.

Forma cerută pentru înscrierea în cartea funciară

Art. 1.244. - În afara altor cazuri prevăzute de lege, trebuie să fie încheiate prin înscris autentic, sub sancțiunea nulității absolute, convențiile care strămută sau constituie drepturi reale care urmează a fi înscrise în cartea funciară.

Forma contractelor electronice

Art. 1.245. - Contractele care se încheie prin mijloace electronice sunt supuse condițiilor de formă prevăzute de legea specială.

SECȚIUNEA a 4-a

Nulitatea contractului

§1.
Dispoziții generale

Nulitatea

Art. 1.246. - (1) Orice contract încheiat cu încălcarea condițiilor cerute de lege pentru încheierea sa valabilă este supus nulității, dacă prin lege nu se prevede o altă sancțiune.
(2) Nulitatea poate fi absolută sau relativă.
(3) Dacă prin lege nu se prevede altfel, nulitatea contractului poate fi constatată sau declarată prin acordul părților.
(4) Prin acordul părților nu pot fi instituite și nici suprimate cauze de nulitate. Orice convenție sau clauză contrară este considerată nescrisă.

Nulitatea absolută

Art. 1.247. - (1) Este nul contractul încheiat cu încălcarea unei dispoziții legale instituite pentru ocrotirea unui interes general.
(2) Nulitatea absolută poate fi invocată de orice persoană interesată, pe cale de acțiune sau de excepție.

(3) Instanța este obligată să invoce din oficiu nulitatea absolută.
(4) Contractul lovit de nulitate absolută nu este susceptibil de confirmare decât în cazurile prevăzute de lege.

Nulitatea relativă

Art. 1.248. - (1) Contractul încheiat cu încălcarea unei dispoziții legale instituite pentru ocrotirea unui interes particular este anulabil.
(2) Nulitatea relativă poate fi invocată numai de cel al cărui interes este ocrotit prin dispoziția legală încălcată.
(3) Nulitatea relativă nu poate fi invocată din oficiu de instanța judecătorească.
(4) Contractul anulabil este susceptibil de confirmare.

Prescripția

Art. 1.249. - (1) Dacă prin lege nu se prevede altfel, nulitatea absolută poate fi invocată oricând, fie pe cale de acțiune, fie pe cale de excepție.
(2) Nulitatea relativă poate fi invocată pe cale acțiune numai în termenul de prescripție stabilit de lege. Cu toate acestea, partea căreia i se cere executarea contractului poate opune oricând nulitatea relativă a contractului, chiar și după împlinirea termenului de prescripție a dreptului la acțiunea în anulare.

§2.
Cauzele de nulitate

Cauzele de nulitate absolută

Art. 1.250. - Contractul este lovit de nulitate absolută în cazurile anume prevăzute de lege, precum și atunci când rezultă neîndoielnic din lege că interesul ocrotit este unul general.

Cauzele de nulitate relativă

Art. 1.251. - Contractul este anulabil când au fost nesocotite dispozițiile legale privitoare la capacitatea de exercițiu, când consimțământul uneia dintre părți a fost viciat, precum și în alte cazuri anume prevăzute de lege.

Prezumția de nulitate relativă

Art. 1.252. - În cazurile în care natura nulității nu este determinată ori nu reiese în chip neîndoielnic din lege, contractul este anulabil.

Nulitatea virtuală

Art. 1.253. - În afara cazurilor în care legea prevede sancțiunea nulității, contractul se desființează și atunci când sancțiunea nulității absolute sau, după caz, relative trebuie aplicată pentru ca scopul dispoziției legale încălcate să fie atins.

§3.
Efectele nulității

Desființarea contractului și a actelor subsecvente

Art. 1.254. - (1) Contractul lovit de nulitate absolută sau anulat este considerat a nu fi fost niciodată încheiat.
(2) Desființarea contractului atrage, în condițiile legii, și desființarea actelor subsecvente încheiate în baza lui.
(3) În cazul în care contractul este desființat, fiecare parte trebuie să restituie celeilalte, în natură sau prin echivalent, prestațiile primite, potrivit prevederilor art. 1.639-1.647, chiar dacă acestea au fost executate succesiv sau au avut un caracter continuu.

Nulitatea parțială

Art. 1.255. - (1) Clauzele contrare legii, ordinii publice sau bunelor moravuri și care nu sunt considerate nescrise atrag nulitatea contractului în întregul său numai dacă sunt, prin natura lor, esențiale sau dacă, în lipsa acestora, contractul nu s-ar fi încheiat.
(2) În cazul în care contractul este menținut în parte, clauzele nule sunt înlocuite de drept cu dispozițiile legale aplicabile.
(3) Dispozițiile alin. (2) se aplică în mod corespunzător și clauzelor care contravin unor dispoziții legale imperative și sunt considerate de lege nescrise.

Nulitatea contractului plurilateral

Art. 1.256. - În cazul contractelor cu mai multe părți în care prestația fiecărei părți este făcută în considerarea unui scop comun, nulitatea contractului în privința uneia dintre părți nu atrage desființarea în întregime a contractului, afară de cazul în care participarea acesteia este esențială pentru existența contractului.

Daunele-interese. Reducerea prestațiilor

Art. 1.257. - În caz de violență sau dol, cel al cărui consimțământ este viciat are dreptul de a pretinde, în afară de anulare, și daune-interese sau, dacă preferă menținerea contractului, de a solicita numai reducerea prestației sale cu valoarea daunelor-interese la care ar fi îndreptățit.

Repararea prejudiciului în cazul nulității contractului încheiat în formă autentică

Art. 1.258. - În cazul anulării sau constatării nulității contractului încheiat în formă autentică pentru o cauză de nulitate a cărei existență rezultă din însuși textul contractului, partea prejudiciată poate cere obligarea notarului public la repararea prejudiciilor suferite, în condițiile răspunderii civile delictuale pentru fapta proprie.

Refacerea contractului nul

Art. 1.259. - Contractul nul poate fi refăcut, în tot sau în parte, cu respectarea tuturor condițiilor prevăzute de lege la data refacerii lui. În toate cazurile, contractul refăcut nu va produce efecte decât pentru viitor, iar nu și pentru trecut.

Conversiunea contractului nul

Art. 1.260. - (1) Un contract lovit de nulitate absolută va produce totuși efectele actului juridic pentru care sunt îndeplinite condițiile de fond și de formă prevăzute de lege.
(2) Cu toate acestea, dispozițiile alin. (1) nu se aplică dacă intenția de a exclude aplicarea conversiunii este stipulată în contractul lovit de nulitate sau reiese, în chip neîndoielnic, din scopurile urmărite de părți la data încheierii contractului.

§4.
Validarea contractului

Cauzele de validare

Art. 1.261. - (1) Contractul afectat de o cauză de nulitate este validat atunci când nulitatea este acoperită.
(2) Nulitatea poate fi acoperită prin confirmare sau prin alte moduri anume prevăzute de lege.

Confirmarea contractului

Art. 1.262. - (1) Confirmarea unui contract anulabil rezultă din voința, expresă sau tacită, de a renunța la dreptul de a invoca nulitatea.
(2) Voința de a renunța trebuie să fie certă.

Condițiile confirmării

Art. 1.263. - (1) Un contract anulabil poate fi confirmat dacă în momentul confirmării condițiile sale de validitate sunt întrunite.

(2) Persoana care poate invoca nulitatea poate confirma contractul numai cunoscând cauza de nulitate și, în caz de violență, numai după încetarea acesteia.
(3) Persoana chemată de lege să încuviințeze actele minorului poate, în numele și în interesul acestuia, cere anularea contractului făcut fără încuviințarea sa ori să confirme contractul atunci când această încuviințare era suficientă pentru încheierea valabilă a acestuia.
(4) Dispozițiile alin. (3) se aplică în mod corespunzător și în cazul actelor încheiate fără autorizarea instanței de tutelă.
(5) În lipsa confirmării exprese, este suficient ca obligația să fie executată în mod voluntar la data la care ea putea fi valabil confirmată de către partea interesată.
(6) Cel care trebuie să confirme poate să fie pus în întârziere printr-o notificare prin care partea interesată să îi solicite fie să confirme contractul anulabil, fie să exercite acțiunea în anulare, în termen de 6 luni de la notificare, sub sancțiunea decăderii din dreptul de a cere anularea contractului.

Cuprinsul actului confirmativ

Art. 1.264. - Pentru a fi valabil, actul confirmativ trebuie să cuprindă obiectul, cauza și natura obligației și să facă mențiune despre motivul acțiunii în anulare, precum și despre intenția de a repara viciul pe care se întemeiază acea acțiune.

Efectele confirmării

Art. 1.265. - (1) Confirmarea își produce efectele din momentul încheierii contractului și atrage renunțarea la mijloacele și excepțiile ce puteau fi opuse, sub rezerva însă a drepturilor dobândite și conservate de terții de bună-credință.
(2) Când fiecare dintre părți poate invoca nulitatea contractului sau mai multe părți o pot invoca împotriva alteia, confirmarea făcută de una dintre acestea nu împiedică invocarea nulității de către celelalte părți.
(3) Confirmarea unui contract anulabil pentru vicierea consimțământului prin dol sau violență nu implică prin ea însăși renunțarea la dreptul de a cere daune-interese.

SECȚIUNEA a 5-a

Interpretarea contractului

Interpretarea după voința concordantă a părților

Art. 1.266. - (1) Contractele se interpretează după voința concordantă a părților, iar nu după sensul literal al termenilor.
(2) La stabilirea voinței concordante se va ține seama, între altele, de scopul contractului, de negocierile purtate de părți, de practicile statornicite între acestea și de comportamentul lor ulterior încheierii contractului.

Interpretarea sistematică

Art. 1.267. - Clauzele se interpretează unele prin altele, dând fiecăreia înțelesul ce rezultă din ansamblul contractului.

Interpretarea clauzelor îndoielnice

Art. 1.268. - (1) Clauzele susceptibile de mai multe înțelesuri se interpretează în sensul ce se potrivește cel mai bine naturii și obiectului contractului.
(2) Clauzele îndoielnice se interpretează ținând seama, între altele, de natura contractului, de împrejurările în care a fost încheiat, de interpretarea dată anterior de părți, de sensul atribuit în general clauzelor și expresiilor în domeniu și de uzanțe.
(3) Clauzele se interpretează în sensul în care pot produce efecte, iar nu în acela în care nu ar putea produce niciunul.
(4) Contractul nu cuprinde decât lucrul asupra căruia părțile și-au propus a contracta, oricât de generali ar fi termenii folosiți.
(5) Clauzele destinate să exemplifice sau să înlăture orice îndoială asupra aplicării contractului la un caz particular nu îi restrâng aplicarea în alte cazuri care nu au fost expres prevăzute.

Regulile subsidiare de interpretare

Art. 1.269. - (1) Dacă, după aplicarea regulilor de interpretare, contractul rămâne neclar, acesta se interpretează în favoarea celui care se obligă.
(2) Stipulațiile înscrise în contractele de adeziune se interpretează împotriva celui care le-a propus.

SECȚIUNEA a 6-a

Efectele contractului

§1.
Efectele între părți

Forța obligatorie

Art. 1.270. - (1) Contractul valabil încheiat are putere de lege între părțile contractante.
(2) Contractul se modifică sau încetează numai prin acordul părților ori din cauze autorizate de lege.

Impreviziunea

Art. 1.271. - (1) Părțile sunt ținute să își execute obligațiile, chiar dacă executarea lor a devenit mai oneroasă, fie datorită creșterii costurilor executării propriei obligații, fie datorită scăderii valorii contraprestației.
(2) Cu toate acestea, dacă executarea contractului a devenit excesiv de oneroasă datorită unei schimbări excepționale a împrejurărilor care ar face vădit injustă obligarea debitorului la executarea obligației, instanța poate să dispună:
a) adaptarea contractului, pentru a distribui în mod echitabil între părți pierderile și beneficiile ce rezultă din schimbarea împrejurărilor;
b) încetarea contractului, la momentul și în condițiile pe care le stabilește.
(3) Dispozițiile alin. (2) sunt aplicabile numai dacă:
a) schimbarea împrejurărilor a intervenit după încheierea contractului;
b) schimbarea împrejurărilor, precum și întinderea acesteia nu au fost și nici nu puteau fi avute în vedere de către debitor, în mod rezonabil, în momentul încheierii contractului;
c) debitorul nu și-a asumat riscul schimbării împrejurărilor și nici nu putea fi în mod rezonabil considerat că și-ar fi asumat acest risc;
d) debitorul a încercat, într-un termen rezonabil și cu bună-credință, negocierea adaptării rezonabile și echitabile a contractului.

Conținutul contractului

Art. 1.272. - (1) Contractul valabil încheiat obligă nu numai la ceea ce este expres stipulat, dar și la toate urmările pe care practicile statornicite între părți, uzanțele, legea sau echitatea le dau contractului, după natura lui.
(2) Clauzele obișnuite într-un contract se subînțeleg, deși nu sunt stipulate în mod expres.

Constituirea și transferul drepturilor reale

Art. 1.273. - (1) Drepturile reale se constituie și se transmit prin acordul de voință al părților, chiar dacă bunurile nu au fost predate, dacă acest acord poartă asupra unor bunuri determinate, ori prin individualizarea bunurilor, dacă acordul poartă asupra unor bunuri de gen.
(2) Fructele bunului ori dreptului transmis se cuvin dobânditorului de la data transferului proprietății bunului ori, după caz, a cesiunii dreptului, afară de cazul în care prin lege ori prin voința părților se dispune altfel.
(3) Dispozițiile în materie de carte funciară, precum și dispozițiile speciale referitoare la transferul anumitor categorii de bunuri mobile rămân aplicabile.

Riscul în contractul translativ de proprietate

Art. 1.274. - (1) În lipsă de stipulație contrară, cât timp bunul nu este predat, riscul contractului rămâne în sarcina debitorului obligației de predare, chiar dacă proprietatea a fost transferată dobânditorului. În cazul pieirii fortuite a bunului, debitorul obligației de predare pierde dreptul la contraprestație, iar dacă a primit-o, este obligat să o restituie.
(2) Cu toate acestea, creditorul pus în întârziere preia riscul pieirii fortuite a bunului. El nu se poate libera chiar dacă ar dovedi că bunul ar fi pierit și dacă obligația de predare ar fi fost executată la timp.

Transmiterea succesivă a unui bun mobil

Art. 1.275. - (1) Dacă cineva a transmis succesiv către mai multe persoane proprietatea unui bun mobil corporal, cel care a dobândit cu bună-credință posesia efectivă a bunului este titular al dreptului, chiar dacă titlul său are dată ulterioară.

(2) Este de bună-credință dobânditorul care, la data intrării în posesie, nu a cunoscut și nici nu putea să cunoască obligația asumată anterior de înstrăinător.
(3) Dacă niciunul dintre dobânditori nu a obținut posesia efectivă a bunului mobil corporal și creanța fiecăruia de predare a bunului este exigibilă, va fi preferat cel care a sesizat cel dintâi instanța de judecată.

Denunțarea unilaterală

Art. 1.276. - (1) Dacă dreptul de a denunța contractul este recunoscut uneia dintre părți, acesta poate fi exercitat atât timp cât executarea contractului nu a început.
(2) În contractele cu executare succesivă sau continuă, acest drept poate fi exercitat cu respectarea unui termen rezonabil de preaviz, chiar și după începerea executării contractului, însă denunțarea nu produce efecte în privința prestațiilor executate sau care se află în curs de executare.
(3) Dacă s-a stipulat o prestație în schimbul denunțării, aceasta produce efecte numai atunci când prestația este executată.
(4) Dispozițiile prezentului articol se aplică în lipsă de convenție contrară.

Contractul pe durată nedeterminată

Art. 1.277. - Contractul încheiat pe durată nedeterminată poate fi denunțat unilateral de oricare dintre părți cu respectarea unui termen rezonabil de preaviz. Orice clauză contrară sau stipularea unei prestații în schimbul denunțării contractului se consideră nescrisă.

Pactul de opțiune

Art. 1.278. - (1) Atunci când părțile convin ca una dintre ele să rămână legată de propria declarație de voință, iar cealaltă să o poată accepta sau refuza, acea declarație se consideră o ofertă irevocabilă și produce efectele prevăzute la art. 1.191.
(2) Dacă părțile nu au convenit un termen pentru acceptare, acesta poate fi stabilit de instanță prin ordonanță președințială, cu citarea părților.
(3) Pactul de opțiune trebuie să conțină toate elementele contractului pe care părțile urmăresc să îl încheie, astfel încât acesta să se poată încheia prin simpla acceptare a beneficiarului opțiunii.
(4) Contractul se încheie prin exercitarea opțiunii în sensul acceptării de către beneficiar a declarației de voință a celeilalte părți, în condițiile convenite prin pact.

(5) Atât pactul de opțiune, cât și declarația de acceptare trebuie încheiate în forma prevăzută de lege pentru contractul pe care părțile urmăresc să îl încheie.

Promisiunea de a contracta

Art. 1.279. - Legislație conexă.

(1) Promisiunea de a contracta trebuie să conțină toate acele clauze ale contractului promis, în lipsa cărora părțile nu ar putea executa promisiunea.
(2) În caz de neexecutare a promisiunii, beneficiarul are dreptul la daune-interese.
(3) De asemenea, dacă promitentul refuză să încheie contractul promis, instanța, la cererea părții care și-a îndeplinit propriile obligații, poate să pronunțe o hotărâre care să țină loc de contract, atunci când natura contractului o permite, iar cerințele legii pentru validitatea acestuia sunt îndeplinite. Prevederile prezentului alineat nu sunt aplicabile în cazul promisiunii de a încheia un contract real, dacă prin lege nu se prevede altfel.
Hotărâri prealabile - soluții de admitere.

(4) Convenția prin care părțile se obligă să negocieze în vederea încheierii ori modificării unui contract nu constituie promisiune de a contracta.

§2.
Efectele față de terți

I.
Dispoziții generale

Relativitatea efectelor contractului

Art. 1.280. - Contractul produce efecte numai între părți, dacă prin lege nu se prevede altfel.

Opozabilitatea efectelor contractului

Art. 1.281. - Contractul este opozabil terților, care nu pot aduce atingere drepturilor și obligațiilor născute din contract. Terții se pot prevala de efectele contractului, însă fără a avea dreptul de a cere executarea lui, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

Transmisiunea drepturilor și obligațiilor către succesori

Art. 1.282. - (1) La moartea unei părți, drepturile și obligațiile contractuale ale acesteia se transmit succesorilor săi universali sau cu titlu universal, dacă din lege, din stipulația părților ori din natura contractului nu rezultă contrariul.
(2) Drepturile, precum și, în cazurile prevăzute de lege, obligațiile contractuale în strânsă legătură cu un bun se transmit, odată cu acesta, succesorilor cu titlu particular ai părților.

II.
Promisiunea faptei altuia

Efecte

Art. 1.283. - (1) Cel care se angajează la a determina un terț să încheie sau să ratifice un act este ținut să repare prejudiciul cauzat dacă terțul refuză să se oblige sau, atunci când s-a obligat și ca fideiusor, dacă terțul nu execută prestația promisă.
(2) Cu toate acestea, promitentul nu răspunde dacă asigură executarea obligației terțului, fără a se produce vreun prejudiciu creditorului.
(3) Intenția promitentului de a se angaja personal nu se prezumă, ci trebuie să reiasă neîndoielnic din contract sau din împrejurările în care acesta a fost încheiat.

III.
Stipulația pentru altul

Efecte

Art. 1.284. - (1) Oricine poate stipula în numele său, însă în beneficiul unui terț.

(2) Prin efectul stipulației, beneficiarul dobândește dreptul de a cere direct promitentului executarea prestației.

Condițiile privind terțul beneficiar

Art. 1.285. - Beneficiarul trebuie să fie determinat sau, cel puțin, determinabil la data încheierii stipulației și să existe în momentul în care promitentul trebuie să își execute obligația. În caz contrar, stipulația profită stipulantului, fără a agrava însă sarcina promitentului.

Acceptarea stipulației

Art. 1.286. - (1) Dacă terțul beneficiar nu acceptă stipulația, dreptul său se consideră a nu fi existat niciodată.
(2) Stipulația poate fi revocată cât timp acceptarea beneficiarului nu a ajuns la stipulant sau la promitent. Stipulația poate fi acceptată și după decesul stipulantului sau al promitentului.

Revocarea stipulației

Art. 1.287. - (1) Stipulantul este singurul îndreptățit să revoce stipulația, creditorii sau moștenitorii săi neputând să o facă. Stipulantul nu poate însă revoca stipulația fără acordul promitentului dacă acesta din urmă are interesul să o execute.
(2) Revocarea stipulației produce efecte din momentul în care ajunge la promitent. Dacă nu a fost desemnat un alt beneficiar, revocarea profită stipulantului sau moștenitorilor acestuia, fără a agrava însă sarcina promitentului.

Mijloacele de apărare ale promitentului

Art. 1.288. - Promitentul poate opune beneficiarului numai apărările întemeiate pe contractul care cuprinde stipulația.

IV.
Simulația

Efecte între părți

Art. 1.289. - (1) Contractul secret produce efecte numai între părți și, dacă din natura contractului ori din stipulația părților nu rezultă contrariul, între succesorii lor universali sau cu titlu universal.
(2) Cu toate acestea, contractul secret nu produce efecte nici între părți dacă nu îndeplinește condițiile de fond cerute de lege pentru încheierea sa valabilă.

Efecte față de terți

Art. 1.290. - (1) Contractul secret nu poate fi invocat de părți, de către succesorii lor universali, cu titlu universal sau cu titlu particular și nici de către creditorii înstrăinătorului aparent împotriva terților care, întemeindu-se cu bună-credință pe contractul public, au dobândit drepturi de la achizitorul aparent.
(2) Terții pot invoca împotriva părților existența contractului secret, atunci când acesta le vatămă drepturile.

Raporturile cu creditorii

Art. 1.291. - (1) Existența contractului secret nu poate fi opusă de părți creditorilor dobânditorului aparent care, cu bună-credință, au notat începerea urmăririi silite în cartea funciară sau au obținut sechestru asupra bunurilor care au făcut obiectul simulației.
(2) Dacă există un conflict între creditorii înstrăinătorului aparent și creditorii dobânditorului aparent, sunt preferați cei dintâi, în cazul în care creanța lor este anterioară contractului secret.

Proba simulației

Art. 1.292. - Dovada simulației poate fi făcută de terți sau de creditori cu orice mijloc de probă. Părțile pot dovedi și ele simulația cu orice mijloc de probă, atunci când pretind că aceasta are caracter ilicit.

Actele unilaterale

Art. 1.293. - Dispozițiile referitoare la simulație se aplică în mod corespunzător și actelor juridice unilaterale destinate unei persoane determinate, care au fost simulate prin acordul dintre autorul actului și destinatarul său.

Actele nepatrimoniale

Art. 1.294. - Dispozițiile referitoare la simulație nu se aplică actelor juridice nepatrimoniale.

SECȚIUNEA a 7-a

Reprezentarea

Temeiul reprezentării

Art. 1.295. - Puterea de a reprezenta poate rezulta fie din lege, fie dintr-un act juridic ori dintr-o hotărâre judecătorească, după caz.

Efecte

Art. 1.296. - Contractul încheiat de reprezentant, în limitele împuternicirii, în numele reprezentatului produce efecte direct între reprezentat și cealaltă parte.

Nearătarea calității de reprezentant

Art. 1.297. - (1) Contractul încheiat de reprezentant în limita puterilor conferite, atunci când terțul contractant nu cunoștea și nici nu ar fi trebuit sa cunoască faptul că reprezentantul acționa în această calitate, îi obligă numai pe reprezentant și pe terț, dacă prin lege nu se prevede altfel.
(2) Cu toate acestea, dacă reprezentantul, atunci când contractează cu terțul în limita puterilor conferite, pe seama unei întreprinderi, pretinde că este titularul acesteia, terțul care descoperă ulterior identitatea adevăratului titular poate să exercite și împotriva acestuia din urmă drepturile pe care le are împotriva reprezentantului.

Capacitatea părților

Art. 1.298. - În cazul reprezentării convenționale, atât reprezentatul, cât și reprezentantul trebuie să aibă capacitatea de a încheia actul pentru care reprezentarea a fost dată.

Viciile de consimțământ

Art. 1.299. - Contractul este anulabil atunci când consimțământul reprezentantului este viciat. Dacă însă viciul de consimțământ privește elemente stabilite de reprezentat, contractul este anulabil numai dacă voința acestuia din urmă a fost viciată.

Buna-credință

Art. 1.300. - (1) Afară de cazul în care sunt relevante pentru elementele stabilite de reprezentat, buna sau reaua-credință, cunoașterea sau necunoașterea unei anumite împrejurări se apreciază în persoana reprezentantului.
(2) Reprezentatul de rea-credință nu poate invoca niciodată buna-credință a reprezentantului.

Forma împuternicirii

Art. 1.301. - Împuternicirea nu produce efecte decât dacă este dată cu respectarea formelor cerute de lege pentru încheierea valabilă a contractului pe care reprezentantul urmează să îl încheie.

Justificarea puterii de a reprezenta

Art. 1.302. - Contractantul poate întotdeauna cere reprezentantului să facă dovada puterilor încredințate de reprezentat și, dacă reprezentarea este cuprinsă într-un înscris, să îi remită o copie a înscrisului, semnată pentru conformitate.

Conflictul de interese

Art. 1.303. - Contractul încheiat de un reprezentant aflat în conflict de interese cu reprezentatul poate fi anulat la cererea reprezentatului, atunci când conflictul era cunoscut sau trebuia să fie cunoscut de contractant la data încheierii contractului.

Contractul cu sine însuși și dubla reprezentare

Art. 1.304. - (1) Contractul încheiat de reprezentant cu sine însuși, în nume propriu, este anulabil numai la cererea reprezentatului, cu excepția cazului în care reprezentantul a fost împuternicit în mod expres în acest sens sau cuprinsul contractului a fost determinat în asemenea mod încât să excludă posibilitatea unui conflict de interese.
(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică și în cazul dublei reprezentări.

Încetarea împuternicirii

Art. 1.305. - Puterea de reprezentare încetează prin renunțarea de către reprezentant la împuternicire sau prin revocarea acesteia de către reprezentat.

Modificarea și revocarea împuternicirii

Art. 1.306. - Modificarea și revocarea împuternicirii trebuie aduse la cunoștința terților prin mijloace corespunzătoare. În caz contrar, acestea nu sunt opozabile terților decât dacă se dovedește că aceștia le cunoșteau ori puteau să le cunoască în momentul încheierii contractului.

Alte cauze de încetare a puterii de a reprezenta

Art. 1.307. - (1) Puterea de a reprezenta încetează prin decesul sau incapacitatea reprezentantului ori a reprezentatului, dacă din convenție ori din natura afacerii nu rezultă contrariul.
(2) Dacă reprezentantul sau reprezentatul este persoană juridică, puterea de a reprezenta încetează la data la care persoana juridică își încetează existența.
(3) În cazul deschiderii procedurii insolvenței asupra reprezentantului sau reprezentatului, puterea de a reprezenta încetează în condițiile prevăzute de lege.
(4) Încetarea puterii de a reprezenta nu produce efecte în privința terților care, în momentul încheierii contractului, nu cunoșteau și nici nu trebuiau să cunoască această împrejurare.

Obligațiile reprezentantului la încetarea împuternicirii

Art. 1.308. - (1) La încetarea puterilor încredințate, reprezentantul este obligat să restituie reprezentatului înscrisul care constată aceste puteri.
(2) Reprezentantul nu poate reține acest înscris drept garanție a creanțelor sale asupra reprezentatului, dar poate să ceară o copie a înscrisului, certificată de reprezentat, cu mențiunea că puterea de reprezentare a încetat.

Lipsa sau depășirea puterii de reprezentare

Art. 1.309. - (1) Contractul încheiat de persoana care acționează în calitate de reprezentant, însă fără a avea împuternicire sau cu depășirea puterilor conferite, nu produce efecte între reprezentat și terț.
(2) Dacă însă, prin comportamentul său, reprezentatul l-a determinat pe terțul contractant să creadă în mod rezonabil că reprezentantul are puterea de a-l reprezenta și că acționează în limita puterilor conferite, reprezentatul nu se poate prevala față de terțul contractant de lipsa puterii de a reprezenta.

Răspunderea reprezentantului

Art. 1.310. - Cel care încheie un contract în calitate de reprezentant, neavând împuternicire ori depășind limitele puterilor care i-au fost încredințate, răspunde pentru prejudiciile cauzate terțului contractant care s-a încrezut, cu bună-credință, în încheierea valabilă a contractului.

Ratificarea

Art. 1.311. - (1) În cazurile prevăzute la art. 1.309, cel în numele căruia s-a încheiat contractul poate să îl ratifice, respectând formele cerute de lege pentru încheierea sa valabilă.
(2) Terțul contractant poate, printr-o notificare, să acorde un termen rezonabil pentru ratificare, după a cărui împlinire contractul nu mai poate fi ratificat.

Efectele ratificării

Art. 1.312. - Ratificarea are efect retroactiv, fără a afecta însă drepturile dobândite de terți între timp.

Transmisiunea facultății de a ratifica

Art. 1.313. - Facultatea de a ratifica se transmite moștenitorilor.

Desființarea contractului înaintea ratificării

Art. 1.314. - Terțul contractant și cel care a încheiat contractul în calitate de reprezentant pot conveni desființarea contractului cât timp acesta nu a fost ratificat.

SECȚIUNEA a 8-a

Cesiunea contractului

Noțiune

Art. 1.315. - (1) O parte poate să își substituie un terț în raporturile născute dintr-un contract numai dacă prestațiile nu au fost încă integral executate, iar cealaltă parte consimte la aceasta.
(2) Sunt exceptate cazurile anume prevăzute de lege.

Forma cesiunii

Art. 1.316. - Cesiunea contractului și acceptarea acesteia de către contractantul cedat trebuie încheiate în forma cerută de lege pentru validitatea contractului cedat.

Momentul cesiunii

Art. 1.317. - (1) Dacă o parte a consimțit în mod anticipat ca partea cealaltă să își poată substitui un terț în raporturile născute din contract, cesiunea produce efecte față de acea parte din momentul în care substituirea îi este notificată ori, după caz, din momentul în care o acceptă.
(2) În cazul în care toate elementele contractului rezultă dintr-un înscris în care este cuprinsă clauza "la ordin" sau o altă mențiune echivalentă, dacă prin lege nu se prevede altfel, girarea înscrisului produce efectul substituirii giratarului în toate drepturile și obligațiile girantului.
(3) Dispozițiile în materie de carte funciară, precum și dispozițiile referitoare la transferul ori publicitatea anumitor categorii de bunuri mobile rămân aplicabile.

Liberarea cedentului

Art. 1.318. - (1) Cedentul este liberat de obligațiile sale față de contractantul cedat din momentul în care substituirea își produce efectele față de acesta.
(2) În cazul în care a declarat că nu îl liberează pe cedent, contractantul cedat se poate îndrepta împotriva acestuia atunci când cesionarul nu își execută obligațiile. În acest caz, contractantul cedat trebuie, sub sancțiunea pierderii dreptului de regres împotriva cedentului, să îi notifice neexecutarea obligațiilor de către cesionar, în termen de 15 zile de la data neexecutării sau, după caz, de la data la care a cunoscut faptul neexecutării.

Excepțiile contractantului cedat

Art. 1.319. - Contractantul cedat poate opune cesionarului toate excepțiile ce rezultă din contract. Contractantul cedat nu poate invoca însă față de cesionar vicii de consimțământ, precum și orice apărări sau excepții născute din raporturile sale cu cedentul decât dacă și-a rezervat acest drept atunci când a consimțit la substituire.

Obligația de garanție

Art. 1.320. - (1) Cedentul garantează validitatea contractului.
(2) Atunci când cedentul garantează executarea contractului, acesta va fi ținut ca un fideiusor pentru obligațiile contractantului cedat.

SECȚIUNEA a 9-a

Încetarea contractului

Cauzele de încetare

Art. 1.321. - Contractul încetează, în condițiile legii, prin executare, acordul de voință al părților, denunțare unilaterală, expirarea termenului, îndeplinirea sau, după caz, neîndeplinirea condiției, imposibilitate fortuită de executare, precum și din orice alte cauze prevăzute de lege.

Efectele încetării

Art. 1.322. - La încetarea contractului părțile sunt liberate de obligațiile asumate. Ele pot fi însă ținute la repararea prejudiciilor cauzate și, după caz, la restituirea, în natură sau prin echivalent, a prestațiilor primite în urma încheierii contractului.

Restituirea prestațiilor

Art. 1.323. - Restituirea prestațiilor primite se face potrivit dispozițiilor art. 1.635-1.649.

CAPITOLUL II
Actul juridic unilateral

SECȚIUNEA 1
Dispoziții generale

Noțiune

Art. 1.324. - Hotărâri prealabile - soluții de admitere.

Este unilateral actul juridic care presupune numai manifestarea de voință a autorului său.

Regimul juridic

Art. 1.325. - Hotărâri prealabile - soluții de admitere.

Dacă prin lege nu se prevede altfel, dispozițiile legale privitoare la contracte se aplică în mod corespunzător actelor unilaterale.

Actele unilaterale supuse comunicării

Art. 1.326. - Hotărâri prealabile - soluții de admitere.

(1) Actul unilateral este supus comunicării atunci când constituie, modifică sau stinge un drept al destinatarului și ori de câte ori informarea destinatarului este necesară potrivit naturii actului.
(2) Dacă prin lege nu se prevede altfel, comunicarea se poate face în orice modalitate adecvată, după împrejurări.
(3) Actul unilateral produce efecte din momentul în care comunicarea ajunge la destinatar, chiar dacă acesta nu a luat cunoștință de aceasta din motive care nu îi sunt imputabile.

SECȚIUNEA a 2-a

Actul unilateral ca izvor de obligații

Promisiunea unilaterală

Art. 1.327. - (1) Promisiunea unilaterală făcută cu intenția de a se obliga independent de acceptare îl leagă numai pe autor.
(2) Destinatarul actului poate să refuze dreptul astfel născut.
(3) Dacă autorul actului nu a stipulat expres un termen, promisiunea se consideră făcută pentru o anumită durată, potrivit cu natura obligației și cu împrejurările în care a fost asumată.

Promisiunea publică de recompensă

Art. 1.328. - (1) Cel care promite în mod public o recompensă în schimbul executării unei prestații este obligat să facă plata, chiar dacă prestația a fost executată fără a se cunoaște promisiunea.

(2) Dacă prestația a fost executată de mai multe persoane împreună, recompensa se împarte între ele, potrivit contribuției fiecăreia la obținerea rezultatului, iar dacă aceasta nu se poate stabili, recompensa se împarte în mod egal.
(3) Atunci când prestația a fost executată separat de mai multe persoane, recompensa se cuvine aceleia care a comunicat cea dintâi rezultatul.

Revocarea promisiunii publice de recompensă

Art. 1.329. - (1) Promisiunea poate fi revocată în aceeași formă în care a fost făcută publică sau într-o formă echivalentă.
(2) Revocarea nu produce efecte față de cel care, mai înainte de publicarea ei, a executat prestația.
(3) Dacă revocarea a fost făcută fără justă cauză, autorul promisiunii datorează o despăgubire echitabilă, care nu va putea depăși recompensa promisă, celor care înainte de publicarea revocării au făcut cheltuieli în vederea executării prestației. Cu toate acestea, promitentul nu datorează despăgubiri, dacă dovedește că rezultatul cerut nu putea fi obținut.
(4) Dreptul la acțiunea în despăgubire se prescrie în termen de un an de la data publicării revocării.

CAPITOLUL III
Faptul juridic licit

SECȚIUNEA 1
Gestiunea de afaceri

Condiții

Art. 1.330. - (1) Există gestiune de afaceri atunci când, fără să fie obligată, o persoană, numită gerant, gestionează în mod voluntar și oportun afacerile altei persoane, numită gerat, care nu cunoaște existența gestiunii sau, cunoscând gestiunea, nu este în măsură să desemneze un mandatar ori să se îngrijească în alt fel de afacerile sale.
(2) Cel care, fără să știe, lucrează în interesul altuia nu este ținut de obligațiile ce îi revin, potrivit legii, gerantului. El este îndreptățit la restituire potrivit regulilor aplicabile îmbogățirii fără justă cauză.
(3) Nu există gestiune de afaceri atunci când cel care administrează afacerile unei alte persoane acționează cu intenția de a o gratifica.

Obligația de înștiințare

Art. 1.331. - Gerantul trebuie să îl înștiințeze pe gerat despre gestiunea începută de îndată ce acest lucru este posibil.

Continuarea gestiunii

Art. 1.332. - Gestiunea de afaceri îl obligă pe gerant să continue gestiunea începută până când o poate abandona fără riscul vreunei pierderi ori până când geratul, personal sau prin reprezentant, ori, după caz, moștenitorii acestuia sunt în măsură să o preia.

Continuarea gestiunii de către moștenitorii gerantului

Art. 1.333. - Moștenitorii gerantului care cunosc gestiunea sunt ținuți să continue afacerile începute de acesta din urmă, în aceleași condiții ca și gerantul.

Diligența datorată de gerant

Art. 1.334. - (1) Gerantul este dator să se îngrijească de interesele geratului cu diligența pe care un bun proprietar o depune în administrarea bunurilor sale.
(2) Când gestiunea a urmărit să îl apere pe gerat de o pagubă iminentă, gerantul nu răspunde decât pentru prejudiciile cauzate geratului cu intenție sau din culpă gravă.

Obligațiile gerantului

Art. 1.335. - La încetarea gestiunii, gerantul trebuie să dea socoteală geratului și să îi remită acestuia toate bunurile obținute cu ocazia gestiunii.

Actele încheiate de gerant

Art. 1.336. - (1) Gerantul care acționează în nume propriu este ținut față de terții cu care a contractat, fără a limita dreptul oricăruia dintre aceștia de a se regresa împotriva geratului.
(2) Atunci când acționează în numele geratului, gerantul nu este ținut față de terții cu care a contractat decât dacă geratul nu este obligat față de aceștia.

Obligațiile geratului

Art. 1.337. - (1) Atunci când condițiile gestiunii de afaceri sunt întrunite, chiar dacă rezultatul nu a fost atins, geratul trebuie să ramburseze gerantului cheltuielile necesare, precum și, în limita sporului de valoare, cheltuielile utile făcute de gerant, împreună cu dobânzile din ziua în care au fost efectuate, și să îl despăgubească pentru prejudiciul pe care, fără culpa sa, gerantul l-a suferit din cauza gestiunii.
(2) Geratul trebuie să execute și obligațiile născute din actele necesare și utile care, în numele ori în beneficiul său, au fost încheiate de gerant.
(3) Caracterul necesar sau util al actelor și cheltuielilor se apreciază la momentul la care gerantul le-a făcut.
(4) În vederea garantării cheltuielilor necesare, gerantul are dreptul de a cere instanței, în urma unei expertize dispuse de aceasta cu procedura prevăzută de lege pentru ordonanța președințială, înscrierea în cartea funciară a unei ipoteci legale, în condițiile legii.

Împotrivirea beneficiarului gestiunii

Art. 1.338. - (1) Cel care începe sau continuă o gestiune, cunoscând sau trebuind să cunoască împotrivirea titularului afacerii, poate cere numai restituirea cheltuielilor necesare. În acest caz, instanța, la cererea titularului afacerii, poate acorda un termen pentru executarea obligației de restituire.
(2) Cel care ignoră împotrivirea titularului este răspunzător pentru prejudiciile cauzate chiar și din cea mai ușoară culpă.

Gestiunea inoportună

Art. 1.339. - Actele și cheltuielile care, fără a fi necesare sau utile, au fost efectuate pe perioada gestiunii îl obligă pe gerat la restituire numai în măsura în care i-au procurat vreun avantaj.

Ratificarea gestiunii

Art. 1.340. - În privința actelor juridice, gestiunea ratificată produce, de la data când a fost începută, efectele unui mandat.

SECȚIUNEA a 2-a

Plata nedatorată

Noțiune

Art. 1.341. - (1) Cel care plătește fără a datora are dreptul la restituire.
(2) Nu este supus restituirii ceea ce s-a plătit cu titlu de liberalitate sau gestiune de afaceri.
(3) Se prezumă, până la proba contrară, că plata s-a făcut cu intenția de a stinge o datorie proprie.

Plata primită cu bună-credință de creditor

Art. 1.342. - (1) Restituirea nu poate fi dispusă atunci când, în urma plății, cel care a primit-o cu bună-credință a lăsat să se împlinească termenul de prescripție ori s-a lipsit, în orice mod, de titlul său de creanță sau a renunțat la garanțiile creanței.
(2) În acest caz, cel care a plătit are drept de regres împotriva adevăratului debitor în temeiul subrogației legale în drepturile creditorului plătit.

Restituirea plății anticipate

Art. 1.343. - Ceea ce debitorul a plătit înainte de împlinirea termenului suspensiv nu se poate restitui decât atunci când plata s-a făcut prin dol sau violență. De asemenea, este supusă restituirii și plata făcută înainte de îndeplinirea condiției suspensive.

Reguli aplicabile restituirii

Art. 1.344. - Restituirea plății nedatorate se face potrivit dispozițiilor art. 1.635-1.649.

SECȚIUNEA a 3-a

Îmbogățirea fără justă cauză

Condiții

Art. 1.345. - Cel care, în mod neimputabil, s-a îmbogățit fără justă cauză în detrimentul altuia este obligat la restituire, în măsura pierderii patrimoniale suferite de cealaltă persoană, dar fără a fi ținut dincolo de limita propriei sale îmbogățiri.

Îmbogățirea justificată

Art. 1.346. - Îmbogățirea este justificată atunci când rezultă:
a) din executarea unei obligații valabile;
b) din neexercitarea de către cel păgubit a unui drept contra celui îmbogățit;
c) dintr-un act îndeplinit de cel păgubit în interesul său personal și exclusiv, pe riscul său ori, după caz, cu intenția de a gratifica.

Condițiile și întinderea restituirii

Art. 1.347. - (1) Restituirea nu este datorată decât dacă îmbogățirea subzistă la data sesizării instanței.
(2) Cel care s-a îmbogățit este obligat la restituire, în condițiile prevăzute la art. 1.639 și următoarele.

Caracterul subsidiar

Art. 1.348. - Cererea de restituire nu poate fi admisă, dacă cel prejudiciat are dreptul la o altă acțiune pentru a obține ceea ce îi este datorat.

CAPITOLUL IV
Răspunderea civilă

SECȚIUNEA 1
Dispoziții generale

Răspunderea delictuală

Art. 1.349. - Legislație conexă.

(1) Orice persoană are îndatorirea să respecte regulile de conduită pe care legea sau obiceiul locului le impune și să nu aducă atingere, prin acțiunile ori inacțiunile sale, drepturilor sau intereselor legitime ale altor persoane.
(2) Cel care, având discernământ, încalcă această îndatorire răspunde de toate prejudiciile cauzate, fiind obligat să le repare integral.
(3) În cazurile anume prevăzute de lege, o persoană este obligată să repare prejudiciul cauzat de fapta altuia, de lucrurile ori animalele aflate sub paza sa, precum și de ruina edificiului.
(4) Răspunderea pentru prejudiciile cauzate de produsele cu defecte se stabilește prin lege specială.

Răspunderea contractuală

Art. 1.350. - (1) Orice persoană trebuie să își execute obligațiile pe care le-a contractat.
(2) Atunci când, fără justificare, nu își îndeplinește această îndatorire, ea este răspunzătoare de prejudiciul cauzat celeilalte părți și este obligată să repare acest prejudiciu, în condițiile legii.
(3) Dacă prin lege nu se prevede altfel, niciuna dintre părți nu poate înlătura aplicarea regulilor răspunderii contractuale pentru a opta în favoarea altor reguli care i-ar fi mai favorabile.

SECȚIUNEA a 2-a

Cauze exoneratoare de răspundere

Forța majoră și cazul fortuit

Art. 1.351. - (1) Dacă legea nu prevede altfel sau părțile nu convin contrariul, răspunderea este înlăturată atunci când prejudiciul este cauzat de forță majoră sau de caz fortuit.

(2) Forța majoră este orice eveniment extern, imprevizibil, absolut invincibil și inevitabil.
(3) Cazul fortuit este un eveniment care nu poate fi prevăzut și nici împiedicat de către cel care ar fi fost chemat să răspundă dacă evenimentul nu s-ar fi produs.
(4) Dacă, potrivit legii, debitorul este exonerat de răspundere contractuală pentru un caz fortuit, el este, de asemenea, exonerat și în caz de forță majoră.

Fapta victimei sau a terțului

Art. 1.352. - Fapta victimei înseși și fapta terțului înlătură răspunderea chiar dacă nu au caracteristicile forței majore, ci doar pe cele ale cazului fortuit, însă numai în cazurile în care, potrivit legii sau convenției părților, cazul fortuit este exonerator de răspundere.

Exercițiul drepturilor

Art. 1.353. - Cel care cauzează un prejudiciu prin chiar exercițiul drepturilor sale nu este obligat să îl repare, cu excepția cazului în care dreptul este exercitat abuziv.

Alte cauze de exonerare

Art. 1.354. - Victima nu poate obține repararea prejudiciului cauzat de persoana care i-a acordat ajutor în mod dezinteresat sau de lucrul, animalul ori edificiul de care s-a folosit cu titlu gratuit decât dacă dovedește intenția sau culpa gravă a celui care, potrivit legii, ar fi fost chemat să răspundă.

Clauze privind răspunderea

Art. 1.355. - (1) Nu se poate exclude sau limita, prin convenții sau acte unilaterale, răspunderea pentru prejudiciul material cauzat altuia printr-o faptă săvârșită cu intenție sau din culpă gravă.
(2) Sunt valabile clauzele care exclud răspunderea pentru prejudiciile cauzate, printr-o simplă imprudență sau neglijență, bunurilor victimei.
(3) Răspunderea pentru prejudiciile cauzate integrității fizice sau psihice ori sănătății nu poate fi înlăturată ori diminuată decât în condițiile legii.
(4) Declarația de acceptare a riscului producerii unui prejudiciu nu constituie, prin ea însăși, renunțarea victimei la dreptul de a obține plata despăgubirilor.

Anunțuri privitoare la răspundere

Art. 1.356. - (1) Un anunț care exclude sau limitează răspunderea contractuală, indiferent dacă este adus ori nu la cunoștința publicului, nu are niciun efect decât dacă acela care îl invocă face dovada că cel prejudiciat cunoștea existența anunțului la momentul încheierii contractului.
(2) Printr-un anunț nu poate fi exclusă sau limitată răspunderea delictuală pentru prejudiciile cauzate victimei. Un asemenea anunț poate avea însă valoarea semnalării unui pericol, fiind aplicabile, după împrejurări, dispozițiile art. 1.371 alin. (1).

SECȚIUNEA a 3-a

Răspunderea pentru fapta proprie

Condițiile răspunderii

Art. 1.357. - (1) Cel care cauzează altuia un prejudiciu printr-o faptă ilicită, săvârșită cu vinovăție, este obligat să îl repare.
(2) Autorul prejudiciului răspunde pentru cea mai ușoară culpă.

Criterii particulare de apreciere a vinovăției

Art. 1.358. - Pentru aprecierea vinovăției se va ține seama de împrejurările în care s-a produs prejudiciul, străine de persoana autorului faptei, precum și, dacă este cazul, de faptul că prejudiciul a fost cauzat de un profesionist în exploatarea unei întreprinderi.

Repararea prejudiciului constând în vătămarea unui interes

Art. 1.359. - Autorul faptei ilicite este obligat să repare prejudiciul cauzat și când acesta este urmare a atingerii aduse unui interes al altuia, dacă interesul este legitim, serios și, prin felul în care se manifestă, creează aparența unui drept subiectiv.

Legitima apărare

Art. 1.360. - (1) Nu datorează despăgubire cel care, fiind în legitimă apărare, a cauzat agresorului un prejudiciu.
(2) Cu toate acestea, va putea fi obligat la plata unei indemnizații adecvate și echitabile cel care a săvârșit o infracțiune prin depășirea limitelor legitimei apărări.

Starea de necesitate

Art. 1.361. - Cel care, aflat în stare de necesitate, a distrus sau a deteriorat bunurile altuia pentru a se apăra pe sine ori bunurile proprii de un prejudiciu sau pericol iminent este obligat să repare prejudiciul cauzat, potrivit regulilor aplicabile îmbogățirii fără justă cauză.

Obligația terțului de reparare a prejudiciului

Art. 1.362. - Dacă, în cazurile prevăzute la art. 1.360 alin. (2) și art. 1.361, fapta păgubitoare a fost săvârșită în interesul unei terțe persoane, cel prejudiciat se va îndrepta împotriva acesteia în temeiul îmbogățirii fără justă cauză.

Divulgarea secretului comercial

Art. 1.363. - O persoană se poate exonera de răspundere pentru prejudiciul cauzat prin divulgarea secretului comercial dovedind că divulgarea a fost impusă de împrejurări grave ce priveau sănătatea sau siguranța publică.

Îndeplinirea unei activități impuse ori permise de lege

Art. 1.364. - Îndeplinirea unei activități impuse ori permise de lege sau ordinul superiorului nu îl exonerează de răspundere pe cel care putea să își dea seama de caracterul ilicit al faptei sale săvârșite în asemenea împrejurări.

Efectele hotărârii penale

Art. 1.365. - Instanța civilă nu este legată de dispozițiile legii penale și nici de hotărârea definitivă de achitare sau de încetare a procesului penal în ceea ce privește existența prejudiciului ori a vinovăției autorului faptei ilicite.

Răspunderea minorului și a celui pus sub interdicție judecătorească

Art. 1.366. - (1) Minorul care nu a împlinit vârsta de 14 ani sau persoana pusă sub interdicție judecătorească nu răspunde de prejudiciul cauzat, dacă nu se dovedește discernământul său la data săvârșirii faptei.
(2) Minorul care a împlinit vârsta de 14 ani răspunde de prejudiciul cauzat, în afară de cazul în care dovedește că a fost lipsit de discernământ la data săvârșirii faptei.

Răspunderea altor persoane lipsite de discernământ

Art. 1.367. - (1) Cel care a cauzat un prejudiciu nu este răspunzător dacă în momentul în care a săvârșit fapta păgubitoare era într-o stare, chiar vremelnică, de tulburare a minții care l-a pus în neputință de a-și da seama de urmările faptei sale.
(2) Cu toate acestea, cel care a cauzat prejudiciul este răspunzător, dacă starea vremelnică de tulburare a minții a fost provocată de el însuși, prin beția produsă de alcool, de stupefiante sau de alte substanțe.

Obligația subsidiară de indemnizare a victimei

Art. 1.368. - (1) Lipsa discernământului nu îl scutește pe autorul prejudiciului de plata unei indemnizații către victimă ori de câte ori nu poate fi angajată răspunderea persoanei care avea, potrivit legii, îndatorirea de a-l supraveghea.
(2) Indemnizația va fi stabilită într-un cuantum echitabil, ținându-se seama de starea patrimonială a părților.

Răspunderea altor persoane

Art. 1.369. - (1) Cel care l-a îndemnat sau l-a determinat pe altul să cauzeze un prejudiciu, l-a ajutat în orice fel să îl pricinuiască sau, cu bună știință, a tăinuit bunuri ce proveneau dintr-o faptă ilicită ori a tras foloase din prejudicierea altuia răspunde solidar cu autorul faptei.
(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică și în privința celui care, în orice fel, a împiedicat ori a întârziat chemarea în judecată a autorului faptei ilicite.

Imposibilitatea de individualizare a autorului faptei ilicite

Art. 1.370. - Dacă prejudiciul a fost cauzat prin acțiunea simultană sau succesivă a mai multor persoane, fără să se poată stabili că a fost cauzat sau, după caz, că nu putea fi cauzat prin fapta vreuneia dintre ele, toate aceste persoane vor răspunde solidar față de victimă.

Vinovăția comună. Pluralitatea de cauze

Art. 1.371. - (1) În cazul în care victima a contribuit cu intenție sau din culpă la cauzarea ori la mărirea prejudiciului sau nu le-a evitat, în tot sau în parte, deși putea să o facă, cel chemat să răspundă va fi ținut numai pentru partea de prejudiciu pe care a pricinuit-o.
(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică și în cazul în care la cauzarea prejudiciului au contribuit atât fapta săvârșită de autor, cu intenție sau din culpă, cât și forța majoră, cazul fortuit ori fapta terțului pentru care autorul nu este obligat să răspundă.

SECȚIUNEA a 4-a

Răspunderea pentru fapta altuia

Răspunderea pentru fapta minorului sau a celui pus sub interdicție

Art. 1.372. - (1) Cel care în temeiul legii, al unui contract ori al unei hotărâri judecătorești este obligat să supravegheze un minor sau o persoană pusă sub interdicție răspunde de prejudiciul cauzat altuia de către aceste din urme persoane.
(2) Răspunderea subzistă chiar în cazul când făptuitorul, fiind lipsit de discernământ, nu răspunde pentru fapta proprie.

(3) Cel obligat la supraveghere este exonerat de răspundere numai dacă dovedește că nu a putut împiedica fapta prejudiciabilă. În cazul părinților sau, după caz, al tutorilor, dovada se consideră a fi făcută numai dacă ei probează că fapta copilului constituie urmarea unei alte cauze decât modul în care și-au îndeplinit îndatoririle decurgând din exercițiul autorității părintești.

Răspunderea comitenților pentru prepuși

Art. 1.373. - (1) Comitentul este obligat să repare prejudiciul cauzat de prepușii săi ori de câte ori fapta săvârșită de aceștia are legătură cu atribuțiile sau cu scopul funcțiilor încredințate.
(2) Este comitent cel care, în virtutea unui contract sau în temeiul legii, exercită direcția, supravegherea și controlul asupra celui care îndeplinește anumite funcții sau însărcinări în interesul său ori al altuia.
(3) Comitentul nu răspunde dacă dovedește că victima cunoștea sau, după împrejurări, putea să cunoască, la data săvârșirii faptei prejudiciabile, că prepusul a acționat fără nicio legătură cu atribuțiile sau cu scopul funcțiilor încredințate.

Corelația formelor de răspundere pentru fapta altei persoane

Art. 1.374. - (1) Părinții nu răspund dacă fac dovada că sunt îndeplinite cerințele răspunderii persoanei care avea obligația de supraveghere a minorului.
(2) Nicio altă persoană, în afara comitentului, nu răspunde pentru fapta prejudiciabilă săvârșită de minorul care avea calitatea de prepus. Cu toate acestea, în cazul în care comitentul este părintele minorului care a săvârșit fapta ilicită, victima are dreptul de a opta asupra temeiului răspunderii.

SECȚIUNEA a 5-a

Răspunderea pentru prejudiciul cauzat de animale sau de lucruri

Răspunderea pentru prejudiciile cauzate de animale

Art. 1.375. - Proprietarul unui animal sau cel care se servește de el răspunde, independent de orice culpă, de prejudiciul cauzat de animal, chiar dacă acesta a scăpat de sub paza sa.

Răspunderea pentru prejudiciile cauzate de lucruri

Art. 1.376. - (1) Oricine este obligat să repare, independent de orice culpă, prejudiciul cauzat de lucrul aflat sub paza sa.
(2) Dispozițiile alin. (1) sunt aplicabile și în cazul coliziunii unor vehicule sau în alte cazuri similare. Cu toate acestea, în astfel de cazuri, sarcina reparării tuturor prejudiciilor va reveni numai celui a cărui faptă culpabilă întrunește, față de ceilalți, condițiile forței majore.

Noțiunea de pază

Art. 1.377. - În înțelesul dispozițiilor art. 1.375 și 1.376, are paza animalului sau a lucrului proprietarul ori cel care, în temeiul unei dispoziții legale sau al unui contract ori chiar numai în fapt, exercită în mod independent controlul și supravegherea asupra animalului sau a lucrului și se servește de acesta în interes propriu.

Răspunderea pentru ruina edificiului

Art. 1.378. - Proprietarul unui edificiu sau al unei construcții de orice fel este obligat să repare prejudiciul cauzat prin ruina lor ori prin desprinderea unor părți din ele, dacă aceasta este urmarea lipsei de întreținere sau a unui viciu de construcție.

Alte cazuri de răspundere

Art. 1.379. - (1) Cel care ocupă un imobil, chiar fără niciun titlu, răspunde pentru prejudiciul cauzat prin căderea sau aruncarea din imobil a unui lucru.
(2) Dacă, în cazul prevăzut la alin. (1), sunt îndeplinite și condițiile răspunderii pentru prejudiciile cauzate de lucruri, victima are un drept de opțiune în vederea reparării prejudiciului.

Cauze de exonerare

Art. 1.380. - În cazurile prevăzute la art. 1.375, 1.376, 1.378 și 1.379 nu există obligație de reparare a prejudiciului, atunci când acesta este cauzat exclusiv de fapta victimei înseși ori a unui terț sau este urmarea unui caz de forță majoră.

SECȚIUNEA a 6-a

Repararea prejudiciului în cazul răspunderii delictuale

Obiectul reparației

Art. 1.381. - (1) Orice prejudiciu dă dreptul la reparație.
(2) Dreptul la reparație se naște din ziua cauzării prejudiciului, chiar dacă acest drept nu poate fi valorificat imediat.
(3) Dreptului la reparație îi sunt aplicabile, de la data nașterii sale, toate dispozițiile legale privind executarea, transmisiunea, transformarea și stingerea obligațiilor.

Răspunderea solidară

Art. 1.382. - Cei care răspund pentru o faptă prejudiciabilă sunt ținuți solidar la reparație față de cel prejudiciat.

Raporturile dintre debitori

Art. 1.383. - Între cei care răspund solidar, sarcina reparației se împarte proporțional în măsura în care fiecare a participat la cauzarea prejudiciului ori potrivit cu intenția sau cu gravitatea culpei fiecăruia, dacă această participare nu poate fi stabilită. În cazul în care nici astfel nu se poate împărți sarcina reparației, fiecare va contribui în mod egal la repararea prejudiciului.

Dreptul de regres

Art. 1.384. - (1) Cel care răspunde pentru fapta altuia se poate întoarce împotriva aceluia care a cauzat prejudiciul, cu excepția cazului în care acesta din urmă nu este răspunzător pentru prejudiciul cauzat.

(2) Când cel care răspunde pentru fapta altuia este statul, Ministerul Finanțelor Publice se va întoarce în mod obligatoriu, pe cale judiciară, împotriva aceluia care a cauzat prejudiciul, în măsura în care acesta din urmă este răspunzător, potrivit legii speciale, pentru producerea acelui prejudiciu.
(3) Dacă prejudiciul a fost cauzat de mai multe persoane, cel care, fiind răspunzător pentru fapta uneia dintre ele, a plătit despăgubirea se poate întoarce și împotriva celorlalte persoane care au contribuit la cauzarea prejudiciului sau, dacă va fi cazul, împotriva celor care răspund pentru acestea. În toate cazurile, regresul va fi limitat la ceea ce depășește partea ce revine persoanei pentru care se răspunde și nu poate depăși partea din despăgubire ce revine fiecăreia dintre persoanele împotriva cărora se exercită regresul.
(4) În toate cazurile, cel care exercită regresul nu poate recupera partea din despăgubire care corespunde propriei sale contribuții la cauzarea prejudiciului.

Întinderea reparației

Art. 1.385. - (1) Prejudiciul se repară integral, dacă prin lege nu se prevede altfel.
(2) Se vor putea acorda despăgubiri și pentru un prejudiciu viitor dacă producerea lui este neîndoielnică.
(3) Despăgubirea trebuie să cuprindă pierderea suferită de cel prejudiciat, câștigul pe care în condiții obișnuite el ar fi putut să îl realizeze și de care a fost lipsit, precum și cheltuielile pe care le-a făcut pentru evitarea sau limitarea prejudiciului.
(4) Dacă fapta ilicită a determinat și pierderea șansei de a obține un avantaj sau de a evita o pagubă, reparația va fi proporțională cu probabilitatea obținerii avantajului ori, după caz, a evitării pagubei, ținând cont de împrejurări și de situația concretă a victimei.

Formele reparației

Art. 1.386. - (1) Repararea prejudiciului se face în natură, prin restabilirea situației anterioare, iar dacă aceasta nu este cu putință ori dacă victima nu este interesată de reparația în natură, prin plata unei despăgubiri, stabilite prin acordul părților sau, în lipsă, prin hotărâre judecătorească.
(2) La stabilirea despăgubirii se va avea în vedere, dacă prin lege nu se prevede altfel, data producerii prejudiciului.
(3) Dacă prejudiciul are un caracter de continuitate, despăgubirea se acordă sub formă de prestații periodice.

(4) În cazul prejudiciului viitor, despăgubirea, indiferent de forma în care s-a acordat, va putea fi sporită, redusă sau suprimată, dacă, după stabilirea ei, prejudiciul s-a mărit, s-a micșorat ori a încetat.

Vătămarea integrității corporale sau a sănătății

Art. 1.387. - (1) În caz de vătămare a integrității corporale sau a sănătății unei persoane, despăgubirea trebuie să cuprindă, în condițiile art. 1.388 și 1.389, după caz, echivalentul câștigului din muncă de care cel păgubit a fost lipsit sau pe care este împiedicat să îl dobândească, prin efectul pierderii sau reducerii capacității sale de muncă. În afară de aceasta, despăgubirea trebuie să acopere cheltuielile de îngrijire medicală și, dacă va fi cazul, cheltuielile determinate de sporirea nevoilor de viață ale celui păgubit, precum și orice alte prejudicii materiale.
(2) Despăgubirea pentru pierderea sau nerealizarea câștigului din muncă se acordă, ținându-se seama și de sporirea nevoilor de viață ale celui prejudiciat, sub formă de prestații bănești periodice. La cererea victimei, instanța va putea acorda despăgubirea, pentru motive temeinice, sub forma unei sume globale.
(3) În toate cazurile, instanța va putea acorda celui păgubit o despăgubire provizorie pentru acoperirea nevoilor urgente.

Stabilirea pierderii și a nerealizării câștigului din muncă

Art. 1.388. - (1) Despăgubirea pentru pierderea sau nerealizarea câștigului din muncă se va stabili pe baza venitului mediu lunar net din muncă al celui păgubit din ultimul an înainte de pierderea sau reducerea capacității sale de muncă ori, în lipsă, pe baza venitului lunar net pe care l-ar fi putut realiza, ținându-se seama de calificarea profesională pe care o avea sau ar fi avut-o la terminarea pregătirii pe care era în curs să o primească.
(2) Cu toate acestea, dacă cel păgubit face dovada posibilității obținerii unui venit din muncă mai mare în baza unui contract încheiat în ultimul an, iar acesta nu a fost pus în executare, se va ține seama în stabilirea despăgubirii de aceste venituri.
(3) Dacă cel păgubit nu avea o calificare profesională și nici nu era în curs să o primească, despăgubirea se va stabili pe baza salariului minim net pe economie.

Vătămarea minorului

Art. 1.389. - (1) Dacă cel care a suferit vătămarea integrității corporale sau a sănătății este un minor, despăgubirea stabilită potrivit prevederilor art. 1.388 alin. (1) va fi datorată de la data când, în mod normal, minorul și-ar fi terminat pregătirea profesională pe care o primea.
(2) Până la acea dată, dacă minorul avea un câștig la momentul vătămării, despăgubirea se va stabili pe baza câștigului de care a fost lipsit, iar dacă nu avea un câștig, potrivit dispozițiilor art. 1.388, care se aplică în mod corespunzător. Această din urmă despăgubire va fi datorată de la data când minorul a împlinit vârsta prevăzută de lege pentru a putea fi parte într-un raport de muncă.

Persoana îndreptățită la despăgubire în caz de deces

Art. 1.390. - (1) Despăgubirea pentru prejudiciile cauzate prin decesul unei persoane se cuvine numai celor îndreptățiți, potrivit legii, la întreținere din partea celui decedat.
(2) Cu toate acestea, instanța, ținând seama de împrejurări, poate acorda despăgubire și celui căruia victima, fără a fi obligată de lege, îi presta întreținere în mod curent.
(3) La stabilirea despăgubirii se va ține seama de nevoile celui păgubit, precum și de veniturile pe care, în mod normal, cel decedat le-ar fi avut pe timpul pentru care s-a acordat despăgubirea. Dispozițiile art. 1.387-1.389 se aplică în mod corespunzător.

Repararea prejudiciului nepatrimonial

Art. 1.391. - (1) În caz de vătămare a integrității corporale sau a sănătății, poate fi acordată și o despăgubire pentru restrângerea posibilităților de viață familială și socială.
(2) Instanța judecătorească va putea, de asemenea, să acorde despăgubiri ascendenților, descendenților, fraților, surorilor și soțului, pentru durerea încercată prin moartea victimei, precum și oricărei alte persoane care, la rândul ei, ar putea dovedi existența unui asemenea prejudiciu.
(3) Dreptul la despăgubire pentru atingerile aduse drepturilor inerente personalității oricărui subiect de drept va putea fi cedat numai în cazul când a fost stabilit printr-o tranzacție sau printr-o hotărâre judecătorească definitivă.
(4) Dreptul la despăgubire, recunoscut potrivit dispozițiilor prezentului articol, nu trece la moștenitori. Aceștia îl pot însă exercita, dacă acțiunea a fost pornită de defunct.
(5) Dispozițiile art. 253-256 rămân aplicabile.

Cheltuieli de îngrijire a sănătății. Cheltuieli de înmormântare

Art. 1.392. - Cel care a făcut cheltuieli pentru îngrijirea sănătății victimei sau, în caz de deces al acesteia, pentru înmormântare are dreptul la înapoierea lor de la cel care răspunde pentru fapta ce a prilejuit aceste cheltuieli.

Despăgubirea în raport cu ajutorul și pensia

Art. 1.393. - (1) Dacă în cadrul asigurărilor sociale s-a recunoscut dreptul la un ajutor sau la o pensie, reparația este datorată numai în măsura în care paguba suferită prin vătămare sau moarte depășește ajutorul ori pensia.
(2) Cât timp ajutorul sau pensia nu a fost efectiv acordată sau, după caz, refuzată celui păgubit, instanța nu îl poate obliga pe cel chemat să răspundă decât la o despăgubire provizorie, în condițiile dispozițiilor art. 1.387 alin. (3).

Prorogarea termenului prescripției

Art. 1.394. - În toate cazurile în care despăgubirea derivă dintr-un fapt supus de legea penală unei prescripții mai lungi decât cea civilă, termenul de prescripție a răspunderii penale se aplică și dreptului la acțiunea în răspundere civilă.

Suspendarea prescripției

Art. 1.395. - Prescripția dreptului la acțiune cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin vătămarea integrității corporale sau a sănătății ori prin decesul unei persoane este suspendată până la stabilirea pensiei sau a ajutoarelor ce s-ar cuveni, în cadrul asigurărilor sociale, celui îndreptățit la reparație.

TITLUL III
Modalitățile obligațiilor

CAPITOLUL I
Dispoziții generale

Categorii de obligații

Art. 1.396. - (1) Obligațiile pot fi pure și simple, obligații simple sau afectate de modalități.
(2) Obligațiile pure și simple nu sunt susceptibile de modalități.

Obligații simple

Art. 1.397. - (1) Obligația simplă nu este afectată de termen sau condiție și poate fi executată imediat, din proprie inițiativă sau la cererea creditorului.
(2) Obligația este simplă, iar nu condițională, dacă eficacitatea sau desființarea ei depinde de un eveniment care, fără ca părțile să știe, avusese deja loc în momentul în care debitorul s-a obligat sub condiție.

Obligații afectate de modalități

Art. 1.398. - Obligațiile pot fi afectate de termen sau condiție.

CAPITOLUL II
Condiția

Obligația condițională

Art. 1.399. - Este afectată de condiție obligația a cărei eficacitate sau desființare depinde de un eveniment viitor și nesigur.

Condiția suspensivă

Art. 1.400. - Condiția este suspensivă atunci când de îndeplinirea sa depinde eficacitatea obligației.

Condiția rezolutorie

Art. 1.401. - (1) Condiția este rezolutorie atunci când îndeplinirea ei determină desființarea obligației.
(2) Până la proba contrară, condiția se prezumă a fi rezolutorie ori de câte ori scadența obligațiilor principale precedă momentul la care condiția s-ar putea îndeplini.

Condiția imposibilă, ilicită sau imorală

Art. 1.402. - Condiția imposibilă, contrară legii sau bunelor moravuri este considerată nescrisă, iar dacă este însăși cauza contractului, atrage nulitatea absolută a acestuia.

Condiția pur potestativă

Art. 1.403. - Obligația contractată sub o condiție suspensivă ce depinde exclusiv de voința debitorului nu produce niciun efect.

Constatarea îndeplinirii condiției

Art. 1.404. - (1) Îndeplinirea condiției se apreciază după criteriile stabilite de părți sau pe care acestea este probabil să le fi avut în vedere după împrejurări.
(2) Când obligația este contractată sub condiția producerii unui eveniment într-un anumit termen, condiția este socotită neîndeplinită dacă termenul s-a împlinit fără ca evenimentul să se producă. În lipsa unui termen, condiția se consideră neîndeplinită numai atunci când este sigur că evenimentul nu se va produce.
(3) Atunci când obligația este contractată sub condiția că un eveniment nu se va produce într-un anumit termen, condiția se consideră îndeplinită dacă este sigur că evenimentul nu se va produce. În lipsa unui termen, condiția nu se consideră îndeplinită decât atunci când este sigur că evenimentul nu se va produce.
(4) Partea interesată poate cere oricând instanței să constate îndeplinirea sau neîndeplinirea condiției.

Determinarea îndeplinirii sau neîndeplinirii condiției

Art. 1.405. - (1) Condiția se consideră îndeplinită dacă debitorul obligat sub această condiție împiedică realizarea ei.

(2) Condiția se consideră neîndeplinită dacă partea interesată de îndeplinirea condiției determină, cu rea-credință, realizarea evenimentului.

Renunțarea la condiție

Art. 1.406. - (1) Partea în al cărei interes exclusiv a fost stipulată condiția este liberă să renunțe unilateral la aceasta atât timp cât condiția nu s-a îndeplinit.
(2) Renunțarea la condiție face ca obligația să fie simplă.

Efectele îndeplinirii condiției

Art. 1.407. - (1) Condiția îndeplinită este prezumată a produce efecte retroactiv, din momentul încheierii contractului, dacă din voința părților, natura contractului ori dispozițiile legale nu rezultă contrariul.
(2) În cazul contractelor cu executare continuă sau succesivă afectate de o condiție rezolutorie, îndeplinirea acesteia, în lipsa unei stipulații contrare, nu are niciun efect asupra prestațiilor deja executate.
(3) Atunci când condiția suspensivă produce efecte retroactive, în caz de îndeplinire, debitorul este obligat la executare ca și cum obligația ar fi fost simplă. Actele încheiate de proprietarul sub condiție suspensivă sunt valabile și, în cazul îndeplinirii condiției, produc efecte de la data încheierii lor.
(4) Atunci când condiția rezolutorie produce efecte retroactive, în caz de îndeplinire, fiecare dintre părți este obligată să restituie celeilalte prestațiile pe care le-a primit în temeiul obligației ca și cum aceasta nu ar fi existat niciodată. Dispozițiile privitoare la restituirea prestațiilor se aplică în mod corespunzător.

Transmiterea obligației condiționale

Art. 1.408. - (1) Obligația afectată de condiție este transmisibilă, drepturile dobânditorului fiind însă supuse aceleiași condiții.
(2) Obligația afectată de condiție se poate prelua, dispozițiile art. 1.599-1.608 aplicându-se în mod corespunzător.

Actele conservatorii

Art. 1.409. - Creditorul poate, chiar înainte de îndeplinirea condiției, să facă orice acte de conservare a dreptului său.

Fructele culese înaintea îndeplinirii condiției

Art. 1.410. - În lipsă de stipulație sau prevedere legală contrară, fructele culese ori încasate înaintea îndeplinirii condiției se cuvin proprietarului sub condiție rezolutorie.

CAPITOLUL III
Termenul

Obligația afectată de termen

Art. 1.411. - (1) Obligația este afectată de termen atunci când executarea sau stingerea ei depinde de un eveniment viitor și sigur.
(2) Termenul poate fi stabilit de părți sau de instanță ori prevăzut de lege.

Categorii de termene

Art. 1.412. - (1) Termenul este suspensiv atunci când, până la împlinirea lui, este amânată scadența obligației.
(2) Termenul este extinctiv atunci când, la împlinirea lui, obligația se stinge.

Beneficiul termenului

Art. 1.413. - (1) Termenul profită debitorului, afară de cazul când din lege, din voința părților sau din împrejurări rezultă că a fost stipulat în favoarea creditorului sau a ambelor părți.
(2) Cel ce are beneficiul exclusiv al termenului poate renunța oricând la acesta, fără consimțământul celeilalte părți.

Efectul termenului suspensiv

Art. 1.414. - Ceea ce este datorat cu termen nu se poate cere înainte de împlinirea acestuia, dar ceea ce s-a executat de bunăvoie și în cunoștință de cauză înainte de împlinirea termenului nu este supus restituirii.

Stabilirea judiciară a termenului

Art. 1.415. - (1) Atunci când părțile convin să amâne stabilirea termenului sau lasă uneia dintre ele sarcina de a-l stabili și când, după o durată rezonabilă de timp, termenul nu a fost încă stabilit, instanța poate, la cererea uneia dintre părți, să fixeze termenul ținând seama de natura obligației, de situația părților și de orice alte împrejurări.
(2) Instanța poate, de asemenea, să fixeze termenul atunci când, prin natura sa, obligația presupune un termen și nu există nicio convenție prin care acesta să poată fi determinat.
(3) Cererea pentru stabilirea termenului se soluționează potrivit regulilor aplicabile ordonanței președințiale, fiind supusă prescripției, care începe să curgă de la data încheierii contractului.

Calculul termenelor

Art. 1.416. - Calculul termenelor, indiferent de durata și izvorul lor, se face potrivit regulilor stabilite în titlul III din cartea a VI-a.

Decăderea din beneficiul termenului

Art. 1.417. - (1) Debitorul decade din beneficiul termenului dacă se află în stare de insolvabilitate sau, după caz, de insolvență declarată în condițiile legii, precum și atunci când, cu intenție sau dintr-o culpă gravă, diminuează prin fapta sa garanțiile constituite în favoarea creditorului sau nu constituie garanțiile promise.
(2) În sensul prevederilor alin. (1), starea de insolvabilitate rezultă din inferioritatea activului patrimonial ce poate fi supus, potrivit legii, executării silite, față de valoarea totală a datoriilor exigibile. Dacă prin lege nu se prevede altfel, această stare se constată de instanță, care, în acest scop, poate ține seama de anumite împrejurări, precum dispariția intempestivă a debitorului, neplata unor datorii devenite scadente, declanșarea împotriva sa a unei proceduri de executare silită și altele asemenea.
(3) Decăderea din beneficiul termenului poate fi cerută și atunci când, din culpa sa, debitorul ajunge în situația de a nu mai satisface o condiție considerată esențială de creditor la data încheierii

contractului. În acest caz, este necesar să se fi stipulat expres caracterul esențial al condiției și posibilitatea sancțiunii decăderii, precum și să fi existat un interes legitim pentru creditor să considere condiția respectivă drept esențială.

Exigibilitatea anticipată

Art. 1.418. - Renunțarea la termen sau decăderea din beneficiul termenului face ca obligația să devină de îndată exigibilă.

Inopozabilitatea decăderii din termen

Art. 1.419. - Decăderea din beneficiul termenului a unui debitor, chiar solidar, nu este opozabilă celorlalți codebitori.

Nerealizarea evenimentului

Art. 1.420. - Dacă un eveniment pe care părțile îl consideră ca fiind un termen nu se realizează, obligația devine exigibilă în ziua în care evenimentul ar fi trebuit în mod normal să se producă. În acest caz, sunt aplicabile prevederile prezentului capitol.

TITLUL IV
Obligațiile complexe

CAPITOLUL I
Obligațiile divizibile și obligațiile indivizibile

Categorii

Art. 1.421. - Obligațiile pot fi divizibile sau indivizibile.

Obligația divizibilă

Art. 1.422. - (1) Obligația este divizibilă între mai mulți debitori atunci când aceștia sunt obligați față de creditor la aceeași prestație, dar fiecare dintre ei nu poate fi constrâns la executarea obligației decât separat și în limita părții sale din datorie.
(2) Obligația este divizibilă între mai mulți creditori atunci când fiecare dintre aceștia nu poate să ceară de la debitorul comun decât executarea părții sale din creanță.

Prezumția de egalitate

Art. 1.423. - Dacă prin lege ori prin contract nu se dispune altfel, debitorii unei obligații divizibile sunt ținuți față de creditor în părți egale. Această regulă se aplică, în mod similar, și în privința creditorilor.

Prezumția de divizibilitate. Excepții

Art. 1.424. - Obligația este divizibilă de plin drept, cu excepția cazului în care indivizibilitatea a fost stipulată în mod expres ori obiectul obligației nu este, prin natura sa, susceptibil de divizare materială sau intelectuală.

Efectele obligației indivizibile

Art. 1.425. - (1) Obligația indivizibilă nu se divide între debitori, între creditori și nici între moștenitorii acestora.
(2) Fiecare dintre debitori sau dintre moștenitorii acestora poate fi constrâns separat la executarea întregii obligații și, respectiv, fiecare dintre creditori sau dintre moștenitorii acestora poate cere executarea integrală.

Solidaritatea și indivizibilitatea

Art. 1.426. - (1) Solidaritatea debitorilor sau creditorilor nu atrage, prin ea însăși, indivizibilitatea obligațiilor.
(2) În lipsă de stipulație contrară, creditorii și debitorii unei obligații indivizibile nu sunt legați solidar.

Divizibilitatea obligației între moștenitori

Art. 1.427. - Obligația divizibilă prin natura ei care nu are decât un singur debitor și un singur creditor trebuie să fie executată între aceștia ca și cum ar fi indivizibilă, însă ea rămâne divizibilă între moștenitorii fiecăruia dintre ei.

Executarea în natură

Art. 1.428. - Când executarea obligației indivizibile are loc în natură, fiecare creditor nu poate cere și primi prestația datorată decât în întregime.

Restituirea prestațiilor

Art. 1.429. - Obligația de restituire a prestațiilor efectuate în temeiul unei obligații indivizibile este divizibilă, afară de cazul în care indivizibilitatea obligației de restituire rezultă din chiar natura ei.

Daunele-interese

Art. 1.430. - (1) Obligația de a executa prin echivalent o obligație indivizibilă este divizibilă.
(2) Daunele-interese suplimentare nu pot fi cerute decât debitorului vinovat de neexecutarea obligației. Ele se cuvin creditorilor numai în proporție cu partea din creanță ce revine fiecăruia dintre ei.

Existența mai multor creditori

Art. 1.431. - (1) Creditorii și debitorii unei obligații indivizibile nu sunt prezumați a-și fi încredințat reciproc puterea de a acționa pentru ceilalți în privința creanței.
(2) Novația, remiterea de datorie, compensația ori confuziunea consimțită sau care operează față de un creditor nu stinge obligația decât pentru partea din creanță ce revine acestuia. Față de ceilalți creditori, debitorul rămâne obligat pentru tot.
(3) Debitorul care a plătit celorlalți creditori este îndreptățit să primească de la aceștia echivalentul părții din obligație cuvenite creditorului care a consimțit la stingerea creanței sau față de care aceasta a operat.

Existența mai multor debitori

Art. 1.432. - (1) Novația, remiterea de datorie, compensația ori confuziunea consimțită sau care operează în privința unui debitor stinge obligația indivizibilă și îi liberează pe ceilalți debitori, aceștia rămânând însă ținuți să plătească celui dintâi echivalentul părților lor.
(2) Creditorul poate să ceară oricăruia dintre debitori executarea întregii obligații, oricare ar fi partea din obligație ce revine acestuia. Creditorul poate, de asemenea, să ceară ca toți debitorii să efectueze plata în același timp.
(3) Debitorul chemat în judecată pentru totalitatea obligației poate cere un termen pentru a-i introduce în cauză pe ceilalți debitori, cu excepția cazului în care prestația nu poate fi realizată decât de cel chemat în judecată, care, în acest caz, poate fi obligat să execute singur întreaga prestație, având însă drept de regres împotriva celorlalți debitori.
(4) Punerea în întârziere a unuia dintre debitori, de drept sau la cererea creditorului, nu produce efecte împotriva celorlalți debitori.
(5) Îndată ce cauza indivizibilității încetează, obligația devine divizibilă.

Prescripția

Art. 1.433. - (1) Suspendarea prescripției față de unul dintre creditorii sau debitorii unei obligații indivizibile produce efecte și față de ceilalți.
(2) Tot astfel, întreruperea prescripției în privința unuia dintre creditorii sau debitorii unei obligații indivizibile produce efecte și față de ceilalți.

CAPITOLUL II
Obligațiile solidare

SECȚIUNEA 1
Obligațiile solidare între creditori

Solidaritatea dintre creditori

Art. 1.434. - (1) Obligația solidară conferă fiecărui creditor dreptul de a cere executarea întregii obligații și de a da chitanță liberatorie pentru tot.
(2) Executarea obligației în beneficiul unuia dintre creditorii solidari îl liberează pe debitor în privința celorlalți creditori solidari.

Izvorul solidarității

Art. 1.435. - Solidaritatea dintre creditori nu există decât dacă este stipulată în mod expres.

Reprezentarea reciprocă a creditorilor

Art. 1.436. - (1) Creditorii solidari sunt prezumați a-și fi încredințat reciproc puterea de a acționa pentru gestionarea și satisfacerea interesului lor comun.
(2) Orice acte prin care unul dintre creditorii solidari ar consimți la reducerea ori înlăturarea drepturilor, accesoriilor sau beneficiilor creanței ori ar prejudicia în orice alt mod interesele celorlalți creditori sunt inopozabile acestora din urmă.
(3) Hotărârea judecătorească obținută de unul dintre creditori împotriva debitorului comun profită și celorlalți creditori.
(4) Hotărârea judecătorească pronunțată în favoarea debitorului comun nu poate fi invocată și împotriva creditorilor care nu au fost parte în proces.

Alegerea debitorului

Art. 1.437. - Debitorul poate plăti, la alegerea sa, oricăruia dintre creditorii solidari, liberându-se astfel față de toți, însă numai atât timp cât niciunul dintre creditori nu l-a urmărit în justiție. În acest din urmă caz, debitorul nu se poate libera decât plătind creditorului reclamant.

Compensația

Art. 1.438. - Debitorul poate opune unui creditor solidar compensația care a operat în raport cu un alt creditor solidar, însă numai în proporție cu partea din creanță ce revine acestuia din urmă.

Confuziunea

Art. 1.439. - Dacă unul dintre creditorii solidari dobândește și calitatea de debitor, confuziunea nu stinge creanța solidară decât în proporție cu partea din creanță ce îi revine acelui creditor. Ceilalți creditori solidari își păstrează dreptul de regres împotriva creditorului în persoana căruia a operat confuziunea, proporțional cu partea din creanță ce îi revine fiecăruia dintre ei.

Remiterea de datorie

Art. 1.440. - Remiterea de datorie consimțită de unul dintre creditorii solidari nu îl liberează pe debitor decât pentru partea din creanță ce îi revine acelui creditor.

Prescripția

Art. 1.441. - (1) Suspendarea prescripției în folosul unuia dintre creditorii solidari poate fi invocată și de către ceilalți creditori solidari.
(2) Întreruperea prescripției în privința unuia dintre creditorii solidari profită tuturor creditorilor solidari.

Divizibilitatea obligației între moștenitori

Art. 1.442. - Obligația în favoarea unui creditor solidar se împarte de drept între moștenitorii săi.

SECȚIUNEA a 2-a

Obligațiile solidare între debitori

§1.
Dispoziții generale

Solidaritatea dintre debitori

Art. 1.443. - Obligația este solidară între debitori atunci când toți sunt obligați la aceeași prestație, astfel încât fiecare poate să fie ținut separat pentru întreaga obligație, iar executarea acesteia de către unul dintre codebitori îi liberează pe ceilalți față de creditor.

Obligațiile solidare afectate de modalități

Art. 1.444. - Există solidaritate chiar dacă debitorii sunt obligați sub modalități diferite.

Izvoarele solidarității

Art. 1.445. - Solidaritatea dintre debitori nu se prezumă. Ea nu există decât atunci când este stipulată expres de părți ori este prevăzută de lege.

Prezumție de solidaritate

Art. 1.446. - Solidaritatea se prezumă între debitorii unei obligații contractate în exercițiul activității unei întreprinderi, dacă prin lege nu se prevede altfel.

§2.
Efectele solidarității în raporturile dintre creditor și debitorii solidari

I.
Efectele principale în raporturile dintre creditor și debitorii solidari

Drepturile creditorului

Art. 1.447. - (1) Creditorul poate cere plata oricăruia dintre debitorii solidari, fără ca acesta să îi poată opune beneficiul de diviziune.
(2) Urmărirea pornită contra unuia dintre debitorii solidari nu îl împiedică pe creditor să se îndrepte împotriva celorlalți codebitori. Debitorul urmărit poate însă cere introducerea în cauză a celorlalți codebitori.

Excepții și apărări contra creditorului comun

Art. 1.448. - (1) Debitorul solidar poate să opună creditorului toate mijloacele de apărare care îi sunt personale, precum și pe cele care sunt comune tuturor codebitorilor. El nu poate însă folosi mijloacele de apărare care sunt pur personale altui codebitor.
(2) Debitorul solidar care, prin fapta creditorului, este lipsit de o garanție sau de un drept pe care ar fi putut să îl valorifice prin subrogație este liberat de datorie până la concurența valorii acelor garanții sau drepturi.

Prescripția

Art. 1.449. - (1) Suspendarea și întreruperea prescripției față de unul dintre debitorii solidari produc efecte și față de ceilalți codebitori.
(2) Întreruperea prescripției față de un moștenitor al debitorului solidar nu produce efecte față de ceilalți codebitori decât pentru partea acelui moștenitor, chiar dacă este vorba despre o creanță ipotecară.

Compensația

Art. 1.450. - (1) Compensația nu operează între creditor și un debitor solidar decât în limita părții din datorie ce revine acestuia din urmă.
(2) În acest caz, ceilalți codebitori nu sunt ținuți solidar decât pentru partea rămasă din datorie după ce a operat compensația.

Remiterea de datorie

Art. 1.451. - (1) Remiterea de datorie consimțită unuia dintre debitorii solidari nu îi liberează pe ceilalți codebitori, cu excepția cazului în care creditorul declară aceasta în mod expres sau remite de bunăvoie debitorului originalul înscrisului sub semnătură privată constatator al creanței. Dacă unui codebitor îi este remis originalul înscrisului autentic constatator al creanței, creditorul poate dovedi că nu a consimțit remiterea de datorie decât în privința acelui debitor.
(2) Dacă remiterea de datorie s-a făcut numai în favoarea unuia dintre codebitorii solidari, ceilalți rămân ținuți solidar față de creditor, dar cu scăderea părții din datorie pentru care a operat remiterea. Cu toate acestea, ei continuă să răspundă pentru tot atunci când, la data remiterii de

datorie, creditorul și-a rezervat în mod expres această posibilitate, caz în care ceilalți codebitori își păstrează dreptul de regres împotriva debitorului beneficiar al remiterii de datorie.

Confuziunea

Art. 1.452. - Confuziunea îi liberează pe ceilalți codebitori solidari pentru partea aceluia care reunește în persoana sa calitățile de creditor și debitor al obligației solidare.

Renunțarea la solidaritate

Art. 1.453. - (1) Renunțarea la solidaritate în privința unuia dintre codebitorii solidari nu afectează existența obligației solidare în raport cu ceilalți. Codebitorul solidar care beneficiază de renunțarea la solidaritate rămâne ținut pentru partea sa atât față de creditor, cât și față de ceilalți codebitori în cazul regresului acestora din urmă.
(2) Renunțarea la solidaritate trebuie să fie expresă.
(3) De asemenea, creditorul renunță la solidaritate atunci când:
a) fără a-și rezerva beneficiul solidarității în raport cu debitorul solidar care a făcut plata, menționează în chitanță că plata reprezintă partea acestuia din urmă din obligația solidară. Dacă plata are ca obiect numai o parte din dobânzi, renunțarea la solidaritate nu se întinde și asupra dobânzilor neplătite ori asupra capitalului decât dacă plata separată a dobânzilor, astfel menționată în chitanță, se face timp de 3 ani;
b) îl cheamă în judecată pe unul dintre codebitorii solidari pentru partea acestuia, iar cererea având acest obiect este admisă.

II.
Efectele secundare în raporturile dintre creditor și debitorii solidari

Imposibilitatea executării obligației în natură

Art. 1.454. - (1) Atunci când executarea în natură a unei obligații devine imposibilă din fapta unuia sau mai multor debitori solidari sau după ce aceștia au fost puși personal în întârziere, ceilalți codebitori nu sunt liberați de obligația de a-i plăti creditorului prin echivalent, însă nu răspund de daunele-interese suplimentare care i s-ar cuveni.

(2) Creditorul nu poate cere daune-interese suplimentare decât codebitorilor solidari din a căror culpă obligația a devenit imposibil de executat în natură, precum și celor care se aflau în întârziere atunci când obligația a devenit imposibil de executat.

Efectele hotărârii judecătorești

Art. 1.455. - (1) Hotărârea judecătorească pronunțată împotriva unuia dintre codebitorii solidari nu are autoritate de lucru judecat față de ceilalți codebitori.
(2) Hotărârea judecătorească pronunțată în favoarea unuia dintre codebitorii solidari profită și celorlalți, cu excepția cazului în care s-a întemeiat pe o cauză ce putea fi invocată numai de acel codebitor.

§3.
Efectele solidarității în raporturile dintre debitori

Regresul între codebitori

Art. 1.456. - (1) Debitorul solidar care a executat obligația nu poate cere codebitorilor săi decât partea din datorie ce revine fiecăruia dintre ei, chiar dacă se subrogă în drepturile creditorului.
(2) Părțile ce revin codebitorilor solidari sunt prezumate ca fiind egale, dacă din convenție, lege sau din împrejurări nu rezultă contrariul.

Insolvabilitatea codebitorilor

Art. 1.457. - (1) Pierderea ocazionată de insolvabilitatea unuia dintre codebitorii solidari se suportă de către ceilalți codebitori în proporție cu partea din datorie ce revine fiecăruia dintre ei.
(2) Cu toate acestea, creditorul care renunță la solidaritate sau care consimte o remitere de datorie în favoarea unuia dintre codebitori suportă partea din datorie ce ar fi revenit acestuia.

Mijloacele de apărare ale debitorului urmărit

Art. 1.458. - Debitorul urmărit pentru partea sa din datoria plătită poate opune codebitorului solidar care a făcut plata toate mijloacele de apărare comună pe care acesta din urmă nu le-a opus creditorului. Acesta poate, de asemenea, să opună codebitorului care a executat obligația mijloacele de apărare care îi sunt personale, însă nu și pe acelea care sunt pur personale altui codebitor.

Solidaritatea contractată în interesul unui codebitor

Art. 1.459. - Dacă obligația solidară este contractată în interesul exclusiv al unuia dintre codebitori sau rezultă din fapta unuia dintre ei, acesta este ținut singur de întreaga datorie față de ceilalți codebitori, care, în acest caz, sunt considerați, în raport cu acesta, fideiusori.

Divizibilitatea obligației solidare între moștenitori

Art. 1.460. - Obligația unui debitor solidar se împarte de drept între moștenitorii acestuia, afară de cazul în care obligația este indivizibilă.

CAPITOLUL III
Obligațiile alternative și facultative

SECȚIUNEA 1
Obligațiile alternative

Obligația alternativă

Art. 1.461. - (1) Obligația este alternativă atunci când are ca obiect două prestații principale, iar executarea uneia dintre acestea îl liberează pe debitor de întreaga obligație.
(2) Obligația rămâne alternativă chiar dacă, la momentul la care se naște, una dintre prestații era imposibil de executat.

Alegerea prestației

Art. 1.462. - (1) Alegerea prestației prin care se va stinge obligația revine debitorului, cu excepția cazului în care este acordată în mod expres creditorului.
(2) Dacă partea căreia îi aparține alegerea prestației nu își exprimă opțiunea în termenul care îi este acordat în acest scop, alegerea prestației va aparține celeilalte părți.

Limitele alegerii

Art. 1.463. - Debitorul nu poate executa și nici nu poate fi constrâns să execute o parte dintr-o prestație și o parte din cealaltă.

Alegerea prestației de către debitor

Art. 1.464. - (1) Debitorul care are alegerea prestației este obligat, atunci când una dintre prestații a devenit imposibil de executat chiar din culpa sa, să execute cealaltă prestație.
(2) Dacă, în același caz, ambele prestații devin imposibil de executat, iar imposibilitatea cu privire la una dintre prestații este cauzată de culpa debitorului, acesta este ținut să plătească valoarea prestației care a devenit ultima imposibil de executat.

Alegerea prestației de către creditor

Art. 1.465. - În cazul în care alegerea prestației revine creditorului:
a) dacă una dintre prestații a devenit imposibil de executat, fără culpa vreuneia dintre părți, creditorul este obligat să o primească pe cealaltă;
b) dacă creditorului îi este imputabilă imposibilitatea de executare a uneia dintre prestații, el poate fie să pretindă executarea celeilalte prestații, despăgubindu-l pe debitor pentru prejudiciile cauzate, fie să îl libereze pe acesta de executarea obligației;
c) dacă debitorului îi este imputabilă imposibilitatea de a executa una dintre prestații, creditorul poate cere fie despăgubiri pentru prestația imposibil de executat, fie cealaltă prestație;
d) dacă debitorului îi este imputabilă imposibilitatea de a executa ambele prestații, creditorul poate cere despăgubiri pentru oricare dintre acestea.

Stingerea obligației

Art. 1.466. - Obligația se stinge dacă toate prestațiile devin imposibil de executat fără culpa debitorului și înainte ca acesta să fi fost pus în întârziere.

Pluralitatea de prestații

Art. 1.467. - Dispozițiile acestei secțiuni se aplică în mod corespunzător în cazul în care obligația alternativă are ca obiect mai mult de două prestații principale.

SECȚIUNEA a 2-a

Obligațiile facultative

Regim juridic

Art. 1.468. - (1) Obligația este facultativă atunci când are ca obiect o singură prestație principală de care debitorul se poate însă libera executând o altă prestație determinată.
(2) Debitorul este liberat dacă, fără culpa sa, prestația principală devine imposibil de executat.

TITLUL V
Executarea obligațiilor

CAPITOLUL I
Plata

SECȚIUNEA 1
Dispoziții generale

Noțiune

Art. 1.469. - (1) Obligația se stinge prin plată atunci când prestația datorată este executată de bunăvoie.

(2) Plata constă în remiterea unei sume de bani sau, după caz, în executarea oricărei alte prestații care constituie obiectul însuși al obligației.

Temeiul plății

Art. 1.470. - Orice plată presupune o datorie.

Plata obligației naturale

Art. 1.471. - Restituirea nu este admisă în privința obligațiilor naturale care au fost executate de bunăvoie.

SECȚIUNEA a 2-a

Subiectele plății

Persoanele care pot face plata

Art. 1.472. - Plata poate să fie făcută de orice persoană, chiar dacă este un terț în raport cu acea obligație.

Plata făcută de un incapabil

Art. 1.473. - Debitorul care a executat prestația datorată nu poate cere restituirea invocând incapacitatea sa la data executării.

Plata obligației de către un terț

Art. 1.474. - (1) Creditorul este dator să refuze plata oferită de terț dacă debitorul l-a încunoștințat în prealabil că se opune la aceasta, cu excepția cazului în care un asemenea refuz l-ar prejudicia pe creditor.

(2) În celelalte cazuri, creditorul nu poate refuza plata făcută de un terț decât dacă natura obligației sau convenția părților impune ca obligația să fie executată numai de debitor.
(3) Plata făcută de un terț stinge obligația dacă este făcută pe seama debitorului. În acest caz, terțul nu se subrogă în drepturile creditorului plătit decât în cazurile și condițiile prevăzute de lege.
(4) Dispozițiile prezentului capitol privind condițiile plății se aplică în mod corespunzător atunci când plata este făcută de un terț.

Persoanele care pot primi plata

Art. 1.475. - Plata trebuie făcută creditorului, reprezentantului său, legal sau convențional, persoanei indicate de acesta ori persoanei autorizate de instanță să o primească.

Plata făcută unui incapabil

Art. 1.476. - Plata făcută unui creditor care este incapabil de a o primi nu liberează pe debitor decât în măsura în care profită creditorului.

Plata făcută unui terț

Art. 1.477. - (1) Plata făcută unei alte persoane decât cele menționate la art. 1.475 este totuși valabilă dacă:
a) este ratificată de creditor;
b) cel care a primit plata devine ulterior titularul creanței;
c) a fost făcută celui care a pretins plata în baza unei chitanțe liberatorii semnate de creditor.
(2) Plata făcută în alte condiții decât cele menționate la alin. (1) stinge obligația numai în măsura în care profită creditorului.

Plata făcută unui creditor aparent

Art. 1.478. - (1) Plata făcută cu bună-credință unui creditor aparent este valabilă, chiar dacă ulterior se stabilește că acesta nu era adevăratul creditor.
(2) Creditorul aparent este ținut să restituie adevăratului creditor plata primită, potrivit regulilor stabilite pentru restituirea prestațiilor.

Plata bunurilor indisponibilizate

Art. 1.479. - Plata făcută cu nesocotirea unui sechestru, a unei popriri ori a unei opoziții formulate, în condițiile legii, pentru a opri efectuarea plății de către debitor nu îi împiedică pe creditorii care au obținut luarea unei asemenea măsuri să ceară din nou plata. În acest caz, debitorul păstrează dreptul de regres împotriva creditorului care a primit plata nevalabil făcută.

SECȚIUNEA a 3-a
Condițiile plății

Diligența cerută în executarea obligațiilor

Art. 1.480. - (1) Debitorul este ținut să își execute obligațiile cu diligența pe care un bun proprietar o depune în administrarea bunurilor sale, afară de cazul în care prin lege sau prin contract s-ar dispune altfel.
(2) În cazul unor obligații inerente unei activități profesionale, diligența se apreciază ținând seama de natura activității exercitate.

Obligațiile de mijloace și obligațiile de rezultat

Art. 1.481. - (1) În cazul obligației de rezultat, debitorul este ținut să procure creditorului rezultatul promis.
(2) În cazul obligațiilor de mijloace, debitorul este ținut să folosească toate mijloacele necesare pentru atingerea rezultatului promis.
(3) Pentru a stabili dacă o obligație este de mijloace sau de rezultat se va ține seama îndeosebi de:
a) modul în care obligația este stipulată în contract;
b) existența și natura contraprestației și celelalte elemente ale contractului;
c) gradul de risc pe care îl presupune atingerea rezultatului;
d) influența pe care cealaltă parte o are asupra executării obligației.

Obligația de a preda bunuri individual determinate

Art. 1.482. - (1) Debitorul unui bun individual determinat este liberat prin predarea acestuia în starea în care se afla la momentul nașterii obligației.
(2) Dacă însă, la data executării, debitorul nu este titularul dreptului ce trebuia transmis ori cedat sau, după caz, nu poate dispune de acesta în mod liber, obligația debitorului nu se stinge, dispozițiile art. 1.230 aplicându-se în mod corespunzător.

Obligația de a strămuta proprietatea

Art. 1.483. - (1) Obligația de a strămuta proprietatea implică și obligațiile de a preda lucrul și de a-l conserva până la predare.
(2) În ceea ce privește imobilele înscrise în cartea funciară, obligația de a strămuta proprietatea o cuprinde și pe aceea de a preda înscrisurile necesare pentru efectuarea înscrierii.

Cedarea drepturilor sau acțiunilor

Art. 1.484. - Dacă bunul a pierit, s-a pierdut sau a fost scos din circuitul civil, fără culpa debitorului, acesta este dator să cedeze creditorului drepturile sau acțiunile în despăgubire pe care le are cu privire la bunul respectiv.

Obligația de a preda un bun

Art. 1.485. - Obligația de a preda un bun individual determinat o cuprinde și pe aceea de a-l conserva până la predare.

Obligația de a da bunuri de gen

Art. 1.486. - Dacă obligația are ca obiect bunuri de gen, debitorul are dreptul să aleagă bunurile ce vor fi predate. El nu este însă liberat decât prin predarea unor bunuri de calitate cel puțin medie.

Obligația de a constitui o garanție

Art. 1.487. - Cel care este ținut să constituie o garanție, fără ca modalitatea și forma acesteia să fie determinate, poate oferi, la alegerea sa, o garanție reală sau personală ori o altă garanție suficientă.

Obligația de a da o sumă de bani

Art. 1.488. - (1) Debitorul unei sume de bani este liberat prin remiterea către creditor a sumei nominale datorate.
(2) Plata se poate face prin orice mijloc folosit în mod obișnuit în locul unde aceasta trebuie efectuată.
(3) Cu toate acestea, creditorul care acceptă în condițiile alin. (2) un cec ori un alt instrument de plată este prezumat că o face numai cu condiția ca acesta să fie onorat.

Dobânzile sumelor de bani

Art. 1.489. - (1) Dobânda este cea convenită de părți sau, în lipsă, cea stabilită de lege.
(2) Dobânzile scadente produc ele însele dobânzi numai atunci când legea sau contractul, în limitele permise de lege, o prevede ori, în lipsă, atunci când sunt cerute în instanță. În acest din urmă caz, dobânzile curg numai de la data cererii de chemare în judecată.

Plata parțială

Art. 1.490. - (1) Creditorul poate refuza să primească o executare parțială, chiar dacă prestația ar fi divizibilă.
(2) Cheltuielile suplimentare cauzate creditorului de faptul executării parțiale sunt în sarcina debitorului, chiar și atunci când creditorul acceptă o asemenea executare.

Plata făcută cu bunul altuia

Art. 1.491. - (1) Atunci când, în executarea obligației sale, debitorul preda un bun care nu îi aparține sau de care nu poate dispune, el nu poate cere creditorului restituirea bunului predat decât daca se angajeaza sa execute prestația datorată cu un alt bun de care acesta poate dispune.
(2) Creditorul de bună-credință poate însă restitui bunul primit și solicita, dacă este cazul, daune-interese pentru repararea prejudiciului suferit.

Darea în plată

Art. 1.492. - (1) Debitorul nu se poate libera executând o altă prestație decât cea datorată, chiar dacă valoarea prestației oferite ar fi egală sau mai mare, decât dacă creditorul consimte la aceasta. În acest din urmă caz, obligația se stinge atunci când noua prestație este efectuată.
(2) Dacă prestația oferită în schimb constă în transferul proprietății sau al unui alt drept, debitorul este ținut de garanția contra evicțiunii și de garanția contra viciilor lucrului, potrivit regulilor aplicabile în materia vânzării, cu excepția cazului în care creditorul preferă să ceară prestația inițială și repararea prejudiciului. În aceste cazuri, garanțiile oferite de terți nu renasc.

Cesiunea de creanță în locul executării

Art. 1.493. - (1) Atunci când, în locul prestației inițiale, este cedată o creanță, obligația se stinge în momentul satisfacerii creanței cedate. Dispozițiile art. 1.568-1.584 sunt aplicabile în mod corespunzător.
(2) Dacă, potrivit înțelegerii părților, obligația în locul căreia debitorul își cedează propria creanță se stinge încă de la data cesiunii, dispozițiile art. 1.586 sunt aplicabile în mod corespunzător, cu excepția cazului în care creditorul preferă să ceară prestația inițială.

Locul plății

Art. 1.494. - (1) În lipsa unei stipulații contrare ori dacă locul plății nu se poate stabili potrivit naturii prestației sau în temeiul contractului, al practicilor statornicite între părți ori al uzanțelor:
a) obligațiile bănești trebuie executate la domiciliul sau, după caz, sediul creditorului de la data plății;
b) obligația de a preda un lucru individual determinat trebuie executată în locul în care bunul se afla la data încheierii contractului;
c) celelalte obligații se execută la domiciliul sau, după caz, sediul debitorului la data încheierii contractului.
(2) Partea care, după încheierea contractului, își schimbă domiciliul sau, după caz, sediul determinat, potrivit prevederilor alin. (1), ca loc al plății, suportă cheltuielile suplimentare pe care această schimbare le cauzează.

Data plății

Art. 1.495. - (1) În lipsa unui termen stipulat de părți sau determinat în temeiul contractului, al practicilor statornicite între acestea ori al uzanțelor, obligația trebuie executată de îndată.
(2) Instanța poate stabili un termen atunci când natura prestației sau locul unde urmează să se facă plata o impune.

Plata anticipată

Art. 1.496. - (1) Debitorul este liber să execute obligația chiar înaintea scadenței dacă părțile nu au convenit contrariul ori dacă aceasta nu rezultă din natura contractului sau din împrejurările în care a fost încheiat.
(2) Cu toate acestea, creditorul poate refuza executarea anticipată dacă are un interes legitim ca plata să fie făcută la scadență.
(3) În toate cazurile, cheltuielile suplimentare cauzate creditorului de faptul executării anticipate a obligației sunt în sarcina debitorului.

Data plății prin virament bancar

Art. 1.497. - Dacă plata se face prin virament bancar, data plății este aceea la care contul creditorului a fost alimentat cu suma de bani care a făcut obiectul plății.

Cheltuielile plății

Art. 1.498. - Cheltuielile plății sunt în sarcina debitorului, în lipsă de stipulație contrară.

SECȚIUNEA a 4-a
Dovada plății

Mijloace de dovadă

Art. 1.499. - Dacă prin lege nu se prevede altfel, dovada plății se face cu orice mijloc de probă.

Chitanța liberatorie

Art. 1.500. - (1) Cel care plătește are dreptul la o chitanță liberatorie, precum și, dacă este cazul, la remiterea înscrisului original al creanței.
(2) Cheltuielile întocmirii chitanței sunt în sarcina debitorului, în lipsă de stipulație contrară.
(3) În cazul în care creditorul refuză, în mod nejustificat, să elibereze chitanța, debitorul are dreptul să suspende plata.

Prezumția executării prestației accesorii

Art. 1.501. - Chitanța în care se consemnează primirea prestației principale face să se prezume, până la proba contrară, executarea prestațiilor accesorii.

Prezumția executării prestațiilor periodice

Art. 1.502. - Chitanța dată pentru primirea uneia dintre prestațiile periodice care fac obiectul obligației face să se prezume, până la proba contrară, executarea prestațiilor devenite scadente anterior.

Remiterea înscrisului original al creanței

Art. 1.503. - (1) Remiterea voluntară a înscrisului original constatator al creanței, făcută de creditor către debitor, unul din codebitori sau fideiusor, naște prezumția stingerii obligației prin plată. Proba contrară revine celui interesat să dovedească stingerea obligației pe altă cale.
(2) Dacă înscrisul original remis voluntar este întocmit în formă autentică, creditorul are dreptul să probeze că remiterea s-a făcut pentru un alt motiv decât stingerea obligației.
(3) Se prezumă, până la proba contrară, că intrarea persoanelor menționate la alin. (1) în posesia înscrisului original al creanței s-a făcut printr-o remitere voluntară din partea creditorului.

Plata prin virament bancar

Art. 1.504. - (1) Dacă plata se face prin virament bancar, ordinul de plată semnat de debitor și vizat de instituția de credit plătitoare prezumă efectuarea plății, până la proba contrară.
(2) Debitorul are oricând dreptul să solicite instituției de credit a creditorului o confirmare, în scris, a efectuării plății prin virament. Această confirmare face dovada plății.

Liberarea garanțiilor

Art. 1.505. - Dacă părțile nu au convenit că garanțiile vor asigura executarea unei alte obligații, creditorul care a primit plata trebuie să consimtă la liberarea bunurilor afectate de garanțiile reale constituite pentru satisfacerea creanței sale, precum și să restituie bunurile deținute în garanție, dacă este cazul.

SECȚIUNEA a 5-a
Imputația plății

Imputația plății făcută prin acordul părților

Art. 1.506. - (1) Plata efectuată de debitorul mai multor datorii față de același creditor, care au același obiect, se impută asupra acestora conform acordului părților.
(2) În lipsa acordului părților, se aplică dispozițiile prezentei secțiuni.

Imputația făcută de debitor

Art. 1.507. - (1) Debitorul mai multor datorii care au ca obiect bunuri de același fel are dreptul să indice, atunci când plătește, datoria pe care înțelege să o execute. Plata se impută mai întâi asupra cheltuielilor, apoi asupra dobânzilor și, la urmă, asupra capitalului.
(2) Debitorul nu poate, fără consimțământul creditorului, să impute plata asupra unei datorii care nu este încă exigibilă cu preferință față de o datorie scadentă, cu excepția cazului în care s-a prevăzut că debitorul poate plăti anticipat.
(3) În cazul plății efectuate prin virament bancar, debitorul face imputația prin mențiunile corespunzătoare consemnate de el pe ordinul de plată.

Imputația făcută de creditor

Art. 1.508. - (1) În lipsa unei indicații din partea debitorului, creditorul poate, într-un termen rezonabil după ce a primit plata, să indice debitorului datoria asupra căreia aceasta se va imputa. Creditorul nu poate imputa plata asupra unei datorii neexigibile ori litigioase.
(2) Atunci când creditorul remite debitorului o chitanță liberatorie, el este dator să facă imputația prin acea chitanță.

Imputația legală

Art. 1.509. - (1) Dacă niciuna dintre părți nu face imputația plății, vor fi aplicate, în ordine, următoarele reguli:
a) plata se impută cu prioritate asupra datoriilor ajunse la scadență;
b) se vor considera stinse, în primul rând, datoriile negarantate sau cele pentru care creditorul are cele mai puține garanții;
c) imputația se va face mai întâi asupra datoriilor mai oneroase pentru debitor;
d) dacă toate datoriile sunt deopotrivă scadente, precum și, în egală măsură, garantate și oneroase, se vor stinge datoriile mai vechi;
e) în lipsa tuturor criteriilor menționate la lit. a)-d), imputația se va face proporțional cu valoarea datoriilor.
(2) În toate cazurile, plata se va imputa mai întâi asupra cheltuielilor de judecată și executare, apoi asupra ratelor, dobânzilor și penalităților, în ordinea cronologică a scadenței acestora, și, în final, asupra capitalului, dacă părțile nu convin altfel.

SECȚIUNEA a 6-a

Punerea în întârziere a creditorului

Cazuri de punere în întârziere a creditorului

Art. 1.510. - Creditorul poate fi pus în întârziere atunci când refuză, în mod nejustificat, plata oferită în mod corespunzător sau când refuză să îndeplinească actele pregătitoare fără de care debitorul nu își poate executa obligația.

Efectele punerii în întârziere a creditorului

Art. 1.511. - (1) Creditorul pus în întârziere preia riscul imposibilității de executare a obligației, iar debitorul nu este ținut să restituie fructele culese după punerea în întârziere.
(2) Creditorul este ținut la repararea prejudiciilor cauzate prin întârziere și la acoperirea cheltuielilor de conservare a bunului datorat.

Drepturile debitorului

Art. 1.512. - Debitorul poate consemna bunul pe cheltuiala și riscurile creditorului, liberându-se astfel de obligația sa.

Procedură

Art. 1.513. - Procedura ofertei de plată și a consemnațiunii este prevăzută de Codul de procedură civilă.

Vânzarea publică

Art. 1.514. - (1) Dacă natura bunului face imposibilă consemnarea, dacă bunul este perisabil sau dacă depozitarea lui necesită costuri de întreținere ori cheltuieli considerabile, debitorul poate porni vânzarea publică a bunului și poate consemna prețul, notificând în prealabil creditorului și primind încuviințarea instanței judecătorești.
(2) Dacă bunul este cotat la bursă sau pe o altă piață reglementată, dacă are un preț curent sau are o valoare prea mică față de cheltuielile unei vânzări publice, instanța poate încuviința vânzarea bunului fără notificarea creditorului.

Retragerea bunului consemnat

Art. 1.515. - Debitorul are dreptul să retragă bunul consemnat cât timp creditorul nu a declarat că acceptă consemnarea sau aceasta nu a fost validată de instanță. Creanța renaște cu toate garanțiile și toate celelalte accesorii ale sale din momentul retragerii bunului.

CAPITOLUL II
Executarea silită a obligațiilor

SECȚIUNEA 1
Dispoziții generale

Drepturile creditorului

Art. 1.516. - (1) Creditorul are dreptul la îndeplinirea integrală, exactă și la timp a obligației.
(2) Atunci când, fără justificare, debitorul nu își execută obligația și se află în întârziere, creditorul poate, la alegerea sa și fără a pierde dreptul la daune-interese, dacă i se cuvin:
1. să ceară sau, după caz, să treacă la executarea silită a obligației;
2. să obțină, dacă obligația este contractuală, rezoluțiunea sau rezilierea contractului ori, după caz, reducerea propriei obligații corelative;
3. să folosească, atunci când este cazul, orice alt mijloc prevăzut de lege pentru realizarea dreptului său.

Neexecutarea imputabilă creditorului

Art. 1.517. - O parte nu poate invoca neexecutarea obligațiilor celeilalte părți în măsura în care neexecutarea este cauzată de propria sa acțiune sau omisiune.

Răspunderea debitorului

Art. 1.518. - (1) Dacă prin lege nu se dispune altfel, debitorul răspunde personal de îndeplinirea obligațiilor sale.
(2) Răspunderea debitorului poate fi limitată numai în cazurile și condițiile prevăzute de lege.

Răspunderea pentru fapta terților

Art. 1.519. - Dacă părțile nu convin altfel, debitorul răspunde pentru prejudiciile cauzate din culpa persoanei de care se folosește pentru executarea obligațiilor contractuale.

Răspunderea terților

Art. 1.520. - Creditorul poate urmări și bunurile care aparțin terților, dacă acestea sunt afectate pentru plata datoriilor debitorului ori au făcut obiectul unor acte juridice care au fost revocate ca fiind încheiate în frauda creditorului.

SECȚIUNEA a 2-a

Punerea în întârziere a debitorului

Moduri

Art. 1.521. - Punerea în întârziere a debitorului poate opera de drept sau la cererea creditorului.

Punerea în întârziere de către creditor

Art. 1.522. - (1) Debitorul poate fi pus în întârziere fie printr-o notificare scrisă prin care creditorul îi solicită executarea obligației, fie prin cererea de chemare în judecată.
(2) Dacă prin lege sau prin contract nu se prevede altfel, notificarea se comunică debitorului prin executor judecătoresc sau prin orice alt mijloc care asigură dovada comunicării.
(3) Prin notificare trebuie să se acorde debitorului un termen de executare, ținând seama de natura obligației și de împrejurări. Dacă prin notificare nu se acordă un asemenea termen, debitorul poate să execute obligația într-un termen rezonabil, calculat din ziua comunicării notificării.
(4) Până la expirarea termenului prevăzut la alin. (3), creditorul poate suspenda executarea propriei obligații, poate cere daune-interese, însă nu poate exercita celelalte drepturi prevăzute la art. 1.516, dacă prin lege nu se prevede altfel. Creditorul poate exercita aceste drepturi dacă debitorul îl informează că nu va executa obligațiile în termenul stabilit sau dacă, la expirarea termenului, obligația nu a fost executată.
(5) Cererea de chemare în judecată formulată de creditor, fără ca anterior debitorul să fi fost pus în întârziere, conferă debitorului dreptul de a executa obligația într-un termen rezonabil, calculat de la data când cererea i-a fost comunicată. Dacă obligația este executată în acest termen, cheltuielile de judecată rămân în sarcina creditorului.

Întârzierea de drept în executarea obligației

Art. 1.523. - (1) Debitorul se află de drept în întârziere atunci când s-a stipulat că simpla împlinire a termenului stabilit pentru executare produce un asemenea efect.
(2) De asemenea, debitorul se află de drept în întârziere în cazurile anume prevăzute de lege, precum și atunci când:
a) obligația nu putea fi executată în mod util decât într-un anumit timp, pe care debitorul l-a lăsat să treacă, sau când nu a executat-o imediat, deși exista urgență;
b) prin fapta sa, debitorul a făcut imposibilă executarea în natură a obligației sau când a încălcat o obligație de a nu face;
c) debitorul și-a manifestat în mod neîndoielnic față de creditor intenția de a nu executa obligația sau când, fiind vorba de o obligație cu executare succesivă, refuză ori neglijează să își execute obligația în mod repetat;
d) nu a fost executată obligația de a plăti o sumă de bani, asumată în exercițiul activității unei întreprinderi;
e) obligația se naște din săvârșirea unei fapte ilicite extracontractuale.
(3) În cazurile prevăzute la alin. (1) și (2), dacă obligația devine scadentă după decesul debitorului, moștenitorii acestuia nu sunt în întârziere decât după trecerea a 15 zile de la data la care creditorul i-a notificat sau, după caz, de la data notificării curatorului desemnat în condițiile art. 1.136.
(4) Cazurile în care debitorul se află de drept în întârziere trebuie dovedite de creditor. Orice declarație sau stipulație contrară se consideră nescrisă.

Oferta de executare

Art. 1.524. - Debitorul nu este în întârziere dacă a oferit, când se cuvenea, prestația datorată, chiar fără a respecta formalitățile prevăzute la art. 1.510-1.515, însă creditorul a refuzat, fără temei legitim, să o primească.

Efectele întârzierii debitorului

Art. 1.525. - Debitorul răspunde, de la data la care se află în întârziere, pentru orice pierdere cauzată de un caz fortuit, cu excepția situației în care cazul fortuit îl liberează pe debitor de însăși executarea obligației.

Cazul obligațiilor solidare

Art. 1.526. - (1) Notificarea prin care creditorul pune în întârziere pe unul dintre codebitorii solidari produce efecte și în privința celorlalți.
(2) Notificarea făcută de unul dintre creditorii solidari produce, tot astfel, efecte și în privința celorlalți creditori.

SECȚIUNEA a 3-a
Executarea silită în natură

Dreptul la executarea în natură

Art. 1.527. - (1) Creditorul poate cere întotdeauna ca debitorul să fie constrâns să execute obligația în natură, cu excepția cazului în care o asemenea executare este imposibilă.
(2) Dreptul la executare în natură cuprinde, dacă este cazul, dreptul la repararea sau înlocuirea bunului, precum și orice alt mijloc pentru a remedia o executare defectuoasă.

Executarea obligației de a face

Art. 1.528. - Hotărâri prealabile - soluții de admitere.

(1) În cazul neexecutării unei obligații de a face, creditorul poate, pe cheltuiala debitorului, să execute el însuși ori să facă să fie executată obligația.
(2) Cu excepția cazului în care debitorul este de drept în întârziere, creditorul poate să exercite acest drept numai dacă îl înștiințează pe debitor fie odată cu punerea în întârziere, fie ulterior acesteia.

Executarea obligației de a nu face

Art. 1.529. - În cazul neexecutării obligației de a nu face, creditorul poate cere instanței încuviințarea să înlăture ori să ridice ceea ce debitorul a făcut cu încălcarea obligației, pe cheltuiala debitorului, în limita stabilită prin hotărâre judecătorească.

SECȚIUNEA a 4-a

Executarea prin echivalent

§1.
Dispoziții generale

Dreptul la daune-interese

Art. 1.530. - Creditorul are dreptul la daune-interese pentru repararea prejudiciului pe care debitorul i l-a cauzat și care este consecința directă și necesară a neexecutării fără justificare sau, după caz, culpabile a obligației.

§2.
Prejudiciul

I.
Evaluarea prejudiciului

Repararea integrală

Art. 1.531. - (1) Creditorul are dreptul la repararea integrală a prejudiciului pe care l-a suferit din faptul neexecutării.
(2) Prejudiciul cuprinde pierderea efectiv suferită de creditor și beneficiul de care acesta este lipsit. La stabilirea întinderii prejudiciului se ține seama și de cheltuielile pe care creditorul le-a făcut, într-o limită rezonabilă, pentru evitarea sau limitarea prejudiciului.
(3) Creditorul are dreptul și la repararea prejudiciului nepatrimonial.

Caracterul cert al prejudiciului

Art. 1.532. - (1) La stabilirea daunelor-interese se ține seama de prejudiciile viitoare, atunci când acestea sunt certe.
(2) Prejudiciul ce ar fi cauzat prin pierderea unei șanse de a obține un avantaj poate fi reparat proporțional cu probabilitatea obținerii avantajului, ținând cont de împrejurări și de situația concretă a creditorului.
(3) Prejudiciul al cărui cuantum nu poate fi stabilit cu certitudine se determină de instanța de judecată.

Previzibilitatea prejudiciului

Art. 1.533. - Debitorul răspunde numai pentru prejudiciile pe care le-a prevăzut sau pe care putea să le prevadă ca urmare a neexecutării la momentul încheierii contractului, afară de cazul în care neexecutarea este intenționată ori se datorează culpei grave a acestuia. Chiar și în acest din urmă caz, daunele-interese nu cuprind decât ceea ce este consecința directă și necesară a neexecutării obligației.

Prejudiciul imputabil creditorului

Art. 1.534. - (1) Dacă, prin acțiunea sau omisiunea sa culpabilă, creditorul a contribuit la producerea prejudiciului, despăgubirile datorate de debitor se vor diminua în mod corespunzător. Această dispoziție se aplică și atunci când prejudiciul este cauzat în parte de un eveniment al cărui risc a fost asumat de creditor.
(2) Debitorul nu datorează despăgubiri pentru prejudiciile pe care creditorul le-ar fi putut evita cu o minimă diligență.

Daunele moratorii în cazul obligațiilor bănești

Art. 1.535. - Recursuri în interesul legii - soluții de admitere.

(1) În cazul în care o sumă de bani nu este plătită la scadență, creditorul are dreptul la daune moratorii, de la scadență până în momentul plății, în cuantumul convenit de părți sau, în lipsă, în cel prevăzut de lege, fără a trebui să dovedească vreun prejudiciu. În acest caz, debitorul nu are dreptul să facă dovada că prejudiciul suferit de creditor ca urmare a întârzierii plății ar fi mai mic.
(2) Dacă, înainte de scadență, debitorul datora dobânzi mai mari decât dobânda legală, daunele moratorii sunt datorate la nivelul aplicabil înainte de scadență.

(3) Dacă nu sunt datorate dobânzi moratorii mai mari decât dobânda legală, creditorul are dreptul, în afara dobânzii legale, la daune-interese pentru repararea integrală a prejudiciului suferit.

Daunele moratorii în cazul obligațiilor de a face

Art. 1.536. - În cazul altor obligații decât cele având ca obiect plata unei sume de bani, executarea cu întârziere dă întotdeauna dreptul la daune-interese egale cu dobânda legală, calculată de la data la care debitorul este în întârziere asupra echivalentului în bani al obligației, cu excepția cazului în care s-a stipulat o clauză penală ori creditorul poate dovedi un prejudiciu mai mare cauzat de întârzierea în executarea obligației.

Dovada prejudiciului

Art. 1.537. - Dovada neexecutării obligației nu îl scutește pe creditor de proba prejudiciului, cu excepția cazului în care prin lege sau prin convenția părților se prevede altfel.

II.
Clauza penală și arvuna

Clauza penală

Art. 1.538. - (1) Clauza penală este aceea prin care părțile stipulează că debitorul se obligă la o anumită prestație în cazul neexecutării obligației principale.
(2) În caz de neexecutare, creditorul poate cere fie executarea silită în natură a obligației principale, fie clauza penală.
(3) Debitorul nu se poate libera oferind despăgubirea convenită.
(4) Creditorul poate cere executarea clauzei penale fără a fi ținut să dovedească vreun prejudiciu.
(5) Dispozițiile privitoare la clauza penală sunt aplicabile convenției prin care creditorul este îndreptățit ca, în cazul rezoluțiunii sau rezilierii contractului din culpa debitorului, să păstreze plata parțială făcută de acesta din urmă. Sunt exceptate dispozițiile privitoare la arvună.

Cumulul penalității cu executarea în natură

Art. 1.539. - Creditorul nu poate cere atât executarea în natură a obligației principale, cât și plata penalității, afară de cazul în care penalitatea a fost stipulată pentru neexecutarea obligațiilor la timp sau în locul stabilit. În acest din urmă caz, creditorul poate cere atât executarea obligației principale, cât și a penalității, dacă nu renunță la acest drept sau dacă nu acceptă, fără rezerve, executarea obligației.

Nulitatea clauzei penale

Art. 1.540. - (1) Nulitatea obligației principale o atrage pe aceea a clauzei penale. Nulitatea clauzei penale nu o atrage pe aceea a obligației principale.
(2) Penalitatea nu poate fi cerută atunci când executarea obligației a devenit imposibilă din cauze neimputabile debitorului.

Reducerea cuantumului penalității

Art. 1.541. - (1) Instanța nu poate reduce penalitatea decât atunci când:
a) obligația principală a fost executată în parte și această executare a profitat creditorului;
b) penalitatea este vădit excesivă față de prejudiciul ce putea fi prevăzut de părți la încheierea contractului.
(2) În cazul prevăzut la alin. (1) lit. b), penalitatea astfel redusă trebuie însă să rămână superioară obligației principale.
(3) Orice stipulație contrară se consideră nescrisă.

Obligația principală indivizibilă

Art. 1.542. - Atunci când obligația principală este indivizibilă, fără a fi solidară, iar neexecutarea acesteia rezultă din fapta unuia dintre codebitori, penalitatea poate fi cerută fie în totalitate celui care nu a executat, fie celorlalți codebitori, fiecăruia pentru partea sa. Aceștia păstrează dreptul de regres în contra celui care a provocat neexecutarea.

Obligația principală divizibilă

Art. 1.543. - (1) Atunci când obligația principală este divizibilă, penalitatea este, de asemenea, divizibilă, fiind suportată numai de codebitorul care este vinovat de neexecutare și numai pentru partea de care acesta este ținut.
(2) Dispozițiile alin. (1) nu se aplică atunci când clauza penală a fost stipulată pentru a împiedica o plată parțială, iar unul dintre codebitori a împiedicat executarea obligației în totalitate. În acest caz, întreaga penalitate poate fi cerută acestuia din urmă, iar de la ceilalți codebitori numai proporțional cu partea fiecăruia din datorie, fără a limita regresul acestora împotriva celui care nu a executat obligația.

Arvuna confirmatorie

Art. 1.544. - (1) Dacă, la momentul încheierii contractului, o parte dă celeilalte, cu titlu de arvună, o sumă de bani sau alte bunuri fungibile, în caz de executare arvuna trebuie imputată asupra prestației datorate sau, după caz, restituită.
(2) Dacă partea care a dat arvuna nu execută obligația fără justificare, cealaltă parte poate declara rezoluțiunea contractului, reținând arvuna. Atunci când neexecutarea provine de la partea care a primit arvuna, cealaltă parte poate declara rezoluțiunea contractului și poate cere dublul acesteia.
(3) Creditorul obligației neexecutate poate însă opta pentru executare sau pentru rezoluțiunea contractului și repararea prejudiciului potrivit dreptului comun.

Arvuna penalizatoare

Art. 1.545. - Dacă în contract este stipulat expres dreptul uneia dintre părți sau dreptul ambelor părți de a se dezice de contract, cel care denunță contractul pierde arvuna dată sau, după caz, trebuie să restituie dublul celei primite.

Restituirea arvunei

Art. 1.546. - Arvuna se restituie când contractul încetează din cauze ce nu atrag răspunderea vreuneia dintre părți.

§3.
Vinovăția debitorului

Vinovăția debitorului

Art. 1.547. - Debitorul este ținut să repare prejudiciul cauzat cu intenție sau din culpă.

Prezumția de culpă

Art. 1.548. - Culpa debitorului unei obligații contractuale se prezumă prin simplul fapt al neexecutării.

SECȚIUNEA a 5-a

Rezoluțiunea, rezilierea și reducerea prestațiilor

Dreptul la rezoluțiune sau reziliere

Art. 1.549. - (1) Dacă nu cere executarea silită a obligațiilor contractuale, creditorul are dreptul la rezoluțiunea sau, după caz, rezilierea contractului, precum și la daune-interese, dacă i se cuvin.
(2) Rezoluțiunea poate avea loc pentru o parte a contractului, numai atunci când executarea sa este divizibilă. De asemenea, în cazul contractului plurilateral, neîndeplinirea de către una dintre părți a obligației nu atrage rezoluțiunea contractului față de celelalte părți, cu excepția cazului în care prestația neexecutată trebuia, după circumstanțe, să fie considerată esențială.
(3) Dacă nu se prevede altfel, dispozițiile referitoare la rezoluțiune se aplică și în cazul rezilierii.

Modul de operare

Art. 1.550. - (1) Rezoluțiunea poate fi dispusă de instanță, la cerere, sau, după caz, poate fi declarată unilateral de către partea îndreptățită.
(2) De asemenea, în cazurile anume prevăzute de lege sau dacă părțile au convenit astfel, rezoluțiunea poate opera de plin drept.

Reducerea prestațiilor

Art. 1.551. - (1) Creditorul nu are dreptul la rezoluțiune atunci când neexecutarea este de mică însemnătate. În cazul contractelor cu executare succesivă, creditorul are dreptul la reziliere, chiar dacă neexecutarea este de mică însemnătate, însă are un caracter repetat. Orice stipulație contrară este considerată nescrisă.
(2) El are însă dreptul la reducerea proporțională a prestației sale dacă, după împrejurări, aceasta este posibilă.
(3) Dacă reducerea prestațiilor nu poate avea loc, creditorul nu are dreptul decât la daune-interese.

Rezoluțiunea unilaterală

Art. 1.552. - (1) Rezoluțiunea sau rezilierea contractului poate avea loc prin notificarea scrisă a debitorului atunci când părțile au convenit astfel, când debitorul se află de drept în întârziere ori când acesta nu a executat obligația în termenul fixat prin punerea în întârziere.
(2) Declarația de rezoluțiune sau de reziliere trebuie făcută în termenul de prescripție prevăzut de lege pentru acțiunea corespunzătoare acestora.
(3) În toate cazurile, declarația de rezoluțiune sau de reziliere se înscrie în cartea funciară ori, după caz, în alte registre publice, pentru a fi opozabilă terților.
(4) Declarația de rezoluțiune este irevocabilă de la data comunicării ei către debitor sau, după caz, de la data expirării termenului prevăzut la alin. (1).

Pactul comisoriu

Art. 1.553. - (1) Pactul comisoriu produce efecte dacă prevede, în mod expres, obligațiile a căror neexecutare atrage rezoluțiunea sau rezilierea de drept a contractului.
(2) În cazul prevăzut la alin. (1), rezoluțiunea sau rezilierea este subordonată punerii în întârziere a debitorului, afară de cazul în care s-a convenit că ea va rezulta din simplul fapt al neexecutării.
(3) Punerea în întârziere nu produce efecte decât dacă indică în mod expres condițiile în care pactul comisoriu operează.

Efectele rezoluțiunii și ale rezilierii

Art. 1.554. - (1) Contractul desființat prin rezoluțiune se consideră că nu a fost niciodată încheiat. Dacă prin lege nu se prevede altfel, fiecare parte este ținută, în acest caz, să restituie celeilalte părți prestațiile primite.

(2) Rezoluțiunea nu produce efecte asupra clauzelor referitoare la soluționarea diferendelor ori asupra celor care sunt destinate să producă efecte chiar în caz de rezoluțiune.
(3) Contractul reziliat încetează doar pentru viitor.

SECȚIUNEA a 6-a

Cauze justificate de neexecutare a obligațiilor contractuale

Ordinea executării obligațiilor

Art. 1.555. - (1) Dacă din convenția părților sau din împrejurări nu rezultă contrariul, în măsura în care obligațiile pot fi executate simultan, părțile sunt ținute să le execute în acest fel.
(2) În măsura în care executarea obligației unei părți necesită o perioadă de timp, acea parte este ținută să execute contractul prima, dacă din convenția părților sau din împrejurări nu rezultă altfel.

Excepția de neexecutare

Art. 1.556. - (1) Atunci când obligațiile născute dintr-un contract sinalagmatic sunt exigibile, iar una dintre părți nu execută sau nu oferă executarea obligației, cealaltă parte poate, într-o măsură corespunzătoare, să refuze executarea propriei obligații, afară de cazul în care din lege, din voința părților sau din uzanțe rezultă că cealaltă parte este obligată să execute mai întâi.
(2) Executarea nu poate fi refuzată dacă, potrivit împrejurărilor și ținând seama de mica însemnătate a prestației neexecutate, acest refuz ar fi contrar bunei-credințe.

Imposibilitatea de executare

Art. 1.557. - (1) Atunci când imposibilitatea de executare este totală și definitivă și privește o obligație contractuală importantă, contractul este desființat de plin drept și fără vreo notificare, chiar din momentul producerii evenimentului fortuit. Dispozițiile art. 1.274 alin. (2) sunt aplicabile în mod corespunzător.
(2) Dacă imposibilitatea de executare a obligației este temporară, creditorul poate suspenda executarea propriilor obligații ori poate obține desființarea contractului. În acest din urmă caz, regulile din materia rezoluțiunii sunt aplicabile în mod corespunzător.

CAPITOLUL III
Mijloacele de protecție a drepturilor creditorului

SECȚIUNEA 1
Măsurile conservatorii

Măsurile conservatorii

Art. 1.558. - Creditorul poate să ia toate măsurile necesare sau utile pentru conservarea drepturilor sale, precum asigurarea dovezilor, îndeplinirea unor formalități de publicitate și informare pe contul debitorului, exercitarea acțiunii oblice ori luarea unor măsuri asigurătorii.

Măsurile asigurătorii

Art. 1.559. - Principalele măsuri asigurătorii sunt sechestrul și poprirea asigurătorie. Măsurile asigurătorii se iau în conformitate cu dispozițiile Codului de procedură civilă.

SECȚIUNEA a 2-a

Acțiunea oblică

Noțiune

Art. 1.560. - (1) Creditorul a cărui creanță este certă și exigibilă poate să exercite drepturile și acțiunile debitorului atunci când acesta, în prejudiciul creditorului, refuză sau neglijează să le exercite.
(2) Creditorul nu va putea exercita drepturile și acțiunile care sunt strâns legate de persoana debitorului.
(3) Cel împotriva căruia se exercită acțiunea oblică poate opune creditorului toate mijloacele de apărare pe care le-ar fi putut opune debitorului.

Efectele admiterii acțiunii oblice

Art. 1.561. - Hotărârea judecătorească de admitere a acțiunii oblice profită tuturor creditorilor, fără nicio preferință în favoarea creditorului care a exercitat acțiunea.

SECȚIUNEA a 3-a

Acțiunea revocatorie

Noțiune

Art. 1.562. - (1) Dacă dovedește un prejudiciu, creditorul poate cere să fie declarate inopozabile față de el actele juridice încheiate de debitor în frauda drepturilor sale, cum sunt cele prin care debitorul își creează sau își mărește o stare de insolvabilitate.
(2) Un contract cu titlu oneros sau o plată făcută în executarea unui asemenea contract poate fi declarată inopozabilă numai atunci când terțul contractant ori cel care a primit plata cunoștea faptul că debitorul își creează sau își mărește starea de insolvabilitate.

Condiții privitoare la creanță

Art. 1.563. - Creanța trebuie să fie certă la data introducerii acțiunii.

Termen de prescripție

Art. 1.564. - Dacă prin lege nu se prevede altfel, dreptul la acțiune se prescrie în termen de un an de la data la care creditorul a cunoscut sau trebuia să cunoască prejudiciul ce rezultă din actul atacat.

Efectele admiterii acțiunii

Art. 1.565. - (1) Actul atacat va fi declarat inopozabil atât față de creditorul care a introdus acțiunea, cât și față de toți ceilalți creditori care, putând introduce acțiunea, au intervenit în cauză. Aceștia vor

avea dreptul de a fi plătiți din prețul bunului urmărit, cu respectarea cauzelor de preferință existente între ei.
(2) Terțul dobânditor poate păstra bunul plătind creditorului căruia profită admiterea acțiunii o sumă de bani egală cu prejudiciul suferit de acesta din urmă prin încheierea actului. În caz contrar, hotărârea judecătorească de admitere a acțiunii revocatorii indisponibilizează bunul până la încetarea executării silite a creanței pe care s-a întemeiat acțiunea, dispozițiile privitoare la publicitatea și efectele clauzei de inalienabilitate aplicându-se în mod corespunzător.

TITLUL VI
Transmisiunea și transformarea obligațiilor

CAPITOLUL I
Cesiunea de creanță

SECȚIUNEA 1
Cesiunea de creanță în general

Noțiune

Art. 1.566. - (1) Cesiunea de creanță este convenția prin care creditorul cedent transmite cesionarului o creanță împotriva unui terț.
(2) Dispozițiile prezentului capitol nu se aplică:
a) transferului creanțelor în cadrul unei transmisiuni universale sau cu titlu universal;
b) transferului titlurilor de valoare și altor instrumente financiare, cu excepția dispozițiilor secțiunii a 2-a din prezentul capitol.

Felurile cesiunii

Art. 1.567. - (1) Cesiunea de creanță poate fi cu titlu oneros sau cu titlu gratuit.
(2) Dacă cesiunea este cu titlu gratuit, dispozițiile prezentei secțiuni se completează în mod corespunzător cu cele din materia contractului de donație.

(3) Dacă cesiunea este cu titlu oneros, dispozițiile prezentului capitol se completează în mod corespunzător cu cele din materia contractului de vânzare-cumpărare sau, după caz, cu cele care reglementează orice altă operațiune juridică în cadrul căreia părțile au convenit să se execute prestația constând în transmiterea unei creanțe.

Transferul drepturilor

Art. 1.568. - (1) Cesiunea de creanță transferă cesionarului:
a) toate drepturile pe care cedentul le are în legătură cu creanța cedată;
b) drepturile de garanție și toate celelalte accesorii ale creanței cedate.
(2) Cu toate acestea, cedentul nu poate să predea cesionarului, fără acordul constituitorului, posesia bunului luat în gaj. În cazul în care constituitorul se opune, bunul gajat rămâne în custodia cedentului.

Creanțe care nu pot fi cedate

Art. 1.569. - (1) Nu pot face obiectul unei cesiuni creanțele care sunt declarate netransmisibile de lege.
(2) Creanța ce are ca obiect o altă prestație decât plata unei sume de bani poate fi cedată numai dacă cesiunea nu face ca obligația să fie, în mod substanțial, mai oneroasă.

Clauza de inalienabilitate

Art. 1.570. - (1) Cesiunea care este interzisă sau limitată prin convenția cedentului cu debitorul nu produce efecte în privința debitorului decât dacă:
a) debitorul a consimțit la cesiune;
b) interdicția nu este expres menționată în înscrisul constatator al creanței, iar cesionarul nu a cunoscut și nu trebuia să cunoască existența interdicției la momentul cesiunii;
c) cesiunea privește o creanță ce are ca obiect o sumă de bani.
(2) Dispozițiile alin. (1) nu limitează răspunderea cedentului față de debitor pentru încălcarea interdicției de a ceda creanța.

Cesiunea parțială

Art. 1.571. - (1) Creanța privitoare la o sumă de bani poate fi cedată în parte.
(2) Creanța ce are ca obiect o altă prestație nu poate fi cedată în parte decât dacă obligația este divizibilă, iar cesiunea nu face ca aceasta să devină, în mod substanțial, mai oneroasă pentru debitor.

Creanțe viitoare

Art. 1.572. - (1) În caz de cesiune a unei creanțe viitoare, actul trebuie să cuprindă elementele care permit identificarea creanței cedate.
(2) Creanța se consideră transferată din momentul încheierii contractului de cesiune.

Forma cesiunii

Art. 1.573. - (1) Creanța este cedată prin simpla convenție a cedentului și a cesionarului, fără notificarea debitorului.
(2) Consimțământul debitorului nu este cerut decât atunci când, după împrejurări, creanța este legată în mod esențial de persoana creditorului.

Predarea înscrisului constatator al creanței

Art. 1.574. - (1) Cedentul este obligat să remită cesionarului titlul constatator al creanței aflat în posesia sa, precum și orice alte înscrisuri doveditoare ale dreptului transmis.
(2) În caz de cesiune parțială a creanței, cesionarul are dreptul la o copie legalizată a înscrisului constatator al creanței, precum și la menționarea cesiunii, cu semnătura părților, pe înscrisul original. Dacă cesionarul dobândește și restul creanței, devin aplicabile dispozițiile alin. (1).

Efectele cesiunii înainte de notificare

Art. 1.575. - (1) Cesiunea de creanță produce efecte între cedent și cesionar, iar acesta din urmă poate pretinde tot ceea ce primește cedentul de la debitor, chiar dacă cesiunea nu a fost făcută opozabilă debitorului.
(2) Cesionarul poate, în aceleași împrejurări, să facă acte de conservare cu privire la dreptul cedat.

Dobânzile scadente și neîncasate

Art. 1.576. - Dacă nu s-a convenit altfel, dobânzile și orice alte venituri aferente creanței, devenite scadente, dar neîncasate încă de cedent, se cuvin cesionarului, cu începere de la data cesiunii.

Costuri suplimentare

Art. 1.577. - Debitorul are dreptul să fie despăgubit de cedent și de cesionar pentru orice cheltuieli suplimentare cauzate de cesiune.

Comunicarea și acceptarea cesiunii

Art. 1.578. - (1) Debitorul este ținut să plătească cesionarului din momentul în care:
a) acceptă cesiunea printr-un înscris cu dată certă;
b) primește o comunicare scrisă a cesiunii, pe suport hârtie sau în format electronic, în care se arată identitatea cesionarului, se identifică în mod rezonabil creanța cedată și se solicită debitorului să plătească cesionarului. În cazul unei cesiuni parțiale, trebuie indicată și întinderea cesiunii.
(2) Înainte de acceptare sau de primirea comunicării, debitorul nu se poate libera decât plătind cedentului.
(3) Atunci când comunicarea cesiunii este făcută de cesionar, debitorul îi poate cere acestuia să îi prezinte dovada scrisă a cesiunii.
(4) Până la primirea unei asemenea dovezi, debitorul poate să suspende plata.
(5) Comunicarea cesiunii nu produce efecte dacă dovada scrisă a cesiunii nu este comunicată debitorului.

Opozabilitatea cesiunii unei universalități de creanțe

Art. 1.579. - Cesiunea unei universalități de creanțe, actuale sau viitoare, nu este opozabilă terților decât prin înscrierea cesiunii în arhivă. Cu toate acestea, cesiunea nu este opozabilă debitorilor decât din momentul comunicării ei.

Comunicarea odată cu cererea de chemare în judecată

Art. 1.580. - Atunci când cesiunea se comunică odată cu acțiunea intentată împotriva debitorului, acesta nu poate fi obligat la cheltuieli de judecată dacă plătește până la primul termen, afară de cazul în care, la momentul comunicării cesiunii, debitorul se afla deja în întârziere.

Opozabilitatea cesiunii față de fideiusor

Art. 1.581. - Cesiunea nu este opozabilă fideiusorului decât dacă formalitățile prevăzute pentru opozabilitatea cesiunii față de debitor au fost îndeplinite și în privința fideiusorului însuși.

Efectele cesiunii între cesionar și debitorul cedat

Art. 1.582. - (1) Debitorul poate să opună cesionarului toate mijloacele de apărare pe care le-ar fi putut invoca împotriva cedentului. Astfel, el poate să opună plata făcută cedentului înainte ca cesiunea să îi fi devenit opozabilă, indiferent dacă are sau nu cunoștință de existența altor cesiuni, precum și orice altă cauză de stingere a obligațiilor survenită înainte de acel moment.
(2) Debitorul poate, de asemenea, să opună cesionarului plata pe care el însuși ori fideiusorul său a făcut-o cu bună-credință unui creditor aparent, chiar dacă au fost îndeplinite formalitățile cerute pentru a face opozabilă cesiunea debitorului și terților.
(3) În cazul în care cesiunea i-a devenit opozabilă prin acceptare, debitorul cedat nu mai poate opune cesionarului compensația pe care o putea invoca în raporturile cu cedentul.

Cesiuni succesive

Art. 1.583. - (1) Atunci când cedentul a transmis aceeași creanță mai multor cesionari succesivi, debitorul se liberează plătind în temeiul cesiunii care i-a fost comunicată mai întâi sau pe care a acceptat-o mai întâi printr-un înscris cu dată certă.
(2) În raporturile dintre cesionarii succesivi ai aceleiași creanțe este preferat cel care și-a înscris mai întâi cesiunea la arhivă, indiferent de data cesiunii sau a comunicării acesteia către debitor.

Efectele cesiunii parțiale între cesionarii creanței

Art. 1.584. - În cazul unei cesiuni parțiale, cedentul și cesionarul sunt plătiți proporțional cu valoarea creanței fiecăruia dintre ei. Această regulă se aplică în mod corespunzător cesionarilor care dobândesc împreună aceeași creanță.

Obligația de garanție

Art. 1.585. - (1) Dacă cesiunea este cu titlu oneros, cedentul are, de drept, obligația de garanție față de cesionar.
(2) Astfel, cedentul garantează existența creanței în raport cu data cesiunii, fără a răspunde și de solvabilitatea debitorului cedat. Dacă cedentul s-a obligat expres să garanteze pentru solvabilitatea debitorului cedat, se prezumă, în lipsa unei stipulații contrare, că s-a avut în vedere numai solvabilitatea de la data cesiunii.
(3) Răspunderea pentru solvabilitatea debitorului cedat se întinde până la concurența prețului cesiunii, la care se adaugă cheltuielile suportate de cesionar în legătură cu cesiunea.
(4) De asemenea, dacă cedentul cunoștea, la data cesiunii, starea de insolvabilitate a debitorului cedat, sunt aplicabile, în mod corespunzător, dispozițiile legale privind răspunderea vânzătorului de rea-credință pentru viciile ascunse ale bunului vândut.
(5) În lipsă de stipulație contrară, cedentul cu titlu gratuit nu garantează nici măcar existența creanței la data cesiunii.

Răspunderea cedentului pentru evicțiune

Art. 1.586. - (1) În toate cazurile, cedentul răspunde dacă, prin fapta sa proprie, singură ori concurentă cu fapta unei alte persoane, cesionarul nu dobândește creanța în patrimoniul său ori nu poate să o facă opozabilă terților.
(2) Într-un asemenea caz, întinderea răspunderii cedentului se determină potrivit dispozițiilor art. 1.585 alin. (4).

SECȚIUNEA a 2-a

Cesiunea unei creanțe constatate printr-un titlu nominativ, la ordin sau la purtător

Noțiune și feluri

Art. 1.587. - (1) Creanțele încorporate în titluri nominative, la ordin ori la purtător nu se pot transmite prin simplul acord de voință al părților.
(2) Regimul titlurilor menționate la alin. (1), precum și al altor titluri de valoare se stabilește prin lege specială.

Modalități de transmitere

Art. 1.588. - (1) În cazul titlurilor nominative, transmisiunea se menționează atât pe înscrisul respectiv, cât și în registrul ținut pentru evidența acestora.
(2) Pentru transmiterea titlurilor la ordin este necesar girul, efectuat potrivit dispozițiilor aplicabile în materia cambiilor.
(3) Creanța încorporată într-un titlu la purtător se transmite prin remiterea materială a titlului. Orice stipulație contrară se consideră nescrisă.

Mijloace de apărare

Art. 1.589. - (1) Debitorul nu poate opune deținătorului titlului alte excepții decât cele care privesc nulitatea titlului, cele care reies neîndoielnic din cuprinsul acestuia, precum și cele care pot fi invocate personal împotriva deținătorului.
(2) Cu toate acestea, deținătorul care a dobândit titlul în frauda debitorului nu se poate prevala de dispozițiile alin. (1).

Plata creanței

Art. 1.590. - Debitorul care a emis titlul la purtător este ținut să plătească creanța constatată prin acel titlu oricărui deținător care îi remite titlul, cu excepția cazului în care i s-a comunicat o hotărâre judecătorească prin care este obligat să refuze plata.

Punerea în circulație fără voia emitentului

Art. 1.591. - Debitorul care a emis titlul la purtător rămâne ținut față de orice deținător de bună-credință, chiar dacă demonstrează că titlul a fost pus în circulație împotriva voinței sale.

Acțiunea deținătorului deposedat în mod nelegitim

Art. 1.592. - Cel care a fost deposedat în mod nelegitim de un titlu la purtător nu îl poate împiedica pe debitor să plătească creanța celui care îi prezintă titlul decât prin comunicarea unei hotărâri judecătorești. În acest caz, instanța se va pronunța pe cale de ordonanță președințială.

CAPITOLUL II
Subrogația

Felurile subrogației

Art. 1.593. - (1) Oricine plătește în locul debitorului poate fi subrogat în drepturile creditorului, fără a putea însă dobândi mai multe drepturi decât acesta.
(2) Subrogația poate fi convențională sau legală.
(3) Subrogația convențională poate fi consimțită de debitor sau de creditor. Ea trebuie să fie expresă și, pentru a fi opusă terților, trebuie constatată prin înscris.

Subrogația consimțită de creditor

Art. 1.594. - (1) Subrogația este consimțită de creditor atunci când, primind plata de la un terț, îi transmite acestuia, la momentul plății, toate drepturile pe care le avea împotriva debitorului.
(2) Subrogația operează fără consimțământul debitorului. Orice stipulație contrară se consideră nescrisă.

Subrogația consimțită de debitor

Art. 1.595. - (1) Subrogația este consimțită de debitor atunci când acesta se împrumută spre a-și plăti datoria și, pe această cale, transmite împrumutătorului drepturile creditorului față de care avea datoria respectivă.

(2) Subrogația este valabilă numai dacă actul de împrumut și chitanța de plată a datoriei au dată certă, în actul de împrumut se declară că suma a fost împrumutată spre a se plăti datoria, iar în chitanță se menționează că plata a fost făcută cu banii împrumutați de noul creditor.
(3) Subrogația consimțită de debitor are loc fără consimțământul creditorului inițial, în lipsă de stipulație contrară.

Subrogația legală

Art. 1.596. - În afară de alte cazuri prevăzute de lege, subrogația se produce de drept:
a) în folosul creditorului, chiar chirografar, care plătește unui creditor care are un drept de preferință, potrivit legii;
b) în folosul dobânditorului unui bun care îl plătește pe titularul creanței însoțite de o garanție asupra bunului respectiv;
c) în folosul celui care, fiind obligat împreună cu alții sau pentru alții, are interes să stingă datoria;
d) în folosul moștenitorului care plătește din bunurile sale datoriile succesiunii;
e) în alte cazuri stabilite de lege.

Efectele subrogației

Art. 1.597. - (1) Subrogația își produce efectele din momentul plății pe care terțul o face în folosul creditorului.
(2) Subrogația produce efecte împotriva debitorului principal și a celor care au garantat obligația. Aceștia pot opune noului creditor mijloacele de apărare pe care le aveau împotriva creditorului inițial.

Subrogația parțială

Art. 1.598. - (1) În caz de subrogație parțială, creditorul inițial, titular al unei garanții, poate exercita drepturile sale pentru partea neplătită din creanță cu preferință față de noul creditor.
(2) Cu toate acestea, în cazul în care creditorul inițial s-a obligat față de noul creditor să garanteze suma pentru care a operat subrogația, cel din urmă este preferat.

CAPITOLUL III
Preluarea datoriei

SECȚIUNEA 1
Dispoziții generale

Condiții

Art. 1.599. - Obligația de a plăti o sumă de bani ori de a executa o altă prestație poate fi transmisă de debitor unei alte persoane:
a) fie printr-un contract încheiat între debitorul inițial și noul debitor, sub rezerva dispozițiilor art. 1.605;
b) fie printr-un contract încheiat între creditor și noul debitor, prin care acesta din urmă își asumă obligația.

Efecte

Art. 1.600. - Prin încheierea contractului de preluare a datoriei, noul debitor îl înlocuiește pe cel vechi, care, dacă nu s-a stipulat altfel și sub rezerva art. 1.601, este liberat.

Insolvabilitatea noului debitor

Art. 1.601. - Debitorul inițial nu este liberat prin preluarea datoriei, dacă se dovedește că noul debitor era insolvabil la data când a preluat datoria, iar creditorul a consimțit la preluare, fără a cunoaște această împrejurare.

Accesoriile creanței

Art. 1.602. - (1) Creditorul se poate prevala în contra noului debitor de toate drepturile pe care le are în legătură cu datoria preluată.
(2) Preluarea datoriei nu are niciun efect asupra existenței garanțiilor creanței, afară de cazul când acestea nu pot fi despărțite de persoana debitorului.
(3) Cu toate acestea, obligația fideiusorului sau a terțului care a constituit o garanție pentru realizarea creanței se va stinge dacă aceste persoane nu și-au dat acordul la preluare.

Mijloacele de apărare

Art. 1.603. - (1) Dacă din contract nu rezultă altfel, noul debitor poate opune creditorului toate mijloacele de apărare pe care le-ar fi putut opune debitorul inițial, în afară de compensație sau orice altă excepție personală a acestuia din urmă.
(2) Noul debitor nu poate opune creditorului mijloacele de apărare întemeiate pe raportul juridic dintre noul debitor și debitorul inițial, chiar dacă acest raport a fost motivul determinant al preluării.

Ineficacitatea preluării datoriei

Art. 1.604. - (1) Când contractul de preluare este desființat, obligația debitorului inițial renaște, cu toate accesoriile sale, sub rezerva drepturilor dobândite de terții de bună-credință.
(2) Creditorul poate, de asemenea, cere daune-interese celui ce a preluat datoria, afară numai dacă acesta din urmă dovedește că nu poartă răspunderea desființării contractului și a prejudiciilor suferite de creditor.

SECȚIUNEA a 2-a

Preluarea datoriei prin contract încheiat cu debitorul

Acordul creditorului

Art. 1.605. - Preluarea datoriei convenită cu debitorul își va produce efectele numai dacă creditorul își dă acordul.

Comunicarea preluării

Art. 1.606. - (1) Oricare dintre contractanți poate comunica creditorului contractul de preluare, cerându-i să își dea acordul.
(2) Creditorului nu i se poate cere acordul cât timp nu a primit comunicarea.
(3) Cât timp creditorul nu și-a dat acordul, contractanții pot modifica sau denunța contractul.

Termenul de acceptare

Art. 1.607. - (1) Contractantul care comunică preluarea datoriei creditorului îi poate stabili un termen rezonabil pentru răspuns.
(2) Dacă ambii contractanți au comunicat creditorului preluarea datoriei, stabilind termene diferite, răspunsul urmează să fie dat în termenul care se împlinește cel din urmă.
(3) Preluarea datoriei este considerată refuzată dacă creditorul nu a răspuns în termen.

Obligațiile terțului

Art. 1.608. - (1) Cât timp creditorul nu și-a dat acordul sau dacă a refuzat preluarea, cel care a preluat datoria este obligat să îl libereze pe debitor, executând la timp obligația.
(2) Creditorul nu dobândește un drept propriu împotriva celui obligat să îl libereze pe debitor, cu excepția cazului în care se face dovada că părțile contractante au voit altfel.

CAPITOLUL IV
Novația

Noțiune și feluri

Art. 1.609. - (1) Novația are loc atunci când debitorul contractează față de creditor o obligație nouă, care înlocuiește și stinge obligația inițială.
(2) De asemenea, novația se produce atunci când un debitor nou îl înlocuiește pe cel inițial, care este liberat de creditor, stingându-se astfel obligația inițială. În acest caz, novația poate opera fără consimțământul debitorului inițial.
(3) Novația are loc și atunci când, ca efect al unui contract nou, un alt creditor este substituit celui inițial, față de care debitorul este liberat, stingându-se astfel obligația veche.

Proba novației

Art. 1.610. - Novația nu se prezumă. Intenția de a nova trebuie să fie neîndoielnică.

Garanțiile creanței novate

Art. 1.611. - (1) Ipotecile care garantează creanța inițială nu vor însoți noua creanță decât dacă aceasta s-a prevăzut în mod expres.
(2) În cazul novației prin schimbarea debitorului, ipotecile legate de creanța inițială nu subzistă asupra bunurilor debitorului inițial fără consimțământul acestuia din urmă și nici nu se strămută asupra bunurilor noului debitor fără acordul său.
(3) Atunci când novația operează între creditor și unul dintre debitorii solidari, ipotecile legate de vechea creanță nu pot fi transferate decât asupra bunurilor codebitorului care contractează noua datorie.

Mijloacele de apărare

Art. 1.612. - Atunci când novația are loc prin schimbarea debitorului, noul debitor nu poate opune creditorului mijloacele de apărare pe care le avea împotriva debitorului inițial și nici cele pe care acesta din urmă le avea împotriva creditorului, cu excepția situației în care, în acest ultim caz, debitorul poate invoca nulitatea absolută a actului din care s-a născut obligația inițială.

Efectele novației asupra debitorilor solidari și fideiusorilor

Art. 1.613. - (1) Novația care operează între creditor și unul dintre debitorii solidari îi liberează pe ceilalți codebitori cu privire la creditor. Novația care operează cu privire la debitorul principal îi liberează pe fideiusori.
(2) Cu toate acestea, atunci când creditorul a cerut acordul codebitorilor sau, după caz, al fideiusorilor ca aceștia să fie ținuți de noua obligație, creanța inițială subzistă în cazul în care debitorii sau fideiusorii nu își exprimă acordul.

Efectele novației asupra creditorilor solidari

Art. 1.614. - Novația consimțită de un creditor solidar nu este opozabilă celorlalți creditori decât pentru partea din creanță ce revine acelui creditor.

TITLUL VII
Stingerea obligațiilor

CAPITOLUL I
Dispoziții generale

Moduri de stingere a obligațiilor

Art. 1.615. - Obligațiile se sting prin plată, compensație, confuziune, remitere de datorie, imposibilitate fortuită de executare, precum și prin alte moduri expres prevăzute de lege.

CAPITOLUL II
Compensația

Noțiune

Art. 1.616. - Recursuri în interesul legii - soluții de admitere.

Datoriile reciproce se sting prin compensație până la concurența celei mai mici dintre ele.

Condiții

Art. 1.617. - Recursuri în interesul legii - soluții de admitere.

(1) Compensația operează de plin drept de îndată ce există două datorii certe, lichide și exigibile, oricare ar fi izvorul lor, și care au ca obiect o sumă de bani sau o anumită cantitate de bunuri fungibile de aceeași natură.
(2) O parte poate cere lichidarea judiciară a unei datorii pentru a putea opune compensația.
(3) Oricare dintre părți poate renunța, în mod expres ori tacit, la compensație.

Cazuri în care compensația este exclusă

Art. 1.618. - Compensația nu are loc atunci când:
a) creanța rezultă dintr-un act făcut cu intenția de a păgubi;
b) datoria are ca obiect restituirea bunului dat în depozit sau cu titlu de comodat;
c) are ca obiect un bun insesizabil.

Termenul de grație

Art. 1.619. - Termenul de grație acordat pentru plata uneia dintre datorii nu împiedică realizarea compensației.

Imputația

Art. 1.620. - Atunci când mai multe obligații susceptibile de compensație sunt datorate de același debitor, regulile stabilite pentru imputația plății se aplică în mod corespunzător.

Fideiusiunea

Art. 1.621. - (1) Fideiusorul poate opune în compensație creanța pe care debitorul principal o dobândește împotriva creditorului obligației garantate.
(2) Debitorul principal nu poate, pentru a se libera față de creditorul său, să opună compensația pentru ceea ce acesta din urmă datorează fideiusorului.

Efectele compensației față de terți

Art. 1.622. - (1) Compensația nu are loc și nici nu se poate renunța la ea în detrimentul drepturilor dobândite de un terț.
(2) Astfel, debitorul care, fiind terț poprit, dobândește o creanță asupra creditorului popritor nu poate opune compensația împotriva acestuia din urmă.
(3) Debitorul care putea să opună compensația și care a plătit datoria nu se mai poate prevala, în detrimentul terților, de privilegiile sau de ipotecile creanței sale.

Cesiunea sau ipoteca asupra unei creanțe

Art. 1.623. - (1) Debitorul care acceptă pur și simplu cesiunea sau ipoteca asupra creanței consimțită de creditorul său unui terț nu mai poate opune acelui terț compensația pe care ar fi putut să o invoce împotriva creditorului inițial înainte de acceptare.
(2) Cesiunea sau ipoteca pe care debitorul nu a acceptat-o, dar care i-a devenit opozabilă, nu împiedică decât compensația datoriilor creditorului inițial care sunt ulterioare momentului în care cesiunea sau ipoteca i-a devenit opozabilă.

CAPITOLUL III
Confuziunea

Noțiune

Art. 1.624. - (1) Atunci când, în cadrul aceluiași raport obligațional, calitățile de creditor și debitor se întrunesc în aceeași persoană, obligația se stinge de drept prin confuziune.
(2) Confuziunea nu operează dacă datoria și creanța se găsesc în același patrimoniu, dar în mase de bunuri diferite.

Confuziunea și ipoteca

Art. 1.625. - (1) Ipoteca se stinge prin confuziunea calităților de creditor ipotecar și de proprietar al bunului ipotecat.
(2) Ea renaște dacă creditorul este evins din orice cauză independentă de el.

Fideiusiunea

Art. 1.626. - Confuziunea ce operează prin reunirea calităților de creditor și debitor profită fideiusorilor. Cea care operează prin reunirea calităților de fideiusor și creditor ori de fideiusor și debitor principal nu stinge obligația principală.

Efectele confuziunii față de terți

Art. 1.627. - Confuziunea nu aduce atingere drepturilor dobândite anterior de terți în legătură cu creanța stinsă pe această cale.

Desființarea confuziunii

Art. 1.628. - Dispariția cauzei care a determinat confuziunea face să renască obligația cu efect retroactiv.

CAPITOLUL IV
Remiterea de datorie

Noțiune

Art. 1.629. - (1) Remiterea de datorie are loc atunci când creditorul îl liberează pe debitor de obligația sa.
(2) Remiterea de datorie este totală, dacă nu se stipulează contrariul.

Feluri

Art. 1.630. - (1) Remiterea de datorie poate fi expresă sau tacită.
(2) Ea poate fi cu titlu oneros sau cu titlu gratuit, potrivit naturii actului prin care aceasta se realizează.

Dovada

Art. 1.631. - Dovada remiterii de datorie se face în condițiile art. 1.499.

Garanții

Art. 1.632. - Renunțarea expresă la un privilegiu sau la o ipotecă făcută de creditor nu prezumă remiterea de datorie în privința creanței garantate.

Fideiusiunea

Art. 1.633. - (1) Remiterea de datorie făcută debitorului principal liberează pe fideiusor, ca și pe oricare alte persoane ținute pentru el.
(2) Remiterea de datorie consimțită în favoarea fideiusorului nu liberează pe debitorul principal.
(3) Dacă remiterea de datorie este convenită cu unul dintre fideiusori, ceilalți rămân obligați să garanteze pentru tot, cu includerea părții garantate de acesta, numai dacă au consimțit expres la exonerarea lui.
(4) Prestația pe care a primit-o creditorul de la un fideiusor pentru a-l exonera de obligația de garanție se impută asupra datoriei, profitând, în proporția valorii acelei prestații, atât debitorului principal, cât și celorlalți fideiusori.

CAPITOLUL V
Imposibilitatea fortuită de executare

Noțiune. Condiții

Art. 1.634. - (1) Debitorul este liberat atunci când obligația sa nu mai poate fi executată din cauza unei forțe majore, a unui caz fortuit ori a unor alte evenimente asimilate acestora, produse înainte ca debitorul să fie pus în întârziere.
(2) Debitorul este, de asemenea, liberat, chiar dacă se află în întârziere, atunci când creditorul nu ar fi putut, oricum, să beneficieze de executarea obligației din cauza împrejurărilor prevăzute la alin. (1), afară de cazul în care debitorul a luat asupra sa riscul producerii acestora.
(3) Atunci când imposibilitatea este temporară, executarea obligației se suspendă pentru un termen rezonabil, apreciat în funcție de durata și urmările evenimentului care a provocat imposibilitatea de executare.
(4) Dovada imposibilității de executare revine debitorului.
(5) Debitorul trebuie să notifice creditorului existența evenimentului care provoacă imposibilitatea de executare a obligațiilor. Dacă notificarea nu ajunge la creditor într-un termen rezonabil din momentul în care debitorul a cunoscut sau trebuia să cunoască imposibilitatea de executare, debitorul răspunde pentru prejudiciul cauzat, prin aceasta, creditorului.
(6) Dacă obligația are ca obiect bunuri de gen, debitorul nu poate invoca imposibilitatea fortuită de executare.

TITLUL VIII
Restituirea prestațiilor

CAPITOLUL I
Dispoziții generale

Cauzele restituirii

Art. 1.635. - (1) Restituirea prestațiilor are loc ori de câte ori cineva este ținut, în virtutea legii, să înapoieze bunurile primite fără drept ori din eroare sau în temeiul unui act juridic desființat ulterior cu efect retroactiv ori ale cărui obligații au devenit imposibil de executat din cauza unui eveniment de forță majoră, a unui caz fortuit ori a unui alt eveniment asimilat acestora.
(2) Ceea ce a fost prestat în temeiul unei cauze viitoare, care nu s-a înfăptuit, este, de asemenea, supus restituirii, afară numai dacă cel care a prestat a făcut-o știind că înfăptuirea cauzei este cu neputință sau, după caz, a împiedicat cu știință realizarea ei.
(3) Obligația de restituire beneficiază de garanțiile constituite pentru plata obligației inițiale.

Persoana îndreptățită la restituire

Art. 1.636. - Dreptul de restituire aparține celui care a efectuat prestația supusă restituirii sau, după caz, unei alte persoane îndreptățite, potrivit legii.

Formele restituirii

Art. 1.637. - (1) Restituirea se face în natură sau prin echivalent.
(2) Restituirea prestațiilor are loc chiar dacă, potrivit legii, nu sunt datorate daune-interese.

Restituirea pentru cauză ilicită

Art. 1.638. - Prestația primită sau executată în temeiul unei cauze ilicite sau imorale rămâne întotdeauna supusă restituirii.

CAPITOLUL II
Modalitățile de restituire

Restituirea în natură

Art. 1.639. - Restituirea prestațiilor se face în natură, prin înapoierea bunului primit.

Restituirea prin echivalent

Art. 1.640. - (1) Dacă restituirea nu poate avea loc în natură din cauza imposibilității sau a unui impediment serios ori dacă restituirea privește prestarea unor servicii deja efectuate, restituirea se face prin echivalent.
(2) În cazurile prevăzute la alin. (1), valoarea prestațiilor se apreciază la momentul în care debitorul a primit ceea ce trebuie să restituie.

Pieirea sau înstrăinarea bunului

Art. 1.641. - În cazul pieirii totale sau înstrăinării bunului supus restituirii, debitorul obligației de restituire este ținut să plătească valoarea bunului, considerată fie la momentul primirii sale, fie la acela al pierderii ori al înstrăinării, în funcție de cea mai mică dintre aceste valori. Dacă debitorul este de rea-credință ori obligația de restituire provine din culpa sa, atunci restituirea se face în funcție de valoarea cea mai mare.

Pieirea fortuită a bunului

Art. 1.642. - Dacă bunul supus restituirii a pierit fortuit, debitorul obligației de restituire este liberat de această obligație, însă el trebuie să cedeze creditorului, după caz, fie indemnizația încasată pentru această pieire, fie, atunci când nu a încasat-o încă, dreptul de a primi această indemnizație. Dacă debitorul este de rea-credință ori obligația de restituire provine din culpa sa, el nu este liberat de restituire decât dacă dovedește că bunul ar fi pierit și în cazul în care, la data pieirii, ar fi fost deja predat creditorului.

Pierderea parțială

Art. 1.643. - (1) Dacă bunul ce face obiectul restituirii a suferit o pierdere parțială, cum este o deteriorare sau o altă scădere de valoare, cel obligat la restituire este ținut să îl indemnizeze pe creditor, cu excepția cazului în care pierderea rezultă din folosința normală a bunului sau dintr-o împrejurare neimputabilă debitorului.
(2) Atunci când cauza restituirii este imputabilă creditorului, bunul ce face obiectul restituirii trebuie înapoiat în starea în care se găsește la momentul introducerii acțiunii, fără despăgubiri, afară de cazul când această stare este cauzată din culpa debitorului restituirii.

Cheltuielile privitoare la bun

Art. 1.644. - Dreptul la rambursarea cheltuielilor făcute cu bunul ce face obiectul restituirii este supus regulilor prevăzute în materia accesiunii pentru posesorul de bună-credință sau, dacă cel obligat la restituire este de rea-credință ori cauza restituirii îi este imputabilă, regulilor prevăzute în materia accesiunii pentru posesorul de reacredință.

Restituirea fructelor și a contravalorii folosinței bunului

Art. 1.645. - (1) Dacă a fost de bună-credință, cel obligat la restituire dobândește fructele produse de bunul supus restituirii și suportă cheltuielile angajate cu producerea lor. El nu datorează nicio indemnizație pentru folosința bunului, cu excepția cazului în care această folosință a fost obiectul principal al prestației și a cazului în care bunul era, prin natura lui, supus unei deprecieri rapide.
(2) Atunci când cel obligat la restituire a fost de rea-credință ori când cauza restituirii îi este imputabilă, el este ținut, după compensarea cheltuielilor angajate cu producerea lor, să restituie fructele pe care le-a dobândit sau putea să le dobândească și să îl indemnizeze pe creditor pentru folosința pe care bunul i-a putut-o procura.

Cheltuielile restituirii

Art. 1.646. - (1) Cheltuielile restituirii sunt suportate de părți proporțional cu valoarea prestațiilor care se restituie.
(2) Cheltuielile restituirii se suportă integral de cel care este de rea-credință ori din a cărui culpă contractul a fost desființat.

Restituirea prestațiilor de către incapabili

Art. 1.647. - (1) Persoana care nu are capacitate de exercițiu deplină nu este ținută la restituirea prestațiilor decât în limita folosului realizat, apreciat la data cererii de restituire. Sarcina probei acestei îmbogățiri incumbă celui care solicită restituirea.
(2) Ea poate fi ținută la restituirea integrală atunci când, cu intenție sau din culpă gravă, a făcut ca restituirea să fie imposibilă.

CAPITOLUL III
Efectele restituirii față de terți

Actele de înstrăinare

Art. 1.648. - (1) Dacă bunul supus restituirii a fost înstrăinat, acțiunea în restituire poate fi exercitată și împotriva terțului dobânditor, sub rezerva regulilor de carte funciară sau a efectului dobândirii cu bună-credință a bunurilor mobile ori, după caz, a aplicării regulilor privitoare la uzucapiune.
(2) Dacă asupra bunului supus restituirii au fost constituite drepturi reale, dispozițiile alin. (1) se aplică în mod corespunzător.

Situația altor acte juridice

Art. 1.649. - În afara actelor de dispoziție prevăzute la art. 1.648, toate celelalte acte juridice făcute în favoarea unui terț de bună-credință sunt opozabile adevăratului proprietar sau celui care are dreptul la restituire. Contractele cu executare succesivă, sub condiția respectării formalităților de publicitate prevăzute de lege, vor continua să producă efecte pe durata stipulată de părți, dar nu mai mult de un an de la data desființării titlului constituitorului.

TITLUL IX
Diferite contracte speciale

CAPITOLUL I
Contractul de vânzare

SECȚIUNEA 1
Dispoziții generale

§1.
Domeniul de aplicare

Noțiune

Art. 1.650. - (1) Vânzarea este contractul prin care vânzătorul transmite sau, după caz, se obligă să transmită cumpărătorului proprietatea unui bun în schimbul unui preț pe care cumpărătorul se obligă să îl plătească.
(2) Poate fi, de asemenea, transmis prin vânzare un dezmembrământ al dreptului de proprietate sau orice alt drept.

Aplicarea unor reguli de la vânzare

Art. 1.651. - Dispozițiile prezentului capitol privind obligațiile vânzătorului se aplică, în mod corespunzător, obligațiilor înstrăinătorului în cazul oricărui alt contract având ca efect transmiterea unui drept, dacă din reglementările aplicabile acelui contract sau din cele referitoare la obligații în general nu rezultă altfel.

§2.
Cine poate cumpăra sau vinde

Principiul capacității

Art. 1.652. - Pot cumpăra sau vinde toți cei cărora nu le este interzis prin lege.

Incapacitatea de a cumpăra drepturi litigioase

Art. 1.653. - (1) Sub sancțiunea nulității absolute, judecătorii, procurorii, grefierii, executorii, avocații, notarii publici, consilierii juridici și practicienii în insolvență nu pot cumpăra, direct sau prin persoane interpuse, drepturi litigioase care sunt de competența instanței judecătorești în a cărei circumscripție își desfășoară activitatea.

(2) Sunt exceptate de la prevederile alin. (1):

a) cumpărarea drepturilor succesorale ori a cotelor-părți din dreptul de proprietate de la comoștenitori sau coproprietari, după caz;

b) cumpărarea unui drept litigios în vederea îndestulării unei creanțe care s-a născut înainte ca dreptul să fi devenit litigios;

c) cumpărarea care s-a făcut pentru apărarea drepturilor celui ce stăpânește bunul în legătură cu care există dreptul litigios.

(3) Dreptul este litigios dacă există un proces început și neterminat cu privire la existența sau întinderea sa.

Alte incapacități de a cumpăra

Art. 1.654. - (1) Sunt incapabili de a cumpăra, direct sau prin persoane interpuse, chiar și prin licitație publică:

a) mandatarii, pentru bunurile pe care sunt însărcinați să le vândă; excepția prevăzută la art. 1.304 alin. (1) rămâne aplicabilă;

b) părinții, tutorele, curatorul, administratorul provizoriu, pentru bunurile persoanelor pe care le reprezintă;

c) funcționarii publici, judecătorii-sindici, practicienii în insolvență, executorii, precum și alte asemenea persoane, care ar putea influența condițiile vânzării făcute prin intermediul lor sau care are ca obiect bunurile pe care le administrează ori a căror administrare o supraveghează.

(2) Încălcarea interdicțiilor prevăzute la alin. (1) lit. a) și b) se sancționează cu nulitatea relativă, iar a celei prevăzute la lit. c) cu nulitatea absolută.

Incapacități de a vinde

Art. 1.655. - (1) Persoanele prevăzute la art. 1.654 alin. (1) nu pot, de asemenea, să vândă bunurile proprii pentru un preț care constă într-o sumă de bani provenită din vânzarea ori exploatarea bunului sau patrimoniului pe care îl administrează ori a cărui administrare o supraveghează, după caz.

(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică în mod corespunzător și contractelor în care, în schimbul unei prestații promise de persoanele prevăzute la art. 1.654 alin. (1), cealaltă parte se obligă să plătească o sumă de bani.

Inadmisibilitatea acțiunii în anulare

Art. 1.656. - Cei cărora le este interzis să cumpere ori să vândă nu pot să ceară anularea vânzării nici în nume propriu, nici în numele persoanei ocrotite.

§3.
Obiectul vânzării

Bunurile ce pot fi vândute

Art. 1.657. - Orice bun poate fi vândut în mod liber, dacă vânzarea nu este interzisă ori limitată prin lege sau prin convenție ori testament.

Vânzarea unui bun viitor

Art. 1.658. - (1) Dacă obiectul vânzării îl constituie un bun viitor, cumpărătorul dobândește proprietatea în momentul în care bunul s-a realizat. În privința construcțiilor, sunt aplicabile dispozițiile corespunzătoare în materie de carte funciară.
(2) În cazul vânzării unor bunuri dintr-un gen limitat care nu există la data încheierii contractului, cumpărătorul dobândește proprietatea la momentul individualizării de către vânzător a bunurilor vândute. Atunci când bunul sau, după caz, genul limitat nu se realizează, contractul nu produce niciun efect. Cu toate acestea, dacă nerealizarea este determinată de culpa vânzătorului, el este ținut să plătească daune-interese.
(3) Când bunul se realizează numai parțial, cumpărătorul are alegerea fie de a cere desființarea vânzării, fie de a pretinde reducerea corespunzătoare a prețului. Aceeași soluție se aplică și în cazul prevăzut la alin. (2) atunci când genul limitat s-a realizat numai parțial și, din acest motiv, vânzătorul nu poate individualiza întreaga cantitate de bunuri prevăzută în contract. Dacă nerealizarea parțială a bunului sau, după caz, a genului limitat a fost determinată de culpa vânzătorului, acesta este ținut să plătească daune-interese.

(4) Atunci când cumpărătorul și-a asumat riscul nerealizării bunului sau genului limitat, după caz, el rămâne obligat la plata prețului.
(5) În sensul prezentului articol, bunul este considerat realizat la data la care devine apt de a fi folosit potrivit destinației în vederea căreia a fost încheiat contractul.

Vânzarea bunului pierit în întregime sau în parte

Art. 1.659. - Dacă în momentul vânzării unui bun individual determinat acesta pierise în întregime, contractul nu produce niciun efect. Dacă bunul pierise numai în parte, cumpărătorul care nu cunoștea acest fapt în momentul vânzării poate cere fie anularea vânzării, fie reducerea corespunzătoare a prețului.

Condiții ale prețului

Art. 1.660. - (1) Prețul constă într-o sumă de bani.
(2) Acesta trebuie să fie serios și determinat sau cel puțin determinabil.

Prețul determinabil

Art. 1.661. - Vânzarea făcută pe un preț care nu a fost determinat în contract este valabilă dacă părțile au convenit asupra unei modalități prin care prețul poate fi determinat ulterior, dar nu mai târziu de data plății și care nu necesită un nou acord de voință al părților.

Determinarea prețului de către un terț

Art. 1.662. - (1) Prețul poate fi determinat și de către una sau mai multe persoane desemnate potrivit acordului părților.
(2) Atunci când persoanele astfel desemnate nu determină prețul în termenul stabilit de părți sau, în lipsă, în termen de 6 luni de la încheierea contractului, la cererea părții interesate, președintele judecătoriei de la locul încheierii contractului va desemna, de urgență, în camera de consiliu, prin încheiere definitivă, un expert pentru determinarea prețului. Remunerația expertului se plătește în cote egale de către părți.

(3) Dacă prețul nu a fost determinat în termen de un an de la încheierea contractului, vânzarea este nulă, afară de cazul în care părțile au convenit un alt mod de determinare a prețului.

Determinarea prețului în funcție de greutatea lucrului vândut

Art. 1.663. - Când prețul se determină în funcție de greutatea lucrului vândut, la stabilirea cuantumului său nu se ține seama de greutatea ambalajului.

Lipsa determinării exprese a prețului

Art. 1.664. - (1) Prețul vânzării este suficient determinat dacă poate fi stabilit potrivit împrejurărilor.
(2) Când contractul are ca obiect bunuri pe care vânzătorul le vinde în mod obișnuit, se prezumă că părțile au avut în vedere prețul practicat în mod obișnuit de vânzător.
(3) În lipsă de stipulație contrară, vânzarea unor bunuri al căror preț este stabilit pe piețe organizate este presupusă a se fi încheiat pentru prețul mediu aplicat în ziua încheierii contractului pe piața cea mai apropiată de locul încheierii contractului. Dacă această zi a fost nelucrătoare, se ține seama de ultima zi lucrătoare.

Prețul fictiv și prețul derizoriu

Art. 1.665. - (1) Vânzarea este anulabilă atunci când prețul este stabilit fără intenția de a fi plătit.
(2) De asemenea, dacă prin lege nu se prevede altfel, vânzarea este anulabilă când prețul este într-atât de disproporționat față de valoarea bunului, încât este evident că părțile nu au dorit să consimtă la o vânzare.

Cheltuielile vânzării

Art. 1.666. - (1) În lipsă de stipulație contrară, cheltuielile pentru încheierea contractului de vânzare sunt în sarcina cumpărătorului.
(2) Măsurarea, cântărirea și cheltuielile de predare a bunului sunt în sarcina vânzătorului, iar cele de preluare și transport de la locul executării sunt în sarcina cumpărătorului, dacă nu s-a convenit altfel.
(3) În absența unei clauze contrare, cheltuielile aferente operațiunilor de plată a prețului sunt în sarcina cumpărătorului.

Cheltuielile predării

Art. 1.667. - În lipsa uzanțelor sau a unei stipulații contrare, dacă bunul trebuie transportat dintr-un loc în altul, vânzătorul trebuie să se ocupe de expediere pe cheltuiala cumpărătorului. Vânzătorul este liberat când predă bunul transportatorului ori expeditorului. Cheltuielile de transport sunt în sarcina cumpărătorului.

§4.
Pactul de opțiune privind contractul de vânzare și promisiunea de vânzare

Pactul de opțiune privind contractul de vânzare

Art. 1.668. - (1) În cazul pactului de opțiune privind un contract de vânzare asupra unui bun individual determinat, între data încheierii pactului și data exercitării opțiunii sau, după caz, aceea a expirării termenului de opțiune nu se poate dispune de bunul care constituie obiectul pactului.
(2) Atunci când pactul are ca obiect drepturi tabulare, dreptul de opțiune se notează în cartea funciară.
(3) Dreptul de opțiune se radiază din oficiu dacă până la expirarea termenului de opțiune nu s-a înscris o declarație de exercitare a opțiunii, însoțită de dovada comunicării sale către cealaltă parte.

Promisiunea de vânzare și promisiunea de cumpărare

Art. 1.669. - (1) Când una dintre părțile care au încheiat o promisiune bilaterală de vânzare refuză, nejustificat, să încheie contractul promis, cealaltă parte poate cere pronunțarea unei hotărâri care să țină loc de contract, dacă toate celelalte condiții de validitate sunt îndeplinite.
(2) Dreptul la acțiune se prescrie în termen de 6 luni de la data la care contractul trebuia încheiat.
(3) Dispozițiile alin. (1) și (2) se aplică în mod corespunzător în cazul promisiunii unilaterale de vânzare sau de cumpărare, după caz.
(4) În cazul promisiunii unilaterale de cumpărare a unui bun individual determinat, dacă, mai înainte ca promisiunea să fi fost executată, creditorul său înstrăinează bunul ori constituie un drept real asupra acestuia, obligația promitentului se consideră stinsă.

Prețul promisiunii

Art. 1.670. - În lipsă de stipulație contrară, sumele plătite în temeiul unei promisiuni de vânzare reprezintă un avans din prețul convenit.

§5.
Obligațiile vânzătorului

I.
Dispoziții generale

Interpretarea clauzelor vânzării

Art. 1.671. - Clauzele îndoielnice în contractul de vânzare se interpretează în favoarea cumpărătorului, sub rezerva regulilor aplicabile contractelor încheiate cu consumatorii și contractelor de adeziune.

Obligațiile principale ale vânzătorului

Art. 1.672. - Vânzătorul are următoarele obligații principale:
1. să transmită proprietatea bunului sau, după caz, dreptul vândut;
2. să predea bunul;
3. să îl garanteze pe cumpărător contra evicțiunii și viciilor bunului.

II.
Transmiterea proprietății sau a dreptului vândut

Obligația de a transmite dreptul vândut

Art. 1.673. - (1) Vânzătorul este obligat să transmită cumpărătorului proprietatea bunului vândut.

(2) Odată cu proprietatea cumpărătorul dobândește toate drepturile și acțiunile accesorii ce au aparținut vânzătorului.
(3) Dacă legea nu dispune altfel, dispozițiile referitoare la transmiterea proprietății se aplică în mod corespunzător și atunci când prin vânzare se transmite un alt drept decât dreptul de proprietate.

Transmiterea proprietății

Art. 1.674. - Cu excepția cazurilor prevăzute de lege ori dacă din voința părților nu rezultă contrariul, proprietatea se strămută de drept cumpărătorului din momentul încheierii contractului, chiar dacă bunul nu a fost predat ori prețul nu a fost plătit încă.

Opozabilitatea vânzării

Art. 1.675. - În cazurile anume prevăzute de lege, vânzarea nu poate fi opusă terților decât după îndeplinirea formalităților de publicitate respective.

Strămutarea proprietății imobilelor

Art. 1.676. - În materie de vânzare de imobile, strămutarea proprietății de la vânzător la cumpărător este supusă dispozițiilor de carte funciară.

Radierea drepturilor stinse

Art. 1.677. - Vânzătorul este obligat să radieze din cartea funciară, pe cheltuiala sa, drepturile înscrise asupra imobilului vândut, dacă acestea sunt stinse.

Vânzarea bunurilor de gen

Art. 1.678. - Atunci când vânzarea are ca obiect bunuri de gen, inclusiv bunuri dintr-un gen limitat, proprietatea se transferă cumpărătorului la data individualizării acestora prin predare, numărare, cântărire, măsurare ori prin orice alt mod convenit sau impus de natura bunului.

Vânzarea în bloc a bunurilor

Art. 1.679. - Dacă însă mai multe bunuri sunt vândute în bloc și pentru un preț unic și global, proprietatea se strămută cumpărătorului îndată ce contractul s-a încheiat, chiar dacă bunurile nu au fost individualizate.

Vânzarea după mostră sau model

Art. 1.680. - La vânzarea după mostră sau model, proprietatea se strămută la momentul predării bunului.

Vânzarea pe încercate

Art. 1.681. - (1) Vânzarea este pe încercate atunci când se încheie sub condiția suspensivă ca, în urma încercării, bunul să corespundă criteriilor stabilite la încheierea contractului ori, în lipsa acestora, destinației bunului, potrivit naturii sale.
(2) Dacă durata încercării nu a fost convenită și din uzanțe nu rezultă altfel, condiția se consideră îndeplinită în cazul în care cumpărătorul nu a declarat că bunul este nesatisfăcător în termen de 30 de zile de la predarea bunului.
(3) În cazul în care prin contractul de vânzare părțile au prevăzut că bunul vândut urmează să fie încercat, se prezumă că s-a încheiat o vânzare pe încercate.

Vânzarea pe gustate

Art. 1.682. - (1) Vânzarea sub rezerva ca bunul să corespundă gusturilor cumpărătorului se încheie numai dacă acesta a făcut cunoscut acordul său în termenul convenit ori statornicit prin uzanțe. În cazul în care un asemenea termen nu există, se aplică dispozițiile art. 1.681 alin. (2).
(2) Dacă bunul vândut se află la cumpărător, iar acesta nu se pronunță în termenul prevăzut la alin. (1), vânzarea se consideră încheiată la expirarea termenului.

Vânzarea bunului altuia

Art. 1.683. - (1) Dacă, la data încheierii contractului asupra unui bun individual determinat, acesta se află în proprietatea unui terț, contractul este valabil, iar vânzătorul este obligat să asigure transmiterea dreptului de proprietate de la titularul său către cumpărător.
(2) Obligația vânzătorului se consideră ca fiind executată fie prin dobândirea de către acesta a bunului, fie prin ratificarea vânzării de către proprietar, fie prin orice alt mijloc, direct ori indirect, care procură cumpărătorului proprietatea asupra bunului.
(3) Dacă din lege sau din voința părților nu rezultă contrariul, proprietatea se strămută de drept cumpărătorului din momentul dobândirii bunului de către vânzător sau al ratificării contractului de vânzare de către proprietar.
(4) În cazul în care vânzătorul nu asigură transmiterea dreptului de proprietate către cumpărător, acesta din urmă poate cere rezoluțiunea contractului, restituirea prețului, precum și, dacă este cazul, daune-interese.
(5) Atunci când un coproprietar a vândut bunul proprietate comună și ulterior nu asigură transmiterea proprietății întregului bun către cumpărător, acesta din urmă poate cere, pe lângă daune-interese, la alegerea sa, fie reducerea prețului proporțional cu cota-parte pe care nu a dobândit-o, fie rezoluțiunea contractului în cazul în care nu ar fi cumpărat dacă ar fi știut că nu va dobândi proprietatea întregului bun.
(6) În cazurile prevăzute la alin. (4) și (5), întinderea daunelor-interese se stabilește, în mod corespunzător, potrivit art. 1.702 și 1.703. Cu toate acestea, cumpărătorul care la data încheierii contractului cunoștea că bunul nu aparținea în întregime vânzătorului nu poate să solicite rambursarea cheltuielilor referitoare la lucrările autonome sau voluptuare.

Rezerva proprietății

Art. 1.684. - Stipulația prin care vânzătorul își rezervă proprietatea bunului până la plata integrală a prețului este valabilă chiar dacă bunul a fost predat. Această stipulație nu poate fi însă opusă terților decât după îndeplinirea formalităților de publicitate cerute de lege, după natura bunului.

III.
Predarea bunului

Noțiune

Art. 1.685. - Predarea se face prin punerea bunului vândut la dispoziția cumpărătorului, împreună cu tot ceea ce este necesar, după împrejurări, pentru exercitarea liberă și neîngrădită a posesiei.

Întinderea obligației de predare

Art. 1.686. - (1) Obligația de a preda bunul se întinde și la accesoriile sale, precum și la tot ce este destinat folosinței sale perpetue.
(2) Vânzătorul este, de asemenea, obligat să predea titlurile și documentele privitoare la proprietatea sau folosința bunului.
(3) În cazul bunurilor de gen, vânzătorul nu este liberat de obligația de predare chiar dacă lotul din care făceau parte bunurile respective a pierit în totalitate, afară numai dacă lotul era anume prevăzut în convenție.

Predarea bunului imobil

Art. 1.687. - Predarea imobilului se face prin punerea acestuia la dispoziția cumpărătorului, liber de orice bunuri ale vânzătorului.

Predarea bunului mobil

Art. 1.688. - Predarea bunului mobil se poate face fie prin remiterea materială, fie prin remiterea titlului reprezentativ ori a unui alt document sau lucru care îi permite cumpărătorului preluarea în orice moment.

Locul predării

Art. 1.689. - Predarea trebuie să se facă la locul unde bunul se afla în momentul încheierii contractului, dacă nu rezultă altfel din convenția părților ori, în lipsa acesteia, din uzanțe.

Starea bunului vândut

Art. 1.690. - (1) Bunul trebuie să fie predat în starea în care se afla în momentul încheierii contractului.
(2) Cumpărătorul are obligația ca imediat după preluare să verifice starea bunului potrivit uzanțelor.
(3) Dacă în urma verificării se constată existența unor vicii aparente, cumpărătorul trebuie să îl informeze pe vânzător despre acestea fără întârziere. În lipsa informării, se consideră că vânzătorul și-a executat obligația prevăzută la alin. (1).
(4) Cu toate acestea, în privința viciilor ascunse, dispozițiile art. 1.707-1.714 rămân aplicabile.

Dezacordul asupra calității

Art. 1.691. - (1) În cazul în care cumpărătorul contestă calitatea sau starea bunului pe care vânzătorul i l-a pus la dispoziție, președintele judecătoriei de la locul prevăzut pentru executarea obligației de predare, la cererea oricăreia dintre părți, va desemna de îndată un expert în vederea constatării.
(2) Prin aceeași hotărâre se poate dispune sechestrarea sau depozitarea bunului.
(3) Dacă păstrarea bunului ar putea aduce mari pagube sau ar ocaziona cheltuieli însemnate, se va putea dispune chiar vânzarea pe cheltuiala proprietarului, în condițiile stabilite de instanță.
(4) Hotărârea de vânzare va trebui comunicată înainte de punerea ei în executare celeilalte părți sau reprezentantului său, dacă unul dintre aceștia se află într-o localitate situată în circumscripția judecătoriei care a pronunțat hotărârea. În caz contrar, hotărârea va fi comunicată în termen de 3 zile de la executarea ei.

Fructele bunului vândut

Art. 1.692. - Dacă nu s-a convenit altfel, fructele bunului vândut se cuvin cumpărătorului din ziua dobândirii proprietății.

Momentul predării

Art. 1.693. - În lipsa unui termen, cumpărătorul poate cere predarea bunului de îndată ce prețul este plătit. Dacă însă, ca urmare a unor împrejurări cunoscute cumpărătorului la momentul vânzării, predarea bunului nu se poate face decât după trecerea unui termen, părțile sunt prezumate că au convenit ca predarea să aibă loc la expirarea acelui termen.

Refuzul de a preda bunul

Art. 1.694. - (1) Dacă obligația de plată a prețului este afectată de un termen și, după vânzare, cumpărătorul a devenit insolvabil ori garanțiile acordate vânzătorului s-au diminuat, vânzătorul poate suspenda executarea obligației de predare cât timp cumpărătorul nu acordă garanții îndestulătoare că va plăti prețul la termenul stabilit.
(2) Dacă însă, la data încheierii contractului, vânzătorul cunoștea insolvabilitatea cumpărătorului, atunci acesta din urmă păstrează beneficiul termenului, dacă starea sa de insolvabilitate nu s-a agravat în mod substanțial.

IV.
Garanția contra evicțiunii

Condițiile garanției contra evicțiunii

Art. 1.695. - (1) Vânzătorul este de drept obligat să îl garanteze pe cumpărător împotriva evicțiunii care l-ar împiedica total sau parțial în stăpânirea netulburată a bunului vândut.
(2) Garanția este datorată împotriva evicțiunii ce rezultă din pretențiile unui terț numai dacă acestea sunt întemeiate pe un drept născut anterior datei vânzării și care nu a fost adus la cunoștința cumpărătorului până la acea dată.
(3) De asemenea, garanția este datorată împotriva evicțiunii ce provine din fapte imputabile vânzătorului, chiar dacă acestea s-au ivit ulterior vânzării.

Excepția de garanție

Art. 1.696. - Acela care este obligat să garanteze contra evicțiunii nu poate să evingă.

Indivizibilitatea obligației de garanție

Art. 1.697. - Obligația de garanție contra evicțiunii este indivizibilă între debitori.

Modificarea sau înlăturarea convențională a garanției

Art. 1.698. - (1) Părțile pot conveni să extindă sau să restrângă obligația de garanție. Acestea pot chiar conveni să îl exonereze pe vânzător de orice garanție contra evicțiunii.
(2) Stipulația prin care obligația de garanție a vânzătorului este restrânsă sau înlăturată nu îl exonerează pe acesta de obligația de a restitui prețul, cu excepția cazului în care cumpărătorul și-a asumat riscul producerii evicțiunii.

Limitele clauzei de neră spundere pentru evicțiune

Art. 1.699. - Chiar dacă s-a convenit că vânzătorul nu va datora nicio garanție, el răspunde totuși de evicțiunea cauzată ulterior vânzării prin faptul său personal ori de cea provenită din cauze pe care, cunoscându-le în momentul vânzării, le-a ascuns cumpărătorului. Orice stipulație contrară este considerată nescrisă.

Rezoluțiunea contractului

Art. 1.700. - (1) Cumpărătorul poate cere rezoluțiunea vânzării dacă a fost evins de întregul bun sau de o parte a acestuia îndeajuns de însemnată încât, dacă ar fi cunoscut evicțiunea, el nu ar mai fi încheiat contractul.
(2) Odată cu rezoluțiunea, cumpărătorul poate cere restituirea prețului și repararea prejudiciului suferit.

Restituirea prețului

Art. 1.701. - (1) Vânzătorul este ținut să înapoieze prețul în întregime chiar dacă, la data evicțiunii, valoarea bunului vândut a scăzut sau dacă bunul a suferit deteriorări însemnate, fie din neglijența cumpărătorului, fie prin forță majoră.
(2) Dacă însă cumpărătorul a obținut un beneficiu în urma deteriorărilor cauzate bunului, vânzătorul are dreptul să scadă din preț o sumă corespunzătoare acestui beneficiu.
(3) Dacă lucrul vândut are, la data evicțiunii, o valoare mai mare, din orice cauză, vânzătorul este dator să plătească cumpărătorului, pe lângă prețul vânzării, sporul de valoare acumulat până la data evicțiunii.

Întinderea daunelor-interese

Art. 1.702. - (1) Daunele-interese datorate de vânzător cuprind:
a) valoarea fructelor pe care cumpărătorul a fost obligat să le restituie celui care l-a evins;
b) cheltuielile de judecată efectuate de cumpărător în procesul cu cel ce l-a evins, precum și în procesul de chemare în garanție a vânzătorului;
c) cheltuielile încheierii și executării contractului de către cumpărător;
d) pierderile suferite și câștigurile nerealizate de către cumpărător din cauza evicțiunii.
(2) De asemenea, vânzătorul este ținut să ramburseze cumpărătorului sau să facă să i se ramburseze de către acela care evinge toate cheltuielile pentru lucrările efectuate în legătură cu bunul vândut, fie că lucrările sunt autonome, fie că sunt adăugate, dar, în acest din urmă caz, numai dacă sunt necesare sau utile.
(3) Dacă vânzătorul a cunoscut cauza evicțiunii la data încheierii contractului, el este dator să ramburseze cumpărătorului și cheltuielile făcute pentru efectuarea și, după caz, ridicarea lucrărilor voluptuare.

Efectele evicțiunii parțiale

Art. 1.703. - În cazul în care evicțiunea parțială nu atrage rezoluțiunea contractului, vânzătorul trebuie să restituie cumpărătorului o parte din preț proporțională cu valoarea părții de care a fost evins și, dacă este cazul, să plătească daune-interese. Pentru stabilirea întinderii daunelor-interese, se aplică în mod corespunzător prevederile art. 1.702.

Înlăturarea evicțiunii de către cumpărător

Art. 1.704. - Atunci când cumpărătorul a păstrat bunul cumpărat plătind terțului evingător o sumă de bani sau dându-i un alt bun, vânzătorul este liberat de urmările garanției, în primul caz prin rambursarea către cumpărător a sumei plătite cu dobânda legală calculată de la data plății, iar în al doilea caz prin plata valorii bunului dat, precum și, în ambele cazuri, a tuturor cheltuielilor aferente.

Chemarea în judecată a vânzătorului

Art. 1.705. - (1) Cumpărătorul chemat în judecată de un terț care pretinde că are drepturi asupra lucrului vândut trebuie să îl cheme în cauză pe vânzător. În cazul în care nu a făcut-o, fiind

condamnat printr-o hotărâre intrată în autoritatea lucrului judecat, pierde dreptul de garanție dacă vânzătorul dovedește că existau motive suficiente pentru a se respinge cererea.
(2) Cumpărătorul care, fără a exista o hotărâre judecătorească, a recunoscut dreptul terțului pierde dreptul de garanție, afară de cazul în care dovedește că nu existau motive suficiente pentru a împiedica evicțiunea.

Beneficiarii garanției

Art. 1.706. - Vânzătorul este obligat să garanteze contra evicțiunii față de orice dobânditor subsecvent al bunului, fără a deosebi după cum dobândirea este cu titlu oneros ori cu titlu gratuit.

V.
Garanția contra viciilor bunului vândut

Condiții

Art. 1.707. - (1) Vânzătorul garantează cumpărătorul contra oricăror vicii ascunse care fac bunul vândut impropriu întrebuințării la care este destinat sau care îi micșorează în asemenea măsură întrebuințarea sau valoarea încât, dacă le-ar fi cunoscut, cumpărătorul nu ar fi cumpărat sau ar fi dat un preț mai mic.
(2) Este ascuns acel viciu care, la data predării, nu putea fi descoperit, fără asistență de specialitate, de către un cumpărător prudent și diligent.
(3) Garanția este datorată dacă viciul sau cauza lui exista la data predării bunului.
(4) Vânzătorul nu datorează garanție contra viciilor pe care cumpărătorul le cunoștea la încheierea contractului.
(5) În vânzările silite nu se datorează garanție contra viciilor ascunse.

Modificarea sau înlăturarea convențională a garanției

Art. 1.708. - (1) Dacă părțile nu au convenit altfel, vânzătorul este obligat să garanteze contra viciilor ascunse, chiar și atunci când nu le-a cunoscut.
(2) Clauza care înlătură sau limitează răspunderea pentru vicii este nulă în privința viciilor pe care vânzătorul le-a cunoscut ori trebuia să le cunoască la data încheierii contractului.

Denunțarea viciilor

Art. 1.709. - (1) Cumpărătorul care a descoperit viciile ascunse ale lucrului este obligat să le aducă la cunoștința vânzătorului într-un termen rezonabil, stabilit potrivit cu împrejurările, sub sancțiunea decăderii din dreptul de a cere măsura prevăzută la art. 1.710 alin. (1) lit. d).
(2) În cazul în care cumpărătorul este profesionist, iar bunul vândut este mobil corporal, termenul prevăzut la alin. (1) este de două zile lucrătoare.
(3) Atunci când viciul apare în mod gradual, termenele prevăzute la alin. (1) încep să curgă din ziua în care cumpărătorul își dă seama de gravitatea și întinderea viciului.
(4) Vânzătorul care a tăinuit viciul nu poate invoca prevederile prezentului articol.

Efectele garanției

Art. 1.710. - (1) În temeiul obligației vânzătorului de garanție contra viciilor, cumpărătorul poate obține, după caz:
a) înlăturarea viciilor de către vânzător sau pe cheltuiala acestuia;
b) înlocuirea bunului vândut cu un bun de același fel, însă lipsit de vicii;
c) reducerea corespunzătoare a prețului;
d) rezoluțiunea vânzării.
(2) La cererea vânzătorului, instanța, ținând seama de gravitatea viciilor și de scopul pentru care contractul a fost încheiat, precum și de alte împrejurări, poate dispune o altă măsură prevăzută la alin. (1) decât cea solicitată de cumpărător.

Viciile care nu afectează toate bunurile vândute

Art. 1.711. - (1) Dacă numai unele dintre bunurile vândute sunt afectate de vicii și acestea pot fi separate de celelalte fără pagubă pentru cumpărător, iar instanța dispune rezoluțiunea în condițiile art. 1.710, contractul se desființează numai în parte.
(2) Rezoluțiunea contractului, în ceea ce privește bunul principal, atrage rezoluțiunea lui și în privința bunului accesoriu.

Întinderea garanției

Art. 1.712. - (1) În situația în care la data încheierii contractului vânzătorul cunoștea viciile bunului vândut, pe lângă una dintre măsurile prevăzute la art. 1.710, vânzătorul este obligat la plata de daune-interese, pentru repararea întregului prejudiciu cauzat, dacă este cazul.
(2) Atunci când vânzătorul nu cunoștea viciile bunului vândut și s-a dispus una dintre măsurile prevăzute la art. 1.710 alin. (1) lit. c) și d), el este obligat să restituie cumpărătorului doar prețul și cheltuielile făcute cu prilejul vânzării, în tot sau în parte, după caz.

Pierderea sau deteriorarea bunului

Art. 1.713. - Pierderea sau deteriorarea bunului, chiar prin forță majoră, nu îl împiedică pe cumpărător să obțină aplicarea măsurilor prevăzute la art. 1.710 alin. (1).

Garanția pentru lipsa calităților convenite

Art. 1.714. - Dispozițiile privitoare la garanția contra viciilor ascunse se aplică și atunci când bunul vândut nu corespunde calităților convenite de către părți.

Garanția în cazul vânzării după mostră sau model

Art. 1.715. - În cazul vânzării după mostră sau model, vânzătorul garantează că bunul are calitățile mostrei sau modelului.

VI.
Garanția pentru buna funcționare

Condițiile garanției pentru buna funcționare

Art. 1.716. - (1) În afară de garanția contra viciilor ascunse, vânzătorul care a garantat pentru un timp determinat buna funcționare a bunului vândut este obligat, în cazul oricărei defecțiuni ivite înăuntrul termenului de garanție, să repare bunul pe cheltuiala sa.
(2) Dacă reparația este imposibilă sau dacă durata acesteia depășește timpul stabilit prin contract sau prin legea specială, vânzătorul este obligat să înlocuiască bunul vândut. În lipsa unui termen

prevăzut în contract sau în legea specială, durata maximă a reparației este de 15 zile de la data când cumpărătorul a solicitat repararea bunului.
(3) Dacă vânzătorul nu înlocuiește bunul într-un termen rezonabil, potrivit cu împrejurările, el este obligat, la cererea cumpărătorului, să îi restituie prețul primit în schimbul înapoierii bunului.

Defecțiunea imputabilă cumpărătorului

Art. 1.717. - Garanția nu va fi datorată dacă vânzătorul dovedește că defecțiunea s-a produs din pricina modului nepotrivit în care cumpărătorul a folosit sau a păstrat bunul. Comportamentul cumpărătorului se apreciază și luându-se în considerare instrucțiunile scrise care i-au fost comunicate de către vânzător.

Comunicarea defecțiunii

Art. 1.718. - (1) Sub sancțiunea decăderii din dreptul de garanție, cumpărătorul trebuie să comunice defecțiunea înainte de împlinirea termenului de garanție. Dacă această comunicare nu a putut fi făcută în termenul de garanție, din motive obiective, cumpărătorul are obligația să comunice defecțiunea într-un termen rezonabil de la data expirării termenului de garanție.
(2) Dispozițiile alin. (1) sunt aplicabile în mod corespunzător și în cazul în care vânzătorul a garantat că bunul vândut va păstra un timp determinat anumite calități.

§6.
Obligațiile cumpărătorului

Plata prețului și primirea bunului

Art. 1.719. - Cumpărătorul are următoarele obligații principale:
a) să preia bunul vândut;
b) să plătească prețul vânzării.

Locul și data plății prețului

Art. 1.720. - (1) În lipsa unei stipulații contrare, cumpărătorul trebuie să plătească prețul la locul în care bunul se afla în momentul încheierii contractului și de îndată ce proprietatea este transmisă.
(2) Dacă la data încheierii contractului bunurile se află în tranzit, în lipsa unei stipulații contrare, plata prețului se face la locul care rezultă din uzanțe sau, în lipsa acestora, la locul destinației.

Dobânzi asupra prețului

Art. 1.721. - În cazul în care nu s-a convenit altfel, cumpărătorul este ținut să plătească dobânzi asupra prețului din ziua dobândirii proprietății, dacă bunul produce fructe civile sau naturale, ori din ziua predării, dacă bunul nu produce fructe, însă îi procură alte foloase.

Suspendarea plății prețului

Art. 1.722. - (1) Cumpărătorul care află de existența unei cauze de evicțiune este îndreptățit să suspende plata prețului până la încetarea tulburării sau până când vânzătorul oferă o garanție corespunzătoare.
(2) Cumpărătorul nu poate suspenda plata prețului dacă a cunoscut pericolul evicțiunii în momentul încheierii contractului sau dacă în contract s-a prevăzut că plata se va face chiar în caz de tulburare.

Garantarea creanței prețului

Art. 1.723. - Pentru garantarea obligației de plată a prețului, în cazurile prevăzute de lege vânzătorul beneficiază de un privilegiu sau, după caz, de o ipotecă legală asupra bunului vândut.

Sancțiunea neplății prețului

Art. 1.724. - Când cumpărătorul nu a plătit, vânzătorul este îndreptățit să obțină fie executarea silită a obligației de plată, fie rezoluțiunea vânzării, precum și, în ambele situații, daune-interese, dacă este cazul.

Punerea de drept în întârziere

Art. 1.725. - (1) În cazul vânzării bunurilor mobile, cumpărătorul este de drept în întârziere cu privire la îndeplinirea obligațiilor sale dacă, la scadență, nici nu a plătit prețul și nici nu a preluat bunul.
(2) În cazul bunurilor mobile supuse deteriorării rapide sau deselor schimbări de valoare, cumpărătorul este de drept în întârziere în privința preluării lor, atunci când nu le-a preluat în termenul convenit, chiar dacă prețul a fost plătit, sau atunci când a solicitat predarea, fără să fi plătit prețul.

Executarea directă

Art. 1.726. - (1) Când cumpărătorul unui bun mobil nu își îndeplinește obligația de preluare sau de plată, vânzătorul are facultatea de a depune lucrul vândut într-un depozit, la dispoziția și pe cheltuiala cumpărătorului, sau de a-l vinde.
(2) Vânzarea se va face prin licitație publică sau chiar pe prețul curent, dacă lucrul are un preț la bursă sau în târg ori stabilit de lege, de către o persoană autorizată de lege pentru asemenea acte și cu dreptul pentru vânzător la plata diferenței dintre prețul convenit la prima vânzare și cel efectiv obținut, precum și la daune-interese.
(3) Dacă vânzarea are ca obiect bunuri fungibile supuse unui preț curent în sensul alin. (2), iar contractul nu a fost executat din culpa vânzătorului, cumpărătorul are dreptul de a cumpăra bunuri de același gen pe cheltuiala vânzătorului, prin intermediul unei persoane autorizate.
(4) Cumpărătorul are dreptul de a pretinde diferența dintre suma ce reprezintă cheltuielile achiziționării bunurilor și prețul convenit cu vânzătorul, precum și la daune- interese, dacă este cazul.
(5) Partea care va exercita dreptul prevăzut de prezentul articol are obligația de a încunoștința de îndată cealaltă parte despre aceasta.

Restituirea bunului mobil

Art. 1.727. - (1) Atunci când vânzarea s-a făcut fără termen de plată, iar cumpărătorul nu a plătit prețul, vânzătorul poate ca, în cel mult 15 zile de la data predării, să declare rezoluțiunea fără punere în întârziere și să ceară restituirea bunului mobil vândut, cât timp bunul este încă în posesia cumpărătorului și nu a suferit transformări.
(2) În cazul prevăzut la alin. (1), dacă acțiunea în restituire nu a fost introdusă în condițiile stabilite de acesta, vânzătorul nu mai poate opune celorlalți creditori ai cumpărătorului efectele rezoluțiunii ulterioare a contractului pentru neplata prețului. Dispozițiile art. 1.648 sau ale art. 1.649, după caz, rămân aplicabile.

Punerea de drept în întârziere

Art. 1.728. - Atunci când vânzarea are ca obiect un bun imobil și s-a stipulat că în cazul în care nu se plătește prețul la termenul convenit cumpărătorul este de drept în întârziere, acesta din urmă poate să plătească și după expirarea termenului cât timp nu a primit declarația de rezoluțiune din partea vânzătorului.

Efectele rezoluțiunii față de terți

Art. 1.729. - Rezoluțiunea vânzării unui imobil are efecte față de terți în condițiile stabilite la art. 909 și 910.

§7.
Dreptul de preempțiune

Noțiune și domeniu

Art. 1.730. - (1) În condițiile stabilite prin lege sau contract, titularul dreptului de preempțiune, numit preemptor, poate să cumpere cu prioritate un bun.
(2) Dispozițiile prezentului cod privitoare la dreptul de preempțiune sunt aplicabile numai dacă prin lege sau contract nu se stabilește altfel.
(3) Titularul dreptului de preempțiune care a respins o ofertă de vânzare nu își mai poate exercita acest drept cu privire la contractul ce i-a fost propus. Oferta se consideră respinsă dacă nu a fost acceptată în termen de cel mult 10 zile, în cazul vânzării de bunuri mobile, sau de cel mult 30 de zile, în cazul vânzării de bunuri imobile. În ambele cazuri, termenul curge de la comunicarea ofertei către preemptor.

Vânzarea către un terț a bunurilor supuse preempțiunii

Art. 1.731. - Vânzarea bunului cu privire la care există un drept de preempțiune legal sau convențional se poate face către un terț numai sub condiția suspensivă a neexercitării dreptului de preempțiune de către preemptor.

Condițiile exercitării dreptului de preempțiune

Art. 1.732. - (1) Vânzătorul este obligat să notifice de îndată preemptorului cuprinsul contractului încheiat cu un terț. Notificarea poate fi făcută și de acesta din urmă.
(2) Această notificare va cuprinde numele și prenumele vânzătorului, descrierea bunului, sarcinile care îl grevează, termenii și condițiile vânzării, precum și locul unde este situat bunul.
(3) Preemptorul își poate exercita dreptul prin comunicarea către vânzător a acordului său de a încheia contractul de vânzare, însoțită de consemnarea prețului la dispoziția vânzătorului.
(4) Dreptul de preempțiune se exercită, în cazul vânzării de bunuri mobile, în termen de cel mult 10 zile, iar în cazul vânzării de bunuri imobile, în termen de cel mult 30 de zile. În ambele cazuri, termenul curge de la comunicarea către preemptor a notificării prevăzute la alin. (1).

Efectele exercitării preempțiunii

Art. 1.733. - (1) Prin exercitarea preempțiunii, contractul de vânzare se consideră încheiat între preemptor și vânzător în condițiile cuprinse în contractul încheiat cu terțul, iar acest din urmă contract se desființează retroactiv. Cu toate acestea, vânzătorul răspunde față de terțul de bună-credință pentru evicțiunea ce rezultă din exercitarea preempțiunii.
(2) Clauzele contractului încheiat cu terțul având drept scop să împiedice exercitarea dreptului de preempțiune nu produc efecte față de preemptor.

Concursul dintre preemptori

Art. 1.734. - (1) În cazul în care mai mulți titulari și-au exercitat preempțiunea asupra aceluiași bun, contractul de vânzare se consideră încheiat:
a) cu titularul dreptului legal de preempțiune, atunci când se află în concurs cu titulari ai unor drepturi convenționale de preempțiune;
b) cu titularul dreptului legal de preempțiune ales de vânzător, când se află în concurs cu alți titulari ai unor drepturi legale de preempțiune;

c) dacă bunul este imobil, cu titularul dreptului convențional de preempțiune care a fost mai întâi înscris în cartea funciară, atunci când acesta se află în concurs cu alți titulari ai unor drepturi convenționale de preempțiune;
d) dacă bunul este mobil, cu titularul dreptului convențional de preempțiune având data certă cea mai veche, atunci când acesta se află în concurs cu alți titulari ai unor drepturi convenționale de preempțiune.
(2) Orice clauză care contravine prevederilor alin. (1) este considerată nescrisă.

Pluralitate de bunuri vândute

Art. 1.735. - (1) Atunci când preempțiunea se exercită în privința unui bun cumpărat de terț împreună cu alte bunuri pentru un singur preț, vânzătorul poate pretinde de la preemptor numai o parte proporțională din acest preț.
(2) În cazul în care s-au vândut și alte bunuri decât acela supus preempțiunii, dar care nu puteau fi despărțite de acesta fără să îl fi păgubit pe vânzător, exercitarea dreptului de preempțiune nu se poate face decât dacă preemptorul consemnează prețul stabilit pentru toate bunurile vândute.

Scadența obligației de plată a prețului

Art. 1.736. - Atunci când în contractul încheiat cu terțul s-au acordat termene de plată a prețului, preemptorul nu se poate prevala de aceste termene.

Notarea dreptului de preempțiune asupra unui imobil

Art. 1.737. - (1) Dreptul convențional de preempțiune în legătură cu un imobil se notează în cartea funciară.
(2) Dacă o asemenea notare a fost făcută, acordul preemptorului nu este necesar pentru ca acela care a cumpărat sub condiție suspensivă să își poată înscrie dreptul în cartea funciară, în temeiul contractului de vânzare încheiat cu proprietarul. Înscrierea se face sub condiția suspensivă ca, în termen de 30 de zile de la comunicarea încheierii prin care s-a dispus înscrierea, preemptorul să nu notifice biroului de carte funciară dovada consemnării prețului la dispoziția vânzătorului.
(3) Notificarea făcută în termen biroului de carte funciară înlocuiește comunicarea prevăzută la art. 1.732 alin. (3) și are aceleași efecte. În temeiul acestei notificări, preemptorul poate cere radierea din cartea funciară a dreptului terțului și înscrierea dreptului său.

(4) Dacă preemptorul nu a făcut notificarea în termen, dreptul de preempțiune se stinge și se radiază din oficiu din cartea funciară.

Exercitarea dreptului de preempțiune în cadrul executării silite

Art. 1.738. - În cazul în care bunul face obiectul urmăririi silite sau este scos la vânzare silită cu autorizarea judecătorului-sindic, dreptul de preempțiune se exercită în condițiile prevăzute de Codul de procedură civilă.

Caractere ale dreptului de preempțiune

Art. 1.739. - Dreptul de preempțiune este indivizibil și nu se poate ceda.

Stingerea dreptului convențional de preempțiune

Art. 1.740. - Dreptul convențional de preempțiune se stinge prin moartea preemptorului, cu excepția situației în care a fost constituit pe un anume termen. În acest din urmă caz, termenul se reduce la 5 ani de la data constituirii, dacă a fost stipulat un termen mai lung.

SECȚIUNEA a 2-a

Vânzarea bunurilor imobile

§1.
Reguli speciale aplicabile vânzării imobilelor

Vânzarea imobilelor fără indicarea suprafeței

Art. 1.741. - Atunci când se vinde un imobil determinat, fără indicarea suprafeței, pentru un preț total, nici cumpărătorul și nici vânzătorul nu pot cere rezoluțiunea ori modificarea prețului pe motiv că suprafața este mai mică ori mai mare decât au crezut.

Vânzarea unei suprafețe dintr-un teren mai mare

Art. 1.742. - Atunci când se vinde, cu un anumit preț pe unitatea de măsură, o anumită suprafață dintr-un teren mai mare, a cărei întindere sau amplasare nu este determinată, cumpărătorul poate cere strămutarea proprietății numai după măsurarea și delimitarea suprafeței vândute.

Vânzarea unui imobil determinat cu indicarea suprafeței

Art. 1.743. - (1) Dacă, în vânzarea unui imobil cu indicarea suprafeței și a prețului pe unitatea de măsură, suprafața reală este mai mică decât cea indicată în contract, cumpărătorul poate cere vânzătorului să îi dea suprafața convenită. Atunci când cumpărătorul nu cere sau vânzătorul nu poate să transmită această suprafață, cumpărătorul poate obține fie reducerea corespunzătoare a prețului, fie rezoluțiunea contractului dacă, din cauza diferenței de suprafață, bunul nu mai poate fi folosit în scopul pentru care a fost cumpărat.
(2) Dacă însă suprafața reală se dovedește a fi mai mare decât cea stipulată, iar excedentul depășește a douăzecea parte din suprafața convenită, cumpărătorul va plăti suplimentul de preț corespunzător sau va putea obține rezoluțiunea contractului. Atunci când însă excedentul nu depășește a douăzecea parte din suprafața convenită, cumpărătorul nu poate obține rezoluțiunea, dar nici nu este dator să plătească prețul excedentului.

Termenul de exercitare a acțiunii estimatorii sau în rezoluțiune

Art. 1.744. - Acțiunea vânzătorului pentru suplimentul de preț și aceea a cumpărătorului pentru reducerea prețului sau pentru rezoluțiunea contractului trebuie să fie intentate, sub sancțiunea decăderii din drept, în termen de un an de la încheierea contractului, afară de cazul în care părțile au fixat o dată pentru măsurarea imobilului, caz în care termenul de un an curge de la acea dată.

Vânzarea a două fonduri cu precizarea întinderii fiecăruia

Art. 1.745. - Când prin același contract s-au vândut două fonduri cu precizarea întinderii fiecăruia și pentru un singur preț, dacă întinderea unuia este mai mare, iar a celuilalt mai mică, se va face compensația între valoarea surplusului și valoarea lipsei, iar acțiunea, fie pentru suplimentul de preț, fie pentru scăderea sa, nu poate fi introdusă decât potrivit regulilor prevăzute la art. 1.743 și 1.744. Rezoluțiunea contractului este supusă în acest caz dreptului comun.

§2.
Vânzarea terenurilor forestiere

Vânzarea terenurilor forestiere

Art. 1.746. - Terenurile din fondul forestier aflate în proprietate privată se pot vinde cu respectarea, în ordine, a dreptului de preempțiune al coproprietarilor sau vecinilor.

SECȚIUNEA a 3-a

Vânzarea moștenirii

Noțiune și formă

Art. 1.747. - (1) În sensul prezentei secțiuni, prin moștenire se înțelege dreptul de a culege o moștenire deschisă sau o cotă din aceasta.
(2) Sub sancțiunea nulității absolute a contractului, vânzarea unei moșteniri se încheie în formă autentică.

Garanția

Art. 1.748. - Dacă nu specifică bunurile asupra cărora se întind drepturile sale, vânzătorul unei moșteniri garantează numai calitatea sa de moștenitor, afară de cazul când părțile au înlăturat expres și această garanție.

Obligațiile vânzătorului

Art. 1.749. - Dacă nu s-a convenit altfel, vânzătorul este obligat să remită cumpărătorului toate fructele pe care le-a cules și toate plățile primite pentru creanțele moștenirii până la momentul încheierii contractului, prețul bunurilor vândute din moștenire și orice bun care înlocuiește un bun al moștenirii.

Obligațiile cumpărătorului

Art. 1.750. - Dacă nu s-a convenit altfel, cumpărătorul este ținut să ramburseze vânzătorului sumele plătite de acesta din urmă pentru datoriile și sarcinile moștenirii, precum și sumele pe care moștenirea i le datorează acestuia din urmă.

Răspunderea pentru datoriile moștenirii

Art. 1.751. - Vânzătorul rămâne răspunzător pentru datoriile moștenirii vândute.

Bunurile de familie

Art. 1.752. - (1) Înscrisurile sau portretele de familie, decorațiile sau alte asemenea bunuri, care nu au valoare patrimonială însemnată, dar care au pentru vânzător o valoare afectivă, se prezumă a nu fi cuprinse în moștenirea vândută.
(2) Dacă aceste bunuri au valoare patrimonială însemnată, vânzătorul care nu și le-a rezervat expres datorează cumpărătorului prețul lor la data vânzării.

Formalități de publicitate

Art. 1.753. - (1) Cumpărătorul unei moșteniri nu dobândește drepturile reale asupra imobilelor cuprinse în moștenire decât potrivit regulilor privitoare la cartea funciară.
(2) El nu poate opune terților persoane dobândirea altor drepturi cuprinse în moștenire decât dacă a îndeplinit formalitățile cerute de lege pentru a face opozabilă dobândirea fiecăruia dintre aceste drepturi.

Alte forme de înstrăinare a moștenirii

Art. 1.754. - Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică și altor forme de înstrăinare, fie cu titlu oneros, fie cu titlu gratuit, a unei moșteniri. În privința înstrăinărilor cu titlu gratuit se aplică în mod corespunzător și dispozițiile privitoare la donații.

SECȚIUNEA a 4-a

Alte varietăți de vânzare

§1.
Vânzarea cu plata prețului în rate și rezerva proprietății

Rezerva proprietății și riscurile

Art. 1.755. - Atunci când, într-o vânzare cu plata prețului în rate, obligația de plată este garantată cu rezerva dreptului de proprietate, cumpărătorul dobândește dreptul de proprietate la data achitării ultimei rate din preț; riscul bunului este însă transferat cumpărătorului de la momentul predării acestuia.

Neplata unei singure rate din preț

Art. 1.756. - În lipsa unei înțelegeri contrare, neplata unei singure rate, care nu este mai mare de o optime din preț, nu dă dreptul la rezoluțiunea contractului, iar cumpărătorul păstrează beneficiul termenului pentru ratele succesive.

Rezoluțiunea contractului

Art. 1.757. - (1) Când a obținut rezoluțiunea contractului pentru neplata prețului, vânzătorul este ținut să restituie toate sumele primite, dar este îndreptățit să rețină, pe lângă alte daune-interese, o compensație echitabilă pentru folosirea bunului de către cumpărător.
(2) Atunci când s-a convenit ca sumele încasate cu titlu de rate să rămână, în tot sau în parte, dobândite de vânzător, instanța va putea totuși reduce aceste sume, aplicându-se în mod corespunzător dispozițiile referitoare la reducerea de către instanță a cuantumului clauzei penale.
(3) Prevederile alin. (2) se aplică și în cazul contractului de leasing, precum și al celui de locațiune, dacă, în acest ultim caz, se convine ca la încetarea contractului proprietatea bunului să poată fi dobândită de locatar după plata sumelor convenite.

§2.
Vânzarea cu opțiune de răscumpărare

Noțiune și condiții

Art. 1.758. - (1) Vânzarea cu opțiune de răscumpărare este o vânzare afectată de condiție rezolutorie prin care vânzătorul își rezervă dreptul de a răscumpăra bunul sau dreptul transmis cumpărătorului.
(2) Opțiunea de răscumpărare nu poate fi stipulată pentru un termen mai mare de 5 ani. Dacă s-a stabilit un termen mai mare, acesta se reduce de drept la 5 ani.

Exercitarea opțiunii

Art. 1.759. - (1) Exercitarea opțiunii de răscumpărare de către vânzător se poate face numai dacă acesta restituie cumpărătorului prețul primit și cheltuielile pentru încheierea contractului de vânzare și realizarea formalităților de publicitate.
(2) Exercitarea opțiunii îl obligă pe vânzător la restituirea către cumpărător a cheltuielilor pentru ridicarea și transportul bunului, a cheltuielilor necesare, precum și a celor utile, însă în acest din urmă caz numai în limita sporului de valoare.
(3) În cazul în care vânzătorul nu exercită opțiunea în termenul stabilit, condiția rezolutorie care afecta vânzarea este considerată a nu se fi îndeplinit, iar dreptul cumpărătorului se consolidează.

Efecte

Art. 1.760. - (1) Efectele vânzării cu opțiune de răscumpărare se stabilesc potrivit dispozițiilor privitoare la condiția rezolutorie, care se aplică în mod corespunzător. Cu toate acestea, vânzătorul este ținut de locațiunile încheiate de cumpărător înaintea exercitării opțiunii, dacă au fost supuse formalităților de publicitate, dar nu mai mult de 3 ani din momentul exercitării.
(2) Vânzătorul care intenționează să exercite opțiunea de răscumpărare trebuie să îi notifice pe cumpărător, precum și pe orice subdobânditor căruia dreptul de opțiune îi este opozabil și față de care dorește să își exercite acest drept.

(3) În termen de o lună de la data notificării, vânzătorul trebuie să consemneze sumele menționate la art. 1.759 alin. (1), la dispoziția cumpărătorului sau, după caz, a terțului subdobânditor, sub sancțiunea decăderii din dreptul de a exercita opțiunea de răscumpărare.

Bunul nepartajat

Art. 1.761. - (1) În cazul vânzării cu opțiune de răscumpărare ce are ca obiect o cotă dintr-un bun, partajul trebuie cerut și în raport cu vânzătorul dacă acesta nu și-a exercitat încă opțiunea.
(2) Vânzătorul care nu și-a exercitat opțiunea de răscumpărare în cadrul partajului decade din dreptul de opțiune, chiar și atunci când bunul este atribuit, în tot sau în parte, cumpărătorului.

Sancțiune

Art. 1.762. - (1) În cazul în care diferența dintre prețul răscumpărării și prețul plătit pentru vânzare depășește nivelul maxim stabilit de lege pentru dobânzi, prețul răscumpărării va fi redus la prețul plătit pentru vânzare.
(2) Prevederile alin. (1) se aplică și vânzărilor în care vânzătorul se obligă să răscumpere bunul vândut.

CAPITOLUL II
Contractul de schimb

Noțiune

Art. 1.763. - Schimbul este contractul prin care fiecare dintre părți, denumite copermutanți, transmite sau, după caz, se obligă să transmită un bun pentru a dobândi un altul.

Aplicabilitatea dispozițiilor de la vânzare

Art. 1.764. - (1) Dispozițiile privitoare la vânzare se aplică, în mod corespunzător, și schimbului.
(2) Fiecare dintre părți este considerată vânzător, în ceea ce privește bunul pe care îl înstrăinează, și cumpărător, în ceea ce privește bunul pe care îl dobândește.

Cheltuielile schimbului

Art. 1.765. - În lipsă de stipulație contrară, părțile suportă în mod egal cheltuielile pentru încheierea contractului de schimb.

CAPITOLUL III
Contractul de furnizare

Noțiune

Art. 1.766. - (1) Contractul de furnizare este acela prin care o parte, denumită furnizor, se obligă să transmită proprietatea asupra unei cantități determinate de bunuri și să le predea, la unul sau mai multe termene ulterioare încheierii contractului ori în mod continuu, sau să presteze anumite servicii, la unul sau mai multe termene ulterioare ori în mod continuu, iar cealaltă parte, denumită beneficiar, se obligă să preia bunurile sau să primească prestarea serviciilor și să plătească prețul lor.
(2) În cazul furnizării de bunuri, ca accesoriu al obligației principale, furnizorul se poate obliga să presteze beneficiarului acele servicii necesare pentru furnizarea bunurilor.
(3) Dacă prin același contract se convin atât vânzarea unor bunuri, cât și furnizarea unor bunuri sau servicii, atunci contractul va fi calificat în funcție de obligația caracteristică și cea accesorie.

Transmiterea dreptului de proprietate. Preluarea și predarea bunurilor

Art. 1.767. - (1) Proprietatea asupra bunurilor se transferă de la furnizor la beneficiar în momentul predării acestora. Beneficiarul are obligația să preia bunurile la termenele și în condițiile prevăzute în contract.
(2) Preluarea bunurilor se face prin recepția de către beneficiar, ocazie cu care se identifică și se constată cantitatea și calitatea acestora.
(3) Când expedierea produselor este în seama furnizorului, produsele recepționate sunt socotite predate beneficiarului pe data predării lor către cărăuș.

Prețul produselor sau serviciilor

Art. 1.768. - (1) Prețul datorat de beneficiar este cel prevăzut în contract sau în lege.
(2) Dacă în cursul executării contractului se modifică reglementarea legală a prețului sau mecanismului de determinare a acestuia, între părți va continua să se aplice prețul sau mecanismul de determinare a acestuia stabilit inițial în contract, dacă legea nu prevede expres contrariul.
(3) Dacă legea prevede expres că prețul sau modalitatea de determinare pe care le stabilește se va aplica și contractelor în curs, fiecare dintre părți poate denunța contractul în 30 de zile de la data intrării în vigoare a legii. Pe durata celor 30 de zile părțile vor aplica prețul stabilit prin contract.

Subcontractarea

Art. 1.769. - (1) Furnizorul poate subcontracta furnizarea bunurilor sau serviciilor către o terță persoană, cu excepția cazurilor în care contractul are un caracter strict personal sau natura contractului nu permite.
(2) Există subcontractare ori de câte ori produsul sau serviciul care face obiectul contractului de furnizare este în fapt furnizat, în tot sau în parte, de către un terț cu care furnizorul a subcontractat în acest scop.

Răspunderea furnizorului principal. Dreptul de regres al acestuia

Art. 1.770. - În cazul subcontractării, executarea contractului de furnizare rămâne sub supravegherea furnizorului și acesta răspunde față de beneficiar pentru calitatea produselor și a serviciilor furnizate de terțul subcontractant, având însă drept de regres împotriva acestuia.

Aplicabilitatea dispozițiilor de la vânzare

Art. 1.771. - Dispozițiile prezentului capitol se întregesc, în mod corespunzător, cu dispozițiile privitoare la contractul de vânzare, în măsura în care nu este prevăzută o reglementare specială pentru contractul de furnizare.

CAPITOLUL IV
Contractul de report

Noțiune

Art. 1.772. - (1) Contractul de report este acela prin care reportatorul cumpără de la reportat cu plata imediată titluri de credit și valori mobiliare circulând în comerț și se obligă, în același timp, să revândă reportatului titluri sau valori mobiliare de aceeași specie, la o anumită scadență, în schimbul unei sume determinate.
(2) Contractul de report se încheie prin remiterea titlurilor sau valorilor mobiliare, iar dacă acestea sunt nominative, prin îndeplinirea formalităților necesare pentru transmiterea lor.

Drepturi accesorii

Art. 1.773. - În lipsă de stipulație contrară, drepturile accesorii conferite de titlurile și valorile mobiliare date în report, precum dobânzile și dividendele ajunse la scadență în timpul duratei reportului, se cuvin reportatorului.

Obligația reportatorului de a exercita opțiunea

Art. 1.774. - (1) Reportatorul este obligat să exercite opțiunea pe seama reportatului în timpul reportului, dacă titlurile acordă un asemenea drept, în condițiile legii speciale.
(2) Reportatul trebuie să pună la dispoziția reportatorului fondurile necesare, cu cel puțin 3 zile înainte de scadența termenului de opțiune. Dacă reportatul nu îndeplinește această obligație, reportatorul trebuie să vândă dreptul de opțiune în numele și pe seama reportatului.

Efectuarea de vărsăminte asupra titlurilor

Art. 1.775. - Dacă în timpul reportului urmează a se efectua vărsăminte în contul titlurilor și valorilor mobiliare care fac obiectul reportului, reportatul trebuie să pună la dispoziția reportatorului sumele necesare, cu cel puțin 3 zile înainte de scadența vărsămintelor. În caz contrar, reportatorul poate proceda la lichidarea silită a contractului.

Lichidarea reportului. Lichidarea diferențelor și reînnoirea reportului

Art. 1.776. - (1) Lichidarea reportului se va face înăuntrul celei de a doua zile de lucru ce urmează scadenței.
(2) Dacă la scadența termenului reportului părțile lichidează diferențele, făcând plata, și reînnoiesc reportul asupra unor titluri sau valori mobiliare ce diferă prin calitatea sau specia lor ori pe un alt preț, atunci se consideră că părțile au încheiat un nou contract.

CAPITOLUL V
Contractul de locațiune

SECȚIUNEA 1
Dispoziții generale

§1.
Cuprinsul contractului

Noțiune

Art. 1.777. - Locațiunea este contractul prin care o parte, numită locator, se obligă să asigure celeilalte părți, numite locatar, folosința unui bun pentru o anumită perioadă, în schimbul unui preț, denumit chirie.

Felurile locațiunii

Art. 1.778. - (1) Locațiunea bunurilor imobile și aceea a bunurilor mobile se numește închiriere, iar locațiunea bunurilor agricole poartă denumirea de arendare.
(2) Dispozițiile prezentei secțiuni sunt aplicabile, în mod corespunzător, închirierii locuințelor și arendării, dacă sunt compatibile cu regulile particulare prevăzute pentru aceste contracte.
(3) Locațiunea spațiilor destinate exercitării activității unui profesionist este supusă prevederilor prezentei secțiuni, precum și dispozițiilor art. 1.824 și 1.828-1.831.

Bunurile ce pot face obiectul locațiunii

Art. 1.779. - Toate bunurile, atât mobile cât și imobile, pot face obiectul locațiunii, dacă dintr-o prevedere legală sau din natura lor nu rezultă contrariul.

Prețul locațiunii

Art. 1.780. - (1) Chiria poate consta într-o sumă de bani sau în orice alte bunuri sau prestații.
(2) Dispozițiile privitoare la stabilirea prețului vânzării sunt aplicabile, în mod corespunzător, și chiriei.

Încheierea contractului de locațiune

Art. 1.781. - Contractul de locațiune se consideră încheiat îndată ce părțile au convenit asupra bunului și prețului.

Locațiuni succesive

Art. 1.782. - În situația unor locațiuni succesive ale căror perioade se suprapun fie și parțial, conflictul dintre locatari se rezolvă:
a) în cazul imobilelor înscrise în cartea funciară, în favoarea locatarului care și-a notat dreptul în cartea funciară, dispozițiile art. 902 alin. (1) aplicându-se în mod corespunzător;
b) în cazul mobilelor supuse unor formalități de publicitate, în favoarea locatarului care a îndeplinit cel dintâi aceste formalități;
c) în cazul celorlalte bunuri, în favoarea locatarului care a intrat cel dintâi în folosința bunului, dispozițiile art. 1.275 aplicându-se în mod corespunzător.

Durata maximă a locațiunii

Art. 1.783. - Locațiunile nu se pot încheia pentru o perioadă mai mare de 49 de ani. Dacă părțile stipulează un termen mai lung, acesta se reduce de drept la 49 de ani.

Incapacități

Art. 1.784. - (1) Dispozițiile privitoare la incapacitățile prevăzute la art. 1.654 și 1.655 sunt aplicabile, în mod corespunzător, și locațiunii.
(2) De asemenea, sunt aplicabile, prin analogie, și dispozițiile art. 1.653, inclusiv atunci când există litigiu cu privire la dreptul de proprietate asupra bunului ce urmează a face obiectul locațiunii.
(3) Dacă legea nu dispune altfel, locațiunile încheiate de persoanele care, potrivit legii, nu pot face decât acte de administrare nu vor depăși 5 ani.

Locațiunea fără durată determinată

Art. 1.785. - Dacă în contract părțile nu au arătat durata locațiunii, fără a-și fi dorit să contracteze pe o durată nedeterminată, în lipsa uzanțelor, locațiunea se consideră încheiată:
a) pentru un an, în cazul locuințelor nemobilate sau spațiilor pentru exercitarea activității unui profesionist;
b) pe durata corespunzătoare unității de timp pentru care s-a calculat chiria, în cazul bunurilor mobile ori în acela al camerelor sau apartamentelor mobilate;
c) pe durata locațiunii imobilului, în cazul bunurilor mobile puse la dispoziția locatarului pentru folosința unui imobil.

§2.
Obligațiile locatorului

Obligațiile principale ale locatorului

Art. 1.786. - Locatorul este ținut, chiar fără vreo stipulație expresă:
a) să predea locatarului bunul dat în locațiune;
b) să mențină bunul în stare corespunzătoare de folosință pe toată durata locațiunii;
c) să asigure locatarului liniștita și utila folosință a bunului pe tot timpul locațiunii.

Predarea bunului

Art. 1.787. - Locatorul este obligat să predea bunul împreună cu toate accesoriile sale în stare corespunzătoare utilizării acestuia.

Sarcina reparațiilor

Art. 1.788. - (1) Locatorul este obligat să efectueze toate reparațiile care sunt necesare pentru a menține bunul în stare corespunzătoare de întrebuințare pe toată durata locațiunii, conform destinației stabilite potrivit art. 1.799.
(2) Sunt în sarcina locatarului reparațiile locative, a căror necesitate rezultă din folosința obișnuită a bunului.
(3) Dacă, după încheierea contractului, se ivește nevoia unor reparații care sunt în sarcina locatorului, iar acesta din urmă, deși încunoștințat, nu începe să ia de îndată măsurile necesare, reparațiile pot fi făcute de locatar. În acest caz, locatorul este dator să plătească, în afara sumelor avansate de locatar, dobânzi socotite de la data efectuării cheltuielilor.
(4) În caz de urgență, locatarul îl poate înștiința pe locator și după începerea reparațiilor, dobânzile la sumele avansate neputând curge decât de la data înștiințării.

Asigurarea folosinței

Art. 1.789. - Locatorul este obligat să întreprindă tot ceea ce este necesar pentru a asigura în mod constant locatarului folosința liniștită și utilă a bunului, fiind dator să se abțină de la orice fapt care ar împiedica, diminua sau stânjeni o asemenea folosință.

Garanția contra viciilor

Art. 1.790. - (1) Locatorul garantează contra tuturor viciilor lucrului care împiedică sau micșorează folosirea lui, chiar dacă nu le-a cunoscut la încheierea contractului și fără a ține seama dacă ele existau dinainte ori au survenit în cursul locațiunii.
(2) Locatorul nu răspunde pentru viciile care erau aparente la data încheierii contractului și pe care locatarul nu le-a reclamat în condițiile art. 1.690 alin. (3). Locatorul poate fi obligat la despăgubiri pentru prejudiciile pe care viciile aparente le cauzează vieții, sănătății sau integrității corporale a locatarului.

Efectele garanției contra viciilor

Art. 1.791. - (1) Dacă locatorul nu înlătură viciile în cel mai scurt termen, locatarul are dreptul la o scădere proporțională a chiriei. În cazul în care viciile sunt atât de grave încât, dacă le-ar fi cunoscut, locatarul nu ar fi luat bunul în locațiune, el poate rezilia contractul, în condițiile legii.
(2) Atunci când aceste vicii aduc vreun prejudiciu locatarului, locatorul poate fi obligat și la daune-interese, în afară de cazul când dovedește că nu le-a cunoscut și că, potrivit împrejurărilor, nu era dator să le cunoască.

Garanția pentru lipsa calităților convenite

Art. 1.792. - Dispozițiile privitoare la garanția contra viciilor ascunse se aplică și atunci când bunul dat în locațiune nu corespunde calităților convenite de către părți.

Tulburările de fapt

Art. 1.793. - Locatorul nu este ținut să îl garanteze pe locatar de tulburarea cauzată prin fapta unui terț care nu pretinde vreun drept asupra bunului, afară numai dacă tulburările începute înaintea predării bunului îl împiedică pe locatar să îl preia, caz în care dispozițiile art. 1.794 alin. (2) sunt aplicabile.

Tulburările de drept

Art. 1.794. - (1) Dacă un terț pretinde vreun drept asupra bunului dat în locațiune, locatorul este dator să îl apere pe locatar chiar și în lipsa unei tulburări de fapt. Dacă locatarul este lipsit în tot sau în parte de folosința bunului, locatorul trebuie să îl despăgubească pentru toate prejudiciile suferite din această cauză.
(2) Indiferent de gravitatea tulburării, dacă i-a comunicat-o locatorului, fără ca acesta să o înlăture de îndată, locatarul poate cere o scădere proporțională a chiriei. Dacă tulburarea este atât de gravă încât, dacă ar fi cunoscut-o, locatarul nu ar fi contractat, el poate rezilia contractul în condițiile legii.
(3) Locatarul care, la încheierea contractului, cunoștea cauza de evicțiune nu are dreptul la daune-interese.

Introducerea în proces a locatorului

Art. 1.795. - (1) Dacă locatarul este chemat în judecată de un terț care pretinde un drept asupra bunului închiriat, inclusiv un drept de servitute, și există riscul pierderii, în tot sau în parte, a folosinței bunului, el are dreptul să ceară introducerea în proces a locatorului, în condițiile Codului de procedură civilă.
(2) Locatarul va fi ținut să îl despăgubească pe locator de toate prejudiciile suferite ca urmare a necomunicării tulburării de către locatar. El nu va fi însă ținut la despăgubiri dacă dovedește că locatorul nu ar fi avut câștig de cauză sau că, având cunoștință de tulburare, nu a acționat.

§3.
Obligațiile locatarului

Obligațiile principale

Art. 1.796. - Locatarul are următoarele obligații principale:
a) să ia în primire bunul dat în locațiune;
b) să plătească chiria în cuantumul și la termenul stabilite prin contract;
c) să folosească bunul cu prudență și diligență;
d) să restituie bunul la încetarea, din orice cauză, a contractului de locațiune.

Data plății chiriei

Art. 1.797. - (1) În lipsă de stipulație contrară, locatarul este obligat să plătească chiria la termenele stabilite potrivit uzanțelor.
(2) Dacă nu există uzanțe și în lipsa unei stipulații contrare, chiria se plătește după cum urmează:
a) în avans pentru toată durata contractului, dacă aceasta nu depășește o lună;
b) în prima zi lucrătoare a fiecărei luni, dacă durata locațiunii este mai mare de o lună, dar mai mică de un an;
c) în prima zi lucrătoare a fiecărui trimestru, dacă durata locațiunii este de cel puțin un an.

Caracterul executoriu

Art. 1.798. - Contractele de locațiune încheiate prin înscris sub semnătură privată care au fost înregistrate la organele fiscale, precum și cele încheiate în formă autentică constituie titluri executorii pentru plata chiriei la termenele și în modalitățile stabilite în contract sau, în lipsa acestora, prin lege.

Obligațiile privind folosirea bunului

Art. 1.799. - Locatarul este obligat să folosească bunul luat în locațiune cu prudență și diligență, potrivit destinației stabilite prin contract sau, în lipsă, potrivit celei prezumate după anumite împrejurări, cum ar fi natura bunului, destinația sa anterioară ori cea potrivit căreia locatarul îl folosește.

Schimbarea formei ori destinației bunului. Folosirea abuzivă

Art. 1.800. - Dacă locatarul modifică bunul ori îi schimbă destinația sau dacă îl întrebuințează astfel încât îl prejudiciază pe locator, acesta din urmă poate cere daune-interese și, după caz, rezilierea contractului.

Înștiințarea locatorului despre nevoia de reparații

Art. 1.801. - Locatarul este obligat, sub sancțiunea plății de daune-interese și a suportării oricăror alte cheltuieli, să îi notifice de îndată locatorului necesitatea efectuării reparațiilor care sunt în sarcina acestuia din urmă.

Reparațiile locative

Art. 1.802. - În lipsă de stipulație contrară, reparațiile de întreținere curentă sunt în sarcina locatarului.

Lipsa de folosință în caz de reparații urgente

Art. 1.803. - (1) Dacă în timpul locațiunii bunul are nevoie de reparații care nu pot fi amânate până la sfârșitul locațiunii sau a căror amânare ar expune bunul pericolului de a fi distrus, locatarul va suporta restrângerea necesară a locațiunii cauzată de aceste reparații.
(2) Dacă totuși reparațiile durează mai mult de 10 zile, prețul locațiunii va fi scăzut proporțional cu timpul și cu partea bunului de care locatarul a fost lipsit.
(3) Dacă reparațiile sunt de așa natură încât, în timpul executării lor, bunul devine impropriu pentru întrebuințarea convenită, locatarul poate rezilia contractul.

Obligația de a permite examinarea bunului

Art. 1.804. - Locatarul este obligat să permită examinarea bunului de către locator la intervale de timp rezonabile în raport cu natura și destinația bunului, precum și de către cei care doresc să îl cumpere sau care, la încetarea contractului, doresc să îl ia în locațiune, fără însă ca prin aceasta să i se cauzeze o stânjenire nejustificată a folosinței bunului.

§4.
Sublocațiunea și cesiunea contractului de locațiune

Dreptul de a subcontracta și de a ceda contractul

Art. 1.805. - Locatarul poate să încheie o sublocațiune, totală sau parțială, ori chiar să cedeze locațiunea, în tot sau în parte, unei alte persoane, dacă această facultate nu i-a fost interzisă în mod expres. Cu toate acestea, dacă bunul este mobil, sublocațiunea ori cesiunea nu este permisă decât cu acordul scris al locatorului.

Interdicția sublocațiunii și a cesiunii

Art. 1.806. - (1) Interdicția de a încheia o sublocațiune o include și pe aceea de a ceda locațiunea. Interdicția de a ceda locațiunea nu o include pe aceea de a încheia o sublocațiune.
(2) Interdicția de a încheia o sublocațiune privește atât sublocațiunea totală, cât și pe cea parțială. Interdicția de a ceda locațiunea privește atât cesiunea totală, cât și pe cea parțială.

Efectele sublocațiunii. Acțiuni împotriva sublocatarului

Art. 1.807. - (1) În caz de neplată a chiriei cuvenite în temeiul locațiunii, locatorul îl poate urmări pe sublocatar până la concurența chiriei pe care acesta din urmă o datorează locatarului principal. Plata anticipată a chiriei către locatarul principal nu poate fi opusă locatorului.
(2) Locatorul își păstrează dreptul prevăzut la alin. (1) atunci când creanța având ca obiect chiria datorată în temeiul sublocațiunii a fost cedată.
(3) Locatorul poate, de asemenea, să se îndrepte direct împotriva sublocatarului pentru a-l constrânge la executarea celorlalte obligații asumate prin contractul de sublocațiune.

Efectele cesiunii locațiunii

Art. 1.808. - (1) Prin cesiunea contractului de locațiune de către locatar, cesionarul dobândește drepturile și este ținut de obligațiile locatarului izvorâte din contractul de locațiune.
(2) Dispozițiile privind cesiunea contractului se aplică în mod corespunzător.

§5.
Expirarea termenului și tacita relocațiune

Expirarea termenului

Art. 1.809. - (1) Contractul de locațiune încetează de drept la expirarea termenului convenit de părți sau, după caz, prevăzut de lege, fără a fi necesară o înștiințare prealabilă.
(2) În privința obligației de restituire a bunului dat în locațiune, contractul încheiat pe durată determinată și constatat prin înscris autentic constituie, în condițiile legii, titlu executoriu la expirarea termenului.
(3) Dispozițiile alin. (2) se aplică în mod corespunzător și contractului încheiat pe perioadă determinată prin înscris sub semnătură privată și înregistrat la organul fiscal competent.

Tacita relocațiune

Art. 1.810. - (1) Dacă, după împlinirea termenului, locatarul continuă să dețină bunul și să își îndeplinească obligațiile fără vreo împotrivire din partea locatorului, se consideră încheiată o nouă locațiune, în condițiile celei vechi, inclusiv în privința garanțiilor.
(2) Noua locațiune va fi însă pe durată nedeterminată, dacă prin lege sau convenția părților nu se prevede altfel.

§6.
Înstrăinarea bunului dat în locațiune

Opozabilitatea contractului de locațiune față de dobânditor

Art. 1.811. - Dacă bunul dat în locațiune este înstrăinat, dreptul locatarului este opozabil dobânditorului, după cum urmează:
a) în cazul imobilelor înscrise în cartea funciară, dacă locațiunea a fost notată în cartea funciară;
b) în cazul imobilelor neînscrise în cartea funciară, dacă data certă a locațiunii este anterioară datei certe a înstrăinării;
c) în cazul mobilelor supuse unor formalități de publicitate, dacă locatarul a îndeplinit aceste formalități;
d) în cazul celorlalte bunuri mobile, dacă la data înstrăinării bunul se afla în folosința locatarului.

Încetarea locațiunii în caz de înstrăinare

Art. 1.812. - (1) Dacă părțile convin astfel, locațiunea încetează în cazul înstrăinării bunului dat în locațiune.
(2) Cu toate acestea, locațiunea rămâne opozabilă dobânditorului chiar și după ce locatarului i s-a notificat înstrăinarea, pentru un termen de două ori mai mare decât cel care s-ar fi aplicat notificării denunțării contractului, conform prevederilor art. 1.816 alin. (2).
(3) Locatarul căruia i s-a comunicat încetarea contractului cu respectarea prevederilor alin. (2) nu are drept la despăgubire nici împotriva locatorului, nici împotriva dobânditorului.

Raporturile dintre locatar și dobânditor

Art. 1.813. - (1) În cazurile prevăzute la art. 1.811, dobânditorul se subrogă în toate drepturile și obligațiile locatorului care izvorăsc din locațiune.
(2) Locatorul inițial rămâne răspunzător pentru prejudiciile cauzate locatarului anterior înstrăinării.

Efectele garanțiilor constituite de locatar

Art. 1.814. - Când locatarul bunului înstrăinat a dat garanții locatorului pentru îndeplinirea obligațiilor sale, dobânditorul se subrogă în drepturile izvorând din aceste garanții, în condițiile legii.

Cesiunea și plata anticipată a chiriei

Art. 1.815. - Plata anticipată a chiriei sau cesiunea creanței privind chiria nu poate fi opusă dobânditorului decât dacă în privința acestora au fost îndeplinite, înainte ca înstrăinarea să devină opozabilă locatarului, formalitățile de publicitate prin înscrierea la arhivă sau, după caz, în cartea funciară, în funcție de obiectul locațiunii, ori dacă plata anticipată sau cesiunea a fost cunoscută de dobânditor pe altă cale.

§7.
Încetarea contractului

Denunțarea contractului

Art. 1.816. - (1) Dacă locațiunea a fost făcută fără determinarea duratei, oricare dintre părți poate denunța contractul prin notificare.
(2) Notificarea făcută cu nerespectarea termenului de preaviz stabilit de lege sau, în lipsă, de uzanțe nu produce efecte decât de la împlinirea acelui termen.
(3) La împlinirea termenului de preaviz, obligația de restituire a bunului devine exigibilă, iar contractul de locațiune încheiat în condițiile prevăzute la art. 1.809 alin. (2) sau (3), după caz, constituie, în condițiile legii, titlu executoriu cu privire la această obligație.

Rezilierea locațiunii

Art. 1.817. - Atunci când, fără justificare, una dintre părțile contractului de locațiune nu își execută obligațiile născute din acest contract, cealaltă parte are dreptul de a rezilia locațiunea, cu daune-interese, dacă este cazul, potrivit legii

Imposibilitatea folosirii bunului

Art. 1.818. - (1) Dacă bunul este distrus în întregime sau nu mai poate fi folosit potrivit destinației stabilite, locațiunea încetează de drept.
(2) Dacă imposibilitatea folosirii bunului este numai parțială, locatarul poate, după împrejurări, să ceară fie rezilierea locațiunii, fie reducerea proporțională a chiriei.
(3) Atunci când bunul este doar deteriorat, locațiunea continuă, fiind aplicabile dispozițiile art. 1.788.
(4) În toate cazurile în care imposibilitatea totală sau parțială de folosire a bunului este fortuită, locatarul nu are drept la daune-interese.

Desființarea titlului locatorului

Art. 1.819. - (1) Desființarea dreptului care permitea locatorului să asigure folosința bunului închiriat determină încetarea de drept a contractului de locațiune.
(2) Cu toate acestea, locațiunea va continua să producă efecte și după desființarea titlului locatorului pe durata stipulată de părți, fără a se depăși un an de la data desființării titlului locatorului, însă numai dacă locatarul a fost de bună-credință la încheierea locațiunii.

Moartea locatorului sau a locatarului

Art. 1.820. - (1) Locațiunea nu încetează prin moartea locatorului sau a locatarului.
(2) Cu toate acestea, în cazul locațiunii cu durată determinată, moștenitorii locatarului pot denunța contractul în termen de 60 de zile de la data la care au luat cunoștință de moartea locatarului și existența locațiunii.

Restituirea bunului

Art. 1.821. - (1) La încetarea locațiunii, locatarul este obligat să restituie bunul luat în locațiune în starea în care l-a primit, în afară de ceea ce a pierit sau s-a deteriorat din cauza vechimii.

(2) Până la proba contrară, locatarul este prezumat că a primit bunul în stare corespunzătoare de întrebuințare potrivit destinației stabilite.
(3) Restituirea bunurilor mobile luate în locațiune se face în locul în care au fost predate.

Răspunderea locatarului pentru bunul închiriat

Art. 1.822. - (1) Locatarul răspunde pentru degradarea bunului închiriat în timpul folosinței sale, inclusiv cea cauzată de incendiu, dacă nu dovedește că a survenit fortuit.
(2) El răspunde inclusiv pentru degradarea cauzată de membrii familiei sale, de sublocatarul său, ca și de fapta altor persoane cărora le-a îngăduit în orice mod folosirea, deținerea sau accesul la bun.

Îmbunătățirile făcute de locatar

Art. 1.823. - (1) Locatorul are dreptul de a păstra lucrările adăugate și autonome efectuate asupra bunului pe durata locațiunii și nu poate fi obligat la despăgubiri decât dacă locatarul a efectuat lucrările cu acordul prealabil al locatorului.
(2) Dacă lucrările au fost efectuate fără acordul prealabil al locatorului, acesta poate alege să ceară locatarului aducerea bunului în starea inițială, precum și plata de despăgubiri pentru orice pagubă ar fi cauzată bunului de către locatar.
(3) În cazul în care nu a avut acordul prealabil al locatorului, locatarul nu poate invoca, în niciun caz, dreptul de retenție.

SECȚIUNEA a 2-a

Reguli particulare în materia închirierii locuințelor

Închirierea făcută fără determinarea duratei

Art. 1.824. - (1) Atunci când contractul de închiriere s-a încheiat fără determinarea duratei și nu s-a convenit altfel, chiriașul poate denunța contractul prin notificare, cu respectarea unui termen de preaviz care nu poate fi mai mic decât sfertul intervalului de timp pentru care s-a stabilit plata chiriei.
(2) În cazul prevăzut la alin. (1), locatorul poate denunța contractul prin notificare, cu respectarea unui termen de preaviz care nu poate fi mai mic de:

a) 60 de zile, dacă intervalul de timp pentru care s-a stabilit plata chiriei este de o lună sau mai mare;
b) 15 zile, dacă intervalul de timp pentru care s-a stabilit plata chiriei este mai mic de o lună.

Denunțarea închirierii încheiate pe durată determinată

Art. 1.825. - (1) Dacă închirierea este pe durată determinată, locatarul poate denunța unilateral contractul prin notificare, cu respectarea unui termen de preaviz de cel puțin 60 de zile. Orice clauză contrară este considerată nescrisă.
(2) În cazul în care închirierea este pe durată determinată, iar în contract s-a prevăzut că locatorul poate denunța unilateral contractul în vederea satisfacerii nevoilor locative proprii sau ale familiei sale, acestei denunțări i se aplică termenul de preaviz prevăzut la art. 1.824 alin. (2).

Clauze nescrise

Art. 1.826. - Este considerată nescrisă orice clauză în temeiul căreia:
a) chiriașul este obligat să încheie o asigurare cu un asigurător impus de locator;
b) se prevede răspunderea solidară sau indivizibilă a chiriașilor din apartamente diferite situate în același imobil, în cazul degradării elementelor de construcții și a instalațiilor, obiectelor și dotărilor aferente părților comune ale imobilului;
c) chiriașul se obligă să recunoască sau să plătească în avans, cu titlu de reparații locative, sume stabilite pe baza estimărilor făcute exclusiv de locator;
d) locatorul este îndreptățit să diminueze sau să suprime, fără contraprestație echivalentă, prestațiile la care s-a obligat prin contract.

Vicii care amenință sănătatea ori integritatea corporală

Art. 1.827. - (1) Dacă imobilul închiriat, prin structură sau prin starea sa, constituie o primejdie gravă pentru sănătatea celor care lucrează sau locuiesc în el, chiriașul, chiar dacă a renunțat la acest drept, va putea rezilia contractul de închiriere, în condițiile legii.
(2) Chiriașul are dreptul și la daune-interese dacă, la data încheierii contractului, nu a cunoscut viciile bunului.

Dreptul de preferință al chiriașului la închiriere

Art. 1.828. - (1) La încheierea unui nou contract de închiriere a locuinței, chiriașul are, la condiții egale, drept de preferință. El nu are însă acest drept atunci când nu și-a executat obligațiile născute în baza închirierii anterioare.
(2) Dispozițiile referitoare la exercitarea dreptului de preempțiune în materia vânzării sunt aplicabile în mod corespunzător.

Folosirea părților și instalațiilor comune ale clădirii

Art. 1.829. - (1) În clădirile cu mai multe apartamente, chiriașii au dreptul de a întrebuința părțile și instalațiile de folosință comună ale clădirii potrivit cu destinația fiecăreia.
(2) Chiriașii sunt obligați să contribuie la cheltuielile pentru iluminarea, încălzirea, curățarea părților și instalațiilor de folosință comună, precum și la orice alte cheltuieli pe care legea le stabilește în sarcina lor.

Rezilierea contractului

Art. 1.830. - (1) În cazul în care, fără justificare, una dintre părțile contractului de închiriere nu își execută obligațiile născute din acest contract, cealaltă parte are dreptul la rezilierea contractului.
(2) De asemenea, locatorul poate cere instanței rezilierea contractului de închiriere și în cazul în care chiriașul, membrii familiei sale sau alte persoane cărora acesta din urmă le-a îngăduit, în orice mod, folosirea, deținerea sau accesul în locuință fie au un comportament care face imposibilă conviețuirea cu celelalte persoane care locuiesc în același imobil sau în imobile aflate în vecinătate, fie împiedică folosirea normală a locuinței sau a părților comune.

Evacuarea chiriașului

Art. 1.831. - (1) Dacă prin lege nu se prevede altfel, evacuarea chiriașului se face în baza unei hotărâri judecătorești.
(2) Chiriașul este obligat la plata chiriei prevăzute în contract până la data eliberării efective a locuinței, precum și la repararea prejudiciilor de orice natură cauzate locatorului până la acea dată.

Alte persoane care locuiesc împreună cu chiriașul

Art. 1.832. - (1) În lipsa unei interdicții stipulate în acest sens, și alte persoane pot locui împreună cu chiriașul, caz în care vor fi ținute solidar cu acesta, pe durata folosinței exercitate, pentru oricare dintre obligațiile izvorâte din contract.
(2) Încetarea, din orice cauză, a contractului de închiriere, precum și hotărârea judecătorească de evacuare a chiriașului sunt de drept opozabile și se execută împotriva tuturor persoanelor care locuiesc, cu titlu sau fără titlu, împreună cu chiriașul.

Subînchirierea și cesiunea contractului de închiriere

Art. 1.833. - Chiriașul poate ceda contractul de închiriere a locuinței sau subînchiria locuința numai cu acordul scris al locatorului, caz în care, în lipsa unei stipulații contrare, cesionarul, respectiv sublocatarul răspunde solidar cu chiriașul pentru obligațiile asumate față de locator prin contractul de închiriere.

Decesul chiriașului

Art. 1.834. - (1) Contractul de închiriere a locuinței încetează în termen de 30 de zile de la data înregistrării decesului chiriașului.
(2) Descendenții și ascendenții chiriașului au dreptul, în termenul prevăzut la alin. (1), să opteze pentru continuarea contractului de închiriere până la expirarea duratei acestuia, dacă sunt menționați în contract și dacă au locuit împreună cu chiriașul. Dispozițiile art. 323 alin. (3) sunt aplicabile în privința soțului supraviețuitor.
(3) Persoanele prevăzute la alin. (2), care au cerut continuarea contractului, desemnează de comun acord persoana sau persoanele care semnează contractul de închiriere în locul chiriașului decedat. În cazul în care aceștia nu ajung la un acord în termen de 30 de zile de la data înregistrării decesului chiriașului, desemnarea se face de către locator.
(4) Subînchirierea consimțită de chiriaș încetează la expirarea termenului prevăzut la alin. (1), dacă locațiunea nu continuă în condițiile alin. (2). În acest ultim caz, persoana desemnată potrivit alin. (3) semnează contractul de subînchiriere în locul chiriașului decedat.

Locuințe cu destinație specială

Art. 1.835. - Regimul închirierii prevăzut de legea specială pentru locuințele sociale, locuințele de necesitate, locuințele de serviciu, locuințele de intervenție și locuințele de protocol se întregește cu prevederile prezentului cod.

SECȚIUNEA a 3-a

Reguli particulare în materia arendării

Bunuri ce pot fi arendate

Art. 1.836. - Pot fi arendate orice bunuri agricole, cum ar fi:
a) terenurile cu destinație agricolă, și anume terenuri agricole productive - arabile, viile, livezile, pepinierele viticole, pomicole, arbuștii fructiferi, plantațiile de hamei și duzi, pășunile împădurite, terenurile ocupate cu construcții și instalații agrozootehnice, amenajările piscicole și de îmbunătățiri funciare, drumurile tehnologice, platformele și spațiile de depozitare care servesc nevoilor producției agricole și terenurile neproductive care pot fi amenajate și folosite pentru producția agricolă;
b) animalele, construcțiile de orice fel, mașinile, utilajele și alte asemenea bunuri destinate exploatării agricole.

Arendarea făcută pe durată nedeterminată

Art. 1.837. - Dacă durata nu este determinată, arendarea se consideră a fi făcută pentru toată perioada necesară recoltării fructelor pe care bunul agricol urmează să le producă în anul agricol în care se încheie contractul.

Condiții de formă

Art. 1.838. - (1) Contractul de arendare trebuie încheiat în formă scrisă, sub sancțiunea nulității absolute.
(2) Sub sancțiunea unei amenzi civile stabilite de instanța de judecată pentru fiecare zi de întârziere, arendașul trebuie să depună un exemplar al contractului la consiliul local în a cărui rază teritorială se află bunurile agricole arendate, pentru a fi înregistrat într-un registru special ținut de secretarul consiliului local.

(3) Când bunurile arendate sunt situate în raza teritorială a mai multor consilii locale, câte un exemplar al contractului se depune la fiecare consiliu local în a cărui rază teritorială sunt situate bunurile arendate.
(4) Dispozițiile în materie de carte funciară rămân aplicabile.
(5) Toate cheltuielile legate de încheierea, înregistrarea și publicitatea contractului de arendare revin arendașului.

Schimbarea categoriei de folosință

Art. 1.839. - Arendașul poate schimba categoria de folosință a terenului arendat numai cu acordul prealabil dat în scris de către proprietar și cu respectarea dispozițiilor legale în vigoare.

Asigurarea bunurilor arendate

Art. 1.840. - Arendașul este obligat, chiar în lipsă de stipulație expresă, să asigure bunurile agricole pentru riscul pierderii recoltei ori al pieirii animalelor din cauza unor calamități naturale.

Reducerea arendei stabilite în bani în cazul pieirii recoltei

Art. 1.841. - (1) Atunci când, pe durata arendării, întreaga recoltă a unui an sau cel puțin o jumătate din ea a pierit fortuit, arendașul poate cere reducerea proporțională a arendei dacă aceasta a fost stabilită într-o cantitate determinată de produse agricole, într-o sumă de bani determinată sau într-o sumă de bani determinabilă în funcție de valoarea unei cantități determinate de produse agricole.
(2) Dacă arendarea este făcută pe mai mulți ani, reducerea nu se va stabili decât la sfârșitul arendării, când se va face o compensare a recoltelor tuturor anilor de folosință.

Excepții

Art. 1.842. - (1) Arendașul nu poate obține reducerea arendei în cazul în care pieirea recoltei a avut loc după ce a fost culeasă.
(2) Reducerea arendei nu va putea fi cerută nici atunci când cauza pagubei era cunoscută la data încheierii contractului.

Riscul pieirii fructelor în cazul în care arenda se plătește în fructe

Art. 1.843. - (1) Atunci când arenda este stabilită într-o cotă din fructe sau într-o sumă de bani determinabilă în funcție de valoarea unei astfel de cote, pieirea fortuită, în tot sau în parte, a fructelor de împărțit este suportată proporțional și nu dă niciuneia dintre părți acțiune în despăgubire împotriva celeilalte.
(2) Dacă însă pieirea s-a produs după culegerea fructelor și una dintre părți întârzie în mod culpabil predarea sau recepția lor, cota cuvenită acesteia se reduce cu fructele pierdute, iar cota celeilalte părți se consideră ca și cum nu ar fi survenit nicio pierdere, afară numai dacă fructele ar fi pierit chiar dacă predarea și recepția fructelor se făceau la timp.

Plata arendei în fructe

Art. 1.844. - Atunci când arenda se plătește în fructe, în lipsa altui termen prevăzut în contract, arendașul este de drept în întârziere pentru predarea lor de la data culegerii, iar arendatorul este de drept în întârziere pentru recepție de la data la care a fost notificat în scris de către arendaș.

Caracterul executoriu

Art. 1.845. - Contractele de arendare încheiate în formă autentică, precum și cele înregistrate la consiliul local constituie, în condițiile legii, titluri executorii pentru plata arendei la termenele și în modalitățile stabilite în contract.

Cesiunea arendării

Art. 1.846. - Cu acordul scris al arendatorului, arendașul poate să cesioneze contractul de arendare soțului care participă la exploatarea bunurilor arendate sau descendenților săi majori.

Interdicția subarendării

Art. 1.847. - (1) Nu sunt permise oficiile de arendași.
(2) Subarendarea totală sau parțială este interzisă, sub sancțiunea nulității absolute.

Reînnoirea arendării

Art. 1.848. - (1) Contractul de arendare se reînnoiește de drept, pentru aceeași durată, dacă niciuna dintre părți nu a comunicat cocontractantului, în scris, refuzul său cu cel puțin 6 luni înainte de expirarea termenului, iar în cazul terenurilor cu destinație agricolă, cu cel puțin un an.
(2) Dacă durata contractului de arendare este de un an sau mai scurtă, termenele de refuz al reînnoirii prevăzute la alin. (1) se reduc la jumătate.

Dreptul de preempțiune

Art. 1.849. - Arendașul are drept de preempțiune cu privire la bunurile agricole arendate, care se exercită potrivit art. 1.730-1.739.

Cazuri speciale de încetare a contractului

Art. 1.850. - Contractul de arendare încetează prin decesul, incapacitatea sau falimentul arendașului.

CAPITOLUL VI
Contractul de antrepriză

SECȚIUNEA 1
Reguli comune privind contractul de antrepriză

§1.
Dispoziții generale

Noțiune

Art. 1.851. - (1) Prin contractul de antrepriză, antreprenorul se obligă ca, pe riscul său, să execute o anumită lucrare, materială ori intelectuală, sau să presteze un anumit serviciu pentru beneficiar, în schimbul unui preț.
(2) Dispozițiile prezentei secțiuni sunt aplicabile, în mod corespunzător, și antreprizei pentru lucrări de construcții, dacă sunt compatibile cu regulile particulare prevăzute pentru acest contract.

Contractul de subantrepriză

Art. 1.852. - (1) Prin contractul de subantrepriză antreprenorul poate încredința unuia sau mai multor subantreprenori executarea unor părți ori elemente ale lucrării sau serviciilor, afară de cazul în care contractul de antrepriză a fost încheiat în considerarea persoanei sale.
(2) În raporturile cu beneficiarul, antreprenorul răspunde pentru fapta subantreprenorului la fel ca pentru propria sa faptă.
(3) Subantrepriza este supusă dispozițiilor prevăzute pentru contractul de antrepriză.

Incapacități

Art. 1.853. - Dispozițiile art. 1.655 alin. (1) se aplică în mod corespunzător și contractului de antrepriză.

Prețul

Art. 1.854. - (1) Prețul antreprizei poate consta într-o sumă de bani sau în orice alte bunuri sau prestații.
(2) Prețul trebuie să fie serios și determinat sau cel puțin determinabil.
(3) Atunci când contractul nu cuprinde clauze referitoare la preț, beneficiarul datorează prețul prevăzut de lege ori calculat potrivit legii sau, în lipsa unor asemenea prevederi legale, prețul stabilit în raport cu munca depusă și cheltuielile necesare pentru executarea lucrării ori prestarea serviciului, avându-se în vedere și uzanțele existente.

Delimitarea față de vânzare

Art. 1.855. - Contractul este de vânzare, iar nu de antrepriză, atunci când, potrivit intenției părților, executarea lucrării nu constituie scopul principal al contractului, avându-se în vedere și valoarea bunurilor furnizate.

Acțiunea directă a lucrătorilor

Art. 1.856. - În măsura în care nu au fost plătite de antreprenor, persoanele care, în baza unui contract încheiat cu acesta, au desfășurat o activitate pentru prestarea serviciilor sau executarea lucrării contractate au acțiune directă împotriva beneficiarului, până la concurența sumei pe care acesta din urmă o datorează antreprenorului la momentul introducerii acțiunii.

§2.
Obligațiile părților

Procurarea, păstrarea și întrebuințarea materialelor

Art. 1.857. - (1) Dacă din lege sau din contract nu rezultă altfel, antreprenorul este obligat să execute lucrarea cu materialele sale.
(2) Antreprenorul care lucrează cu materialele sale răspunde pentru calitatea acestora, potrivit dispozițiilor de la contractul de vânzare.
(3) Antreprenorul căruia beneficiarul i-a încredințat materialele este obligat să le păstreze și să le întrebuințeze potrivit destinației lor, conform regulilor tehnice aplicabile, să justifice modul în care acestea au fost întrebuințate și să restituie ceea ce nu a fost folosit la executarea lucrării.

Informarea beneficiarului

Art. 1.858. - Antreprenorul este obligat să îl informeze fără întârziere pe beneficiar dacă normala executare a lucrării, trăinicia ei sau folosirea potrivit cu destinația acesteia ar fi primejduită din cauza:
a) materialelor procurate sau a celorlalte mijloace pe care, potrivit contractului, beneficiarul le-a pus la dispoziție;
b) instrucțiunilor necorespunzătoare date de beneficiar;
c) existenței sau ivirii unor împrejurări pentru care antreprenorul nu este ținut să răspundă.

Neluarea măsurilor necesare de către beneficiar

Art. 1.859. - (1) În cazul în care beneficiarul, deși a fost înștiințat de către antreprenor în condițiile art. 1.858, nu ia măsurile necesare într-un termen potrivit cu împrejurările, antreprenorul poate rezilia contractul sau poate continua executarea acestuia pe riscul beneficiarului, notificându-l în acest sens.
(2) Cu toate acestea, dacă lucrarea ar fi de natură să amenințe sănătatea sau integritatea corporală a persoanelor, antreprenorul este obligat să ceară rezilierea contractului, sub sancțiunea de a prelua riscul și de a răspunde pentru prejudiciile cauzate inclusiv terților.

Pieirea lucrării înainte de recepție

Art. 1.860. - (1) Dacă anterior recepției lucrarea piere ori se deteriorează din cauze neimputabile beneficiarului, antreprenorul care a procurat materialul este dator să o refacă pe cheltuiala sa și cu respectarea condițiilor și termenelor inițiale, ținând seama, dacă este cazul, de regulile privind suspendarea fortuită a executării obligației.
(2) Atunci când materialul a fost procurat de beneficiar, acesta este ținut să suporte cheltuielile refacerii lucrării numai dacă pieirea s-a datorat unui viciu al materialelor. În celelalte cazuri, beneficiarul este obligat să furnizeze din nou materialele, dacă pieirea sau deteriorarea nu este imputabilă antreprenorului.
(3) Dispozițiile prezentului articol nu sunt aplicabile atunci când pieirea sau deteriorarea are loc după recepția lucrării, situație în care antreprenorul rămâne răspunzător, dacă este cazul, în temeiul garanției contra viciilor și pentru calitățile convenite.

Controlul executării lucrării

Art. 1.861. - Beneficiarul are dreptul ca, pe propria sa cheltuială, să controleze lucrarea în cursul executării ei, fără a-l stânjeni în mod nejustificat pe antreprenor, precum și să îi comunice acestuia observațiile sale.

Recepția lucrării

Art. 1.862. - (1) De îndată ce a primit comunicarea prin care antreprenorul îl înștiințează că lucrarea este finalizată, beneficiarul are obligația ca, într-un termen rezonabil potrivit naturii lucrării și

uzanțelor din domeniu, să o verifice și, dacă aceasta corespunde condițiilor stabilite prin contract, să o recepționeze, precum și, atunci când este cazul, să o ridice.
(2) Dacă, fără motive temeinice, beneficiarul nu se prezintă sau nu comunică neîntârziat antreprenorului rezultatul verificării, lucrarea se socotește recepționată fără rezerve.
(3) Beneficiarul care a recepționat lucrarea fără rezerve nu mai are dreptul de a invoca viciile aparente ale lucrării sau lipsa aparentă a calităților convenite.

Garanția contra viciilor și pentru calitățile convenite

Art. 1.863. - Antreprenorul datorează garanție contra viciilor lucrării și pentru calitățile convenite, potrivit dispozițiilor privind garanția contra viciilor lucrului vândut, care se aplică în mod corespunzător.

Exigibilitatea prețului

Art. 1.864. - (1) Atunci când obiectul contractului este o lucrare, beneficiarul este obligat să îi plătească antreprenorului prețul la data și locul recepției întregii lucrări, dacă prin lege sau contract nu se prevede altfel.
(2) În cazul în care lucrarea a pierit ori s-a deteriorat înainte de recepție, fără vina beneficiarului, antreprenorul nu are dreptul la preț atunci când el a dat materialul sau când pieirea ori deteriorarea a avut o altă cauză decât viciile materialului dat de beneficiar. În acest caz, contractul rămâne în ființă, fiind aplicabile dispozițiile art. 1.860.

Prețul estimat

Art. 1.865. - (1) Atunci când, cu ocazia încheierii contractului, prețul lucrărilor sau al serviciilor a făcut obiectul unei estimări, antreprenorul trebuie să justifice orice creștere a prețului.
(2) Beneficiarul nu este ținut să plătească această creștere decât în măsura în care ea rezultă din lucrări sau servicii care nu puteau fi prevăzute de către antreprenor la momentul încheierii contractului.

Prețul stabilit în funcție de valoarea lucrărilor sau serviciilor

Art. 1.866. - Dacă prețul este stabilit în funcție de valoarea lucrărilor executate, a serviciilor prestate sau a bunurilor furnizate, antreprenorul este ținut, la cererea beneficiarului, să îi dea socoteală despre stadiul lucrărilor, despre serviciile deja prestate și despre cheltuielile deja efectuate.

Prețul forfetar

Art. 1.867. - (1) Atunci când contractul este încheiat pentru un preț global, beneficiarul trebuie să plătească prețul convenit și nu poate cere o diminuare a acestuia, motivând că lucrarea sau serviciul a necesitat mai puțină muncă ori a costat mai puțin decât s-a prevăzut.
(2) Tot astfel, antreprenorul nu poate pretinde o creștere a prețului pentru motive opuse celor menționate la alin. (1).
(3) Prețul forfetar rămâne neschimbat, cu toate că s-au adus modificări cu privire la condițiile de executare inițial prevăzute, dacă părțile nu au convenit altfel.

Vânzarea bunurilor neridicate în termen

Art. 1.868. - (1) Dacă antreprenorul s-a obligat să execute o lucrare cu materialul beneficiarului sau să presteze un serviciu cu privire la un bun pe care beneficiarul i l-a predat în acest scop, iar acesta din urmă nu ridică bunul în termen de 6 luni socotit din ziua convenită pentru recepție sau, când lucrarea ori serviciul s-a finalizat mai târziu, de la data finalizării, antreprenorul, după ce l-a înștiințat în scris pe beneficiar, are dreptul să vândă bunul cu diligența unui mandatar cu titlu gratuit al beneficiarului.
(2) După reținerea prețului lucrării și a cheltuielilor de vânzare, antreprenorul va consemna diferența la dispoziția beneficiarului.
(3) Dispozițiile prezentului articol nu sunt aplicabile în cazul în care beneficiarul introduce împotriva antreprenorului o acțiune întemeiată pe neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a lucrării.

Ipoteca legală

Art. 1.869. - Pentru garantarea plății prețului datorat pentru lucrare, antreprenorul beneficiază de o ipotecă legală asupra lucrării, constituită și conservată în condițiile legii.

§3.
Încetarea contractului

Decesul beneficiarului

Art. 1.870. - Decesul beneficiarului nu determină încetarea contractului decât dacă aceasta face imposibilă sau inutilă executarea sa.

Decesul antreprenorului sau incapacitatea sa de a executa contractul

Art. 1.871. - (1) În cazul în care antreprenorul decedează sau devine, fără culpa sa, incapabil de a finaliza lucrarea sau de a presta serviciul, contractul încetează dacă a fost încheiat în considerarea aptitudinilor personale ale antreprenorului.
(2) Beneficiarul este ținut să recepționeze partea deja executată, dacă o poate folosi.
(3) De asemenea, în cazul prevăzut la alin. (1), beneficiarul este obligat să plătească, în proporție cu prețul convenit, valoarea lucrărilor efectuate și a cheltuielilor făcute în vederea finalizării lucrării, însă numai în măsura în care aceste lucrări și cheltuieli îi sunt de folos.
(4) Beneficiarul are dreptul, cu condiția de a plăti o indemnizație adecvată, să ceară predarea materialelor pregătite și a planurilor pe cale de a fi puse în executare, dispozițiile legale privitoare la drepturile de proprietate intelectuală rămânând aplicabile.

Rezoluțiunea sau rezilierea contractului imputabilă antreprenorului

Art. 1.872. - Beneficiarul are dreptul să obțină rezilierea sau, după caz, rezoluțiunea contractului în cazurile în care, fără justificare:
a) respectarea termenului convenit pentru recepția lucrării a devenit vădit imposibilă;
b) lucrarea sau serviciul nu se execută în modul convenit și într-un termen stabilit de beneficiar potrivit cu împrejurările, antreprenorul nu remediază lipsurile constatate și nu schimbă pentru viitor modul de executare a lucrării sau serviciului;
c) nu se execută alte obligații ce revin antreprenorului potrivit legii sau în temeiul contractului.

Rezoluțiunea sau rezilierea contractului imputabilă beneficiarului

Art. 1.873. - Dacă antreprenorul nu poate începe sau continua executarea contractului din cauza neîndeplinirii fără justificare de către beneficiar a propriilor obligații, antreprenorul este îndreptățit să obțină rezoluțiunea ori rezilierea contractului, cu daune-interese, dacă este cazul.

SECȚIUNEA a 2-a
Contractul de antrepriză pentru lucrări de construcții

Noțiune

Art. 1.874. - Prin contractul de antrepriză pentru lucrări de construcții, antreprenorul se obligă să execute lucrări care, potrivit legii, necesită eliberarea autorizației de construire.

Obligații accesorii ale beneficiarului

Art. 1.875. - (1) Beneficiarul este obligat să permită antreprenorului, în măsura în care este necesară pentru executarea lucrării, folosirea căilor de acces, a instalațiilor proprii de alimentare cu apă și a altor utilități ce deservesc imobilul.
(2) Beneficiarul este obligat să obțină toate autorizațiile cerute de lege pentru executarea lucrării. În vederea executării acestei obligații, antreprenorul trebuie să coopereze cu beneficiarul, furnizându-i informațiile necesare pe care le deține sau pe care ar trebui să le dețină în considerarea specializării sale.

Controlul executării lucrărilor

Art. 1.876. - (1) În cursul executării contractului, beneficiarul are dreptul ca, fără a stânjeni activitatea normală a antreprenorului, să controleze stadiul de execuție, calitatea și aspectul lucrărilor efectuate și ale materialelor întrebuințate, precum și orice alte aspecte referitoare la îndeplinirea de către antreprenor a obligațiilor sale contractuale.
(2) Beneficiarul comunică antreprenorului constatările și instrucțiunile sale în scris, dacă nu s-a convenit altfel.
(3) La finalizarea acelei părți din lucrare ce urmează a fi acoperită prin executarea ulterioară a altor lucrări sau prin montarea unor elemente de construcții, antreprenorul și beneficiarul sunt obligați să constate împreună existența părții finalizate și conformitatea acesteia cu dispozițiile legale și

clauzele contractului. În acest scop, dacă nu s-a convenit altfel, antreprenorul îl convoacă pe beneficiar la locul executării lucrării înăuntrul unui termen rezonabil, a cărui întindere se stabilește, potrivit uzanțelor existente, în raport cu natura lucrării și locul situării acesteia. În cazul în care beneficiarul nu se prezintă la termenul comunicat în scris sau pe altă cale convenită de către părți, antreprenorul poate întocmi singur actul de constatare a lucrării ce urmează a fi acoperită.

Împrejurări care împiedică executarea lucrărilor

Art. 1.877. - (1) În cazul în care, în cursul executării contractului, constată greșeli sau lipsuri în lucrările de proiectare în temeiul cărora s-a încheiat contractul, antreprenorul este obligat să comunice de îndată beneficiarului și proiectantului constatările sale, împreună cu propunerile de remediere, în măsura în care acestea intră în domeniul pregătirii sale profesionale, precum și să ceară beneficiarului să ia măsurile corespunzătoare.
(2) Dacă beneficiarul, luând și avizul proiectantului, nu comunică de îndată măsurile luate pentru înlăturarea greșelilor sau lipsurilor semnalate ori dacă măsurile luate nu sunt corespunzătoare, antreprenorul poate să suspende executarea lucrărilor, înștiințându-i de îndată despre aceasta pe beneficiar și proiectant.

Recepția lucrărilor. Riscul contractului

Art. 1.878. - (1) După finalizarea construcției, se va proceda, în condițiile legii, la recepția provizorie la terminarea lucrării, urmată de recepția finală.
(2) Riscurile trec asupra beneficiarului de la data recepției provizorii la terminarea lucrării.

Răspunderea pentru vicii

Art. 1.879. - (1) Termenele de garanție contra viciilor lucrării sunt cele stabilite de legea specială.
(2) Arhitectul sau inginerul este exonerat de răspunderea pentru viciile lucrării numai dacă dovedește că acestea nu rezultă din deficiențe ale expertizelor sau planurilor pe care le-a furnizat și, dacă este cazul, din vreo lipsă de diligență în coordonarea sau supravegherea lucrărilor.
(3) Antreprenorul este exonerat de răspundere numai dacă dovedește că viciile rezultă din deficiențe ale expertizelor sau planurilor arhitectului ori ale inginerului ales de către beneficiar. Subantreprenorul nu este exonerat decât dacă dovedește că viciile rezultă din deciziile antreprenorului sau din expertizele ori planurile arhitectului sau ale inginerului.

(4) Fiecare dintre părțile prevăzute la alin. (2) și (3) poate fi exonerată de răspundere dacă dovedește că aceste vicii rezultă din deciziile impuse de beneficiar în alegerea solului sau a materialelor ori în alegerea subantreprenorilor, a experților sau a metodelor de construire. Exonerarea de răspundere nu operează atunci când aceste vicii, deși puteau să fie prevăzute în cursul executării lucrării, nu au fost notificate beneficiarului. Prevederile art. 1.859 rămân aplicabile.

Începutul prescripției privind răspunderea pentru vicii

Art. 1.880. - (1) Prescripția dreptului la acțiune pentru vicii aparente începe să curgă de la data recepției finale sau, după caz, a împlinirii termenului acordat antreprenorului prin procesul-verbal de recepție finală, pentru înlăturarea viciilor constatate.
(2) Prescripția dreptului la acțiune pentru viciile lucrării de proiectare începe să curgă odată cu prescripția dreptului la acțiune pentru viciile lucrărilor executate de antreprenor, afară numai dacă viciile lucrărilor de proiectare au fost descoperite mai înainte, caz în care prescripția va începe să curgă de la data descoperirii acestora.

CAPITOLUL VII
Contractul de societate

SECȚIUNEA 1
Dispoziții generale

Noțiune

Art. 1.881. - (1) Prin contractul de societate două sau mai multe persoane se obligă reciproc să coopereze pentru desfășurarea unei activități și să contribuie la aceasta prin aporturi bănești, în bunuri, în cunoștințe specifice sau prestații, cu scopul de a împărți beneficiile sau de a se folosi de economia ce ar putea rezulta.
(2) Fiecare asociat contribuie la suportarea pierderilor proporțional cu participarea la distribuția beneficiului, dacă prin contract nu s-a stabilit altfel.
(3) Societatea se poate constitui cu sau fără personalitate juridică.

Condiții de validitate

Art. 1.882. - (1) Poate fi asociat orice persoană fizică sau persoană juridică, afară de cazul în care prin lege se dispune altfel. Un soț nu poate deveni asociat prin aportarea de bunuri comune decât cu consimțământul celuilalt soț, dispozițiile art. 349 aplicându-se în mod corespunzător.
(2) Orice societate trebuie să aibă un obiect determinat și licit, în acord cu ordinea publică și bunele moravuri.
(3) Fiecare asociat trebuie să contribuie la constituirea societății prin aporturi bănești, în bunuri, în prestații sau cunoștințe specifice.

Regimul aporturilor

Art. 1.883. - (1) În cazul unei societăți cu personalitate juridică, aporturile intră în patrimoniul societății, iar în cazul unei societăți fără personalitate juridică, aporturile devin coproprietatea asociaților, afară de cazul în care au convenit, în mod expres, că vor trece în folosința lor comună.
(2) În cazul aportului unor bunuri imobile sau, după caz, al altor drepturi reale imobiliare, contractul se încheie în formă autentică.
(3) Transferul drepturilor asupra bunurilor aportate este supus formelor de publicitate prevăzute de lege. Dacă înscrierea dreptului în registrele de publicitate a fost făcută înainte de data înmatriculării societății, transferul drepturilor este, în toate cazurile, afectat de condiția dobândirii personalității juridice.

Forma contractului

Art. 1.884. - (1) Contractul de societate se încheie în formă scrisă. Dacă prin lege nu se prevede altfel, forma scrisă este necesară numai pentru dovada contractului.
(2) Sub sancțiunea nulității absolute, contractul prin care se înființează o societate cu personalitate juridică trebuie încheiat în formă scrisă și trebuie să prevadă asociații, aporturile, forma juridică, obiectul, denumirea și sediul societății.

Durata societății

Art. 1.885. - (1) Durata societății este nedeterminată, dacă prin contract nu se prevede altfel.
(2) Asociații pot prelungi durata societății, înainte de expirarea acesteia.

Răspunderea asociaților fondatori și a primilor administratori

Art. 1.886. - (1) Asociații fondatori și primii administratori numiți prin contract răspund solidar pentru prejudiciul cauzat prin nerespectarea unei condiții de formă a contractului de societate sau a unei formalități necesare pentru constituirea societății ori, dacă este cazul, pentru dobândirea personalității juridice de către aceasta.
(2) În cazul modificării contractului, dispozițiile alin. (1) se aplică administratorilor cu drept de reprezentare a societății aflați în funcție la data modificării, respectiv la data la care ar fi trebuit să se îndeplinească formalitățile referitoare la această modificare.

Domeniul de aplicare

Art. 1.887. - (1) Prezentul capitol constituie dreptul comun în materia societăților.
(2) Legea poate reglementa diferite tipuri de societăți în considerarea formei, naturii sau obiectului de activitate.

Formele societare

Art. 1.888. - După forma lor, societățile pot fi:
a) simple;
b) în participație;
c) în nume colectiv;
d) în comandită simplă;
e) cu răspundere limitată;
f) pe acțiuni;
g) în comandită pe acțiuni;
h) cooperative;
i) alt tip de societate anume reglementat de lege.

Dobândirea personalității juridice

Art. 1.889. - (1) Prin contractul de societate sau printr-un act separat, asociații pot conveni constituirea unei societăți cu personalitate juridică, cu respectarea condițiilor prevăzute de lege. În acest caz, răspunderea lor pentru datoriile sociale este subsidiară, nelimitată și solidară, dacă prin lege nu se dispune altfel.
(2) Dacă, potrivit voinței asociaților, societatea urmează să aibă personalitate juridică, indiferent de obiectul de activitate, ea poate fi constituită numai în forma și condițiile prevăzute de legea specială care îi conferă personalitate juridică.
(3) Societatea dobândește personalitate juridică prin și de la data înmatriculării în registrul comerțului, dacă prin lege nu se dispune altfel.
(4) Până la data dobândirii personalității juridice, raporturile dintre asociați sunt guvernate de regulile aplicabile societății simple.

SECȚIUNEA a 2-a

Societatea simplă

§1.
Încheierea contractului de societate

Condiții de formă

Art. 1.890. - Contractul de societate nu este supus unor formalități speciale, cu excepția celor prevăzute la art. 1.884 alin. (1) și celor care rezultă din natura bunurilor ce constituie aport.

Modificarea contractului de societate

Art. 1.891. - În lipsă de stipulație contrară sau dacă prin lege nu se dispune altfel, modificarea contractului de societate se face cu respectarea dispozițiilor prevăzute de lege pentru încheierea sa valabilă.

Personalitatea juridică

Art. 1.892. - (1) Societatea simplă nu are personalitate juridică.
(2) Dacă asociații doresc dobândirea personalității juridice, prin actul de modificare a contractului de societate vor indica, în mod expres, forma juridică a acesteia și vor pune de acord toate clauzele sale cu dispozițiile legale aplicabile societății nou-înființate.
(3) În cazul prevăzut la alin. (2) dobândirea personalității juridice se face fără a se dispune dizolvarea societății simple. Asociații și societatea nou-înființată răspund solidar și indivizibil pentru toate datoriile societății născute înainte de dobândirea personalității juridice.

Societățile de fapt

Art. 1.893. - Societățile supuse condiției înmatriculării conform legii și rămase neînmatriculate, precum și societățile de fapt sunt asimilate societăților simple.

§2.
Efectele contractului de societate

I.
Drepturile și obligațiile asociaților între ei

Formarea capitalului social

Art. 1.894. - (1) Asociații contribuie la formarea capitalului social al societății, prin aporturi bănești sau în bunuri, după caz.
(2) Capitalul social subscris se divide în părți egale, numite părți de interes, care se distribuie asociaților proporțional cu aporturile fiecăruia, dacă prin lege sau contractul de societate nu se prevede altfel.
(3) Asociații se pot obliga la aport în prestații sau în cunoștințe specifice, cu titlu de aport societar. În schimbul acestui aport, asociații participă, potrivit actului constitutiv, la împărțirea beneficiilor și suportarea pierderilor, precum și la luarea deciziilor în societate.

Realizarea aporturilor

Art. 1.895. - (1) Fiecare dintre asociați răspunde față de societate și față de ceilalți asociați pentru vărsarea aporturilor la care s-a obligat.
(2) Drepturile conferite de părțile de interes sunt suspendate până la vărsarea aporturilor la capitalul social.

Aportul în bunuri

Art. 1.896. - (1) Aportul în bunuri, altele decât cele fungibile, se efectuează prin transferul drepturilor asupra acestora și predarea efectivă a bunurilor în stare de funcționare potrivit destinației sociale.
(2) Asociatul care aportează proprietatea sau un alt drept real asupra unui bun răspunde pentru efectuarea aportului întocmai unui vânzător față de cumpărător, iar asociatul care aportează folosința răspunde pentru efectuarea aportului întocmai unui locator față de locatar.
(3) Aporturile constând în bunuri fungibile sau consumptibile nu pot fi subscrise cu titlu de aport în folosință, ci devin, în toate cazurile, proprietatea asociaților, chiar dacă în contractul de societate nu s-a stipulat aceasta în mod expres.

Aportul în bunuri incorporale

Art. 1.897. - (1) Asociatul care aportează o creanță răspunde pentru existența creanței la momentul aportului și încasarea acesteia la scadență, fiind obligat să acopere cuantumul acesteia, dobânda legală care începe să curgă de la scadență și orice alte daune ce ar rezulta, dacă creanța nu se încasează în tot sau în parte.
(2) Asociatul care aportează acțiuni sau părți sociale emise de o altă societate răspunde pentru efectuarea aportului întocmai unui vânzător față de cumpărător.
(3) Asociatul care aportează cambii sau alte titluri de credit care circulă în comerț răspunde potrivit alin. (1).

Aportul în numerar

Art. 1.898. - Asociatul care a subscris ca aport o sumă de bani datorează în caz de neexecutare suma la care s-a obligat, dobânda legală de la scadență și orice alte daune care ar rezulta, fiind de drept pus în întârziere.

Aporturile în prestații și cunoștințe specifice

Art. 1.899. - (1) Aportul în prestații sau cunoștințe specifice este datorat în mod continuu, atât timp cât asociatul care s-a obligat la acesta este membru al societății, iar asociatul este ținut față de societate pentru toate câștigurile realizate din activitățile care fac obiectul aportului.
(2) Aporturile în prestații sau cunoștințe specifice se efectuează prin desfășurarea de către asociatul care s-a obligat a unor activități concrete și prin punerea la dispoziția societății a unor informații, pentru realizarea obiectului acesteia, în modalitățile și condițiile stabilite prin contractul de societate.
(3) Neexecutarea aportului în prestații sau cunoștințe specifice dă loc numai la o acțiune în excludere cu daune-interese, dacă este cazul.

Regimul părților de interes

Art. 1.900. - (1) Părțile de interes sunt indivizibile.
(2) Părțile de interes plătite sau vărsate în întregime dau drept de vot în adunarea asociaților, dacă prin contract nu s-a prevăzut altfel.
(3) Când o parte de interes devine proprietatea comună a mai multor persoane, acestea sunt obligate să desemneze un reprezentant unic pentru exercitarea drepturilor sociale aferente.
(4) Cât timp o parte de interes este proprietatea comună a mai multor persoane, acestea răspund în mod solidar pentru efectuarea vărsămintelor datorate.

Transmiterea părților de interes

Art. 1.901. - (1) Transmiterea părților de interes se face în limitele și condițiile prevăzute de lege și de contractul de societate. Transmiterea părților de interes către persoane din afara societății este permisă cu consimțământul tuturor asociaților. Părțile de interes se pot transmite și prin moștenire, dacă prin contract nu se dispune altfel.
(2) Orice asociat poate răscumpăra, substituindu-se în drepturile dobânditorului, părțile de interes dobândite cu titlu oneros de un terț fără consimțământul tuturor asociaților, în termen de 60 de zile de la data la care a cunoscut sau ar fi trebuit să cunoască cesiunea. Dacă mai mulți asociați exercită concomitent acest drept, părțile de interes se alocă proporțional cu cota de participare la profit.
(3) În cazul prevăzut la alin. (2) și ori de câte ori legea impune cesiunea părților de interes, valoarea acestora este stabilită de un expert agreat de părțile cesiunii sau, în lipsa unui acord, de către instanță.

(4) Cesiunea cu titlu gratuit a părților de interes este asimilată unei cesiuni cu titlu oneros și dă loc la aplicarea dispozițiilor alin. (2) și (3). În privința formei, cesiunea cu titlu gratuit este supusă regimului juridic al donației.

Participarea la profit și pierderi

Art. 1.902. - (1) Participarea la profitul societății implică și contribuția la pierderile societății, în condițiile prevăzute de contractul de societate, ale prezentului capitol sau ale legii speciale aplicabile, după caz.
(2) Partea fiecărui asociat la profituri și pierderi este proporțională cu aportul său la capitalul social, dacă nu s-a convenit altfel. Partea la profituri și pierderi a asociatului al cărui raport constă în prestații sau cunoștințe specifice este egală cu cea a asociatului care a contribuit cu aportul cel mai mic, dacă nu s-a convenit altfel.
(3) Asociații pot participa la câștig în proporție diferită de contribuția la pierderi, cu condiția ca astfel de diferențe să fie rezonabile potrivit cu împrejurările și să fie expres prevăzute în contract.
(4) Când contractul stabilește numai partea de câștig, aceeași proporție are loc și cât privește pierderile.
(5) Orice clauză prin care un asociat este exclus de la împărțirea beneficiilor sau de la participarea la pierderi este considerată nescrisă.
(6) Prin excepție de la art. 1.881 alin. (2), asociatul al cărui aport constă în prestații sau cunoștințe specifice este scutit, în măsura corespunzătoare acestui aport, de a participa la pierderi, dacă această scutire a fost prevăzută în mod expres în contractul de societate.

Obligația de neconcurență

Art. 1.903. - (1) Asociatul nu poate face concurență societății pe cont propriu sau pe contul unei terțe persoane și nici nu poate face pe socoteala sa ori pe socoteala altuia vreo operațiune care ar putea fi păgubitoare pentru societate.
(2) Asociatul nu poate lua parte pe cont propriu sau pe contul unei terțe persoane la o activitate care ar conduce la privarea societății de bunurile, prestațiile sau cunoștințele specifice la care asociatul s-a obligat.
(3) Beneficiile rezultând din oricare dintre activitățile interzise potrivit alin. (1) și (2) se cuvin societății, iar asociatul este ținut pentru orice daune ce ar putea rezulta.

Folosirea bunurilor sociale

Art. 1.904. - (1) În lipsă de stipulație contrară, fiecare asociat poate folosi bunurile sociale în interesul societății, potrivit cu destinația acestora și fără să stânjenească drepturile celorlalți asociați.
(2) Asociatul care, fără consimțământul scris al celorlalți asociați, întrebuințează bunurile sociale în folosul său sau al unei alte persoane este obligat să restituie societății beneficiile ce au rezultat și să acopere daunele ce ar putea rezulta.

Folosirea fondurilor comune

Art. 1.905. - (1) Niciun asociat nu poate lua din fondurile comune mai mult decât i s-a fixat pentru cheltuielile făcute sau pentru cele ce urmează să se facă în interesul societății.
(2) Asociatul care încalcă dispozițiile alin. (1) este răspunzător de sumele luate și de toate daunele-interese ce ar putea rezulta.
(3) Prin contractul de societate se poate stipula că asociații pot lua din casa societății anumite sume de bani pentru cheltuielile lor particulare.

Distribuția plății datoriilor debitorului comun

Art. 1.906. - În cazul în care un debitor comun plătește o parte din datoriile sale față de societate și față de asociat, având aceeași scadență, asociatul în mâinile căruia s-a făcut plata va aloca suma primită stingerii creanței sale și creanței societare, proporțional cu raportul dintre acestea.

Cheltuielile făcute pentru societate

Art. 1.907. - (1) Asociatul are dreptul la rambursarea cheltuielilor pe care le-a făcut pentru societate și de a fi indemnizat pentru obligațiile sau pierderile pe care le-a asumat sau suferit acționând de bună-credință în interesul societății.
(2) Asociatul nu poate compensa cheltuielile și pierderile prevăzute la alin. (1) cu datoriile sale față de societate și nici paguba cauzată societății din culpa sa cu foloasele pe care i le-a adus prin diferite operațiuni.
(3) Este interzisă compensarea între datoria unui terț față de societate și creanța acestuia asupra unui asociat.

Asocierea asupra drepturilor sociale și cedarea acestora

Art. 1.908. - (1) Un asociat își poate asocia o terță persoană la drepturile sale sociale fără consimțământul celorlalți asociați, dar persoana respectivă nu va putea deveni asociat al societății fără consimțământul celorlalți asociați, care trebuie dat în condițiile dispozițiilor art. 1.901.
(2) Asociatul nu poate ceda, fără consimțământul tuturor celorlalți asociați, drepturile sale sociale, sub sancțiunea aplicării prevederilor art. 1.901 alin. (2) și (3).
(3) Asociatul nu poate garanta în niciun fel obligațiile personale sau ale vreunui terț cu drepturile sociale, fără consimțământul tuturor asociaților, sub sancțiunea nulității absolute a garanției.
(4) Asociatul unei societăți cu durată nedeterminată nu poate cere, înainte de încetarea societății, restituirea sau contravaloarea părții care i se cuvine din bunurile comune ale societății, afară de cazul retragerii sau excluderii sale.

Promisiunea asupra drepturilor sociale

Art. 1.909. - Orice promisiune făcută de un asociat de a ceda, vinde, garanta în orice fel sau de a renunța la drepturile sale sociale îi conferă beneficiarului acesteia numai dreptul la daunele ce ar rezulta din neexecutare.

Hotărârile privind societatea

Art. 1.910. - (1) Asociații, chiar lipsiți de dreptul de administrare, au dreptul să participe la luarea hotărârilor colective ale adunării asociaților.
(2) Hotărârile cu privire la societate se iau cu majoritatea voturilor asociaților, dacă prin contract sau prin lege nu se stabilește altfel.
(3) Prin excepție de la prevederile alin. (2), hotărârile privind modificarea contractului de societate sau numirea unui administrator unic se iau cu consimțământul tuturor asociaților.
(4) Obligațiile unui asociat nu pot fi mărite fără consimțământul acestuia.
(5) Orice clauză contrară dispozițiilor prezentului articol este considerată nescrisă.

Adoptarea hotărârilor

Art. 1.911. - (1) Hotărârile sunt adoptate de asociații reuniți în adunarea asociaților. Contractul poate prevedea modul de convocare și desfășurare a acesteia, iar în lipsă, hotărârea poate fi adoptată și prin consultarea scrisă a acestora.
(2) Hotărârile pot, de asemenea, rezulta din consimțământul tuturor asociaților exprimat în actul încheiat de societate.

Contestarea hotărârilor

Art. 1.912. - (1) Asociatul nemulțumit de o hotărâre luată cu majoritate o poate contesta la instanța judecătorească, în termen de 15 zile de la data la care a fost luată, dacă a fost prezent, și de la data comunicării, dacă a fost lipsă. Dacă hotărârea nu i-a fost comunicată, termenul curge de la data la care a luat cunoștință de aceasta, dar nu mai târziu de un an de la data la care a fost luată hotărârea.
(2) Termenul de 15 zile prevăzut la alin. (1) este termen de decădere.

II.
Administrarea societății

Numirea administratorilor

Art. 1.913. - (1) Numirea administratorilor, modul de organizare a acestora, limitele mandatului, precum și orice alt aspect legat de administrarea societății se stabilesc prin contract sau prin acte separate.
(2) Administratorii pot fi asociați sau neasociați, persoane fizice ori persoane juridice, române sau străine.
(3) Dacă prin contract nu se dispune altfel, societatea este administrată de asociați, care au mandat reciproc de a administra unul pentru altul în interesul societății. Operațiunea făcută de oricare dintre ei este valabilă și pentru partea celorlalți, chiar fără a le fi luat consimțământul în prealabil.
(4) Oricare dintre ei se poate opune, în scris, operațiunii mai înainte ca ea să fie încheiată.
(5) Opoziția nu produce însă efecte față de terții de bună-credință.

Limitele și revocarea mandatului de administrator

Art. 1.914. - (1) Administratorul, în absența opoziției asociaților, poate face orice act de administrare în interesul societății.
(2) Administratorul poate fi revocat potrivit regulilor de la contractul de mandat, dacă nu se prevede altfel în contractul de societate.
(3) Clauzele care limitează puterile de administrare conferite de lege nu sunt opozabile față de terții de bună-credință.

Răspunderea administratorilor

Art. 1.915. - (1) Administratorii răspund personal față de societate pentru prejudiciile aduse prin încălcarea legii, a mandatului primit sau prin culpă în administrarea societății.
(2) Dacă mai mulți administratori au lucrat împreună, răspunderea este solidară. Cu toate acestea, în privința raporturilor dintre ei, instanța poate stabili o răspundere proporțională cu culpa fiecăruia la săvârșirea faptei cauzatoare de prejudicii.

Pluralitatea de administratori

Art. 1.916. - Când sunt mai mulți administratori, fără ca prin împuternicire să se determine puterile fiecăruia sau să fie obligați să lucreze împreună, fiecare poate administra singur în interesul societății, cu bună-credință. Dacă împuternicirea stipulează să lucreze împreună, niciunul dintre ei nu poate face actele de administrare fără ceilalți, chiar dacă aceștia ar fi în imposibilitate de a acționa.

Adoptarea deciziilor

Art. 1.917. - Dacă s-a stipulat că administratorii decid cu unanimitate sau cu majoritate, după caz, aceștia nu pot efectua acte de administrare decât împreună, cu excepția cazurilor de forță majoră, când absența unei decizii ar putea cauza o pagubă gravă societății.

Drepturile asociaților care nu sunt administratori

Art. 1.918. - (1) Actele de administrare a societății și cele de dispoziție asupra bunurilor acesteia sunt interzise asociaților care nu au calitatea de administrator, sub sancțiunea acoperirii daunelor ce ar putea rezulta. Drepturile terților de bună-credință nu sunt afectate.
(2) Dacă legea nu prevede altfel, oricare dintre asociați are dreptul de a consulta registrele și situațiile financiare ale societății, de a lua cunoștință de operațiunile acesteia și de a consulta orice document al societății, fără a stânjeni operațiunile societății și a afecta drepturile celorlalți asociați.
(3) Administratorii vor întocmi un raport anual cu privire la mersul societății, care va fi comunicat asociaților. Oricare dintre aceștia poate solicita dezbaterea raportului de către toți asociații, caz în care administratorii sunt obligați să convoace reunirea asociaților la sediul social pentru acest scop.
(4) Orice clauză contractuală contrară dispozițiilor prezentului articol este considerată nescrisă.

Reprezentarea în justiție

Art. 1.919. - (1) Societatea este reprezentată prin administratorii cu drept de reprezentare sau, în lipsa numirii, prin oricare dintre asociați, dacă nu s-a stipulat prin contract dreptul de reprezentare numai pentru unii dintre aceștia.
(2) Societatea stă în justiție sub denumirea prevăzută în contract sau cea înregistrată, în mod legal, după caz, dacă prin lege nu se prevede altfel. Terții de bunăcredință se pot prevala de oricare dintre acestea.

III.
Obligațiile asociaților față de terți

Obligațiile față de creditorii societății

Art. 1.920. - (1) În executarea obligațiilor față de creditorii societății, fiecare asociat răspunde cu propriile sale bunuri proporțional cu aportul său la patrimoniul social, numai în cazul în care creditorul social nu a putut fi îndestulat din bunurile comune ale asociaților.
(2) Creditorul personal al unui asociat, în măsura în care nu s-a putut îndestula din bunurile proprii ale acestuia, va putea cere, după caz, să se înapoieze sau să se despartă și să se atribuie debitorului său partea ce se cuvine acestuia din bunurile comune ale asociaților, cu aplicarea, în mod corespunzător, a dispozițiilor art. 1.929.

Răspunderea asociaților aparenți

Art. 1.921. - (1) Orice persoană care pretinde că este asociat sau creează terților deliberat o aparență convingătoare în acest sens răspunde față de terții de bună- credință întocmai ca un asociat.
(2) Societatea nu va răspunde față de terțul astfel indus în eroare decât dacă i-a dat motive suficiente pentru a-l considera pe pretinsul asociat drept asociat sau în cazul în care, cunoscând manoperele pretinsului asociat, nu ia măsurile rezonabile pentru a împiedica inducerea terțului în eroare.

Răspunderea asociaților oculți

Art. 1.922. - Asociații oculți răspund față de terții de bună-credință ca și ceilalți asociați.

Interdicția emiterii instrumentelor financiare

Art. 1.923. - (1) Societatea nu poate emite instrumente financiare, sub sancțiunea nulității absolute atât a actelor încheiate în acest scop, cât și a instrumentelor financiare emise, în afară de cazul în care prin lege se dispune altfel.
(2) Asociații, chiar neadministratori, răspund solidar, în subsidiar, în raport cu societatea, pentru orice daune s-ar cauza terților de bună-credință prejudiciați prin încălcarea interdicției prevăzute la alin. (1).

Obligațiile administratorilor față de terți

Art. 1.924. - Administratorii societății vor informa terții asupra puterilor lor înainte de încheierea actului cu aceștia.

§3.
Pierderea calității de asociat

Cazuri generale

Art. 1.925. - Pierderea calității de asociat are loc prin cesiunea părților în societate, executarea silită a acestora, moartea, încetarea personalității juridice, falimentul, punerea sub interdicție judecătorească, retragerea și excluderea din societate.

Retragerea din societatea cu durată nedeterminată

Art. 1.926. - Asociatul unei societăți cu durată nedeterminată sau al cărei contract prevede dreptul de retragere se poate retrage din societate, notificând societatea cu un preaviz rezonabil, dacă este de bună-credință și retragerea sa în acel moment nu produce o pagubă iminentă societății.

Retragerea din societatea cu durată determinată

Art. 1.927. - (1) Asociatul unei societăți cu durată determinată sau având un obiect care nu se poate înfăptui decât într-un anumit timp se poate retrage pentru motive temeinice, cu acordul majorității celorlalți asociați, dacă prin contract nu se prevede altfel.
(2) Dacă acordul nu este întrunit, asociatul se poate adresa instanței, care, hotărând asupra retragerii, va aprecia legitimitatea și temeinicia motivelor, oportunitatea retragerii în raport cu împrejurările și buna-credință a părților. În toate cazurile, asociatul este ținut să acopere daunele ce ar putea rezulta din retragerea sa.

Excluderea din societate

Art. 1.928. - La cererea unui asociat, instanța judecătorească, pentru motive temeinice, poate hotărî excluderea din societate a oricăruia dintre asociați.

Drepturile asociatului exclus

Art. 1.929. - (1) Un asociat care își pierde calitatea altfel decât prin cesiune sau executarea silită a părților sale în societate poate obține valoarea părților sale de la data încetării calității de asociat, iar ceilalți asociați sunt ținuți să îi plătească imediat ce aceasta a fost stabilită, cu dobânda legală de la data încetării calității de asociat.

(2) În cazul în care părțile nu convin asupra valorii părților de interes, aceasta se va stabili de către instanță în condițiile art. 1.901 alin. (3).

§4.
Încetarea contractului de societate și dizolvarea societății

Cazurile generale de încetare

Art. 1.930. - (1) Sub rezerva unor dispoziții legale speciale, contractul încetează și societatea se dizolvă prin:
a) realizarea obiectului societății sau imposibilitatea neîndoielnică a realizării acestuia;
b) consimțământul tuturor asociaților;
c) hotărârea instanței, pentru motive legitime și temeinice;
d) împlinirea duratei societății, cu excepția cazului în care se aplică dispozițiile art. 1.931;
e) nulitatea societății;
f) alte cauze stipulate în contractul de societate.
(2) Societatea care intră în dizolvare se lichidează.

Prelungirea tacită a contractului de societate

Art. 1.931. - Societatea este tacit prorogată atunci când, cu toate că durata sa a expirat, aceasta continuă să execute operațiunile sale, iar asociații continuă să inițieze operațiuni ce intră în obiectul său și să se comporte ca asociați. Prorogarea operează pe o durată de un an, continuând din an în an, de la data expirării duratei, dacă sunt îndeplinite aceleași condiții.

Nulitatea societății

Art. 1.932. - (1) Nulitatea societății poate rezulta exclusiv din încălcarea dispozițiilor imperative ale prezentului capitol, stipulate sub sancțiunea nulității, sau din nesocotirea condițiilor generale de validitate a contractelor, dacă legea specială nu prevede altfel.
(2) Este considerată nescrisă orice clauză contractuală contrară unei dispoziții imperative din prezentul capitol a cărei încălcare nu este sancționată cu nulitatea societății.

Regimul nulității

Art. 1.933. - (1) Nulitatea se acoperă și nu va fi constatată sau declarată în cazul în care cauza nulității a fost înlăturată înainte de a se pune concluzii în fond în fața instanței de judecată.
(2) Instanța, sesizată cu o cerere în constatarea sau declararea nulității, este obligată să pună în discuția părților posibilitatea de remediere a cauzelor de nulitate care afectează contractul de societate și să fixeze un termen util pentru acoperirea nulității, chiar dacă părțile se împotrivesc.
(3) Dreptul la acțiune, cu excepția nulității pentru obiectul ilicit al societății, se prescrie în termen de 3 ani de la data încheierii contractului.

Regularizarea societății

Art. 1.934. - (1) În cazul anulabilității societății pentru vicierea consimțământului sau incapacitatea unui asociat și atunci când regularizarea este posibilă, orice persoană interesată poate să pună în întârziere pe acela care este îndreptățit să invoce nulitatea, fie pentru a se face regularizarea, fie pentru a exercita acțiunea în anulare în termen de 6 luni de când a fost pus în întârziere, sub sancțiunea decăderii. Despre punerea în întârziere va fi înștiințată și societatea.
(2) Societatea sau orice asociat poate, în termenul prevăzut la alin. (1), să propună instanței învestite cu acțiunea în anulare orice măsuri de acoperire a nulității, în special prin răscumpărarea drepturilor sociale care aparțin reclamantului. În acest caz, instanța poate fie să pronunțe nulitatea, fie să declare obligatorii măsurile propuse, dacă acestea din urmă au fost în prealabil adoptate de societate în condițiile cerute pentru modificările aduse contractului de societate. La adoptarea acestor din urmă măsuri nu se ține seama de votul asociatului reclamant.
(3) În caz de contestare a valorii drepturilor sociale care revin asociatului, valoarea acestora se determină cu respectarea dispozițiilor art. 1.901 alin. (3).

Efectele nulității

Art. 1.935. - (1) Societatea încetează de la data rămânerii definitive a hotărârii prin care a fost constatată sau, după caz, declarată nulitatea și intră în lichidarea patrimoniului social.
(2) Prin hotărârea judecătorească de declarare sau constatare, după caz, a nulității societății se vor numi și lichidatorii.
(3) Nici societatea și nici asociații nu se pot prevala de nulitate față de terții de bună-credință.

Răspunderea pentru nulitatea societății

Art. 1.936. - (1) Dreptul la acțiunea în repararea prejudiciului cauzat prin declararea sau, după caz, constatarea nulității societății se prescrie în termen de 3 ani, care începe să curgă de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești de declarare sau constatare a nulității.
(2) Dispariția cauzei de nulitate sau regularizarea societății nu împiedică exercitarea dreptului la acțiune în despăgubiri pentru repararea prejudiciului suferit prin intervenția nulității. În aceste cazuri, dreptul la acțiune se prescrie în termen de 3 ani din ziua în care nulitatea a fost acoperită.

Pieirea bunurilor subscrise ca aport

Art. 1.937. - (1) Când unul dintre asociați a promis să pună în comun proprietatea sau folosința unui bun care a pierit ori s-a pierdut înainte ca aportul să fi fost făcut, societatea încetează față de toți asociații, afară de cazul în care societatea poate continua și fără asociatul care a subscris bunul ce a pierit ori s-a pierdut.
(2) Societatea încetează, de asemenea, în toate cazurile, prin pieirea bunului, dacă a fost pusă în comun numai folosința acestuia, iar proprietatea a rămas asociatului, afară de cazul în care societatea poate continua și fără asociatul care a subscris bunul ce a pierit.

Alte cazuri de încetare

Art. 1.938. - În cazul în care contractul nu prevede altfel, societatea încetează și prin:
a) moartea ori punerea sub interdicție a uneia dintre persoanele fizice asociate;
b) încetarea calității de subiect de drept a uneia dintre persoanele juridice asociate;
c) falimentul unui asociat.

Continuarea contractului în cazul morții unui asociat

Art. 1.939. - În contractul de societate se poate stipula ca la moartea unui asociat societatea să continue de drept cu moștenitorii acestuia.

Drepturile moștenitorilor în cadrul societății

Art. 1.940. - Dacă s-a stipulat că, în cazurile prevăzute la art. 1.938, societatea va continua între asociații rămași, asociatul ori, după caz, moștenitorul său nu are drept decât la partea sa ori a autorului său, după situația societății, la data când evenimentul s-a produs. El nu participă la drepturile și nu este ținut de obligațiile ulterioare decât în măsura în care acestea sunt urmarea necesară a operațiunilor făcute înaintea acestui eveniment.

§5.
Lichidarea societății

Numirea și revocarea lichidatorului

Art. 1.941. - (1) Lichidarea se face, dacă nu s-a prevăzut altfel în contractul de societate sau prin convenție ulterioară, de toți asociații sau de un lichidator numit de ei cu unanimitate. În caz de neînțelegere, lichidatorul este numit de instanța judecătorească, la cererea oricăruia dintre asociați.
(2) Lichidatorul numit de asociați poate fi revocat de asociați cu unanimitate de voturi. El poate fi, de asemenea, revocat pentru motive temeinice, la cererea oricărei persoane interesate, de instanța judecătorească.
(3) Lichidatorul numit de instanța judecătorească poate fi revocat numai de către aceasta, la cererea oricărei persoane interesate.
(4) Pot fi numiți lichidatori atât persoane fizice, cât și persoane juridice, care au statut de practicieni în insolvență.
(5) Când sunt mai mulți lichidatori, hotărârile lor se iau cu majoritate absolută.

Obligațiile și răspunderea lichidatorilor

Art. 1.942. - Obligațiile și răspunderea lichidatorilor sunt reglementate de dispozițiile aplicabile administratorilor, în afară de cazul în care prin lege sau prin contractul de societate se dispune altfel.

Inventarul

Art. 1.943. - (1) Administratorii trebuie să predea lichidatorilor bunurile și documentele sociale și să prezinte acestora bilanțul ultimului exercițiu financiar.

(2) Lichidatorii trebuie să întocmească inventarul bunurilor și fondurilor sociale și să stabilească activul și pasivul patrimoniului social. Inventarul trebuie să fie semnat de administratori și lichidatori.

Puterile lichidatorilor

Art. 1.944. - (1) Lichidatorii pot să încheie toate actele necesare lichidării și, dacă asociații nu au stipulat altfel, pot să vândă, chiar în bloc, bunurile sociale, să încheie convenții arbitrale și să facă tranzacții.
(2) Ei reprezintă societatea în justiție, în condițiile prevăzute de lege.
(3) Lichidatorii nu pot însă să inițieze noi operațiuni, sub sancțiunea de a răspunde personal și solidar pentru toate daunele ce ar putea rezulta.

Plata datoriilor sociale

Art. 1.945. - Asociații sau, după caz, lichidatorul sunt ținuți a plăti creditorii societății, a consemna sumele necesare pentru plata creanțelor exigibile la o dată ulterioară, contestate sau care nu au fost înfățișate de creditori, și a înapoia cheltuielile ori avansurile făcute în interesul social de unii asociați.

Restituirea aporturilor și împărțirea excedentului rămas în urma lichidării

Art. 1.946. - (1) După plata datoriilor sociale, activul rămas este destinat rambursării aporturilor subscrise și vărsate de asociați, iar eventualul excedent constituie profit net, care va fi repartizat între asociați proporțional cu partea fiecăruia la beneficii, dacă nu s-a prevăzut altfel prin contractul de societate sau prin hotărâre a asociaților, și cu aplicarea, dacă este cazul, a prevederilor art. 1.912 alin. (1).
(2) Bunurile aduse în uzufruct sau în folosință se restituie în natură.
(3) Dacă bunul adus în proprietate se află încă în masa patrimonială, acesta va fi restituit, la cererea asociatului, în natură, cu obligația plății unei sulte, dacă este cazul.
(4) După rambursarea aporturilor bănești și în bunuri, asociatul care a contribuit la patrimoniul social cu aporturi în cunoștințe specifice sau prestații are dreptul de a primi, în limita cotei sale de participare la profit, bunurile rezultate din prestația sa, dacă acestea se află încă în patrimoniul societății, cu obligația plății unei sulte, dacă este cazul.

(5) Dacă în urma lichidării excedentul rămas constă într-un bun a cărui atribuire către asociați este interzisă de lege, lichidatorul va vinde bunul la licitație publică, cu încuviințarea prealabilă a instanței competente, iar suma se împarte asociaților, potrivit alin. (1).

Suportarea pasivului

Art. 1.947. - Dacă activul net este neîndestulător pentru înapoierea în întregime a aporturilor și pentru plata obligațiilor sociale, pierderea se suportă de asociați potrivit cu contribuția acestora stabilită prin contract.

Împărțeala bunurilor sociale

Art. 1.948. - Împărțeala în natură a bunurilor societății se face potrivit regulilor privitoare la împărțeala bunurilor proprietate comună.

SECȚIUNEA a 3-a

Asocierea în participație

Noțiune

Art. 1.949. - Contractul de asociere în participație este contractul prin care o persoană acordă uneia sau mai multor persoane o participație la beneficiile și pierderile uneia sau mai multor operațiuni pe care le întreprinde.

Proba

Art. 1.950. - Contractul se probează numai prin înscris.

Personalitatea juridică

Art. 1.951. - Asocierea în participație nu poate dobândi personalitate juridică și nu constituie față de terți o persoană distinctă de persoana asociaților. Terțul nu are niciun drept față de asociere și nu se obligă decât față de asociatul cu care a contractat.

Regimul aporturilor

Art. 1.952. - (1) Asociații rămân proprietarii bunurilor puse la dispoziția asociației.
(2) Ei pot conveni ca bunurile aduse în asociere, precum și cele obținute în urma folosirii acestora să devină proprietate comună.
(3) Bunurile puse la dispoziția asocierii pot trece, în tot sau în parte, în proprietatea unuia dintre asociați pentru realizarea obiectului asocierii, în condițiile convenite prin contract și cu respectarea formalităților de publicitate prevăzute de lege.
(4) Asociații pot stipula redobândirea în natură a bunurilor prevăzute la alin. (3) la încetarea asocierii.

Raporturile dintre asociați și față de terți

Art. 1.953. - (1) Asociații, chiar acționând pe contul asocierii, contractează și se angajează în nume propriu față de terți.
(2) Cu toate acestea, dacă asociații acționează în această calitate față de terți sunt ținuți solidar de actele încheiate de oricare dintre ei.
(3) Asociații exercită toate drepturile decurgând din contractele încheiate de oricare dintre ei, dar terțul este ținut exclusiv față de asociatul cu care a contractat, cu excepția cazului în care acesta din urmă a declarat calitatea sa la momentul încheierii actului.
(4) Orice clauză din contractul de asociere care limitează răspunderea asociaților față de terți este inopozabilă acestora.
(5) Orice clauză care stabilește un nivel minim garantat de beneficii pentru unul sau unii dintre asociați este considerată nescrisă.

Forma și condițiile asocierii

Art. 1.954. - Cu excepția dispozițiilor prevăzute la art. 1.949-1.953, convenția părților determină forma contractului, întinderea și condițiile asocierii, precum și cauzele de dizolvare și lichidare a acesteia.

CAPITOLUL VIII
Contractul de transport

SECȚIUNEA 1
Dispoziții generale

Noțiune

Art. 1.955. - Prin contractul de transport, o parte, numită transportator, se obligă, cu titlu principal, să transporte o persoană sau un bun dintr-un loc în altul, în schimbul unui preț pe care pasagerul, expeditorul sau destinatarul se obligă să îl plătească, la timpul și locul convenite.

Dovada contractului

Art. 1.956. - Contractul de transport se dovedește prin documente de transport, precum scrisoare de trăsură, recipisă de bagaje, foaie de parcurs, conosament, tichet ori legitimație de călătorie sau altele asemenea, de la caz la caz.

Modalități de transport

Art. 1.957. - (1) Transportul poate fi realizat de unul sau mai mulți transportatori, în acest din urmă caz putând fi succesiv ori combinat.
(2) Transportul succesiv este cel efectuat de 2 sau mai mulți transportatori succesivi care utilizează același mod de transport, iar transportul combinat este cel în care același transportator sau aceiași transportatori succesivi utilizează moduri de transport diferite.
(3) Transportatorii care se succedă își predau unul altuia bunurile și bagajele transportate, până la destinație, fără intervenția expeditorului sau a călătorului.

Domeniul de aplicare

Art. 1.958. - (1) Dispozițiile prezentului capitol se aplică tuturor modurilor de transport, în măsura în care nu se dispune altfel prin legi speciale sau nu sunt aplicabile practici statornicite între părți ori uzanțe.
(2) Cu excepția situației în care este efectuat de un transportator care își oferă serviciile publicului în cadrul activității sale profesionale, transportul cu titlu gratuit nu este supus dispozițiilor cuprinse în acest capitol. În acest caz, transportatorul este ținut numai de o obligație de prudență și diligență.
(3) Transportatorul care își oferă serviciile publicului trebuie să transporte orice persoană care solicită serviciile sale și orice bun al cărui transport este solicitat, dacă nu are un motiv întemeiat de refuz. Pasagerul, expeditorul și destinatarul sunt obligați să respecte instrucțiunile transportatorului.

Răspunderea transportatorului

Art. 1.959. - (1) Transportatorul nu poate exclude sau limita răspunderea sa decât în cazurile prevăzute de lege.
(2) Transportatorul răspunde pentru prejudiciile cauzate prin întârzierea ajungerii la destinație, cu excepția cazului fortuit și a forței majore.

Substituirea

Art. 1.960. - (1) Dacă transportatorul își substituie un alt transportator pentru executarea totală sau parțială a obligației sale, acesta din urmă este considerat parte în contractul de transport.
(2) Plata efectuată unuia dintre transportatori este liberatorie în privința tuturor transportatorilor care i-au substituit pe alții sau au fost substituiți.

SECȚIUNEA a 2-a
Contractul de transport de bunuri

Documentul de transport

Art. 1.961. - (1) La remiterea bunurilor pentru transport, expeditorul trebuie să predea transportatorului, în afară de documentul de transport, toate documentele suplimentare vamale, sanitare, fiscale și altele asemenea, necesare efectuării transportului, potrivit legii.

(2) Documentul de transport este semnat de expeditor și trebuie să cuprindă, între altele, mențiuni privind identitatea expeditorului, a transportatorului și a destinatarului și, după caz, a persoanei care trebuie să plătească transportul. Documentul de transport menționează, de asemenea, locul și data luării în primire a bunului, punctul de plecare și cel de destinație, prețul și termenul transportului, natura, cantitatea, volumul sau masa și starea aparentă a bunului la predarea spre transport, caracterul periculos al bunului, dacă este cazul, precum și documentele suplimentare care au fost predate și însoțesc transportul. Părțile pot conveni să introducă și alte mențiuni în documentul de transport. Dispozițiile legii speciale rămân aplicabile.
(3) Expeditorul răspunde față de transportator pentru prejudiciile cauzate de un viciu propriu al bunului sau de orice omisiune, insuficiență ori inexactitate a mențiunilor din documentul de transport sau, dacă este cazul, din documentele suplimentare. Transportatorul rămâne răspunzător față de terți pentru prejudiciile rezultate dintr-o astfel de cauză, având drept de regres împotriva expeditorului.

Pluralitatea de exemplare. Recipisa de primire

Art. 1.962. - (1) Documentul de transport se întocmește în cel puțin 3 exemplare, câte unul pentru transportator și expeditor și altul care însoțește bunul transportat până la destinație.
(2) În lipsa documentului de transport, transportatorul trebuie să elibereze expeditorului, la cererea acestuia, o recipisă de primire a bunului spre transport, dispozițiile art. 1.961 alin. (2) aplicându-se în mod corespunzător. Această prevedere nu se aplică în cazul transportului rutier de mărfuri.
(3) Documentul de transport sau, în lipsa acestuia, recipisa de primire dovedește până la proba contrară luarea în primire a bunului spre transport, natura, cantitatea și starea aparentă a acestuia.

Documente de transport individuale

Art. 1.963. - În cazul în care expeditorul predă pentru transport mai multe colete, transportatorul are dreptul să îi solicite acestuia câte un document de transport pentru fiecare colet în parte, dacă prin lege nu se prevede altfel.

Documente de transport negociabile

Art. 1.964. - (1) Documentul de transport nu este negociabil, cu excepția cazului în care părțile sau legea specială dispun astfel.

(2) În cazul în care este negociabil, documentul de transport la ordin se transmite prin gir, iar cel la purtător prin remitere.

Transmiterea documentelor de transport la ordin sau la purtător

Art. 1.965. - (1) Atunci când documentul de transport este la ordin sau la purtător, proprietatea bunurilor transportate se transferă prin efectul transmiterii acestui document.
(2) Forma și efectele girurilor, anularea și înlocuirea documentului de transport sunt supuse dispozițiilor privitoare la cambie și biletul la ordin.
(3) Ultimul giratar al unui șir neîntrerupt de giruri care este posesor al titlului este considerat proprietar. Debitorul care își îndeplinește obligația rezultând din titlu este eliberat, numai dacă nu a există fraudă sau culpă gravă din partea sa.

Ambalajul

Art. 1.966. - (1) Expeditorul are obligația să ambaleze bunurile corespunzător naturii acestora și modului de transport.
(2) Expeditorul răspunde față de transportator pentru prejudiciile cauzate acestuia de ambalajul necorespunzător sau de ambalarea defectuoasă a bunurilor predate spre transport. Transportatorul rămâne răspunzător față de terți pentru pagubele cauzate astfel, cu drept de regres contra expeditorului.

Predarea bunurilor transportatorului

Art. 1.967. - Expeditorul trebuie să predea bunurile la locul și în condițiile convenite prin clauzele contractului sau, în lipsa acestora, potrivit practicilor statornicite între părți ori uzanțelor, să completeze și să predea documentul de transport, fiind răspunzător pentru prejudiciile cauzate prin întârziere.

Obligația de a transporta bunurile

Art. 1.968. - Transportatorul are obligația de a transporta bunurile predate pentru transport până la destinație.

Termenul de transport

Art. 1.969. - Transportul trebuie efectuat în termenul stabilit de părți. Dacă termenul în care trebuie făcut transportul nu a fost determinat de părți, se ține seama de practicile statornicite între părți, de uzanțele aplicate la locul de plecare, iar în lipsa acestora, se stabilește potrivit împrejurărilor.

Suspendarea transportului și contraordinul

Art. 1.970. - (1) Expeditorul poate suspenda transportul și cere restituirea bunurilor sau predarea lor altei persoane decât aceleia menționate în documentul de transport ori dispune cum va crede de cuviință, fiind obligat să plătească transportatorului cheltuielile și contravaloarea daunelor care sunt consecința imediată a acestui contraordin. Dispozițiile art. 1.971 sunt aplicabile.
(2) Pentru a exercita dreptul de contraordin trebuie prezentat documentul de transport semnat de transportator sau recipisa de primire, dacă un asemenea document a fost eliberat; modificările ce decurg din contraordin trebuie înscrise în documentul de transport sau pe recipisă sub o nouă semnătură a transportatorului.
(3) Dreptul la contraordin încetează din momentul în care destinatarul a cerut predarea bunurilor, cu respectarea dispozițiilor art. 1.976.
(4) Transportatorul răspunde pentru prejudiciile produse prin executarea contraordinelor date cu încălcarea dispozițiilor prezentului articol.

Împiedicarea executării transportului. Consecințe

Art. 1.971. - (1) În caz de împiedicare la transport, transportatorul are dreptul să îi ceară instrucțiuni expeditorului sau, în lipsa unui răspuns din partea acestuia, să transporte bunul la destinație, modificând itinerarul. În acest din urmă caz, dacă nu a fost o faptă ce îi este imputabilă, transportatorul are drept la prețul transportului, la taxele accesorii și la cheltuieli, pe ruta efectiv parcursă, precum și la modificarea, în mod corespunzător, a termenului de executare a transportului.
(2) Dacă nu există o altă rută de transport sau dacă, din alte motive, continuarea transportului nu este posibilă, transportatorul va proceda potrivit instrucțiunilor date de expeditor prin documentul de transport pentru cazul împiedicării la transport, iar în lipsa acestora sau dacă instrucțiunile nu pot fi executate, împiedicarea va fi adusă fără întârziere la cunoștința expeditorului, cerându-i-se instrucțiuni.

(3) Expeditorul înștiințat de ivirea împiedicării poate denunța contractul plătind transportatorului numai cheltuielile făcute de acesta și prețul transportului în proporție cu parcursul efectuat.

Modificări aduse de transportator

Art. 1.972. - (1) Dacă în termen de 5 zile de la trimiterea înștiințării prevăzute la art. 1.971 alin. (2) expeditorul nu dă, în condițiile legii speciale, instrucțiuni ce pot fi executate și nici nu îi comunică denunțarea contractului, transportatorul poate să păstreze bunul în depozit sau îl poate depozita la un terț. În cazul în care depozitarea nu este posibilă ori bunul se poate altera sau deteriora ori valoarea acestuia nu poate acoperi prețul transportului, taxele accesorii și cheltuielile, transportatorul va valorifica bunul, potrivit dispozițiilor legii.
(2) Când bunul a fost vândut, prețul, după scăderea drepturilor bănești ale transportatorului, trebuie să fie pus la dispoziția expeditorului, iar dacă prețul este mai mic decât drepturile bănești ale transportatorului, expeditorul trebuie să plătească diferența.
(3) În cazul în care împiedicarea la transport a încetat înainte de sosirea instrucțiunilor expeditorului, bunul se transmite la destinație, fără a se mai aștepta aceste instrucțiuni, expeditorul fiind înștiințat despre aceasta fără întârziere.

Dreptul de dispoziție ulterioară

Art. 1.973. - (1) Expeditorul are dreptul, prin dispoziție ulterioară scrisă, să retragă înainte de plecare bunul ce urma să fie transportat, să îl oprească în cursul transportului, să amâne predarea lui către destinatar ori să dispună înapoierea lui la locul de plecare, să schimbe persoana destinatarului ori locul de destinație sau să dispună o altă modificare a condițiilor de executare a transportului.
(2) Expeditorul care a dat o dispoziție ulterioară este obligat să plătească transportatorului, după caz, prețul părții efectuate din transport, taxele datorate și cheltuielile pricinuite prin executarea dispoziției ulterioare, precum și să îl despăgubească de orice pagubă suferită.
(3) Expeditorul nu poate da dispoziție ulterioară care să aibă ca efect divizarea transportului, în afară de cazul când legea dispune altfel.

Trecerea dreptului la destinatar

Art. 1.974. - Dreptul expeditorului de a modifica contractul de transport se stinge de îndată ce destinatarul și-a manifestat voința de a-și valorifica drepturile ce rezultă pentru el din contractul de

transport potrivit art. 1.977 sau de îndată ce expeditorul a predat destinatarului duplicatul de pe documentul de transport. Din acel moment, dreptul de a modifica contractul de transport prin dispoziție ulterioară trece asupra destinatarului.

Dreptul de refuz al transportatorului

Art. 1.975. - (1) Transportatorul, conformându-se dispozițiilor legii speciale, poate refuza executarea dispoziției ulterioare, înștiințându-l fără întârziere pe cel de la care ea emană, dacă executarea dispoziției ar fi de natură să tulbure în mod grav bunul mers al exploatării ori dacă, în cazul schimbării locului de destinație, sporul de taxe și cheltuieli nu ar fi garantat de valoarea bunului sau în alt fel. Dispozițiile art. 1.978 sunt aplicabile.
(2) Transportatorul are obligația de înștiințare și în cazul în care, la primirea dispoziției, executarea acesteia nu mai este posibilă.

Obligația de predare și de informare

Art. 1.976. - (1) Transportatorul este obligat să pună bunurile transportate la dispoziția destinatarului sau posesorului documentului de transport la ordin ori la purtător, în locul și termenele indicate în contract sau, în lipsă, potrivit practicilor statornicite între părți ori uzanțelor. Posesorul documentului de transport la ordin sau la purtător este obligat să îl remită transportatorului la preluarea bunurilor transportate.
(2) Predarea bunurilor transportate se face la domiciliul sau sediul destinatarului, dacă din contract, din practicile statornicite între părți ori conform uzanțelor nu rezultă contrariul.
(3) Transportatorul îl înștiințează pe destinatar cu privire la sosirea bunurilor și la termenul pentru preluarea acestora, dacă predarea nu se face la domiciliul sau sediul acestuia, potrivit alin. (2).

Data dobândirii drepturilor și obligațiilor de către destinatar

Art. 1.977. - Fără a aduce atingere drepturilor expeditorului, destinatarul dobândește drepturile și obligațiile decurgând din contractul de transport prin acceptarea acestuia sau a bunurilor transportate.

Prețul și alte cheltuieli

Art. 1.978. - (1) Prețul transportului și al serviciilor accesorii prestate de transportator sunt datorate de expeditor și se plătesc la predarea bunurilor pentru transport, dacă nu se prevede altfel prin contract sau legea specială, după caz.
(2) Dacă bunurile nu sunt de aceeași natură cu cele descrise în documentul de transport sau valoarea lor este superioară, transportatorul are dreptul la prețul pe care l-ar fi cerut dacă ar fi cunoscut aceste împrejurări, dispozițiile legii speciale fiind aplicabile.
(3) Dacă prețul se plătește la destinație, transportatorul va preda bunurile contra plății acestuia de către destinatar.
(4) Prețul serviciilor accesorii și al cheltuielilor efectuate pe parcursul transportului este datorat de destinatar, dacă prin contract sau legea specială nu se prevede altfel.

Constatarea stării bunului

Art. 1.979. - (1) La primirea bunurilor transportate, destinatarul are dreptul să ceară să se constate, pe cheltuiala sa, identitatea, cantitatea și starea bunurilor transportate.
(2) Dacă se va stabili existența unor vicii, cheltuielile făcute sunt în sarcina transportatorului.
(3) În lipsa convenției contrare, viciile vor fi verificate potrivit dispozițiilor alin. (4) și (8).
(4) În caz de neînțelegere asupra calității sau stării unei mărfi, instanța, la cererea uneia dintre părți, poate dispune, cu procedura prevăzută de lege pentru ordonanța președințială, constatarea stării acesteia de unul sau mai mulți experți numiți din oficiu.
(5) Prin aceeași hotărâre se poate dispune sechestrarea mărfii sau depunerea ei într-un depozit public sau, în lipsă, într-un alt loc ce se va determina.
(6) Dacă păstrarea mărfii ar putea aduce mari pagube sau ar ocaziona cheltuieli însemnate, se va putea dispune chiar vânzarea ei pe cheltuiala celui căruia îi aparține, în condițiile care se vor determina prin hotărâre.
(7) Hotărârea de vânzare va trebui comunicată, înainte de punerea ei în executare, celeilalte părți sau reprezentantului său, dacă unul dintre aceștia se află în localitate; în caz contrar, hotărârea va fi comunicată în termen de 3 zile de la executarea ei.
(8) Partea care nu s-a prevalat de dispozițiile alin. (4) - (7) trebuie, în caz de contestație, să stabilească atât identitatea mărfii, cât și viciile ei.

Plata sumelor datorate transportatorului

Art. 1.980. - (1) Destinatarul nu poate intra în posesia bunurilor transportate decât dacă plătește transportatorului sumele datorate potrivit contractului și eventualele rambursuri cu care transportul a fost grevat, în condițiile prevăzute la art. 1.978 alin. (3).
(2) În caz de neînțelegere asupra sumei datorate, destinatarul poate prelua bunurile transportate dacă plătește transportatorului suma pe care susține că o datorează acestuia din urmă și consemnează diferența reclamată de transportator la o instituție de credit.

Imposibilitatea predării bunurilor

Art. 1.981. - (1) Dacă destinatarul nu este găsit, refuză sau neglijează preluarea bunurilor ori dacă există neînțelegeri privind preluarea bunurilor între mai mulți destinatari sau din orice motiv, fără culpa sa, transportatorul nu poate preda bunurile transportate, acesta va solicita imediat instrucțiuni expeditorului, care este obligat să i le transmită în maximum 15 zile, sub sancțiunea returnării bunurilor către expeditor, pe cheltuiala acestuia, sau a vânzării lor de către transportator, după caz.
(2) În cazurile prevăzute la alin. (1), dacă există urgență sau bunurile sunt perisabile, transportatorul va retransmite expeditorului bunurile, pe cheltuiala acestuia, sau le va vinde, potrivit art. 1.726, fără să mai solicite instrucțiuni expeditorului.
(3) La sfârșitul perioadei de depozitare sau la expirarea termenului pentru primirea instrucțiunilor expeditorului, obligațiile transportatorului sunt cele de la depozitul gratuit, cu obligația pentru expeditor de a-i rambursa integral cheltuielile de conservare și depozitare a bunurilor.
(4) Transportatorul va fi despăgubit de destinatar sau expeditor, după caz, pentru pagubele cauzate de întârzierea destinatarului în preluarea bunurilor transportate.

Garantarea creanțelor transportatorului

Art. 1.982. - (1) Pentru garantarea creanțelor sale izvorâte din contractul de transport, transportatorul se bucură, cu privire la bunul transportat, de drepturile unui creditor gajist cât timp deține acel bun.
(2) Transportatorul poate exercita drepturile prevăzute la alin. (1) și după predarea către destinatar a bunului transportat, dar numai timp de 24 de ore de la predare și doar dacă destinatarul mai deține bunul.

Predarea bunurilor fără încasarea sumelor datorate

Art. 1.983. - (1) Transportatorul care predă bunurile transportate fără a încasa de la destinatar sumele ce i se datorează lui, transportatorilor anteriori sau expeditorului ori fără a pretinde destinatarului consemnarea sumei asupra căreia există neînțelegeri pierde dreptul de regres și răspunde față de expeditor și transportatorii anteriori pentru toate sumele ce li se cuveneau.
(2) În toate cazurile însă, transportatorul are acțiune împotriva destinatarului, chiar dacă acesta a ridicat bunurile transportate.

Răspunderea transportatorului

Art. 1.984. - Transportatorul răspunde pentru prejudiciul cauzat prin pierderea totală ori parțială a bunurilor, prin alterarea ori deteriorarea acestora, survenită pe parcursul transportului, sub rezerva aplicării dispozițiilor art. 1.959, precum și prin întârzierea livrării bunurilor.

Repararea prejudiciului

Art. 1.985. - (1) În caz de pierdere a bunurilor, transportatorul trebuie să acopere valoarea reală a bunurilor pierdute sau a părților pierdute din bunurile transportate.
(2) În caz de alterare sau deteriorare a bunurilor, transportatorul va acoperi scăderea lor de valoare.
(3) Pentru aplicarea alin. (1) și (2) se va avea în vedere valoarea bunurilor la locul și momentul predării.

Restituirea prețului și a cheltuielilor

Art. 1.986. - În cazul prevăzut la art. 1.985, transportatorul trebuie să restituie, de asemenea, prețul transportului, al serviciilor accesorii și cheltuielile transportului, proporțional, după caz, cu valoarea bunurilor pierdute sau cu diminuarea valorii cauzate de alterarea ori deteriorarea acestora.

Calcularea cuantumului despăgubirii

Art. 1.987. - În cazul în care valoarea bunului a fost declarată la predare, despăgubirea se calculează în raport cu acea valoare. Cu toate acestea, dacă valoarea reală a bunului de la locul și momentul predării este mai mică, despăgubirea se calculează în raport cu această din urmă valoare.

Cazuri speciale

Art. 1.988. - (1) Transportatorul nu este ținut să transporte documente, sume de bani în numerar, titluri de valoare, bijuterii sau alte bunuri de mare valoare.
(2) Dacă acceptă transportul unor bunuri dintre cele prevăzute la alin. (1), transportatorul trebuie să acopere, în caz de pierdere, deteriorare sau alterare, numai valoarea declarată a acestora. În situația în care s-a declarat o natură diferită a bunurilor ori o valoare mai mare, transportatorul este exonerat de orice răspundere.

Limitarea răspunderii

Art. 1.989. - În toate cazurile, despăgubirea nu poate depăși cuantumul stabilit prin legea specială.

Agravarea răspunderii

Art. 1.990. - Dacă transportatorul a acționat cu intenție sau culpă gravă, acesta datorează despăgubiri, fără limitările sau exonerarea de răspundere prevăzute la art. 1.987-1.989.

Înlăturarea răspunderii

Art. 1.991. - (1) Transportatorul nu răspunde dacă pierderea totală ori parțială sau, după caz, alterarea ori deteriorarea s-a produs din cauza:
a) unor fapte în legătură cu încărcarea sau descărcarea bunului, dacă această operațiune s-a efectuat de către expeditor sau destinatar;
b) lipsei ori defectuozității ambalajului, dacă după aspectul exterior nu putea fi observată la primirea bunului pentru transport;
c) expedierii sub o denumire necorespunzătoare, inexactă ori incompletă a unor bunuri excluse de la transport sau admise la transport numai sub anumite condiții, precum și a nerespectării de către expeditor a măsurilor de siguranță prevăzute pentru acestea din urmă;
d) unor evenimente naturale inerente transportului în vehicule deschise, dacă, potrivit dispozițiilor legii speciale sau contractului, bunul trebuie transportat astfel;
e) naturii bunului transportat, dacă aceasta îl expune pierderii sau stricăciunii prin sfărâmare, spargere, ruginire, alterare interioară spontană și altele asemenea;

f) pierderii de greutate, oricare ar fi distanța parcursă, dacă și în măsura în care bunul transportat este dintre acelea care prin natura lor suferă, obișnuit, prin simplul fapt al transportului, o asemenea pierdere;
g) pericolului inerent al transportului de animale vii;
h) faptului că prepusul expeditorului, care însoțește bunul în cursul transportului, nu a luat măsurile necesare pentru a asigura conservarea bunului;
i) oricărei alte împrejurări prevăzute prin lege specială.
(2) Dacă se constată că pierderea sau deteriorarea ori alterarea a putut surveni din una dintre cauzele prevăzute la alin. (1), se prezumă că paguba a fost produsă din acea cauză.
(3) Transportatorul este, de asemenea, exonerat de răspundere, dacă dovedește că pierderea totală sau parțială ori alterarea sau deteriorarea s-a produs din cauza:
a) unei alte fapte decât cele prevăzute la alin. (1), săvârșită cu intenție ori din culpă de către expeditor sau destinatar, ori a instrucțiunilor date de către unul dintre aceștia;
b) forței majore sau faptei unui terț pentru care transportatorul nu este ținut să răspundă.

Răspunderea pentru neefectuarea transportului sau pentru întârziere

Art. 1.992. - Transportatorul răspunde și pentru paguba cauzată prin neefectuarea transportului sau prin depășirea termenului de transport.

Răspunderea pentru rambursuri și formalități vamale

Art. 1.993. - Răspunderea transportatorului pentru încasarea rambursurilor cu care expeditorul a grevat transportul și pentru îndeplinirea operațiunilor vamale este reglementată de dispozițiile privitoare la mandat.

Cazuri de decădere

Art. 1.994. - (1) În cazul în care cel îndreptățit primește bunurile fără a face rezerve, nu se mai pot formula împotriva transportatorului pretențiile izvorâte din pierderea parțială sau alterarea ori deteriorarea bunurilor transportate ori din nerespectarea termenului de transport.
(2) În cazul în care pierderea parțială sau alterarea ori deteriorarea nu putea fi descoperită la primirea bunului, cel îndreptățit poate pretinde transportatorului daune-interese, chiar dacă bunul transportat a fost primit fără rezerve. Daunele-interese pot fi cerute numai dacă cel îndreptățit a adus

la cunoștința transportatorului pieirea sau alterarea ori deteriorarea de îndată ce a descoperit-o, însă nu mai târziu de 5 zile de la primirea bunului, iar pentru bunurile perisabile sau animalele vii, nu mai târziu de 6 ore de la primirea acestora.
(3) În caz de intenție sau culpă gravă a transportatorului, dispozițiile de mai sus privitoare la stingerea pretențiilor celui îndreptățit, precum și cele privitoare la termenul de înștiințare nu sunt aplicabile.

Clauze de exonerare sau înlăturare a răspunderii

Art. 1.995. - (1) Clauza prin care se înlătură sau restrânge răspunderea stabilită prin lege în sarcina transportatorului se consideră nescrisă.
(2) Cu toate acestea, expeditorul își poate asuma riscul transportului în cazul pagubelor cauzate de ambalaj sau în cazul transporturilor speciale care măresc riscul pierderii sau stricăciunii bunurilor.

Bunurile periculoase

Art. 1.996. - (1) Expeditorul care predă pentru transport bunuri periculoase, fără să informeze transportatorul în prealabil, îl va despăgubi pe acesta pentru orice pagube cauzate de natura periculoasă a transportului.
(2) În cazul de la alin. (1), expeditorul va acoperi cheltuielile și riscurile decurgând din depozitul unor astfel de bunuri.

Răspunderea expeditorului

Art. 1.997. - (1) Expeditorul va despăgubi transportatorul pentru orice pagube cauzate de natura sau viciul bunurilor predate pentru transport.
(2) Transportatorul rămâne însă răspunzător față de terți pentru pagubele cauzate astfel, cu drept de regres împotriva expeditorului.

Transportatorul care se obligă să transporte pe liniile altuia

Art. 1.998. - Dacă nu s-a convenit altfel, transportatorul care se angajează să transporte bunurile atât pe liniile sale de exploatare, cât și pe cele ale altui transportator răspunde pentru transportul efectuat pe celelalte linii numai ca expeditor comisionar.

Răspunderea în transportul succesiv sau combinat

Art. 1.999. - Dacă prin lege nu se prevede altfel, în cazul transportului succesiv sau combinat, acțiunea în răspundere se poate exercita împotriva transportatorului care a încheiat contractul de transport sau împotriva ultimului transportator.

Raporturile dintre transportatorii succesivi

Art. 2.000. - (1) În raporturile dintre ei, fiecare transportator contribuie la despăgubiri proporțional cu partea ce i se cuvine din prețul transportului. Dacă însă paguba este produsă cu intenție sau din culpa gravă a unuia dintre transportatori, întreaga despăgubire incumbă acestuia.
(2) Atunci când unul dintre transportatori dovedește că faptul păgubitor nu s-a produs pe durata transportului său, acesta nu este ținut să contribuie la despăgubire.
(3) Se prezumă că bunurile au fost predate în stare bună de la un transportator la altul dacă aceștia nu solicită menționarea în documentul de transport a stării în care au fost preluate bunurile.

Reprezentarea în transportul succesiv sau combinat

Art. 2.001. - (1) În transportul succesiv sau combinat, cel din urmă transportator îi reprezintă pe ceilalți în ceea ce privește încasarea sumelor ce li se cuvin în temeiul contractului de transport, precum și cu privire la exercitarea drepturilor prevăzute la art. 1.995.
(2) Transportatorul care nu își îndeplinește obligațiile prevăzute la alin. (1) răspunde față de transportatorii precedenți pentru sumele ce li se cuvin acestora.

SECȚIUNEA a 3-a
Contractul de transport de persoane și bagaje

Conținutul obligației de a transporta

Art. 2.002. - (1) Obligația de transport al persoanelor cuprinde, în afara operațiunilor de transport, și operațiunile de îmbarcare și debarcare.
(2) Transportatorul este ținut să aducă la timp călătorul, nevătămat și în siguranță, la locul de destinație.
(3) Transportatorul poate refuza sau accepta transportul în anumite condiții, în cazurile prevăzute de legea specială.
(4) Transportatorul este obligat să aibă asigurare de răspundere civilă, încheiată în condițiile legii.

Obligații ale părților

Art. 2.003. - (1) În temeiul contractului de transport, transportatorul este obligat față de călător:
a) să pună la dispoziția acestuia un loc corespunzător legitimației sale de călătorie;
b) să transporte copiii care călătoresc împreună cu acesta, fără plată sau cu tarif redus, în condițiile legii speciale;
c) să transporte fără o altă plată bagajele acestuia, în cantitatea și condițiile prevăzute prin dispozițiile legii speciale.
(2) În timpul transportului, călătorul este obligat să se supună măsurilor luate potrivit dispozițiilor legale de către prepușii transportatorului.

Răspunderea pentru persoana călătorului

Art. 2.004. - (1) Transportatorul răspunde pentru moartea sau vătămarea integrității corporale ori a sănătății călătorului.
(2) El răspunde, de asemenea, pentru daunele directe și imediate rezultând din neexecutarea transportului, din executarea lui în alte condiții decât cele stabilite sau din întârzierea executării acestuia.
(3) În cazul în care, după împrejurări, din cauza întârzierii executării transportului, contractul nu mai prezintă interes pentru călător, acesta îl poate denunța, solicitând rambursarea prețului.
(4) Transportatorul nu răspunde dacă dovedește că paguba a fost cauzată de călător, cu intenție sau din culpă gravă. De asemenea, transportatorul nu răspunde nici atunci când dovedește că paguba a fost cauzată de starea de sănătate a călătorului, fapta unui terț pentru care nu este ținut să răspundă sau forța majoră. Cu toate acestea, transportatorul rămâne răspunzător pentru paguba cauzată de mijlocul de transport folosit sau de starea sa de sănătate ori a angajaților lui.
(5) Este considerată nescrisă orice clauză prin care se înlătură sau se restrânge răspunderea transportatorului pentru prejudiciile prevăzute în prezentul articol.

Răspunderea pentru bagaje și alte bunuri

Art. 2.005. - (1) Transportatorul răspunde pentru pierderea sau deteriorarea bagajelor sau a altor bunuri ale călătorului, dacă nu se dovedește că prejudiciul a fost cauzat de viciul acestora, culpa călătorului sau forța majoră.
(2) Pentru bagajele de mână sau alte bunuri pe care călătorul le ține cu sine, transportatorul răspunde numai dacă se dovedește intenția sau culpa acestuia din urmă cu privire la pierderea sau deteriorarea lor.
(3) Transportatorul răspunde pentru pierderea sau deteriorarea bagajelor ori a altor bunuri ale călătorului în limita valorii declarate sau, dacă valoarea nu a fost declarată, în raport cu natura, conținutul obișnuit al acestora și alte asemenea elemente, după împrejurări.
(4) În măsura în care nu se prevede altfel prin prezentul articol, dispozițiile secțiunii a 2-a din prezentul capitol se aplică în mod corespunzător transportului bagajelor și al altor bunuri pe care călătorul le ține cu sine, fără a deosebi după cum acestea au fost sau nu au fost predate transportatorului.

Răspunderea în cadrul transportului succesiv sau combinat

Art. 2.006. - (1) În cadrul transportului succesiv sau combinat, transportatorul pe al cărui parcurs al transportului a intervenit decesul, vătămarea integrității corporale ori a sănătății călătorului, pierderea sau deteriorarea bagajelor ori a altor bunuri ale călătorului răspunde pentru prejudiciul astfel cauzat. Cu toate acestea, transportatorul nu răspunde dacă prin contractul de transport s-a stipulat în mod expres că unul dintre transportatori răspunde integral.
(2) Pentru pierderea sau deteriorarea bagajelor sau a altor bunuri ale călătorului ce au fost predate, fiecare dintre transportatori este ținut să contribuie la despăgubire, potrivit art. 2.000, care se aplică în mod corespunzător.
(3) Răspunderea pentru întârzierea sau întreruperea transportului intervine numai dacă, la terminarea întregului parcurs, întârzierea subzistă.

Cedarea drepturilor din contractul de transport

Art. 2.007. - În lipsă de stipulație contrară sau dacă prin lege nu se prevede altfel, călătorul poate ceda drepturile sale ce izvorăsc din contractul de transport înainte de începerea transportului, fără a fi obligat să îl înștiințeze pe transportator.

Înlăturarea răspunderii

Art. 2.008. - Dispozițiile art. 1.991 alin. (3) se aplică și transportului de persoane.

CAPITOLUL IX
Contractul de mandat

SECȚIUNEA 1
Dispoziții comune

Noțiune

Art. 2.009. - Mandatul este contractul prin care o parte, numită mandatar, se obligă să încheie unul sau mai multe acte juridice pe seama celeilalte părți, numită mandant.

Mandatul cu titlu gratuit sau cu titlu oneros

Art. 2.010. - (1) Mandatul este cu titlu gratuit sau cu titlu oneros. Mandatul dintre două persoane fizice se prezumă a fi cu titlu gratuit. Cu toate acestea, mandatul dat pentru acte de exercitare a unei activități profesionale se prezumă a fi cu titlu oneros.
(2) Dacă mandatul este cu titlu oneros, iar remunerația mandatarului nu este determinată prin contract, aceasta se va stabili potrivit legii, uzanțelor ori, în lipsă, după valoarea serviciilor prestate.
(3) Dreptul la acțiunea pentru stabilirea cuantumului remunerației se prescrie odată cu dreptul la acțiunea pentru plata acesteia.

Felurile mandatului

Art. 2.011. - Mandatul este cu sau fără reprezentare.

Puterea de reprezentare

Art. 2.012. - (1) Dacă din împrejurări nu rezultă altfel, mandatarul îl reprezintă pe mandant la încheierea actelor pentru care a fost împuternicit.
(2) Împuternicirea pentru reprezentare sau, dacă este cazul, înscrisul care o constată se numește procură.
(3) Dispozițiile referitoare la reprezentarea în contracte se aplică în mod corespunzător.

SECȚIUNEA a 2-a
Mandatul cu reprezentare

§1.
Forma și întinderea mandatului

Forma mandatului

Art. 2.013. - (1) Contractul de mandat poate fi încheiat în formă scrisă, autentică ori sub semnătură privată, sau verbală. Acceptarea mandatului poate rezulta și din executarea sa de către mandatar.
(2) Mandatul dat pentru încheierea unui act juridic supus, potrivit legii, unei anumite forme trebuie să respecte acea formă, sub sancțiunea aplicabilă actului însuși. Prevederea nu se aplică atunci când forma este necesară doar pentru opozabilitatea actului față de terți, dacă prin lege nu se prevede altfel.

Cazul special de acceptare tacită

Art. 2.014. - (1) În absența unui refuz neîntârziat, mandatul se consideră acceptat dacă privește actele a căror încheiere intră în exercitarea profesiei mandatarului ori pentru care acesta și-a oferit serviciile fie în mod public, fie direct mandantului.
(2) În aplicarea dispozițiilor alin. (1) se va ține seama, între altele, de prevederile legale, de practicile statornicite între părți și de uzanțe.

Durata mandatului

Art. 2.015. - Dacă părțile nu au prevăzut un termen, contractul de mandat încetează în 3 ani de la încheierea lui.

Întinderea mandatului

Art. 2.016. - (1) Mandatul general îl autorizează pe mandatar să efectueze numai acte de conservare și de administrare.
(2) Pentru a încheia acte de înstrăinare sau grevare, tranzacții ori compromisuri, pentru a se putea obliga prin cambii sau bilete la ordin ori pentru a intenta acțiuni în justiție, precum și pentru a încheia orice alte acte de dispoziție, mandatarul trebuie să fie împuternicit în mod expres.
(3) Mandatul se întinde și asupra tuturor actelor necesare executării lui, chiar dacă nu sunt precizate în mod expres.

§2.
Obligațiile mandatarului

Executarea mandatului

Art. 2.017. - (1) Mandatarul nu poate să depășească limitele stabilite prin mandat.
(2) Cu toate acestea, el se poate abate de la instrucțiunile primite, dacă îi este imposibil să îl înștiințeze în prealabil pe mandant și se poate prezuma că acesta ar fi aprobat abaterea dacă ar fi cunoscut împrejurările ce o justifică. În acest caz, mandatarul este obligat să îl înștiințeze de îndată pe mandant cu privire la schimbările aduse executării mandatului.

Diligența mandatarului

Art. 2.018. - (1) Dacă mandatul este cu titlu oneros, mandatarul este ținut să execute mandatul cu diligența unui bun proprietar. Dacă însă mandatul este cu titlu gratuit, mandatarul este obligat să îl îndeplinească cu diligența pe care o manifestă în propriile afaceri.
(2) Mandatarul este obligat să îl înștiințeze pe mandant despre împrejurările care au apărut ulterior încheierii mandatului și care pot determina revocarea sau modificarea acestuia.

Obligația de a da socoteală

Art. 2.019. - (1) Orice mandatar este ținut să dea socoteală despre gestiunea sa și să remită mandantului tot ceea ce a primit în temeiul împuternicirii sale, chiar dacă ceea ce a primit nu ar fi fost datorat mandantului.
(2) În perioada în care bunurile primite cu ocazia executării mandatului de la mandant ori în numele lui se află în deținerea mandatarului, acesta este obligat să le conserve.

Dobânzile la sumele datorate

Art. 2.020. - Mandatarul datorează dobânzi pentru sumele întrebuințate în folosul său începând din ziua întrebuințării, iar pentru cele cu care a rămas dator, din ziua în care a fost pus în întârziere.

Răspunderea pentru obligațiile terților

Art. 2.021. - În lipsa unei convenții contrare, mandatarul care și-a îndeplinit mandatul nu răspunde față de mandant cu privire la executarea obligațiilor asumate de persoanele cu care a contractat, cu excepția cazului în care insolvabilitatea lor i-a fost sau ar fi trebuit să îi fi fost cunoscută la data încheierii contractului cu acele persoane.

Pluralitatea de mandatari

Art. 2.022. - (1) În absența unei stipulații contrare, mandatul conferit mai multor persoane pentru a lucra împreună nu are efect dacă nu a fost acceptat de către toate aceste persoane.
(2) Când mai multe persoane au acceptat același mandat, actele lor îl obligă pe mandant chiar dacă au fost încheiate numai de una dintre ele, afară de cazul când s-a stipulat că vor lucra împreună.
(3) În lipsă de stipulație contrară, mandatarii răspund solidar față de mandant dacă s-au obligat să lucreze împreună.

Substituirea făcută de mandatar

Art. 2.023. - (1) Mandatarul este ținut să îndeplinească personal mandatul, cu excepția cazului în care mandantul l-a autorizat în mod expres să își substituie o altă persoană în executarea în tot sau în parte a mandatului.
(2) Chiar în absența unei autorizări exprese, mandatarul își poate substitui un terț dacă:
a) împrejurări neprevăzute îl împiedică să aducă la îndeplinire mandatul;
b) îi este imposibil să îl înștiințeze în prealabil pe mandant asupra acestor împrejurări;
c) se poate prezuma că mandantul ar fi aprobat substituirea dacă ar fi cunoscut împrejurările ce o justifică.
(3) În cazurile prevăzute la alin. (2), mandatarul este obligat să îl înștiințeze de îndată pe mandant cu privire la substituire.
(4) Dacă substituirea nu a fost autorizată de mandant, mandatarul răspunde pentru actele persoanei pe care și-a substituit-o ca și cum le-ar fi îndeplinit el însuși.
(5) Dacă substituirea a fost autorizată, mandatarul nu răspunde decât pentru diligența cu care a ales persoana care l-a substituit și i-a dat instrucțiunile privind executarea mandatului.
(6) În toate cazurile, mandantul are acțiune directă împotriva persoanei pe care mandatarul și-a substituit-o.

Măsuri de conservare a bunurilor mandantului

Art. 2.024. - (1) Mandatarul va exercita drepturile mandantului față de terți, dacă bunurile primite pentru mandant prezintă semne de deteriorare sau au ajuns cu întârziere.
(2) În caz de urgență, mandatarul poate proceda la vânzarea bunurilor cu diligența unui bun proprietar.
(3) În cazurile prevăzute la alin. (1) și (2) mandatarul trebuie să îl anunțe de îndată pe mandant.

§3.
Obligațiile mandantului

Sumele necesare executării mandatului

Art. 2.025. - (1) În lipsa unei convenții contrare, mandantul este obligat să pună la dispoziția mandatarului mijloacele necesare executării mandatului.

(2) Mandantul va restitui mandatarului cheltuielile rezonabile avansate de acesta din urmă pentru executarea mandatului, împreună cu dobânzile legale aferente, calculate de la data efectuării cheltuielilor.

Despăgubirea mandatarului

Art. 2.026. - Mandantul este obligat să repare prejudiciul suferit de către mandatar în executarea mandatului, dacă acest prejudiciu nu provine din culpa mandatarului.

Remunerația mandatarului

Art. 2.027. - Dacă mandatul este cu titlu oneros, mandantul este obligat să plătească mandatarului remunerația, chiar și în cazul în care, fără culpa mandatarului, mandatul nu a putut fi executat.

Pluralitatea de mandanți

Art. 2.028. - Când mandatul a fost dat aceluiași mandatar de mai multe persoane pentru o afacere comună, fiecare dintre ele răspunde solidar față de mandatar de toate efectele mandatului.

Dreptul de retenție al mandatarului

Art. 2.029. - Pentru garantarea tuturor creanțelor sale împotriva mandantului izvorâte din mandat, mandatarul are un drept de retenție asupra bunurilor primite cu ocazia executării mandatului de la mandant ori pe seama acestuia.

§4.
Încetarea mandatului

Modurile de încetare

Art. 2.030. - Pe lângă cauzele generale de încetare a contractelor, mandatul încetează prin oricare dintre următoarele moduri:

a) revocarea sa de către mandant;
b) renunțarea mandatarului;
c) moartea, incapacitatea sau falimentul mandantului ori a mandatarului.
Cu toate acestea, atunci când are ca obiect încheierea unor acte succesive în cadrul unei activități cu caracter de continuitate, mandatul nu încetează dacă această activitate este în curs de desfășurare, cu respectarea dreptului de revocare sau renunțare al părților ori al moștenitorilor acestora.

Condițiile revocării

Art. 2.031. - (1) Mandantul poate oricând revoca mandatul, expres sau tacit, indiferent de forma în care contractul de mandat a fost încheiat și chiar dacă a fost declarat irevocabil.
(2) Împuternicirea dată unui nou mandatar pentru aceeași afacere revocă mandatul inițial.
(3) Mandatul dat în condițiile prevăzute la art. 2.028 nu poate fi revocat decât cu acordul tuturor mandanților.

Efectele revocării

Art. 2.032. - (1) Mandantul care revocă mandatul rămâne ținut să își execute obligațiile față de mandatar. El este, de asemenea, obligat să repare prejudiciile suferite de mandatar din cauza revocării nejustificate ori intempestive.
(2) Atunci când părțile au declarat mandatul irevocabil, revocarea se consideră a fi nejustificată dacă nu este determinată de culpa mandatarului sau de un caz fortuit ori de forță majoră.

Publicitatea revocării procurii autentice notariale

Art. 2.033. - (1) Dacă procura a fost dată în formă autentică notarială, în vederea informării terților, notarul public căruia i se solicită să autentifice revocarea unei asemenea procuri este obligat să transmită, de îndată, revocarea către Registrul național notarial, ținut în format electronic, potrivit legii.
(2) Notarul public care autentifică actul pentru încheierea căruia a fost dată procura are obligația să verifice la Registrul național notarial dacă acea procură a fost revocată.
(3) Dispozițiile alin. (1) și (2) sunt aplicabile și în cazul autentificărilor realizate de misiunile diplomatice și oficiile consulare ale României.

Renunțarea mandatarului

Art. 2.034. - (1) Mandatarul poate renunța oricând la mandat, notificând mandantului renunțarea sa.
(2) Dacă mandatul este cu titlu oneros, mandatarul poate pretinde remunerația pentru actele pe care le-a încheiat pe seama mandantului până la data renunțării.
(3) Mandatarul este obligat să îl despăgubească pe mandant pentru prejudiciile suferite prin efectul renunțării, cu excepția cazului când continuarea executării mandatului i-ar fi cauzat mandatarului însuși o pagubă însemnată, care nu putea fi prevăzută la data acceptării mandatului.

Moartea, incapacitatea sau falimentul uneia dintre părți

Art. 2.035. - (1) În caz de deces, incapacitate sau faliment al uneia dintre părți, moștenitorii ori reprezentanții acesteia au obligația de a informa de îndată cealaltă parte.
(2) În cazul prevăzut la alin. (1), mandatarul sau moștenitorii ori reprezentanții săi sunt obligați să continue executarea mandatului dacă întârzierea acesteia riscă să pună în pericol interesele mandantului ori ale moștenitorilor săi.

Necunoașterea cauzei de încetare a mandatului

Art. 2.036. - Tot ceea ce mandatarul a făcut, în numele mandantului, înainte de a cunoaște sau de a fi putut cunoaște cauza de încetare a mandatului este socotit ca valabil făcut în executarea acestuia.

Menținerea unor obligații ale mandatarului

Art. 2.037. - La încetarea în orice mod a mandatului, mandatarul este ținut să își execute obligațiile prevăzute la art. 2.019 și 2.020.

Încetarea mandatului în caz de pluralitate de mandatari

Art. 2.038. - În lipsa unei convenții contrare, mandatul dat mai multor mandatari obligați să lucreze împreună încetează chiar și atunci când cauza încetării îl privește numai pe unul dintre ei.

SECȚIUNEA a 3-a
Mandatul fără reprezentare

§1.
Dispoziții generale

Noțiune

Art. 2.039. - (1) Mandatul fără reprezentare este contractul în temeiul căruia o parte, numită mandatar, încheie acte juridice în nume propriu, dar pe seama celeilalte părți, numită mandant, și își asumă față de terți obligațiile care rezultă din aceste acte, chiar dacă terții aveau cunoștință despre mandat.
(2) Dispozițiile prezentei secțiuni se completează, în mod corespunzător, cu regulile aplicabile mandatului cu reprezentare.

Efectele față de terți

Art. 2.040. - (1) Terții nu au niciun raport juridic cu mandantul.
(2) Cu toate acestea, mandantul, substituindu-se mandatarului, poate exercita drepturile de creanță născute din executarea mandatului, dacă și-a executat propriile sale obligații față de mandatar.

Bunurile dobândite de mandatar

Art. 2.041. - (1) Mandantul poate revendica bunurile mobile dobândite pe seama sa de către mandatarul care a acționat în nume propriu, cu excepția bunurilor dobândite de terți prin efectul posesiei de bună-credință.
(2) Dacă bunurile dobândite de mandatar sunt imobile, acesta este obligat să le transmită mandantului. În caz de refuz, mandantul poate solicita instanței de judecată să pronunțe o hotărâre care să țină loc de act de transmitere a bunurilor dobândite.
(3) Dispozițiile alin. (2) se aplică prin asemănare și bunurilor mobile supuse unor formalități de publicitate.

Creditorii mandatarului

Art. 2.042. - Creditorii mandatarului nu pot urmări bunurile dobândite de acesta în nume propriu, dar pe seama mandantului, dacă mandatul fără reprezentare are dată certă și aceasta este anterioară luării oricărei măsuri asigurătorii sau de executare.

§2.
Contractul de comision

Noțiune

Art. 2.043. - Contractul de comision este mandatul care are ca obiect achiziționarea sau vânzarea de bunuri ori prestarea de servicii pe seama comitentului și în numele comisionarului, care acționează cu titlu profesional, în schimbul unei remunerații numită comision.

Proba contractului

Art. 2.044. - (1) Contractul de comision se încheie în formă scrisă, autentică sau sub semnătură privată.
(2) Dacă prin lege nu se prevede altfel, forma scrisă este necesară numai pentru dovada contractului.

Obligațiile terțului contractant

Art. 2.045. - Terțul contractant este ținut direct față de comisionar pentru obligațiile sale.

Cedarea acțiunilor

Art. 2.046. - (1) În caz de neexecutare a obligațiilor de către terț, comitentul poate exercita acțiunile decurgând din contractul cu terțul, subrogându-se, la cerere, în drepturile comisionarului.

(2) În acest scop, la cererea comitentului, comisionarul are obligația să îi cedeze acestuia de îndată acțiunile contra terțului, printr-un act de cesiune sub semnătură privată, fără nicio contraprestație din partea comitentului.
(3) Comisionarul răspunde pentru daunele cauzate comitentului, prin refuzul sau întârzierea cedării acțiunilor împotriva terțului.

Vânzarea pe credit

Art. 2.047. - (1) Comisionarul care vinde pe credit, fără autorizarea comitentului, răspunde personal, fiind ținut, la cererea comitentului, să plătească de îndată creditele acordate împreună cu dobânzile și alte foloase ce ar rezulta.
(2) În acest caz, comisionarul este obligat să îl înștiințeze de îndată pe comitent, arătându-i persoana cumpărătorului și termenul acordat; în caz contrar, se presupune că operațiunile s-au făcut pe bani gata, proba contrară nefiind admisă.

Instrucțiunile comitentului

Art. 2.048. - (1) Comisionarul are obligația să respecte întocmai instrucțiunile exprese primite de la comitent.
(2) Cu toate acestea, comisionarul se poate îndepărta de la instrucțiunile primite de la comitent numai dacă sunt întrunite cumulativ următoarele condiții:
a) nu este suficient timp pentru a se obține autorizarea sa prealabilă în raport cu natura afacerii;
b) se poate considera în mod rezonabil că acesta, cunoscând împrejurările schimbate, și-ar fi dat autorizarea; și
c) îndepărtarea de la instrucțiuni nu schimbă fundamental natura și scopul sau condițiile economice ale împuternicirii primite.
(3) În cazul prevăzut la alin. (2) comisionarul are obligația să îl înștiințeze pe comitent de îndată ce este posibil.
(4) În afara cazului prevăzut la alin. (2), orice operațiune a comisionarului, cu încălcarea sau depășirea puterilor primite, rămâne în sarcina sa, dacă nu este ratificată de comitent; de asemenea, comisionarul poate fi obligat și la plata de daune-interese.

Comisionul

Art. 2.049. - (1) Comitentul nu poate refuza plata comisionului atunci când terțul execută întocmai contractul încheiat de comisionar cu respectarea împuternicirii primite.
(2) Dacă nu s-a stipulat altfel, comisionul se datorează chiar dacă terțul nu execută obligația sa ori invocă excepția de neexecutare a contractului.
(3) Dacă împuternicirea pentru vânzarea unui imobil s-a dat exclusiv unui comisionar, comisionul rămâne datorat de proprietar chiar dacă vânzarea s-a făcut direct de către acesta sau prin intermediul unui terț.
(4) Dacă părțile nu au stabilit cuantumul comisionului, acesta se determină potrivit prevederilor art. 2.010 alin. (2).

Vânzarea de titluri de credit și alte bunuri cotate

Art. 2.050. - (1) În lipsă de stipulație contrară, când împuternicirea privește vânzarea sau cumpărarea unor titluri de credit circulând în comerț sau a altor mărfuri cotate pe piețe reglementate, comisionarul poate să procure comitentului la prețul cerut, ca vânzător, bunurile pe care era împuternicit să le cumpere sau să rețină pentru sine la prețul curent, în calitate de cumpărător, bunurile pe care trebuia să le vândă în contul comitentului.
(2) Comisionarul care se comportă el însuși ca vânzător sau cumpărător are dreptul la comision.
(3) Dacă în cazurile mai sus menționate comisionarul, după îndeplinirea însărcinării sale, nu face cunoscută comitentului persoana cu care a contractat, comitentul are dreptul să considere că vânzarea sau cumpărarea s-a făcut în contul său și să ceară de la comisionar executarea contractului.

Revocarea comisionului

Art. 2.051. - (1) Comitentul poate revoca împuternicirea dată comisionarului până în momentul în care acesta a încheiat actul cu terțul.
(2) În acest caz, comisionarul are dreptul la o parte din comision, care se determină ținând cont de diligențele depuse și de cheltuielile efectuate cu privire la îndeplinirea împuternicirii până în momentul revocării.

Răspunderea comisionarului

Art. 2.052. - (1) Comisionarul nu răspunde față de comitent în cazul în care terțul nu își execută obligațiile decurgând din act.
(2) Cu toate acestea, el își poate lua expres obligația de a garanta pe comitent de executarea obligațiilor terțului. În acest caz, în lipsă de stipulație contrară, comitentul va plăti comisionarului un comision special "pentru garanție" sau "pentru credit" ori un alt asemenea comision stabilit prin convenția lor sau, în lipsă, de către instanță, care va ține cont de împrejurări și de valoarea obligației garantate.

Dreptul de retenție aparținând comisionarului

Art. 2.053. - (1) Pentru creanțele sale asupra comitentului, comisionarul are un drept de retenție asupra bunurilor acestuia, aflate în detenția sa.
(2) Comisionarul va avea preferință față de vânzătorul neplătit.

§3.
Contractul de consignație

Noțiune

Art. 2.054. - (1) Contractul de consignație este o varietate a contractului de comision care are ca obiect vânzarea unor bunuri mobile pe care consignantul le-a predat consignatarului în acest scop.
(2) Contractul de consignație este guvernat de regulile prezentei secțiuni, de legea specială, precum și de dispozițiile privitoare la contractul de comision și de mandat, în măsura în care acestea din urmă nu contravin prezentei secțiuni.

Proba

Art. 2.055. - Contractul de consignație se încheie în formă scrisă. Dacă prin lege nu se prevede altfel, forma scrisă este necesară numai pentru dovada contractului.

Prețul vânzării

Art. 2.056. - (1) Prețul la care bunul urmează să fie vândut este cel stabilit de părțile contractului de consignație sau, în lipsă, prețul curent al mărfurilor de pe piața relevantă, de la momentul vânzării.
(2) Consignantul poate modifica unilateral prețul de vânzare stabilit, iar consignatarul va fi ținut de această modificare de la momentul la care i-a fost adusă la cunoștință în scris.
(3) În lipsă de dispoziții contrare ale contractului sau ale instrucțiunilor scrise ale consignantului, vânzarea se va face numai cu plata în numerar, prin virament sau cec barat și numai la prețurile curente ale mărfurilor, potrivit alin. (1).

Remiterea, inspectarea, controlul și reluarea bunurilor

Art. 2.057. - (1) Consignantul va remite bunurile consignatarului pentru executarea contractului, păstrând dreptul de a inspecta și controla starea acestora pe toată durata contractului.
(2) Consignantul dispune de bunurile încredințate consignatarului, pe toată durata contractului. El le poate relua oricând, chiar în cazul în care contractul a fost încheiat pe durată determinată.
(3) În cazul prevăzut la alin. (2), consignantul va da consignatarului un termen rezonabil de preaviz pentru pregătirea predării bunurilor.
(4) În cazul deschiderii procedurii insolvenței în privința consignantului, bunurile intră în averea acestuia, iar în cazul deschiderii procedurii insolvenței în privința consignatarului, bunurile nu intră în averea acestuia și vor fi restituite imediat consignantului.

Remunerația consignatarului

Art. 2.058. - (1) Contractul de consignație este prezumat cu titlu oneros, iar remunerația la care are dreptul consignatarul se stabilește prin contract sau, în lipsă, ca diferența dintre prețul de vânzare stabilit de consignant și prețul efectiv al vânzării.
(2) Dacă vânzarea s-a făcut la prețul curent, remunerația se va stabili de către instanță, potrivit cu dificultatea vânzării, diligențele consignatarului și remunerațiile practicate pe piața relevantă pentru operațiuni similare.

Cheltuielile de conservare, vânzare a bunurilor și executare a contractului

Art. 2.059. - (1) Consignantul va acoperi consignatarului cheltuielile de conservare și vânzare a bunurilor, dacă prin contract nu se prevede altfel.

(2) În cazul în care consignantul reia bunurile sau dispune luarea acestora din posesia consignatarului, precum și în cazul în care contractul de consignație nu se poate executa, fără vreo culpă din partea consignatarului, acesta are dreptul să îi fie acoperite toate cheltuielile făcute pentru executarea contractului.
(3) Consignantul va fi ținut de plata cheltuielilor de întreținere și de depozitare a bunurilor, ori de câte ori va ignora obligația sa de a relua bunurile.
(4) Dacă potrivit împrejurărilor bunurile nu pot fi reluate imediat de consignant în caz de încetare a contractului prin renunțarea consignatarului, acesta rămâne ținut de obligațiile sale de păstrare a bunurilor, asigurare și întreținere a acestora până când acestea sunt reluate de consignant. Acesta are obligația să întreprindă toate diligențele necesare reluării bunurilor imediat după încetarea contractului, sub sancțiunea acoperirii cheltuielilor de conservare, depozitare și întreținere.

Primirea, păstrarea și asigurarea bunurilor

Art. 2.060. - (1) Consignatarul va primi și va păstra bunurile ca un bun proprietar și le va remite cumpărătorului sau consignantului, după caz, în starea în care le-a primit spre vânzare.
(2) Consignatarul va asigura bunurile la valoarea stabilită de părțile contractului de consignație sau, în lipsă, la valoarea de circulație de la data primirii lor în consignație. El va fi ținut față de consignant pentru deteriorarea sau pieirea bunurilor din cauze de forță majoră ori fapta unui terț, dacă acestea nu au fost asigurate la primirea lor în consignație ori asigurarea a expirat și nu a fost reînnoită ori societatea de asigurări nu a fost agreată de consignant. Consignatarul este obligat să plătească cu regularitate primele de asigurare.
(3) Consignantul va putea asigura bunurile pe cheltuiala consignatarului, dacă acesta omite să o facă.
(4) Asigurările sunt contractate de drept în favoarea consignantului, cu condiția ca acesta să notifice asigurătorului contractul de consignație înainte de plata despăgubirilor.

Vânzarea pe credit

Art. 2.061. - (1) În cazul în care consignatarul primește autorizarea să vândă pe credit, în condițiile în care părțile nu convin altfel, atunci el poate acorda cumpărătorului un termen pentru plata prețului de maximum 90 de zile și exclusiv pe bază de cambii acceptate sau bilete la ordin.
(2) Dacă nu se prevede altfel prin contract, consignatarul este solidar răspunzător cu cumpărătorul față de consignant pentru plata prețului mărfurilor vândute pe credit.

Dreptul de retenție

Art. 2.062. - (1) În lipsă de stipulație contrară, consignatarul nu are un drept de retenție asupra bunurilor primite în consignație și a sumelor cuvenite consignantului, pentru creanțele sale asupra acestuia.
(2) Obligațiile consignatarului privind întreținerea bunurilor rămân valabile în caz de exercitare a dreptului de retenție, dar cheltuielile de depozitare incumbă consignantului, dacă exercitarea dreptului de retenție a fost întemeiată.

Încetarea contractului

Art. 2.063. - Contractul de consignație încetează prin revocarea sa de către consignant, renunțarea consignatarului, din cauzele indicate în contract, moartea, dizolvarea, falimentul, interdicția sau radierea consignantului ori a consignatarului.

§4.
Contractul de expediție

Noțiune

Art. 2.064. - Contractul de expediție este o varietate a contractului de comision prin care expeditorul se obligă să încheie, în nume propriu și în contul comitentului, un contract de transport și să îndeplinească operațiunile accesorii.

Revocarea

Art. 2.065. - Până la încheierea contractului de transport, comitentul poate revoca ordinul de expediție, plătind expeditorului cheltuielile și o compensație pentru diligențele desfășurate până la comunicarea revocării ordinului de expediție.

Contraordinul

Art. 2.066. - Din momentul încheierii contractului de transport, expeditorul este obligat să exercite, la cererea comitentului, dreptul la contraordin aplicabil contractului de transport.

Obligațiile expeditorului

Art. 2.067. - (1) În alegerea traseului, mijloacelor și modalităților de transport al mărfii expeditorul va respecta instrucțiunile comitentului, iar dacă nu există asemenea instrucțiuni, va acționa în interesul comitentului.
(2) În cazul în care expeditorul își asumă și obligația de predare a bunurilor la locul de destinație, se prezumă că această obligație nu este asumată față de destinatar.
(3) Expeditorul nu are obligația de a asigura bunurile decât dacă aceasta a fost stipulată în contract sau rezultă din uzanțe.
(4) Premiile, bonificațiile și reducerile tarifelor, obținute de expeditor, aparțin de drept comitentului, dacă nu se prevede altfel în contract.

Răspunderea expeditorului

Art. 2.068. - (1) Expeditorul răspunde de întârzierea transportului, de pieirea, pierderea, sustragerea sau stricăciunea bunurilor în caz de neglijență în executarea expedierii, în special în ceea ce privește preluarea și păstrarea bunurilor, alegerea transportatorului ori a expeditorilor intermediari.
(2) Atunci când, fără motive temeinice, se abate de la modul de transport indicat de comitent, expeditorul răspunde de întârzierea transportului, pieirea, pierderea, sustragerea sau stricăciunea bunurilor, cauzată de cazul fortuit, dacă el nu dovedește că aceasta s-ar fi produs chiar dacă s-ar fi conformat instrucțiunilor primite.

Drepturile expeditorului

Art. 2.069. - (1) Expeditorul are dreptul la comisionul prevăzut în contract sau, în lipsă, stabilit potrivit tarifelor profesionale ori uzanțelor sau, dacă acestea nu există, de către instanță în funcție de dificultatea operațiunii și de diligențele expeditorului.
(2) Contravaloarea prestațiilor accesorii și cheltuielile se rambursează de comitent pe baza facturilor sau altor înscrisuri care dovedesc efectuarea acestora, dacă părțile nu au convenit anticipat o sumă globală pentru comision, prestații accesorii și cheltuieli care se efectuează.

Expeditorul transportator

Art. 2.070. - Expeditorul care ia asupra sa obligația executării transportului, cu mijloace proprii sau ale altuia, în tot sau în parte, are drepturile și obligațiile transportatorului.

Termenul de prescripție

Art. 2.071. - Dreptul la acțiune izvorând din contractul de expediție se prescrie în termen de un an socotit din ziua predării bunurilor la locul de destinație sau din ziua în care ar fi trebuit să se facă predarea lor, cu excepția dreptului la acțiunea referitoare la transporturile care încep sau se termină în afara Europei, care se prescrie în termen de 18 luni.

CAPITOLUL X
Contractul de agenție

Noțiune

Art. 2.072. - (1) Prin contractul de agenție comitentul îl împuternicește în mod statornic pe agent fie să negocieze, fie atât să negocieze, cât și să încheie contracte, în numele și pe seama comitentului, în schimbul unei remunerații, în una sau în mai multe regiuni determinate.
(2) Agentul este un intermediar independent care acționează cu titlu profesional. El nu poate fi în același timp prepusul comitentului.

Domeniul de aplicare

Art. 2.073. - (1) Dispozițiile prezentului capitol nu se aplică activității persoanelor care:
a) acționează ca intermediar în cadrul burselor de valori și al piețelor reglementate de mărfuri și instrumente financiare derivate;
b) au calitatea de agent sau broker de asigurări și reasigurări;
c) prestează un serviciu neremunerat în calitate de agent.
(2) Nu constituie agent, în înțelesul prezentului capitol, persoana care:
a) are calitatea de organ legal sau statutar al unei persoane juridice, având drept de reprezentare a acesteia;

b) este asociat ori acționar și este împuternicită în mod legal să îi reprezinte pe ceilalți asociați sau acționari;
c) are calitatea de administrator judiciar, lichidator, tutore, curator, custode sau administrator-sechestru în raport cu comitentul.

Exclusivitatea

Art. 2.074. - (1) Agentul nu poate negocia sau încheia pe seama sa, fără consimțământul comitentului, în regiunea determinată prin contractul de agenție, contracte privind bunuri și servicii similare celor care fac obiectul contractului de agenție.
(2) În lipsă de stipulație contrară, agentul poate reprezenta mai mulți comitenți, iar comitentul poate să contracteze cu mai mulți agenți, în aceeași regiune și pentru același tip de contracte.
(3) Agentul poate reprezenta mai mulți comitenți concurenți, pentru aceeași regiune și pentru același tip de contracte, numai dacă se stipulează expres în acest sens.

Clauza de neconcurență

Art. 2.075. - (1) În sensul prezentului capitol, prin clauză de neconcurență se înțelege acea stipulație contractuală al cărei efect constă în restrângerea activității profesionale a agentului pe perioada contractului de agenție sau ulterior încetării sale.
(2) Clauza de neconcurență trebuie redactată în scris, sub sancțiunea nulității absolute.
(3) Clauza de neconcurență se aplică doar pentru regiunea geografică sau pentru grupul de persoane și regiunea geografică la care se referă contractul de agenție și doar pentru bunurile și serviciile în legătură cu care agentul este împuternicit să negocieze și să încheie contracte. Orice extindere a sferei clauzei de neconcurență este considerată nescrisă.
(4) Restrângerea activității prin clauza de neconcurență nu se poate întinde pe o perioadă mai mare de 2 ani de la data încetării contractului de agenție. Dacă s-a stabilit un termen mai lung de 2 ani, acesta se va reduce de drept la termenul maxim din prezentul alineat.

Vânzarea pe credit

Art. 2.076. - În lipsă de stipulație contrară, agentul nu poate vinde pe credit și nu poate acorda reduceri sau amânări de plată pentru creanțele comitentului.

Reclamațiile privind bunurile

Art. 2.077. - (1) Agentul poate primi reclamații privind viciile bunurilor vândute sau serviciilor prestate de comitent, fiind obligat să îl înștiințeze de îndată pe acesta.
(2) La rândul său, agentul poate lua orice măsuri asigurătorii în interesul comitentului, precum și orice alte măsuri necesare pentru conservarea drepturilor acestuia din urmă.

Forma contractului

Art. 2.078. - (1) Contractul de agenție se încheie în formă scrisă, autentică sau sub semnătură privată. Dacă prin lege nu se prevede altfel, forma scrisă este necesară numai pentru dovada contractului.
(2) Oricare parte are dreptul să obțină de la cealaltă parte, la cerere, un document scris semnat, cuprinzând conținutul contractului de agenție, inclusiv modificările acestuia. Părțile nu pot renunța la acest drept.

Obligațiile agentului

Art. 2.079. - (1) Agentul trebuie să îndeplinească, personal sau prin prepușii săi, obligațiile ce decurg din împuternicirea care îi este dată, cu bună-credință și loialitate.
(2) În mod special, agentul este obligat:
a) să îi procure și să îi comunice comitentului informațiile care l-ar putea interesa pe acesta privitoare la regiunile stabilite în contract, precum și să comunice toate celelalte informații necesare de care dispune;
b) să depună diligențele necesare pentru negocierea și, dacă este cazul, încheierea contractelor pentru care este împuternicit, în condiții cât mai avantajoase pentru comitent;
c) să respecte instrucțiunile rezonabile primite de la comitent;
d) să țină în registrele sale evidențe separate pentru contractele care îl privesc pe fiecare comitent;
e) să depoziteze bunurile sau eșantioanele într-o modalitate care să asigure identificarea lor.
(3) Substituirea agentului în tot sau în parte este supusă regulilor aplicabile în materia contractului de mandat.
(4) Agentul care se află în imposibilitate de a continua executarea obligațiilor ce îi revin trebuie să îl înștiințeze de îndată pe comitent, sub sancțiunea plății de daune-interese.

Obligațiile comitentului

Art. 2.080. - (1) În raporturile sale cu agentul, comitentul trebuie să acționeze cu loialitate și cu bună-credință.
(2) În mod special, comitentul este obligat:
a) să pună la dispoziție agentului, în timp util și într-o cantitate corespunzătoare, mostre, cataloage, tarife și orice altă documentație, necesare agentului pentru executarea împuternicirii sale;
b) să furnizeze agentului informațiile necesare executării contractului de agenție;
c) să îl înștiințeze pe agent, într-un termen rezonabil, atunci când anticipează că volumul contractelor va fi semnificativ mai mic decât acela la care agentul s-ar fi putut aștepta în mod normal;
d) să plătească agentului remunerația în condițiile și la termenele stabilite în contract sau prevăzute de lege.
(3) De asemenea, comitentul trebuie să îl informeze pe agent într-un termen rezonabil cu privire la acceptarea, refuzul ori neexecutarea unui contract negociat sau, după caz, încheiat de agent.

Renunțarea comitentului la încheierea contractelor sau actelor de comerț negociate

Art. 2.081. - În cazul în care agentul a fost împuternicit doar să negocieze, iar comitentul nu comunică în termen rezonabil acordul său pentru încheierea contractului negociat de agent conform împuternicirii primite, se consideră că a renunțat la încheierea acestuia.

Remunerația agentului

Art. 2.082. - (1) Agentul are dreptul la o remunerație pentru toate contractele încheiate ca efect al intervenției sale.
(2) Remunerația poate fi exprimată în cuantum fix sau variabil, prin raportare la numărul contractelor sau actelor de comerț, ori la valoarea acestora, când se numește comision.
(3) În lipsa unei stipulații exprese sau a unei prevederi legale, agentul are dreptul la o remunerație stabilită potrivit uzanțelor aplicabile fie în locul în care agentul își desfășoară activitatea, fie în legătură cu bunurile care fac obiectul contractului de agenție.
(4) Dacă nu există astfel de uzanțe, agentul este îndreptățit să primească o remunerație rezonabilă, în funcție de toate aspectele referitoare la contractele încheiate.

(5) Dispozițiile art. 2.083-2.087 sunt aplicabile numai în măsura în care agentul este remunerat total sau parțial cu un comision.

Condițiile comisionului

Art. 2.083. - Agentul este îndreptățit la comision pentru contractele încheiate pe durata contractului de agenție, dacă acestea sunt încheiate:
a) ca urmare a intervenției sale;
b) fără intervenția agentului, dar cu un client procurat anterior de acesta pentru contracte sau acte de comerț similare;
c) cu un client dintr-o regiune sau grup de persoane determinate, pentru care agentul a primit împuternicire exclusivă.

Remunerarea după încetarea contractului

Art. 2.084. - (1) Agentul este îndreptățit la comision pentru un contract încheiat ulterior încetării contractului de agenție, dacă:
a) acesta a fost încheiat în principal datorită intervenției agentului pe durata contractului de agenție și încheierea a avut loc într-un termen rezonabil de la încetarea contractului de agenție;
b) comanda emisă de terț a fost primită de comitent sau de agent anterior încetării contractului de agenție, în cazurile prevăzute de dispozițiile art. 2.083.
(2) Agentul nu are dreptul la comisionul prevăzut la art. 2.083, dacă acesta este datorat agentului precedent potrivit alin. (1), cu excepția cazului în care rezultă din circumstanțe că este echitabil ca agenții să împartă acel comision.

Dreptul la comision

Art. 2.085. - (1) Dacă părțile nu convin altfel, dreptul la comision se naște la data la care este îndeplinită una dintre condițiile următoare:
a) comitentul și-a executat obligațiile contractuale față de terța persoană;
b) comitentul ar fi trebuit să își execute obligațiile contractuale potrivit convenției sale cu terțul;
c) terțul și-a executat obligațiile contractuale.
(2) Comisionul se plătește cel mai târziu în ultima zi a lunii care urmează trimestrului pentru care se datorează.

Dreptul la comision în cazul contractelor neexecutate

Art. 2.086. - (1) Comisionul se datorează și pentru contractele încheiate, dar la a căror executare părțile acestora au renunțat, dacă agentul și-a îndeplinit obligațiile.
(2) Atunci când contractul încheiat nu se execută de către părți ca urmare a unor circumstanțe imputabile agentului, dreptul la comision se stinge sau comisionul se reduce proporțional cu neexecutarea, după caz.
(3) În caz de executare parțială din partea terțului, agentul este îndreptățit doar la plata unei părți din comisionul stipulat, proporțional cu executarea contractului încheiat între comitent și terț.
(4) În ipotezele prevăzute la alin. (2) și (3) comisioanele primite vor fi rambursate, după caz, în tot sau în parte.

Calculul valorii comisionului

Art. 2.087. - (1) La sfârșitul fiecărui trimestru comitentul trebuie să trimită agentului copiile de pe facturile care au fost expediate terților, precum și descrierea calculului valorii comisionului.
(2) La cererea agentului, comitentul îi va comunica de îndată informațiile necesare calculării comisionului, inclusiv extrasele relevante din registrele sale contabile.
(3) Clauza prin care se derogă de la prevederile alin. (1) și (2) în defavoarea agentului se consideră nescrisă.

Durata contractului

Art. 2.088. - Contractul de agenție încheiat pe durată determinată, care continuă să fie executat de părți după expirarea termenului, se consideră prelungit pe durată nedeterminată.

Denunțarea unilaterală

Art. 2.089. - (1) Contractul de agenție pe durată nedeterminată poate fi denunțat unilateral de oricare dintre părți, cu un preaviz obligatoriu.
(2) Dispozițiile alin. (1) sunt aplicabile și contractului de agenție pe durată determinată care prevede o clauză expresă privind posibilitatea denunțării unilaterale anticipate.

(3) În primul an de contract termenul de preaviz trebuie să aibă o durată de cel puțin o lună.
(4) În cazul în care durata contractului este mai mare de un an, termenul minim de preaviz se mărește cu câte o lună pentru fiecare an suplimentar început, fără ca durata termenului de preaviz să depășească 6 luni.
(5) Dacă părțile convin termene de preaviz mai lungi decât cele prevăzute la alin. (3) și (4), prin contractul de agenție nu se pot stabili în sarcina agentului termene de preaviz mai lungi decât cele stabilite în sarcina comitentului.
(6) Dacă părțile nu convin altfel, termenul de preaviz expiră la sfârșitul unei luni calendaristice.
(7) Dispozițiile alin. (1) - (6) se aplică în mod corespunzător și contractului pe durată determinată care este prelungit pe durată nedeterminată potrivit dispozițiilor art. 2.088. În acest caz, la calculul termenului de preaviz se va ține seama de întreaga perioadă a contractului, cuprinzând atât durata determinată, cât și perioada în care acesta se consideră încheiat pe durată nedeterminată.

Denunțarea unilaterală în cazuri speciale

Art. 2.090. - (1) În toate cazurile, contractul de agenție poate fi denunțat fără preaviz de oricare dintre părți, cu repararea prejudiciilor astfel cauzate celeilalte părți, atunci când circumstanțe excepționale, altele decât forța majoră ori cazul fortuit, fac imposibilă continuarea colaborării dintre comitent și agent.
(2) În ipoteza prevăzută la alin. (1) contractul încetează la data primirii notificării scrise prin care acesta a fost denunțat.

Indemnizațiile în caz de încetare a contractului

Art. 2.091. - (1) La încetarea contractului de agenție agentul are dreptul să primească de la comitent o indemnizație, în măsura în care:
a) i-a procurat noi clienți comitentului sau a sporit semnificativ volumul operațiunilor cu clienții existenți, iar comitentul obține încă foloase substanțiale din operațiunile cu acești clienți; și
b) plata acestei indemnizații este echitabilă, având în vedere circumstanțele concrete, în special comisioanele pe care agentul ar fi trebuit să le primească în urma operațiunilor încheiate de comitent cu clienții prevăzuți la lit. a), precum și posibila restrângere a activității profesionale a agentului din cauza existenței în contractul de agenție a unei clauze de neconcurență.
(2) Valoarea indemnizației nu poate depăși o sumă echivalentă cuantumului unei remunerații anuale, calculată pe baza mediei anuale a remunerațiilor încasate de agent pe parcursul ultimilor 5

ani de contract. Dacă durata contractului nu însumează 5 ani, remunerația anuală este calculată pe baza mediei remunerațiilor încasate în cursul perioadei respective.
(3) Acordarea indemnizației prevăzute la alin. (1) nu aduce atingere dreptului agentului de a cere despăgubiri, în condițiile legii.
(4) În cazul în care contractul de agenție încetează ca urmare a decesului agentului, dispozițiile alin. (1) - (3) se aplică în mod corespunzător.
(5) Dreptul la indemnizația prevăzută la alin. (1) sau, după caz, la alin. (4) se stinge dacă agentul ori, după caz, moștenitorul acestuia nu îl pune în întârziere pe comitent, cu privire la pretențiile sale, într-un termen de un an de la data încetării contractului de agenție.

Excepții

Art. 2.092. - Agentul nu are dreptul la indemnizația prevăzută la art. 2.091 în următoarele situații:
a) comitentul reziliază contractul din cauza încălcării de către agent a obligațiilor sale;
b) agentul denunță unilateral contractul, cu excepția cazului în care această denunțare este motivată de circumstanțe precum vârsta, infirmitatea ori boala agentului, în considerarea cărora, în mod rezonabil, nu i se poate cere acestuia continuarea activităților;
c) în cazul cesiunii contractului de agenție prin înlocuirea agentului cu un terț;
d) dacă nu se convine altfel de către părțile contractului de agenție, în cazul novației acestui contract prin înlocuirea agentului cu un terț.

Ineficacitatea clauzei de neconcurență

Art. 2.093. - (1) Comitentul nu se poate prevala de clauza de neconcurență atunci când contractul de agenție încetează în următoarele situații:
a) fără a fi aplicabile prevederile art. 2.090, comitentul denunță unilateral contractul de agenție cu nerespectarea termenului de preaviz, legal sau convențional, și fără a exista un motiv grav pentru care nu respectă preavizul, pe care comitentul să îl fi comunicat de îndată agentului;
b) contractul de agenție este reziliat ca urmare a culpei comitentului.
(2) La cererea agentului instanța poate, ținând seama și de interesele legitime ale comitentului, să înlăture sau să limiteze efectele clauzei de neconcurență, atunci când consecințele prejudiciabile ale acesteia pentru agent sunt grave și vădit inechitabile.

Dispozițiile imperative

Art. 2.094. - Nu se poate deroga în defavoarea intereselor agentului de la prevederile art. 2.079, 2.080, 2.084, 2.085, art. 2.086 alin. (1), (2) și (4), art. 2.091 și 2.092. Orice clauză contrară este considerată nescrisă.

Alte dispoziții aplicabile

Art. 2.095. - (1) Dispozițiile prezentului capitol se completează cu prevederile referitoare la contractul de comision, în măsura în care acestea din urmă sunt compatibile.
(2) Dacă agentul are și puterea de a-l reprezenta pe comitent la încheierea contractelor, dispozițiile prezentului capitol se completează în mod corespunzător cu cele privind contractul de mandat cu reprezentare.

CAPITOLUL XI
Contractul de intermediere

Noțiune

Art. 2.096. - (1) Intermedierea este contractul prin care intermediarul se obligă față de client să îl pună în legătură cu un terț, în vederea încheierii unui contract.
(2) Intermediarul nu este prepusul părților intermediate și este independent față de acestea în executarea obligațiilor sale.

Remunerarea intermediarului

Art. 2.097. - (1) Intermediarul are dreptul la o remunerație din partea clientului numai în cazul în care contractul intermediat se încheie ca urmare a intermedierii sale.
(2) În lipsa convenției părților sau a unor prevederi legale speciale, intermediarul are dreptul la o remunerație în conformitate cu practicile anterioare statornicite între părți sau cu uzanțele existente între profesioniști pentru astfel de contracte.

Restituirea cheltuielilor

Art. 2.098. - Intermediarul este îndreptățit la restituirea cheltuielilor efectuate pentru intermediere, dacă se stipulează expres în contract.

Remunerația în cazul pluralității de intermediari

Art. 2.099. - (1) În cazul în care intermedierea a fost realizată de mai mulți intermediari, fiecare are dreptul la o cotă egală din remunerația stabilită global, dacă prin contract nu s-a stipulat altfel.
(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică atât în cazul în care pluralitatea de intermediari rezultă din contracte de intermediere separate, cât și în cazul în care rezultă din același contract de intermediere.

Obligația de informare

Art. 2.100. - Intermediarul este obligat să comunice terțului toate informațiile cu privire la avantajele și oportunitatea încheierii contractului intermediat, cu condiția să nu prejudicieze în mod culpabil interesele clientului.

Comunicarea încheierii contractului intermediat

Art. 2.101. - (1) Clientul are obligația să comunice intermediarului dacă s-a încheiat contractul intermediat, în termen de cel mult 15 zile de la data încheierii acestuia, sub sancțiunea dublării remunerației, dacă prin contract nu se prevede altfel.
(2) De asemenea, în cazul în care remunerația se stabilește în funcție de valoarea contractului intermediat sau alte elemente esențiale ale acestuia, clientul este obligat să le comunice în condițiile indicate la alin. (1).

Reprezentarea părților intermediate

Art. 2.102. - Intermediarul poate reprezenta părțile intermediate la încheierea contractului intermediat sau a altor acte de executare a acestuia numai dacă a fost împuternicit expres în acest sens.

CAPITOLUL XII
Contractul de depozit

SECȚIUNEA 1
Reguli comune privind contractul de depozit

§1.
Dispoziții generale

Noțiune

Art. 2.103. - (1) Depozitul este contractul prin care depozitarul primește de la deponent un bun mobil, cu obligația de a-l păstra pentru o perioadă de timp și de a-l restitui în natură.
(2) Remiterea bunului este o condiție pentru încheierea valabilă a contractului de depozit, cu excepția cazului când depozitarul deține deja bunul cu alt titlu.

Proba

Art. 2.104. - Pentru a putea fi dovedit, contractul de depozit trebuie încheiat în scris.

Delimitarea

Art. 2.105. - (1) Când sunt remise fonduri bănești sau alte asemenea bunuri fungibile și consumptibile prin natura lor, acestea devin proprietatea celui care le primește și nu trebuie să fie restituite în individualitatea lor.
(2) În această situație se aplică, în mod corespunzător, regulile de la împrumutul de consumație, cu excepția cazului în care intenția principală a părților a fost aceea ca bunurile să fie păstrate în interesul celui care le predă. Existența acestei intenții se prezumă atunci când părțile au convenit că restituirea se poate cere anterior expirării termenului pentru care bunurile au fost primite.

Remunerația depozitarului

Art. 2.106. - (1) Depozitul este cu titlu gratuit, dacă din convenția părților sau din uzanțe ori din alte împrejurări, precum profesia depozitarului, nu rezultă că trebuie să fie plătită o remunerație.

(2) Când cuantumul remunerației nu este stabilit prin contract, instanța judecătorească îl va stabili în raport cu valoarea serviciilor prestate.

§2.
Obligațiile depozitarului

Diligența depozitarului

Art. 2.107. - (1) Dacă nu s-a convenit altfel, depozitarul răspunde numai în cazul în care nu a depus diligența dovedită pentru păstrarea propriilor sale bunuri.
(2) În lipsă de stipulație contrară, atunci când depozitarul este remunerat sau este un profesionist ori i s-a permis să se folosească de bunul depozitat, el are obligația de a păstra bunul cu prudență și diligență.

Folosirea bunului

Art. 2.108. - Depozitarul nu se poate servi de bunul încredințat lui fără învoirea expresă sau prezumată a deponentului.

Răspunderea depozitarului incapabil

Art. 2.109. - Dacă depozitarul este minor sau pus sub interdicție, deponentul poate cere restituirea bunului remis atât timp cât acesta se află în mâinile depozitarului incapabil. În cazul în care restituirea în natură nu mai este posibilă, deponentul are dreptul de a cere să i se plătească o sumă de bani egală cu valoarea bunului, dar numai până la concurența sumei cu care s-a îmbogățit depozitarul.

Dovada proprietății

Art. 2.110. - Dacă nu se prevede altfel prin lege, depozitarul nu poate solicita deponentului să facă dovada că este proprietar al bunului depozitat. Această dovadă nu poate fi cerută nici persoanei desemnate de către deponent în vederea restituirii bunului.

Modul de executare

Art. 2.111. - Depozitarul este obligat să schimbe locul și felul păstrării stabilite prin contract, dacă această schimbare este necesară pentru a feri bunul de pieire, pierdere, sustragere sau stricăciune și este atât de urgentă încât consimțământul deponentului nu ar putea fi așteptat.

Încredințarea bunului

Art. 2.112. - Depozitarul nu poate încredința altuia păstrarea bunului, fără consimțământul deponentului, cu excepția cazului în care este silit de împrejurări să procedeze astfel.

Încredințarea bunului către subdepozitar

Art. 2.113. - (1) Depozitarul îndreptățit să încredințeze unei alte persoane păstrarea bunului răspunde numai pentru alegerea acesteia sau pentru instrucțiunile pe care i le-a dat, cu condiția să fi adus de îndată la cunoștința deponentului locul depozitului și numele persoanei care a primit bunul.
(2) În caz contrar, depozitarul răspunde pentru fapta subdepozitarului ca pentru fapta sa proprie.
(3) În toate cazurile, subdepozitarul răspunde față de deponent pentru fapta sa.

Răspunderea

Art. 2.114. - Depozitarul care, fără a avea acest drept, a schimbat locul sau felul păstrării ori s-a folosit de bunul depozitat sau l-a încredințat unei terțe persoane răspunde și pentru caz fortuit, cu excepția situației în care dovedește că bunul ar fi pierit chiar și dacă nu și-ar fi depășit drepturile.

Denunțarea depozitului

Art. 2.115. - (1) Deponentul poate să solicite oricând restituirea bunului depozitat, chiar înăuntrul termenului convenit. El este însă obligat să ramburseze depozitarului cheltuielile pe care acesta le-a făcut în considerarea acestui termen.

(2) Atunci când depozitarul a emis un înscris care face dovada depozitului ori care conferă deținătorului său dreptul de a retrage bunul depozitat, depozitarul poate cere să îi fie înapoiat acel înscris.
(3) Depozitarul îl poate constrânge pe deponent să reia bunul, dacă există motive grave pentru aceasta, chiar înaintea expirării termenului convenit.
(4) În cazul în care nu s-a convenit un termen, depozitarul poate restitui oricând bunul, dar poate fi obligat la plata de despăgubiri, dacă restituirea este intempestivă sau are loc inoportun.

Restituirea bunului

Art. 2.116. - (1) Dacă nu s-a convenit altfel, restituirea bunului primit trebuie să se facă la locul unde acesta trebuia păstrat, iar cheltuielile ocazionate de restituire sunt în sarcina deponentului. Totuși, atunci când depozitarul, fără să se fi aflat în ipoteza avută în vedere la art. 2.111, a schimbat unilateral locul păstrării bunului, deponentul poate cere depozitarului fie să aducă bunul în acel loc în vederea restituirii, fie să suporte diferența dintre cheltuielile prilejuite de restituire și acelea care s-ar fi făcut în lipsa acestei schimbări.
(2) Bunul se restituie în starea în care acesta se află la momentul restituirii. Deteriorarea ce nu a fost pricinuită de fapta depozitarului rămâne în sarcina deponentului.
(3) În caz de neexecutare culpabilă a obligației de restituire, dacă bunul nu poate fi recuperat în natură de către deponent, depozitarul are obligația de a plăti despăgubiri, al căror cuantum se determină prin raportare la valoarea de înlocuire a bunului, iar nu la valoarea pe care acesta a avut-o la data la care a fost încheiat contractul.

Restituirea către moștenitorul deponentului

Art. 2.117. - (1) În caz de deces al deponentului, bunul se restituie moștenitorului, la cererea acestuia, chiar dacă prin contract fusese desemnată o altă persoană în acest scop. Atunci când există mai mulți moștenitori, restituirea făcută unuia sau unora dintre aceștia nu le conferă alte drepturi decât cele rezultate din aplicarea prevederilor legale referitoare la moștenire.
(2) Aceste reguli se aplică în mod corespunzător atunci când deponentul este persoană juridică.

Restituirea fructelor și plata dobânzilor

Art. 2.118. - (1) Depozitarul este obligat să restituie fructele bunului, dacă le-a perceput.

(2) Depozitarul nu datorează dobândă pentru fondurile bănești depozitate decât din ziua în care a fost pus în întârziere să le restituie.

Pluralitatea de deponenți sau de depozitari

Art. 2.119. - (1) Când există mai mulți deponenți, iar obligația este indivizibilă sau solidară între aceștia, depozitarul este liberat prin restituirea bunului oricăruia dintre ei, dacă nu s-a stabilit altfel prin contractul de depozit.
(2) Dacă sunt mai mulți depozitari, obligația de restituire revine aceluia sau acelora în deținerea cărora se află bunul, cu notificarea către ceilalți depozitari a efectuării restituirii.

Cazurile de nerestituire a bunului

Art. 2.120. - (1) Depozitarul este apărat de obligația de a restitui bunul, dacă acesta i-a fost cerut de către proprietar sau de o altă persoană îndreptățită ori dacă a fost rechiziționat de autoritatea publică sau dacă i-a fost în alt mod ridicat potrivit legii ori a pierit prin caz fortuit.
(2) Atunci când în locul bunului care i-a fost ridicat sau care a pierit depozitarul a primit o sumă de bani sau un alt bun, el este obligat să le predea deponentului.
(3) Dacă depozitarul descoperă că bunul depozitat fusese furat ori pierdut, precum și pe adevăratul proprietar al bunului, el trebuie să îl informeze pe acesta din urmă despre depozitul ce i s-a făcut și să îl someze să își exercite drepturile într-un termen determinat și îndestulător, fără încălcarea dispozițiilor penale aplicabile. Numai după expirarea acelui termen depozitarul se poate libera prin restituirea lucrului către deponent. În această perioadă, depozitarul este îndreptățit să primească aceeași remunerație ca și în cursul depozitului. Chiar și atunci când contractul de depozit fusese încheiat cu titlu gratuit, deponentul datorează, pentru această perioadă, remunerație, al cărei cuantum se stabilește potrivit art. 2.106 alin. (2).
(4) În toate cazurile, depozitarul este ținut, sub sancțiunea obligării la plata de despăgubiri, să denunțe deponentului procesul care i-a fost intentat de revendicant, intervenirea rechiziției sau a altei măsuri de ridicare ori faptul care îl împiedică să restituie bunul.

Obligația moștenitorului depozitarului

Art. 2.121. - Dacă moștenitorul depozitarului a vândut cu bună-credință bunul, fără să fi știut că este depozitat, el este ținut să înapoieze numai prețul primit sau să cedeze deponentului acțiunea sa împotriva cumpărătorului, dacă prețul nu i-a fost plătit.

§3.
Obligațiile deponentului

Cheltuielile și despăgubirile

Art. 2.122. - (1) Deponentul este obligat să ramburseze depozitarului cheltuielile pe care acesta le-a făcut pentru păstrarea bunului.
(2) Deponentul trebuie, de asemenea, să îl despăgubească pe depozitar pentru toate pierderile suferite ca urmare a depozitării bunului, cu excepția cazului în care depozitarul a primit bunul cunoscând sau trebuind să cunoască natura sa periculoasă.

Plata remunerației

Art. 2.123. - (1) Dacă nu s-a convenit altfel, plata remunerației către depozitar se face la data restituirii bunului.
(2) În lipsă de stipulație contrară, dacă restituirea are loc înainte de termen, depozitarul nu are dreptul decât la partea din remunerație convenită, corespunzătoare timpului cât a păstrat bunul.

SECȚIUNEA a 2-a
Depozitul necesar

Noțiune

Art. 2.124. - (1) Dacă bunul a fost încredințat unei persoane sub constrângerea unei întâmplări neprevăzute, care făcea cu neputință alegerea persoanei depozitarului și întocmirea unui înscris constatator al contractului, depozitul este necesar.
(2) Depozitul necesar poate fi dovedit prin orice mijloc de probă, oricare ar fi valoarea lui.

Obligația de acceptare

Art. 2.125. - Depozitarul nu poate refuza primirea bunului decât în cazul în care are un motiv serios pentru aceasta.

Regim juridic

Art. 2.126. - (1) Cu excepția dispozițiilor cuprinse în prezenta secțiune, depozitul necesar este guvernat de regulile comune privind contractul de depozit.
(2) Depozitarul răspunde, în caz de pieire a lucrului, conform regulilor aplicabile depozitului neremunerat.

SECȚIUNEA a 3-a
Depozitul hotelier

Răspunderea pentru bunurile aduse în hotel

Art. 2.127. - (1) Persoana care oferă publicului servicii de cazare, denumită hotelier, este răspunzătoare, potrivit regulilor privitoare la răspunderea depozitarului, pentru prejudiciul cauzat prin furtul, distrugerea sau deteriorarea bunurilor aduse de client în hotel.
(2) Sunt considerate ca fiind aduse în hotel:
a) bunurile aflate în hotel pe perioada cazării clientului;
b) bunurile aflate în afara hotelului, pentru care hotelierul, un membru al familiei sale ori un prepus al hotelierului își asumă obligația de supraveghere pe perioada cazării clientului;
c) bunurile aflate în hotel sau în afara acestuia, pentru care hotelierul, un membru al familiei sale ori un prepus al hotelierului își asumă obligația de supraveghere pentru un interval de timp rezonabil, anterior sau ulterior cazării clientului.
(3) Hotelierul răspunde și pentru vehiculele clienților lăsate în garajul sau în parcarea hotelului, precum și pentru bunurile care, în mod obișnuit, se găsesc în acestea.
(4) În lipsă de stipulație contrară, dispozițiile prezentei secțiuni nu se aplică în cazul animalelor de companie.

Răspunderea limitată

Art. 2.128. - Răspunderea hotelierului este limitată până la concurența unei valori de o sută de ori mai mare decât prețul pentru o zi afișat pentru camera oferită spre închiriere clientului.

Răspunderea nelimitată

Art. 2.129. - Răspunderea hotelierului este nelimitată:
a) dacă prejudiciul este cauzat din culpa hotelierului sau a unei persoane pentru care acesta răspunde;
b) dacă bunurile au fost încredințate spre păstrare hotelierului;
c) dacă hotelierul a refuzat primirea în depozit a bunurilor clientului pe care, potrivit legii, era obligat să le primească.

Lipsa răspunderii

Art. 2.130. - Hotelierul nu răspunde atunci când deteriorarea, distrugerea ori furtul bunurilor clientului este cauzată:
a) de client, de persoana care îl însoțește sau care se află sub supravegherea sa ori de vizitatorii săi;
b) de un caz de forță majoră;
c) de natura bunului.

Obligații ale hotelierului

Art. 2.131. - (1) Hotelierul este obligat să primească în depozit documente, bani sau alte obiecte de valoare aparținând clienților săi.
(2) Hotelierul nu poate refuza depozitul acestor bunuri decât în cazul în care, ținând seama de importanța și condițiile de exploatare ale hotelului, acestea sunt excesiv de valoroase ori sunt incomode sau periculoase.
(3) Hotelierul poate să examineze bunurile care îi sunt predate spre depozitare și să ceară depozitarea acestora într-un loc închis sau sigilat.

Cazul special

Art. 2.132. - Hotelierul care pune la dispoziția clienților săi, în camerele de hotel, o casă de valori nu este presupus a fi primit în depozit bunurile care vor fi depuse de clienții săi în casa de valori. În acest caz, sunt aplicabile dispozițiile art. 2.128.

Dovada

Art. 2.133. - Dovada introducerii bunurilor în hotel poate fi făcută prin martori, indiferent de valoarea acestor bunuri.

Decăderea din dreptul la repararea prejudiciului

Art. 2.134. - (1) Clientul este decăzut din dreptul la repararea prejudiciului suferit prin furtul, distrugerea sau deteriorarea bunurilor pe care le-a adus el însuși ori care au fost aduse pentru el în hotel dacă:
a) în cel mult 24 de ore de la data la care a cunoscut prejudiciul nu a înștiințat administrația hotelului;
b) nu a exercitat dreptul la acțiunea în repararea prejudiciului în termen de 6 luni de la data producerii acestuia.
(2) Dispozițiile alin. (1) nu sunt aplicabile în privința bunurilor prevăzute la art. 2.129 lit. b) și c).

Dreptul de retenție

Art. 2.135. - În cazul neplății de către client a prețului camerei și a serviciilor hoteliere prestate, hotelierul are un drept de retenție asupra bunurilor aduse de client, cu excepția documentelor și a efectelor personale fără valoare comercială.

Valorificarea bunurilor

Art. 2.136. - Hotelierul poate cere valorificarea bunurilor asupra cărora și-a exercitat dreptul de retenție, potrivit regulilor prevăzute de Codul de procedură civilă în materia urmăririi silite mobiliare.

Localuri asimilate hotelurilor

Art. 2.137. - Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică în mod corespunzător și bunurilor aduse în sanatorii, spitale, pensiuni, vagoane de dormit și altele asemănătoare.

SECȚIUNEA a 4-a
Sechestrul convențional

Noțiune

Art. 2.138. - Sechestrul convențional este depozitul prin care două sau mai multe persoane încredințează unui terț, denumit administrator-sechestru, unul sau mai multe bunuri mobile ori imobile în privința cărora există o contestație sau incertitudine juridică, cu obligația pentru acesta de a le păstra și a le restitui celui recunoscut ca titular al dreptului.

Obligațiile, drepturile și puterile administratorului-sechestru

Art. 2.139. - Obligațiile, drepturile și puterile administratorului-sechestru sunt determinate prin convenția părților, iar în lipsă se aplică regulile prezentei secțiuni.

Conservarea și înstrăinarea obiectului sechestrului

Art. 2.140. - (1) Administratorul-sechestru este ținut să păzească și să conserve obiectul sechestrului cu diligența unui depozitar.
(2) Dacă natura bunului o cere, administratorul-sechestru este ținut să îndeplinească acte de administrare, regulile din materia mandatului fiind aplicabile în mod corespunzător.
(3) Cu autorizarea instanței judecătorești, administratorul-sechestru poate să înstrăineze bunul, în cazul în care acesta nu poate fi conservat sau dacă, pentru un alt motiv, măsura înstrăinării este vădit necesară.

Liberarea administratorului-sechestru

Art. 2.141. - (1) Administratorul-sechestru trebuie să predea bunul celui desemnat de instanța judecătorească sau, după caz, celui indicat prin acordul tuturor părților care l-au numit.
(2) Până la finalizarea contestației sau până la încetarea stării de incertitudine juridică, administratorul-sechestru nu va putea fi liberat decât prin acordul tuturor părților care l-au numit sau, pentru motive temeinice, prin hotărâre judecătorească.

Remunerația, cheltuielile și despăgubirile

Art. 2.142. - (1) Dacă nu s-a convenit altfel, administratorul-sechestru are dreptul la o remunerație.
(2) Chiar și în cazul sechestrului cu titlu gratuit, administratorul-sechestru are dreptul la restituirea tuturor cheltuielilor făcute pentru conservarea și administrarea bunului sechestrat, precum și la plata despăgubirilor pentru pierderile suferite în legătură cu acesta.

Sechestrul judiciar

Art. 2.143. - Sechestrul poate fi dispus de instanța de judecată, cu aplicarea prevederilor Codului de procedură civilă și, după caz, a dispozițiilor prezentei secțiuni.

CAPITOLUL XIII
Contractul de împrumut

SECȚIUNEA 1
Dispoziții generale

Felurile împrumutului

Art. 2.144. - Împrumutul este de două feluri: împrumutul de folosință, numit și comodat, și împrumutul de consumație.

Promisiunea de împrumut

Art. 2.145. - Atunci când bunul se află în deținerea beneficiarului, iar promitentul refuză să încheie contractul, instanța, la cererea celeilalte părți, poate să pronunțe o hotărâre care să țină loc de contract, dacă cerințele legii pentru validitatea acestuia sunt îndeplinite.

SECȚIUNEA a 2-a
Împrumutul de folosință

Noțiune

Art. 2.146. - Împrumutul de folosință este contractul cu titlu gratuit prin care o parte, numită comodant, remite un bun mobil sau imobil celeilalte părți, numite comodatar, pentru a se folosi de acest bun, cu obligația de a-l restitui după un anumit timp.

Calitatea de comodant

Art. 2.147. - Dacă nu i s-a interzis prin lege sau contract, orice persoană care are dreptul de a folosi bunul poate fi comodant.

Obligația comodatarului

Art. 2.148. - (1) Comodatarul este ținut să păzească și să conserve bunul împrumutat cu prudența și diligența unui bun proprietar.
(2) Comodatarul nu poate folosi bunul împrumutat decât în conformitate cu destinația acestuia determinată prin contract ori, în lipsă, după natura bunului. El nu poate permite unui terț să îl folosească decât cu aprobarea prealabilă a comodantului.

Pieirea sau deteriorarea bunului

Art. 2.149. - (1) Comodatarul nu răspunde pentru pierderea ori deteriorarea bunului rezultată numai din folosința în scopul căreia bunul i-a fost împrumutat.
(2) Dacă însă comodatarul folosește bunul cu altă destinație decât aceea pentru care i-a fost împrumutat sau dacă prelungește folosința după scadența restituirii, comodatarul răspunde de

pieirea sau deteriorarea bunului, chiar dacă aceasta se datorează unei forțe majore, afară de cazul când dovedește că bunul ar fi pierit ori s-ar fi deteriorat oricum din cauza acelei forțe majore.

Posibilitatea salvării bunului

Art. 2.150. - Comodatarul răspunde pentru pieirea bunului împrumutat când aceasta este cauzată de forța majoră de care comodatarul l-ar fi putut feri întrebuințând un bun propriu sau când, neputând salva decât unul dintre cele două bunuri, l-a preferat pe al său.

Cheltuielile făcute cu bunul

Art. 2.151. - (1) Comodatarul suportă cheltuielile pe care le-a făcut pentru a folosi bunul.
(2) Cu toate acestea, comodatarul are dreptul să îi fie rambursate cheltuielile pentru lucrările necesare asupra bunului care nu puteau fi prevăzute la încheierea contractului, atunci când comodantul, înștiințat în prealabil, nu s-a opus efectuării lor ori când, din cauza urgenței lucrărilor, acesta nu a putut fi înștiințat în timp util.

Răspunderea comodantului pentru vicii ascunse

Art. 2.152. - Comodantul care, la data încheierii contractului, cunoștea viciile ascunse ale bunului împrumutat și care nu l-a prevenit pe comodatar despre acestea este ținut să repare prejudiciul suferit din această cauză de comodatar.

Dreptul de retenție

Art. 2.153. - În niciun caz, comodatarul nu poate invoca dreptul de retenție pentru obligațiile ce s-ar naște în sarcina comodantului.

Pluralitatea de comodatari

Art. 2.154. - Dacă mai multe persoane au împrumutat împreună același bun, ele răspund solidar față de comodant.

Restituirea bunului

Art. 2.155. - (1) Comodatarul este obligat sa înapoieze bunul la împlinirea termenului convenit sau, în lipsă de termen, după ce s-a folosit de bun potrivit convenției.
(2) Dacă termenul nu este convenit și fie contractul nu prevede întrebuințarea pentru care s-a împrumutat bunul, fie întrebuințarea are un caracter permanent, comodatarul este obligat să înapoieze bunul la cererea comodantului.

Restituirea anticipată

Art. 2.156. - Comodantul poate cere restituirea bunului înainte de momentul prevăzut la art. 2.155 alin. (1) atunci când are el însuși o nevoie urgentă și neprevăzută de bun, atunci când comodatarul decedează sau atunci când acesta își încalcă obligațiile.

Titlul executoriu

Art. 2.157. - (1) În ceea ce privește obligația de restituire, contractul de comodat încheiat în formă autentică sau printr-un înscris sub semnătură privată cu dată certă constituie titlu executoriu, în condițiile legii, în cazul încetării prin decesul comodatarului sau prin expirarea termenului.
(2) Dacă nu s-a stipulat un termen pentru restituire, contractul de comodat constituie titlu executoriu numai în cazul în care nu se prevede întrebuințarea pentru care s-a împrumutat bunul ori întrebuințarea prevăzută are un caracter permanent.

SECȚIUNEA a 3-a
Împrumutul de consumație

§1.
Dispoziții comune

Noțiune. Capacitate

Art. 2.158. - (1) Împrumutul de consumație este contractul prin care împrumutătorul remite împrumutatului o sumă de bani sau alte asemenea bunuri fungibile și consumptibile prin natura lor, iar împrumutatul se obligă să restituie după o anumită perioadă de timp aceeași sumă de bani sau cantitate de bunuri de aceeași natură și calitate.
(2) Atunci când o persoană acordă un împrumut fără a o face cu titlu profesional, nu îi sunt aplicabile dispozițiile legale privind instituțiile de credit și instituțiile financiare nebancare.

Natura împrumutului

Art. 2.159. - (1) În lipsa unei stipulații contrare, împrumutul se prezumă a fi cu titlu gratuit.
(2) Până la proba contrară, împrumutul care are ca obiect o sumă de bani se prezumă a fi cu titlu oneros.

Transferul proprietății și al riscurilor

Art. 2.160. - Prin încheierea valabilă a contractului, împrumutatul devine proprietarul bunului și suportă riscul pieirii acestuia.

Termenul de restituire stabilit de părți

Art. 2.161. - Termenul de restituire se prezumă a fi stipulat în favoarea ambelor părți, iar dacă împrumutul este cu titlu gratuit, numai în favoarea împrumutatului.

Termenul de restituire stabilit de instanță

Art. 2.162. - (1) Dacă nu a fost convenit un termen de restituire, acesta va fi stabilit de instanță, ținându-se seama de scopul împrumutului, de natura obligației și a bunurilor împrumutate, de situația părților și de orice altă împrejurare relevantă.
(2) Dacă însă s-a stipulat că împrumutatul va plăti numai când va avea resursele necesare, instanța, constatând că împrumutatul le deține sau le putea obține între timp, nu va putea acorda un termen de restituire mai mare de 3 luni.
(3) Cererea pentru stabilirea termenului de restituire se soluționează potrivit procedurii prevăzute de lege pentru ordonanța președințială.

Prescripția

Art. 2.163. - În cazul prevăzut la art. 2.162 alin. (1), cererea este supusă prescripției, care începe să curgă de la data încheierii contractului.

Restituirea împrumutului

Art. 2.164. - (1) În lipsa unei stipulații contrare, împrumutatul este ținut să restituie aceeași cantitate și calitate de bunuri pe care a primit-o, oricare ar fi creșterea sau scăderea prețului acestora.
(2) În cazul în care împrumutul poartă asupra unei sume de bani, împrumutatul nu este ținut să înapoieze decât suma nominală primită, oricare ar fi variația valorii acesteia, dacă părțile nu au convenit altfel.
(3) Dacă nu este posibil să se restituie bunuri de aceeași natură, calitate și în aceeași cantitate, împrumutatul este obligat să plătească valoarea lor la data și locul unde restituirea trebuia să fie făcută.

Titlul executoriu

Art. 2.165. - Dispozițiile art. 2.157 alin. (1) se aplică în mod corespunzător și împrumutului de consumație.

Răspunderea pentru vicii

Art. 2.166. - (1) Împrumutătorul este ținut, întocmai ca și comodantul, să repare prejudiciul cauzat de viciile bunului împrumutat.
(2) În cazul împrumutului cu titlu oneros, împrumutătorul este răspunzător de prejudiciul suferit de împrumutat din cauza viciilor bunurilor împrumutate, aplicându-se în mod corespunzător regulile referitoare la garanția vânzătorului.

§2.
Împrumutul cu dobândă

Domeniul de aplicare

Art. 2.167. - Dispozițiile referitoare la împrumutul cu dobândă sunt aplicabile, în mod corespunzător, ori de câte ori, în temeiul unui contract, se naște și o obligație de plată, cu termen, a unei sume de bani ori a altor bunuri de gen, în măsura în care nu există reguli particulare privind validitatea și executarea acelei obligații.

Modalități ale dobânzii

Art. 2.168. - Dobânda se poate stabili în bani ori în alte prestații sub orice titlu sau denumire la care împrumutatul se obligă ca echivalent al folosinței capitalului.

Curgerea dobânzii

Art. 2.169. - Suma de bani împrumutată este purtătoare de dobândă din ziua în care a fost remisă împrumutatului.

Plata anticipată a dobânzii

Art. 2.170. - Plata anticipată a dobânzii nu se poate efectua decât pe cel mult 6 luni. Dacă rata dobânzii este determinabilă, eventualele surplusuri sau deficite sunt supuse compensării de la o rată la alta, pe toată durata împrumutului, cu excepția ultimei rate care rămâne întotdeauna câștigată în întregime de împrumutător.

CAPITOLUL XIV
Contractul de cont curent

Noțiune

Art. 2.171. - (1) Contractul de cont curent este acela prin care părțile, denumite curentiști, se obligă să înscrie într-un cont creanțele decurgând din remiteri reciproce, considerându-le neexigibile și indisponibile până la închiderea contului.
(2) Soldul creditor al contului la încheierea sa constituie o creanță exigibilă. Dacă plata acestuia nu este cerută, soldul constituie prima remitere dintr-un nou cont și contractul este considerat reînnoit pe durată nedeterminată.

Creditele excluse

Art. 2.172. - (1) Creanțele care nu pot face obiectul compensației nu pot face obiectul unui cont curent și nu se vor înscrie în acesta sau, dacă sunt înscrise, înscrierea se consideră nescrisă.
(2) În cazul contractului încheiat între profesioniști, se vor înscrie în cont exclusiv creanțele derivând din exercițiul activității profesionale, dacă nu se prevede expres contrariul.

Efectele principale

Art. 2.173. - Prin contractul de cont curent, proprietatea remiterilor se transferă primitorului, prin înregistrarea acestora în cont. Obligațiile născute din remiterile anterioare se novează și creanțele reciproce se compensează până la concurența debitului și creditului, sub rezerva plății soldului creditor. Dobânzile curg pentru fiecare sumă de la data înscrierii în cont până la încheierea contului și se socotesc pe zile, dacă părțile nu convin altfel.

Drepturile la plata comisioanelor și la restituirea cheltuielilor

Art. 2.174. - Drepturile la plata comisioanelor și la restituirea cheltuielilor pentru operațiunile înscrise în cont sunt la rândul lor incluse în cont, dacă nu se prevede expres contrariul.

Acțiunile și excepțiile referitoare la acte și operațiunile trecute în cont

Art. 2.175. - (1) Înscrierea unei creanțe în cont curent nu împiedică exercițiul acțiunilor și excepțiilor referitoare la validitatea actelor sau operațiunilor care au dat loc remiterilor.
(2) Dacă un act sau o operațiune este nulă, anulată, reziliată sau rezolvită, înscrierea remiterilor efectuate în temeiul acestora este stornată.

Garanțiile creanțelor înscrise în cont

Art. 2.176. - (1) Garanțiile reale sau personale aferente creanțelor înscrise în cont rămân în ființă și vor fi exercitate asupra soldului creditor la încheierea contului, în limita creditului garantat.
(2) Dacă o creanță garantată de un fideiusor sau de un coobligat a fost înscrisă în cont, acesta rămâne obligat conform contractului de fideiusiune pentru cuantumul datoriei garantate, față de curentistul care, la închiderea contului, are un sold creditor.

Înscrierea unui titlu de credit

Art. 2.177. - Înscrierea în cont a unui titlu de credit este prezumată făcută sub rezerva încasării, dacă nu se prevede expres contrariul.

Înscrierea unei creanțe sub rezerva încasării

Art. 2.178. - (1) În caz de cesiune de creanță înscrisă în cont, înscrierea este făcută pe riscul cesionarului, dacă din voința părților nu rezultă altfel sau dacă nu este făcută cu rezerva expresă privind încasarea acesteia.
(2) Dacă creanța nu a fost plătită, curentistul cesionar poate fie să restituie creanța cedentului, stornând partida din cont, fie să își valorifice drepturile împotriva debitorului. Curentistul cedent poate storna creanța în tot sau în parte, chiar și după executarea infructuoasă a debitorului, în proporția creanței rămase neacoperită prin executare.

Încheierea contului

Art. 2.179. - (1) Încheierea contului curent și lichidarea soldului se fac la scadența prevăzută în contract sau la momentul încetării contractului de cont curent. Părțile pot decide termene intermediare de încheiere a contului, iar în acest caz soldul creditor se înscrie ca prima partidă în noul cont.
(2) Soldul creditor constituie o creanță lichidă și exigibilă la care se va calcula dobânda convențională de la data încheierii contului, dacă nu este trecută într-un cont nou. Dacă soldul nu

este trecut într-un cont nou, se va calcula, în lipsă de stipulație contrară, dobânda legală, de la data încheierii contului.

Aprobarea contului

Art. 2.180. - (1) Extrasul sau raportul de cont trimis de un curentist celuilalt se prezumă aprobat, dacă nu este contestat de acesta din urmă în termenul prevăzut în contract sau, în lipsa unui termen, într-un termen rezonabil după practicile dintre părți sau potrivit uzanțelor locului. În lipsa unor astfel de practici sau uzanțe, se va ține seama de natura operațiunilor și situația părților.
(2) Aprobarea contului nu exclude dreptul de a contesta ulterior contul pentru erori de înregistrare sau de calcul, pentru omisiuni sau dublă înregistrare, în termen de o lună de la data aprobării extrasului sau raportului de cont ori de la încheierea contului, sub sancțiunea decăderii. Contestarea contului se face prin scrisoare recomandată trimisă celeilalte părți în termenul de o lună.

Executarea și poprirea

Art. 2.181. - (1) Numai soldul creditor rezultat la încheierea contului curent poate fi supus executării sau popririi pornite contra unuia dintre curentiști.
(2) Creditorii oricăruia dintre curentiști pot solicita instanței să dispună, pe cale de ordonanță președințială, încheierea înainte de termen a contului curent, pentru executarea sau poprirea soldului rezultat în favoarea curentistului debitor.

Termenul de prescripție

Art. 2.182. - Dreptul la acțiune pentru rectificarea erorilor de calcul, făcute cu ocazia stabilirii soldului, a omisiunilor, a înscrierilor duble și altora asemenea se va prescrie în termen de un an de la data comunicării extrasului de cont curent.

Încetarea contractului de cont curent

Art. 2.183. - (1) Contractul de cont curent încetează de drept la expirarea termenului convenit expres de părți în cuprinsul contractului sau ulterior, prin convenție separată încheiată în formă scrisă.

(2) În cazul contractului încheiat pe durată nedeterminată, fiecare parte poate declara încetarea acestuia la încheierea contului, înștiințând-o pe cealaltă parte cu 15 zile înainte. Dacă părțile nu au convenit altfel, contractul de cont curent pe durată nedeterminată se consideră că are ca termen intermediar de încheiere a contului ultima zi a fiecărei luni.
(3) În caz de incapacitate, insolvență sau moarte, oricare dintre curentiști, reprezentantul incapabilului sau moștenitorul poate denunța contractul înștiințând cealaltă parte cu 15 zile înainte.

CAPITOLUL XV
Contul bancar curent și alte contracte bancare

SECȚIUNEA 1
Contul bancar curent

Dreptul de a dispune de soldul creditor

Art. 2.184. - În cazul în care depozitul bancar, creditul sau orice altă operațiune bancară se realizează prin contul curent, titularul contului poate să dispună în orice moment de soldul creditor al contului, cu respectarea termenului de preaviz, dacă acesta a fost convenit de părți.

Compensarea reciprocă a soldurilor

Art. 2.185. - În cazul în care între instituția de credit și client există mai multe raporturi juridice sau mai multe conturi, chiar și în monede diferite, soldurile active și pasive se compensează reciproc, afară de cazul în care părțile au convenit altfel.

Cotitularii unui cont curent

Art. 2.186. - În cazul în care un cont curent are mai mulți titulari și s-a convenit că fiecare dintre aceștia are dreptul să dispună singur efectuarea de operațiuni în cont, cotitularii sunt considerați creditori sau debitori în solidar pentru soldul contului.

Contul curent indiviz

Art. 2.187. - (1) În cazul în care titularul contului decedează, până la efectuarea partajului, moștenitorii sunt considerați titulari coindivizari ai contului, pentru efectuarea operațiunilor în cont fiind necesar consimțământul tuturor coindivizarilor.
(2) Creditorul personal al unuia dintre comoștenitori nu poate urmări silit prin poprire soldul creditor al contului indiviz. El poate doar să ceară partajul.
(3) Comoștenitorii sunt ținuți divizibil față de instituția de credit pentru soldul debitor al contului, dacă prin lege sau prin convenție nu se stabilește altfel.
(4) Dispozițiile prezentului articol sunt aplicabile în mod corespunzător și în alte cazuri de indiviziune între titularii contului curent, dacă prin lege nu se prevede altfel.

Denunțarea unilaterală

Art. 2.188. - În cazul în care contractul de cont bancar curent este încheiat pe durată nedeterminată, oricare dintre părți poate să denunțe contractul de cont curent, cu respectarea unui termen de preaviz de 15 zile, dacă din contract sau din uzanțe nu rezultă un alt termen, sub sancțiunea de daune-interese.

Executarea împuternicirilor primite

Art. 2.189. - (1) Instituția de credit este ținută, potrivit dispozițiilor prevăzute în materia contractului de mandat, pentru executarea împuternicirilor primite de la client.
(2) Dacă împuternicirea primită trebuie executată pe o piață unde nu există sucursale ale instituției de credit, aceasta poate să împuternicească la rândul ei o filială a sa, o instituție de credit corespondentă sau o altă instituție de credit ori o altă entitate agreată de titularul de cont și instituția de credit.

Termenul de prescripție

Art. 2.190. - (1) Dreptul la acțiunea în restituirea soldului creditor rezultat la închiderea contului curent se prescrie în termen de 5 ani de la data închiderii contului curent.
(2) În cazul în care contul curent a fost închis din inițiativa instituției de credit, termenul de prescripție se calculează de la data la care titularul sau, după caz, fiecare cotitular al contului a fost notificat în

acest sens prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire la ultimul domiciliu sau sediu adus la cunoștința instituției de credit.

SECȚIUNEA a 2-a
Depozitul bancar

Depozitul de fonduri

Art. 2.191. - (1) Prin constituirea unui depozit de fonduri la o instituție de credit, aceasta dobândește proprietatea asupra sumelor de bani depuse și este obligată să restituie aceeași cantitate monetară, de aceeași specie, la termenul convenit sau, după caz, oricând, la cererea deponentului, cu respectarea termenului de preaviz stabilit de părți ori, în lipsă, de uzanțe.
(2) În lipsă de stipulație contrară, depunerile și retragerile se efectuează la sediul unității operative a instituției de credit unde a fost constituit depozitul.
(3) Instituția de credit este obligată să asigure, în mod gratuit, informarea clientului cu privire la operațiunile efectuate în conturile sale. În cazul în care clientul nu solicită altfel, această informare se realizează lunar, în condițiile și în modalitățile convenite de părți. Dispozițiile art. 2.180 sunt aplicabile în mod corespunzător.

Depozitul de titluri

Art. 2.192. - (1) Prin constituirea unui depozit de titluri, instituția de credit este împuternicită cu administrarea acestora. În lipsă de dispoziții speciale, prevederile art. 792-857 sunt aplicabile în mod corespunzător.
(2) Instituția de credit are dreptul la rambursarea cheltuielilor efectuate pentru operațiunile necesare, precum și la o remunerație, în măsura stabilită prin convenție sau prin uzanțe.
(3) Este considerată nescrisă orice clauză prin care instituția de credit este exonerată de răspundere pentru neexecutarea obligațiilor care îi revin în administrarea titlurilor cu prudență și diligență.

SECȚIUNEA a 3-a
Facilitatea de credit

Noțiune

Art. 2.193. - Facilitatea de credit este contractul prin care o instituție de credit, o instituție financiară nebancară sau orice altă entitate autorizată prin lege specială, denumită finanțator, se obligă să țină la dispoziția clientului o sumă de bani pentru o perioadă de timp determinată sau nedeterminată.

Utilizarea creditului

Art. 2.194. - Dacă părțile nu au stipulat altfel, clientul poate să utilizeze creditul în mai multe tranșe, potrivit uzanțelor, și poate, prin rambursări succesive, să reînnoiască suma disponibilă.

Denunțarea unilaterală

Art. 2.195. - (1) În lipsa unei clauze contrare, finanțatorul nu poate să denunțe contractul înainte de împlinirea termenului decât pentru motive temeinice, dacă acestea privesc beneficiarul facilității de credit.
(2) Denunțarea unilaterală stinge de îndată dreptul clientului de a utiliza creditul, iar finanțatorul trebuie să acorde un termen de cel puțin 15 zile pentru restituirea sumelor utilizate și a accesoriilor acestora.
(3) Dacă facilitatea de credit s-a încheiat pe durată nedeterminată, fiecare dintre părți poate să denunțe contractul, cu respectarea unui termen de preaviz de 15 zile, dacă din contract sau din uzanțe nu rezultă altfel.

SECȚIUNEA a 4-a
Închirierea casetelor de valori

Obligația prestatorului

Art. 2.196. - În executarea contractului de închiriere a casetei de valori, instituția de credit sau o altă entitate care prestează în condițiile legii astfel de servicii, denumită prestator, răspunde față de client pentru asigurarea unei încăperi adecvate și sigure, precum și pentru integritatea casetei.

Deschiderea casetei de valori

Art. 2.197. - (1) În cazul în care caseta este închiriată mai multor persoane, oricare dintre acestea poate cere deschiderea casetei, dacă nu s-a stipulat altfel prin contract.
(2) În caz de deces al clientului sau al unuia dintre clienții care foloseau aceeași casetă, prestatorul, odată ce a fost înștiințat, nu poate să consimtă la deschiderea casetei decât cu acordul tuturor celor îndreptățiți sau, în lipsă, în condițiile stabilite de instanța de judecată.
(3) Dispozițiile alin. (2) se aplică în mod corespunzător și în cazul încetării sau reorganizării persoanei juridice. În acest caz poate solicita deschiderea casetei de valori administratorul judiciar sau lichidatorul judiciar.

Deschiderea forțată a casetei de valori

Art. 2.198. - (1) La împlinirea termenului prevăzut în contract, după expirarea unei perioade de 3 luni de la notificarea adresată clientului, prestatorul poate cere instanței de judecată, pe cale de ordonanță președințială, autorizarea de a deschide caseta de valori. Notificarea clientului se poate face prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire la ultimul domiciliu sau sediu adus la cunoștința instituției de credit.
(2) Deschiderea casetei de valori se face în prezența unui notar public și, după caz, cu respectarea măsurilor de prudență stabilite de instanță.
(3) Instanța de judecată poate, de asemenea, să dispună măsuri de conservare a obiectelor descoperite, precum și vânzarea acestora în măsura necesară acoperirii chiriei și cheltuielilor efectuate de prestator, precum și, dacă este cazul, a prejudiciului cauzat acestuia.

CAPITOLUL XVI
Contractul de asigurare

SECȚIUNEA 1
Dispoziții comune

Noțiune

Art. 2.199. - (1) Prin contractul de asigurare, contractantul asigurării sau asiguratul se obligă să plătească o primă asigurătorului, iar acesta din urmă se obligă ca, în cazul producerii riscului asigurat, să plătească o indemnizație, după caz, asiguratului, beneficiarului asigurării sau terțului păgubit.
(2) Contractantul asigurării este persoana care încheie contractul pentru asigurarea unui risc privind o altă persoană ori pentru bunuri sau activități ale acesteia și se obligă față de asigurător să plătească prima de asigurare.

Forma și dovada

Art. 2.200. - (1) Pentru a putea fi dovedit, contractul de asigurare trebuie să fie încheiat în scris. Contractul nu poate fi probat cu martori, chiar atunci când există un început de dovadă scrisă. Dacă documentele de asigurare au dispărut prin forță majoră sau caz fortuit și nu există posibilitatea obținerii unui duplicat, existența și conținutul lor pot fi dovedite prin orice mijloc de probă.
(2) Încheierea contractului de asigurare se constată prin polița de asigurare sau certificatul de asigurare emis și semnat de asigurător ori prin nota de acoperire emisă și semnată de brokerul de asigurare.
(3) Documentele care atestă încheierea unei asigurări pot fi semnate și certificate prin mijloace electronice.

Polița de asigurare

Art. 2.201. - (1) Polița de asigurare trebuie să indice cel puțin:
a) numele sau denumirea, domiciliul ori sediul părților contractante, precum și numele beneficiarului asigurării, dacă acesta nu este parte la contract;
b) obiectul asigurării;
c) riscurile ce se asigură;
d) momentul începerii și cel al încetării răspunderii asigurătorului;
e) primele de asigurare;
f) sumele asigurate.
(2) Alte elemente pe care trebuie să le cuprindă polița de asigurare se stabilesc prin norme adoptate de organul de stat în a cărui competență, potrivit legii, intră supravegherea activității din domeniul asigurărilor.

Categoriile de polițe de asigurare

Art. 2.202. - Polița de asigurare poate fi, după caz, nominativă, la ordin sau la purtător.

Informațiile privind riscul

Art. 2.203. - (1) Persoana care contractează asigurarea este obligată să răspundă în scris la întrebările formulate de asigurător, precum și să declare, la data încheierii contractului, orice informații sau împrejurări pe care le cunoaște și care, de asemenea, sunt esențiale pentru evaluarea riscului.

(2) Dacă împrejurările esențiale privind riscul se modifică în cursul executării contractului, asiguratul este obligat să comunice în scris asigurătorului modificarea survenită. Aceeași obligație îi revine și contractantului asigurării care a luat cunoștință de modificarea survenită.

Declarațiile inexacte sau reticența privind riscul

Art. 2.204. - (1) În afară de cauzele generale de nulitate, contractul de asigurare este nul în caz de declarație inexactă sau de reticență făcută cu rea-credință de către asigurat ori contractantul asigurării cu privire la împrejurări care, dacă ar fi fost cunoscute de către asigurător, l-ar fi determinat pe acesta să nu își dea consimțământul ori să nu îl dea în aceleași condiții, chiar dacă declarația sau reticența nu a avut influență asupra producerii riscului asigurat. Primele plătite rămân dobândite asigurătorului, care, de asemenea, poate cere și plata primelor cuvenite până la momentul la care a luat cunoștință de cauza de nulitate.

(2) Declarația inexactă sau reticența din partea asiguratului ori a contractantului asigurării a cărui rea-credință nu a putut fi stabilită nu atrage nulitatea asigurării. În cazul în care constatarea declarației inexacte sau a reticenței are loc anterior producerii riscului asigurat, asigurătorul are dreptul fie de a menține contractul solicitând majorarea primei, fie de a rezilia contractul la împlinirea unui termen de 10 zile calculate de la notificarea primită de asigurat, restituindu-i acestuia din urmă partea din primele plătite aferentă perioadei în cadrul căreia asigurarea nu mai funcționează. Atunci când constatarea declarației inexacte sau a reticenței are loc ulterior producerii riscului asigurat, indemnizația se reduce în raport cu proporția dintre nivelul primelor plătite și nivelul primelor ce ar fi trebuit să fie plătite.

Lipsa riscului asigurat

Art. 2.205. - (1) Contractul de asigurare se desființează de drept în cazul în care, înainte ca obligația asigurătorului să înceapă a produce efecte, riscul asigurat s-a produs ori producerea acestuia a devenit imposibilă, precum și dacă, după ce obligația menționată a început să producă efecte, intervenirea riscului asigurat a devenit imposibilă. Atunci când asiguratul sau contractantul asigurării a plătit, fie și parțial, prima de asigurare, acesta este îndreptățit să o recupereze proporțional cu perioada neexpirată a contractului de asigurare.
(2) Diferența dintre prima plătită și cea calculată conform alin. (1) se restituie asiguratului sau contractantului asigurării numai în cazurile în care nu s-au plătit ori nu se datorează despăgubiri pentru evenimente produse în perioada de valabilitate a asigurării.

Plata primelor de asigurare

Art. 2.206. - (1) Asiguratul este obligat să plătească primele de asigurare la termenele stabilite în contract.
(2) Părțile pot conveni ca plata primelor de asigurare să se facă integral ori în rate. Dacă nu s-a convenit altfel, plata se face la sediul asigurătorului sau al împuterniciților acestuia.
(3) Dovada plății primelor de asigurare revine asiguratului.
(4) Dacă nu s-a convenit altfel, asigurătorul poate rezilia contractul în cazul în care sumele datorate de asigurat, cu titlu de primă, nu sunt plătite la scadență.
(5) Asigurătorul este obligat să îl informeze pe asigurat în privința consecințelor neplății primelor la termenul de plată pentru cazul prevăzut la alin. (4) și să prevadă aceste consecințe în contractul de asigurare.
(6) Asigurătorul are dreptul de a compensa primele ce i se datorează până la sfârșitul anului de asigurare, în temeiul oricărui contract, cu orice indemnizație cuvenită asiguratului sau beneficiarului.

Comunicarea producerii riscului asigurat

Art. 2.207. - (1) Asiguratul este obligat să comunice asigurătorului producerea riscului asigurat, în termenul prevăzut în contractul de asigurare.
(2) În caz de neîndeplinire a obligației prevăzute la alin. (1), asigurătorul are dreptul să refuze plata indemnizației, dacă din acest motiv nu a putut determina cauza producerii evenimentului asigurat și întinderea pagubei.

(3) Comunicarea producerii riscului asigurat se poate face și către brokerul de asigurare care, în acest caz, are obligația de a face la rândul său comunicarea către asigurător, în termenul prevăzut în contractul de asigurare.

Plata indemnizației de asigurare

Art. 2.208. - (1) În cazul producerii riscului asigurat, asigurătorul trebuie să plătească indemnizația de asigurare în condițiile prevăzute în contract. Atunci când există neînțelegere asupra cuantumului indemnizației de asigurare, partea necontestată din aceasta se va plăti de asigurător anterior soluționării neînțelegerii prin bună învoială sau de către instanța judecătorească.
(2) În cazurile stabilite prin contractul de asigurare, în asigurările de bunuri și de răspundere civilă, asigurătorul nu datorează indemnizație dacă riscul asigurat a fost produs cu intenție de către asigurat, de beneficiarul asigurării ori de un membru din conducerea persoanei juridice asigurate, care lucrează în această calitate.
(3) În cazul în care părțile convin, dispozițiile alin. (2) se aplică și atunci când riscul asigurat a fost produs de către:
a) persoanele fizice majore care, în mod statornic, locuiesc și gospodăresc împreună cu asiguratul sau beneficiarul asigurării;
b) prepușii asiguratului sau ai beneficiarului asigurării.

Denunțarea unilaterală a contractului

Art. 2.209. - Denunțarea contractului de asigurare de către una dintre părți se poate efectua numai cu respectarea unui termen de preaviz de cel puțin 20 de zile calculate de la data primirii notificării de către cealaltă parte.

Subrogarea asigurătorului

Art. 2.210. - (1) În limitele indemnizației plătite, asigurătorul este subrogat în toate drepturile asiguratului sau ale beneficiarului asigurării împotriva celor răspunzători de producerea pagubei, cu excepția asigurărilor de persoane.
(2) Asiguratul răspunde pentru prejudiciile aduse asigurătorului prin acte care ar împiedica realizarea dreptului prevăzut la alin. (1).
(3) Asigurătorul poate renunța, în tot sau în parte, la exercitarea dreptului conferit de alin. (1).

Opozabilitatea contractului

Art. 2.211. - Asigurătorul poate opune titularului sau deținătorului documentului de asigurare ori terțului sau beneficiarului asigurării care invocă drepturi ce decurg din acest document toate apărările întemeiate pe contractul încheiat inițial.

Cesiunea asigurării

Art. 2.212. - (1) Asigurătorul poate cesiona contractul de asigurare numai cu acordul scris al asiguratului.
(2) Dispozițiile alin. (1) nu sunt aplicabile cesiunilor de portofolii între asigurători, în condițiile reglementărilor speciale.

Domeniul de aplicare

Art. 2.213. - Asigurările obligatorii se reglementează prin legi speciale.

SECȚIUNEA a 2-a
Asigurarea de bunuri

Noțiune

Art. 2.214. - În cazul asigurării de bunuri, asigurătorul se obligă ca, la producerea riscului asigurat, să plătească o despăgubire asiguratului, beneficiarului asigurării sau altor persoane îndreptățite.

Interesul asigurării

Art. 2.215. - Asiguratul trebuie să aibă un interes cu privire la bunul asigurat.

Prevenirea producerii riscului asigurat

Art. 2.216. - (1) Asiguratul este obligat să întrețină bunul asigurat în condiții corespunzătoare, în scopul prevenirii producerii riscului asigurat.
(2) Asigurătorul are dreptul să verifice modul în care bunul asigurat este întreținut, în condițiile stabilite prin contract.
(3) În cazurile prevăzute în contract, la producerea riscului, asiguratul este obligat să ia pe seama asigurătorului și în cadrul sumei asigurate, potrivit cu împrejurările, măsuri pentru limitarea pagubelor.

Despăgubirea

Art. 2.217. - (1) Despăgubirea se stabilește în funcție de starea bunului din momentul producerii riscului asigurat. Ea nu poate depăși valoarea bunului din acel moment, cuantumul pagubei și nici suma asigurată.
(2) Părțile pot stipula o clauză conform căreia asiguratul rămâne propriul său asigurător pentru o franșiză, în privința căreia asigurătorul nu este obligat să plătească despăgubire.

Asigurarea parțială

Art. 2.218. - În cazul în care contractul de asigurare s-a încheiat pentru o sumă asigurată care este inferioară valorii bunului și dacă părțile nu au stipulat altfel, despăgubirea cuvenită se reduce corespunzător raportului dintre suma prevăzută în contract și valoarea bunului.

Asigurarea multiplă

Art. 2.219. - (1) Asiguratul trebuie să declare existența tuturor asigurărilor referitoare la același bun, această obligație revenindu-i atât la data încheierii contractelor de asigurare, cât și pe parcursul executării acestora.
(2) Atunci când există mai multe asigurări încheiate pentru același bun, fiecare asigurător este obligat la plată proporțional cu suma asigurată și până la concurența acesteia, fără ca asiguratul să poată încasa o despăgubire mai mare decât prejudiciul efectiv, consecință directă a riscului.

Înstrăinarea bunului asigurat

Art. 2.220. - (1) Dacă nu s-a convenit altfel, înstrăinarea bunului asigurat nu determină încetarea contractului de asigurare, care va produce efecte între asigurător și dobânditor.
(2) Asiguratul care nu comunică asigurătorului înstrăinarea survenită și dobânditorului existența contractului de asigurare rămâne obligat să plătească primele care devin scadente ulterior datei înstrăinării.

SECȚIUNEA a 3-a
Asigurările de credite și garanții și asigurările de pierderi financiare

Asigurările de credite și garanții

Art. 2.221. - (1) Asigurările de credite și garanții pot avea ca obiect acoperirea riscurilor de insolvabilitate generală, de credit de export, de vânzare cu plata prețului în rate, de credit ipotecar, de credit agricol, de garanții directe sau indirecte, precum și altele asemenea, conform normelor adoptate de organul de stat în a cărui competență, potrivit legii, intră supravegherea activității din domeniul asigurărilor.
(2) Dacă s-a convenit ca printr-un contract de asigurare directă de credite și garanții să se acopere riscul ca un debitor al asiguratului să nu plătească un credit care i s-a acordat, asigurătorul nu poate condiționa plata indemnizației de asigurare de declanșarea de către asigurat împotriva acelui debitor a procedurilor de reparare a prejudiciului, inclusiv prin executare silită.

Asigurările de pierderi financiare

Art. 2.222. - Dacă nu s-a convenit altfel prin contractul de asigurare, indemnizația pentru asigurarea împotriva riscului de pierderi financiare trebuie să acopere paguba efectivă și beneficiul nerealizat, incluzându-se și cheltuielile generale, precum și cele decurgând direct sau indirect din producerea riscului asigurat

SECȚIUNEA a 4-a
Asigurarea de răspundere civilă

Noțiune

Art. 2.223. - (1) În cazul asigurării de răspundere civilă, asigurătorul se obligă să plătească o despăgubire pentru prejudiciul de care asiguratul răspunde potrivit legii față de terțele persoane prejudiciate și pentru cheltuielile făcute de asigurat în procesul civil.
(2) Prin contractul de asigurare părțile pot conveni să cuprindă în asigurare și răspunderea civilă a altor persoane decât contractantul asigurării.

Drepturile terțelor persoane păgubite

Art. 2.224. - (1) Drepturile terțelor persoane păgubite se exercită împotriva celor răspunzători de producerea pagubei.
(2) Asigurătorul poate fi chemat în judecată de persoanele păgubite în limitele obligațiilor ce îi revin acestuia din contractul de asigurare.

Stabilirea despăgubirii

Art. 2.225. - Dacă nu se prevede altfel prin lege, despăgubirea se stabilește prin convenție încheiată între asigurat, terța persoană prejudiciată și asigurător sau, în caz de neînțelegere, prin hotărâre judecătorească.

Plata despăgubirii

Art. 2.226. - (1) Asigurătorul plătește despăgubirea direct terței persoane prejudiciate, în măsura în care aceasta nu a fost despăgubită de către asigurat.
(2) Creditorii asiguratului nu pot urmări despăgubirea prevăzută la alin. (1).
(3) Despăgubirea se plătește asiguratului numai în cazul în care acesta dovedește că a despăgubit-o pe terța persoană prejudiciată.

SECȚIUNEA a 5-a
Asigurarea de persoane

Noțiune

Art. 2.227. - Prin contractul de asigurare de persoane, asigurătorul se obligă să plătească indemnizația de asigurare în caz de deces, de ajungere la o anumită vârstă, de invaliditate permanentă totală sau parțială ori în alte asemenea cazuri, conform normelor adoptate de organul de stat în a cărui competență, potrivit legii, intră supravegherea activității din domeniul asigurărilor.

Riscul privind o altă persoană

Art. 2.228. - Asigurarea în vederea unui risc privind o altă persoană decât aceea care a încheiat contractul de asigurare este valabilă numai dacă a fost consimțită în scris de acea persoană.

Renunțarea la contract

Art. 2.229. - (1) Asiguratul care a încheiat un contract de asigurare de viață individual poate să renunțe la contract fără preaviz în termen de cel mult 20 de zile de la data semnării contractului de către asigurător. Renunțarea produce efect retroactiv.
(2) Prevederile alin. (1) nu sunt aplicabile contractelor care au o durată de 6 luni sau mai mică.

Beneficiarul indemnizației

Art. 2.230. - Indemnizația de asigurare se plătește asiguratului sau beneficiarului desemnat de acesta. În cazul decesului asiguratului, dacă nu a fost desemnat un beneficiar, indemnizația de asigurare intră în masa succesorală, revenind moștenitorilor asiguratului.

Desemnarea beneficiarului

Art. 2.231. - (1) Desemnarea beneficiarului se poate face fie la încheierea contractului de asigurare, fie în cursul executării acestuia, prin declarația scrisă comunicată asigurătorului de către asigurat sau, cu acordul asiguratului, de către contractantul asigurării ori prin testamentul întocmit de asigurat.
(2) Înlocuirea sau revocarea beneficiarului asigurării se poate face oricând în cursul executării contractului, în modurile prevăzute la alin. (1).

Pluralitatea de beneficiari

Art. 2.232. - Atunci când sunt mai mulți beneficiari desemnați, indemnizația de asigurare se împarte în mod egal între aceștia, dacă nu s-a stipulat altfel.

Producerea cu intenție a riscului asigurat

Art. 2.233. - (1) Asigurătorul nu datorează indemnizația de asigurare dacă:
a) riscul asigurat a fost produs prin sinuciderea asiguratului în termen de 2 ani de la încheierea contractului de asigurare;
b) riscul asigurat a fost produs cu intenție de către asigurat.
(2) Atunci când un beneficiar al asigurării a produs intenționat riscul asigurat, indemnizația de asigurare se plătește celorlalți beneficiari desemnați sau, în lipsa acestora, asiguratului.
(3) În cazul în care riscul asigurat constă în decesul asiguratului, iar un beneficiar al asigurării l-a produs intenționat, indemnizația de asigurare se plătește celorlalți beneficiari desemnați sau, în lipsa acestora, moștenitorilor asiguratului.

Rezerva de prime

Art. 2.234. - (1) În asigurările la care se constituie rezerve de prime, asiguratul poate să înceteze plata primelor cu dreptul de a menține contractul la o sumă asigurată redusă sau de a-l denunța, solicitând restituirea rezervei constituite, conform contractului de asigurare.
(2) Orice altă plată, indiferent de forma sub care este făcută de asigurător, diferită de indemnizația de asigurare sau de suma reprezentând restituirea rezervei în condițiile alin. (1), nu poate fi efectuată mai devreme de 6 luni de la data încheierii contractului de asigurare.

Repunerea în vigoare a asigurării

Art. 2.235. - Asiguratul sau contractantul asigurării, cu acordul asiguratului, poate să ceară repunerea în vigoare a asigurării la care se constituie rezerva tehnică, în cazurile prevăzute în contractul de asigurare.

Dreptul la indemnizație

Art. 2.236. - (1) Indemnizația de asigurare este datorată independent de sumele cuvenite asiguratului sau beneficiarului din asigurările sociale, de repararea prejudiciului de cei răspunzători de producerea sa, precum și de sumele primite de la alți asigurători în temeiul altor contracte de asigurare.
(2) Creditorii asiguratului nu au dreptul să urmărească indemnizația de asigurare cuvenită beneficiarilor asigurării sau moștenitorilor asiguratului, după caz.

Prescripția

Art. 2.237. - Drepturile asiguraților asupra sumelor rezultând din rezervele tehnice care se constituie la asigurările de viață pentru obligații de plată scadente în viitor nu sunt supuse prescripției.

Obligația de informare

Art. 2.238. - Asigurătorii și împuterniciții lor au obligația de a pune la dispoziția asiguraților sau contractanților asigurării informații în legătură cu contractele de asigurare atât înaintea încheierii, cât și pe durata executării acestora. Aceste informații trebuie să fie prezentate în scris, în limba română, să fie redactate într-o formă clară și să cuprindă cel puțin următoarele elemente:
a) clauzele opționale sau suplimentare și beneficiile rezultate din valorificarea rezervelor tehnice;
b) momentul începerii și cel al încetării contractului, inclusiv modalitățile de încetare a acestuia;
c) modalitățile și termenele de plată a primelor de asigurare;
d) elementele de calcul al indemnizațiilor de asigurare, cu indicarea sumelor de răscumpărare, a sumelor asigurate reduse, precum și a nivelului până la care acestea sunt garantate;
e) modalitatea de plată a indemnizațiilor de asigurare;
f) legea aplicabilă contractului de asigurare;
g) alte elemente stabilite prin norme adoptate de organul de stat în a cărui competență intră, potrivit legii, supravegherea activității din domeniul asigurărilor.

SECȚIUNEA a 6-a
Coasigurarea, reasigurarea și retrocesiunea

Coasigurarea

Art. 2.239. - (1) Coasigurarea este operațiunea prin care 2 sau mai mulți asigurători acoperă același risc, fiecare asumându-și o cotă-parte din acesta.
(2) Fiecare coasigurător răspunde față de asigurat numai în limita sumei pentru care s-a angajat prin contract.

Reasigurarea

Art. 2.240. - (1) Reasigurarea este operațiunea de asigurare a unui asigurător, în calitate de reasigurat, de către un alt asigurător, în calitate de reasigurător.
(2) Prin reasigurare:
a) reasigurătorul primește prime de reasigurare, în schimbul cărora contribuie, potrivit obligațiilor preluate, la suportarea indemnizațiilor pe care reasiguratul le plătește la producerea riscului care a făcut obiectul reasigurării;
b) reasiguratul cedează prime de reasigurare, în schimbul cărora reasigurătorul contribuie, potrivit obligațiilor preluate, la suportarea indemnizațiilor pe care reasiguratul le plătește la producerea riscului care a făcut obiectul reasigurării.
(3) Reasigurarea nu stinge obligațiile asigurătorului și nu stabilește niciun raport juridic între asigurat și reasigurător.

Retrocesiunea

Art. 2.241. - Prin operațiunea de retrocesiune reasigurătorul poate ceda, la rândul său, o parte din riscul acceptat.

CAPITOLUL XVII
Contractul de rentă viageră

Noțiune

Art. 2.242. - (1) Prin contractul de rentă viageră o parte, numită debirentier, se obligă să efectueze în folosul unei anumite persoane, numită credirentier, prestații periodice, constând în sume de bani sau alte bunuri fungibile.
(2) Renta viageră se constituie pe durata vieții credirentierului dacă părțile nu au stipulat constituirea acesteia pe durata vieții debirentierului sau a unei terțe persoane determinate.

Modurile de constituire

Art. 2.243. - (1) Renta viageră poate fi constituită cu titlu oneros, în schimbul unui capital de orice natură, sau cu titlu gratuit și este supusă, sub rezerva dispozițiilor capitolului de față, regulilor proprii ale actului juridic de constituire.
(2) Atunci când renta viageră este stipulată în favoarea unui terț, chiar dacă acesta o primește cu titlu gratuit, contractul nu este supus formei prevăzute pentru donație.

Constituirea pe durata vieții mai multor persoane

Art. 2.244. - Renta viageră poate fi constituită pe durata vieții mai multor persoane, urmând ca, în acest caz, în lipsă de stipulație contrară, obligația de plată a rentei să înceteze la data la care decedează ultima dintre aceste persoane.

Constituirea în favoarea mai multor persoane

Art. 2.245. - Dacă nu s-a convenit altfel, obligația de plată a rentei viagere este indivizibilă în privința credirentierilor.

Constituirea pe durata vieții unui terț deja decedat

Art. 2.246. - Este lovit de nulitate absolută contractul care stipulează o rentă constituită pe durata vieții unui terț care era decedat în ziua încheierii contractului.

Constituirea pe durata vieții unei persoane afectate de o boală letală

Art. 2.247. - Nu produce, de asemenea, niciun efect contractul prin care s-a constituit cu titlu oneros o rentă pe durata vieții unei persoane care, la data încheierii contractului, suferea de o boală din cauza căreia a murit în interval de cel mult 30 de zile de la această dată.

Plata ratelor de rentă

Art. 2.248. - (1) În lipsă de stipulație contrară, ratele de rentă se plătesc trimestrial în avans și indexate în funcție de rata inflației.
(2) Atunci când credirentierul decedează înainte de expirarea perioadei pentru care renta s-a plătit în avans, debirentierul nu poate cere restituirea sumei plătite aferente perioadei în care creditorul nu a mai fost în viață.

Garanția legală

Art. 2.249. - (1) Pentru garantarea obligației de plată a rentei constituite cu titlu oneros, prevederile art. 1.723 se aplică în mod corespunzător.
(2) În cazul prevăzut la alin. (1), în vederea înscrierii ipotecii legale nu este necesară declararea valorii creanței garantate.

Executarea silită a ratelor

Art. 2.250. - (1) În caz de neîndeplinire a obligației de plată a ratelor scadente, credirentierul poate cere sechestrul și vânzarea bunurilor debirentierului, până la concurența unei sume suficiente spre a asigura plata rentei pentru viitor.
(2) Această sumă se stabilește, în condițiile legii, pe baza unei expertize întocmite în conformitate cu metodologia de calcul aplicabilă în cazul asigurărilor de viață, ținându-se seama, printre altele, de ratele deja încasate de credirentier, de vârsta și de starea acestuia. Cheltuielile expertizei sunt suportate de debirentier.
(3) După ce a fost obținută în urma vânzării bunurilor debirentierului, suma se consemnează la o instituție de credit și va fi plătită credirentierului cu respectarea cuantumului și scadențelor convenite prin contractul de rentă viageră.
(4) Dacă debirentierul intră în lichidare, credirentierul își poate realiza dreptul la rentă înscriind în tabloul creditorilor o creanță al cărei cuantum se determină potrivit alin. (2).

Rezoluțiunea contractului la cererea credirentierului

Art. 2.251. - (1) Creditorul unei rente viagere constituite cu titlu oneros poate cere rezoluțiunea contractului dacă debirentierul nu depune garanția promisă în vederea executării obligației sale ori o diminuează.
(2) Credirentierul are dreptul la rezoluțiune pentru neexecutarea fără justificare a obligației de plată a rentei de către debirentier.
(3) În lipsa unei stipulații contrare, rezoluțiunea nu conferă debirentierului dreptul de a obține restituirea ratelor de rentă deja plătite.

Irevocabilitatea contractului

Art. 2.252. - (1) Debirentierul nu se poate libera de plata rentei oferind restituirea capitalului și renunțând la restituirea ratelor plătite.
(2) Debirentierul este ținut la plata rentei până la decesul persoanei pe durata vieții căreia a fost constituită renta, oricât de împovărătoare ar putea deveni prestarea acesteia.

Insesizabilitatea rentei

Art. 2.253. - Numai renta viageră cu titlu gratuit poate fi declarată insesizabilă prin contract. Chiar și în acest caz, stipulația nu își produce efectele decât în limita valorii rentei care este necesară credirentierului pentru asigurarea întreținerii. Dispozițiile art. 2.257 alin. (2) se aplică în mod corespunzător.

CAPITOLUL XVIII
Contractul de întreținere

Noțiune

Art. 2.254. - (1) Prin contractul de întreținere o parte se obligă să efectueze în folosul celeilalte părți sau al unui anumit terț prestațiile necesare întreținerii și îngrijirii pentru o anumită durată.
(2) Dacă prin contract nu s-a prevăzut durata întreținerii ori s-a prevăzut numai caracterul viager al acesteia, atunci întreținerea se datorează pentru toată durata vieții creditorului întreținerii.

Forma contractului

Art. 2.255. - Contractul de întreținere se încheie în formă autentică, sub sancțiunea nulității absolute.

Aplicarea regulilor de la renta viageră

Art. 2.256. - (1) Dispozițiile art. 2.243-2.247, art. 2.249, art. 2.251 alin. (1) și art. 2.252 se aplică în mod corespunzător și contractului de întreținere.
(2) În lipsa unei stipulații contrare, obligația de întreținere este indivizibilă atât în privința creditorilor, cât și în privința debitorilor.

Întinderea obligației de întreținere

Art. 2.257. - (1) Debitorul întreținerii datorează creditorului prestații stabilite în mod echitabil ținându-se seama de valoarea capitalului și de condiția socială anterioară a creditorului.
(2) Debitorul este obligat în special să asigure creditorului hrană, îmbrăcăminte, încălțăminte, menaj, precum și folosința unei locuințe corespunzătoare. Întreținerea cuprinde, de asemenea, îngrijirile și cheltuielile necesare în caz de boală.
(3) În cazul în care întreținerea are caracter viager sau atunci când creditorul decedează în cursul duratei contractului, debitorul are obligația să îl înmormânteze.
(4) Întreținerea continuă a fi datorată în aceeași măsură chiar dacă, în cursul executării contractului, bunul care a constituit capitalul a pierit total sau parțial ori și-a diminuat valoarea, dintr-o cauză pentru care creditorul întreținerii nu este ținut să răspundă.
(5) Clauza prin care creditorul întreținerii se obligă la prestarea unor servicii este considerată nescrisă.

Caracterul incesibil și insesizabil al întreținerii

Art. 2.258. - Drepturile creditorului întreținerii nu pot fi cedate sau supuse urmăririi.

Protecția creditorilor părților

Art. 2.259. - Caracterul personal al contractului de întreținere nu poate fi invocat de părți pentru a se opune acțiunii în revocarea contractului sau acțiunii oblice introduse pentru executarea sa.

Cazul special de revocare

Art. 2.260. - (1) Contractul de întreținere este revocabil în folosul persoanelor cărora creditorul întreținerii le datorează alimente în temeiul legii dacă, prin efectul contractului, el s-a lipsit de mijloacele necesare îndeplinirii obligației de a asigura alimentele.
(2) Revocarea poate fi cerută chiar dacă nu există fraudă din partea debitorului întreținerii și indiferent de momentul încheierii contractului de întreținere.
(3) În loc să dispună revocarea contractului, instanța de judecată poate, chiar și din oficiu, însă numai cu acordul debitorului întreținerii, să îl oblige pe acesta să asigure alimente persoanelor față de care creditorul are o astfel de obligație legală, fără ca în acest mod să fie diminuate prestațiile datorate creditorului întreținerii.

Înlocuirea întreținerii prin rentă

Art. 2.261. - (1) Dacă prestarea sau primirea în natură a întreținerii nu mai poate continua din motive obiective sau dacă debitorul întreținerii decedează și nu intervine o înțelegere între părți, instanța judecătorească poate să înlocuiască, la cererea oricăreia dintre părți, fie și numai temporar, întreținerea în natură cu o sumă de bani corespunzătoare.
(2) Atunci când prestarea sau primirea în natură a întreținerii nu mai poate continua din culpa uneia dintre părți, instanța va majora sau, după caz, diminua cuantumul sumei de bani care înlocuiește prestația de întreținere.

Regulile aplicabile în cazul înlocuirii întreținerii prin rentă

Art. 2.262. - (1) În toate cazurile în care întreținerea a fost înlocuită potrivit prevederilor art. 2.261 devin aplicabile dispozițiile care reglementează contractul de rentă viageră.
(2) Cu toate acestea, dacă prin contractul de întreținere nu s-a convenit altfel, obligația de plată a rentei rămâne indivizibilă între debitori.

Încetarea contractului de întreținere

Art. 2.263. - (1) Contractul de întreținere încheiat pe durată determinată încetează la expirarea acestei durate, cu excepția cazului în care creditorul întreținerii decedează mai devreme.
(2) Atunci când comportamentul celeilalte părți face imposibilă executarea contractului în condiții conforme bunelor moravuri, cel interesat poate cere rezoluțiunea.
(3) În cazul prevăzut la alin. (2), precum și atunci când se întemeiază pe neexecutarea fără justificare a obligației de întreținere, rezoluțiunea nu poate fi pronunțată decât de instanță, dispozițiile art. 1.552 nefiind aplicabile. Orice clauză contrară este considerată nescrisă.
(4) Dacă rezoluțiunea a fost cerută pentru unul dintre motivele prevăzute la alin. (2) sau (3), oferta de întreținere făcută de debitorul pârât după introducerea acțiunii nu poate împiedica rezoluțiunea contractului.
(5) În cazul în care rezoluțiunea se pronunță pentru unul dintre motivele prevăzute la alin. (2) sau (3), debitorul în culpă nu poate obține restituirea prestațiilor de întreținere deja executate.
(6) Dreptul la acțiunea în rezoluțiune se transmite moștenitorilor.
(7) Rezoluțiunea contractului de întreținere nu se poate cere pentru motivele prevăzute la art. 2.261 alin. (1).

CAPITOLUL XIX
Jocul și pariul

Lipsa dreptului la acțiune

Art. 2.264. - (1) Pentru plata unei datorii născute dintr-un contract de joc sau de pariu nu există drept la acțiune.
(2) Cel care pierde nu poate să ceară restituirea plății făcute de bunăvoie. Cu toate acestea, se poate cere restituirea în caz de fraudă sau dacă acela care a plătit era lipsit de capacitate de exercițiu ori avea capacitate de exercițiu restrânsă.
(3) Datoriile născute din contractul de joc sau de pariu nu pot constitui obiect de tranzacție, recunoaștere de datorie, compensație, novație, remitere de datorie cu sarcină ori alte asemenea acte juridice.

Competițiile sportive

Art. 2.265. - (1) Dispozițiile art. 2.264 nu se aplică pariurilor făcute între persoanele care iau ele însele parte la curse, la jocuri de îndemânare sau la orice fel de jocuri sportive.

(2) Cu toate acestea, dacă suma pariului este excesivă, instanța poate să respingă acțiunea sau, după caz, să reducă suma.
(3) În cazurile prevăzute la alin. (1), intermediarii legal autorizați să adune mize de la persoane care nu iau parte la joc nu pot invoca dispozițiile art. 2.264 alin. (1) și (3).

Jocurile și pariurile autorizate

Art. 2.266. - Jocurile și pariurile dau loc la acțiune în justiție numai când au fost permise de autoritatea competentă.

CAPITOLUL XX
Tranzacția

Noțiune

Art. 2.267. - (1) Tranzacția este contractul prin care părțile previn sau sting un litigiu, inclusiv în faza executării silite, prin concesii sau renunțări reciproce la drepturi ori prin transferul unor drepturi de la una la cealaltă.
(2) Prin tranzacție se pot naște, modifica sau stinge raporturi juridice diferite de cele ce fac obiectul litigiului dintre părți.

Domeniul de aplicare

Art. 2.268. - (1) Nu se poate tranzacționa asupra capacității sau stării civile a persoanelor și nici cu privire la drepturi de care părțile nu pot să dispună potrivit legii.
(2) Se poate însă tranzacționa asupra acțiunii civile derivând din săvârșirea unei infracțiuni.

Indivizibilitatea tranzacției

Art. 2.269. - Tranzacția este indivizibilă în ceea ce privește obiectul său. În lipsa unei stipulații contrare, ea nu poate fi desființată în parte.

Întinderea tranzacției

Art. 2.270. - (1) Tranzacția se mărginește numai la obiectul ei; renunțarea făcută la toate drepturile, acțiunile și pretențiile nu se întinde decât asupra cauzei cu privire la care s-a făcut tranzacția.
(2) Tranzacția nu privește decât cauza cu privire la care a fost încheiată, fie că părțile și-au manifestat intenția prin expresii generale sau speciale, fie că intenția lor rezultă în mod necesar din ceea ce s-a prevăzut în cuprinsul tranzacției.

Capacitatea de exercițiu

Art. 2.271. - Pentru a tranzacționa, părțile trebuie să aibă deplina capacitate de a dispune de drepturile care formează obiectul contractului. Cei care nu au această capacitate pot tranzacționa numai în condițiile prevăzute de lege.

Condițiile de formă

Art. 2.272. - Pentru a putea fi dovedită, tranzacția trebuie să fie încheiată în scris.

Cauzele de nulitate

Art. 2.273. - (1) Tranzacția poate fi afectată de aceleași cauze de nulitate ca orice alt contract.
(2) Cu toate acestea, ea nu poate fi anulată pentru eroare de drept referitoare la chestiunile ce constituie obiectul neînțelegerii părților și nici pentru leziune.

Tranzacția asupra unui act nul

Art. 2.274. - (1) Este nulă tranzacția încheiată pentru executarea unui act juridic lovit de nulitate absolută, în afară de cazul în care părțile au tranzacționat expres asupra nulității.
(2) În cazul în care tranzacția s-a încheiat pentru executarea unui act anulabil, anularea tranzacției poate fi cerută doar de partea care la data încheierii tranzacției nu cunoștea cauza de anulabilitate.

Înscrisurile false

Art. 2.275. - Este, de asemenea, nulă tranzacția încheiată pe baza unor înscrisuri dovedite ulterior ca fiind false.

Înscrisurile necunoscute

Art. 2.276. - (1) Descoperirea ulterioară de înscrisuri necunoscute părților și care ar fi putut influența conținutul tranzacției nu reprezintă o cauză de nulitate a acesteia, cu excepția cazului în care înscrisurile au fost ascunse de către una dintre părți sau, cu știința ei, de către un terț.
(2) Tranzacția este nulă dacă din înscrisurile descoperite rezultă că părțile sau numai una dintre ele nu aveau niciun drept asupra căruia să poată tranzacționa.

Tranzacția asupra unui proces terminat

Art. 2.277. - Tranzacția asupra unui proces este anulabilă la cererea părții care nu a cunoscut că litigiul fusese soluționat printr-o hotărâre judecătorească intrată în autoritatea lucrului judecat.

Tranzacția constatată prin hotărâre judecătorească

Art. 2.278. - (1) Tranzacția care, punând capăt unui proces început, este constatată printr-o hotărâre judecătorească poate fi desființată prin acțiune în nulitate sau acțiune în rezoluțiune ori reziliere, precum orice alt contract. Ea poate fi, de asemenea, atacată cu acțiune revocatorie sau cu acțiunea în declararea simulației.
(2) Hotărârea prin care s-a desființat tranzacția în cazurile prevăzute la alin. (1) face ca hotărârea judecătorească prin care tranzacția fusese constatată să fie lipsită de orice efect.

TITLUL X
Garanțiile personale

CAPITOLUL I
Dispoziții generale

Tipurile de garanții personale

Art. 2.279. - Garanțiile personale sunt fideiusiunea, garanțiile autonome, precum și alte garanții anume prevăzute de lege.

CAPITOLUL II
Fideiusiunea

SECȚIUNEA 1
Dispoziții generale

Noțiune

Art. 2.280. - Legislație conexă.

Fideiusiunea este contractul prin care o parte, fideiusorul, se obligă față de cealaltă parte, care are într-un alt raport obligațional calitatea de creditor, să execute, cu titlu gratuit sau în schimbul unei remunerații, obligația debitorului dacă acesta din urmă nu o execută.

Fideiusiunea obligatorie

Art. 2.281. - Fideiusiunea poate fi impusă de lege sau dispusă de instanța judecătorească.

Forma fideiusiunii

Art. 2.282. - Fideiusiunea nu se prezumă, ea trebuie asumată în mod expres printr-un înscris, autentic sau sub semnătură privată, sub sancțiunea nulității absolute.

Consimțământul debitorului principal

Art. 2.283. - Fideiusiunea poate fi contractată fără știința și chiar împotriva voinței debitorului principal.

Beneficiarul fideiusiunii

Art. 2.284. - Fideiusiunea se poate constitui pentru a garanta obligația unui alt fideiusor.

Condițiile pentru a deveni fideiusor

Art. 2.285. - (1) Debitorul care este obligat să constituie o fideiusiune trebuie să prezinte o persoană capabilă de a se obliga, care are și menține în România bunuri suficiente pentru a satisface creanța și care domiciliază în România. Dacă vreuna dintre aceste condiții nu este îndeplinită, debitorul trebuie să prezinte un alt fideiusor.
(2) Aceste reguli nu se aplică atunci când creditorul a cerut ca fideiusor o anumită persoană.

Substituirea fideiusiunii legale sau judiciare

Art. 2.286. - Debitorul care este ținut să constituie o fideiusiune legală sau judiciară poate oferi în locul acesteia o altă garanție, considerată suficientă.

Litigiile cu privire la caracterul suficient al fideiusiunii

Art. 2.287. - Litigiile cu privire la caracterul suficient al bunurilor fideiusorului sau al garanției oferite în locul fideiusiunii sunt soluționate de instanță, pe cale de ordonanță președințială.

Obligația principală

Art. 2.288. - (1) Fideiusiunea nu poate exista decât pentru o obligație valabilă.
(2) Se pot însă garanta prin fideiusiune obligații naturale, precum și cele de care debitorul principal se poate libera invocând incapacitatea sa, dacă fideiusorul cunoștea aceste împrejurări.
(3) De asemenea, fideiusiunea poate fi constituită pentru o datorie viitoare sau condițională.

Limitele fideiusiunii

Art. 2.289. - (1) Fideiusiunea nu poate fi extinsă peste limitele în care a fost contractată.
(2) Fideiusiunea care depășește ceea ce este datorat de debitorul principal sau care este contractată în condiții mai oneroase nu este valabilă decât în limita obligației principale.

Întinderea fideiusiunii

Art. 2.290. - (1) În lipsa unei stipulații contrare, fideiusiunea unei obligații principale se întinde la toate accesoriile acesteia, chiar și la cheltuielile ulterioare notificării făcute fideiusorului și la cheltuielile aferente cererii de chemare în judecată a acestuia.
(2) Fideiusorul datorează cheltuielile de judecată și de executare silită avansate de creditor în cadrul procedurilor îndreptate împotriva debitorului principal numai în cazul în care creditorul l-a înștiințat din timp.

Fideiusiunea parțială

Art. 2.291. - Fideiusiunea poate fi contractată pentru o parte din obligația principală sau în condiții mai puțin oneroase.

Fideiusiunea asimilată

Art. 2.292. - În cazul în care o parte se angajează față de o altă parte să acorde un împrumut unui terț, creditorul acestui angajament este considerat fideiusor al obligației de restituire a împrumutului.

SECȚIUNEA a 2-a
Efectele fideiusiunii

§1.
Efectele fideiusiunii între creditor și fideiusor

Obligația fideiusorului

Art. 2.293. - Fideiusorul nu este ținut să îndeplinească obligația debitorului decât dacă acesta nu o execută.

Beneficiul de discuțiune

Art. 2.294. - (1) Fideiusorul convențional sau legal are facultatea de a cere creditorului să urmărească mai întâi bunurile debitorului principal, dacă nu a renunțat la acest beneficiu în mod expres.
(2) Fideiusorul judiciar nu poate cere urmărirea bunurilor debitorului principal sau ale vreunui alt fideiusor.

Invocarea beneficiului de discuțiune

Art. 2.295. - (1) Fideiusorul care se prevalează de beneficiul de discuțiune trebuie să îl invoce înainte de judecarea fondului procesului, să indice creditorului bunurile urmăribile ale debitorului principal și să avanseze acestuia sumele necesare urmăririi bunurilor.
(2) Creditorul care întârzie urmărirea răspunde față de fideiusor, până la concurența valorii bunurilor indicate, pentru insolvabilitatea debitorului principal survenită după indicarea de către fideiusor a bunurilor urmăribile ale debitorului principal.

Excepțiile invocate de fideiusor

Art. 2.296. - Fideiusorul, chiar solidar, poate opune creditorilor toate mijloacele de apărare pe care le putea opune debitorul principal, afară de cele care îi sunt strict personale acestuia din urmă sau care sunt excluse prin angajamentul asumat de fideiusor.

Pluralitatea de fideiusori

Art. 2.297. - Atunci când mai multe persoane s-au constituit fideiusori ai aceluiași debitor pentru aceeași datorie, fiecare dintre ele este obligată la întreaga datorie și va putea fi urmărită ca atare, însă cel urmărit poate invoca beneficiul de diviziune, dacă nu a renunțat în mod expres la acesta.

Beneficiul de diviziune

Art. 2.298. - (1) Prin efectul beneficiului de diviziune, fiecare fideiusor poate cere creditorului să își dividă mai întâi acțiunea și să o reducă la partea fiecăruia.
(2) Dacă vreunul dintre fideiusori era insolvabil atunci când unul dintre ei a obținut diviziunea, acesta din urmă rămâne obligat proporțional pentru această insolvabilitate. El nu răspunde însă pentru insolvabilitatea survenită după diviziune.

Divizarea acțiunii de către creditor

Art. 2.299. - Dacă însă creditorul însuși a divizat acțiunea sa, el nu mai poate reveni asupra diviziunii, chiar dacă înainte de data la care a făcut această diviziune ar fi existat fideiusori insolvabili.

Fideiusiunea solidară

Art. 2.300. - Atunci când se obligă împreună cu debitorul principal cu titlu de fideiusor solidar sau de codebitor solidar, fideiusorul nu mai poate invoca beneficiile de discuțiune și de diviziune.

Prorogarea termenului și decăderea din termen

Art. 2.301. - Fideiusorul nu este liberat prin simpla prelungire a termenului acordat de creditor debitorului principal. Tot astfel, decăderea din termen a debitorului principal produce efecte cu privire la fideiusor.

Informarea fideiusorului

Art. 2.302. - Creditorul este ținut să ofere fideiusorului, la cererea acestuia, orice informație utilă asupra conținutului și modalităților obligației principale și asupra stadiului executării acesteia.

Renunțarea anticipată

Art. 2.303. - Fideiusorul nu poate renunța anticipat la dreptul de informare și la beneficiul excepției subrogației.

Fideiusiunea dată unui fideiusor

Art. 2.304. - Cel care a dat fideiusiune fideiusorului debitorului principal nu este obligat față de creditor decât în cazul când debitorul principal și toți fideiusorii săi sunt insolvabili ori sunt liberați prin efectul unor excepții personale debitorului principal sau fideiusorilor săi.

§2.
Efectele fideiusiunii între debitor și fideiusor

Subrogarea fideiusorului

Art. 2.305. - Fideiusorul care a plătit datoria este de drept subrogat în toate drepturile pe care creditorul le avea împotriva debitorului.

Întinderea dreptului de regres

Art. 2.306. - (1) Fideiusorul care s-a obligat cu acordul debitorului poate cere acestuia ceea ce a plătit, și anume capitalul, dobânzile și cheltuielile, precum și daunele-interese pentru repararea oricărui prejudiciu pe care acesta l-a suferit din cauza fideiusiunii. El poate, de asemenea, să ceară dobânzi pentru orice sumă pe care a trebuit să o plătească creditorului, chiar dacă datoria principală nu producea dobânzi.
(2) Fideiusorul care s-a obligat fără consimțământul debitorului nu poate recupera de la acesta decât ceea ce debitorul ar fi fost ținut să plătească, inclusiv daune-interese, dacă fideiusiunea nu ar fi avut loc, afară de cheltuielile subsecvente notificării plății, care sunt în sarcina debitorului.

Regresul contra debitorului incapabil

Art. 2.307. - Atunci când debitorul principal se liberează de obligație invocând incapacitatea sa, fideiusorul are regres împotriva debitorului principal numai în limita îmbogățirii acestuia.

Regresul contra mai multor debitori principali

Art. 2.308. - Când pentru aceeași datorie sunt mai mulți debitori principali care s-au obligat solidar, fideiusorul care a garantat pentru toți are împotriva oricăruia dintre ei acțiune în restituire pentru tot ceea ce a plătit.

Limitele regresului

Art. 2.309. - Dacă s-a obligat împotriva voinței debitorului principal, fideiusorul care a plătit nu are decât drepturile prevăzute la art. 2.305.

Pierderea dreptului de regres

Art. 2.310. - (1) Fideiusorul care a plătit o datorie nu are acțiune împotriva debitorului principal care a plătit ulterior aceeași datorie fără ca fideiusorul să îl fi înștiințat cu privire la plata făcută.
(2) Fideiusorul care a plătit fără a-l înștiința pe debitorul principal nu are acțiune împotriva acestuia dacă, la momentul plății, debitorul avea mijloacele pentru a declara stinsă datoria. În aceleași împrejurări, fideiusorul nu are acțiune împotriva debitorului decât pentru sumele pe care acesta ar fi fost chemat să le plătească, în măsura în care putea opune creditorului mijloace de apărare pentru a obține reducerea datoriei.
(3) În toate cazurile, fideiusorul păstrează dreptul de a cere creditorului restituirea, în tot sau în parte, a plății făcute.

Înștiințarea fideiusorului

Art. 2.311. - (1) Debitorul care cunoaște existența fideiusiunii este obligat să îl înștiințeze de îndată pe fideiusor când plătește creditorului.
(2) Dacă o asemenea înștiințare nu a fost făcută, fideiusorul care plătește creditorului fără să știe că acesta a fost plătit are acțiune în restituire și împotriva debitorului.

Regresul anticipat

Art. 2.312. - (1) Fideiusorul care s-a obligat cu acordul debitorului se poate îndrepta împotriva acestuia, chiar înainte de a plăti, atunci când este urmărit în justiție pentru plată, când debitorul este insolvabil ori când s-a obligat a-l libera de garanție într-un anumit termen care a expirat.
(2) Această regulă se aplică și atunci când datoria a ajuns la termen, chiar dacă creditorul, fără consimțământul fideiusorului, i-a acordat debitorului un nou termen de plată sau când, din cauza pierderilor suferite de debitor ori a unei culpe a acestuia, fideiusorul suportă riscuri semnificativ mai mari decât în momentul în care s-a obligat.

§3.
Efectele fideiusiunii între mai mulți fideiusori

Regresul contra celorlalți fideiusori

Art. 2.313. - (1) Când mai multe persoane au dat fideiusiune aceluiași debitor și pentru aceeași datorie, fideiusorul care a plătit datoria are regres împotriva celorlalți fideiusori pentru partea fiecăruia.
(2) Această acțiune nu poate fi introdusă decât în cazurile în care fideiusorul putea, înainte de a plăti, să se îndrepte împotriva debitorului.
(3) Dacă unul dintre fideiusori este insolvabil, partea ce revine acestuia se divide proporțional între ceilalți fideiusori și cel care a plătit.

SECȚIUNEA a 3-a
Încetarea fideiusiunii

Confuziunea

Art. 2.314. - Confuziunea calităților de debitor principal și fideiusor, când devin moștenitori unul față de celălalt, nu stinge acțiunea creditorului nici împotriva debitorului principal, nici împotriva aceluia care a dat fideiusiune pentru fideiusor.

Liberarea fideiusorului prin fapta creditorului

Art. 2.315. - Dacă, urmare a faptei creditorului, subrogația nu ar profita fideiusorului, acesta din urmă este liberat în limita sumei pe care nu ar putea să o recupereze de la debitor.

Liberarea fideiusorului pentru obligațiile viitoare sau nedeterminate

Art. 2.316. - (1) Atunci când este dată în vederea acoperirii datoriilor viitoare ori nedeterminate sau pentru o perioadă nedeterminată, fideiusiunea poate înceta după 3 ani, prin notificarea făcută debitorului, creditorului și celorlalți fideiusori, dacă, între timp, creanța nu a devenit exigibilă.
(2) Această regulă nu se aplică în cazul fideiusiunii judiciare.

Stingerea obligației principale prin darea în plată

Art. 2.317. - Atunci când creditorul a primit de bunăvoie un imobil sau un bun drept plată a datoriei principale, fideiusorul rămâne liberat chiar și atunci când creditorul este ulterior evins de acel bun.

Urmărirea debitorului principal

Art. 2.318. - (1) Fideiusorul rămâne ținut și după împlinirea termenului obligației principale, în cazul în care creditorul a introdus acțiune împotriva debitorului principal în termen de 6 luni de la scadență și a continuat-o cu diligență.
(2) Prevederile alin. (1) se aplică și în cazul în care fideiusorul a limitat în mod expres fideiusiunea la termenul obligației principale. În acest caz, fideiusorul este ținut doar dacă acțiunea împotriva debitorului principal este introdusă în termen de două luni de la scadență.

Decesul fideiusorului

Art. 2.319. - Fideiusiunea încetează prin decesul fideiusorului, chiar dacă există stipulație contrară.

Cazul special

Art. 2.320. - (1) Fideiusiunea constituită în considerarea unei anumite funcții deținute de debitorul principal se stinge la încetarea acestei funcții.
(2) Cu toate acestea, fideiusorul rămâne ținut pentru toate datoriile existente la încetarea fideiusiunii, chiar dacă acestea sunt supuse unei condiții sau unui termen.

CAPITOLUL III
Garanțiile autonome

Scrisoarea de garanție

Art. 2.321. - (1) Scrisoarea de garanție este angajamentul irevocabil și necondiționat prin care o persoană, denumită emitent, se obligă, la solicitarea unei persoane denumite ordonator, în considerarea unui raport obligațional preexistent, dar independent de acesta, să plătească o sumă de bani unei terțe persoane, denumită beneficiar, în conformitate cu termenii angajamentului asumat.
(2) Angajamentul astfel asumat se execută la prima și simpla cerere a beneficiarului, dacă prin textul scrisorii de garanție nu se prevede altfel.
(3) Emitentul nu poate opune beneficiarului excepțiile întemeiate pe raportul obligațional preexistent angajamentului asumat prin scrisoarea de garanție și nu poate fi ținut să plătească în caz de abuz sau de fraudă vădită.
(4) Emitentul care a efectuat plata are drept de regres împotriva ordonatorului scrisorii de garanție.
(5) În lipsa unei convenții contrare, scrisoarea de garanție nu este transmisibilă odată cu transmiterea drepturilor și/sau obligațiilor din raportul obligațional preexistent.
(6) Beneficiarul poate transmite dreptul de a solicita plata în cadrul scrisorii de garanție, dacă în textul acesteia s-a prevăzut în mod expres.
(7) Dacă în textul scrisorii de garanție nu se prevede altfel, aceasta produce efecte de la data emiterii ei și își încetează de drept valabilitatea la expirarea termenului stipulat, independent de remiterea originalului scrisorii de garanție.

Scrisoarea de confort

Art. 2.322. - (1) Scrisoarea de confort este acel angajament irevocabil și autonom prin care emitentul își asumă o obligație de a face sau de a nu face, în scopul susținerii unei alte persoane, denumită debitor, în vederea executării obligațiilor acesteia față de un creditor al său. Emitentul nu

va putea opune creditorului nicio apărare sau excepție derivând din raportul obligațional dintre creditor și debitor.
(2) În cazul în care debitorul nu își execută obligația, emitentul scrisorii de confort poate fi obligat numai la plata de daune-interese față de creditor și numai dacă acesta din urmă face dovada că emitentul scrisorii de confort nu și-a îndeplinit obligația asumată prin scrisoarea de confort.
(3) Emitentul scrisorii de confort care a căzut în pretenții față de creditor are drept de regres împotriva debitorului.

TITLUL XI
Privilegiile și garanțiile reale

CAPITOLUL I
Dispoziții generale

Domeniul de aplicare

Art. 2.323. - Prezentul titlu reglementează privilegiile, precum și garanțiile reale destinate să asigure îndeplinirea unei obligații patrimoniale.

Garanția comună a creditorilor

Art. 2.324. - (1) Cel care este obligat personal răspunde cu toate bunurile sale mobile și imobile, prezente și viitoare. Ele servesc drept garanție comună a creditorilor săi.
(2) Nu pot face obiectul garanției prevăzute la alin. (1) bunurile insesizabile.
(3) Creditorii ale căror creanțe s-au născut în legătură cu o anumită diviziune a patrimoniului, autorizată de lege, trebuie să urmărească mai întâi bunurile care fac obiectul acelei mase patrimoniale. Dacă acestea nu sunt suficiente pentru satisfacerea creanțelor, pot fi urmărite și celelalte bunuri ale debitorului.
(4) Bunurile care fac obiectul unei diviziuni a patrimoniului afectate exercițiului unei profesii autorizate de lege pot fi urmărite numai de creditorii ale căror creanțe s-au născut în legătură cu profesia respectivă. Acești creditori nu vor putea urmări celelalte bunuri ale debitorului.

Limitarea drepturilor creditorului

Art. 2.325. - Debitorul și creditorul pot conveni să limiteze dreptul creditorului de a urmări bunurile care nu îi sunt ipotecate.

Egalitatea creditorilor

Art. 2.326. - (1) Prețul bunurilor debitorului se împarte între creditori proporțional cu valoarea creanței fiecăruia, afară de cazul în care există între ei cauze de preferință ori convenții cu privire la ordinea îndestulării lor.
(2) Creditorii care au același rang au deopotrivă drept la plată, proporțional cu valoarea creanței fiecăruia dintre ei.

Cauzele de preferință

Art. 2.327. - Cauzele de preferință sunt privilegiile, ipotecile și gajul.

Preferința acordată statului

Art. 2.328. - Preferința acordată statului și unităților administrativ-teritoriale pentru creanțele lor se reglementează prin legi speciale. O asemenea preferință nu poate afecta drepturile dobândite anterior de către terți.

Clauzele de insesizabilitate

Art. 2.329. - (1) Condițiile cerute pentru validitatea clauzelor de inalienabilitate se aplică în mod corespunzător clauzelor prin care se stipulează insesizabilitatea unui bun.
(2) Toate bunurile care sunt, potrivit legii, inalienabile sunt insesizabile.
(3) Pentru a fi opozabile terților, clauzele de insesizabilitate trebuie înscrise în registrele de publicitate mobiliară sau, după caz, imobiliară.

Strămutarea garanției

Art. 2.330. - (1) Dacă bunul grevat a pierit ori a fost deteriorat, indemnizația de asigurare sau, după caz, suma datorată cu titlu de despăgubire este afectată la plata creanțelor privilegiate sau ipotecare, după rangul lor.
(2) Sunt afectate plății acelorași creanțe sumele datorate în temeiul exproprierii pentru cauză de utilitate publică sau cu titlu de despăgubire pentru îngrădiri ale dreptului de proprietate stabilite prin lege.

Procedura strămutării garanției

Art. 2.331. - (1) Sumele datorate cu titlu de indemnizație de asigurare sau despăgubirea se consemnează într-un cont bancar distinct purtător de dobânzi pe numele asiguratului, al celui prejudiciat sau, după caz, al expropriatului și la dispoziția creditorilor care și-au înscris garanția în registrele de publicitate.
(2) Debitorul nu poate dispune de aceste sume până la stingerea tuturor creanțelor garantate decât cu acordul tuturor creditorilor ipotecari ori privilegiați. El are însă dreptul să perceapă dobânzile.
(3) În lipsa acordului părților, creditorii își pot satisface creanțele numai potrivit dispozițiilor legale privitoare la executarea ipotecilor.

Opțiunea asigurătorului

Art. 2.332. - (1) Prin contractul de asigurare, asigurătorul poate să își rezerve dreptul de a repara, reface sau înlocui bunul asigurat.
(2) Asigurătorul va notifica intenția de a exercita acest drept creditorilor care și-au înscris garanția în registrele de publicitate, în termen de 30 de zile de la data la care a cunoscut producerea evenimentului asigurat.
(3) Titularii creanțelor garantate pot cere plata indemnizației de asigurare în termen de 30 de zile de la data primirii notificării.

CAPITOLUL II
Privilegiile

SECȚIUNEA 1
Dispoziții comune

Noțiune

Art. 2.333. - (1) Privilegiul este preferința acordată de lege unui creditor în considerarea creanței sale.
(2) Privilegiul este indivizibil.

Opozabilitatea privilegiilor

Art. 2.334. - Privilegiile sunt opozabile terților fără să fie necesară înscrierea lor în registrele de publicitate, dacă prin lege nu se prevede altfel.

Prioritatea creanțelor privilegiate față de celelalte creanțe

Art. 2.335. - Creditorul privilegiat este preferat celorlalți creditori, chiar dacă drepturile acestora s-au născut ori au fost înscrise mai înainte.

Rangul privilegiilor între ele

Art. 2.336. - (1) Rangul privilegiilor se stabilește prin lege.
(2) Privilegiile reglementate în prezentul capitol sunt preferate privilegiilor create, fără indicarea rangului, prin legi speciale.

Stingerea privilegiilor

Art. 2.337. - Dacă prin lege nu se prevede altfel, privilegiile se sting odată cu obligația garantată.

SECȚIUNEA a 2-a
Privilegiile generale și privilegiile speciale

Privilegiile generale

Art. 2.338. - Privilegiile asupra tuturor bunurilor mobile și imobile ale debitorului se stabilesc și se exercită în condițiile prevăzute de Codul de procedură civilă.

Privilegiile speciale

Art. 2.339. - (1) Creanțele privilegiate asupra anumitor bunuri mobile sunt următoarele:
a) creanța vânzătorului neplătit pentru prețul bunului mobil vândut unei persoane fizice este privilegiată cu privire la bunul vândut, cu excepția cazului în care cumpărătorul dobândește bunul pentru serviciul sau exploatarea unei întreprinderi;
b) creanța celui care exercită un drept de retenție este privilegiată cu privire la bunul asupra căruia se exercită dreptul de retenție, atât timp cât acest drept subzistă.
(2) În caz de concurs, privilegiile se exercită în ordinea prevăzută la alin. (1). Orice stipulație contrară se consideră nescrisă.

Stingerea privilegiului special

Art. 2.340. - Dacă prin lege nu se prevede altfel, privilegiul special se stinge prin înstrăinarea, transformarea sau pieirea bunului. Dispozițiile art. 2.337 rămân aplicabile.

Strămutarea privilegiului vânzătorului

Art. 2.341. - Atunci când cumpărătorul vinde la rândul său bunul, privilegiul menționat la art. 2.339 alin. (1) lit. a) se exercită asupra bunului revândut, chiar dacă prețul celei de-a doua vânzări este încă neplătit de cel de-al doilea cumpărător, cu preferință față de privilegiul de care s-ar bucura primul cumpărător.

SECȚIUNEA a 3-a
Concursul privilegiilor între ele și concursul dintre privilegii și ipoteci

Concursul cauzelor de preferință

Art. 2.342. - (1) În caz de concurs între privilegii sau între acestea și ipoteci, creanțele se satisfac în ordinea următoare:
1. creanțele privilegiate asupra unor bunuri mobile, prevăzute la art. 2.339;
2. creanțele garantate cu ipotecă sau gaj.
(2) Creditorul care beneficiază de un privilegiu special este preferat titularului unei ipoteci mobiliare perfecte dacă își înscrie privilegiul la arhivă înainte ca ipoteca să fi devenit perfectă. Tot astfel, creditorul privilegiat este preferat titularului unei ipoteci imobiliare dacă își înscrie privilegiul în cartea funciară mai înainte ca ipoteca să fi fost înscrisă.

CAPITOLUL III
Ipoteca

SECȚIUNEA 1
Dispoziții generale

§1.
Dispoziții comune

Noțiune

Art. 2.343. - Ipoteca este un drept real asupra bunurilor mobile sau imobile afectate executării unei obligații.

Caracterele juridice

Art. 2.344. - Ipoteca este, prin natura ei, accesorie și indivizibilă. Ea subzistă cât timp există obligația pe care o garantează și poartă în întregime asupra tuturor bunurilor grevate, asupra fiecăruia dintre ele și asupra fiecărei părți din acestea, chiar și în cazurile în care proprietatea este divizibilă sau obligațiile sunt divizibile.

Drepturile creditorului ipotecar

Art. 2.345. - Recursuri în interesul legii - soluții de admitere.

(1) Dreptul de ipotecă se menține asupra bunurilor grevate în orice mână ar trece.
(2) Creditorul ipotecar are dreptul de a-și satisface creanța, în condițiile legii, înaintea creditorilor chirografari, precum și înaintea creditorilor de rang inferior.

Opozabilitatea ipotecii

Art. 2.346. - Dacă prin lege nu se prevede altfel, ipoteca nu este opozabilă terților decât din ziua înscrierii sale în registrele de publicitate.

Operațiunile asimilate

Art. 2.347. - (1) Contractele care au ca efect conservarea sau constituirea unui drept asupra unui bun pentru a asigura executarea unei obligații, oricare ar fi numărul, natura sau denumirea lor, nu sunt opozabile terților care au dobândit drepturi cu privire la acel bun decât dacă sunt înscrise în registrele de publicitate, potrivit regulilor stabilite pentru ipoteci.
(2) Sunt asimilate astfel ipotecilor clauzele de rezervă a proprietății, pactele de răscumpărare ori cesiunile de creanță încheiate în scop de garanție.
(3) Dispozițiile prezentului capitol privind ordinea de preferință și executarea ipotecilor se aplică în mod corespunzător contractelor prevăzute la alin. (1).

Excepțiile

Art. 2.348. - Dispozițiile prezentului capitol nu se aplică cesiunii drepturilor succesorale și cesiunii drepturilor de proprietate intelectuală.

Izvoarele ipotecii

Art. 2.349. - (1) Ipoteca poate fi instituită numai în condițiile legii și cu respectarea formalităților prevăzute de lege.

(2) Ipoteca poate fi convențională sau legală.

§2.
Obiectul și întinderea ipotecii

Obiectul ipotecii

Art. 2.350. - (1) Ipoteca poate avea ca obiect bunuri mobile sau imobile, corporale sau incorporale.
(2) Ea poate greva bunuri determinate ori determinabile sau universalități de bunuri.

Bunurile inalienabile sau insesizabile

Art. 2.351. - (1) Bunurile inalienabile sau insesizabile nu pot fi ipotecate.
(2) Ipotecarea bunurilor inalienabile sau insesizabile va fi valabilă ca ipotecă asupra unui bun viitor, în situațiile în care bunul în cauză este afectat de o inalienabilitate sau insesizabilitate convențională.

Ipoteca nudei proprietăți

Art. 2.352. - Ipoteca nudei proprietăți se extinde asupra proprietății depline la stingerea dezmembrămintelor.

Ipoteca unei cote-părți indivize

Art. 2.353. - (1) Dacă în urma partajului sau a unui alt act constitutiv ori translativ de drepturi constituitorul păstrează vreun drept asupra unei părți materiale din bun, ipoteca ce fusese constituită asupra unei cote-părți indivize din dreptul asupra bunului se strămută de drept asupra părții respective din bun, însă numai în limita valorii coteipărți indivize.
(2) În caz contrar, ipoteca se strămută de drept asupra sumelor cuvenite constituitorului. Dispozițiile art. 2.331 se aplică în mod corespunzător.

Întinderea creanței ipotecare

Art. 2.354. - Ipoteca garantează cu același rang capitalul, dobânzile, comisioanele, penalitățile și cheltuielile rezonabile făcute cu recuperarea sau conservarea bunului.

Extinderea ipotecii prin accesiune

Art. 2.355. - (1) Ipoteca se extinde asupra bunurilor care se unesc prin accesiune cu bunul grevat.
(2) Ipoteca mobiliară se menține asupra bunului rezultat din transformarea bunului grevat și se strămută asupra celui creat prin contopirea sau unirea bunului grevat cu alte bunuri. Cel care dobândește prin accesiune bunul astfel creat este ținut de ipotecă.

Bunurile mobile accesorii unui imobil

Art. 2.356. - (1) Bunurile mobile care, fără a-și pierde individualitatea, devin accesorii ale unui imobil pot fi ipotecate fie odată cu imobilul, fie separat.
(2) Ipoteca mobiliară continuă să greveze bunul chiar și după ce acesta devine accesoriul unui imobil. Ipoteca mobiliară se stinge însă cu privire la materialele de construcție sau alte asemenea bunuri încorporate într-o construcție sau într-o altă ameliorațiune a unui teren.

Ipoteca asupra unei universalități de bunuri

Art. 2.357. - (1) Ipoteca asupra unei universalități de bunuri se întinde asupra tuturor bunurilor cuprinse în aceasta.
(2) Ipoteca se menține asupra universalității de bunuri, chiar și atunci când bunurile cuprinse în aceasta au pierit, dacă debitorul le înlocuiește într-un interval rezonabil, ținând cont de cantitatea și natura bunurilor.

Cesiunea ipotecii

Art. 2.358. - (1) Dreptul de ipotecă sau rangul acesteia poate fi cedat separat de creanța pe care o garantează numai atunci când suma pentru care este constituită ipoteca este determinată în actul constitutiv.
(2) În cazul prevăzut la alin. (1), cesiunea se face prin act încheiat în formă scrisă între creditorul ipotecar cedent și creditorul cesionar, cu înștiințarea debitorului.

(3) Dispozițiile în materie de carte funciară sau, după caz, cele care privesc opozabilitatea față de terți a ipotecii mobiliare rămân aplicabile.

Garanțiile asupra navelor și aeronavelor

Art. 2.359. - Garanțiile reale asupra navelor și aeronavelor se reglementează prin legi speciale.

§3.
Efectele ipotecii față de terți

Dreptul de urmărire al creditorului ipotecar

Art. 2.360. - Creditorul ipotecar poate urmări bunul ipotecat în orice mână ar trece, fără a ține seama de drepturile reale constituite sau înscrise după înscrierea ipotecii sale.

Efectele ipotecii față de dobânditorul bunului

Art. 2.361. - (1) Cel care dobândește un bun ipotecat răspunde cu acel bun pentru toate datoriile ipotecare. Dobânditorul bunului ipotecat se bucură și, după caz, este ținut de toate termenele de plată de care beneficiază sau este ținut și debitorul obligației ipotecare.
(2) Dacă dobânditorul bunului ipotecat nu stinge creanța ipotecară, creditorul poate începe urmărirea silită asupra bunului, în condițiile legii.

Drepturile reale anterioare ale terțului dobânditor

Art. 2.362. - Atunci când creditorul ipotecar urmărește și vinde bunul dobândit de un terț de la cel care a constituit ipoteca, drepturile reale principale pe care terțul le avea asupra bunului anterior dobândirii proprietății renasc cu rangul lor originar de drept sau, după caz, prin reînscriere în cartea funciară.

Regresul dobânditorului care a plătit datoria

Art. 2.363. - Terțul dobânditor care a plătit datoria ipotecară sau care a suportat executarea se poate întoarce împotriva celui de la care a primit bunul pentru a fi despăgubit, în condițiile dreptului comun.

Conservarea acțiunii personale

Art. 2.364. - Dispozițiile prezentei secțiuni nu exclud dreptul creditorului ipotecar de a-l urmări pe cel ținut personal pentru plata creanței ori de a urmări produsele bunului ipotecat atunci când legea o permite.

§4.
Ipotecile convenționale

Dreptul de a ipoteca

Art. 2.365. - Ipoteca convențională poate fi constituită numai de titularul dreptului ce urmează a fi ipotecat și care are capacitatea de a dispune de acesta.

Constituitorul ipotecii

Art. 2.366. - Ipoteca convențională poate fi constituită de debitorul obligației garantate sau de un terț.

Ipoteca unui drept anulabil sau condițional

Art. 2.367. - Cel ce are asupra bunului un drept anulabil ori afectat de o condiție nu poate consimți decât o ipotecă supusă aceleiași nulități sau condiții.

Ipoteca asupra unei universalități de bunuri

Art. 2.368. - Ipoteca convențională asupra unei universalități de bunuri mobile sau imobile, prezente ori viitoare, corporale sau incorporale nu poate fi consimțită decât cu privire la bunurile afectate activității unei întreprinderi.

Obligațiile garantate

Art. 2.369. - Ipoteca convențională poate garanta îndeplinirea obligațiilor de orice fel.

Obligațiile viitoare sau eventuale

Art. 2.370. - Atunci când garantează îndeplinirea unei obligații viitoare, ipoteca dobândește rang din momentul înscrierii în registrele de publicitate.

Garanția constituită în avans

Art. 2.371. - (1) În cazul în care este constituită pentru a garanta plata unei sume de bani, ipoteca este valabilă, chiar dacă, la momentul constituirii, debitorul nu a primit sau a primit doar în parte prestația în considerarea căreia a constituit ipoteca.
(2) Dacă însă creditorul refuză să dea sumele pe care s-a angajat să le pună la dispoziție și în considerarea cărora ipoteca a fost constituită, debitorul poate obține reducerea sau desființarea ipotecii, pe cheltuiala creditorului, plătindu-i acestuia sumele atunci datorate. Creditorul datorează însă daune-interese.

Conținutul contractului de ipotecă

Art. 2.372. - (1) Ipoteca convențională nu este valabilă decât dacă suma pentru care este constituită se poate determina în mod rezonabil în temeiul actului de ipotecă.
(2) Sub sancțiunea nulității, contractul de ipotecă trebuie să identifice constituitorul și creditorul ipotecar, să arate cauza obligației garantate și să facă o descriere suficient de precisă a bunului ipotecat.
(3) Stipulația potrivit căreia ipoteca poartă asupra tuturor bunurilor debitorului sau asupra tuturor bunurilor prezente și viitoare ale acestuia nu constituie o descriere suficient de precisă în sensul alin. (2).

Drepturile constituitorului

Art. 2.373. - Cel care a constituit ipoteca este liber să folosească, să administreze și să dispună de bunul grevat, însă cu îndatorirea de a nu vătăma drepturile creditorului ipotecar.

Îndatoririle celui care a constituit ipoteca

Art. 2.374. - Constituitorul nu poate distruge ori deteriora bunul grevat și nici nu îi poate diminua în mod substanțial valoarea decât dacă această distrugere, deteriorare ori diminuare a valorii survine în cursul unei utilizări normale a bunului sau în caz de necesitate.

Daunele-interese

Art. 2.375. - Creditorul poate cere, în limita creanței sale ipotecare, daune-interese pentru prejudiciile suferite prin distrugerea, deteriorarea ori diminuarea valorii bunului grevat, chiar și atunci când creanța sa nu este lichidă ori exigibilă. Daunele-interese plătite astfel creditorului se impută asupra creanței ipotecare.

Clauza de inalienabilitate

Art. 2.376. - Actele de dispoziție asupra bunului ipotecat sunt valabile chiar dacă dobânditorul bunului cunoaște stipulația din contractul de ipotecă ce interzice transferul sau declară că acest transfer este echivalent cu neîndeplinirea obligației garantate.

SECȚIUNEA a 2-a
Ipoteca imobiliară

§1.
Constituirea ipotecii imobiliare

Înscrierea în cartea funciară

Art. 2.377. - (1) Ipoteca asupra unui bun imobil se constituie prin înscriere în cartea funciară.
(2) Ipoteca asupra unei universalități de bunuri nu grevează bunurile imobile cuprinse în aceasta decât din momentul înscrierii ipotecii în cartea funciară cu privire la fiecare dintre imobile.

Forma contractului

Art. 2.378. - (1) Contractul de ipotecă se încheie în formă autentică de către notarul public, sub sancțiunea nulității absolute.
(2) Ipoteca asupra bunurilor unei persoane juridice poate fi consimțită în virtutea puterilor conferite în urma deliberărilor sau a împuternicirilor întocmite sub semnătură privată, în conformitate cu regulile din actul constitutiv privitoare la reprezentare.

Obiectul ipotecii imobiliare

Art. 2.379. - (1) Se pot ipoteca:
a) imobilele cu accesoriile lor;
b) uzufructul acestor imobile și accesoriile;
c) cotele-părți din dreptul asupra imobilelor;
d) dreptul de superficie.
(2) Ipoteca ce poartă asupra chiriilor sau arenzilor prezente și viitoare produse de un imobil, precum și asupra indemnizațiilor plătite în temeiul unor contracte de asigurare cu privire la plata acestor chirii sau arenzi se supune regulilor publicității imobiliare.

Ipoteca asupra unei construcții viitoare

Art. 2.380. - Ipoteca asupra unor construcții viitoare nu poate fi intabulată, ci numai înscrisă provizoriu în cartea funciară, în condițiile legii.

Înscrierea ipotecii

Art. 2.381. - Ipoteca se poate înscrie fie numai asupra unui imobil în întregul său, fie numai asupra cotei-părți din dreptul asupra imobilului.

Extinderea ipotecii asupra ameliorațiunilor

Art. 2.382. - Ipoteca se întinde, fără nicio altă formalitate, asupra construcțiilor, îmbunătățirilor și accesoriilor imobilului, chiar dacă acestea sunt ulterioare constituirii ipotecii.

Extinderea ipotecii asupra fructelor imobilului

Art. 2.383. - (1) Ipoteca se extinde asupra fructelor naturale și industriale ale imobilului ipotecat produse după notarea începerii urmăririi silite sau, după caz, după notarea deschiderii procedurii insolvenței.
(2) Dreptul de ipotecă se extinde de la aceeași dată și asupra chiriilor și arenzilor imobilului dat în locațiune. Acest drept este opozabil locatarilor numai din momentul comunicării notării începerii urmăririi silite, respectiv al comunicării notării deschiderii procedurii insolvenței, în afară de cazul în care acestea au fost cunoscute pe altă cale.
(3) Actele încheiate de proprietar cu privire la veniturile neajunse la scadență sau urmărirea acestora de alți creditori nu sunt opozabile creditorului ipotecar după notarea începerii urmăririi silite, cu excepția cazului în care aceste acte au fost notate în cartea funciară înainte de notarea începerii urmăririi silite.

§2.
Drepturile și obligațiile părților

Clauzele de inalienabilitate

Art. 2.384. - (1) Actele de dispoziție asupra imobilului ipotecat sunt valabile chiar dacă cel care a dobândit bunul cunoaște stipulația din contractul de ipotecă ce interzice asemenea acte sau declară că încheierea lor este echivalentă cu neîndeplinirea obligației.
(2) Clauzele care impun debitorului plata anticipată și imediată la cerere a obligației garantate sau plata vreunei alte obligații prin faptul constituirii unei alte garanții asupra aceluiași bun se consideră nescrise.

Antihreza

Art. 2.385. - Clauza prin care creditorul ipotecar este autorizat ca, până la data începerii executării, să posede imobilul ipotecat sau să își însușească fructele ori veniturile acestuia se consideră nescrisă.

§3.
Ipotecile legale

Creanțele care beneficiază de ipotecă legală

Art. 2.386. - În afara altor cazuri prevăzute de lege, beneficiază de ipotecă legală:
1. vânzătorul, asupra bunului imobil vândut, pentru prețul datorat; această dispoziție se aplică și în cazul schimbului cu sultă sau al dării în plată cu sultă în folosul celui care înstrăinează, pentru plata sultei datorate;
2. promitentul achizitor pentru neexecutarea promisiunii de a contracta având ca obiect un imobil înscris în cartea funciară, asupra imobilului respectiv, pentru restituirea sumelor plătite în contul acestuia;
3. cel care a împrumutat o sumă de bani pentru dobândirea unui imobil, asupra imobilului astfel dobândit, pentru restituirea împrumutului;
4. cel care a înstrăinat un imobil în schimbul întreținerii, asupra imobilului înstrăinat, pentru plata rentei în bani corespunzătoare întreținerii neexecutate; dreptul de proprietate al debitorului întreținerii nu se va înscrie în cartea funciară decât odată cu această ipotecă, dispozițiile art. 2.249 aplicându-se în mod corespunzător;
5. coproprietarii, pentru plata sultelor sau a prețului datorat de coproprietarul adjudecatar al imobilului ori pentru garantarea creanței rezultând din evicțiune, asupra imobilelor ce au revenit coproprietarului ținut de o atare obligație;
6. arhitecții și antreprenorii care au convenit cu proprietarul să edifice, să reconstruiască sau să repare un imobil, asupra imobilului, pentru garantarea sumelor datorate acestora, însă numai în limita sporului de valoare realizat;
7. legatarii cu titlu particular, asupra imobilelor din moștenire cuvenite celui obligat la executarea legatului, pentru plata acestuia.

SECȚIUNEA a 3-a
Ipoteca mobiliară

§1.
Dispoziții generale

I.
Constituirea ipotecii

Constituirea și eficacitatea ipotecii

Art. 2.387. - Ipoteca mobiliară se constituie prin încheierea contractului de ipotecă, însă ea produce efecte de la data la care obligația garantată ia naștere, iar constituitorul dobândește drepturi asupra bunurilor mobile ipotecate.

Forma contractului de ipotecă

Art. 2.388. - Contractul prin care se constituie o ipotecă mobiliară se încheie în formă autentică sau sub semnătură privată, sub sancțiunea nulității absolute.

Obiectul ipotecii mobiliare

Art. 2.389. - Se pot ipoteca:

a) creanțe bănești născute din contractul de vânzare, contractul de locațiune sau orice alt act încheiat cu privire la un bun, cele rezultate dintr-un contract de asigurare, cele născute în considerarea asumării unei obligații sau a constituirii unei garanții, a folosirii unei cărți de credit ori de debit ori a câștigării unui premiu la o loterie sau alte jocuri de noroc organizate în condițiile legii;

b) creanțe constatate prin titluri nominative, la ordin sau la purtător;

c) conturi bancare;

d) acțiuni și părți sociale, valori mobiliare și alte instrumente financiare;

e) drepturi de proprietate intelectuală și orice alte bunuri incorporale;

f) petrolul, gazul natural și celelalte resurse minerale care urmează a fi extrase;

g) efectivele de animale;
h) recoltele care urmează a fi culese;
i) pădurile care urmează a fi tăiate;
j) bunurile corporale care fac obiectul unui contract de locațiune, care sunt deținute în vederea vânzării, închirierii ori furnizării în temeiul unui contract de prestări de servicii, care sunt furnizate în temeiul unui contract de prestări de servicii, precum și materia primă și materialele destinate a fi consumate sau prelucrate în exploatarea unei întreprinderi, produsele în curs de fabricație și produsele finite;
k) echipamentele, instalațiile și orice alte bunuri destinate să servească în mod durabil exploatării unei întreprinderi;
l) orice alte bunuri mobile, corporale sau incorporale.

Ipoteca instrumentelor financiare

Art. 2.390. - (1) Ipoteca asupra instrumentelor financiare se constituie conform regulilor pieței pe care acestea sunt tranzacționate.
(2) Ipoteca asupra acțiunilor sau părților sociale ale unei societăți reglementate de Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare se constituie potrivit regulilor stabilite prin lege specială.

Descrierea bunului ipotecat

Art. 2.391. - (1) Contractul de ipotecă trebuie să cuprindă o descriere suficient de precisă a bunului grevat.
(2) Descrierea este suficient de precisă, chiar dacă bunul nu este individualizat, în măsura în care permite în mod rezonabil identificarea acestuia.
(3) Descrierea se poate face prin întocmirea unei liste a bunurilor mobile ipotecate, prin determinarea categoriei din care acestea fac parte, prin indicarea cantității, prin stabilirea unei formule de determinare și prin orice altă modalitate care permite în mod rezonabil identificarea bunului mobil ipotecat.
(4) Atunci când ipoteca poartă asupra unei universalități, contractul trebuie să descrie natura și conținutul acesteia.
(5) Stipulația potrivit căreia ipoteca grevează toate bunurile mobile sau toate bunurile mobile prezente și viitoare ale constituitorului nu constituie o descriere suficient de precisă în sensul alin. (1).

(6) Dacă ipoteca poartă asupra unui cont bancar, acesta trebuie individualizat în mod distinct în contractul de ipotecă.

Extinderea ipotecii asupra produselor

Art. 2.392. - (1) Ipoteca se extinde asupra fructelor și productelor bunului mobil ipotecat, precum și asupra tuturor bunurilor primite de constituitor în urma unui act de administrare ori de dispoziție încheiat cu privire la bunul mobil ipotecat.
(2) Se consideră, de asemenea, a fi un produs al bunului mobil ipotecat orice bun care îl înlocuiește sau în care trece valoarea acestuia.

Înstrăinarea bunului ipotecat

Art. 2.393. - (1) Cel care achiziționează un bun în cursul obișnuit al activității unei întreprinderi care înstrăinează bunuri de același fel dobândește bunul liber de ipotecile constituite de înstrăinător, chiar dacă ipoteca este perfectă, iar dobânditorul cunoaște existența acesteia.
(2) În acest caz, ipoteca se strămută asupra prețului sau altor bunuri rezultate din înstrăinarea bunului ipotecat.

II.
Drepturile și obligațiile părților

Dreptul de inspecție

Art. 2.394. - Creditorul ipotecar are dreptul să inspecteze bunul ipotecat. El este însă dator să nu stânjenească activitatea celui care deține bunul ipotecat.

Dreptul de a culege fructele bunului ipotecat

Art. 2.395. - Stipulația prin care creditorul ipotecar își rezervă dreptul să își însușească produsele bunului ipotecat în contul creanței nu este valabilă decât dacă stabilește în mod detaliat condițiile și proporția în care urmează a se reduce creanța garantată în urma exercitării acestui drept.

Exigibilitatea anticipată

Art. 2.396. - (1) Creditorul ipotecar are dreptul să considere exigibilă creanța garantată și să execute ipoteca în cazul în care constată lipsa unei întrețineri corespunzătoare a bunului ipotecat sau alte fapte, imputabile debitorului, de natură să facă dificilă sau imposibilă executarea ipotecii, astfel cum aceste fapte sunt determinate prin contractul de ipotecă.
(2) Creditorul poate să exercite dreptul prevăzut la alin. (1) numai dacă are temeiuri rezonabile să creadă că bunul ipotecat este pe cale de a fi pus în pericol sau că există posibilitatea ca executarea obligației să fie împiedicată.
(3) Clauzele care impun debitorului plata anticipată și imediată la cerere a obligației garantate sau plata vreunei alte obligații prin faptul constituirii unei alte garanții asupra aceluiași bun se consideră nescrise.

Declarațiile privitoare la ipotecă

Art. 2.397. - (1) Constituitorul are dreptul să adreseze creditorului ipotecar o cerere scrisă prin care să solicite acestuia:
a) să emită o declarație cu privire la valoarea rămasă din creanța garantată prin ipotecă;
b) să confirme ori, după caz, să rectifice lista bunurilor care, în opinia debitorului, fac obiectul ipotecii;
c) să confirme ori, după caz, să rectifice valoarea creanței care, în opinia debitorului, mai este garantată prin ipotecă la o anumită dată.
(2) Creditorul este obligat să comunice debitorului, în termen de 15 zile de la primirea cererii prevăzute la alin. (1), după caz:
a) o declarație scrisă prin care indică suma rămasă a fi garantată prin ipotecă;
b) confirmarea sau rectificarea declarației debitorului privitoare la bunurile grevate și la suma rămasă;
c) o declarație potrivit căreia nu mai este titularul ipotecii, indicând totodată numele și adresa succesorului său în drepturi.
(3) Debitorul are dreptul să obțină în mod gratuit o asemenea declarație la fiecare 6 luni.
(4) Creditorul poate să ceară debitorului rambursarea costurilor rezonabile ocazionate de emiterea declarației unei solicitări suplimentare față de cea prevăzută la alin. (3).

§2.
Ipotecile asupra creanțelor

I.
Dispoziții comune

Obiectul ipotecii

Art. 2.398. - Ipoteca poate să aibă ca obiect fie una sau mai multe creanțe, fie o universalitate de creanțe.

Întinderea ipotecii asupra unei universalități de creanțe

Art. 2.399. - Ipoteca asupra unei universalități de creanțe nu cuprinde creanțele născute din înstrăinarea bunurilor debitorului ca urmare a exercitării drepturilor unui terț și nici creanțele născute din contractele de asigurare încheiate de debitor cu privire la bunurile sale.

Notificarea debitorului creanței ipotecate

Art. 2.400. - (1) Creditorul ipotecar nu poate cere plata decât după ce comunică în scris debitorului acesteia existența ipotecii, creanța ipotecată, suma datorată, locul și modalitatea de plată.
(2) Acceptarea ipotecii de către debitorul creanței ipotecate, făcută prin act scris, produce aceleași efecte.

Plata creanței grevate de ipotecă

Art. 2.401. - (1) Debitorul nu se poate libera decât plătind creditorului ipotecar în modul indicat în comunicare.
(2) Cu toate acestea, debitorul creanței afectate de ipotecă poate plăti constituitorului dacă creditorul ipotecar nu îi comunică dovada ipotecii în termen de 15 zile de la data la care i s-a solicitat în scris acest lucru.

(3) Dovada ipotecii se poate face fie cu copia certificată de pe contractul de ipotecă, fie cu o copie a avizului de ipotecă.

Ipoteca unei creanțe garantate cu ipotecă

Art. 2.402. - Ipoteca ce poartă asupra unei creanțe care este garantată, la rândul său, cu o ipotecă mobiliară sau imobiliară trebuie înscrisă în arhivă. De asemenea, creditorul în favoarea căruia s-a ipotecat creanța trebuie să remită debitorului acestei creanțe o copie a avizului de ipotecă.

II.
Drepturile și obligațiile părților

Acțiunile împotriva debitorului creanței grevate

Art. 2.403. - Atât constituitorul ipotecii, cât și creditorul ipotecar pot intenta acțiuni împotriva debitorului creanței care face obiectul ipotecii, însă cu îndatorirea de a-l introduce pe celălalt în cauză.

Drepturile creditorului ipotecar

Art. 2.404. - Creditorul ipotecar poate percepe, la scadența creanței ipotecate, capitalul, dobânzile și celelalte sume pe care aceasta le produce și eliberează debitorului creanței afectate de ipotecă chitanță pentru sumele primite. O copie de pe această chitanță va fi trimisă constituitorului ipotecii.

Imputarea sumelor percepute

Art. 2.405. - În lipsă de stipulație contrară, creditorul impută sumele percepute asupra creanței sale, chiar neajunsă la scadență, potrivit regulilor stabilite pentru imputația plăților.

Perceperea sumelor de cel care a constituit ipoteca

Art. 2.406. - (1) Prin actul constitutiv al ipotecii, creditorul ipotecar poate încuviința celui care a constituit ipoteca să perceapă, la scadență, capitalul, dobânzile și celelalte sume cuvenite în temeiul creanței ipotecate.
(2) Creditorul ipotecar poate retrage oricând această încuviințare, cu îndatorirea de a-i notifica în scris pe cel care a constituit ipoteca și pe debitorul creanței ipotecate.

Urmărirea sumelor neplătite

Art. 2.407. - Creditorul ipotecar nu este ținut el însuși să recupereze în justiție sumele neplătite de debitorul creanței ipotecate. El este însă dator să îl informeze de îndată pe cel care a constituit ipoteca cu privire la orice nereguli la plata sumelor datorate de către debitorul creanței ipotecate.

Remiterea diferenței

Art. 2.408. - Creditorul ipotecar este obligat să remită debitorului său sumele încasate care depășesc cuantumul capitalului creanței ipotecate, al dobânzilor și al cheltuielilor. Orice stipulație contrară se consideră nescrisă.

§3.
Perfectarea ipotecilor mobiliare

Ipotecile mobiliare perfecte

Art. 2.409. - (1) Ipoteca este perfectă atunci când produce efecte potrivit dispozițiilor art. 2.387, iar formalitățile cerute de lege pentru publicitatea sa au fost îndeplinite.
(2) Publicitatea ipotecilor mobiliare se asigură prin înscrierea acestora în arhivă, dacă prin lege nu se prevede altfel.
(3) Ipoteca perfectă este opozabilă celorlalți creditori ai constituitorului, celor care dobândesc ulterior drepturi asupra bunului ipotecat, precum și tuturor celorlalte persoane.

Publicitatea ipotecii asupra conturilor

Art. 2.410. - (1) Publicitatea ipotecii asupra conturilor deschise la o instituție de credit se realizează prin înscrierea ipotecii la arhivă sau poate fi satisfăcută prin controlul asupra contului.
(2) Un creditor ipotecar dobândește controlul asupra unui cont dacă:
a) creditorul ipotecar este chiar instituția de credit la care este deschis contul;
b) constituitorul, instituția de credit și creditorul ipotecar convin în scris că instituția de credit, fără a solicita consimțământul constituitorului ipotecii, va urma instrucțiunile prin care creditorul dispune de sumele aflate în cont; sau
c) creditorul ipotecar devine titular al contului.
(3) Creditorul ipotecar care îndeplinește condițiile prevăzute la alin. (2) are controlul asupra contului chiar dacă cel care a constituit ipoteca păstrează dreptul de a dispune de sumele aflate în cont.

Publicitatea ipotecii asupra instrumentelor financiare

Art. 2.411. - Publicitatea ipotecii asupra instrumentelor financiare care, potrivit regulilor pieței pe care sunt tranzacționate, pot fi transferate prin simpla înregistrare în registrele care o deservesc se realizează potrivit regulilor aplicabile acelei piețe.

Conservarea rangului ipotecii

Art. 2.412. - (1) În cazul în care descrierea bunului grevat care a fost înscrisă inițial la arhivă nu acoperă tipul de produse rezultate, ipoteca nu își păstrează rangul asupra acestor produse decât dacă creditorul înscrie la arhivă un aviz modificator în termen de 15 zile de la data la care constituitorul ipotecii a obținut acele produse.
(2) Atunci când produsele bunului ipotecat sunt sume de bani a căror origine poate fi stabilită, ipoteca își conservă rangul asupra acestora, fără să fie necesară înscrierea unui aviz modificator.

§4.
Înscrierea ipotecilor mobiliare

Arhiva Electronică de Garanții Reale Mobiliare

Art. 2.413. - (1) Înregistrarea operațiunilor privind ipotecile mobiliare, a operațiunilor asimilate acestora, precum și a altor drepturi prevăzute de lege se efectuează numai în Arhiva Electronică de Garanții Reale Mobiliare, dacă prin lege nu se prevede altfel.
(2) Organizarea și funcționarea arhivei se reglementează prin lege specială.

Validitatea ipotecii

Art. 2.414. - Înscrierea în arhivă nu conferă validitate unei ipoteci lovite de nulitate.

Efectul înscrierii

Art. 2.415. - Creditorul care înscrie o ipotecă asupra unui bun este prezumat că are cunoștință despre existența tuturor ipotecilor care au fost înscrise mai înainte cu privire la același bun. Dovada contrară nu este admisibilă.

Neconcordanțe între aviz și contractul de ipotecă

Art. 2.416. - Dacă există neconcordanțe între informațiile cuprinse în formularul de aviz și cele cuprinse în contractul de ipotecă, în raporturile dintre terți și în cele dintre părți și terți prevalează informațiile cuprinse în formularul de aviz.

Notificarea înscrierii

Art. 2.417. - Creditorul ipotecar este obligat să comunice constituitorului o copie de pe avizul de ipotecă în cel mult 24 de ore de la înscrierea acesteia.

Domiciliul părților

Art. 2.418. - (1) În realizarea drepturilor și obligațiilor părților unui contract de ipotecă față de terți, se consideră că acestea au domiciliul indicat în avizul de ipotecă. Toate comunicările transmise potrivit contractului de ipotecă la adresa menționată în formularul de aviz sunt valabile și produc efecte.

(2) Partea care își schimbă domiciliul trebuie să comunice schimbarea celeilalte părți și să o înscrie la arhivă.

Obligația de radiere

Art. 2.419. - În cel mult 10 zile de la data la care obligația garantată a fost plătită, creditorul ipotecar este obligat să ceară operatorului arhivei radierea ipotecii. Creditorul ipotecar care omite să solicite radierea ipotecii răspunde pentru prejudiciile directe sau indirecte aduse debitorului și constituitorului ipotecii. În acest caz, valoarea daunelor-interese ce urmează a fi plătite nu poate fi mai mică decât echivalentul în lei al sumei de 500 euro.

SECȚIUNEA a 4-a
Concursul între creditorii ipotecari

Concursul ipotecilor mobiliare

Art. 2.420. - (1) Rangul ipotecilor perfecte se determină potrivit ordinii înscrierii sau perfectării ipotecilor, cu excepțiile prevăzute de lege.
(2) Ipoteca perfectă este întotdeauna preferată ipotecilor care nu au fost perfectate.

Concursul ipotecilor imobiliare

Art. 2.421. - Rangul ipotecilor imobiliare este determinat de ordinea înregistrării cererilor de înscriere în cartea funciară.

Concursul ipotecilor mobiliare cu ipotecile imobiliare

Art. 2.422. - Atunci când același bun este grevat atât de ipoteci mobiliare, cât și de ipoteci imobiliare, sunt preferați creditorii a căror ipotecă a fost anterior făcută publică în registrele de publicitate aferente. Cu toate acestea, ipoteca imobiliară înscrisă în aceeași zi cu o ipotecă mobiliară va fi preferată acesteia din urmă.

Concursul dintre ipotecile înscrise și gaj

Art. 2.423. - Creditorul a cărui ipotecă este înscrisă în arhivă este preferat creditorului gajist, chiar dacă acesta a obținut detenția bunului ipotecat anterior înscrierii ipotecii.

Concursul dintre ipotecile generale și ipotecile speciale

Art. 2.424. - Între o ipotecă asupra unei universalități de bunuri mobile și o ipotecă asupra unor bunuri mobile determinate are prioritate aceea dintre ele care a fost înscrisă sau perfectată mai întâi.

Ipotecile mobiliare privilegiate

Art. 2.425. - (1) Ipoteca constituită în favoarea vânzătorului unui bun sau a creditorului care a acordat împrumut pentru cumpărarea bunului are prioritate asupra unei ipoteci anterioare, dacă, înainte ca debitorul să obțină posesia bunului ipotecat, avizul a fost înscris la arhivă, iar vânzătorul sau, după caz, creditorul îl înștiințează în scris pe creditorul ipotecar anterior despre vânzare și despre înscrierea ipotecii.

(2) Ipoteca asupra recoltei sau asupra produselor ce se vor obține prin valorificarea acesteia, constituită în scopul obținerii sumelor necesare pentru a produce recolta, precum și ipoteca constituită în perioada de creștere a plantelor ori în cursul unei perioade de 6 luni înainte de recoltare sunt preferate din momentul înscrierii lor în arhivă oricărei alte ipoteci.

(3) Ipoteca asupra efectivelor de animale sau asupra produselor acestora, constituită în scopul asigurării fondurilor care să îi permită celui care a constituit ipoteca să achiziționeze nutrețuri, medicamente sau hormoni, necesare pentru hrana ori tratarea animalelor, are prioritate asupra oricărei alte ipoteci constituite asupra aceluiași bun ori asupra produselor lui, alta decât ipoteca vânzătorului de nutrețuri, medicamente sau hormoni.

Ipoteca asupra conturilor

Art. 2.426. - Ipoteca creditorului care are controlul unui cont este preferată ipotecii unui creditor care nu are controlul asupra acestuia.

Cesiunea ipotecii. Schimbarea rangului

Art. 2.427. - (1) Creditorul ipotecar poate ceda unui creditor chirografar ipoteca creanței sale ipotecare. De asemenea, creditorii ipotecari pot conveni schimbarea rangului ipotecilor lor, sub condiția notării în registrul de publicitate respectiv.
(2) Dacă între ipotecile al căror rang se schimbă se găsesc și alte garanții sau drepturi ai căror titulari n-au consimțit la schimb, convenția nu le poate fi opusă decât în măsura în care le era opozabilă garanția al cărei rang a fost cedat.
(3) În toate cazurile, cesiunea rangului se face în limita creanței ipotecare al cărei rang a fost cedat, iar schimbul rangului se face în limita creanței ipotecare care are rangul preferat.
(4) Dacă bunul ipotecat este vândut la licitație, creditorul care a dobândit rangul unei creanțe sub condiție va putea renunța la beneficiul schimbării de rang, creanța ipotecară condițională reluându-și rangul cedat.

SECȚIUNEA a 5-a
Stingerea ipotecilor

Stingerea ipotecilor

Art. 2.428. - (1) Ipoteca imobiliară se stinge prin radierea din cartea funciară sau prin pieirea totală a bunului.
(2) Ipoteca mobiliară se stinge, iar ipoteca imobiliară se poate radia pentru una dintre următoarele cauze:
a) stingerea obligației principale prin oricare dintre modurile prevăzute de lege;
b) neîndeplinirea evenimentului de care depinde nașterea obligației garantate ori îndeplinirea evenimentului de care depinde stingerea acesteia;
c) neîndeplinirea evenimentului de care depinde nașterea ipotecii ori îndeplinirea evenimentului de care depinde stingerea acesteia;
d) dobândirea de către creditor a bunului grevat;
e) renunțarea expresă sau tacită a creditorului la ipotecă;
f) în orice alte cazuri prevăzute de lege.
(3) Cu toate acestea, în cazurile prevăzute la alin. (2) lit. a) și b), ipoteca nu se stinge dacă părțile convin ca ea să fie folosită pentru garantarea unei alte obligații determinate ori determinabile, fără a se vătăma însă drepturile dobândite anterior de alte persoane.

CAPITOLUL IV
Executarea ipotecii

SECȚIUNEA 1
Dispoziții generale

Executarea ipotecilor

Art. 2.429. - În cazul în care debitorul nu execută de bunăvoie obligația sa, creditorul poate urmări bunul ipotecat, potrivit dispozițiilor prezentului capitol.

Condițiile executării

Art. 2.430. - Executarea ipotecii nu poate fi realizată decât în virtutea unui titlu executoriu și pentru o creanță certă, lichidă și exigibilă.

Titlurile executorii

Art. 2.431. - Hotărâri prealabile - soluții de admitere.

Contractele de ipotecă valabil încheiate sunt, în condițiile legii, titluri executorii.

Alte căi de realizare a creanței

Art. 2.432. - Dispozițiile prezentului capitol nu aduc nicio atingere dreptului creditorului de a-și realiza creanța pe calea unei acțiuni personale sau de a solicita luarea oricăror măsuri necesare pentru executarea ipotecii, potrivit Codului de procedură civilă.

Interdicția pactului comisoriu

Art. 2.433. - Orice clauză potrivit căreia, pentru a garanta executarea obligației debitorului său, creditorul își rezervă dreptul să devină proprietarul irevocabil al bunului sau să dispună de acesta fără formalitățile impuse de lege se consideră nescrisă.

Discuțiunea bunurilor mobile

Art. 2.434. - Un creditor ipotecar de rang inferior poate să se opună la urmărirea bunului mobil care îi este anume ipotecat, dacă au mai rămas bunuri mobile suficiente ipotecate în favoarea creditorului de rang superior pentru aceeași datorie, și poate să ceară discuțiunea prealabilă cu respectarea formalităților reglementate la art. 2.295. Dacă cererea este admisă, urmărirea bunului ipotecat este suspendată.

SECȚIUNEA a 2-a
Executarea ipotecii mobiliare

§1.
Executarea ipotecii asupra bunurilor mobile corporale

I.
Deposedarea debitorului

Drepturile creditorului

Art. 2.435. - În caz de neexecutare, creditorul are dreptul, la alegerea sa:
a) să vândă bunul ipotecat în condițiile art. 2.445-2.459;
b) să își însușească bunul pentru a stinge creanța ipotecară în condițiile art. 2.460-2.463;
c) să preia bunul în scop de administrare în condițiile art. 2.468-2.473.

Urmărirea accesoriilor unui imobil

Art. 2.436. - Atunci când ipoteca poartă asupra unor bunuri mobile accesorii ale unui imobil, creditorul ipotecar se poate prevala, în privința acestora, de drepturile recunoscute în prezenta

secțiune, afară de cazul în care a început urmărirea potrivit regulilor stabilite pentru executarea ipotecilor imobiliare.

Separarea accesoriilor unui imobil

Art. 2.437. - (1) Atunci când titularul unei ipoteci constituite asupra unui bun mobil accesoriu al unui imobil este preferat titularilor altor drepturi reale asupra bunului imobil respectiv, el poate, în caz de neexecutare din partea debitorului, să separe cele două bunuri.
(2) În acest caz, creditorul ipotecar este obligat să îi despăgubească pe titularii de drepturi reale asupra imobilului, cu excepția constituitorului, pentru cheltuielile necesare reparării stricăciunilor cauzate de separarea celor două bunuri.
(3) Creditorul nu este obligat la despăgubiri pentru scăderea valorii bunului imobil ca urmare a înlăturării bunului ipotecat ori a necesității de a-l înlocui.
(4) Cei îndreptățiți la despăgubire pot refuza separarea bunurilor cât timp creditorul ipotecar nu oferă o garanție suficientă pentru plata despăgubirilor.
(5) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică materialelor obișnuite de construcție care sunt încorporate într-o construcție.

Dreptul de a prelua bunurile

Art. 2.438. - Creditorul ipotecar are dreptul:
a) să preia bunurile ipotecate, cu toate accesoriile acestora;
b) fără a le deplasa, să ia măsurile necesare pentru ca echipamentele și alte asemenea bunuri să nu mai poată fi folosite și să dispună ulterior de acestea conform dispozițiilor art. 2.447.

Preluarea bunului

Art. 2.439. - Creditorul poate prelua bunul ipotecat prin mijloace proprii sau cu ajutorul unui organ de executare.

Preluarea bunului prin mijloace proprii

Art. 2.440. - (1) Atunci când contractul de ipotecă mobiliară o permite în mod expres, creditorul poate prelua bunul mobil, precum și titlurile și înscrisurile care constată dreptul de proprietate al constituitorului asupra bunului, prin mijloace proprii, după o prealabilă notificare prin intermediul executorului judecătoresc.
(2) Creditorul nu poate însă tulbura liniștea și ordinea publică ori recurge, în mod direct sau indirect, la constrângere, chiar dacă fapta sa nu ar constitui o infracțiune. Orice stipulație care limitează această obligație se consideră nescrisă.

Remiterea bunului ipotecat

Art. 2.441. - (1) Cel care deține bunul mobil este dator să îl predea creditorului ipotecar, care urmărește bunul potrivit procedurii prevăzute în prezentul capitol. Acesta poate însă refuza predarea, în cazul în care creditorul nu face dovada dreptului său de a prelua bunul.
(2) Cu excepția creditorului ipotecar de rang superior care a pornit, la rândul său, executarea, niciun alt creditor nu îi poate cere creditorului care a preluat bunul să i-l remită.

Preluarea silită a bunului

Art. 2.442. - (1) Creditorul poate solicita concursul executorului judecătoresc pentru a prelua bunul.
(2) Cererea creditorului va fi însoțită de o copie de pe contractul de garanție, de o descriere a bunului ce urmează a fi preluat și, dacă este cazul, de o copie certificată de pe înscrierea ipotecii la arhivă.
(3) La solicitarea executorului judecătoresc, agenții forței publice sunt obligați să acorde tot sprijinul pentru preluarea bunului.

Obligațiile executorului judecătoresc

Art. 2.443. - (1) În termen de 48 de ore de la primirea cererii, executorul judecătoresc se deplasează la locul unde se află bunul ipotecat, îl ridică și îl predă de îndată creditorului.
(2) Executorul judecătoresc întocmește un proces-verbal, în două exemplare, dintre care unul se păstrează la dosarul de executare, iar celălalt se comunică debitorului în condițiile Codului de procedură civilă.
(3) Creditorul avansează cheltuielile și suportă riscurile transportului și depozitării bunului.

(4) În cazul în care este necesar să se recurgă la constrângere, executorul judecătoresc este obligat să revină în cursul aceleiași zile, însoțit de agenți ai forței publice, pentru a prelua bunul afectat garanției. Nu este necesară prezentarea unei hotărâri judecătorești sau a altui act provenind de la autoritățile administrative.

Drepturile și obligațiile creditorului

Art. 2.444. - Creditorul care deține bunul ipotecat are drepturile și obligațiile unui administrator al bunului altuia împuternicit cu administrarea simplă, dispozițiile art. 795-799 aplicându-se în mod corespunzător.

II.
Vânzarea bunului ipotecat

Vânzarea bunurilor ipotecate

Art. 2.445. - Legislație conexă.

(1) Creditorul ipotecar poate cere instanței încuviințarea executării ipotecii mobiliare prin vânzarea bunului mobil ipotecat. La cererea de încuviințare se vor atașa documente care atestă existența creanței ipotecare și a ipotecii mobiliare, împreună cu dovada perfectării ipotecii. Instanța va analiza existența creanței și a ipotecii legal perfectate și va încuviința vânzarea, cu citarea părților interesate. Introducerea cererii de încuviințare a executării ipotecii mobiliare prin vânzarea bunului mobil ipotecat întrerupe prescripția dreptului la acțiune privind obținerea executării silite.
(2) Creditorul ipotecar poate vinde bunurile mobile ipotecate în starea în care se găsesc sau după luarea unor măsuri comercial rezonabile pentru valorificarea acestora.
(3) Creditorul poate vinde bunurile mobile ipotecate prin licitație publică ori prin negociere directă, prin unul sau mai multe contracte, în bloc ori separat, în orice moment sau loc, în condiții comerciale rezonabile.
(4) Părțile pot conveni, prin contractul de ipotecă, modul de valorificare a bunurilor grevate.
(5) În toate cazurile, vânzarea trebuie realizată într-o manieră comercial rezonabilă în ceea ce privește metoda, momentul, locul, condițiile și toate celelalte aspecte ale acesteia.

Vânzarea comercial rezonabilă

Art. 2.446. - (1) Vânzarea bunurilor este comercial rezonabilă dacă are loc:
a) în modul în care se dispune în mod obișnuit de bunuri de același fel pe o piață organizată;
b) la prețul stabilit pe o piață organizată și valabil în momentul vânzării;
c) în conformitate cu practicile comerciale rezonabile urmate de cei care vând în mod obișnuit bunuri de același fel;
d) în conformitate cu regulile stabilite prin contractul de ipotecă, atunci când nu există o piață organizată pentru bunul ipotecat sau dacă nu există practici comerciale standardizate.
(2) În condițiile prevăzute la alin. (1), simplul fapt că se putea obține un preț mai mare dacă vânzarea ar fi avut loc în alt moment sau printr-o altă metodă decât cea aleasă de creditor nu face ca vânzarea să nu fie considerată comercial rezonabilă.

Vânzarea bunului aflat în posesia debitorului

Art. 2.447. - (1) Creditorul poate vinde bunul ipotecat, chiar dacă acesta se află în posesia debitorului.
(2) Cumpărătorul are dreptul de a intra în posesia bunului, în condițiile art. 2.435-2.444.

Cumpărarea de către creditor

Art. 2.448. - (1) Un creditor ipotecar nu poate cumpăra bunul decât:
a) în cadrul unei licitații publice;
b) prin vânzare directă, însă numai dacă bunuri de același fel sunt vândute în mod obișnuit pe o piață reglementată.
(2) În aceste cazuri, creditorul poate depune creanța în contul prețului.

Notificarea vânzării

Art. 2.449. - (1) Dacă dorește să vândă bunul după procedura reglementată în prezenta secțiune, creditorul este ținut să comunice persoanelor prevăzute la art. 2.450 o notificare de executare și să înscrie un aviz de executare la arhivă.
(2) Atât comunicarea notificării, cât și înscrierea avizului de executare trebuie realizate cu cel puțin 15 zile înainte de data stabilită pentru vânzare.

(3) Nerespectarea acestor formalități atrage nulitatea vânzării.
(4) Dispozițiile acestui articol nu se aplică atunci când bunurile care fac obiectul urmăririi sunt supuse pieirii, deteriorării ori devalorizării rapide ori sunt vândute în mod obișnuit pe o piață organizată.

Destinatarii notificării

Art. 2.450. - Creditorul trebuie să adreseze notificarea:
a) debitorului obligației garantate prin ipotecă, fideiusorilor și codebitorilor solidari ai acestuia;
b) constituitorului sau, după caz, succesorilor în drepturi ai acestuia;
c) tuturor creditorilor ipotecari ale căror ipoteci au devenit opozabile prin înscrierea în arhivă a unui aviz care identifică bunul grevat și care, la data notificării, este înscris pe numele debitorului;
d) tuturor persoanelor de la care a primit notificarea existenței unui drept sau a unei pretenții cu privire la bunul ipotecat, precum și celor de la care bunul a fost ridicat ori la care acesta se află, dacă sunt cunoscuți;
e) tuturor creditorilor ipotecari și privilegiați a căror garanție a devenit opozabilă pe altă cale, în temeiul legii, dacă creditorul ipotecar cunoaște identitatea și adresa acestora.

Conținutul notificării

Art. 2.451. - Notificarea vânzării trebuie să indice în mod clar:
a) constituitorul și creditorul ipotecar;
b) bunurile care fac obiectul urmăririi;
c) suma pentru care se pornește urmărirea;
d) metoda prin care se va realiza valorificarea bunului;
e) data, ora și locul la care va avea loc licitația publică, precum și prețul de pornire a licitației ori, după caz, data și ora cu începere de la care creditorul va dispune de bun.

Opoziția la executare

Art. 2.452. - (1) În termen de 15 zile de la comunicarea notificării sau, după caz, de la înscrierea avizului de executare în arhivă, cei interesați sau vătămați prin executare pot formula opoziție la executare.

(2) Opoziția suspendă de drept procedura de vânzare până la soluționarea definitivă a cauzei. Creditorul ipotecar care nu a preluat încă bunul va putea să o facă și pe perioada judecării opoziției.
(3) Instanța va soluționa opoziția în termen de 5 zile. Hotărârea instanței poate fi atacată numai cu apel în termen de 5 zile de la comunicare. În cazul respingerii opoziției, apelul nu îl oprește pe creditor să treacă la valorificarea bunului. Apelul se soluționează de urgență potrivit regulilor de la ordonanța președințială.
(4) Instanța poate dispune încetarea executării pornite de creditor, dacă debitorul a plătit, precum și restituirea bunului de către creditor. Dacă instanța constată că vânzarea ar urma să se facă cu încălcarea dispozițiilor prezentei secțiuni, va stabili condițiile și regulile corespunzătoare și va încuviința valorificarea bunului.

Plata creanței ipotecare

Art. 2.453. - În orice moment până la vânzarea bunului de către creditor, debitorul și orice persoană interesată pot executa obligația, plătind totodată cheltuielile rezonabile făcute pentru preluarea și vânzarea bunului. În acest caz, creditorul este obligat să accepte plata, să înceteze imediat orice măsură de executare silită și să restituie bunul debitorului.

Preferința la executare

Art. 2.454. - (1) Creditorul ipotecar de rang superior este preferat creditorilor de rang inferior în ceea ce privește exercițiul dreptului de a executa ipoteca și poate, cât timp bunul nu a fost vândut, să continue executarea începută sau să pornească o nouă executare.
(2) Acesta poate fi însă ținut să restituie cheltuielile făcute de un creditor de rang inferior dacă, fiind notificat cu privire la executarea ipotecii, omite să invoce prioritatea drepturilor sale într-un termen rezonabil.

Dobândirea lucrului de către cumpărător

Art. 2.455. - (1) Vânzarea bunului în cadrul procedurii reglementate în prezentul capitol:
a) transferă cumpărătorului toate drepturile pe care constituitorul le are asupra bunului;
b) stinge ipoteca în virtutea căreia vânzarea a avut loc;
c) stinge toate celelalte ipoteci și privilegii, dacă prin lege nu se prevede altfel.

(2) Titlurile sau înscrisurile care constată dreptul de proprietate al constituitorului asupra bunului, contractul de ipotecă, împreună cu mențiunea stingerii garanției la arhivă fac dovada dreptului de proprietate al dobânditorului.

Obligația personală a debitorului

Art. 2.456. - Debitorul rămâne obligat personal pentru partea din creanță care nu este acoperită de prețul obținut din vânzare.

Vânzarea bunului care nu aparține debitorului

Art. 2.457. - (1) Creditorul trebuie să restituie proprietarului fie lucrul, fie prețul vânzării, îndată ce a aflat că debitorul nu este proprietarul bunului ipotecat.
(2) În cazul în care creditorul nu cunoaște această împrejurare până la distribuirea prețului, el este exonerat de orice răspundere, dacă a restituit debitorului ceea ce rămâne din vânzarea bunului.

Locațiunea bunului după vânzare

Art. 2.458. - (1) Se poate conveni ca, după vânzare, constituitorul să folosească bunul în calitate de locatar.
(2) Dreptul constituitorului va fi opozabil oricărui dobânditor al bunului dacă a fost înscris la arhivă sau dacă a fost cunoscut de acesta pe altă cale.

Distribuirea sumelor realizate

Art. 2.459. - (1) După deducerea cheltuielilor rezonabile făcute de creditor cu preluarea, conservarea, luarea măsurilor pentru valorificarea bunului și cu vânzarea, creditorul distribuie sumele de bani realizate din executare creditorilor privilegiați și ipotecari, potrivit ordinii de preferință, chiar dacă aceștia ar avea creanțe afectate de termen suspensiv sau de condiție rezolutorie. Cu privire la aceste sume, creditorul are drepturile și obligațiile unui administrator al bunurilor altuia împuternicit cu administrarea simplă, dispozițiile art. 795-799 aplicându-se în mod corespunzător.

(2) Suma rămasă disponibilă se predă debitorului în termen de 3 zile de la primirea sumelor rezultate din valorificarea bunului. Dacă plata nu poate avea loc, suma va fi depusă într-un cont bancar, urmând ca debitorul să fie înștiințat despre aceasta de către creditor.
(3) Creditorul va întocmi de îndată un proces-verbal despre eliberarea sau distribuirea sumei rezultate din executare. Acesta se va comunica imediat debitorului, constituitorului și celorlalți creditori privilegiați și ipotecari și se va înscrie la arhivă.
(4) Orice înțelegere dintre creditor și debitor prin care se stabilește o altă destinație a sumelor rezultate din executare se consideră nescrisă.

III.
Preluarea bunului ipotecat în contul creanței

Preluarea bunului ipotecat în contul creanței

Art. 2.460. - (1) Creditorul își poate însuși bunul ipotecat pentru stingerea creanței, dacă prin lege nu se prevede altfel, constituitorul consimte la aceasta, iar persoanele prevăzute la art. 2.450 nu se opun.
(2) Consimțământul constituitorului la preluarea bunului de către creditor în contul creanței trebuie să fie exprimat în scris și să fie ulterior neexecutării.

Notificarea ofertei de preluare în contul creanței

Art. 2.461. - Creditorul care dorește să preia bunul ipotecat pentru stingerea creanței sale va înscrie în arhivă un aviz de preluare în contul creanței și va notifica această ofertă persoanelor prevăzute la art. 2.450.

Opunerea la preluarea în contul creanței

Art. 2.462. - (1) Opunerea la preluarea bunului în contul creanței făcută de persoanele prevăzute la art. 2.450 produce efecte numai dacă este comunicată creditorului în termen de 15 zile de la notificare.
(2) Dispozițiile art. 2.452 se aplică în mod corespunzător.

Efectele preluării în contul creanței

Art. 2.463. - (1) Preluarea bunului de către creditor în contul creanței:
a) stinge creanța ipotecară;
b) transferă creditorului toate drepturile pe care constituitorul le are asupra bunului;
c) stinge toate ipotecile și privilegiile de rang inferior.
(2) Contractul de ipotecă împreună cu notificarea de preluare în contul creanței țin loc de titlu de proprietate.

§2.
Executarea ipotecii asupra titlurilor reprezentative

Ipoteca asupra titlurilor reprezentative

Art. 2.464. - (1) Când ipoteca are ca obiect titluri reprezentative privind bunuri mobile, inclusiv recipise de depozit și warante, creditorul are dreptul să vândă bunurile și să distribuie prețul, potrivit prevederilor prezentei secțiuni.
(2) Cel ce are o ipotecă asupra unor titluri de valoare negociabile are dreptul de a executa ipoteca împotriva giranților și avaliștilor.

§3.
Executarea ipotecii asupra creanțelor

Ipoteca asupra creanțelor

Art. 2.465. - (1) Ipoteca unei creanțe conferă creditorului, atunci când condițiile pentru a porni executarea silită sunt întrunite, dreptul de a prelua titlul de creanță, de a cere și de a obține plata sau, la alegerea sa, de a vinde creanța și de a-și însuși prețul, toate acestea în limita sumei garantate.
(2) Cu privire la vânzarea avută în vedere la alin. (1), dispozițiile privitoare la cesiunea de creanță se aplică în mod corespunzător.

Ipoteca asupra conturilor

Art. 2.466. - (1) Atunci când ipoteca ce poartă asupra unui cont este perfectată conform dispozițiilor art. 2.410 alin. (2) lit. a), creditorul poate compensa soldul creditor al contului cu creanța ipotecară.
(2) Atunci când ipoteca ce poartă asupra unui cont este perfectată conform dispozițiilor art. 2.410 alin. (2) lit. b) sau c), creditorul ipotecar poate ordona instituției de credit eliberarea soldului contului în beneficiul său.

Conduita creditorului

Art. 2.467. - În toate cazurile, creditorul trebuie să acționeze într-o manieră comercial rezonabilă.

§4.
Preluarea bunului în vederea administrării

Condițiile

Art. 2.468. - (1) Creditorul care are o ipotecă asupra bunurilor unei întreprinderi poate prelua bunurile ipotecate în vederea administrării dacă notifică hotărârea sa persoanelor prevăzute la art. 2.450 și înscrie la arhivă un aviz de executare, dispozițiile art. 2.449-2.451 aplicându-se în mod corespunzător.
(2) Preluarea bunurilor se face temporar, cel mult până la satisfacerea creanței pentru care s-a constituit garanția.

Administratorul

Art. 2.469. - Poate fi administrator creditorul sau o altă persoană desemnată de creditor sau, după caz, de către instanță.

Obligațiile administratorului

Art. 2.470. - Creditorul sau cel căruia i-a fost încredințată administrarea bunurilor are calitatea de administrator al bunului altuia însărcinat cu administrarea deplină, dispozițiile art. 800 și 801 aplicându-se în mod corespunzător.

Conservarea drepturilor locatarului

Art. 2.471. - Preluarea bunului în deplină administrare nu poate aduce atingere drepturilor dobândite anterior de locatar.

Încetarea administrării

Art. 2.472. - Administrarea bunului încetează în cazul în care creditorul și-a acoperit creanța, inclusiv despăgubirile și cheltuielile privind executarea, în cazul în care a făcut o notificare prin care alege altă modalitate de executare, precum și în alte cazuri prevăzute de lege. Declararea falimentului persoanei împotriva căreia se execută garanția nu duce la încetarea administrării.

Obligațiile creditorului la încetarea administrării

Art. 2.473. - (1) La încetarea administrării, creditorul este obligat să dea socoteală și, dacă nu a optat pentru o altă modalitate de executare, să restituie bunurile celui împotriva căruia s-a făcut executarea.
(2) Creditorul care și-a acoperit astfel creanța, despăgubirile și cheltuielile cu executarea este obligat să predea persoanei împotriva căreia s-a executat garanția și surplusul de bunuri obținut prin administrare.

§5.
Sancțiuni

Încălcarea regulilor privitoare la preluarea bunului

Art. 2.474. - (1) Creditorul care încalcă regulile de preluare a bunului ipotecat răspunde pentru pagubele pricinuite.

(2) El este, de asemenea, obligat să restituie bunurile și să plătească persoanei împotriva căreia a pornit urmărirea o treime din valoarea acestor bunuri.

Încălcarea regulilor privitoare la executarea ipotecii

Art. 2.475. - (1) Creditorul care încalcă regulile stabilite de prezenta secțiune pentru valorificarea bunului ipotecat răspunde pentru prejudiciile cauzate.
(2) Creditorul este, de asemenea, dator să plătească persoanei împotriva căreia a pornit urmărirea o treime din valoarea bunurilor supuse urmăririi la momentul vânzării.
(3) Dacă diferența dintre valoarea bunului ipotecat și prețul realizat prin urmărirea silită este mai mare decât suma prevăzută la alin. (2), creditorul este obligat să plătească această diferență.
(4) Plătind aceste sume, creditorul poate reține prețul vânzării. El pierde însă partea din creanța ipotecară care a rămas neacoperită după urmărirea bunului.

Stabilirea valorii bunului

Art. 2.476. - (1) Pentru a stabili valoarea bunului în cazul prevăzut la art. 2.475 alin. (3), creditorul și constituitorul vor desemna câte un expert evaluator.
(2) Dacă diferența dintre valorile astfel stabilite este mai mică de o cincime, valoarea bunului se consideră a fi media aritmetică a celor două valori.
(3) Dacă diferența este mai mare de o cincime, evaluatorii vor desemna un al treilea expert. Valoarea bunului se consideră a fi media aritmetică a celor mai apropiate două evaluări.

Încălcarea regulilor privitoare la distribuirea prețului

Art. 2.477. - Creditorul care încalcă regulile stabilite de prezenta secțiune pentru distribuirea prețului răspunde pentru prejudiciile cauzate celorlalți creditori potrivit dreptului comun.

SECȚIUNEA a 3-a
Executarea ipotecilor imobiliare

Discuțiunea bunurilor ipotecate

Art. 2.478. - Creditorul nu poate urmări în același timp vânzarea imobilelor care nu sunt ipotecate decât în cazul când bunurile care îi sunt ipotecate nu sunt suficiente pentru plata creanței sale.

Regulile aplicabile

Art. 2.479. - Urmărirea silită se face cu respectarea dispozițiilor Codului de procedură civilă.

CAPITOLUL V
Gajul

SECȚIUNEA 1
Constituirea gajului

Obiectul gajului

Art. 2.480. - Gajul poate avea ca obiect bunuri mobile corporale sau titluri negociabile emise în formă materializată.

Constituirea gajului

Art. 2.481. - (1) Gajul se constituie prin remiterea bunului sau titlului către creditor sau, după caz, prin păstrarea acestuia de către creditor, cu consimțământul debitorului, în scopul garantării creanței.
(2) Gajul asupra titlurilor negociabile se constituie, în cazul titlurilor nominative sau la purtător, prin remiterea acestora, iar în cazul titlurilor la ordin, prin andosarea acestora, în scop de garanție.

Publicitatea gajului

Art. 2.482. - (1) Publicitatea gajului bunurilor mobile corporale se realizează fie prin deposedarea debitorului, fie prin înscrierea gajului la arhivă.
(2) Publicitatea gajului asupra sumelor de bani se realizează numai prin deținerea acestora.

(3) Gajul asupra titlurilor negociabile este perfectat prin remiterea sau, după caz, prin andosarea titlurilor.

Deținerea bunului de către creditor

Art. 2.483. - Deținerea bunului de către creditorul gajist trebuie să fie publică și neechivocă. Atunci când față de terți se creează aparența că debitorul deține bunul, gajul nu poate fi opus acestora.

Deținerea prin intermediul unui terț

Art. 2.484. - Creditorul poate, cu acordul debitorului său, să exercite detenția prin intermediul unui terț, însă deținerea exercitată de acesta nu asigură opozabilitatea gajului decât din momentul în care a primit înscrisul constatator al gajului.

Conservarea gajului

Art. 2.485. - (1) Gajul există numai atât timp cât creditorul deține bunul gajat sau, după caz, cât timp este valabilă andosarea titlului la ordin.
(2) Cu toate acestea, gajul nu se stinge atunci când:
a) creditorul nu mai deține bunul, fără voia sa, prin fapta altei persoane;
b) creditorul a remis temporar bunul debitorului sau unui terț pentru a-l evalua, repara, transforma sau ameliora;
c) creditorul a remis bunul unui alt creditor al debitorului său în cadrul unei proceduri de urmărire silită.

Restituirea bunului către creditor

Art. 2.486. - Sub rezerva regulilor privitoare la dobândirea proprietății bunurilor mobile prin posesia de bună-credință, creditorul gajist poate să ceară restituirea bunului de la cel care îl deține, cu excepția cazului în care bunul a fost preluat de un creditor ipotecar cu rang superior sau preluarea a intervenit în cadrul procedurii de executare silită.

SECȚIUNEA a 2-a
Drepturile și obligațiile creditorului gajist

Drepturile și obligațiile creditorului gajist

Art. 2.487. - Creditorul gajist are drepturile și obligațiile unui administrator al bunului altuia însărcinat cu administrarea simplă. Dispozițiile art. 795-799 se aplică în mod corespunzător.

Fructele bunului gajat

Art. 2.488. - În lipsă de stipulație contrară, creditorul predă debitorului fructele naturale și industriale. El impută fructele civile mai întâi asupra cheltuielilor făcute, apoi asupra dobânzilor și, la urmă, asupra capitalului.

Răscumpărarea titlurilor participative

Art. 2.489. - În cazul răscumpărării acțiunilor sau a altor titluri participative la capitalul social al unei societăți reglementate de Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, creditorul este îndreptățit să impute prețul plătit potrivit regulilor prevăzute la art. 2.488.

Pieirea bunului

Art. 2.490. - Creditorul nu răspunde pentru pieirea bunului atunci când aceasta se datorează forței majore, vechimii ori folosirii normale și autorizate a bunului.

Cheltuielile de conservare

Art. 2.491. - Debitorul este ținut să restituie creditorului cheltuielile făcute cu conservarea bunului.

Restituirea bunului către debitor

Art. 2.492. - (1) Debitorul nu poate cere restituirea bunului decât după ce a executat obligația, cu excepția cazului în care creditorul folosește ori conservă bunul în mod abuziv.
(2) Gajul se stinge atunci când creditorul este obligat să restituie bunul în temeiul unei hotărâri judecătorești pronunțate în condițiile alin. (1).

Indivizibilitatea gajului

Art. 2.493. - (1) Gajul poartă asupra tuturor bunurilor grevate până la stingerea integrală a obligației garantate.
(2) Moștenitorul debitorului, plătind partea din datorie care îi revine, nu poate cere partea sa din bunul grevat cât timp obligația nu este stinsă în întregime.
(3) Moștenitorul creditorului gajist, primind partea din creanță care îi revine, nu poate remite bunul grevat în dauna celorlalți moștenitori care nu au fost plătiți.

Aplicarea regulilor privitoare la ipotecă

Art. 2.494. - Dispozițiile privitoare la publicitatea, prioritatea, executarea și stingerea ipotecilor mobiliare se aplică în mod corespunzător.

CAPITOLUL VI
Dreptul de retenție

Noțiune

Art. 2.495. - (1) Cel care este dator să remită sau să restituie un bun poate să îl rețină cât timp creditorul nu își execută obligația sa izvorâtă din același raport de drept sau, după caz, atât timp cât creditorul nu îl despăgubește pentru cheltuielile necesare și utile pe care le-a făcut pentru acel bun ori pentru prejudiciile pe care bunul i le-a cauzat.
(2) Prin lege se pot stabili și alte situații în care o persoană poate exercita un drept de retenție.

Excepții

Art. 2.496. - (1) Dreptul de retenție nu poate fi exercitat dacă deținerea bunului provine dintr-o faptă ilicită, este abuzivă ori nelegală sau dacă bunul nu este susceptibil de urmărire silită.
(2) Dreptul de retenție nu poate fi invocat de către posesorul de rea-credință decât în cazurile anume prevăzute de lege.

Îndatoririle celui care exercită dreptul de retenție

Art. 2.497. - Cel care exercită un drept de retenție are drepturile și obligațiile unui administrator al bunului altuia împuternicit cu administrarea simplă, dispozițiile art. 795-799 aplicându-se în mod corespunzător.

Opozabilitatea dreptului de retenție

Art. 2.498. - (1) Dreptul de retenție este opozabil terților fără îndeplinirea vreunei formalități de publicitate.
(2) Cu toate acestea, cel care exercită un drept de retenție nu se poate opune urmăririi silite pornite de un alt creditor, însă are dreptul de a participa la distribuirea prețului bunului, în condițiile legii.

Stingerea dreptului de retenție

Art. 2.499. - (1) Dreptul de retenție încetează dacă cel interesat consemnează suma pretinsă sau oferă retentorului o garanție suficientă.
(2) Deposedarea involuntară de bun nu stinge dreptul de retenție. Cel care exercită acest drept poate cere restituirea bunului, sub rezerva regulilor aplicabile prescripției extinctive a acțiunii principale și dobândirii bunurilor mobile de către posesorul de bună-credință.

CARTEA a VI-a
Despre prescripția extinctivă, decădere și calculul termenelor

TITLUL I
Prescripția extinctivă

CAPITOLUL I
Dispoziții generale

Obiectul prescripției extinctive

Art. 2.500. - (1) Dreptul material la acțiune, denumit în continuare drept la acțiune, se stinge prin prescripție, dacă nu a fost exercitat în termenul stabilit de lege.
(2) În sensul prezentului titlu, prin drept la acțiune se înțelege dreptul de a constrânge o persoană, cu ajutorul forței publice, să execute o anumită prestație, să respecte o anumită situație juridică sau să suporte orice altă sancțiune civilă, după caz.

Prescriptibilitatea dreptului la acțiune

Art. 2.501. - (1) Drepturile la acțiune având un obiect patrimonial sunt supuse prescripției extinctive, afară de cazul în care prin lege s-ar dispune altfel.
(2) De asemenea, în cazurile anume prevăzute de lege, sunt supuse prescripției extinctive și alte drepturi la acțiune, indiferent de obiectul lor.

Imprescriptibilitatea dreptului la acțiune. Cazuri

Art. 2.502. - Hotărâri prealabile - soluții de admitere.

(1) Dreptul la acțiune este imprescriptibil în cazurile prevăzute de lege, precum și ori de câte ori, prin natura sau obiectul dreptului subiectiv ocrotit, exercițiul său nu poate fi limitat în timp.
(2) În afara cazurilor prevăzute la alin. (1), sunt imprescriptibile drepturile privitoare la:
1. acțiunea privind apărarea unui drept nepatrimonial, cu excepția cazului în care prin lege se dispune altfel;
2. acțiunea în constatarea existenței sau inexistenței unui drept;
3. acțiunea în constatarea nulității absolute a unui act juridic;
4. acțiunea în constatarea nulității absolute a certificatului de moștenitor, dacă obiectul său îl constituie fie stabilirea masei succesorale, fie partajul succesoral, sub condiția acceptării moștenirii în termenul prevăzut de lege.

Prescripția dreptului la acțiune privind drepturile accesorii

Art. 2.503. - (1) Odată cu stingerea dreptului la acțiune privind un drept principal, se stinge și dreptul la acțiune privind drepturile accesorii, afară de cazul în care prin lege s-ar dispune altfel.
(2) În cazul în care un debitor este obligat la prestații succesive, dreptul la acțiune cu privire la fiecare dintre aceste prestații se stinge printr-o prescripție deosebită, chiar dacă debitorul continuă să execute una sau alta dintre prestațiile datorate.
(3) Dispozițiile alin. (2) nu sunt aplicabile în cazul în care prestațiile succesive alcătuiesc, prin finalitatea lor, rezultată din lege sau convenție, un tot unitar.

Prescripția dreptului la acțiune privind creanța garantată

Art. 2.504. - Legislație conexă.

(1) Prescripția dreptului la acțiune privind creanța principală nu atrage și stingerea dreptului la acțiunea ipotecară. În acest din urmă caz, sub rezerva prescripției dreptului de a obține executarea silită, creditorul ipotecar va putea oricând urmări, în condițiile legii, bunurile mobile sau imobile ipotecate, însă numai în limita valorii acestor bunuri.
(2) Dispozițiile alin. (1) nu se aplică prescripției dreptului la acțiune pentru plata dobânzilor și a altor accesorii ale creanței ipotecare, care, în afara capitalului, nu mai pot fi acoperite după împlinirea prescripției din valorificarea, pe cale silită, a bunului grevat.

Compensația și dreptul de retenție

Art. 2.505. - Prescripția nu împiedică stingerea prin compensație a creanțelor reciproce și nici exercitarea dreptului de retenție, dacă dreptul la acțiune nu era prescris în momentul în care s-ar fi putut opune compensarea sau dreptul de retenție, după caz.

Efectele prescripției împlinite

Art. 2.506. - (1) Prescripția nu operează de plin drept.
(2) După împlinirea termenului de prescripție, cel obligat poate să refuze executarea prestației.

(3) Cel care a executat de bunăvoie obligația după ce termenul de prescripție s-a împlinit nu are dreptul să ceară restituirea prestației, chiar dacă la data executării nu știa că termenul prescripției era împlinit.
(4) Recunoașterea dreptului, făcută printr-un act scris, precum și constituirea de garanții în folosul titularului dreptului a cărui acțiune este prescriptibilă sunt valabile, chiar dacă cel care le-a făcut nu știa că termenul de prescripție era împlinit. În aceste cazuri sunt aplicabile regulile de la renunțarea la prescripție.

Renunțarea la prescripție

Art. 2.507. - Nu se poate renunța la prescripție cât timp nu a început să curgă, dar se poate renunța la prescripția împlinită, precum și la beneficiul termenului scurs pentru prescripția începută și neîmplinită.

Felurile renunțării la prescripție

Art. 2.508. - (1) Renunțarea la prescripție este expresă sau tacită.
(2) Renunțarea tacită trebuie să fie neîndoielnică. Ea poate rezulta numai din manifestări neechivoce.

Persoanele care nu pot renunța la prescripție

Art. 2.509. - Cel lipsit de capacitatea de a înstrăina sau, după caz, de a se obliga nu poate renunța la prescripție.

Efectele renunțării la prescripție

Art. 2.510. - (1) După renunțare, începe să curgă o nouă prescripție de același fel.
(2) Dacă partea îndreptățită renunță la beneficiul termenului scurs până la acea dată, sunt aplicabile dispozițiile privind întreruperea prescripției prin recunoașterea dreptului.

Întinderea renunțării la prescripție

Art. 2.511. - Renunțarea își produce efecte numai în privința celui care a făcut-o. Ea nu poate fi invocată împotriva codebitorilor solidari ori ai unei obligații indivizibile sau împotriva fideiusorilor.

Invocarea prescripției de partea interesată

Art. 2.512. - Recursuri în interesul legii - soluții de admitere.

(1) Prescripția poate fi opusă numai de cel în folosul căruia curge, personal sau prin reprezentant, și fără a fi ținut să producă vreun titlu contrar ori să fi fost de bună-credință.
(2) Organul de jurisdicție competent nu poate aplica prescripția din oficiu.
(3) Dispozițiile prezentului articol sunt aplicabile chiar dacă invocarea prescripției ar fi în interesul statului sau al unităților sale administrativ-teritoriale.

Momentul până la care se poate invoca prescripția

Art. 2.513. - Recursuri în interesul legii - soluții de admitere.

Prescripția poate fi opusă numai în primă instanță, prin întâmpinare sau, în lipsa invocării, cel mai târziu la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate.

Invocarea prescripției de către alte persoane

Art. 2.514. - Codebitorii unei obligații solidare sau indivizibile și fideiusorii pot invoca prescripția, chiar dacă unul dintre debitori a neglijat să o facă ori a renunțat la ea. Tot astfel o pot face creditorii celui interesat, precum și orice altă persoană interesată.

Regulile aplicabile prescripției extinctive

Art. 2.515. - (1) Prescripția extinctivă este reglementată prin lege.
(2) Este interzisă orice clauză prin care fie direct, fie indirect o acțiune ar fi declarată imprescriptibilă, deși, potrivit legii, aceasta este prescriptibilă, sau invers, o acțiune declarată de lege imprescriptibilă ar fi considerată prescriptibilă.
(3) Cu toate acestea, în limitele și condițiile prevăzute de lege, părțile care au capacitatea deplină de exercițiu pot, prin acord expres, să modifice durata termenelor de prescripție sau să modifice cursul

prescripției prin fixarea începutului acesteia ori prin modificarea cauzelor legale de suspendare ori de întrerupere a acesteia, după caz.
(4) Termenele de prescripție pot fi reduse sau mărite, prin acordul expres al părților, fără însă ca noua durată a acestora să fie mai mică de un an și nici mai mare de 10 ani, cu excepția termenelor de prescripție de 10 ani ori mai lungi, care pot fi prelungite până la 20 de ani.
(5) Dispozițiile alin. (3) și (4) nu se aplică în cazul drepturilor la acțiune de care părțile nu pot să dispună și nici acțiunilor derivate din contractele de adeziune, de asigurare și cele supuse legislației privind protecția consumatorului.
(6) Orice convenție sau clauză contrară dispozițiilor prezentului articol este lovită de nulitate absolută.

Domeniul de aplicare

Art. 2.516. - (1) Dispozițiile prezentului titlu constituie dreptul comun în materia prescripției extinctive.
(2) Prescripția dreptului de a obține executarea silită a unei hotărâri judecătorești sau arbitrale ori a altui titlu executoriu este supusă dispozițiilor Codului de procedură civilă, afară de cazul în care acestea din urmă ar fi neîndestulătoare.

CAPITOLUL II
Termenul prescripției extinctive

Termenul general de 3 ani

Art. 2.517. - Termenul prescripției este de 3 ani, dacă legea nu prevede un alt termen.

Termenul de prescripție de 10 ani. Cazuri

Art. 2.518. - Se prescrie în termen de 10 ani dreptul la acțiune privitor la:
1. drepturile reale care nu sunt declarate prin lege imprescriptibile ori nu sunt supuse altui termen de prescripție;

2. repararea prejudiciului moral sau material cauzat unei persoane prin tortură ori acte de barbarie sau, după caz, a celui cauzat prin violență ori agresiuni sexuale comise contra unui minor sau asupra unei persoane aflate în imposibilitate de a se apăra ori de a-și exprima voința;
3. repararea prejudiciului adus mediului înconjurător.

Termenul de prescripție de 2 ani

Art. 2.519. - (1) Dreptul la acțiune întemeiat pe un raport de asigurare sau reasigurare se prescrie în termen de 2 ani.
(2) De asemenea, se prescrie în termen de 2 ani dreptul la acțiune privitor la plata remunerației cuvenite intermediarilor pentru serviciile prestate în baza contractului de intermediere.

Termenul de prescripție de un an. Cazuri

Art. 2.520. - (1) Se prescrie în termen de un an dreptul la acțiune în cazul:
1. profesioniștilor din alimentația publică sau hotelierilor, pentru serviciile pe care le prestează;
2. profesorilor, institutorilor, maeștrilor și artiștilor, pentru lecțiile date cu ora, cu ziua sau cu luna;
3. medicilor, moașelor, asistentelor și farmaciștilor, pentru vizite, operații sau medicamente;
4. vânzătorilor cu amănuntul, pentru plata mărfurilor vândute și a furniturilor livrate;
5. meșteșugarilor și artizanilor, pentru plata muncii lor;
6. avocaților, împotriva clienților, pentru plata onorariilor și cheltuielilor. Termenul de prescripție se va calcula din ziua rămânerii definitive a hotărârii sau din aceea a împăcării părților ori a revocării mandatului. În cazul afacerilor neterminate, termenul de prescripție este de 3 ani de la data ultimei prestații efectuate;
7. notarilor publici și executorilor judecătorești, în ceea ce privește plata sumelor ce le sunt datorate pentru actele funcției lor. Termenul prescripției se va socoti din ziua în care aceste sume au devenit exigibile;
8. inginerilor, arhitecților, geodezilor, contabililor și altor liber-profesioniști, pentru plata sumelor ce li se cuvin. Termenul prescripției se va socoti din ziua când s-a terminat lucrarea.
(2) În toate cazurile, continuarea lecțiilor, serviciilor, furniturilor, actelor sau lucrărilor nu întrerupe prescripția pentru sumele scadente.

Termenul de prescripție de un an. Alte cazuri

Art. 2.521. - (1) Se prescrie prin împlinirea unui termen de un an și dreptul la acțiune privitor la restituirea sumelor încasate din vânzarea biletelor pentru un spectacol care nu a mai avut loc.
(2) De asemenea, dacă prin lege nu se dispune altfel, se prescrie prin împlinirea unui termen de un an și dreptul la acțiunea izvorâtă dintr-un contract de transport de bunuri terestru, aerian sau pe apă, îndreptată împotriva transportatorului.
(3) În cazul prevăzut la alin. (2), termenul de prescripție este de 3 ani, atunci când contractul de transport a fost încheiat spre a fi executat succesiv sau, după caz, combinat, cu același mijloc de transport sau cu mijloace de transport diferite.

Repunerea în termenul de prescripție

Art. 2.522. - (1) Cel care, din motive temeinice, nu și-a exercitat în termen dreptul la acțiune supus prescripției poate cere organului de jurisdicție competent repunerea în termen și judecarea cauzei.
(2) Repunerea în termen nu poate fi dispusă decât dacă partea și-a exercitat dreptul la acțiune înainte de împlinirea unui termen de 30 de zile, socotit din ziua în care a cunoscut sau trebuia să cunoască încetarea motivelor care au justificat depășirea termenului de prescripție.

CAPITOLUL III
Cursul prescripției extinctive

SECȚIUNEA 1
Începutul prescripției extinctive

Regula generală

Art. 2.523. - Prescripția începe să curgă de la data când titularul dreptului la acțiune a cunoscut sau, după împrejurări, trebuia să cunoască nașterea lui.

Dreptul la acțiunea în executarea obligațiilor de a da sau de a face

Art. 2.524. - (1) Dacă prin lege nu se prevede altfel, în cazul obligațiilor contractuale de a da sau de a face prescripția începe să curgă de la data când obligația devine exigibilă și debitorul trebuia astfel s-o execute.
(2) În cazul în care dreptul este afectat de un termen suspensiv, prescripția începe să curgă de la împlinirea termenului sau, după caz, de la data renunțării la beneficiul termenului stabilit exclusiv în favoarea creditorului.
(3) Dacă dreptul este afectat de o condiție suspensivă, prescripția începe să curgă de la data când s-a îndeplinit condiția.

Dreptul la acțiunea în restituirea prestațiilor

Art. 2.525. - Prescripția dreptului la acțiune în restituirea prestațiilor făcute în temeiul unui act anulabil ori desființat pentru rezoluțiune sau altă cauză de ineficacitate începe să curgă de la data rămânerii definitivă a hotărârii prin care s-a desființat actul ori, după caz, de la data la care declarația de rezoluțiune sau reziliere a devenit irevocabilă.

Dreptul la acțiunea în executarea prestațiilor succesive

Art. 2.526. - Când este vorba de prestații succesive, prescripția dreptului la acțiune începe să curgă de la data la care fiecare prestație devine exigibilă, iar dacă prestațiile alcătuiesc un tot unitar, de la data la care ultima prestație devine exigibilă.

Dreptul la acțiunea în materia asigurărilor

Art. 2.527. - În cazul asigurării contractuale, prescripția începe să curgă de la expirarea termenelor prevăzute de lege ori stabilite de părți pentru plata primei de asigurare, respectiv pentru plata indemnizației sau, după caz, a despăgubirilor datorate de asigurător.

Dreptul la acțiunea în repararea pagubei cauzate printr-o faptă ilicită

Art. 2.528. - (1) Prescripția dreptului la acțiune în repararea unei pagube care a fost cauzată printr-o faptă ilicită începe să curgă de la data când păgubitul a cunoscut sau trebuia să cunoască atât paguba, cât și pe cel care răspunde de ea.

(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică, în mod corespunzător, și în cazul acțiunii în restituire întemeiate pe îmbogățirea fără justă cauză, plata nedatorată sau gestiunea de afaceri.

Dreptul la acțiunea în anularea actului juridic

Art. 2.529. - (1) Prescripția dreptului la acțiunea în anularea unui act juridic începe să curgă:
a) în caz de violență, din ziua când aceasta a încetat;
b) în cazul dolului, din ziua când a fost descoperit;
c) în caz de eroare ori în celelalte cazuri de anulare, din ziua când cel îndreptățit, reprezentantul său legal ori cel chemat de lege să îi încuviințeze sau să îi autorizeze actele a cunoscut cauza anulării, însă nu mai târziu de împlinirea a 18 luni din ziua încheierii actului juridic.
(2) În cazurile în care nulitatea relativă poate fi invocată de o terță persoană, prescripția începe să curgă, dacă prin lege nu se dispune altfel, de la data când terțul a cunoscut existența cauzei de nulitate.

Dreptul la acțiunea în răspundere pentru vicii aparente

Art. 2.530. - (1) Dacă prin lege nu se prevede altfel, prescripția dreptului la acțiune izvorât din transmiterea unor bunuri sau executarea unor lucrări, cu vicii aparente, în cazurile în care legea sau contractul obligă la garanție și pentru asemenea vicii, începe să curgă de la data predării sau recepției finale a bunului ori a lucrării sau, după caz, de la data împlinirii termenului prevăzut de lege ori stabilit prin procesul-verbal de constatare a viciilor, pentru înlăturarea de către debitor a viciilor constatate.
(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică și în cazul lipsei calităților convenite ori al lipsurilor cantitative, însă numai dacă oricare dintre aceste lipsuri puteau fi descoperite, fără cunoștințe speciale, printr-o verificare normală.

Dreptul la acțiunea în răspundere pentru vicii ascunse

Art. 2.531. - (1) Dacă prin lege nu se prevede altfel, prescripția dreptului la acțiune pentru viciile ascunse începe să curgă:
a) în cazul unui bun transmis sau al unei lucrări executate, alta decât o construcție, de la împlinirea unui an de la data predării ori recepției finale a bunului sau a lucrării, în afara cazului în care viciul a fost descoperit mai înainte, când prescripția va începe să curgă de la data descoperirii;

b) în cazul unei construcții, de la împlinirea a 3 ani de la data predării sau recepției finale a construcției, afară numai dacă viciul a fost descoperit mai înainte, când prescripția va începe să curgă de la data descoperirii.
(2) Pentru executarea unor lucrări curente, termenele prevăzute la alin. (1) sunt de o lună, în cazul prevăzut la lit. a), respectiv de 3 luni, în cazul prevăzut la lit. b).
(3) Dispozițiile alin. (1) și (2) se aplică și în cazul lipsei calităților convenite ori al lipsurilor cantitative, însă numai dacă oricare din aceste lipsuri nu puteau fi descoperite, fără cunoștințe speciale, printr-o verificare normală.
(4) Termenele prevăzute în prezentul articol sunt termene de garanție înăuntrul cărora viciile trebuie, în toate cazurile, să se ivească.
(5) Prin dispozițiile prezentului articol nu se aduce însă nicio atingere termenelor de garanție speciale, legale sau convenționale.
(6) Dispozițiile prezentului articol se aplică, în mod corespunzător, și în cazul produselor pentru care s-a prevăzut un termen de valabilitate, ca și în cazul bunurilor sau lucrărilor pentru care există un termen de garanție pentru buna funcționare.

SECȚIUNEA a 2-a
Suspendarea prescripției extinctive

Cazurile generale de suspendare a prescripției

Art. 2.532. - Prescripția nu începe să curgă, iar, dacă a început să curgă, ea se suspendă:
1. între soți, cât timp durează căsătoria și nu sunt separați în fapt;
2. între părinți, tutore sau curator și cei lipsiți de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă ori între curatori și cei pe care îi reprezintă, cât timp durează ocrotirea și socotelile nu au fost date și aprobate;
3. între orice persoană care, în temeiul legii, al unei hotărâri judecătorești sau al unui act juridic, administrează bunurile altora și cei ale căror bunuri sunt astfel administrate, cât timp administrarea nu a încetat și socotelile nu au fost date și aprobate;
4. în cazul celui lipsit de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă, cât timp nu are reprezentant sau ocrotitor legal, în afară de cazurile în care există o dispoziție legală contrară;
5. cât timp debitorul, în mod deliberat, ascunde creditorului existența datoriei sau exigibilitatea acesteia;

6. pe întreaga durată a negocierilor purtate în scopul rezolvării pe cale amiabilă a neînțelegerilor dintre părți, însă numai dacă acestea au fost ținute în ultimele 6 luni înainte de expirarea termenului de prescripție;
7. în cazul în care cel îndreptățit la acțiune trebuie sau poate, potrivit legii ori contractului, să folosească o anumită procedură prealabilă, cum sunt reclamația administrativă, încercarea de împăcare sau altele asemenea, cât timp nu a cunoscut și nici nu trebuia să cunoască rezultatul acelei proceduri, însă nu mai mult de 3 luni de la declanșarea procedurii, dacă prin lege sau contract nu s-a stabilit un alt termen;
8. în cazul în care titularul dreptului sau cel care l-a încălcat face parte din forțele armate ale României, cât timp acestea se află în stare de mobilizare sau de război. Sunt avute în vedere și persoanele civile care se găsesc în forțele armate pentru rațiuni de serviciu impuse de necesitățile războiului;
9. în cazul în care cel împotriva căruia curge sau ar urma să curgă prescripția este împiedicat de un caz de forță majoră să facă acte de întrerupere, cât timp nu a încetat această împiedicare; forța majoră, când este temporară, nu constituie o cauză de suspendare a prescripției decât dacă survine în ultimele 6 luni înainte de expirarea termenului de prescripție;
10. în alte cazuri prevăzute de lege.

Suspendarea prescripției în materie succesorală

Art. 2.533. - (1) Prescripția nu curge contra creditorilor defunctului în privința creanțelor pe care aceștia le au asupra moștenirii cât timp aceasta nu a fost acceptată de către succesibili ori, în lipsa acceptării, cât timp nu a fost numit un curator care să îi reprezinte.
(2) Ea nu curge nici contra moștenitorilor defunctului cât timp aceștia nu au acceptat moștenirea ori nu a fost numit un curator care să îi reprezinte.
(3) Prescripția nu curge, de asemenea, contra moștenitorilor, în privința creanțelor pe care aceștia le au asupra moștenirii, de la data acceptării moștenirii și până la data lichidării ei.

Efectele suspendării prescripției

Art. 2.534. - (1) De la data când cauza de suspendare a încetat, prescripția își reia cursul, socotindu-se pentru împlinirea termenului și timpul scurs înainte de suspendare.
(2) Prescripția nu se va împlini mai înainte de expirarea unui termen de 6 luni de la data când suspendarea a încetat, cu excepția prescripțiilor de 6 luni sau mai scurte, care nu se vor împlini decât după expirarea unui termen de o lună de la încetarea suspendării.

Beneficiul suspendării prescripției

Art. 2.535. - Suspendarea prescripției poate fi invocată numai de către partea care a fost împiedicată să facă acte de întrerupere, afară de cazul în care prin lege se dispune altfel.

Extinderea efectului suspensiv

Art. 2.536. - Suspendarea prescripției față de debitorul principal ori față de fideiusor produce efecte în privința amândurora.

SECȚIUNEA a 3-a
Întreruperea prescripției extinctive

Cazurile de întrerupere a prescripției

Art. 2.537. - Prescripția se întrerupe:

1. printr-un act voluntar de executare sau prin recunoașterea, în orice alt mod, a dreptului a cărui acțiune se prescrie, făcută de către cel în folosul căruia curge prescripția;
2. prin introducerea unei cereri de chemare în judecată sau de arbitrare, prin înscrierea creanței la masa credală în cadrul procedurii insolvenței, prin depunerea cererii de intervenție în cadrul urmăririi silite pornite de alți creditori ori prin invocarea, pe cale de excepție, a dreptului a cărui acțiune se prescrie;
3. prin constituirea ca parte civilă pe parcursul urmăririi penale sau în fața instanței de judecată până la începerea cercetării judecătorești; în cazul în care despăgubirile se acordă, potrivit legii, din oficiu, începerea urmăririi penale întrerupe cursul prescripției, chiar dacă nu a avut loc constituirea ca parte civilă;
4. prin orice act prin care cel în folosul căruia curge prescripția este pus în întârziere;
5. în alte cazuri prevăzute de lege.

Recunoașterea dreptului

Art. 2.538. - (1) Recunoașterea se poate face unilateral sau convențional și poate fi expresă sau tacită.
(2) Când recunoașterea este tacită, ea trebuie să rezulte fără echivoc din manifestări care să ateste existența dreptului celui împotriva căruia curge prescripția. Constituie acte de recunoaștere tacită plata parțială a datoriei, achitarea, în tot sau în parte, a dobânzilor sau penalităților, solicitarea unui termen de plată și altele asemenea.
(3) Poate invoca recunoașterea tacită și cel îndreptățit la restituirea unei prestații făcute în executarea unui act juridic ce a fost desființat pentru nulitate, rezoluțiune sau orice altă cauză de ineficacitate, atât timp cât bunul individual determinat, primit de la cealaltă parte cu ocazia executării actului desființat, nu este pretins de aceasta din urmă pe cale de acțiune reală ori personală.

Cererea de chemare în judecată sau de arbitrare

Art. 2.539. - (1) În cazurile prevăzute la art. 2.537 pct. 2 și 3, prescripția este întreruptă chiar dacă sesizarea a fost făcută la un organ de jurisdicție ori de urmărire penală necompetent sau chiar dacă este nulă pentru lipsă de formă.
(2) Prescripția nu este întreruptă dacă cel care a făcut cererea de chemare în judecată sau de arbitrare ori de intervenție în procedura insolvenței sau a urmăririi silite a renunțat la ea, nici dacă cererea a fost respinsă, anulată ori s-a perimat printr-o hotărâre rămasă definitivă. Cu toate acestea, dacă reclamantul, în termen de 6 luni de la data când hotărârea de respingere sau de anulare a rămas definitivă, introduce o nouă cerere, prescripția este considerată întreruptă prin cererea de chemare în judecată sau de arbitrare precedentă, cu condiția însă ca noua cerere să fie admisă.
(3) Prescripția nu este întreruptă nici dacă hotărârea judecătorească sau arbitrală și-a pierdut puterea executorie prin împlinirea termenului de prescripție a dreptului de a obține executarea silită. În acest caz însă, dacă dreptul de a obține obligarea pârâtului este imprescriptibil sau nu s-a prescris încă, se va putea face o nouă cerere de chemare în judecată ori de arbitrare, fără a se putea opune excepția autorității de lucru judecat.
(4) Dispozițiile prezentului articol se aplică, în mod corespunzător, și atunci când prescripția a fost întreruptă prin invocarea, pe cale de excepție, a dreptului a cărui acțiune se prescrie.

Punerea în întârziere

Art. 2.540. - Prescripția este întreruptă prin punerea în întârziere a celui în folosul căruia curge prescripția numai dacă aceasta este urmată de chemarea lui în judecată în termen de 6 luni de la data punerii în întârziere.

Efectele întreruperii prescripției

Art. 2.541. - (1) Întreruperea șterge prescripția începută înainte de a se fi ivit cauza de întrerupere.
(2) După întrerupere începe să curgă o nouă prescripție.
(3) Dacă întreruperea prescripției a avut loc prin recunoașterea dreptului de către cel în folosul căruia curgea, va începe să curgă o nouă prescripție de același fel.
(4) În cazul în care prescripția a fost întreruptă printr-o cerere de chemare în judecată ori de arbitrare, noua prescripție a dreptului de a obține executarea silită nu va începe să curgă cât timp hotărârea de admitere a acțiunii nu a rămas definitivă.
(5) Dacă întreruperea rezultă din intervenția făcută în procedura insolvenței sau a urmăririi silite, prescripția va reîncepe să curgă de la data la care există din nou posibilitatea legală de valorificare a creanței rămase neacoperite.
(6) În cazul în care prescripția a fost întreruptă potrivit art. 2.537 pct. 3, întreruperea operează până la comunicarea ordonanței de clasare, a ordonanței de suspendare a urmăririi penale ori a hotărârii de suspendare a judecății sau până la pronunțarea hotărârii definitive a instanței penale. Dacă repararea pagubei se acordă, potrivit legii, din oficiu, întreruperea operează până la data când cel împotriva căruia a început să curgă prescripția a cunoscut sau trebuia să cunoască hotărârea definitivă a instanței penale prin care ar fi trebuit să se stabilească despăgubirea.

Beneficiul întreruperii prescripției

Art. 2.542. - (1) Efectele întreruperii prescripției profită celui de la care emană actul întreruptiv și nu pot fi opuse decât celui împotriva căruia a fost îndreptat un asemenea act, afară de cazul în care prin lege se dispune altfel.
(2) Dacă prescripția a fost întreruptă prin recunoașterea dreptului de către cel în folosul căruia curgea, efectele întreruperii profită celui împotriva căruia a curs și nu pot fi opuse decât autorului recunoașterii.

Extinderea efectului întreruptiv

Art. 2.543. - Întreruperea prescripției împotriva debitorului principal sau contra fideiusorului produce efecte în privința amândurora.

CAPITOLUL IV
Împlinirea prescripției

Calculul prescripției

Art. 2.544. - Cursul prescripției se calculează potrivit regulilor stabilite în titlul III din prezenta carte, luându-se în considerare, dacă este cazul, și cazurile de suspendare sau de întrerupere prevăzute de lege.

TITLUL II
Regimul general al termenelor de decădere

Instituirea termenului de decădere

Art. 2.545. - (1) Prin lege sau prin voința părților se pot stabili termene de decădere pentru exercitarea unui drept sau săvârșirea unor acte unilaterale.
(2) Neexercitarea dreptului subiectiv înăuntrul termenului stabilit atrage pierderea lui, iar în cazul actelor unilaterale, împiedicarea, în condițiile legii, a săvârșirii lor.

Limita stabilirii termenelor de decădere

Art. 2.546. - Este lovită de nulitate absolută clauza prin care se stabilește un termen de decădere ce ar face excesiv de dificilă exercitarea dreptului sau săvârșirea actului de către partea interesată.

Aplicarea regulilor de la prescripție

Art. 2.547. - Dacă din lege sau din convenția părților nu rezultă în mod neîndoielnic că un anumit termen este de decădere, sunt aplicabile regulile de la prescripție.

Regimul termenelor de decădere

Art. 2.548. - (1) Termenele de decădere nu sunt supuse suspendării și întreruperii, dacă prin lege nu se dispune altfel.
(2) Cu toate acestea, forța majoră împiedică, în toate cazurile, curgerea termenului, iar dacă termenul a început să curgă, el se suspendă, dispozițiile art. 2.534 alin. (1) fiind aplicabile în mod corespunzător. Termenul de decădere nu se socotește însă împlinit decât după 5 zile de la data când suspendarea a încetat.
(3) De asemenea, atunci când realizarea dreptului presupune exercitarea unei acțiuni în justiție, termenul este întrerupt pe data introducerii cererii de chemare în judecată sau de arbitrare ori de punere în întârziere, după caz, dispozițiile privitoare la întreruperea prescripției fiind aplicabile în mod corespunzător.

Renunțarea la beneficiul decăderii

Art. 2.549. - (1) Când termenul de decădere a fost stabilit prin contract sau instituit printr-o dispoziție legală care ocrotește un interes privat, cel în favoarea căruia a fost stipulat ori instituit poate să renunțe, după împlinirea termenului, la beneficiul decăderii. Dacă renunțarea intervine înainte de împlinirea termenului, sunt aplicabile regulile privitoare la întreruperea prescripției prin recunoașterea dreptului.
(2) Părțile nu pot însă renunța, nici anticipat și nici după începerea cursului lor, la termenele de decădere de ordine publică și nici nu le pot modifica, micșorându-le sau mărindu-le, după caz.

Invocarea decăderii

Art. 2.550. - (1) Decăderea poate fi opusă de partea interesată în condițiile art. 2.513.
(2) Organul de jurisdicție este obligat să invoce și să aplice din oficiu termenul de decădere, indiferent dacă cel interesat îl pune sau nu îl pune în discuție, cu excepția cazului când acesta privește un drept de care părțile pot dispune în mod liber.

TITLUL III
Calculul termenelor

Regulile aplicabile

Art. 2.551. - Durata termenelor, fără deosebire de natura și izvorul lor, se calculează potrivit regulilor stabilite de prezentul titlu.

Termenul stabilit pe săptămâni, luni sau ani

Art. 2.552. - (1) Când termenul este stabilit pe săptămâni, luni sau ani, el se împlinește în ziua corespunzătoare din ultima săptămână ori lună sau din ultimul an.
(2) Dacă ultima lună nu are o zi corespunzătoare celei în care termenul a început să curgă, termenul se împlinește în ultima zi a acestei luni.
(3) Mijlocul lunii se socotește a cincisprezecea zi.
(4) Dacă termenul este stabilit pe o lună și jumătate sau pe mai multe luni și jumătate, cele 15 zile se vor socoti la sfârșitul termenului.

Termenul stabilit pe zile

Art. 2.553. - (1) Când termenul se stabilește pe zile, nu se ia în calcul prima și ultima zi a termenului.
(2) Termenul se va împlini la ora 24,00 a ultimei zile.
(3) Cu toate acestea, dacă este vorba de un act ce trebuie îndeplinit într-un loc de muncă, termenul se va împlini la ora la care încetează programul normal de lucru. Dispozițiile art. 2.556 rămân aplicabile.

Prorogarea termenului

Art. 2.554. - Dacă ultima zi a termenului este o zi nelucrătoare, termenul se consideră împlinit la sfârșitul primei zile lucrătoare care îi urmează.

Termenul stabilit pe ore

Art. 2.555. - Când termenul se stabilește pe ore, nu se iau în calcul prima și ultima oră a termenului.

Prezumția efectuării în termen a actelor

Art. 2.556. - Actele de orice fel se socotesc făcute în termen, dacă înscrisurile care le constată au fost predate oficiului poștal sau telegrafic cel mai târziu în ultima zi a termenului, până la ora când încetează în mod obișnuit activitatea la acel oficiu.

CARTEA a VII-a
Dispoziții de drept internațional privat

TITLUL I
Dispoziții generale

Obiectul reglementării

Art. 2.557. - (1) Prezenta carte cuprinde norme pentru determinarea legii aplicabile unui raport de drept internațional privat.
(2) În înțelesul prezentei cărți, raporturile de drept internațional privat sunt raporturile civile, comerciale, precum și alte raporturi de drept privat cu element de extraneitate.
(3) Dispozițiile prezentei cărți sunt aplicabile în măsura în care convențiile internaționale la care România este parte, dreptul Uniunii Europene sau dispozițiile din legile speciale nu stabilesc o altă reglementare.

Calificarea

Art. 2.558. - (1) Când determinarea legii aplicabile depinde de calificarea ce urmează să fie dată unei instituții de drept sau unui raport juridic, se ia în considerare calificarea juridică stabilită de legea română.
(2) În caz de retrimitere, calificarea se face după legea străină care a retrimis la legea română.
(3) Natura mobiliară sau imobiliară a bunurilor se determină potrivit legii locului unde acestea se află sau, după caz, sunt situate.
(4) Dacă legea română nu cunoaște o instituție juridică străină sau o cunoaște sub o altă denumire ori cu un alt conținut, se poate lua în considerare calificarea juridică făcută de legea străină.
(5) Cu toate acestea, când părțile au determinat ele însele înțelesul noțiunilor dintr-un act juridic, calificarea acestor noțiuni se face după voința părților.

Retrimiterea

Art. 2.559. - (1) Legea străină cuprinde dispozițiile de drept material, inclusiv normele conflictuale, cu excepția unor dispoziții contrare.
(2) Dacă legea străină retrimite la dreptul român sau la dreptul altui stat, se aplică legea română, dacă nu se prevede în mod expres altfel.
(3) Prin excepție de la prevederile alin. (1), legea străină nu cuprinde și normele ei conflictuale în cazul în care părțile au ales legea străină aplicabilă, în cazul legii străine aplicabile formei actelor juridice și obligațiilor extracontractuale, precum și în alte cazuri speciale prevăzute de convențiile internaționale la care România este parte, de dreptul Uniunii Europene sau de lege.

Sistemele plurilegislative

Art. 2.560. - Dacă legea străină aparține unui stat în care coexistă mai multe sisteme legislative, dreptul acelui stat determină dispozițiile legale aplicabile, iar în lipsă, se aplică sistemul legislativ din cadrul acelui stat care prezintă cele mai strânse legături cu raportul juridic.

Reciprocitatea

Art. 2.561. - (1) Aplicarea legii străine este independentă de condiția reciprocității.
(2) Dispozițiile speciale prin care se cere condiția reciprocității în anumite materii rămân aplicabile. Îndeplinirea condiției reciprocității de fapt este prezumată până la dovada contrară care se stabilește de Ministerul Justiției, prin consultare cu Ministerul Afacerilor Externe.

Conținutul legii străine

Art. 2.562. - (1) Conținutul legii străine se stabilește de instanța judecătorească prin atestări obținute de la organele statului care au edictat-o, prin avizul unui expert sau printr-un alt mod adecvat.
(2) Partea care invocă o lege străină poate fi obligată să facă dovada conținutului ei.
(3) În cazul imposibilității de a stabili, într-un termen rezonabil, conținutul legii străine, se aplică legea română.

Interpretarea și aplicarea legii străine

Art. 2.563. - Legea străină se interpretează și se aplică potrivit regulilor de interpretare și aplicare existente în sistemul de drept căruia îi aparține.

Înlăturarea aplicării legii străine

Art. 2.564. - (1) Aplicarea legii străine se înlătură dacă încalcă ordinea publică de drept internațional privat român sau dacă legea străină respectivă a devenit competentă prin fraudarea legii române. În cazul înlăturării aplicării legii străine, se aplică legea română.
(2) Aplicarea legii străine încalcă ordinea publică de drept internațional privat român în măsura în care ar conduce la un rezultat incompatibil cu principiile fundamentale ale dreptului român ori ale dreptului Uniunii Europene și cu drepturile fundamentale ale omului.

Înlăturarea excepțională a legii aplicabile

Art. 2.565. - (1) În mod excepțional, aplicarea legii determinate potrivit prezentei cărți poate fi înlăturată dacă, datorită circumstanțelor cauzei, raportul juridic are o legătură foarte îndepărtată cu această lege. În acest caz, se aplică legea cu care raportul juridic prezintă cele mai strânse legături.
(2) Dispozițiile alin. (1) nu sunt aplicabile în cazul legilor privind starea civilă sau capacitatea persoanei, precum și atunci când părțile au ales legea aplicabilă.

Normele de aplicație imediată

Art. 2.566. - (1) Dispozițiile imperative prevăzute de legea română pentru reglementarea unui raport juridic cu element de extraneitate se aplică în mod prioritar. În acest caz, nu sunt incidente prevederile prezentei cărți privind determinarea legii aplicabile.
(2) Pot fi aplicate direct și dispozițiile imperative prevăzute de legea altui stat pentru reglementarea unui raport juridic cu element de extraneitate, dacă raportul juridic prezintă strânse legături cu legea acelui stat, iar interesele legitime ale părților o impun. În acest caz, vor fi avute în vedere obiectul și scopul acestor dispoziții, precum și consecințele care decurg din aplicarea sau neaplicarea lor.

Recunoașterea drepturilor câștigate

Art. 2.567. - Drepturile câștigate în țară străină sunt respectate în România, cu excepția cazului în care sunt contrare ordinii publice în dreptul internațional privat român.

Legea națională

Art. 2.568. - (1) Legea națională este legea statului a cărui cetățenie o are persoana fizică sau, după caz, legea statului a cărui naționalitate o are persoana juridică.
(2) Dacă persoana are mai multe cetățenii, se aplică legea aceluia dintre state a cărui cetățenie o are și de care este cel mai strâns legată, în special prin reședința sa obișnuită.
(3) În cazul persoanei care nu are nicio cetățenie, trimiterea la legea națională este înțeleasă ca fiind făcută la legea statului unde are reședința obișnuită.
(4) Prevederile alin. (3) sunt aplicabile și în cazul refugiaților, potrivit dispozițiilor speciale și convențiilor internaționale la care România este parte.

Determinarea și proba cetățeniei

Art. 2.569. - Determinarea și proba cetățeniei se fac în conformitate cu legea statului a cărui cetățenie se invocă.

Determinarea și proba reședinței obișnuite

Art. 2.570. - (1) În sensul prezentei cărți, reședința obișnuită a persoanei fizice este în statul în care persoana își are locuința principală, chiar dacă nu a îndeplinit formalitățile legale de înregistrare. Reședința obișnuită a unei persoane fizice acționând în exercițiul activității sale profesionale este locul unde această persoană are stabilimentul său principal.
(2) Pentru determinarea locuinței principale vor fi avute în vedere acele circumstanțe personale și profesionale care indică legături durabile cu statul respectiv sau intenția de a stabili asemenea legături.
(3) Reședința obișnuită a persoanei juridice este în statul în care aceasta își are stabilimentul principal.
(4) Stabilimentul principal al unei persoane juridice este locul unde aceasta și-a stabilit administrația centrală.

(5) Dovada reședinței obișnuite se poate face cu orice mijloace de probă.

Naționalitatea persoanei juridice

Art. 2.571. - (1) Persoana juridică are naționalitatea statului pe al cărui teritoriu și-a stabilit, potrivit actului constitutiv, sediul social.
(2) Dacă există sedii în mai multe state, determinant pentru a identifica naționalitatea persoanei juridice este sediul real.
(3) Prin sediu real se înțelege locul unde se află centrul principal de conducere și de gestiune a activității statutare, chiar dacă hotărârile organului respectiv sunt adoptate potrivit directivelor transmise de acționari sau asociați din alte state.
(4) Cu toate acestea, dacă dreptul străin astfel determinat retrimite la dreptul statului în conformitate cu care a fost constituită persoana juridică, este aplicabil dreptul acestui din urmă stat.

TITLUL II
Conflicte de legi

CAPITOLUL I
Persoane

SECȚIUNEA 1
Persoana fizică

Legea aplicabilă stării civile și capacității

Art. 2.572. - (1) Starea civilă și capacitatea persoanei fizice sunt cârmuite de legea sa națională, dacă prin dispoziții speciale nu se prevede altfel.
(2) Incapacitățile speciale referitoare la un anumit raport juridic sunt supuse legii aplicabile acelui raport juridic.

Începutul și încetarea personalității

Art. 2.573. - Începutul și încetarea personalității sunt determinate de legea națională a fiecărei persoane.

Declararea judecătorească a morții

Art. 2.574. - Declararea morții, stabilirea decesului și a datei prezumate a morții, precum și prezumția că cel dispărut este în viață sunt cârmuite de ultima lege națională a persoanei dispărute. Dacă această lege nu poate fi identificată, se aplică legea română.

Dobândirea majoratului

Art. 2.575. - Schimbarea legii naționale a persoanei nu aduce atingere majoratului dobândit potrivit legii aplicabile la momentul dobândirii.

Numele

Art. 2.576. - (1) Numele persoanei este cârmuit de legea sa națională.
(2) Cu toate acestea, stabilirea numelui copilului la naștere este cârmuită, la alegere, fie de legea statului a cărui cetățenie comună o au atât părinții, cât și copilul, fie de legea statului unde copilul s-a născut și locuiește de la naștere.
(3) Ocrotirea împotriva actelor de încălcare a dreptului la nume, săvârșite în România, este asigurată potrivit legii române.

Drepturile inerente ființei umane

Art. 2.577. - Existența și conținutul drepturilor inerente ființei umane sunt supuse legii naționale a persoanei fizice.

Legea aplicabilă ocrotirii majorului

Art. 2.578. - (1) Măsurile de ocrotire a persoanei cu capacitate deplină de exercițiu sunt supuse legii statului unde aceasta își are reședința obișnuită la data instituirii tutelei sau la data luării unei alte măsuri de ocrotire.
(2) În mod excepțional, în măsura în care este necesar pentru ocrotirea persoanei fizice, autoritatea competentă poate să aplice sau să ia în considerare legea altui stat, cu care situația juridică prezintă cele mai strânse legături.
(3) Legea prevăzută la alin. (1) guvernează și existența, întinderea, modificarea și stingerea puterii de reprezentare încredințate de persoana cu capacitate deplină de exercițiu, pentru situația în care nu se va putea îngriji de interesele sale. Aceasta poate însă alege una dintre următoarele legi:
a) legea națională;
b) legea unei reședințe obișnuite anterioare;
c) legea statului unde sunt situate bunurile, în ceea ce privește măsurile de ocrotire cu privire la bunuri.
(4) Măsurile ce se iau cu privire la persoana ocrotită ori bunurile sale sunt supuse legii statului ale cărui autorități îndrumă și supraveghează exercitarea ocrotirii de către cei în drept.

Ocrotirea terților

Art. 2.579. - (1) Persoana care, potrivit legii naționale, este lipsită de capacitate sau are capacitate de exercițiu restrânsă nu poate să opună această cauză de nevaliditate celui care, de bună-credință la momentul încheierii actului și conform legii locului unde actul a fost încheiat, a considerat-o ca fiind deplin capabilă. Această regulă nu se aplică actelor juridice referitoare la familie, moștenire și la drepturi reale asupra imobilelor situate în alt stat decât cel al locului încheierii actului.
(2) De asemenea, lipsa calității de reprezentant, stabilită potrivit legii aplicabile ocrotirii persoanei fizice, nu poate fi opusă terțului care cu bună-credință s-a încrezut în această calitate, potrivit legii locului unde actul a fost întocmit, dacă actul a fost încheiat între prezenți și pe teritoriul aceluiași stat.

SECȚIUNEA a 2-a
Persoana juridică

Legea aplicabilă statutului organic

Art. 2.580. - (1) Statutul organic al persoanei juridice este cârmuit de legea sa națională.

(2) Statutul organic al sucursalei înființate de către persoana juridică într-o altă țară este supus legii naționale a acesteia.
(3) Statutul organic al filialei este supus legii statului pe al cărui teritoriu și-a stabilit propriul sediu, independent de legea aplicabilă persoanei juridice care a înființat-o.

Domeniul de aplicare a legii naționale

Art. 2.581. - Legea statutului organic al persoanei juridice cârmuiește îndeosebi:
a) capacitatea acesteia;
b) modul de dobândire și de pierdere a calității de asociat;
c) drepturile și obligațiile ce decurg din calitatea de asociat;
d) modul de alegere, competențele și funcționarea organelor de conducere ale persoanei juridice;
e) reprezentarea acesteia prin intermediul organelor proprii;
f) răspunderea persoanei juridice și a organelor ei față de terți;
g) modificarea actelor constitutive;
h) dizolvarea și lichidarea persoanei juridice.

Recunoașterea persoanelor juridice străine

Art. 2.582. - (1) Persoanele juridice străine cu scop lucrativ, valabil constituite în statul a cărui naționalitate o au, sunt recunoscute de plin drept în România.
(2) Persoanele juridice străine fără scop lucrativ pot fi recunoscute în România, pe baza aprobării prealabile a Guvernului, prin hotărâre judecătorească, sub condiția reciprocității, dacă sunt valabil constituite în statul a cărui naționalitate o au, iar scopurile statutare pe care le urmăresc nu contravin ordinii sociale și economice din România.
(3) Hotărârea de recunoaștere se publică în Monitorul Oficial al României și într-un ziar central și este supusă apelului în termen de 60 de zile de la data ultimei publicări.
(4) Apelul poate fi exercitat de orice persoană interesată pentru neîndeplinirea oricăreia dintre condițiile prevăzute la alin. (2).

Efectele recunoașterii persoanelor juridice străine

Art. 2.583. - (1) O persoană juridică străină care este recunoscută beneficiază de toate drepturile care decurg din legea statutului ei organic, în afară de cele pe care statul care face recunoașterea le refuză prin dispozițiile sale legale.
(2) Persoana juridică străină recunoscută în România își desfășoară activitatea pe teritoriul țării în condițiile stabilite de legea română referitoare la exercitarea activităților economice, sociale, culturale sau de altă natură.

Legea aplicabilă fuziunii persoanelor juridice

Art. 2.584. - Fuziunea unor persoane juridice de naționalități diferite poate fi realizată dacă sunt îndeplinite cumulativ condițiile prevăzute de legile naționale aplicabile statutului lor organic.

CAPITOLUL II
Familia

SECȚIUNEA 1
Căsătoria

§1.
Încheierea căsătoriei

Legea aplicabilă promisiunii de căsătorie

Art. 2.585. - (1) Condițiile de fond cerute pentru încheierea promisiunii de căsătorie sunt determinate de legea națională a fiecăruia dintre viitorii soți la data încheierii promisiunii.
(2) Efectele promisiunii de căsătorie, precum și consecințele încălcării ei sunt guvernate de una dintre următoarele legi, în ordine:
a) legea reședinței obișnuite comune a viitorilor soți la data promisiunii de căsătorie;
b) legea națională comună a viitorilor soți, când aceștia nu au reședința obișnuită în același stat;
c) legea română, în lipsa legii naționale comune.

Legea aplicabilă condițiilor de fond ale căsătoriei

Art. 2.586. - (1) Condițiile de fond cerute pentru încheierea căsătoriei sunt determinate de legea națională a fiecăruia dintre viitorii soți la momentul celebrării căsătoriei.
(2) Dacă una dintre legile străine astfel determinată prevede un impediment la căsătorie care, potrivit dreptului român, este incompatibil cu libertatea de a încheia o căsătorie, acel impediment va fi înlăturat ca inaplicabil în cazul în care unul dintre viitorii soți este cetățean român și căsătoria se încheie pe teritoriul României.

Legea aplicabilă formalităților căsătoriei

Art. 2.587. - (1) Forma încheierii căsătoriei este supusă legii statului pe teritoriul căruia se celebrează.
(2) Căsătoria care se încheie în fața agentului diplomatic sau a funcționarului consular al României în statul în care acesta este acreditat este supusă formalităților prevăzute de legea română.

Legea aplicabilă nulității căsătoriei

Art. 2.588. - (1) Legea care reglementează cerințele legale pentru încheierea căsătoriei se aplică nulității căsătoriei și efectelor acestei nulități.
(2) Nulitatea unei căsătorii încheiate în străinătate cu încălcarea condițiilor de formă poate fi admisă în România numai dacă sancțiunea nulității este prevăzută și în legea română.

§2.
Efectele căsătoriei

Legea aplicabilă efectelor generale ale căsătoriei

Art. 2.589. - (1) Efectele generale ale căsătoriei sunt supuse legii reședinței obișnuite comune a soților, iar în lipsă, legii cetățeniei comune a soților. În lipsa cetățeniei comune, se aplică legea statului pe teritoriul căruia căsătoria a fost celebrată.

(2) Legea determinată potrivit alin. (1) se aplică atât efectelor personale, cât și efectelor patrimoniale ale căsătoriei pe care această lege le reglementează și de la care soții nu pot deroga, indiferent de regimul matrimonial ales de aceștia.
(3) Prin excepție de la prevederile alin. (2), drepturile soților asupra locuinței familiei, precum și regimul unor acte juridice asupra acestei locuințe sunt supuse legii locului unde aceasta este situată.

Legea aplicabilă regimului matrimonial

Art. 2.590. - (1) Legea aplicabilă regimului matrimonial este legea aleasă de soți.
(2) Ei pot alege:
a) legea statului pe teritoriul căruia unul dintre ei își are reședința obișnuită la data alegerii;
b) legea statului a cărui cetățenie o are oricare dintre ei la data alegerii;
c) legea statului unde își stabilesc prima reședință obișnuită comună după celebrarea căsătoriei.

Convenția de alegere a legii aplicabile regimului matrimonial

Art. 2.591. - (1) Convenția de alegere a legii aplicabile regimului matrimonial se poate încheia fie înainte de celebrarea căsătoriei, fie la momentul încheierii căsătoriei, fie în timpul căsătoriei.
(2) Condițiile de formă ale convenției de alegere a legii aplicabile sunt cele prevăzute fie de legea aleasă pentru a guverna regimul matrimonial, fie de legea locului încheierii convenției de alegere. În toate cazurile, alegerea legii aplicabile trebuie să fie expresă și constatată printr-un înscris semnat și datat de soți sau să rezulte în mod neîndoielnic din clauzele unei convenții matrimoniale. Când legea română este aplicabilă, trebuie respectate exigențele de formă stabilite de aceasta pentru validitatea convenției matrimoniale.
(3) Soții pot alege oricând o altă lege aplicabilă regimului matrimonial, cu respectarea condițiilor prevăzute la alin. (2). Legea nouă produce efecte numai pentru viitor, dacă soții nu au dispus altfel, și nu poate prejudicia, în niciun caz, drepturile terților.

Determinarea obiectivă a legii aplicabile regimului matrimonial

Art. 2.592. - Dacă soții nu au ales legea aplicabilă regimului lor matrimonial, acesta este supus legii aplicabile efectelor generale ale căsătoriei.

Domeniul legii aplicabile regimului matrimonial

Art. 2.593. - (1) Legea aplicabilă regimului matrimonial reglementează:
a) condițiile de validitate a convenției privind alegerea legii aplicabile, cu excepția capacității;
b) admisibilitatea și condițiile de validitate ale convenției matrimoniale, cu excepția capacității;
c) limitele alegerii regimului matrimonial;
d) posibilitatea schimbării regimului matrimonial și efectele acestei schimbări;
e) conținutul patrimoniului fiecăruia dintre soți, drepturile soților asupra bunurilor, precum și regimul datoriilor soților;
f) încetarea și lichidarea regimului matrimonial, precum și regulile privind împărțeala bunurilor comune.
(2) Cu toate acestea, formarea loturilor, precum și atribuirea lor sunt supuse legii statului unde bunurile sunt situate la data partajului.

Legea aplicabilă condițiilor de formă ale convenției matrimoniale

Art. 2.594. - Condițiile de formă cerute pentru încheierea convenției matrimoniale sunt cele prevăzute de legea aplicabilă regimului matrimonial sau cele prevăzute de legea locului unde aceasta se încheie.

Ocrotirea terților

Art. 2.595. - (1) Măsurile de publicitate și opozabilitatea regimului matrimonial față de terți sunt supuse legii aplicabile regimului matrimonial.
(2) Cu toate acestea, atunci când la data nașterii raportului juridic dintre un soț și un terț aceștia aveau reședința obișnuită pe teritoriul aceluiași stat, este aplicabilă legea acestui stat, cu excepția următoarelor cazuri:
a) au fost îndeplinite condițiile de publicitate sau de înregistrare prevăzute de legea aplicabilă regimului matrimonial;
b) terțul cunoștea, la data nașterii raportului juridic, regimul matrimonial sau l-a ignorat cu imprudență din partea sa;
c) au fost respectate regulile de publicitate imobiliară prevăzute de legea statului pe teritoriul căruia este situat imobilul.

Schimbarea reședinței obișnuite sau a cetățeniei

Art. 2.596. - (1) Legea reședinței obișnuite comune sau legea cetățeniei comune a soților continuă să reglementeze efectele căsătoriei în cazul în care unul dintre ei își schimbă, după caz, reședința obișnuită sau cetățenia.
(2) Dacă ambii soți își schimbă reședința obișnuită sau, după caz, cetățenia, legea comună a noii reședințe obișnuite sau a noii cetățenii se aplică regimului matrimonial numai pentru viitor, dacă soții nu au convenit altfel, și, în niciun caz, nu poate prejudicia drepturile terților.
(3) Cu toate acestea, dacă soții au ales legea aplicabilă regimului matrimonial, ea rămâne aceeași, chiar dacă soții își schimbă reședința obișnuită sau cetățenia.

§3.
Desfacerea căsătoriei

Alegerea legii aplicabile divorțului

Art. 2.597. - Soții pot alege de comun acord una dintre următoarele legi aplicabile divorțului:
a) legea statului pe teritoriul căruia soții au reședința obișnuită comună la data convenției de alegere a legii aplicabile;
b) legea statului pe teritoriul căruia soții au avut ultima reședința obișnuită comună, dacă cel puțin unul dintre ei mai locuiește acolo la data convenției de alegere a legii aplicabile;
c) legea statului al cărui cetățean este unul dintre soți;
d) legea statului pe teritoriul căruia soții au locuit cel puțin 3 ani;
e) legea română.

Data convenției de alegere a legii aplicabile

Art. 2.598. - (1) Convenția de alegere a legii aplicabile divorțului se poate încheia sau modifica cel mai târziu până la data sesizării autorității competente să pronunțe divorțul.
(2) Cu toate acestea, instanța judecătorească poate să ia act de acordul soților cel mai târziu până la primul termen de judecată la care părțile au fost legal citate.

Forma convenției de alegere a legii aplicabile

Art. 2.599. - Convenția de alegere a legii aplicabile divorțului trebuie încheiată în scris, semnată și datată de soți.

Legea aplicabilă divorțului

Art. 2.600. - (1) În lipsa alegerii legii de către soți, legea aplicabilă divorțului este:
a) legea statului pe teritoriul căruia soții au reședința obișnuită comună la data introducerii cererii de divorț;
b) în lipsa reședinței obișnuite comune, legea statului pe teritoriul căruia soții au avut ultima reședință obișnuită comună, dacă cel puțin unul dintre soți mai are reședința obișnuită pe teritoriul acestui stat la data introducerii cererii de divorț;
c) în lipsa reședinței obișnuite a unuia din soți pe teritoriul statului unde aceștia au avut ultima reședință obișnuită comună, legea cetățeniei comune a soților la data introducerii cererii de divorț;
d) în lipsa cetățeniei comune a soților, legea ultimei cetățenii comune a soților, dacă cel puțin unul dintre ei a păstrat această cetățenie la data introducerii cererii de divorț;
e) legea română, în toate celelalte cazuri.
(2) Dacă legea străină, astfel determinată, nu permite divorțul ori îl admite în condiții deosebit de restrictive, se aplică legea română, în cazul în care unul dintre soți este, la data cererii de divorț, cetățean român sau are reședința obișnuită în România.
(3) Prevederile alin. (2) sunt aplicabile și în cazul în care divorțul este cârmuit de legea aleasă de soți.

Recunoașterea divorțului prin denunțare unilaterală

Art. 2.601. - Actul întocmit în străinătate prin care se constată voința unilaterală a bărbatului de a desface căsătoria, fără ca legea străină aplicabilă să recunoască femeii un drept egal, nu poate fi recunoscut în România, cu excepția situației când sunt îndeplinite cumulativ următoarele condiții:
a) actul a fost întocmit cu respectarea tuturor condițiilor de fond și de formă prevăzute de legea străină aplicabilă;
b) femeia a acceptat în mod liber și neechivoc această modalitate de desfacere a căsătoriei;
c) nu există niciun alt motiv de refuz al recunoașterii pe teritoriul României a hotărârii prin care s-a încuviințat desfacerea căsătoriei în această modalitate.

Legea aplicabilă separației de corp

Art. 2.602. - Legea care cârmuiește divorțul se aplică în mod corespunzător și separației de corp.

SECȚIUNEA a 2-a
Filiația

§1.
Filiația copilului din căsătorie

Legea aplicabilă

Art. 2.603. - (1) Filiația copilului din căsătorie se stabilește potrivit legii care, la data când s-a născut, cârmuiește efectele generale ale căsătoriei părinților săi.
(2) Dacă, înainte de nașterea copilului, căsătoria părinților a încetat sau a fost desfăcută, se aplică legea care, la data încetării sau desfacerii, îi cârmuia efectele.
(3) Legea arătată se aplică, de asemenea, tăgăduirii paternității copilului născut din căsătorie, precum și dobândirii numelui de către copil.

Legitimarea copilului

Art. 2.604. - În cazul în care părinții sunt în drept să procedeze la legitimarea prin căsătorie subsecventă a copilului născut anterior, condițiile cerute în acest scop sunt cele prevăzute de legea care se aplică efectelor generale ale căsătoriei.

§2.
Filiația copilului din afara căsătoriei

Legea aplicabilă

Art. 2.605. - (1) Filiația copilului din afara căsătoriei se stabilește potrivit legii naționale a copilului de la data nașterii. Dacă copilul are mai multe cetățenii, altele decât cea română, se aplică legea cetățeniei care îi este cea mai favorabilă.
(2) Legea prevăzută la alin. (1) se aplică îndeosebi recunoașterii filiației și efectelor ei, precum și contestării recunoașterii filiației.

Răspunderea tatălui

Art. 2.606. - Dreptul mamei de a cere tatălui copilului din afara căsătoriei să răspundă pentru cheltuielile din timpul sarcinii și pentru cele prilejuite de nașterea copilului este supus legii naționale a mamei.

§3.
Adopția

Legea aplicabilă condițiilor de fond

Art. 2.607. - (1) Condițiile de fond cerute pentru încheierea adopției sunt stabilite de legea națională a adoptatorului și a celui ce urmează să fie adoptat. Aceștia trebuie să îndeplinească și condițiile care sunt obligatorii, pentru ambii, stabilite de fiecare dintre cele două legi naționale arătate.
(2) Condițiile de fond cerute soților care adoptă împreună sunt cele stabilite de legea care cârmuiește efectele generale ale căsătoriei lor. Aceeași lege se aplică și dacă unul dintre soți adoptă copilul celuilalt.

Legea aplicabilă efectelor adopției

Art. 2.608. - Efectele adopției, precum și relațiile dintre adoptator și adoptat sunt guvernate de legea națională a adoptatorului, iar în cazul în care ambii soți sunt adoptatori, se aplică legea care guvernează efectele generale ale căsătoriei. Aceeași lege cârmuiește și desfacerea adopției.

Legea aplicabilă formei adopției

Art. 2.609. - Forma adopției este supusă legii statului pe teritoriul căruia ea se încheie.

Legea aplicabilă nulității adopției

Art. 2.610. - Nulitatea adopției este supusă, pentru condițiile de fond, legilor aplicabile condițiilor de fond, iar pentru nerespectarea condițiilor de formă, legii aplicabile formei adopției.

SECȚIUNEA a 3-a
Autoritatea părintească. Protecția copiilor

Legea aplicabilă

Art. 2.611. - Legea aplicabilă se stabilește potrivit Convenției privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea, executarea și cooperarea cu privire la răspunderea părintească și măsurile privind protecția copiilor, adoptată la Haga la 19 octombrie 1996, ratificată prin Legea nr. 361/2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 895 din 28 decembrie 2007.

SECȚIUNEA a 4-a
Obligația de întreținere

Legea aplicabilă

Art. 2.612. - Legislație conexă.

Legea aplicabilă obligației de întreținere se determină potrivit reglementărilor dreptului Uniunii Europene.

CAPITOLUL III
Bunurile

SECȚIUNEA 1
Dispoziții generale

Legea aplicabilă bunurilor

Art. 2.613. - (1) Posesia, dreptul de proprietate și celelalte drepturi reale asupra bunurilor, inclusiv cele de garanții reale, sunt cârmuite de legea locului unde acestea sunt situate sau se află, afară numai dacă prin dispoziții speciale se prevede altfel.
(2) Platformele și alte instalații durabile de exploatare a resurselor submarine situate pe platoul continental al unui stat sunt considerate, în înțelesul prezentului capitol, ca bunuri imobile.

Legea aplicabilă patrimoniului de afectațiune

Art. 2.614. - Legea aplicabilă unei mase patrimoniale afectate unei destinații speciale, profesionale sau de altă natură, este legea statului cu care această masă patrimonială are cele mai strânse legături.

Legea aplicabilă revendicării bunurilor mobile

Art. 2.615. - (1) Revendicarea unui bun furat sau exportat ilegal este supusă, la alegerea proprietarului originar, fie legii statului pe teritoriul căruia se afla bunul la momentul furtului sau exportului, fie legii statului pe teritoriul căruia se află bunul la momentul revendicării.
(2) Cu toate acestea, dacă legea statului pe teritoriul căruia bunul se afla la momentul furtului sau exportului nu cuprinde dispoziții privind protecția terțului posesor de bună-credință, acesta poate invoca protecția pe care i-o conferă legea statului pe teritoriul căruia bunul se află la momentul revendicării.
(3) Prevederile alin. (1) și (2) sunt aplicabile și bunurilor furate sau exportate ilegal din patrimonial cultural național al unui stat.

Legea aplicabilă uzucapiunii mobiliare

Art. 2.616. - (1) Uzucapiunea este cârmuită de legea statului unde bunul se afla la începerea termenului de posesie, prevăzut în acest scop.

(2) În cazul în care bunul a fost adus într-un alt stat, unde se împlinește durata termenului de uzucapiune, posesorul poate cere să se aplice legea acestui din urmă stat, dacă sunt reunite, cu începere de la data deplasării bunului în acel stat, toate condițiile cerute de menționata lege.

SECȚIUNEA a 2-a
Bunurile mobile corporale

Legea aplicabilă

Art. 2.617. - Constituirea, transmiterea sau stingerea drepturilor reale asupra unui bun care și-a schimbat așezarea sunt cârmuite de legea locului unde acesta se afla în momentul când s-a produs faptul juridic care a generat, a modificat sau a stins dreptul respectiv.

Legea aplicabilă bunului aflat în curs de transport

Art. 2.618. - Bunul aflat în curs de transport este supus legii statului de unde a fost expediat, afară numai dacă:
a) părțile interesate au ales, prin acordul lor, o altă lege, care devine astfel aplicabilă;
b) bunul este depozitat într-un antrepozit sau pus sub sechestru în temeiul unor măsuri asigurătorii sau ca urmare a unei vânzări silite, în aceste cazuri fiind aplicabilă, pe perioada depozitului sau sechestrului, legea locului unde a fost reașezat temporar;
c) bunul face parte dintre cele personale ale unui pasager, fiind în acest caz supus legii sale naționale.

Rezerva dreptului de proprietate

Art. 2.619. - Condițiile și efectele care decurg din rezerva dreptului de proprietate referitor la un bun destinat exportului sunt cârmuite, dacă părțile nu au convenit altfel, de legea statului exportator.

SECȚIUNEA a 3-a
Mijloacele de transport

Legea aplicabilă

Art. 2.620. - (1) Constituirea, transmiterea sau stingerea drepturilor reale asupra unui mijloc de transport sunt supuse:

a) legii pavilionului pe care îl arborează nava sau legii statului de înmatriculare a aeronavei;

b) legii aplicabile statutului organic al întreprinderii de transport pentru vehiculele feroviare și rutiere din patrimoniul ei.

(2) Legea menționată la alin. (1) se aplică deopotrivă:

a) bunurilor aflate în mod durabil la bord, formându-i dotarea tehnică;

b) creanțelor care au ca obiect cheltuielile efectuate pentru asistența tehnică, întreținerea, repararea sau renovarea mijlocului de transport.

Domeniul de aplicare

Art. 2.621. - Legea pavilionului navei sau statului de înmatriculare a aeronavei cârmuiește îndeosebi:

a) puterile, competențele și obligațiile comandantului navei sau aeronavei;

b) contractul de angajare a personalului navigant, dacă părțile nu au ales o altă lege;

c) răspunderea armatorului navei sau întreprinderii de transport aerian pentru faptele și actele comandantului și echipajului;

d) drepturile reale și de garanție asupra navei sau aeronavei, precum și formele de publicitate privitoare la actele prin care se constituie, se transmit și se sting asemenea drepturi.

SECȚIUNEA a 4-a
Titlurile de valoare

Legea aplicabilă titlurilor de valoare

Art. 2.622. - (1) Emiterea de acțiuni sau obligațiuni, nominative sau la purtător, este supusă legii aplicabile statutului organic al persoanei juridice emitente.

(2) Condițiile și efectele transmiterii unui titlu de valoare dintre cele menționate la alin. (1) sunt supuse:

a) legii aplicabile statutului organic al persoanei juridice emitente, cât privește titlul nominativ;

b) legii locului de plată a titlului la ordin;

c) legii locului unde se află titlul la purtător în momentul transmiterii, în raporturile dintre posesorii succesivi, precum și dintre aceștia și terțele persoane.

Legea aplicabilă titlului reprezentativ al mărfii

Art. 2.623. - (1) Legea menționată expres în cuprinsul unui titlu de valoare stabilește dacă acesta întrunește condițiile spre a fi un titlu reprezentativ al mărfii pe care o specifică. În lipsa unei asemenea precizări, natura titlului se determină potrivit legii statului în care își are sediul întreprinderea emitentă.
(2) Dacă titlul reprezintă marfa, legea care i se aplică, în calitatea sa de bun mobil, potrivit alin. (1), cârmuiește drepturile reale referitoare la marfa pe care o specifică.

SECȚIUNEA a 5-a
Bunurile incorporale

Legea aplicabilă operelor de creație intelectuală

Art. 2.624. - (1) Nașterea, conținutul și stingerea drepturilor de autor asupra unei opere de creație intelectuală sunt supuse legii statului unde aceasta a fost pentru întâia oară adusă la cunoștința publicului prin publicare, reprezentare, expunere, difuzare sau în alt mod adecvat.
(2) Operele de creație intelectuală nedivulgate sunt supuse legii naționale a autorului.

Legea aplicabilă dreptului de proprietate industrială

Art. 2.625. - Nașterea, conținutul și stingerea dreptului de proprietate industrială sunt supuse legii statului unde s-a efectuat depozitul ori înregistrarea sau unde s-a depus cererea de depozit ori de înregistrare.

SECȚIUNEA a 6-a
Formele de publicitate

Legea aplicabilă

Art. 2.626. - (1) Formele de publicitate, realizate în orice mod, referitoare la bunuri sunt supuse legii aplicabile la data și locul unde se îndeplinesc, afară numai dacă prin dispoziții speciale se prevede altfel.
(2) Formele de publicitate, precum și cele cu efect constitutiv de drepturi referitoare la un bun imobil sunt supuse legii statului unde acesta se găsește situat, chiar dacă temeiul juridic al nașterii, transmiterii, restrângerii sau stingerii dreptului real ori garanției reale s-a constituit prin aplicarea altei legi.

SECȚIUNEA a 7-a
Ipotecile mobiliare

Aplicarea legii locului unde se află bunul

Art. 2.627. - Condițiile de validitate, publicitatea și efectele ipotecii mobiliare sunt supuse legii locului unde se află bunul la data încheierii contractului de ipotecă mobiliară.

Aplicarea legii locului unde se află debitorul

Art. 2.628. - (1) Prin excepție de la prevederile art. 2.627, se aplică legea locului unde se află debitorul, în cazul:
a) unui bun mobil corporal care, potrivit destinației sale, este utilizat în mai multe state, dacă prin dispoziții speciale nu se prevede altfel;
b) unui bun mobil incorporal;
c) unui titlu de valoare negociabil care nu este în posesia creditorului. Cu toate acestea, în cazul acțiunilor, părților sociale și obligațiunilor se aplică legea statutului organic al emitentului, cu excepția cazului în care aceste titluri de valoare sunt tranzacționate pe o piață organizată, caz în care se aplică legea statului în care funcționează piața respectivă.
(2) Se consideră că debitorul se află în statul în care acesta are reședința obișnuită sau, după caz, sediul social la data încheierii contractului de ipotecă mobiliară.

Legea aplicabilă în cazul resurselor naturale

Art. 2.629. - Condițiile de validitate, publicitatea și efectele ipotecii asupra resurselor minerale, petrolului sau gazelor ori asupra unei creanțe rezultate din vânzarea acestora la sursă, care se naște de la data extragerii bunurilor sau de la data la care sumele obținute din vânzare sunt virate în cont, sunt supuse legii locului unde se află exploatarea.

Situațiile speciale privind legea aplicabilă publicității ipotecii mobiliare

Art. 2.630. - (1) Ipoteca înregistrată potrivit legii locului unde se află bunul își conservă rangul de prioritate în alt stat, dacă au fost îndeplinite și formele de publicitate prevăzute de legea acestui stat:
a) înainte să înceteze rangul de prioritate dobândit potrivit legii aplicabile la data constituirii ipotecii;
b) în termen de cel mult 60 de zile de la data la care bunul a intrat în statul respectiv sau în termen de cel mult 15 zile de la data la care creditorul a cunoscut acest fapt.
(2) Prevederile alin. (1) sunt aplicabile în mod corespunzător și în cazul în care ipoteca a fost înregistrată potrivit legii locului unde se află debitorul. Termenele prevăzute la alin. (1) lit. b) se calculează, după caz, de la data la care debitorul își stabilește reședința obișnuită ori, după caz, sediul social în statul respectiv sau de la data la care creditorul a cunoscut acest fapt.
(3) Cu toate acestea, ipoteca mobiliară nu va fi opozabilă terțului care a dobândit cu titlu oneros un drept asupra bunului fără să fi cunoscut existența ipotecii mobiliare și mai înainte ca aceasta să fi devenit opozabilă potrivit alin. (1) și (2).

Lipsa publicității în străinătate

Art. 2.631. - (1) Dacă legea străină care reglementează rangul ipotecii mobiliare nu prevede formalități de publicitate și bunul nu este în posesia creditorului, ipoteca mobiliară are rang inferior:
a) ipotecii asupra unei creanțe constând într-o sumă de bani plătibilă în România;
b) ipotecii asupra unui bun mobil corporal, care a fost constituită atunci când bunul se afla în România, sau asupra unui titlu negociabil.
(2) Cu toate acestea, ipoteca mobiliară își conservă rangul de prioritate, dacă este înregistrată, potrivit legii române, înaintea constituirii ipotecii menționate la alin. (1) lit. a) sau b).

Legea aplicabilă operațiunilor asimilate ipotecilor mobiliare

Art. 2.632. - (1) Dispozițiile prezentei secțiuni referitoare la publicitate și efectele acesteia sunt aplicabile, în mod corespunzător, ținând seama de natura bunurilor mobile, și operațiunilor asimilate, potrivit legii, ipotecii mobiliare.
(2) Pentru determinarea legii aplicabile se ia în considerare data încheierii operațiunii asimilate ipotecii mobiliare.

CAPITOLUL IV
Moștenirea

Legea aplicabilă

Art. 2.633. - Moștenirea este supusă legii statului pe teritoriul căruia defunctul a avut, la data morții, reședința obișnuită.

Alegerea legii aplicabile

Art. 2.634. - (1) O persoană poate să aleagă, ca lege aplicabilă moștenirii în ansamblul ei, legea statului a cărui cetățenie o are.
(2) Existența și validitatea consimțământului exprimat prin declarația de alegere a legii aplicabile sunt supuse legii alese pentru a cârmui moștenirea.
(3) Declarația de alegere a legii aplicabile trebuie să îndeplinească, în ceea ce privește forma, condițiile unei dispoziții pentru cauză de moarte. Tot astfel, modificarea sau revocarea de către testator a unei asemenea desemnări a legii aplicabile trebuie să îndeplinească, în ceea ce privește forma, condițiile de modificare sau de revocare a unei dispoziții pentru cauză de moarte.

Legea aplicabilă formei testamentului

Art. 2.635. - Întocmirea, modificarea sau revocarea testamentului sunt considerate valabile dacă actul respectă condițiile de formă aplicabile, fie la data când a fost întocmit, modificat sau revocat, fie la data decesului testatorului, conform oricăreia dintre legile următoare:
a) legea națională a testatorului;
b) legea reședinței obișnuite a acestuia;
c) legea locului unde actul a fost întocmit, modificat sau revocat;

d) legea situației imobilului ce formează obiectul testamentului;
e) legea instanței sau a organului care îndeplinește procedura de transmitere a bunurilor moștenite.

Domeniul de aplicare a legii moștenirii. Succesiunea vacantă

Art. 2.636. - (1) Legea aplicabilă moștenirii stabilește îndeosebi:
a) momentul și locul deschiderii moștenirii;
b) persoanele cu vocație de a moșteni;
c) calitățile cerute pentru a moșteni;
d) exercitarea posesiei asupra bunurilor rămase de la defunct;
e) condițiile și efectele opțiunii succesorale;
f) întinderea obligației moștenitorilor de a suporta pasivul;
g) condițiile de fond ale testamentului, modificarea și revocarea unei dispoziții testamentare, precum și incapacitățile speciale de a dispune sau de a primi prin testament;
h) partajul succesoral.
(2) În cazul în care, conform legii aplicabile moștenirii, succesiunea este vacantă, bunurile situate sau, după caz, aflate pe teritoriul României sunt preluate de statul român în temeiul dispozițiilor legii române privitoare la atribuirea bunurilor unei succesiuni vacante.

CAPITOLUL V
Actul juridic

Legea aplicabilă condițiilor de fond

Art. 2.637. - (1) Condițiile de fond ale actului juridic sunt stabilite de legea aleasă de părți sau, după caz, de autorul său.
(2) Alegerea legii aplicabile actului trebuie să fie expresă ori să rezulte neîndoielnic din cuprinsul acestuia sau din circumstanțe.
(3) Părțile pot alege legea aplicabilă totalității sau numai unei anumite părți a actului juridic.
(4) Înțelegerea privind alegerea legii aplicabile poate fi modificată ulterior încheierii actului. Modificarea are efect retroactiv, fără să poată totuși:
a) să infirme validitatea formei acestuia; sau
b) să aducă atingere drepturilor dobândite între timp de terți.

Legea aplicabilă în lipsa alegerii

Art. 2.638. - (1) În lipsa alegerii, se aplică legea statului cu care actul juridic prezintă legăturile cele mai strânse, iar dacă această lege nu poate fi identificată, se aplică legea locului unde actul juridic a fost încheiat.
(2) Se consideră că există atari legături cu legea statului în care debitorul prestației caracteristice sau, după caz, autorul actului are, la data încheierii actului, după caz, reședința obișnuită, fondul de comerț sau sediul social.

Legea aplicabilă condițiilor de formă

Art. 2.639. - (1) Condițiile de formă ale unui act juridic sunt stabilite de legea care îi cârmuiește fondul.
(2) Actul se consideră totuși valabil din punctul de vedere al formei, dacă îndeplinește condițiile prevăzute de una dintre legile următoare:
a) legea locului unde a fost întocmit;
b) legea cetățeniei sau legea reședinței obișnuite a persoanei care l-a consimțit;
c) legea aplicabilă potrivit dreptului internațional privat al autorității care examinează validitatea actului juridic.
(3) În cazul în care legea aplicabilă condițiilor de fond ale actului juridic impune, sub sancțiunea nulității, o anumită formă solemnă, nicio altă lege dintre cele menționate la alin. (2) nu poate să înlăture această cerință, indiferent de locul întocmirii actului.

CAPITOLUL VI
Obligațiile

Legea aplicabilă obligațiilor contractuale

Art. 2.640. - (1) Legea aplicabilă obligațiilor contractuale se determină potrivit reglementărilor dreptului Uniunii Europene.
(2) În materiile care nu intră sub incidența reglementărilor Uniunii Europene sunt aplicabile dispozițiile prezentului cod privind legea aplicabilă actului juridic, dacă nu se prevede altfel prin convenții internaționale sau prin dispoziții speciale.

Legea aplicabilă obligațiilor extracontractuale

Art. 2.641. - (1) Legea aplicabilă obligațiilor extracontractuale se determină potrivit reglementărilor dreptului Uniunii Europene.
(2) În materiile care nu intră sub incidența reglementărilor Uniunii Europene se aplică legea care cârmuiește fondul raportului juridic preexistent între părți, dacă nu se prevede altfel prin convenții internaționale sau prin dispoziții speciale.

Răspunderea pentru atingeri aduse personalității

Art. 2.642. - (1) Pretențiile de reparații întemeiate pe o atingere adusă vieții private sau personalității, inclusiv prin mass-media sau orice alt mijloc public de informare, sunt cârmuite, la alegerea persoanei lezate, de:
a) legea statului reședinței sale obișnuite;
b) legea statului în care s-a produs rezultatul păgubitor;
c) legea statului în care autorul daunei își are reședința obișnuită ori sediul social.
(2) În cazurile prevăzute la alin. (1) lit. a) și b) se cere și condiția ca autorul daunei să fi trebuit în mod rezonabil să se aștepte ca efectele atingerii aduse personalității să se producă în unul dintre acele două state.
(3) Dreptul la replică împotriva atingerilor aduse personalității este supus legii statului în care a apărut publicația sau de unde s-a difuzat emisiunea.

Stingerea obligațiilor

Art. 2.643. - (1) Delegația și novația sunt supuse legii aplicabile obligației care le formează obiectul.
(2) Compensația este supusă legii aplicabile creanței căreia i se opune stingerea, parțială sau totală, prin compensație.

Pluralitatea de debitori

Art. 2.644. - Creditorul care își valorifică drepturile împotriva mai multor debitori trebuie să se conformeze legii aplicabile în raporturile sale cu fiecare dintre ei.

Dreptul de regres

Art. 2.645. - (1) Dreptul unui debitor de a exercita regresul împotriva unui codebitor există numai dacă legile aplicabile ambelor datorii îl admit.
(2) Condițiile de exercitare a regresului sunt determinate de legea aplicabilă datoriei pe care codebitorul o are față de creditorul urmăritor.
(3) Raporturile dintre creditorul care a fost dezinteresat și debitorul plătitor sunt supuse legii aplicabile datoriei acestuia din urmă.
(4) Dreptul unei instituții publice de a exercita regresul este stabilit de legea aplicabilă statutului său organic. Admisibilitatea și exercițiul regresului sunt guvernate de dispozițiile alin. (2) și (3).

Moneda de plată

Art. 2.646. - (1) Moneda de plată este definită de legea statului care a emis-o.
(2) Efectele pe care moneda le exercită asupra întinderii unei datorii sunt determinate de legea aplicabilă datoriei.
(3) Legea statului în care trebuie efectuată plata determină în ce anume monedă urmează ca ea să fie făcută, afară numai dacă, în raporturile de drept internațional privat născute din contract, părțile au convenit o altă monedă de plată.

CAPITOLUL VII
Cambia, biletul la ordin și cecul

SECȚIUNEA 1
Dispoziții generale

Legea aplicabilă capacității

Art. 2.647. - Persoana care, potrivit legii sale naționale, este lipsită de capacitatea de a se angaja prin cambie, bilet la ordin sau cec se obligă totuși valabil printr-un asemenea titlu, dacă semnătura a fost dată într-un stat a cărui lege îl consideră capabil pe subscriitor.

Legea aplicabilă condițiilor de formă

Art. 2.648. - (1) Angajamentul asumat în materie de cambie, bilet la ordin sau cec este supus condițiilor de formă ale legii statului unde angajamentul a fost subscris. În materie de cec, îndeplinirea condițiilor de formă prevăzute de legea locului plății este suficientă.
(2) Dacă angajamentul este nevalabil, potrivit legii prevăzute la alin. (1), dar se conformează legii statului unde are loc subscrierea unui angajament ulterior, neregularitatea de formă a primului angajament nu infirmă validitatea celui ulterior.

Legea aplicabilă acțiunii în regres

Art. 2.649. - Termenele stabilite pentru exercitarea acțiunii în regres sunt determinate, față de orice semnatar, de legea locului unde titlul a luat naștere.

Legea aplicabilă protestului

Art. 2.650. - Forma și termenele de protest, cât și condițiile de formă ale unor acte necesare pentru exercitarea sau conservarea drepturilor în materie de cambie, bilet la ordin sau cec sunt stabilite de legea statului unde trebuie întocmit protestul sau un alt act necesar.

SECȚIUNEA a 2-a
Cambia și biletul la ordin

Legea aplicabilă efectelor obligațiilor

Art. 2.651. - (1) Efectele obligațiilor acceptantului unei cambii și semnatarului unui bilet la ordin sunt supuse legii locului unde aceste titluri sunt plătibile.
(2) Efectele pe care le produc semnăturile celorlalți obligați prin cambie sau prin bilet la ordin sunt determinate de legea statului pe teritoriul căruia au fost date semnăturile.

Legea aplicabilă dobândirii creanței

Art. 2.652. - Legea locului unde titlul a fost constituit stabilește dacă posesorul cambiei dobândește creanța care a dat loc emisiunii titlului.

Legea aplicabilă acceptării

Art. 2.653. - Legea statului unde este plătibilă cambia stabilește dacă acceptarea poate fi restrânsă la o parte din sumă, precum și dacă posesorul titlului este sau nu este obligat să primească o plată parțială.

Legea aplicabilă în caz de pierdere sau furt

Art. 2.654. - Legea statului unde cambia sau biletul la ordin sunt plătibile determină măsurile ce pot fi luate în caz de pierdere sau furt al titlului.

SECȚIUNEA a 3-a
Cecul

Legea aplicabilă

Art. 2.655. - Legea statului unde cecul este plătibil determină persoanele asupra cărora poate fi tras un asemenea titlu.

Nulitatea cecului

Art. 2.656. - În cazul în care, potrivit legii aplicabile, cecul este nul din cauză că a fost tras asupra unei persoane neîndreptățite, obligațiile ce decurg din semnăturile puse pe titlu în alte state, ale căror legi nu cuprind o asemenea restricție, sunt valabile.

Legea aplicabilă efectelor obligațiilor

Art. 2.657. - Legea statului pe al cărui teritoriu au fost subscrise obligațiile ce decurg din cec determină efectele acestor obligații.

Domeniul de aplicare

Art. 2.658. - Legea statului unde cecul este plătibil determină îndeosebi:
a) dacă titlul trebuie tras la vedere sau dacă poate fi tras la un anumit termen de la vedere, precum și efectele postdatării;
b) termenul de prezentare;
c) dacă cecul poate fi acceptat, certificat, confirmat sau vizat și care sunt efectele produse de aceste mențiuni;
d) dacă posesorul poate cere și dacă este obligat să primească o plată parțială;
e) dacă cecul poate fi barat sau poate să cuprindă clauza "plătibil în cont" ori o expresie echivalentă și care sunt efectele acestei bărări, clauze sau expresii echivalente;
f) dacă posesorul are drepturi speciale asupra provizionului și care este natura lor;
g) dacă trăgătorul poate să revoce cecul sau să facă opoziție la plata acestuia;
h) măsurile care pot fi luate în caz de pierdere sau de furt al cecului;
i) dacă un protest sau o constatare echivalentă este necesară pentru conservarea dreptului de regres împotriva giranților, trăgătorului și celorlalți obligați.

CAPITOLUL VIII
Fiducia

Alegerea legii aplicabile

Art. 2.659. - (1) Fiducia este supusă legii alese de constituitor.
(2) Dispozițiile art. 2.637 sunt aplicabile.

Determinarea obiectivă a legii aplicabile

Art. 2.660. - În lipsa alegerii legii aplicabile, precum și în cazul în care legea aleasă nu cunoaște instituția fiduciei, se aplică legea statului cu care fiducia prezintă cele mai strânse legături. În acest scop, se ține seama îndeosebi de:
a) locul de administrare a masei patrimoniale fiduciare, desemnat de constituitor;
b) locul situării bunurilor fiduciare;

c) locul unde fiduciarul își are reședința obișnuită sau, după caz, sediul social;
d) scopul fiduciei și locul unde acesta urmează să se realizeze.

Domeniul de aplicare

Art. 2.661. - Legea determinată potrivit art. 2.659 și 2.660 este aplicabilă condițiilor de validitate, interpretării și efectelor fiduciei, precum și administrării ei. Această lege determină în special:
a) desemnarea, renunțarea și înlocuirea fiduciarului, condițiile speciale pe care trebuie să le îndeplinească o persoană pentru a fi desemnată fiduciar, precum și transmiterea puterilor fiduciarului;
b) drepturile și obligațiile dintre fiduciari;
c) dreptul fiduciarului de a delega în tot sau în parte executarea obligațiilor sale sau exercitarea puterilor care îi revin;
d) puterile fiduciarului de a administra și de a dispune de bunurile din masa patrimonială fiduciară, de a constitui garanții și de a dobândi alte bunuri;
e) puterile fiduciarului de a face investiții și plasamente;
f) îngrădirile cu privire la durata fiduciei, precum și cele cu privire la puterile fiduciarului de a constitui rezerve din veniturile rezultate din administrarea bunurilor;
g) raporturile dintre fiduciar și beneficiar, inclusiv răspunderea personală a fiduciarului față de beneficiar;
h) modificarea sau încetarea fiduciei;
i) repartizarea bunurilor ce alcătuiesc masa patrimonială fiduciară;
j) obligația fiduciarului de a da socoteală de modul cum a fost administrată masa patrimonială fiduciară.

Situațiile speciale

Art. 2.662. - Un element al fiduciei, susceptibil de a fi izolat, în special administrarea acestuia, poate fi supus unei legi distincte.

CAPITOLUL IX
Prescripția extinctivă

Legea aplicabilă

Art. 2.663. - Prescripția extinctivă a dreptului la acțiune este supusă legii care se aplică dreptului subiectiv însuși.

Dispoziții finale

Data intrării în vigoare

Art. 2.664. - (1) Prezentul cod intră în vigoare la data care va fi stabilită în legea pentru punerea în aplicare a acestuia.
(2) În termen de 12 luni de la data publicării prezentului cod, Guvernul va supune Parlamentului spre adoptare proiectul de lege pentru punerea în aplicare a Codului civil.
NOTĂ:
Reproducem mai jos dispozițiile art. 211-214, 216-218 și 220-230 din cap. X "Dispoziții finale" din Legea nr. 71/2011, care nu sunt toate încorporate în forma republicată a Legii nr. 287/2009 și care se aplică în continuare ca dispoziții proprii ale Legii nr. 71/2011:
"

Art. 211. - În sensul Codului civil, precum și al legislației civile în vigoare, prin expresiile alienație mintală sau debilitate mintală se înțelege o boală psihică ori un handicap psihic ce determină incompetența psihică a persoanei de a acționa critic și predictiv privind consecințele social-juridice care pot decurge din exercitarea drepturilor și obligațiilor civile.
Art. 212. - (1) Cu excepția art. 535 din Codul civil, în cuprinsul Codului civil termenul «necorporal» se înlocuiește cu termenul «incorporal».
(2) În cuprinsul art. 44, art. 144 alin. (3), art. 146 alin. (4), art. 172, art. 211 alin. (2), art. 316 alin. (2), art. 386 alin. (1), art. 689 alin. (3), art. 990 alin. (1) și art. 991 din Codul civil, expresia «lovite de nulitate relativă» se înlocuiește cu termenul «anulabile».
(3) În cuprinsul art. 215 alin. (1), art. 299, 300, art. 347 alin. (1), art. 1.064 alin. (2), art. 1.248 alin. (4), art. 1.251 și 1.252 din Codul civil, expresia «lovit/lovită de nulitate relativă» se înlocuiește cu termenul «anulabil/anulabilă», după caz.
(4) În cuprinsul Codului civil, precum și în cuprinsul celorlalte acte normative în vigoare, sintagmele «persoane juridice fără/cu scop patrimonial», «fără scop patrimonial» și «cu scop patrimonial» se

înlocuiesc cu sintagmele «persoane juridice fără/cu scop lucrativ», «fără scop lucrativ» și, respectiv, «cu scop lucrativ».

(5) În cuprinsul Codului civil, termenul «comunitar»/«comunitare» se înlocuiește cu termenul «Uniunii Europene».

(6) În cuprinsul Codului civil, termenul «bancă» și expresiile «instituție bancară» și «societate bancară» se înlocuiesc cu expresia «instituție de credit».

(7) În cuprinsul art. 1.186 alin. (2), art. 1.191 alin. (1), art. 1.196 alin. (2), art. 1.200 alin. (2), art. 1.240 alin. (2), art. 1.266 alin. (2), art. 1.494 alin. (1), art. 1.495 alin. (1) și art. 2.014 alin. (2) din Codul civil, expresia «practicile stabilite între părți» se înlocuiește cu expresia «practicile statornicite între părți».

(8) În tot cuprinsul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 86/2006 privind organizarea activității practicienilor în insolvență, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 254/2007, cu modificările și completările ulterioare, expresia «societate civilă profesională» se înlocuiește cu expresia «societate profesională».

Art. 213. - La data intrării în vigoare a Codului civil, termenii și expresiile din legislația civilă și comercială în vigoare se înlocuiesc cu termenii și expresiile corespondente din Codul civil.

Art. 214. - (1) În termen de 60 de zile de la data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial al României, Partea I, Guvernul va îndeplini procedurile constituționale necesare adoptării următoarelor proiecte de acte normative:

a) proiectul privind reproducerea umană asistată medical cu terț donator;

b) proiectul pentru modificarea și completarea Legii nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă, republicată, cu modificările ulterioare;

c) proiectul pentru modificarea și completarea Legii nr. 571/2003 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, în vederea reglementării tratamentului fiscal al fiduciei;

d) proiectul privind organizarea și funcționarea Arhivei Electronice de Garanții Reale Mobiliare;

e) proiectele oricăror alte acte normative a căror adoptare este necesară în vederea intrării în vigoare sau a aplicării Codului civil.

(2) În termen de 30 de zile de la intrarea în vigoare a actelor normative prevăzute la alin. (1) lit. c) și d), Guvernul va adopta, prin hotărâre, norme referitoare la înregistrarea contractului de fiducie și a modificărilor sale la organele competente prevăzute la art. 780 alin. (1) și (2) din Codul civil, precum și norme referitoare la avizul de fiducie și la înscrierea acesteia în Arhiva Electronică de Garanții Reale Mobiliare.

(3) În termenul prevăzut la alin. (1) se aprobă, prin ordin al ministrului justiției, normele metodologice privind organizarea și funcționarea Registrului național notarial al regimurilor matrimoniale, precum și procedura de înscriere și consultare a acestuia.

. . . . . .

Art. 216. - În termen de 4 luni de la data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial al României, Partea I, Banca Națională a României și Comisia Națională a Valorilor Mobiliare vor emite norme comune referitoare la plasamentele prezumate a fi sigure, conform art. 831 din Codul civil.

Art. 217. - În vederea aplicării dispozițiilor art. 2.323-2.479 din Codul civil, în termen de 4 luni de la data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial al României, Partea I, Comisia Națională a Valorilor Mobiliare va modifica dispozițiile titlului VI cap. 3 secțiunea a 3-a din Codul S.C. Depozitarul Central S.A., aprobat prin Decizia nr. 1.407 din 20 iunie 2006, cu modificările și completările ulterioare, în sensul de a permite transferul instrumentelor financiare ipotecate și constituirea unor ipoteci de rang subsecvent fără acordul constituitorului ipotecii de rang preferat. Decizia Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare, având ca anexă Codul S.C. Depozitarul Central S.A., se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Art. 218. - În termen de 4 luni de la data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial al României, Partea I, legile, inclusiv Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, precum și ordonanțele de urgență ale Guvernului și ordonanțele Guvernului modificate și/sau completate prin prezenta lege vor fi republicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, dându-se textelor o nouă numerotare.

. . . . . .

Art. 220. - (1) Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 511 din 24 iulie 2009, intră în vigoare la data de 1 octombrie 2011.

(2) Actele normative prevăzute la art. 214 și 216-218 intră în vigoare la data intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 221. - Prezenta lege intră în vigoare la data prevăzută la art. 220 alin. (1), cu excepția art. 214, 216-218, 224, art. 225 alin. (1) și (2), art. 226 și 228, care intră în vigoare la 3 zile de la data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Art. 222. - Până la intrarea în vigoare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, referirea din cuprinsul Codului civil la hotărârea definitivă se va înțelege ca fiind făcută la hotărârea irevocabilă.

Art. 223. - Dacă prin prezenta lege nu se prevede altfel, procesele și cererile în materie civilă sau comercială în curs de soluționare la data intrării în vigoare a Codului civil se soluționează de către instanțele legal învestite, în conformitate cu dispozițiile legale, materiale și procedurale în vigoare la data când acestea au fost pornite.

Art. 224. - (1) Până la intrarea în vigoare a Codului civil, Secția civilă și de proprietate intelectuală și Secția comercială ale Înaltei Curți de Casație și Justiție se reorganizează ca Secția I civilă și Secția a II-a civilă.

(2) Dispozițiile art. 19 alin. (3) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, sunt aplicabile în mod corespunzător.

Art. 225. - (1) Secțiile comerciale existente la data intrării în vigoare a Codului civil în cadrul tribunalelor și curților de apel se vor reorganiza ca secții civile ori, după caz, vor fi unificate cu

secțiile civile existente, prin hotărâre a Consiliului Superior al Magistraturii, la propunerea colegiului de conducere al instanței.
(2) Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii prevăzută la alin. (1) își va produce efectele de la data intrării în vigoare a Codului civil.
(3) Cauzele civile și comerciale aflate în curs de judecată la data intrării în vigoare a Codului civil vor continua să fie soluționate de aceleași complete de judecată, cu respectarea principiului continuității. În caz de trimitere spre rejudecare, cauza va fi repartizată conform normelor de organizare judiciară în vigoare la data înregistrării cauzei la instanța de trimitere.
Art. 226. - (1) Prin hotărâre a Consiliului Superior al Magistraturii, la propunerea colegiului de conducere al instanței, în raport cu numărul cauzelor, se pot înființa, în cadrul secțiilor civile, complete specializate pentru soluționarea anumitor categorii de litigii, în considerarea obiectului sau naturii acestora, precum:
a) cererile în materie de insolvență, concordat preventiv și mandat ad hoc;
b) cererile în materia societăților comerciale și a altor societăți, cu sau fără personalitate juridică, precum și în materia registrului comerțului;
c) cererile care privesc restrângerea, împiedicarea ori denaturarea concurenței;
d) cererile privind titlurile de valoare și alte instrumente financiare.
(2) La înființarea completelor specializate potrivit alin. (1) se va ține seama de următoarele criterii:
a) asigurarea unui volum de activitate echilibrat între judecătorii secției;
b) specializarea judecătorilor și necesitatea valorificării experienței profesionale a acestora;
c) respectarea principiului repartizării aleatorii.
(3) Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii prevăzută la alin. (1) își va produce efectele de la data intrării în vigoare a Codului civil.
Art. 227. - Dacă legea specială prevede că anumite cauze sunt de competența tribunalelor comerciale ori, după caz, de competența secțiilor comerciale ale tribunalelor sau curților de apel, după intrarea în vigoare a Codului civil, competența de judecată revine tribunalelor specializate sau, după caz, secțiilor civile ale tribunalelor, reorganizate potrivit art. 228, respectiv secțiilor civile reorganizate conform art. 225.
Art. 228. - (1) Până la data intrării în vigoare a Codului civil, tribunalele comerciale Argeș, Cluj și Mureș se reorganizează ca tribunale specializate sau, după caz, ca secții civile în cadrul tribunalelor Argeș, Cluj și Mureș, în condițiile art. 226.
(2) La stabilirea cauzelor de competența tribunalelor specializate sau, după caz, a secțiilor civile reorganizate potrivit alin. (1) se va ține seama de numărul și natura cauzelor, de specializarea judecătorilor, de necesitatea valorificării experienței profesionale a acestora, precum și de volumul de activitate al instanței.
Art. 229. - (1) Organizarea, funcționarea și atribuțiile instanței de tutelă și de familie se stabilesc prin legea privind organizarea judiciară.

(2) Până la reglementarea prin lege a organizării și funcționării instanței de tutelă:
a) atribuțiile acesteia, prevăzute de Codul civil, sunt îndeplinite de instanțele, secțiile sau, după caz, completele specializate pentru minori și familie;
b) raportul de anchetă psihosocială prevăzut de Codul civil este efectuat de autoritatea tutelară, cu excepția anchetei prevăzute la art. 508 alin. (2), care se efectuează de direcția generală de asistență socială și protecția copilului;
c) autoritățile și instituțiile cu atribuții în domeniul protecției drepturilor copilului, respectiv a persoanei fizice continuă să exercite atribuțiile prevăzute de reglementările în vigoare la data intrării în vigoare a Codului civil, cu excepția celor date în competența instanței de tutelă.
(3) Până la intrarea în vigoare a reglementării prevăzute la alin. (1), în vederea îndeplinirii atribuțiilor referitoare la exercitarea tutelei cu privire la bunurile minorului sau, după caz, cu privire la supravegherea modului în care tutorele administrează bunurile minorului, instanța de tutelă poate delega, prin încheiere, îndeplinirea unora dintre acestea autorității tutelare.
(4) Cererile în curs de soluționare la data intrării în vigoare a Codului civil rămân să fie soluționate de instanțele judecătorești sau, după caz, de autoritățile administrative competente potrivit legii în vigoare la data sesizării lor.
Art. 230. - La data intrării în vigoare a Codului civil se abrogă:
a) Codicele civil (sau Codul civil din 1864), publicat în Monitorul Oficial nr. 271 din 4 decembrie 1864, nr. 7 (supl.) din 12 ianuarie 1865, nr. 8 (supl.) din 13 ianuarie 1865, nr. 8 (supl.) din 14 ianuarie 1865, nr. 11 (supl.) din 16 ianuarie 1865, nr. 13 (supl.) din 19 ianuarie 1865, cu modificările și completările ulterioare, cu excepția dispozițiilor art. 1.169-1.206, care se abrogă la data intrării în vigoare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă;
b) Legea nr. 313/1879 pentru anularea clauzei penale din oricare contracte și pentru adaosul unui alineat la art. 1.089 din Codul civil, publicată în Monitorul Oficial nr. 40 din 20 februarie 1879;
c) Codicele de comerț din 1887, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 31 din 10 mai 1887, cu excepția dispozițiilor art. 46-55, 57, 58 și 907-935, aplicabile în continuare în raporturile dintre profesioniști, care se abrogă la data intrării în vigoare a Legii nr. 134/2010, precum și a cărții a II-a «Despre comerțul maritim și despre navigație», care se abrogă la data intrării în vigoare a Codului maritim;
d) Decretul nr. 2.142/1930 pentru promulgarea Legii privind funcționarea cărților funduare centrale pentru căile ferate și canaluri nr. 148/1930, publicat în Monitorul Oficial nr. 127 din 12 iunie 1930;
e) Legea nr. 178/1934 privind reglementarea contractului de consignație, publicată în Monitorul Oficial nr. 173 din 30 iulie 1934;
f) art. 17 și art. 19-28 din Legea nr. 153/1937 privind magazinele generale și warantarea mărfurilor și cerealelor (Dockuri și silozuri), publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 81 din 7 aprilie 1937;
g) Decretul-lege nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiunilor privitoare la cărțile funciare, publicat în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare;

h) Codul civil Carol al II-lea, republicat în Monitorul Oficial nr. 206 din 6 septembrie 1940, cu modificările ulterioare;
i) Codul comercial Carol al II-lea, republicat în Monitorul Oficial nr. 194 din 23 august 1940, cu modificările și completările ulterioare;
j) Legea nr. 319/1944 pentru dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor, publicată în Monitorul Oficial nr. 133 din 10 iunie 1944;
k) Legea nr. 163/1946 pentru înlocuirea provizorie cu cărți de evidență funciară a cărților funciare distruse, sustrase sau pierdute, publicată în Monitorul Oficial nr. 62 din 14 martie 1946, cu modificările ulterioare;
l) Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii din Vechiul Regat în cărți de publicitate funciară, publicată în Monitorul Oficial nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare;
m) Legea nr. 4/1953 privind Codul familiei, republicată în Buletinul Oficial nr. 13 din 18 aprilie 1956, cu modificările și completările ulterioare;
n) Decretul nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice, publicat în Buletinul Oficial nr. 8 din 30 ianuarie 1954, cu modificările și completările ulterioare;
o) Decretul nr. 32/1954 pentru punerea în aplicare a Codului Familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice, publicat în Buletinul Oficial nr. 9 din 31 ianuarie 1954, cu excepția art. 30-43, care se abrogă la data intrării în vigoare a Legii nr. 134/2010;
p) Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă, republicat în Buletinul Oficial nr. 11 din 15 iulie 1960;
q) art. 1-33 și art. 36-147 din Legea nr. 105/1992 cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional privat, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 245 din 1 octombrie 1992, cu completările ulterioare;
r) Legea arendării nr. 16/1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 91 din 7 aprilie 1994, cu modificările și completările ulterioare;
s) art. 21-33 din Legea locuinței nr. 114/1996, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 393 din 31 decembrie 1997;
ș) art. 7, 14 și 15 din Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 743 din 2 noiembrie 2009, cu modificările ulterioare;
t) art. 32 din Legea fondului funciar nr. 18/1991, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1 din 5 ianuarie 1998, cu modificările și completările ulterioare;
ț) art. 9 alin. 8 din Legea nr. 112/1995 pentru reglementarea situației juridice a unor imobile cu destinația de locuințe, trecute în proprietatea statului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 279 din 29 noiembrie 1995, cu modificările ulterioare;
u) titlul VI «Regimul juridic al garanțiilor reale mobiliare» al Legii nr. 99/1999 privind unele măsuri pentru accelerarea reformei economice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 236 din 27 mai 1999, cu modificările ulterioare;

v) art. 12, 14-25, art. 32 alin. (2), art. 43 și 44 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 40/1999 privind protecția chiriașilor și stabilirea chiriei pentru spațiile cu destinația de locuințe, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 148 din 8 aprilie 1999, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 241/2001, cu modificările ulterioare; de la aceeași dată, dispozițiile art. 12 și 14-25 nu se mai aplică nici contractelor de închiriere a locuinței în curs de executare;

w) Legea nr. 509/2002 privind agenții comerciali permanenți, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 581 din 6 august 2002;

x) art. 40 alin. (1), art. 41 și 42 din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 557 din 23 iunie 2004, cu modificările ulterioare;

y) art. 1, 5-13, 16, art. 18 alin. (2) teza I, art. 56 alin. (1) - (4), art. 57, 59-63 și 65 din Legea nr. 273/2004 privind regimul juridic al adopției, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 788 din 19 noiembrie 2009;

z) art. 90 alin. (2) din Legea gazelor nr. 351/2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 679 din 28 iulie 2004, cu modificările și completările ulterioare;

aa) titlul X «Circulația juridică a terenurilor» al Legii nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 653 din 22 iulie 2005, cu modificările și completările ulterioare;

bb) orice alte dispoziții contrare, chiar dacă acestea sunt cuprinse în legi speciale."